

HLASATEL KALENDÁŘ

1967 — Ročník 70. — Cena 75c — Poštou \$1.00

KALENDÁŘ HLASATEL

NA OBYČEJNÝ ROK

1967

ROČNÍK 70.

Tiskem a nákladem časopisu

DENNÍ HLASATEL,
1545 W. 18th STREET,
CHICAGO 8, ILLINOIS

SVÁTKY STÁLÉ A POHYBLIVÉ V ROCE 1967

Nový Rok	1. ledna
Svatých Tří Králů	6. ledna
Neděle Devítník	22. ledna
Neděle 1. po Devítníku	29. ledna
Neděle 2. po Devítníku	5. února
Popeleční středa	8. února
Květná Neděle	19. března
Zelený Čtvrtek	23. března
Velký Pátek	24. března
Bílá Sobota	25. března
Hod Boží Velikonoční	26. března
Nanebevstoupení Páně	4. května
Hod Boží Svatodušní	14. května
Svatá Trojice	21. května
Božího Těla	25. května
Hod Boží Vánoční	25. prosince

SVÁTKY AMERICKÉ

Narození Lincolnova	12. února
Narození Washingtonova	22. února
Den Matek	14. května
Den Zdobení Hrobů	30. května
Den Americké Vlajky	14. června
Den Otců	18. června
Prohlášení Nezávislosti	4. července
Dělnický Den	5. září
Židovský Nový Rok (Rosh Hashanah)	15. září
Den Pykání (Yom Kippur)	24. září
Kolumbův Den	12. října
Den Příměří	11. listopadu
Den Díkůčinění	23. listopadu

RŮZNÉ LETOPOČTY

Od stvoření světa dle Calciciusa	5916
Od stvoření světa dle letopočtu židovského	5727
Od založení města Říma	2720
Od počátku stěhování národů	1593
Od objevení Ameriky	475
Od zavedení gregoriánského kalendáře	376
Od prohlášení samostatnosti Spojených států	191
Od založení Československé republiky	49

Leden

January

DNY A TÝDNY	KALENDÁŘ Katolický Evangelický	JMÉNA Staročeská
----------------	-------------------------------------	---------------------

NEDELE PO OBŘEZÁNÍ PÁNĚ

1. Neděle	Nový Rok	Nový Rok	Hodislav
2. Pondělí	Makaria	Abela a Seta	Mečislav
3. Úterý	Jenověfy	Enocha	Vlastimil
4. Středa	Tita biskupa	Izabely	Bohodar
5. Čtvrtek	Telesfora	Simeona	Vlastibor
6. Pátek	Sv. Tři Králů	Zjevení Páně	Světozar
7. Sobota	Luciána	Rajmunda	Milostav

NEDELE 1. PO ZJEVENÍ PÁNĚ

8. Neděle	Severina	Severina	Čestmír
9. Pondělí	Juliana a Bas.	Marciala	Zora
10. Úterý	Agatona, pap.	Pavla poust.	Všeslav
11. Středa	Hýgina	Matildy	Milomír
12. Čtvrtek	Probusa, bisk.	Reinholda	Ctislava
13. Pátek	Veroniky, muč.	Hilaria	Svatoslav
14. Sobota	Hilarius, b.	Felia	Sáva sv.

NEDELE 2. PO ZJEVENÍ PÁNĚ

15. Neděle	Pavla, poust.	Maura	Domyslav
16. Pondělí	Marcela	Marcela	Vladimír
17. Úterý	Antonína, p.	Antonína	Dobroslav
18. Středa	Petra z Ríme	Prisky	Jaroslav
19. Čtvrtek	Sáry	Sáry	Branislav
20. Pátek	Fab. a Šebest	Fab. a Šebest.	Vladivoj
21. Sobota	Anežky, p.	Anežky	Jaroslava

NEDELE DEVÍTNÍKU

22. Neděle	Vincence, mač	Vincence	Slavomír
23. Pondělí	Zasn. P. M.	Emerana	Vratislav
24. Úterý	Timotea	Timotea	Milan
25. Středa	Obr. sv. Pavla	Obr. sv. Pavla	Všemil Ml.
26. Čtvrtek	Polykarpa	Polykarpa	Všelad
27. Pátek	Jana Zlatoust	Jan Zlatou.	Přibyslav
28. Sobota	Karla Vel.	Karla Vel.	Zvěstoslav

NEDELE 1. PO DEVÍTNÍKU

29. Neděle	Františka Sal.	Valeria	Zdislav
30. Pondělí	Martiny p.	Adelgundy	Důbravka
31. Úterý	Petra z Nol.	Virgila	Spytihněv

Lidová pranostika:

Na Nový rok o slepičí krok, na Tři krále (6. I.) o skok dále, na Hromnice (2. II.) o hodinu více — (přibývá dne).

Jsou-li červánky v novoroční den, přinesou jistě samou slotu jen.

Je-li leden suchý a studený, možno očekávat v únoru mnoho sněhu.

Krátký masopust — dlouhá zima.

Teplý leden, politý Bože. Je-li teplo v lednu, sahá léta ke dnu.

Když leden mokrý bývá, jistě vína nedolívá.

Jména Ježíš, ke kamnům nejbliž.

Když roste tráva v lednu — roste špatně v létě.

Velké zimy a málo sněhu působí rolím i stromům škodu.

Jaký leden, takový červenec.

Je-li začátek a konec ledna krásný, bude úrodný rok.

Čtvrti měsíce:

Poslední čtvrt Dne 3.	
Nový měsíc	" 10.
První čtvrt	" 18.
Úplněk	" 26.

Únor

February

DNY A TÝDNY	K A L E N D Á Ř		JMÉNA Staročeská
	Katolický	Evangelický	

1. Středa	Ignáce muž.	Brigity	Milorád
2. Čtvrtek	Očišť. P. M.	Hromnice	Miloslava
3. Pátek	Blažeje	Blažeje	Slavibor
4. Sobota	Ondřeje kors.	Veroniky	Lidoslava

NEDĚLE 2. PO DEVÍTNÍKU

5. Neděle	Háty	Háty	Dobrohněva
6. Pondělí	Doroty	Doroty	Vanda
7. Úterý	Romualda	Reinharda	Šulislav b.
8. Středa	Popelec	Šalamouna	Ostromír
9. Čtvrtek	Apolonie	Apolonie	Hořislava
10. Pátek	Školastika	Školastiky	Lutona
11. Sobota	Eufrosiny	Eufrosiny	Svatoslava

NEDĚLE 1. POSTNÍ

12. Neděle	Eulalie	Eulalie	Volimtra
13. Pondělí	Kateřiny z R.	Kastora	Otašlav
14. Úterý	Valentina	Valentina	Nemír, Milka
15. Středa	Faustina	Faustina	Pravoslav
16. Čtvrtek	Juliany	Juliany	Liboslava
17. Pátek	Silvina, b.	Konstancie	Svatopluk
18. Sobota	Simeona b.	Konkordie	Jarohněv

NEDĚLE 2. POSTNÍ

19. Neděle	Konráda	Gabiána	Stislav b.
20. Pondělí	Eleuthera	Eucharía	Žitomír
21. Úterý	Eleonory, p.	Eleonory	Zbislava
22. Středa	St. Petra	St. Petra	Vratislav
23. Čtvrtek	Petra Dam.	Serenia	Slavenna
24. Pátek	Matěje, ap.	Matěje	Bohuš
25. Sobota	Valburgy	Viktorie	Lumíra

NEDĚLE 3. POSTNÍ

26. Neděle	Markéty, kaj.	Božetěcha	Hromislav
27. Pondělí	Leandra	Leandra	Ludomysl
28. Úterý	Romana	Romana	Zeměslav

Lidová pranostika:

O Hromnicích (2.) musí si skrývánek vrznout, kdyby měl zmrznout.

Když přijdou Hromnice — konec je sanice.

O Hromnicích sněh — na jaře dešť.

Jezevec když o Hromnicích leze z jámy, poleze za měsíc zase do jámy.

O Hromnicích mlejší je ovčákovi vlk než slunce.

O Hromnicích teplo, medvěd staví boudu; o Hromnicích mrzne, medvěd bourá boudu.

Únor bílý, pole sílí.

Co si únor zazelená — březen si to hájí; co si duben zazelená — květen mu to spálí.

Svatý Matěj (24.) ledy boří nebo staví.

Na sv. Matěje, pije skrývan z koleje (taje).

Najde-li Matěj led, seká ho hned; nenajde-li led — dělá ho hned.

Silné severní větry ke konci února zvěstují úrodný rok.

Čtvrti měsíce:

Poslední čtvrt Dne 1.
Nový měsíc " 9.
První čtvrt " 17.
Úplněk " 24.

Březen

March

DNY A TÝDNY	K A L E N D Á Ř		JMÉNA Staročeská
	Katolický	Evangelický	
1. Středa	Albína	Albína	Budislav
2. Čtvrtek	Anežky České	Simplicia	Anežka
3. Pátek	Kunhuty	Kunhuty	Kunhuta
4. Sobota	Kazimíra	Hadriána	Kazimír s.
NEDELE 4. POSTNÍ			
5. Neděle	Bohumila	Bedřicha	Krásnoslav
6. Pondělí	Bedřicha	Fridolína	Svatomíra
7. Úterý	Tomáše Akv.	Perp. a Fel.	Miroslav
8. Středa	Jana z Boha	Filomena	Milehost
9. Čtvrtek	Františky	Crhy a Stra.	Polemír
10. Pátek	40 mučedníků	Gaja	Božislav
11. Sobota	Konstantina	Rufina	Jaroboj
NEDELE SMRTELNÁ			
12. Neděle	Řehoře	Řehoře	Náum
13. Pondělí	Růženy	Arnošta	Netislav
14. Úterý	Matyldy	Zachariáše	Božena
15. Středa	Longina	Křištofa	Dluhoš
16. Čtvrtek	Gertrudy	Kristiana	Budimír
17. Pátek	Patricka	Patricka	Hrozislava
18. Sobota	Gabriela	Anselma	Bohumil
NEDELE KVĚTNÁ			
19. Neděle	Května neděle	Josefa	Bohdana
20. Pondělí	Jachyma	Huberta	Izaslav
21. Úterý	Benedikta	Benedikta	Blahoslav
22. Středa	Oktaviana	Kazimíra	Bořivoj
23. Čtvrtek	Zelený čtv.	Otta	Žirotslav
24. Pátek	Velký pátek	Gabriela	Zbislav
25. Sobota	Bílá sobota	Zvěst. P. M.	Volimil
NEDELE VELIKONOČNÍ			
26. Neděle	Hod Boží Vel.	Emanuela	Věstislav
27. Pondělí	Guntrama	Ruprechta	Svatoboj
28. Úterý	Jana kap.	J. Komenského	Tvořiboj
29. Středa	Eustrase, op.	Jetřicha	Mstislav
30. Čtvrtek	Kvirina	Zosína	Tetka
31. Pátek	Kvidona	Kvidona	Myslena

Lidová pranostika:

Sv. Eudokeje (13.) ještě psa sněhem po uši zavěje.

Březen — za kamna ještě vlezem; duben — ještě tam budem; máj — půjdeme v háj.

V březnu vítr z břízy fouká.

Prach v březnu má cenu zlata.

Březen bez vody — duben bez trávy.

Na sv. Řehoře každý sedlák lenoch, který ne-
oře.

V březnu stár, boj se mar.

Na den Zvěst. Panny Marie (25.) dešť, rodí se rež.

Je-li na Květnou, na-
děli hezky, následuje
dobrý rok.

Jaro zvěstuje Zvěsto-
vání, ale zimu ještě ne-
vyhání.

Březen přináší podletí.

Na jaře džber deště,
lžíce bláta; na podzim
lžíce deště, džber bláta.

Na jaře a v létě co
den a noc zmočí, hodina
vysuší.

Čtvrti měsíce:

Poslední čtvrt Dne 3.

Nový měsíc " 11.

První čtvrt " 19.

Úplněk " 26.

Duben

April

DNY A TÝDNY	K A L E N D Á Ř		JMÉNA Staročeská
	Katolický	Evangelický	
1. Sobota	Hugona	Theodora	Častoslav
NEDĚLE 1. PO VELIKONOCÍCH			
2. Neděle	Františ. z P.	Theodosie	Vešeslav
3. Pondělí	Zvěst. P. M.	Rosamundy	Zeměmysl
4. Úterý	Isidora	Ambroze	Hostislav
5. Středa	Vincence Fer.	Hozeáš	Milica
6. Čtvrtek	Celestina	Irenea	Lubomír
7. Pátek	Hermana Jos.	Zdeňka	Vladivoj
8. Sobota	Alberta b.	Apolonie	Divis
NEDĚLE 2. PO VELIKONOCÍCH			
9. Neděle	Marie Cleof.	Demetria	Jarobud
10. Pondělí	Ezechieel	Daniela	Hořislav
11. Úterý	Lva P.	Iva	Jaromír
12. Středa	Julia	Julia	Javomír
13. Čtvrtek	Hermenegilda	Justina	Pravoslav
14. Pátek	Tiburcia m.	Justina m.	Čtibor
15. Sobota	Petra Gonzal	Olympie	Jonoboj
NEDĚLE 3. PO VELIKONOCÍCH			
16. Neděle	Kalista m.	Rudolfa	Bohevid
17. Pondělí	Roberta	Charisia	Slaviš
18. Úterý	Amidea Rud.	Vernera	Slavojub
19. Středa	Krescencie	Hermogena	Rastislav
20. Čtvrtek	Sulpicia	Sulpicia	Vladimír
21. Pátek	Anselma	Adolara	Želislav
22. Sobota	Sotera a Gaia	Sotera	Vvšeslav
NEDĚLE 4. PO VELIKONOCÍCH			
23. Neděle	Vojtěcha	Vojtěcha	Vojtěch sv.
24. Pondělí	Jiřího	Jiřího	Věrnislav
25. Úterý	Marka ev.	Marka ev.	Radomír
26. Středa	Kleta	Nestora	Radbod
27. Čtvrtek	Jaroslava	Anastazia	Jaroslav
28. Pátek	Pavla z Kř.	Vitališe	Chranislav
29. Sobota	Petra m.	Sibyly	Velimír
NEDĚLE 5. PO VELIKONOCÍCH			
30. Neděle	Kateřiny Sien.	Eutropia	Dobrovit

Lidová pranostika:

V dubnu čas a pan-
ský kvas (nejistý jest).

Když záhy trn roz-
kvétá, záhy se žito za-
metá.

Mokřý duben přislubu-
je dobrou sklizeň.

O sv. Jiří vylézají z
díry hadi a štíři.

Březen suchý, duben
mokřý — naplňuje sud
a pytlý.

Na Boží hroby přší —
sucho úrodu poruší.

Duben hojný vodou,
říjen "Near beer".

Když vlašt'ovice letí,
jest znamení podletí.

Mokřý duben a pak
květen chladný, k sýp-
kám a k senu přístup
žádný.

Záhy-li kosu slyšeti,
můžeš se, rolníku, těšiti.

Jaro přízeň, léto trý-
zeň.

Na den sv. Tiburcia
(14.), mají se všechna po-
le zelenat.

Dobřý duben — špat-
ný květen.

Bouřky v dubnu zvě-
stují mokřé léto.

Čtvrti měsíce:

Poslední čtvrt Dne 1.
Nový měsíc " 9.
První čtvrt " 17.
Úplněk " 24.

Květen

May

DNY A TÝDNY	K A L E N D Á Ř		JMÉNA Staročeská
	Katolický	Evangelický	
1. Pondělí	Filipa a Jak.	Filipa a Jak.	Branislav
2. Úterý	Zikmunda	Zikmunda	Vladovít
3. Středa	Nal. sv. kříže	Nal. sv. kříže	Milivoj
4. Čtvrtek	Naneb. Páně	Floriana	Svatoslava
5. Pátek	Pia v	Gotharda	Čestmír
6. Sobota	Jana apošt.	Jana	Kostislava
NEDELE 6. PO VELIKONOCÍCH			
7. Neděle	Stanislava	Stanislava	Dobromír
8. Pondělí	Zjev. sv. Mich.	Zjev. sv. Mich.	Stanislav s.
9. Úterý	Řehoře	Joba	Ludmila
10. Středa	Isidora, rol.	Epimacha	Radivoj
11. Čtvrtek	Mamerta	Sebestiana	Soběslav
12. Pátek	Pankráče	Pankráče	Dobrobost
13. Sobota	Serváce	Serváce	Fichoslav
NEDELE SVATODUŠNÍ			
14. Neděle	Hod Boží Sv.	Den Matek	Střežislava
15. Pondělí	Zofie	Zofie	Slavobor
16. Úterý	Jana Nep.	Peregrina	Stojan
17. Středa	Baschála	Jodoka	Chvalimír
18. Čtvrtek	Venance, m.	Venance	Jaromír
19. Pátek	Petra Celest.	Potenciany	Milan
20. Sobota	Bernardina	Anthanasie	Věkoslava
NEDELE NEJSVĚTĚJŠÍ TROJICE			
21. Neděle	Nejsv. Trojice	Prudence	Želímír
22. Pondělí	Jane	Desidera	Vislava
23. Úterý	Lesidera	Zuzany	Čhtivoslava
24. Středa	Johany	Jany k.	Lubomíra
25. Čtvrtek	Boží Tělo	Filipa N.	Zbihněv b.
26. Pátek	Filipa, Ner.	Luciana	Mirolava
27. Sobota	Magdaleny	Béda, cirk. uč.	Svatobor
NEDELE 2. PO SV. DUCHU			
28. Neděle	Germánka	Viléma	Rustav
29. Pondělí	Marie M. z P.	V'aima	Bohdana
30. Úterý	Ferdinanda	Zdob. hrobů	Milomíra
31. Středa	Petronily	Le.nice	Bojislav

Lidová pranostika:

Studený máj — v sto-
dole (v zahradách) ráj.

Když máj vláhy nedá,
červen se předá.

Len setý na sv. Hele-
nu — bývá dlouhý.

Do sv. Ducha nesvlé-
kej kožucha; o sv. Du-
še zůstaň v kožuše.

Chladný květen, čer-
ven vlažný, je pro sýp-
ky, sudy blažný.

Myslivost. — Půvabné
zábavy myslivecké v po-
kročilém jaru přestávají
a lov obmezuje se jen
na odstřelování srnců.

Pro tebe, sv. Filipe a
Jakube,

jeden druhému měšec
oškube,

nebo zase lépe pijí a
hrají,

a na kostel nic nedbají,
než po lukách a po tráv-
nicích sedí,

jedni jedí, druzí jedí,
mladí jako kozy skáčí,
a tak se jim zdá den
kratší.

Čtvrti měsíce:

Poslední čtvrt Dne 1.
Nový měsíc " 9.
První čtvrt " 17.
Úplněk " 23.
Poslední čtvrt " 31.

Červen

June

DNY A
TÝDNY

K A L E N D Á Ř
Katolický | Evangelický

JMÉNA
Staročeská

1. Čtvrtek	Fortunáta	Radima	Veslav
2. Pátek	Nejsv. srd. P.	Heleny	Radislav
3. Sobota	Klotildy, kr.	Grazima	Bratomila

NEDĚLE 3. PO SV. DUCHU

4. Neděle	Frant. Kar.	Karpata	Dalibor
5. Pondělí	Bonifáce	Bonifáce	Lubomír
6. Úterý	Norberta, arc.	Longina	Radomír
7. Středa	Roberta, op.	Lukrecie	Lech
8. Čtvrtek	Medarda	Medarda	Domoslav
9. Pátek	Sv. Primus	Adlety	Stanislava
10. Sobota	Markety, skot.	Onofria	Bohumila

NEDĚLE 4. PO SV. DUCHU

11. Neděle	Barnabáše	Barnabáše	Všemír
12. Pondělí	Antonína	Odulfa	Oleg
13. Úterý	Antonína Pad.	Antonína	Zitomír
14. Středa	Basilina	Basilise	Myslbor
15. Čtvrtek	Víta, muž.	Víta	Vislav
16. Pátek	Zbyňka, b.	Justiny	Milutín
17. Sobota	Adolfa	Volkmara	Bohuslava

NEDĚLE 5. PO SV. DUCHU

18. Neděle	Marcela	Gerváše	Radomír
19. Pondělí	Gervas a Pr.	Silveria	Miloš
20. Úterý	Silveria p.	Bohdala	Vladimír
21. Středa	Aloisia	Aloisia	Věkoslav
22. Čtvrtek	Agripiany, ř.	Achace	Břetislav
23. Pátek	Agripiany, p.	deltrudy	Radostav
24. Sobota	Jana křtitele	Jana Křtitele	Hostimil

NEDĚLE 6. PO SV. DUCHU

25. Neděle	Ivana, poust.	Eulogia	Mladen
26. Pondělí	Jana a Pavel	Jeremiáše	Ivan
27. Úterý	Radislava	7 spících	Vladislav s.
28. Středa	Lva pap.	Lva	Velebit
29. Čtvrtek	Petra a Pavla	Petra a Pavla	Krasica
30. Pátek	Pam. sv. Pavla	Pavla pam.	Šárka

Lidová pranostika:

Červen studený —
sedlák krčí rameny.

Je-li na Boží Tělo jas-
no, bývá dobrý rok.

Medardovo kápě (8.),
čtyřicet dní kape.

Před sv. Janem modlí
se za dešť, po sv. Janě
přichází bez modlení.

Do sv. Jana Křtitele,
nechval ječmene.

Sv. Vít, kořen štip; sv.
Petr, ten ho natrh; sv.
Prokop, kořen dokop;
sv. Markyta (13. červen-
ce), vede žence do žita.

Netřeba Boha v červ-
nu o dešť prositi, přijde
hned jak začneme kositi.

Na Boží Tělo jaký
den, dlouho se potom
vrací ten.

Mnoho ryb — málo
zrna.

Jaké počasí na Me-
darda, takové jest šest
neděl po něm.

Jasný den na sv. Me-
darda, tiší rolníkova na-
tíkaní.

Čtvrti měsíce:

Nový měsíc Dne 8.
První čtvrt " 15.
Úplněk " 22.
Poslední čtvrt " 29.

Červenec

July

DNY A TÝDNY	K A L E N D Á Ř Katolický Evangelický	JMÉNA Staročeská
----------------	--	---------------------

1. Sobota	Nejsv. Krve P	Theobalda	Ljudevít
-----------	---------------	-----------	----------

NEDELE 7. PO SV. DUCHU

2. Neděle	Kamila	Kamila	Mojmír
3. Pondělí	Heliodora, b.	Oldřicha	Bréanislav
4. Úterý	Prokopa	Prohl. neodv.	Prokop s.
5. Středa	Cyr. a Meth.	Cyr. a Meth.	Vratislava
6. Čtvrtek	Isiáše	Upálení J. Husa	Bohdan
7. Pátek	Vilibalda, b.	Vilibalda	Krásnoroda
8. Sobota	Alžběta, port.	Kiliána	Milorád

NEDELE 8. PO SV. DUCHU

9. Neděle	Briekcia	Ludviky	Stojhněv
10. Pondělí	7 bratři	Amalie	Radomír
11. Úterý	Pia I pap.	Pia	Valčislav
12. Středa	Jana Kvalb.	Jindřicha	Bořislav
13. Čtvrtek	Markéty	Markéty	Radomila
14. Pátek	Bonaventura	Karoliny	Dobroslav
15. Sobota	Jindřicha	Roz apošt.	Dělorád

NEDELE 9. PO SV. DUCHU

16. Neděle	Marie Karm.	Rutha	Myslislav
17. Pondělí	Aleše	Aleše	Lubomila
18. Úterý	Kamila z L.	Arnolda	Miroslav
19. Středa	Vincence z P.	Rufiny	Zoroslava
20. Čtvrtek	Jeronýma, z ř.	Eliáše	Česlav s.
21. Pátek	Viktora, voj.	Daniela	Přiměslav
22. Sobota	Maří Magdal.	Majdal.	Želislav

NEDELE 10. PO SV. DUCHU

23. Neděle	Apolináře	Apolináře	Olga
24. Pondělí	Kristiny	Kristiny	Krasislava
25. Úterý	Jakuba	Jakuba	Igor
26. Středa	Anny	Anny	Mislava
27. Čtvrtek	Pantaleona	Pantaleona	Dušan
28. Pátek	Innocence	Innocence	Svatomír
29. Sobota	Marty	Marty	Křesomysl

NEDELE 11. PO SV. DUCHU

30. Neděle	Abdona	Bořivoje	Ludomysla
31. Pondělí	Ignáce z L.	Hynka	Dobromír

Lidová pranostika:

Co červenec neuvaří,
toho srpen neupeče.

Sv. Prokop — sije
houby.

Když se hříby zrodí,
chleba málo.

Roztrhne-li pavouk
svoji síť, ve dvě, přichá-
zí na to brzy dešť.

Co do Jakuba odkve-
te, do Havla (16. října)
uzraje.

Na sv. Eliáše (20.) do-
poledne léto, odpoledne
podzim.

Do Eliáše pod křovím
schne, po Eliáši ani na
křoví.

Parno o Jakubě, zima
o Vánocích.

Hezký den na sv. Ja-
kuba přislubuje mnoho
ovoce.

Svatá Anna (26.) —
chladno z rána.

Zvětšují-li mravenci
na sv. Annu své hroma-
dy, dá se očekávat jistě
tuhá zima.

Sv. Anna — žito žala.

Když na sv. Jakuba
slunce svítí, má prý kru-
tá zima býti.

Čtvrti měsíce:

Nový měsíc	Dne 7.
První čtvrt	" 14.
Úplněk	" 21.
Poslední čtvrt	" 29.

Srpen

August

DNY A
TÝDNY

KALENDÁŘ
Katolický | Evangelický

JMÉNA
Staročeská

1. Úterý	Petra v okov.	Petra v okov.	Rolislav
2. Středa	Alfonsa z L.	Gustava	Střezislava
3. Čtvrtek	Štěpána A.	Augusta	Miroslav
4. Pátek	Dominika	Dominika	Neklan
5. Sobota	P. M. Sněžná	Osvalda	Chranislav

NEDELE 12. PO SV. DUCHU

6. Neděle	Pr. Krista P.	Sixta	Něhoslav
7. Pondělí	Kajetána	Donata	Piragost
8. Úterý	Cyriaka	Cyriaka	Nezamysl
9. Středa	Romana m.	Romana	Ratibor
10. Čtvrtek	Vavřince	Vavřince	Slavata
11. Pátek	Filomeny, p.	Heřmana	Ratislav
12. Sobota	Klára	Klára	Slavomíra

NEDELE 13. PO SV. DUCHU

13. Neděle	J. Berchmanse	Hyppolyta	Svatopluk
14. Pondělí	Eusebia	Eusebia	Branimír
15. Úterý	Naneb. P. M.	Naneb. M.	Sobeslav
16. Středa	Rocha	Rocha	Prostivoj
17. Čtvrtek	Liberáta	Bertrama	Miron s. m.
18. Pátek	Heleny cíš.	Agapita	Boleslav
19. Sobota	Ludvíka Tol.	Sebalda	Ludomír

NEDELE 14. PO SV. DUCHU

20. Neděle	Bernarda	Bernarda	Jacek
21. Pondělí	Fr. ze Chantal	Adolfa	Dědomír
22. Úterý	Timotea	Žibřída	Siemyslava
23. Středa	Fil'pa Ben.	Zachariáše	Sdziwoj b.
24. Čtvrtek	Bartoloměje	Bartoloměje	Květuša
25. Pátek	Ludvíka kr.	Ludvíka	Ludevít
26. Sobota	Zefirina	Samuela	Otakar

NEDELE 15. PO SV. DUCHU

27. Neděle	Josefa Kal.	Gebharda	Stoslav
28. Pondělí	Augustína	Niceáše	Vlastimil
29. Úterý	Stěti Jana K.	Benjamína	Šťastný
30. Středa	Rosy p.	Raimunda	Radvan
31. Čtvrtek	Raimunda	Augustína	Bohudat

Lidová pranostika

Čeho srpen neuvaří,
toho září neusmaží.

Počátkem srpna, stu-
dený vítr se strnišť
fouká.

Je-li léto mokré, bý-
vá v příštím roce dra-
hota.

Kde stoklasa, má
chléb pán i chasa; kde
metlice, nemá ho hospo-
dář ani slepice.

Na den sv. Vavřince
(10.), jdou oříšky do
věnce.

Krásně-li o Vavřinci
a Bartoloměji (24.), na
dobrý podzim měj do-
brou naději.

Panna Maria (15.) dá-
vá první oříšky; svatá
královna dostane první
výlupek (oříšek).

Když jsou v srpnu
velké rosy, zůstane oby-
čejně pěkné počasí.

Když kvetou boby,
nouze o chleby; a když
kvete mák, to už ne tak.

Duben, máj, červen
vino v sudech suší; sr-
pen, září, říjen hospodá-
ři kruší.

Čtvrti měsíce:

Nový měsíc Dne 6.
První čtvrt " 12.
Úplněk " 20.
Poslední čtvrt " 28.

Zaří

September

DNY A TÝDNY	K A L E N D Á Ř		JMÉNA Staročeská
	Katolický	Evangelický	
1. Pátek	Jiljího, opata	Jiljího	Jarmila
2. Sobota	Štěpána kr.	Leodegarda	Dobroslav

NEDELE 16. PO SV. DUCHU

3. Neděle	Mansveta	Mansveta	Ranislava
4. Pondělí	Rozalie p.	Rozalie	Přemyslav
5. Úterý	Viktorina	Viktorina	Radslav
6. Středa	Zachariáše	Magna	Držislava
7. Čtvrtek	Reginy	Regina	Milena
8. Pátek	Nar. P. Marie	Naroz. Marie	Rodoslava
9. Sobota	Gorgonia m.	Brunona	Ctibor

NEDELE 17. PO SV. DUCHU

10. Neděle	Mikuláše T.	Mikuláše	Přemyslav
11. Pondělí	Prota	Prota	Mstidruh
12. Úterý	Kvidona	Kvidona	Všeslav
13. Středa	Amáta	Materna	Grzymisla
14. Čtvrtek	P. sv. Kříže	Kornela	Radomíra
15. Pátek	Nikodema kn.	Nikodema	Strastimír
16. Sobota	Ludmily	Eufemie	Věra

NEDELE 18. PO SV. DUCHU

17. Neděle	Lamberta	Lamberta	Drahoslav
18. Pondělí	Josefa k.	Títa	Jaroslav
19. Úterý	Januaria	Januaria	Roslav
20. Středa	Eustacha	Fausta	Myslaw
21. Čtvrtek	Matouše ap.	Matouše	Bohuchval
22. Pátek	Maurice	Maurice	Mislov
23. Sobota	Tekly p.	Tekly	Vladimíra

NEDELE 19. PO SV. DUCHU

24. Neděle	P. M. de Merc	Stěti Jana	Dubravka
25. Pondělí	Kleofáše	Kleofáše	Ladislav
26. Úterý	Cypriána	Pravdomily	Pravomila
27. Středa	Kosmy a D.	Kosmy a D.	Kosma
28. Čtvrtek	Václava, kn.	Václava, arch.	Václav král
29. Pátek	Michala	Michala	Novomíra
30. Sobota	Jeronyma	Jeronyma	Samomysl

Lidová pranostika:

Podzim na strakaté
kobyle jezdí.

Panny Marie naro-
zení, vlašt'oviček rozlou-
čení.

Po sv. Matouši, čepci
na uši.

Na sv. Maurice nesej
pšenice — budeť samá
metlice.

Na sv. Václava, každá
plánka dozrává.

Je-li hezky na sv. Ji-
jí, lze očekávat po čty-
ři neděle hezké počasí.

Padají-li před sv. Mi-
chalem žaludy, nastane
brzká zima.

Pěkné růže v zahra-
dách věští pěkný podzi-
mek, pozdní zimu.

ZRNKA

Kdykoliv jsme vítězi-
li, pokaždé se tak stalo
více převahou ducha
nežli mocí fysickou.

Svoboda se nedá vy-
křičet, vyplatat a vyla-
mentovat; jen z ruky
pilné naděje svítne.

Čtvrti měsíce:

Nový měsíc Dne 4.
První čtvrt " 11.
Úplněk " 18.
Poslední čtvrt " 26.

Říjen

October

DNY A TÝDNY	K A L E N D Á Ř		JMÉNA Staročeská
	Katolický	Evangelický	

1. Neděle	Remigia	Remigia	lažena
-----------	---------	---------	--------

NEDĚLE 20. PO SV. DUCHU

2. Pondělí	Leodegarda	Leodegarda	Vojslav
3. Úterý	Bohumila, b.	Ludomíra	Jaroslav
4. Středa	Františka As.	Františka As.	Bra'slav
5. Čtvrtek	Placida	Placida	Vratislav
6. Pátek	Brunona	Bedřišky	Věronica
7. Sobota	Král.posv.růž.	Abadiáše	Libuše

NEDĚLE 21. PO SV. DUCHU

8. Neděle	Brigity	Pelagia	Bislaw
9. Pondělí	Diviše	Diviše	Slavomila
10. Úterý	Františka B.	Frida	Dobromil
11. Středa	Ludvík, Bert.	Burkharda	Zvonimír
12. Čtvrtek	Maxmiliána	Maxmiliána	Mirogoj
13. Pátek	Eduarda V.	Kolomana	Blahomír
14. Sobota	Kallixta I.	Kallixta	Wiesoslaw

NEDĚLE 22. PO SV. DUCHU

15. Neděle	Peresie	Peresie	Jadwiga s.
16. Pondělí	Havla, op.	Havla	Lubislawa
17. Úterý	Hedviky	Hedviky	Vlaslav
18. Středa	Lukáše ev.	Lukáše ev.	Zlatomír
19. Čtvrtek	Petra z Alk.	Ferdinanda	Ostrihoj
20. Pátek	Vendelína	Vendelína	Krešimír
21. Sobota	Voršily	Voršily	Vojmír

NEDĚLE 23. PO SV. DUCHU

22. Neděle	Korduly	Korduly	Věrnislav
23. Pondělí	Severina	Severina	Vladislav
24. Úterý	Rafaella arch.	Rafaella	Vlastimil
25. Středa	Křišpína	Křišpína	Stranislav
26. Čtvrtek	Evarista	Evarista	Žitoslav
27. Pátek	Sabiny	Sabiny	Dadiboh
28. Sobota	Šimona a Judy	Den čsl. sam.	Blahomír

NEDĚLE 24. PO SV. DUCHU

29. Neděle	Kristus Král	Narcise	Božidar
30. Pondělí	Marcela	Hvězd.	Fvrdomír
31. Úterý	Wolfganga	Slav. reform.	Hněvoboj

Lidová pranostika:

Je-li vrána na blízku,
je nejvyšší čas k seti.

Když se říjen blýská,
zima plýská.

Šimona Judy, zima je
všudy.

Když dlouho listí ne-
padne, tuhá zima se při-
krade.

Divoké husy na odle-
tu, konec i babímu létu.

Studený říjen ničí
všechn hmyz i pro bu-
doucí rok.

ZRNKA

Projevujme vůli svou
vždy cestou zákonní a
bud'me jisti, že se vždy
po dobrém to státi mu-
sí, čeho si celý národ
přeje. Žádná moc na
světě není tak silná, aby
mohla oddati spravedli-
vé žádosti celého náro-
da.

Bud' vždy spravedli-
vým k dítěti. Slib mu
jen to, co mu splnití mů-
žeš a splň to, co jsi mu
slíbil.

Čtvrti měsíce:

Nový měsíc Dne 3.
První čtvrt " 10.
Úplněk " 18.
Poslední čtvrt " 26.

Listopad

November

DNY A TÝDNY	K A L E N D Á Ř		JMÉNA Staročeská
	Katolický	Evangelický	
1. Středa	Všech Svat.	Všech Svat.	Milič
2. Čtvrtek	Pam. Dušiček	Pam. Dušiček	Bohumil
3. Pátek	Huberta	Huberta	Bronisz
4. Sobota	Karla Bor.	Ottona	Slavobor

NEDĚLE 25. PO SV. DUCHU

5. Neděle	Zachariáše	Blandiny	Mojmír
6. Pondělí	Linharta	Linharta	Vševolod
7. Úterý	Engelberta	Engelberta	Zdeněk
8. Středa	Bohumíra	Bohumíra	Bohumír
9. Čtvrtek	Theodora	Bohdana	Bohuchval
10. Pátek	Ondř. Aveliny	Proba	Dobřila
11. Sobota	Martina	Den Příměří	Křeslav

NEDĚLE 26. PO SV. DUCHU

12. Neděle	Benedikt s b.	Jonáše	Vyšeslava
13. Pondělí	Stanislava	Diega	Stanislav s.
14. Úterý	Josafata, b.	Levina	Veselka
15. Středa	Leopolda	Leopolda	Wizimír
16. Čtvrtek	Edmunda, ar.	Ottomara	Stojslav
17. Pátek	Rehoře	Hugona	Jaromíra
18. Sobota	P. chr sv. P.	Gelasia	Namyslav

NEDĚLE 27. PO SV. DUCHU

19. Neděle	Alžběty	Elišky	Stanimír
20. Pondělí	Felixe z Val.	Edmunda	Čestmír
21. Úterý	Obětov. P. M.	Obětov. M.	Novomír
22. Středa	Cecilie p.	Cecilie	Vojslava
23. Čtvrtek	Klimenta	Klimenta	Dalibor
24. Pátek	Jana z Kříže	Protase	Miluša
25. Sobota	Kateřiny	Kateřiny	Hodimír

NEDĚLE 28. POSLEDNÍ PO SV. DUCHU

26. Neděle	Konráda	Konráda	Prelimír
27. Pondělí	Virgila, bisk.	Libousta	Miloust
28. Úterý	Rufusa, muč.	Vintře	Svatoslav
29. Středa	Saturnina	Kleofáše	Radhod
30. Čtvrtek	Ondřeje ap.	Ondřeje	Radhošta

Lidová pranostika:

Hřímá-li v listopadu, bude úrodný rok.

Kvetou-li v listopadu znovu stromy, bude zima trvati až do května.

"Má se jako husa o Martině" (jest stále v nebezpečí).

Chodí-li husa o Martině po ledě, chodí o vánocích po blátě.

Svatý Martin přijede na bílém koni.

Na sv. Martina, kouřívá se z komína.

Je-li na sv. Martina slunečno, nastane tuhá zima.

Na sv. Kateřinu (25.), schováme se pod peřinu.

At' Kateřiny neb Kříže, když mrzne, topte chýše.

Sníh na sv. Ondřeje (30.), velmi žitu prospěje.

Jaké počasí na sv. Kateřinu, takové je v příštím lednu.

Jiní o Všech Svatých věští nám o Vánocích tuhé mrazy a krutou zimu.

Čtvrti měsíce:

Nový měsíc Dne 2.
První čtvrt " 9.
Úplněk " 17.
Poslední čtvrt " 25.

Prosinec

December

DNY A TÝDNY	K A L E N D Á Ř		JMÉNA Staročeská
	Katolický	Evangelický	

1. Pátek	Eligia	Dluhoše	Náum
2. Sobota	Bibiany	Kandida	Stražimír

NEDELE 1. ADVENTNÍ

3. Neděle	František X.	Kasiana	Chvalislav
4. Pondělí	Barbory	Barbory	Těšibor
5. Úterý	Sabasa, poust.	Sabaše	Lubomír
6. Středa	Mikuláše	Mikuláše	Bořivoj
7. Čtvrtek	Ambrože	Agaty	Semen
8. Pátek	Početí P. M.	Kaj. den ev.	Boguwola
9. Sobota	Leokadie	Jáchyma	Chvalimíra

NEDELE 2. ADVENTNÍ

10. Neděle	Melchiada	Judity	Křesislav
11. Pondělí	Damaše	Damaše	Savin
12. Úterý	Sinesia	Otilie	Ratislav
13. Středa	Lucie p.	Lucie	Vyšemíra
14. Čtvrtek	Nikasia	Nikasia	Hořislav
15. Pátek	Kristiny, pa.	Ignacia	Slavoboj
16. Sobota	Adely, cis.	Albina	Čedomil

NEDELE 3. ADVENTNÍ

17. Neděle	Lazara	Lazara	Vladimila
18. Pondělí	Graciána	Vunibalda	Hostimír
19. Úterý	Nemesia	Nemesia	Osvětín
20. Středa	Křišťana, b.	Izáka	Bohumil
21. Čtvrtek	Tomáše ap.	Tomáše	Tomislav
22. Pátek	Zena, voj. a m	Blaženy	Božena
23. Sobota	Viktorie p.	Dagoberta	Vlasta

NEDELE 4. ADVENTNÍ

24. Neděle	Adama a Evy	Adama a Evy	Budimír
25. Pondělí	Nar. Páně	B. hod. vánoc.	Bohuslav
26. Úterý	Štěpána m.	Štěpána	Štěpan s.
27. Středa	Jana ev.	Jana ev.	Ivan
28. Čtvrtek	Mlad'átek	Mlad'átek	Hrdoslav
29. Pátek	Tomáše Kant	Johathana	Milada
30. Sobota	Sabina, b.	Davidu kr.	Miloš

NEDELE PO NAROZENÍ PÁNĚ

31. Neděle	Sylvestra	Sylvestra	Bořislav
------------	-----------	-----------	----------

Lidová pranostika:

Když v prosinci mrzne a sněží, úrodný rok na to běží.

Na sv. Barboru (4.), saně na dvoru.

Barbora mosty mostí, Judita hřeby ostří a Mikuláš přibíjí (4., 5. a 6.).

Po sv. Baruší — sřež nosu i uši.

Svatý Mikuláš splachuje břehy.

Přichází-li zajíc do ohrady, bude zima ještě tužší.

Studený prosinec se sněhem, dá žito na každé výšině.

Jaký je prosinec, taký je příští červen.

Sv. Lucie (13.), nocí upije.

Do Vánoc huj, od Vánoc cuvej.

Zelené Vánoce — bílé Velikonoce.

Vánoce v jeteli, letnice ve sněhu.

Jitřní jasné a obloha čistá — úroda hojná příští rok jistá.

Po studeném prosinci bývá úrodný rok.

Čtvrti měsíce:

Nový měsíc	Dne 1.
První čtvrt	" 8.
Úplněk	" 16.
Poslední čtvrt	" 24.
Nový měsíc	" 31.

Udělal štěstí

Napsal František Čech

LE SAMOTA, která život rdousí a je samota, v níž člověk jako osvěžující lázní duši koupá, je samota, která je břemenem a je samota, která jest hledaným a kýženým cílem lidem, jež život zklamal a kteří po ničem již netoužíce, ve vzpomínkách na jasnější dny minulé v samotě s klidem očekávají, až život se úplně sešerí.

Tak různě působila samota a odloučenost od světa na paní Stehlíkovou, čtyřiapadesátiletou paní, majitelku domu v Praze na Malé Straně a na čtyřiaadvacetiletou její dceru Julinku.

Zatím co stará paní, jež před čtyřmi lety ovdověla, zrovna když jí bylo padesát, od té doby žila jen vzpomínkám na nebožtíka a své jediné dceři, nacházejíc v těch dvou věcech potřebnou útěchu, žila Julinka, jak přirozeně ani jinak nemohlo býti, svým zvláštním způsobem, jenž nezaváděl do minulosti, ale obracel se k budoucnu, od něhož děvče očekávalo, nač si každé lidské srdce právem činí nárok — štěstí.

Dvoupatrový dům paní Stehlíkové, nevelký, jen se čtyřmi okny, ve frontě ozdobený krásnou barokovou štukaturou, že každý druhý chodec se před ním se zalíbením zastavoval, — nebyl majetkem pana Stehlíka, když si před více než třiceti lety přiváděl do jedné z jeho světniček ve druhém patře svou Katynku.

Oba neměli tehdy dohromady nic než svou velkou lásku k sobě, pilné ruce a asi tři sta zlatých, jež Katynka ve službě v panských rodinách pražských si vysloužila a uspořila.

Stehlík byl vyučen krejčovině a

tehdy osmadvacetiletý udělal se pro sebe.

Poněvadž byl dovedným řemeslníkem, ve styku s každým zdvořilým a úslužným, přivábil si záhy dosti a slušných zakazníků.

Sobotu jak sobotu odváděl, a třeba, že nepožadoval přemrštěných cen, zbylo mu vždy po úhradě výloh na svátečnější oběd a nějakou útratu v nedělní odpoledne, kdy se šel Katynkou světu pochlubit, několik stříbrňáků, jichž se Katynka skoro lakotně ujímala a které při nejbližší příležitosti zanášela do malostranské záložny. —

Jak pěkně si tehdy žili!

Stehlík s radostí pracoval a nad dílem si vesele pohvizdoval písničku za písničkou, zatím co Katynka se ze všech sil a z celého umu snažila, aby Stehlík měl útulnou a čistou klec.

Pořádku navykla si v několikaleťtých službách u pánů a proto v kuchynce její se vše lesklo a vše mělo vlastní a příhodné místo a v pokojíku dosti prostranném, aby mohl býti obydlen a dílnou zároveň, bylo všechno v takovém pořádku, že mohla kohokoli a kdykoli tam uvést, aniž se musila nad nějakým neladem studem zardívati. —

Při řemesle mužově dalo to dosti práce, aby ústřížky látek a nití netoulaly se po celém pokojí, a Stehlík na její komando s počátku i pobrukoval, ale později i on si zvykal.

Katynka byla šťastna, že měla muže celý týden pěkně doma a na očích. —

Jiní muži odcházející za výdělkem do dílen, do továren a kanceláří, celý den bývali z domova, kolikrát i večer zabrousili do hospody a v takových domácnostech brzo do-

cházel k nepěkným výstupům, výčtkám i svárům. —

Toho všeho zůstala i domácnost Stehlíkových manželů ušetřena.

Tím vzrůstala i vážnost těchto mladých lidí v domě.

Starší partaje, jež nezřídka s okázalým chladem vítaly do domu nové nájemníky, brzy začaly si jich všimati, starší sousedky zastavovaly si Katynku, jež jako z cukru ubírala se s taškou na nákup, na schodech, rozprávaly hovor s mladou ženou, lichořily jí, jak jí to pěkně sluší a jaké měl pan Stehlík gusto, že takovou pěknou ženušku svým hvízdáním přilákal do hnízdečka.

Nabreptaly toho kolikrát ty obstarožní matrony tolik a kolikrát tak roztodivných řečí, že se Katynce rozpaky zardívaly i laloušky uší, v nichž svítily náušnice s českými granáty.

Když pak v neděli odpoledne vyváděl si mistr Stehlík svojí Katynku na procházku, nehleděl na ně s obdivem pouze celý jejich dům, nýbrž celá ulice.

Mistr oblečen vždy podle nejnovější módy s holí pod paží, ubíral se důstojně odměřelým krokem, zatím co Katynka zavěšená v jeho rámě šustěla naškrobenými volány bílých spodniček a pravou rukou nad svým kloboukem se spoustou květín držela graciálně rozevřený rudý hedvábný slunečník nejinak než nějaká kněžna z paláce v sousedství.

Ach ty krásné idylky doby před třiceti lety!

Takto pěkně tělo k tělu přitulení prošli stínem úzké ulice, vystoupili na Petřín, nebo prošli hradem a poprocházeli se v Jelením příkopu, někdy vyšli až za Brusku, prošli dlouhou, stinnou kaštanovou alejí, aby k večeru se vrátili zase k svému domovu.

Zastavovali se někdy u Tomáše, — jindy u Glaubíků nebo Montágů na nějaké pivo.

Pan Stehlík vykouřil si lepší doutník, vypil tři piva, Katynka jedno a v bázni Boží k deváté hodině pro-

cházkou příjemně unavení šlapali vzhůru do kopečka ke známému domku, v jehož podstřeší dokořán otevřené okno jakoby jim náruč toužebně nastavovalo.

U hostinských stolů kolikrát dělali mistrovi místo mezi sebou i vzácní pání od malostranských úřadů, nejednou jej zvali i na partičku dardy, nebo piliáru, podobně měly se i jejich paničky ke Katynce, ale mistr Stehlík býval opatrný.

Poděkaval za pozvání, pěkně se uklonil a usedl si s Katynkou ke stolu obsazenému hosty, kterým se mohli rovnati.

„Jde o to, Katynko, dnes mi dělají honéry a zítra by mohl některý přijít, abych mu šel na dluh. A to víš, dělám rád, ale pěkně z ručky do ručky a ne abych potom roztrhal dvoje podrážky, než na dlužníkovi krejcar vyupomínám,“ vysvětloval Stehlík své počínání ženě.

Poněvadž v neděli v hostinci obyčejně večerívali, nemívala Katynka doma práce se strojením a proto než šli spát, sedávali chvíli u otevřeného okna, „aby se ty páry z piva člověku trochu z hlavy vykouřily,“ jak říkával Stehlík.

Jako dva milenci vedle sebe z okna vyklonění naslouchali hlasům z ulice nahoru k nim doléhajícím, pak ale najednou zahleděli se před sebe přes spoustu střech po svahu sbíhajících dolů k náměstí, kde obrovitě nad nimi do nebes se týčila báně svatého Mikuláše.

Na jaře ze zahrad voníval bez a jasmín, opodál později za léta ozval se i slavičí zpěv a na nebi jiskřily tisíce hvězd.

Kroky dole v ulici stávaly se řidšími, hlasy umlkaly, na pravo i na levo lidé zavírali okna a Venouš s Katynkou pořád ještě jako udivené, zázrakem okouzlené děti hledívali před sebe do oblak a střídavě na moře střech.

„Katuško, Katynko, jeden jediný z těch nespočetných domů kdyby byl takhle náš!“ zatoužil často mistr Stehlík. —

"Musíme šetřit, snad nám to Pán Bůh dá," odpovídala Katuška a vklouznuvši do pokoje, vytahovala z prádelníku ozdobnou teninkou knížečku se znakem menšího pražského města na deskách a potom oba s Venouškem prohlíželi, jak na stránkách knížky rostou zápisy a jak u konečné sumy přibývá, cifry rozlézají se na tři a později na čtyři a pět míst.

Nešlo to ovšem tak rychle, jak se to povídá.

Zatím paní Katynka, nemohouc se dočkat do hnízdečka nového pís-klátka, přišla na myšlenku, že úklidu malé domácnosti věnuje vlastně málo času a ostatní zbytečně a hříšně promární obskakovaním svého Venouše.

A poněvadž zrovna v té době zemřela v domě paní Nečasová, jež měla v přízemí hokynářství, dohodli se Stehlíkovi s dědici Nečasové i s majitelkou domu a krámek převzali i s kuchyňkou za ní.

Paní Katynka otevřela si tím rozsáhlé pole působnosti.

Měl-li z krámku býti užitek, bylo třeba mnoho se mu věnovati.

Ale čiperná mladá žena nejen že obsloužila koupěchtivé, ale dovedla při tom v kuchyni za krámem pro muže i pro sebe uvařit.

V kuchyni v druhém patře, kde se potom vařilo jen v neděli, zřídil si Stehlík dílnu ve všední den a svět-nice zůstala řemeslem netknutou.

A za nějaký rok, sotva paní Katynka do vedení krámu se řádně vpravila, přišla na svět Julinka.

Stehlík tehdy skládal a zpíval si na to z brusu nové písničky, ale paní Katynce vzrostla při tom tolik domácí agenda, že musila si na nějaký rok z rodiště na výpomoc přibrati děvče za chůvu.

Nepodržela ji však déle, než bylo nezbytně třeba.

Sotva začala Julinka běhati, propustila Katynka děvče a zase všechno řídila si sama.

Tak ve štěstí a spokojenosti uběhlo přes patnáct let a Julinka začala

již chodit do měšťanské školy, když se manželé Stehlíkovi stěhovali z jednopokojového bytu ve druhém patře do dvoupokojového v prvním poschodí a to do svého.

Majitelka domu provdávši dceru za advokáta do venkovského města, potřebovala pro ni věna a proto dům z volné ruky prodala a odstěhovala se k zet'ovi.

Tak asi po čtrnácti letech octli se manželé Stehlíkovi u cíle svých dávných tužeb.

Měli ve vlastnictví dům, v němž prožívali od počátku své manželské štěstí.

Proto ovšem nezpyšněli ani se neoddali zahálce.

Výnos domu ani v té době nebyl takový, aby majitele uživil bez práce a proto pan Stehlík držel se dále svého řemesla a paní Katynka hleděla i dále úslužnou obsluhou udržeti si své odběratelky.

Na dům zůstali ještě něco dlužní a to bylo jim pobídkou, aby ani teď zbytečně peněz nevyhazovali, ale šetřili dál.

Julinka vyrostla v ovzduší krámku plného zeleniny a ovoce, kde člověk klopýtal o sudy kyselých okurek a pytle bramborů, kde páchlo to stárnoucím mäslem a syrečky, v ovzduší krámku, kde nebylo zrovna útulno, ale kam ustavičně, když netekly plným proudem, aspoň kapaly nepřetržitě drobné penízky.

Přes to, že paní Katynka záhy Julinku přidržovala ke všem domácím pracím a mimo to žádala a často i její pomoci v krámku, jenž čím dále tím více se plnil rozličnějším zbožím, přece starali se manželé i o řádné vzdělání svého dítěte, jakého dostávalo se dcerkám z dobrých měšťanských rodin.

Vzali ji i učitelku piana, jež stálo v jednom pokoji zřízeném na salon, dívka cvičila se v jemných ruč. pracích a učila se i cizím jazykům a ve všem prospívala tak, že to budilo závist u všech jejích spolužaček i v celé ulici. —

V té době vznikal ve hlavách ro-

díků vášný sen o budoucnosti jejich jediného dítěte.

Viděli, že jest jemné povahy, jímavé a ušlechtilé dívčí krásy, pozorovali její jisté, ale nevtrhavé společenské vystupování, sami nejlépe viděli, že nebude chudobnou nevěstou, a tak malovali si její budoucnost nejružovějšími barvami.

V únoru r. 1914 bylo jí šestnáct let a v masopustě toho roku zavedla paní Katynka dcerušku na Žofín na první ples.

Děvčátko, jehož dosavadní rozhled po životě rozšířil se o nové obzory, přišlo z této první toho druhu zábavy jako změněno.

Krámek, kde v sobotní odpoledne a večery mrkávalo v koutě světýlko v rudé lampičce pod obrázkem sv. Panny s dítětkem, stával se jí dusným a těsným.

Ráda si teď Julinka vyběhla s některou kamarádkou někam do sadů a když na Nebozízku toho roku rozvoněl se rozkvetlý šefík a bílá střemcha, ani večer nerada vracívala se domů.

Když jí tatínek s maminkou v neděli vyvedli na procházku a potom s ní na chvíli zapadli do některé starodávné věkovité, začazené hospody, padávaly tam na ní nízké klenuté stropy a ty tváře bodrých malostránských občanů, s nimiž si tatínek vyměňoval nejnovější vtipy z posledního týdne, na něž Praha nebyla nikdy chudobnou, připadávaly jí tak nudnými, že s neklidem vyčkávala okamžiku, kdy tatínek po třetí sklenici se zvedne a pobídne ženské k návratu.

Duše Julínčina v té době naplněna byla sny ještě růžovějšími, než byly sny jejich rodičů.

Život na Malé Straně připadal jí nějak bezvýrazným, zamklým a zahluchlým.

Ticho zasnělých, většinou téměř neobydlených šlechtických paláců, — veleba chrámových staveb, slabá návěsta v parcích, jež téměř pro nikoho slunily svou krásu a vydechovaly omamnou vůni, všechen ten život jak-

si stranou strhujících větrů zastrčený a jako zakletý, nudil Julinku až k smrti.

Již na dohled pouze tam za vodou, za Vltavou tušila docela jiný život.

Byly tam již moderně zařízené velkorestaurace, kavárny ozářené velkými elektrickými lustry, byly tam koncertní síně a divadla, kolotal a vřel tam život v nejrůznějších obměnách, život plný varu, lesku a nádhery.

Julince bývalo svátkem, mohla-li si aspoň občas poslechnouti nějakou operu v Národním divadle, aneb někdy aspoň v neděli odpoledne mamince uklouznouti na korso na Václavské náměstí, kde vzhůru a dolů po obou stranách proudily živé masy, — kde křížily se ve hravém, škádlivém i velmi výbojném jiskření pohledy mladých lidí, mužů a žen.

Ale zrovna toho roku, když mladé lípy na tomto náměstí obalily se zlatitým květem a sladce se rozvoněly a když Julínčino srdce v divném neklidu začalo pociťovati neurčitou touhu, aby i ona sama vyzkoušela sílu svých modrých očí v tom zápasu všech proti všem, vypukla válka.

Manželů Stehlíkových netrápila starost, že by se jich válka dotkla nějak přímo. —

Syna neměli, aby se strachovali, že jej musí obětovat a neblahý nějaký vliv v hospodářských poměrech zatím nehrozil.

Obchodu, aspoň určitým odvětvím vojna spíše pomáhá.

Paní Katynka se až podívala, již za několik týdnů, jak lidé často zbytečně kupovali vše, co uviděli, ani po ceně se netázajíce.

Nastal shon za zbožím.

Paní Katynka se až zhrozila, co peněz najednou jí probíhá rukama.

Pravda, chtěla-li prodávati, musila i draže kupovati. Vše záleželo na tom, jak opatří zboží.

Brzo pozorovala i Julinka, že život se změnil, nebylo již shonu za mámi-vými fantomy, bylo třeba se oháněti, aby se život uhájil.

Casto sama musila v krámě ob-

sluhovati kupující, zatím co matka zboží sháněla.

“Tatínku, já nevím, je to až proti svědomí, podívej se, co zas dáme tento týden na stranu —” žasla kolikrát paní Katynka přehrabující se v hromadách umolousených peněz. “Nepředražuju, ale lidé sami mně peníže vnucují —”

“Nebude na tom, maminko, poženání. Já nevím, ale mně je tak jako by to jednou měl vítr všechno, jako se stromu spadlé listí rozfoukat. Krev milionů na tom lpí, podívej se, jak se červenají ty hloupé užmolené papírky. Pomáhej chudým —” nabádal Stehlík.

“Dnes není ehudých. Každý těch peněz má, i takový, u koho dřív člověk krejcaru neviděl!”

A nebralo to konce.

Rok to tak trvalo a paní Katynka začala již kouti plány o koupi druhého domu.

Minul však druhý rok a do dosavadního štěstí manželů Stehlikových uhodilo.

Pan Stehlík, jenž zatím nechal krejčoviny, protože práce civilní ustala, pomáhal již také v krámě, hlavně když se tam cpala spousta různých cizích vojáků v hadrech a churavců, kteří plnili pražské kasárny a nemocnice. —

Julinku bylo třeba v té době z krámu úplně odstraniti a proto manželova pomoc přišla Katynce velmi vhod. —

Po nějakých dvou měsících však mistr náhle onemocněl nějakou nákazou a za tři dny se rozloučil se světem. —

Tato rána zasáhla hluboce do klidného dosud šťastného života paní Katynky.

Ubyl jí v manželu nejlepší člověk, s nímž po leta úplně si rozuměla bez řeči a dlouhých rozkladů.

Starosti o pohřeb a potom i různé úřední řízení a pochůzky zabraly paní Stehlikové tolik času, že musila zavřít i krámk, aspoň na nějakou dobu, než z nejprudší bolesti se vzpa-

matovala a dědické a majetkové poměry si urovnala.

Čas zatím kvapil a vedle krámk paní Stehlikové zavíraly se pomalu i jiné obchůdky, protože neměly čeho prodávati.

Za těch dob, kdy nikdo nebyl zítřkem jist, paní Stehliková najednou počala stárnouti.

Čelo se jí vraštilo, vlasy na spánkách hladce přičesané počaly šedivět a do té doby jasné oči se kalily.

Starost, aby těžce nestrádané jmění se jí neroztavilo v nějakém krachu, jenž po válce zdál se nevyhnutelným, k zemi skláněla přímou dosud postavu boubelaté paní Katynky.

Také Julinka nárazem osudu bolestně trpěla.

První touhy jejího dívčího srdce, jež zrovna před vypuknutím války se v ní ozvaly, byly sraženy k zemi, — smrt pak milého tatínka je úplně do země zadupala.

Přes rok v černých šatech obě ženy jako stíny ploužily se malostranskými ulicemi, nikde se nezastavující, než na chvíli někde v kostele bud' u sv. Mikuláše nebo Kajetána, aby ulehčily tíhy smutku, jenž chmurami kalil jejich hlavy.

Usedly-li chvíli v parku, jistě volily takové zákoutí, kam jiný chodec nezabloudil a pak paní Katynka z tichých vzpomínek na nebožtíka muže přecházela v hovor o něm a vykládávala Julince, kam s tatínkem chodívala, co a koho měl rád, jak trávil spolu večery po práci a jak cítili společnou radost z nestrádaných grošů.

Julinka vidouc, že matce se takovou rozprávkou ulevuje, sama ji rozprávěla a to nejen na procházkách, — nýbrž i doma, když při spuštěných roletách usedly proti sobě k prosté večeři.

Jest přirozeno, že paní Katynka se jenom zbytečně rozlobila, když jí po vypršení smutku různé paničky z blízkého i vzdálenějšího sousedství začaly nadhazovati, že nemusila by se ještě načisto světu uzavíratí.

Věděly o vdovci, jenž má velký dům a v něm pěkně zařízený uzenářský krám.

Hned by za paní Stehlíkovou přišel, kdyby měl špetku naděje.

"I dejte mi pokoj! Mám já jiné starosti než myslet na hlouposti. Padesátka mně minula, časy jsou nejisté, mám dceru a měla bych se s nějakým dědkem ještě vázat?" odbývala dotěrné sousedky paní Stehlíková.

"Právě, že časy nejisté. Když dáte Julince dům, bude nevěstou, že jí není rovné na Malé Straně a peníze, co máte hotové, kdybyste vrazila do obchodu, než načisto ceny pozbudou, nadosmrti budete bez starosti sedět v teple."

Paní Stehlíková ani již neodpovídala. —

Občasné výlety, jež podnikla na mužův hrob, utvrzovaly v ní vzpomínky na něho a udržovaly je v živých, nebledoucích barvách.

Životem a shonem za jméním unavená necítila opravdu v sobě již potřeby po tom, aby někomu cizímu, — jenž by mohl jenom rušivě zasahovati do jejich vzpomínek, ještě musila zvykatí a hovětí jeho rozmarům.

Jsou sice i ve věku paní Stehlíkové ženy se srdcem bláznivým, ale paní domácí k nim nepatřila.

Za to, když probrala se z prvního smutku, zase vrátila se ke svým plánům o budoucnosti Julinčině.

I kdyby došlo k nějakému hospodářskému rozvratu po válce, dům jim nikdo nevezme.

A ten-li dceři zachová, nebude špatnou nevěstou, aby si musela vzít ledakoho.

To by bylo zle, aby se nenašel nějaký doktor, inženýr nebo aspoň lepší úředník, kterému by padla Julinka do oka. —

Pravda, teď je to dítě jako smutná princezna, ale pořád tak nebude, zase snad přece vysvitne slunko a ty starosti prestanou.

Rozveselí se moje dětátko, půjdeme trochu mezi lidi, bylo by zle, aby si jí nikdo nevšímal, rozpřádala v bla-

vě dohady o dceřině budoucnosti paní Stehlíková, dokud v krámku neměla čeho prodávati.

Ale sotva válka skončila, pojednou jako zázrakem zase na všech stranách se objevovalo zboží, a to také, po němž v posledních dvou letech nebylo potuchy.

Řeznické obchody byly přecpány prvotřídním masem, pekaři najednou začali prodávati pod rukou nejjemnější pečivo, sudy kávy objevily se v kupeckých krámech, podzim zalil trhy ušlechtilým domácím ovocem.

Ale zač se to všechno prodávalo!

Ceny uvolněné od rakouského regulátoru letěly nahoru jako rtuť v teploměru na slunci a tyto poměry nenechaly paní Katynku v klidu.

Její krámek, v něm poslední dobu prodávala jen chléb na chleбенky, — ve čtrnácti dnech naplnil se zase zbožím všeho druhu a paní Katynka, — která v posledních dvou letech rozmrzele obsluhovala kupce, vítala je zase vliďným úsměvem i medovou řečí.

I Julinka zase musila mamince pomáhati a činila tak ráda, když pozorovala, jak maminka s veselou tváří dělá týdenní rozvahu a počítá.

Zakřiknuté touhy mladého srdce neměly ani kdy znovu se probuditi.

Rok a dvě léta tak minula, co obě ženy ve shonu za penězi zapoměly vlastně na vše ostatní.

Celý týden měla paní Katynka vzezření obyčejné hokyně a někdejší svěží krása Julinčina také nějak se tratila pod tou všední kuklí práce.

Jenom když v neděli usedly osamělé ženy v prostranném bytě v prvním poschodí, zařízeném s měšťanským pohodlím a ucházejícím vkusem a hlavně, když paní Katynka oblékla se k vycházce do hedvábí a Julinka moderně ustrojená cupitala jí po boku, bylo lze poznati, že paní Stehlíková jest nejenom hokyní, ale také majitelkou domu.

Aby však o těchto nedělních chvílích došla k povšimnutí také Julinči-

na krása, k tomu neuměly si ženy najítí příležitosti.

Blízké chudobnější okolí, jež s obdivem vzhlíželo k domu Stehlíkových, nemohlo nahradití lepší společnosti, do níž však nemohly najítí cesty. —

V krámku hladily sice Julinku oči ledakterého mladého muže, úředníka, mladého mistra, nebo zasnělého studenta, ale pohledy ty nechávaly dívku chladnou.

Žádný z těch mužů nekryl se s obrazem jejích snů, které třeba na čas potlačeny, přece úplně nezanikly, ale naopak znovu se probouzely a prudčeji žádaly si náplně úměrné s tím, jak tlak všedních starostí povoloval.

“Mamičko, vš-li pak, že již mně bude hnedle třiaadvacet let?” divně stísněným hlasem jednou připomenula Julinka matce.

“No, dušičko, letí ty roky jak voda. Já už v těch letech měla s nebožtíkem tatínkem známost,” povzdychla paní Katy.

Byla to pro dívku slabá útěcha, ale na nějaký čas zase byl klid.

Když se však toho roku malostranské paláce stkvěly pod čepicí hebece napadlého sněhu a blížily se vánoce, překvapila Julinka jednou matku nadhůzkou: “Maminko, minula již čtyři léta, co jest tatínek v zemi; snad by nám nikdo neměl za zlé, kdybys mne v masopustě zavedla na nějaký ples. Všecka děvčata ze sousedství, i ta nejchudší nacházejí si zábavu, navazují sobě známosti a vdávají se. Neblázním se snad za výstředími radovánkami, ale snad bych přece nemusila žít tady pořád jako Popelka.”

“Inu, rozumím ti, dětátko, — tak jsem nebyla z jiných. No, rozmysli se zatím, kam bys asi chtěla a půjdeme třeba i na víc než na jeden bál. Tady, to vidím, do smrti smrt'oucí by si tě pořádnější člověk nevšíml.”

Tím příslibem všechno se v dívce znova vzpružilo.

Znova ožily v ní sny dávno vybledlé a okolnostmi zakřiknuté.

Oddávala se dohadům, s kým se na zábavě setká, s kým bude tančit, jak a o čem se bude bavit.

Snad přijde jí do cesty rytíř s útočnými šípy v černých očích, zajme její srdce a pobom — potom nastane jistě obrat v šedivém suchopáru dosavadního jejího života.

Tehdy se nenadála, že takové oči čarovné zkříží její cestu ještě před plesem.

Ano, Julinka neměla tušení, že takové oči již od několika dní jí sledují.

O vánocích toho roku pak vstoupily jí do cesty, vystřelily na ní svoje kalené šípy a trefily — trefily přímo do srdce.

II.

Od oltáře u sv. Kajetána po skončeném požehnání o Božím Hodě vánočním odcházeli tři kněží v nádherných pluvialech.

Kristus v oblacích na hlavním oltářním obraze stkvěl se ještě chvílku v rámu zářících světél, po malé chvílce však bratr sakristán shasiv na oltáři planoucí voskovice, otočením vypínače shasil i sterá světla kolem obrazu, takže pozlacený svatostan v přesbytáři ověšeném purpurovými draperiemi ze soumraku odrážel se v tajemné stíny.

V témž však skoro okamžiku zase jediným dotekem ruky sakristánovy rozbleskla se světla nad postranním oltářem pa pravé straně a tlačícímu se zástupu malých i velkých čarovně osvětlena objevila se scenerie vtělení Syna Božího, narozeného z Panny a položeného v jeslích.

Oči velkých i malých otvíraly se v radostném údivu, krčky se natahovaly, tílka vypínala se na špičky prstů, aby bylo lépe vidětí št'astnou, krásnou, mladinkou Máti, sklánějící se nad Děťátkem i na pastýře v ovčích rouchách, kladoucí Mu k nohám pokornou obět svých srdcí i dary ze svých stád.

Skleněná okénka jerusalemských domů a paláce Herodova odrážela lesk četných světél.

A s kůru zazněly v té chvíli dudlavé zvuky pastýřských šalmají ve skotačivé předešle a hned na to ze sterých hrdel i hrdélek zazněla slova úvodní koledy:

Vzhůru, bratři, vstávejte,
veselou noc dělejte!
Slyšeli jsme novinu,
ted' s rychlostí k Betlemu
pojd' me a nemeškejme!

Ó, zanechme stádo stát,
nemáme se čeho bát,
andělské tu mocnosti,
nebe plné jasnosti,
prozpěvujme s vroucností!

Slavičkové, zpívejte,
vesele prozpěvujte!
Slavičkové zpívali,
Boha zvelebovali,
i my pojd' me zpívatí.

A za tímto úvodem linula se ze zpěvných hrdel koleda za koledou, jedna hezčí druhé jako řádek perel na hedvábné šnůřečce.

Paní Stehlíková v zimním plášti pražské matrony z měšťanských kruhů celá ponořená v lahodné teplo nitné spokojenosti seděla na kraji lavice proti Betlemu, Julinka v kuním až na kolena sahajícím kožichu stála vedle ní a jako zástup dětí před jesličkami i ona hleděla očima tichou radostí a dětinnou virou rozzářenýma k chudé jeskyni, v níž vtělené Božství přijímalo první hold chudoby z okolních pastvin a salaší.

Kdo vídal Julinku jen v matčině hokynářském krámku zabranou ve všední práci, nebyl by ji v té chvíli ani poznal.

Tak krásně zářily její modré oči i plet' jemně zrůžovělá.

Byla hezká v tom osvětlení jak vábný obrázek všedností netknutý.

Z paměti zpívala koledy, jež od svého dětství v tomto kostele zpívati slyšala a jejichž prostoduché melodie i toho dne unášely ji zpět do těch šťastných dob, kdy tatínek maličkou brávil ji do náruče, aby lépe poko-

chatí se mohla čarovným obrazem Narození Páně, jenž ani dnes neztratil pro ni nic ze své jímavosti.

Zpívala, zpívala a tím zpěvem padala s ní i tíže smutku, jež v posledních měsících ve chvílích úplné samoty zaléhala duši.

Za jedno cítila se s těmi chudě oblečenými i vyfintěnými dětmi, které zde před jesličkami byly si aspoň na chvíli úplně rovnými, a proto bylo jí, jakoby se jí někdo hrubou rukou nešetrně dotkl, když obrátivši náhodou oči na okamžik od jesliček, střetla se s pohledem mladého muže, jenž se na ni upřeně díval.

Zrůžověla na okamžik rozpačitou nevolí.

Sklopila oči, najednou i ve zpěvu ustala, ale za chvíli již se sebrala a vyslavši k nebi střelnou modlitbičku proti pokušení na tak posvátném místě, umínila si, že na stranu, odkud smělý útok přicházel, již nepohlédne.

Vále její byla pevná a Julinka skutečně vydržela.

Neohlédla se již po místě, kde stál mladý muž, jehož pohled oblil ji před chvílí horkou vlnou, ale když po chvíli s matkou vycházela z kostela, zahlédla neznámého znova.

Stál vzpřímen zrovna vedle kroupenky a Julinka volky nevolky musila jíti kolem něj.

A zase jeho oči se do ní vbodávaly pohledem polo výbojným, polo prosebným, před jakým není možno cudné dívce zraku nesklonit.

Ovládla se vši silou, aby zabránila návalu krve do lící a vnořivši prsty do kroupenky a pokřižovavši se, se sklopenou hlavou vyšla z chrámu.

"Tak kam, matínko? Půjdeme již domů?" obrátila se k matce tichou otázkou před kostelem.

"Nabudeme se tam zavřeně celý týden, a když je dnes ten veliký svátek, mohly bychom se trochu projít aspoň na Pohořelec," mínila paní Stehlíková a obrátila kroky vzhůru Nerudovou ulicí.

Sly volně, co noha nohu mine.

Paní Stehlíková poděkovala tu a tam na pozdrav známé paničky, ně-

kolikrát se i zastavila k výměně vánočního pozdravu i gratulace a Julinka použila první takové příležitosti a zespod přivřených řas vyslala skoro nevědomky směrem dolů do ulice výzvědný pohled, nejde-li "ten protiva" za nimi.

Nešel.

"To je dobře! Ten měl divné oči. Kdyby si ho byla všimla maminka, jistě by se byla pokřižovala."

Spoře rozdělená světla v ulici lámala pracně večerní šero a od Pohořelce v ústřety hnal se jim štiplavý větřík, jenž na růžovo barvil mladé líce.

V Úvoze nad strahovskou zahradou se maminka v tom větru rozkašlala.

"Nikam již nemůžu. S nebožtíkem tatínkem jsme tady ten kopeček vyšlápali, jak by nás křídla nadnášela, — teď již u každého akátu abych odpočívala."

Julinka, než se matka vydýchala, přistoupila ke zdi nad zahradou a zadívala se směrem k Petřínu a potom dolů ku Praze.

Hebké závěje pokrývaly kopce i moře střech dole.

Řady světél značily nábřeží a mosty na Vltavě spjaté v ledový kyrys.

Dávno již Praha neoblékla k Vánocům příjemnější háv.

"Tak je mi tady, dceruško, — vždycky, — když tudy jdu, jakobych cítila mladost se vracet. Nenarodila jsem se tady a přece mne tento pohled na město odtud tak vždycky dojíká, že ještě, až budu mít jednou umírat, chtěla bych si sem vyjít a ten obrázek si s sebou vzít do hrobu na památku. Sloužila jsem taky tři leta za vodou na Starém Městě. Taky jsou tam domy jako tady, ale tady je v létě zeleň, volný vzduch, slunce, modré nebe a všechno nějak lepší a veselejší," zahorovala paní Stehlíková.

Julinka ji neodporovala, ale ať sama ten půvab cítila, přece úplně bezvýhradně s matkou nesouhlasila.

"Zde se asi krásně vzpomíná, ale tam na druhém břehu se žije," pro-

šlehlo dívce duši a zraky její se zatloualy znova k dlouhé řadě světél za Vltavou.

Stoupaly ještě vzhůru, na Pohořelci se však obrátily.

S kalných mračen začal znova poletovati sníh.

"To máme krásné svátečky," líbovala si paní Katynka. "Do rána bude zase všechno jak pod načechránými peřinkama. A když jsme teď trochu v tom severáčku vystydly, tím víc si budeme vážit domácího tepla."

Došly již skoro bez řeči ke svému domu a vstoupily do setmělé jeho chodby.

Na dveřích sejmuly pojišťovací zámek a vstoupily do před síně.

Za chvíli seděly již v jídelně po domácku ustrojeny.

Paní Stehlíková prohrábala pohrabáčem v kamnech, v nichž dosud odpoledne doutnalo uhlí, přiložila a za chvíli se v kamnech znova rozhořel oheň a jídelnou šířilo se lahodné teplo.

Elektrický lustr ozařoval veselé bohatě vystrojený vánoční stromek i čistě prostřený stůl, na němž malebně se vyjímalý misky roztodivného cukroví a ušlechtilého ovoce.

V rohu u okna stálo otevřené píano. —

Zatím co paní Stehlíková přisunula si ke kamnům měkkou klubovku a v teplých vlnách výhřevního krbu s rozkoší koupala staré tělo, přistoupila Julinka k pianu a jako ve snu jala se prstíky přejížděti po jeho klávesnici.

Ani dobře sama nevěděla, co hraje, ale samy sebou z pod prstů vylynuly se jí měkké melodie vánočních písní a koledí, jak je před chvílí slyšela v kostele i jak se jí z dřívějších dob vynořily v paměti.

Byla to krásná chvíle klidu a tiché radosti, v níž stará paní vhroutila se do vzpomínek a Julinka nechala mysl volně tékat v minulosti i v dohadech budoucnosti.

Ale ať jakkoli mysl rozptylovala, nedovedla se dívka ubrániti, aby se v duchu chvílemi nesetkala s očima,

Jež odpoledne v kostele na ní tak divně pohlížely.

A ačkoliv se Julinka s těma očima střetla jen dvojím letným pohledem, zapamatovala si, že ty oči patřily k ne zvláště krásné, ale také nijak protivné tváři po anglicku oholené, — s krátkými černými housenkami u uší, s čelem, jež jenom proto zdálo se nevysokým, protože bylo zastíněno kučeravými, tmavými vlasy.

Měkký, černý klobouk seděl by na té hlavě velmi pěkně, ale ten si Julinka ke hlavě přimalovala ve své fantasii, protože neznámý stál v kostele s hlavou nepokrytou.

A podivno, ač Julinka sebe více se bránila, tajemné oči co chvíli se jí zjevovaly, brzo z toho, brzo z onoho koutu.

A jednu chvíli, když již usínala, napadlo jí, že ty oči viděla již o několik dní dříve.

Jen že tehdy zíraly tvrdě z tváře několik dní neoholené.

A když Julinka usilovně vzpomínala dál, vybavilo se jí v paměti, že před několika dny přišel do matčina krámku asi osmadvacetiletý muž v ošumělém stejnokroji legionáře a kupoval si něco k jednoduché večeři.

Julinka byla náhodou v té chvíli sama v krámku a teď si vzpomněla, jak se tehdy těch očí skoro bála, když viděla, jak chladně ten muž pozoruje pohyby jejích rukou, když ze zásuvky mu dávala drobné na dvacetikorunu.

Potom však neznámý odešel zamračen jako zamračeně odcházelo i mnoho jiných kupců, kterým bylo krušno podvolovati se tíživé drahotě.

Byl to on? — Snad ano — snad nikoli.

Ty oholené tváře jsou si tak podobny. —

A konečně co na tom? odbyla dívka dotěrné otázky a hleděla usnouti, zatím co maminka na druhé posteli šeptala zdrávasy.

Druhého dne bylo u Stehlíků veseleji. —

Paní Katynka pozvala si na svačnu poručníka Julinčina, majitele do-

mu, pana Pecháčka s paničkou a dvěma dcerami.

Činila tak dvakrát nebo třikrát do roka a asi tolikrát také s Julinkou Pecháčkovým návštěvu oplácela.

Bylo tedy o koledě u Stehlíků aspoň chvíli veseleji.

Manželé Pecháčkoví bavili se s paní Stehlíkovou, děvčata hrála si a štěbetala brzo hlasitěji, brzo úplně šeptem, svěrujice si sladká tajemství a běžné klípky z ulice, jež nebyly pro sluch rodičů.

A za touto zelenou oásou ve všedním Julinčině životě v několika dnech začínala zase obyčejná poušť, jež nepřinášela téměř nic zajímavého.

V několika dnech na divného neznámého muže Julinka zapoměla.

Chystala se, že mamince co nejdříve připomene nedávný slib, že ji v masopustě jednou vyvede na nějaký ples a několikrát zaběhla si i přes most za Vltavu podívat se po výlohách, aby si vyhlédla přiměřenou látku na šaty.

Vůbec celé její myšlení upínalo se k té budoucí zábavě, od níž si slibovala, co každé mladé srdce od zábavy si slibuje: Ne-li zrovna růžová pouta, jež by ji spoutala pro příští život, tedy aspoň na několik hodin vytržení ze šedé obyčejných dní.

V tom však po krátkém čase, asi ve druhém lednovém týdnu, byla vyrušena neočekávanou příhodou.

Bylo odpoledne kolem čtvrté hodiny a venku ještě pěkný, jasný zimní den, když Julinka vstoupila do krámu, kde v té chvíli nebylo žádných kupců, přinášejíc matce k svačině hrnek kávy, když tu nade dveřmi zarehtal za léta již ochraptělý zvoneček a do krámku vešel v elegantním bídrmajerovském zimníku s dvěma řádky placatých, velikých knoflíků a s batikovaným, hedvábným šátečkem v náprsní kapsičce, v černých, elegantních, bíle proužkovaných kalhotách a elegantních lakýrkách do polovice přikrytých světlešedivými kamašemi mladý muž

a sejmu hned ve dveřích černý klobouk, trochu rozpačitě přistupoval k pultu.

"Čím posloužím, pane?" otázala se paní Katynka.

"Promiňte laskavě, milostivá paní, nemám žádných potřeb, ale dovoluji si obrátiti se na vás o zvláštní laskavost. Dovolíte, laskavě, spanilá slečno," uklonil se stranou k Julince, "abych paní matince vyložil svoji záležitost. Zamíloval jsem se —"

V Julince píchlo, jako by ji někdo u srdíčka nožem podebral, ale opanovala se.

"— zamíloval jsem se do čarovné, jedinečné krásy Malé Strany. Člověku, jenž prošel bouřlivými lety války a viděl daleký kus světa, připadá zde, jakoby zabloudil na zelenou výspu blažených. Je zde všude a všdycky ticho až posvátné a po něčem takovém se mně právě stýská. Přál bych si tu najmouti pokoj pro svobodného pána —"

"Toho bohužel nemáme. V našem domě jest všechno obsazeno partajemi, které samy mají těsné byty a sotva tam mají dosti místa s rodinami," odtušila bez patrnějšího zájmu, ale přece vlídně paní Katynka.

"Věděl jsem, že nebudu míti štěstí, abych mohl bydlet tak blízko takovému spanilému kvítku, jako jest zde vaše slečna dceruška," uklonil se zase Julince, jež se teď zapýřila jako makový květ, "ale to by bylo také příliš mnoho od osudu žádáno. Myslil jsem si však, že tady u vás v krámě schází se mnoho lidí dobrých a pořádných, mezi nimiž snad by se našla rodina, která by řádného mladého muže ráda na byt vzala. A tak jsem vás, milostivá paní, přišel prosit, nebyla-li byste tak laskava a nedala mi do okna tento lístek a oznámením, že svobodný bankovní úředník hledá pokoj nábytkem opatřený za přiměřený plat, jenž se ústně dojedná," vytahoval mladý muž lístek visítkového formátu z náprsní kapsy.

"Tady v ulici, matinko, sotva co

vhodného bude," tiše poznamenala Julinka.

"Také o ničem nevím, ale přeje-li si toho pán, za okno to dátí můžeme," ochotně svolovala paní Stehlíková. —

"Já jsem, milostivá paní, skoro jist že se na toto oznámení někdo přihlásí. Mám od nějakého času zvláštní tušení — vy se, slečno, nedůvěřivě usmíváte? No, usmívejte se, ale já mám divné tušení, že zde na Malé Straně na mne čeká veliké štěstí. Ale pardon, milostivá paní, nejsem příliš vyběračným, pohodlí a nádhery v zařízení velké nežádám, ale jednu podmínku kladu: mladé vdovy nebo rodiny, v nichž jsou slečny na vdávání, bych prosil, aby byly z nabídek vyloučeny. Nemám valného postavení — bankovní úředník a bankovní úředník je veliký rozdíl. Ale doufám v lepší budoucnosti a do té bych nerad vstoupil zatížen a spoután sítí nástrah, jimiž mladého muže zrovna tak oprádají poměry ve městech, jako číhají různé léčky na samostatné, osamělé dívky. Ale pardon, teď jsem zašel na pole, o němž rozhovor může snad býti nešetrným vůči jemnocitu slečny dcerušky," uklonil se pán zase Julince. —

"No, ano, znáte to. Jsou takové ženské. A ještě více je takových mužských, kteří se toho nelekají. Proto — musím vám říci, pane, že se mi vaše řeč líbí."

"Lichotíte mi, milostivá paní. Ne, to však ode mne žádné hrdinství, nýbrž spíše výron sobectví, protože nechci se s nikým dělit o budoucnost, které si vlastně teprve musím dobývat. Mnoho jsem zapomněl a musím nyní znova dohánět. Chci studovat důkladně otázky finanční na světovém trhu, hospodářství a vše, co s rozvojem dnešních rozháraných poměrů souvisí. A k tomu potřebuji klidu, jaký mi může poskytnouti toto městské zatiší. A tak bych snažně prosil, milostivá paní, co budu dlužen za vyvěšení vyhlášky?"

"To by tak stálo za to! — Jenom

nám povězte, kam máme vám podati zprávu, kdyby se někdo přihlásil."

"Moje jméno je Václav Prchal a bydlím ve Vršovcích, ale to přece nebudu milostivou paní obtěžovati, aby mi psala. Kdybyste dovolila, byl bych tak smělý a dovolil bych si v několika dnech se tu pozeptat."

"O, prosím, jak je libo."

"Mohla bys, mamičko, se paničkám o panu Prchalovi tu a tam zmíniti sama. Toho lístku si třeba mnohá ani nevšímne," poznamenala Julinka.

"Ano, to by bylo velmi dobře. A kdybyste, slečno, znala nějakou starší matronu, jež by se chtěla — mateřsky ovšem — starat o vděčného mladého muže — snad byste mohla ji na mne upozorniti sama. Snažně bych o to prosil, slečno," s pokorným úsměvem zakroutil očima po Julince p. Prchal a ukloniv se velmi obřadně oběma ženám, opouštěl krám.

"To je nějaký solidní pán! — Málem by mně tady kafičko vystydlo, ale necht'! Člověk rád poslouží. Vyšňořený je jako lord. A mluví, jak by zlata ukrajoval," rozebírala zmizelý zjev elegána paní Katynka.

"A nedělá ze sebe víc, než je. — Bankovní úředník, ale patrně nějaký začátečník. A na Boží hod jsem ho viděla, matinko, v kostele. Víš, jak jsme byly na požehnání u sv. Kajetana?" prořekla se Julinka.

"Inu, již podle té řeči, jak mluví o ženských, je vidět, že je jinačí, než devadesát procent ostatních dnešních mužských. Jsou dnes opravdu ženská na muže jak oheň a mezi nimi kolikrát i vdané, že nedbají na příkaz cti, jen když mohou potom takového pavoučka vyssávat. Ale tohoto tak honem některá nedostane."

"Víš, mamičko, jak mi připadá, — když jsem ho tak viděla v tom šosatém zimníku?" zasmála se pojednou Julinka.

"No?"

"Jako básník Mácha na pomníku na Petříně. Jen jinačí límec nosí. Jinak je, jak by si ho byl Myslbek vzal za model."

"Opravdu, jen kytku bezu mu dát do ruky," přisvědčila paní Katynka.

Julinka sehnala sama lahvičku s arabskou gumou a opatrně, aby karetky papíru mnoho neposkvřnila, přilepila ji dvěma hořejšími růžky do okna krámku nad hromadu míšenských jablek a vyběhla před krámkem se podívat, je-li lístek dosti nápadným. —

Pan Prchal nedal ne sebe dlouho čekatí.

Za tři dny byl zase v krámku.

Lístek neměl dosud žádoucího výsledku, ale Prchala to nepřekvapilo.

Musí čekatí dál.

Při té příležitosti nevтіravě zase zapředl hovor jako vážný, rozšafný pán, při němž si příznivý dojem, jaký učinil, u ženských jen utvrdil.

Toho dne již i Julinka více než poprvé se zúčastnila hovoru a skoro jí bylo líto, že na nabídku nikdo ničeho bližšího se nedotazoval.

Zdálo se jí, že by to bylo docela hezké, kdyby pan Prchal bydlel třeba ve Sněmovní uličce, denně do banky i z banky chodil mimo maminčin krámk, tu a tam se zastavil a popovídal. —

Také paní Stehlíková byla podobného názoru, jenom že z jiného důvodu. —

Měla z posledních let spoustu peněz divně uložených, bylo to kolikování rakouských bankovek, — byly vklady v záložnách obstaveny, kolikrát měla hotové peníze, jež by ráda uložila na spolehlivou akcií nebo jiný ukládací cenný papír a v těchto záležitostech jí mohl býti bankovní odborník neocenitelným rádcem.

Pan Prchal skutečně nadějí v tomto směru naň kladených nezklamal.

Ustrašenou paní Stehlíkovou, jež ustavičně chvěla se strachem, aby to jednou všechno neprasklo, — dovedl vždy upokojiti.

Ztráty nějaké budou, to po válce jinak nejde, ale bankrot nebude, protože finanční politika nese se tím cílem, aby velkým pánům se zachránilo, co se zachránit dá.

Kdyby šlo jen o drobný lid a malé

střádaly, již by to bylo dávno na hromadě, ale že se musí zachrániti velké podniky průmyslové i obchodní, tak se to zachránilo všechno.

Paní Stehlíkové bylo po každém takovém hovoru, jak by jí "balšám" nakapal do rozbolestněné strachem o peníze duše a tím se stalo, že už netrpělivě pana Prchala vyčkávala. — když tři nebo čtyři dny se neukázal.

Jednou přišel, když slečna Julinka byla zrovna vypravena k vycházce, aby obstarala nějaký nákup.

Bývalo by bylo zrovna netečnosti trestuhodnou, kdyby si byl nevyžádal dovolení, aby aspoň přes most směl jíti s ní.

Paní Katynka se hrudí vzdušnou mateřskou pýchou hleděla s prahu krámku za nimi.

"Skoro stejně velcí, oba štíhlí — slušelo by jim to. A je bankovní úředník. Vždycky jsme si s nebožtíkem tatínkem něco takového pro Julinku přáli. Byla by v tom snad vůle Boží? Snad jí to tatínek v nebi vyrodil," uvažovala paní Katynka a vrátivši se do krámku, obrátila oči radostnými slzami zastřené do kouta k Bohorodičce, pod níž jako rudý drahokam třepal se mihotavý plamínek, protože byla zrovna sobota.

Julinka vrátila se z vycházky s nákupem trochu později, než jindy, — zružovělá a usměvavá jak orosený květ a druhého dne po odzpívání koled u sv. Kajetána doprovázel pan Prchal Stehlíkovy dámy na senační představení do biografu.

III.

Že pan Prchal byl i rytířem Julinčiným na plesu, který jí maminka již před vánočními slíbila, nepotřebují ani podotýkati.

Byl to pro dívku večer téměř pohádkové krásy ten první ples, jehož se po válce zúčastnila.

Veliký sál v Lucerně se sty zároveň, s tím mraveništěm mladých žen v lehounkách, průsvitných vzdušných látkách, jež více odhalovaly než ukrývaly, jež měly působiti svojí

utažeností, s počátku až závratí uchvátil Julinčinu hlavu.

Brzo se však uklidnila a radostně veplula v tanecní rej.

Maminka, jež dala si k tomu plesu přešiti jednu starší hedvábné šaty a seděla v křesle v řadě vážných gardedám, téměř po celou noc neviděla Julinky u sebe.

Jako motýlek vznášela se sálem v náruči různých tanečníků.

Nejčastěji ale ovšem s ní tančil pan Prchal, jenž v bezvadném černém smokinku, z jehož výstřihu svítila bílá hedvábná náprsenka s nákrčníkem a la Palacký a bílá atlasová vázanka, na všechny dámy působil přitažlivým kouzlem.

Přece však, ač Julinka tančila s každým kdo přišel, Prchal ukládal si jistou rezervu a nejednou, byla-li Julinka jinak zadána, netančil, nýbrž usednuv do křesla vedle paní Stehlíkové, zářivým a žárlivým okem sledoval její dceru, jakoby pro něho na světě jiné bytosti ženské nebylo.

"Proč netančíte, pane Prchale? Hled'te, tam ta slečna v zeleném krepdešinu je jako rusalka a přece sedí vedle maminky," upozorňovala paní Stehlíková Prchala.

"Tančil jsem s ní již, milostivá paní, a nerad žádám jednu dámu o tanec dvakrát, aby tribunál matron nemohl z toho vyvozovat nemožných důsledků. A potom, nejsem tak vášnivým tanečníkem, abych se musel ustavičně točiti, ať je to s kýmkoli."

Půlnocní přestávku ztrávily dámy Stehlíkovy v přilehlém restauračním sále u stolu s panem Prchalem a bylo přirozeno, že o třetí hodině je doprovázel na Malou stranu.

Julinka byla přešťastná, třebaže hlavička jí po plesu trochu pobrněla a poněvadž se tak dobře na ples bavila, nemusela na maminku ani mnoho útočiti, aby nezůstalo jen při jedné zábavě.

Z druhého plesu vezl pan Prchal dámy domů v moderním autu intimně uzavřeném a ani nevěděl, jak se stalo, když paní Stehlíková dlouhým bděním unavena, na okamžik přim-

houřila oči, že rozechvěle uchopil obě Julinčiny ruce a horoucně na ně přitiskl svoje rty.

Ruce Julinčiny se zachvěly, z jejich očí zasvitil mu vstříc zlatý paprsek, potom oči její se zaleskly slzou štěstí, přivřely se na chvílku jako maminčiny a hlava dívčina na okamžik spočinula na Prchalově rameni.

“Julinko, duše — duše drahá, — nevíte, jak trpím! Sním jako pohádkový sen — a ráno přijde rozčarování.” —

“Proč? Já zítra budu snít dál,” — odvětila s rozkošným úsměvem a pohodila rozmarně hlavinkou.

Poděkoval jí vřelým pohledem a v tom paní Stehlíková otevřela oči.

Auto letělo po Karlově mostě, za chvílku zabočilo na Malostranské náměstí a odtud do úzké uličky před dům paní Stehlíkové.

Prchal křepce vyskočil a pomáhal dámám vystoupiti.

Potom vtiskl šoferovi do ruky padesátku a zazvoniv u domovních dveří, uctivou poklonou a políbením rukou oběma ženám se loučil.

“Vy nazpátek nepojedete? Až do Vršovic je kus cesty,” poznamenala paní Stehlíková.

“Je krásná zimní noc. Pofukuje ulicemi čiperný větrík, ten mi trochu hlavu osvěží, abych ráno v bance neklímal a nestařa se mi naposled nějaká nehoda. A potom mám potřebu, dnešní krásné dojmy si zopakovati a vtisknouti si je hluboko do paměti. Ruku líbám, dobrou noc.”

“Aby jen takhle často nevyváděl! Ty peníze za auto jsou zbytečně vyhozeny. Mohli jsme všichni jítí pěšky jako posledně,” mínila paní Katynka, když stanula s dcerou nahoře v saloně. —

“Patrně, matinko, věnoval ty peníze rád. Však mu je můžeš případně nějakým způsobem vrátit,” poznamenala Julinka a stanuvši před zrcadlem, shlížela se okamžik od paty k hlavě.

Tváříčky její byly trochu pobledlé, účes kaštanových vlasů poněkud splhlý, modré oči umdleny, ale pře-

ce z nich vykřísila ohnivé jiskérka radosti dívčiny nad vlastním vábným obrazem.

“Ted’ se, dušinko, rychle odstroj a šup do postýlky! Pokoj je vychladlý, ty si ještě rozehřáta, tak at’ se nenastydneš.” vytrhla dceru se slastného zamyšlení paní Stehlíková.

Oznámení, že mladý bankovní úředník hledá pokoj s nábytkem, za krátký čas zapadlo do hromady jablek, v nichž se ztratilo, jak se ovoce odebíralo a doplňovalo, ale nikomu ani panu Prchalovi, ani Stehlíkovým nenapadlo se po něm píditi.

Pan Prchal však přes to přicházel aspoň na skok do krámku občas dál.

Někdy uměl si Julinku vyčíhati, když za různými účely vycházela z domova.

Bývalo to nyní mnohem častěji než dříve a maminka se k častým vycházkám dceřiným tvářila nevšimavou, ačkoli nejednou, sotva dcera zašla, — provázela ji povzdechem: “Inu, jo, — mládež radost, nebývala jsem jinačí, když mi můj nebožtík přišeptnul, že někde na mne bude čekat.”

Jednou přišla Julinka z vycházky trochu zamyšlená a o nějaký okamžik později.

“Holka, holka, již tě jak na trní vyhlížím. To není samo sebou, že jsi se opozdila,” uhodila na ni žertem matka.

“Není snad tak pozdě, matinko. — Setkala jsem se s panem Prchalem a tolik mne prosil, abychom spolu posvačili. Vypila jsem čokoládu ve Slavii proti Národnímu divadlu,” s jistými rozpaky, ale upřímně příznávala se matce Julinka.

“No, to snad není žádné neštěstí. Pan Prchal se dá rád viděti. — Ted’ však se odstroj, at’ mi zde pomůžeš, to víš, k večeru se lidé hrnou procím.” —

Julinka skutečně za chvílku seběhla do krámu jako nějaká prodáváčka ve flanelové jupičce, opásaná bílou zástěrou.

Dnes však jí práce nějak příliš hbitě nešla od ruky, když umouně-

ným dělníkům, vracejícím se z práce, krájela laciný salám nebo balila olomoucké syrečky.

Stín někam zatoulaných myšlenek ustavičně ležel jí na lících.

K osmé hodině konečně proud kupujících počal se trhatí a o osmi chtěla paní Stehlíková právě krámek zavřít, když tu upocen vstoupil do něho pan Prchal.

“Ruku líbám, milostivá paní, nejuctivější poklona, slečno Julinko. — Uf, to jsem rád, že jsem dorazil ještě včas, než zavřete. Tu je můj dluh, slečno,” podával Julince zbrusu novou stovku. “Nebyl bych celou noc oka zahmouřil, kdybych neměl příležitosti ještě dnes dluh oplatit.”

“Jaký to dluh? O čem to mluvíte?” žasla Stehlíková.

“Což jste to, slečno, paní matince nepověděla?”

“Takovou hloupost?” zarděla se Julinka. “Víš, matinko, to bylo tak. Jak jsem ti povídala, pan Prchal mne pozval na svačinu do Slavie, a když přišlo k placení, zpozoroval chudák, že zapomněl peníze ve druhém kabátě. Co jsem mohla udělati jiného, nežli že jsem těch pár korun mu půjčila — —”

“A vytrhla mne z trapného postavení, v jakém jsem snad nebyl ve svém životě. A slečna byla tak laskava a k tomu tak šetrna, že se paní matince o mých nesnázích ani nezminila. V jakém bych stál světle, kdyby o mně snad vzniklo podezření, že jsem své rozpaky jen předstíral?” Jsou na světě a také zde v Praze kavalíři, kteří s nejnevinnější tváří užívají nejrůznějších triků a pumpují od důvěřivých žen peníze nejrůznějším způsobem a potom v příhodný čas jako v pohádce mlha přede mnou, mlha za mnou, navždycky zmizí. Proto dluh musí být vyrovnán ještě dnes —”

“No, to jste se nemusil tolik bát!” rozesmála se Katynka, až se na ní boky trásl. “To my máme o vás přece jinačí mínění. To by bylo, abyste pro pár korun bral do zaječích. Ale že jste byl až tuze svědo-

mitý a hnal se sem z Vršovic jak na koni, zasloužil jste si, abychom vás pozvaly na večeři —”

“Ale, matinko, vždyť nemáš nic připraveno,” namítala rozpaky zardělá Julinka.

“To prosím pana Prchala za prominutí, aby vzal za vděk jenom večeři studenou, když je to tak náhle.”

“Ale, milostivá paní, jak bych se mohl opovážiti za posvátný práh vaší intimní domácnosti? To je štěstí a vyznamenání pro mne, jehož jsem si nijak nezasloužil.”

“To je pro mne moc zbytečných řečí, pane Prchale, Julinko, uveď hosta k nám, já musím ještě skočiti k domovnici, než mi všechny obchody zavřou.”

“Nebudete-li se, pane Prchale, u nás nudit a nepřipravíte-li se o lepší večerní společnost, tedy prosím, račte se mnou nahoru,” s roztomilou koketností zvala Julinka pana Prchala a vedla ho do bytu, kam po tatínkově smrti kromě poručníka pana Pecháčka mužská noha nevkočila.

“Slečno Julinko, připadám si jako drzý lupič, který se vkrádá v posvátné záseři svatyně vašich i vaší paní matky snů,” stiskl lehce dívčino rámě Prchal, stoupaje s ní po čistě vydrhnutých schodech jen spore osvětlených do prvního patra.

“Možná, že až k nám přijdete, ani ničeho nenajdete, co by stálo za uloupení,” zasmála se mnohmluvnému hostu Julinka a otočila klíčem u předsíně.

Vkročili a dveře za nimi zapadly.

“Och, neznáte mne, neznáte mne, slečno, jsem lupič, dravý lupič, lupem hubiček počínám a lupem celých srdcí končím,” zadýchaně zahovořil Prchal a v šeru předsíně, jen světlem ze schodiště slabě prosvětlené, uchvátil Julinčinu hlavu do svých dlaní a vtiskl jí horoucí polibek přímo na rozhořené rty.

Nebránila se mnoho, přece však za okamžik se mu vymkla a otočivší vypínačem u dveří, ukázala k otevře-

ným dveřím salónu, v němž rovněž ihned rozvítala.

“Jste mužem od slova a člověku jest třeba míti se před vámi na pozoru,” rozpaky se rdíc jak rozkvetlá růže prohodila Julinka, vstupujíc za hostem. “Posad'te se proto, já si dovolím na okamžik se před vámi zavřít vedle v pokoji a trochu upravit svůj zevnějšek. Špatně by se vám sedělo s hokynářkou.”

Ještě než usedl do prvního křesla, vešla chůzí do schodů udýchaná paní Katynka.

Začala něco švitořit, jakže to člověk z toho krámu vypadá. Celý se umolousí a prostydně, ruce má paní Katynka jako hrábě, ale třeba je domácí paní, toho krámku dole by nenechala. Není nad to, jako když si člověk každý den svůj chlebiček zaslouží. Kam pak by přišly, kdyby měly s Julinkou trávit z hotového, — jak to umí mnoho našich lidí, že si hrají na privatisty, sotva že dostanou nějakou tu tisícovku dohromady. — Ale ona bude s radostí lidem sloužit, dokud jí jen Pán Bůh zdraví dá. Aní kdyby se Julinka vdala, s krámkem by se nerozloučila. Však kdo ví, jak to všechno dopadne, jestli ty peníze všechny načisto nepadnou, a to by se potom těžko začínalo, když by si zatím zvykla lenošce.

Pan Prchal, ač nikdy nebyl o případné slovo v rozpacích, ani k řeči se nedostal, když po malé chvilce z vedlejšího pokoje vystoupila Julinka s líčkem zardělým, bílým, jen trochu po čerstvé lázni zarůžovělým, ručkama, jež dýchaly parfunem toaletního mýdla, v domácích šatečkách, s vlnami hebkého vlasu přes ouška spadajícími, jako šumná hospodyňka v té osamělé domácnosti, plné zvláštního kouzla.

“Sločna je umělkyní v převlékání. Viděl jsem vás častěji dole v obchodě, viděl jsem vás na ulici i na pleších, ale v tomto okamžiku dávám za pravdu onomu moudrému muži, — který kdysi kdesi prohlásil, že se mu žena nejlépe líbí, jak je mezi čtyřmi domácími stěnami,” s obdivem pro-

hlásil Prchal, spatřiv Julinku v nové slupce.

“Vidíte, jak přicházíte na chuť lidové moudrosti. Jenom kdyby to nebylo líčeno. Možná, že to co mluvíte, přemýšlíte, jak jste se bláhově dal upoutati na nějakou chvíli do domácnosti, zašerešené dlouholetou samotou, místo abyste se pásli někde v prvotřídní restauraci pohledem na podmanivou krásu výbojných žen —”

“No, pan Prchal již nám to dnes odpustí, že jsme mu zkazily večer. Ted', Julinko, hosta trochu pobav a chystej na stůl. Já si něco musím zřídit v kuchyni. Promiňte, pane Prchal,” omluvila se paní Stehlíková.

“Oh, prosím. Račte, milostivá paní, jako by mne zde nebylo,” uklonil se Prchal, povstav.

Když pak za paní Katynkou zavřely se dveře, obrátil se k Julince. “A vy, malá pokušitelko, proč jste tak ukrutná a proč mne stále obviňujete z přetvářky a neupřímnosti, — dávám-li výraz svému podivu? Proč mi nevěříte, říkám-li vám, jak jste rozkošná? Měl jsem štěstí přece již častěji s vámi mluvit i o samotě, ale nikdy neměl jsem odvahy říci vám ani stý díl toho, jaký jste učinila na mne dojem od toho okamžiku, kdy jsem vás po prvé uviděl, Julinko —”

“Pst, smělým lupičům srdcí se nevěří. — Povězte, kam jste měl v úmyslu jít dnes, kdyby vás nehoda nepřivedla k nám?”

“Nehoda? — Snad bych pobíhal ted' jako nepokojný psanec a dumal o zavřeném ráji, snad bych nad knihou hleděl se zbaviti mučivých myšlenek o marném snažení a pachtění za nedostížitým cílem. A co odpovíte, Julinko, když se já zeptám, co byste dělala zase vy, kdyby mne tu dnes nebylo?” —

“Chystala bych talíře na stůl, jako ted', jenže místo tří jenom dva, jak činím den jak den, co nám tatíček odešel,” odpověděla Julinka, stavíc na stůl, jež pokryla bělostným ubru-

sem, krásný porcelán a křišťálové sklo.

"Tak konečně jsem tady," hlásila se paní Katynka a kolébavě nesla se ke stolu s nádhernou mísou studeného nárezu. "Tak prosím, pane Prchale, raďte přisednout a dělejte, jako byste byl doma. A vybírejte si, co nejraději. Debrecínskou pečinku, šunčíčku, nebo salám. I kousek sýra je tu k chuti. Však málem že domovníci Kutálek před nosem nezavřel. A raději houstičku nebo chlebiček? Prosím, raďte si brát po libosti".

"Uvádíte mne, milostivá paní, skutečně do rozpaků. Je jedno vábívejší než druhé. A jak s báječným vkusem na míse sestaveno! Na každé výstavě dostalo by to první cenu," lichotil pan Prchal a sáhl vidličkou do mísy pro řízek šunky.

Za chvílečku zaperlilo se v křišťálovém skle plzeňské a pan Prchal ochotně dámám co chvíli připíjel.

"Toto je jen tak nahonem sehnáno, ale kdybych věděla, že nás nebudete považovati za příliš neskromné, dovolila bych si vás, pane Prchal, na příští neděli prositi k obědu."

"Ale, milostivá paní, jak bych se mohl opovážiti?" zdráhal se překvapeně Prchal. Byla by to pro mne ohromná čest, ale musím míti ohledy k vašim zálibám v samotě, nesmím za všechny vaše laskavosti býti vetřelcem." —

"Matinko, jak můžeš pana Prchala nutiti, aby vydal svůj žaludek v šanc nebezpečí, že si jej pokazí, — zvláště tuší-li, že v neděli v té kuchyni zastupují a vařívám sama," se sklopenýma očima do hovoru šplíchala Julinka.

"Milostivá paní, dovoluji si přijati vaše vzácné pozvání," odpověděl pan Prchal, toče zamilovaně očima po Julince. "Ale potom pomalu se zde zase pravidlem bude prostíratí pro tři osoby, čemuž jste dávno odvykli."

"Mělo by tu dosti místa i více lidí, kdyby je pojila láska," prohodila hlubokomyslně paní Katynka.

Bylo to dosti zřetelně řečeno a

snad paní Stehlíková očekávala, že pan Prchal ještě na její poslední slova odpoví, ale ten, zahleděn Julince ve tvář a čekaje, až pozvedne oči řasami zcloněné, jakoby slova paní Stehlíkové přeslechl a potom obrátil řeč na nebožtíka pana Stehlíka nějakou otázkou.

Paní Katynce tím padl do noty.

Za malý okamžik objevil se z její paměti celý film ze života nebožtíková, jejího i malé Julinky, jež seděla při tom sladce zadumána.

"Tak vidíte, pane Prchal, teď již budete znáti o nás, kde co. To víte, ženská je ženská, s radostí i s bolestí se rozdělí," končila paní Katynka. "Ale o vás a o vašem životě víme ještě tuze málo."

"Historie mého života je neveselá. Snad by vás ani mnoho nezajímala, ale budete-li tak ochotny poslechnouti ji aspoň v úryvech, dovolím si zas třeba v neděli jí obtěžovati. — Nyní nesmím nadužívatí vaší pohostinnosti a proto jest mi nutno se rozloučiti."

"Ach dítě, sama se divím, jak mně to vlítlo na jazyk, že jsem jej k té večeri pozvala," postavila se s divně rozpačitým úsměvem proti dceři paní Katynka po odchodu Prchalové, zatím co Julinka rukama divně roztrěsenýma sbírala se stolu sklenice.

"Snad to nebylo načisto správné, matinko. Mohlo by se zdát, že jsem schválně vábíme."

"Inu, holka, chceš-li někam, musíš štěstí podat rukáv, jak se říká. Ostatně, tys jej nezvala a mne zná, že jsem v těch zvycích velkých pánů hodně pozadu. Ale aspoň mně všechno jde od srdce. Já myslím, že se ti přece líbí?"

Julinka neodpovídala.

"No, na něm vidím, že by šel jak myška na špek. Jsi slušná nevěsta. A tak hled', ať se ti nedělní oběd dobře podaří. Koupíme kapouna, uděláme k němu pěkný kompotek."

"Mamičko," padla Julinka matce kolem krku, "jindy, když před komandem troubívají čepobíjí, býváš již v posteli, a dnes se ti ani oči ješ-

tě nepřivírají," připomínala matce Julinka, skrývajíce rozpaky na její hrudi.

"Máš pravdu, děťátko! Ráno o pěti zabouchá mlíkař na dveře krámu a vyvolá člověka z postele. A proto toho dnes již musíme nechat a čekat, jak Pán Bůh dá. Tak, dušičko, pa a andělíček strážce tě opatruj!"

IV.

Druhého dne, jak po telegrafu běžela celou ulicí zvěst od čísla k číslu, že u Stehlíků měli včera na večeři hosta a co se domovnice naběhala k Montagům se džbánkem pro pivo.

Paní Katynka nestačila na přímé otázky a narážky ani odpovídat!

"Tak, paní domácí, Julinka prý má ženicha," spustila paní zemská revidentová z druhého poschodí. "Člověk je v domě, ale ničeho se od vás nedozví. Z ulice to musí k nám někdo přinést" —

"Ale, ale, kdo pak to již tak daleko prokoukl? Jsem víc překvapená než vy, paní revidentová. Co ti lidé hned nesemelou! Kde pak ještě ženich! Julinka s ním dvakrát třikrát tancovala, párkrát se tu náhodou zastavil a lidi již nadělají, jako by měla mít Julinka zítra kopulaci," zamlouvala řeč paní Stehlíková.

"A jakej prý je fešnej mladej pán?"

"Inu, bodejt' by si holka začínala s nějakým dědkem!" zasmála se paní Katy.

"Tak je to přece pravda? — Od ouřadu, nebo nějaký inženýr, stavitel?"

"No, je úředníkem v bance, ale jak povídám, nic není jistýho. To víte, holka se mnou věčně nebude a nebyla bych ani mámou, abych na dceřinu budoucnost nemyslíla."

"A mají se rádi?"

"I věřte mi, sama nevím. Pan Prchal je k Julince moc pozorný a holka — ale prosím vás, paní zemská revidentová, at' to zůstane mezi náma — taky, myslím, chytíla. Ale to je u mladých lidí dnes tak a za tý-

den, za čtrnáct dní zase již načisto jinač. No, podle mého rozumu, neudělala by Julinka špatně, kdyby se toho držela. Mužských ted' po válce není mnoho na vybrání a tento se zdá pořádný a rozumný."

Než na svatomikulášské věži zahučel zvon poledne, vědělo již půl Malé Strany, že holka od té hokyně ve Sněmovní uličce bude si bráti bankovního ředitele.

Již spolu protančili celý masopust, onehdy tu hokyni s dcerou přivezl z bálu ve vlastním autu a "denodenně" prý jej zvou buď k obědu nebo k večeři.

A při té zvěsti leckterá matrona závistivě si povzdechla: "Má to tak někdo štěstí. Kdo by to řekl, že ta bába má v sobě takového diplomatického ducha!"

A z mladších i starších družek Julčiných leckterá panna nad tou zprávou žloutla nepříní. "Co na té Jule vlastně je? I v neděli páchne petrolejem a cibulí, chovat se neumí, není načisto nic "šik", ale že všude leze, inu, darmo mluvit."

Julinka zatím po té první návštěvě Prechalově v jejich domácnosti byla jako dubnové počasí.

Chvillemi si vesele pobzukovala roztodivné písničky, usmívala se, oči jí životem hrály, chvillemi cítíc, že ji paničky v krámě divně pozorují, se ocítala v neblahých rozpacích.

A kdykoli v samotě vzpomněla si na výjev v předsíni, sotva Prchal překročil onehdy její práh, vždycky líce jí polil horký červánek.

Tu noc po prvním polibku, jejíž uloupil jí cizí muž, skoro nespala a po dva dny měla dojem, že ta krádež nechala na jejích rtech stopu, kde komu viditelnou.

A přece nehněvala se na toho zloděje, ani tehdy, při činu, ani nemohla se na něho hněvatí ted', kdy měla více možnosti o tom uvažovati.

Ale při tom všem zůstal jí v duši divný osten, jehož se nemohla zhoditi.

Čisté její dívčí svědomí bylo zneklidněno.

Snad dopustila se i hříchu tím, že dala se tak překvapiti, že útočníka neodstrčila a více se nebránila.

Jako vždy, když leželo jí něco tiživě na srdci, zašla si, jak u matky vídala, do kostela ke sv. Kajetánu a tam v levé poboční lodi před obrazem Matky Boží se sklopenýma očima jako provinilé dítě vylila zmatečné city svého srdce.

Žalovala na sebe, přiznávala se, že ten divný člověk opanoval její duši, rozbouřil ji, že ráda by došla zase klidu a štěstí, ale tak, aby ani on při tom nebyl nešťastný.

"Hle, Matko, tamhle spatřila jsem ho před nedávnem po prvé, když skládala jsem hold Tvému dět'átku. Není zlý, když na takovém místě jsme se sešli, a proto, Matko přesvátá, učiň a vypros nám u Boha, aby splnila se touha mého srdce, k níž jen s uzarděním se přiznávám."

Líčka Julinčina opravdu se zardívala, oči plnily se jí potlačovanými slzami a děvče dlouho neodvážilo se jich pozvednouti k obrazu.

A když přece po chvíli dodala si odvahy, zdálo se jí, že tmavá tvář Boží Matěře se na ni zamyšleně dívá a ten pohled jakoby Julince pravil:

"Dítě mé, nevíš, zač žádáš. Ale že tak důvěřivě na mne se obracíš, staň se, oč prosíš. Bude Tvůj. Zahaleným tajemstvím zatím ti zůstane, povede-li tě po celý život jenom růžovým sadem, či zraní-li trní tvé srdce bláhové. Stane-li se toho, nezapomeň, že v kapli naproti najdeš útěchu a lék."

Vlna radosti nad tím příslibem převalila se Julinčinou duší.

Pokorně sklonila hlavu a obrátivši vděčně oči k obrazu v plápolavém svitu svěc odcházela potom uspokojena domů.

Vlahý větřík únorový vysušoval již zavlhle ulice.

V neděli čtvrt hodiny před dvánáctou zaklepal pan Prchal u dveří paní domácí, když byl již s jistým snadno vysvětlitelným vzrušením očekáván. —

Políbil dvorně ruku paní Katynce, ač tato div že mu ji nevytrhla a ne-

strčila za záda, jak se bránila. — a když poceloval i ručku Julinčinu, vtiskl do ní kytičku krásných fialek.

"Přijměte ode mne, slečno Julinko, nepatrnou tuto kytičku jako obraz vonné a skrovné své duše. Jsou to první fialky, jež jsem dnes zahlédl na ulici prodávat a hned jsem si vzpomněl na vás."

"No, vidíš, Julinko, jsou opravdu moc hezké," rozzářila obličej paní Katy.

"Děkuji vám, pane Prchale, jste ke mně velmi pozorným. Budu si je opatrovati, aby mi pokud možno dlouho vydržely," prostě a upřímně odpověděla Julinka.

"Tak račte, prosím, pane Prchal, odložit a pojd'te dál," kolébala se a obskakovala paní Stehlíková kolem hosta a vedla si jej do salonu.

Julinka onehdy nelhala, když upozorňovala pana Prchala, že v neděli vařívá sama.

Již na pohybech, na uprávě šatu i na rozkvetlých líčkách bylo viděti, že nehraje naučenou komedii vypočítanou na připoutání ženicha.

Jako se pozná, je-li osoba na trůně rozenou královnou podle toho, — jak drží žezlo, tak podle toho, jak se kuchařka chopí kvedlačky, možno souditi, je-li jen ochotníci či skutečnou umělkyni ve svém oboru.

Pan Prchal by jistě svým bystrozrakem se byl tak orientoval, kdyby bylo vůbec možno do kuchyně se veptíti. —

Poněvadž dosud tak zdomácnělým nebyl, dal se zatím, co Julinka dokončovala přípravu oběda, baviti paní Katynkou, jež začavši podobiznou nebožtíka muže, ukazovala mu, kde co v bytě bylo pamětihodného.

Návštěvník ovšem nebyl by mužem taktu, kdyby nevěnoval všem těm různým zvláštnostem, k nimž upomínalo se mnoho vzpomínek staré paní, náležitě pozornosti.

Se zájmem tedy poslouchal štěbetání paní Katynky a při tom nenápadně klouzal zrakem po celém zařízení bytu, jež bylo dosti bohaté i

vkusné, ač to u hosta snad mnoho nepadalo na váhu.

Na výrazu celého obličejce bylo znáti, že jest s přehlídkou spokojen.

Po obědě, jehož příprava se Julince skutečně podařila, takže se pan Prchal při každém novém chodu rozplýval chválou, když se podávala černá káva, poprosil pan Prchal, aby si směl zapáliti cigaretu.

Dostalo se mu ochotné svolení.

Julinka ochotně stavěla popelníček a jakmile první modravé proužky egyptské cigarety vznesly se ke stropu, byly paní Katy i Julinka jimi jako omámeny.

Bylo jim, jakoby se byt naplňoval něčím, co dávno v něm nebylo a po čem ženě, byt' byla sebechladnější, přece časem se zasteskne.

"Mého nebožtíka — Pán Bůh jej oslav — nevidala jsem ráda kouřit. Ale když po nedělním obědě zapálil si cigárko, to se mně líbivalo, když tu zavoněl," doprovázela výkladem své svolení paní Stehliková.

Julinka, jež skončila svoji práci v kuchyni, věnovala se i s matkou svému vzácnému hosti.

V kuchyni poklízela nádobí po obědě domovnice.

Řinkot skla i čistěných příborů, — jež bylo slyšeti až do salonu, chvílemi ustával, a v takových okamžicích trojice živě vypravující tlumila hlas, protože dobře soudila, že mimořádná pomocnice v domácnosti naslouchá.

Pan Prchal sám připomenul dá-mám, že onehdy projevily zájem o jeho život dřívější a o jeho rodinu.

Pokuřuje již druhou cigaretu, vypravoval tedy stručně, o čem se domníval, že může ženy zajímati.

Pocházel ze zámožné rodiny v jihočeském městě. Otec podnikavý a šetrný člověk z malých počátků do-pracoval se slušného jmění i čestného postavení mezi měšťanskými sousedy. Matka byla mu věrnou pomocnicí a vyrovnala se mu jak rozšafností, tak moudrou hospodárností.

Děti mimo Václava neměli. Rozu-mí se samo sebou, že z toho důvodu

jeho vzpomínky na dětství jsou co nejkrásnější. Zahrnován láskou rodičů prožíval bezstarostně chvíle svého dětství a když vyrostl tak dalece, že musilo se mysliti na volbu jeho povolání, určil jej otec na studie.

"Byl bych raději zůstal doma," — vypravoval pan Prchal, "protože obchod mého otce byl pro mne tajemným světem, jenž mne vábil a přitahoval, ale poslechl jsem přece, když si toho rodiče přáli. Studoval jsem s obstojným prospěchem nižší reálku, ale potom jsem přece prosadil svoji, že mne rodiče dali na obchodní akademii. Otec k mému přání svolil tím ochotněji, ježto jeho závod se ustavičně utěšeně rozvíjel a bylo na čase pomýšleti na to, aby byl položen na základy velkoobchodu. Poněvadž, ač sám byl odborníkem na svou dobu a poměry na slovo vzatým, přece neměl pro další rozkvět obchodu potřebného rozhledu, uvítal s povděkem, že já, jako jediný budoucí jeho dědic, na základě studií budu moci pokročiti za hranici, kam jeho síly a odvaha nestačily. Stalo se mi tedy po vůli a já z domova bohatě podoplcován vystudoval jsem akademii a abych nabyl i praktického rozhledu, vstoupil jsem postupně do několika závodů. Platu jsem ovšem nežádal. Sloužil jsem jako volontér, ale praxe, již jsem nabyl, vyvážila více než plat sebelepší. A tak všechno spělo k uskutečnění plánů, jež otec i já do budoucnosti jsme stavěli, když tu zemřela moje matka."

"Chudáčku!" politovala pana Prchala paní domácí.

"Ano, byla to rána, jen že já, ač přece byl jsem již dospělý, v té chvíli bolestné rány ani jsem celého jejího dosahu netušil. Kdybych býval měl vojnu odbytou a mohl se ženiti, mohl jsem dnes býti samostatným a váženým obchodníkem. Ale mne tehdy teprve odvedli. Těžce se mi odcházelo z domova, kde otec zůstal sám. Měl jsem tehdy jakousi temnou předtuchu, že něco se na mne chystá a že až se vrátím, nebude můj do-

mov již tím rájem, jak jsem z něho odcházel. A stalo se, jak mi předtucha pravila. Po celém půlroce otec na maminku zapomněl a přivedl si do domu, který, jak uznávám, bez paní na dlouho byl nesnesitelný, novou ženu. — Byla to pro mne rána. O svém úmyslu mi ničeho neoznámil a postavil mne teprve před hotovou skutečnost. Je pochopitelné, že jsem nad tím nejásl. Nejel jsem domů ani pozdravit se s novou macechou, protože srdce zakličovalo se mi bolestí nad tím, že moje maminka, ta dobrá duše, jež o rozkvět rodinného jmění i o domácí štěstí tolik se zasloužila, byla tak brzo zapomenuta.

"Chudinka, bývá to tak," politovala neznáme paní Stehlíková a Julinka posmutnělá s očima plnými živého soucitu visela vypravujícímu na rtech.

"V tom vypukla válka. Bylo by dlouhé, kdybych měl dopodrobna vypravovati, co všechno jsem zažil, co prodělal nebezpečí, než jsem přeběhl k Rusům a dal se v jejich zajetí, jak byl jsem potom mezi prvními dobrovolci, kteří zakládali ruské legie. — Byla to dlouhá a neunavná cesta, plná nebezpečí i zoufalství a plná touhy po vzdálené domovině. Trvalo to půlšesta roku, než jsem se zase octl na rodné půdě. Z domova neměl jsem téměř žádných zpráv za celou tu dobu a proto i bolest a žal, s jakým jsem z domova odjížděl, za ten dlouhý čas se zmírnil a polevil, takže s horoucí touhou hned po příjezdu spěchal jsem do rodiště, abych prost' vši hořkosti pozdravil se s otcem."

"Bylo to od vás hezké, protože rodičům, i když pochybili, mají děti odpouštět," přerušila vypravujícího paní Katynka.

"S tím úmyslem jsem také domů jel, ale byl jsem zdrcen spouští, kterou jsem tam našel. Z otce byl jenom stín a z jeho obchodu rozvaliny. Zakrvácel se jednak mnoho tím, že mnoho ze svého jmění vrazil do válečných půjček, jednak, že mladá moje macecha v nejmenší míře ne-

měla vlastností, které mojí ubohou maminku druhdy tak krásily. Byla fintivá, potřebovala služek, bez nichž se moje matka až na jednu vždy obešla, milovala společnost a dověděl jsem se v městě ze spolehlivých úst, že starého mého otce i podvádí. Možná, že se toho i doslechl a možná, že i ztráta jmění ve válečných půjčkách podlomila úplně jeho životní sílu. — Byl záдумčivý a skoro tichý blázen. — Obchod se udržoval sice nad vodou, ale vedla jej více macecha, než otec. Kam to mohlo při její odborné nezkušenosti dojít, je na bíledni. Tichou světnicí, již vyplňovaly sny mého dětství, skotačily tři děti, o nichž podle toho, co jsem o maceše slyšel, těžko říci, jsou-li opravdu mými sourozenci. A pro ně platily všechny starosti, jež macecha s obchodem teď nesla. Viděl jsem, že v těchto zříceninách někdejšího blahobytného života není pro mne místa. Odešel jsem s trpkostí v srdci s vědomím, že navždy jest pohřben můj někdejší plán jako samostatný živnostník pokračovati tam, kde by otec přestal a že proto musím si raziti jinou dráhu sám. A tím jsem se octl v Praze a další už je dámám aspoň zhruba známo."

"To všechno nic nevadí. Zkusil jste mnoho, ale zase ještě může být dobře. Máte teď postavení —"

"Co pak je to těch dvanáct stovek korun měsíčně —"

"No, budete mít časem více, a až si založíte vlastní rodinu, na všecku hořkost zapomenete," těšila pana Prchala paní domácí.

Julinka nenašla vhodného slova k projevu soucitu, ale ze zamyšlených očí bylo vidět, že osud pana Prchala neminul se účinku.

Smutným očima hleděla na jeho ruku, jejíž prsty nervosně drtily cigaretu. —

"Slečna Julinka se dívá na moje zarudlé, kloubnaté ruce. Ví, že se nikomu nemohu líbiti. Památka, jak mi omrzly v Sibíři."

"Oh, nikoli, velice byste se mýlil. Ostatně podívejte se, pane Prchale,

na moji ruku," položila Julinka svoji vedle ruky Prchalovy, "take není z nejjemnějších. To je zase od toho, — jak mamince v krámě pomáhám."

"Pravá hedvábná pacinka, proti mé legionářské," zalichotil pan Prchal a uchopiv tu pacinku, vtiskl na ni polibek.

"Zdali pak milujete také hudbu?" otázala se Julinka, nad výlevem úcty zrůžovělá.

„Mám hudbu z té duše rád, avšak musím se přiznati, že jsem pro ni neměl nadání. Nebyla byste tak laskava, slečno, a nezahrála byste mi něco na pianě, jež patrně milujete a mistrně ovládáte?"

posledních letech jsem to zanedbával. —
"Mnoho toho neumím, protože v posledních letech jsem to zanedbávala."

"I jen zahrej, dceruško, já tě také ráda poslouchám," vybídla dceru matka.

Julinka se nedala dvakráté prositi a usedla ke klavíru.

Mezi hrou chvílemi hovořili, pan Prchal pozaenáhla zase vyjasňoval líce a čas ubíhal jako v pohádce.

Od minuty k minutě cítili se všichni ti tři lidé sobě bližšími a bližšími.

O čtvrté hodině podala paní Katy ke svačině čokoládu a po svačině vyšli si všichni na procházku.

Rozumí se, že za Julinkou po boku pana Prchala točila se celá ulice.

Na večeri zašli za most do Prahy a paní Katynka před placením vsunula panu Prchalovi pod ubrousek nenápadně stovku.

"Ale, milostivá paní, je přece na mně, abych platil —"

"Nic nedělá, vždyť si snad, pane Prchale rozumíme."

V.

Od té doby návštěvy pana Prchala byly v rodině nebožtíka pana Stehlíka častější.

Zastavoval-li se dříve jen v krámku, neodešel nikdy, aby paní Katynkou nebyl pozván nahoru do bytu.

Nejednou zastihl tam Julinku nad ruční prací a pozoroval, jak v pěk-

ných prstíčkách rostou jí různé tretičky jako doplňky výbavy, již měla Julinka až na monogramy skoro celou hotovou, jak příležitostně zvěděl pan Prchal od paní Katynky, která, kdyby nebylo určité ostýchavosti slečny Julinky, z toho srdce byla by ráda jednou rozložila před hostem celou tu výstavu batistových košilek, živůtků, ubrusů, pokrývek a ručníků a vůbec toho něžného braku, jenž tak přitažlivě působí na mužské oči.

Nejednou bývali tam sami a dlouho říci, že pan Prchal choval se k dívce s rytířským taktem a až na nějaké stisknutí její ručky a uloupený letmý polibek nikdy nedopustil se ničeho, o čem by nesměla vědět paní Katynka.

V očích Julinčiných dodávalo mu to ceny a to tím spíše, že před matkou různými zdvořilostkami, lichotkami a projevy zamilovanosti nijak neskrbil.

Masopust již dávno minul.

V Praze se ještě tančilo, ale Julinka na žádný ples již nešla a paní Katynka by to byla ani nedovolila.

Za to šly někdy do bijáčku, někdy do divadla, někdy na procházku a že pan Prchal je téměř vždycky doprovázel, lze si snadno domyslíti.

V Chotkových sadech na Letné nalévaly se na keřích pupeny, sluníčko odpoledne začínalo hřáti, obloha jasným modrem proklubávala se ze zimních chmur.

Blížilo se jaro a v jeho předtuše i síly, hýbající lidskými srdci, dávaly se jasněji cítiti.

Schůzky a setkání Prchalova s Julinkou, jež ze začátku měla ráz nahodilosti, byla teď již úmyslně sjednána a vyžádána.

Z četné navštívených promenád v městě, jichž ostatně Prchal ani dříve nemiloval, utíkali se nyní oba mladí lidé na místa méně navštěvovaná, — do parků dosud příliš neoživených, kde neobtěžovanými zraky zvědavců mohli aspoň chvílemi se zastaviti, — přitisknouti se jeden k druhému k boku a druh druhu v oči se zadívatli.

Měl Prchal Julinku rád?

Choval se k ní tak, že mohla býti o tom pevně přesvědčena, ale závažného slova: "miluji vás" od něho dosud neslyšela. A nutno říci, že po tom slově toužila.

Vyrostla v samotě, neznala mnoho společnosti, nevěděla mnoho o úskocích a falši, neměla zkrátka střizlivého pojmu o světě.

Obraz muže, po němž v tajných touhách a v dřívější odloučenosti od společnosti vzpínala se její dívčí duše, vytvořila si podle šablonovitých náčrtů zamilovaných hrdin v ženských románech, jež za dlouhých večerů v minulých létech shltala.

Obraz takto v duši vytvořený nekryl se s počátku úplně s dojmem, jakým na ni působil Prchal.

Tak sama pozorovala, že mladý ten muž není prvotřídním krasavcem, ale byl přece aspoň mužně hezký. —

Oči, jež na začátku jí až lekaly, pozbývaly při častějším styku své pronikavé, slídivé strohosti, hladce holený, poněkud pohublý obličej jeho byl souměrný a třeba poněkud nízké čelo svědčilo o energii.

V obleku nelišil se nijak od mužů, kteří svému zevnějšku po této stránce věnují největší péči.

V chování byl k matce vybraně uctivý, k Julince samé lichotivý a dvorně oddaný panoš, jenž milerád se podvolil každému jejímu přání.

A ze všech těchto důvodů, ač Prchal za jejím ideálem byl trochu pozadu, přece opanoval a vyplnil její duši, rozpínající se touhou po budoucím štěstí.

Snad by se všechno tím způsobem nebylo vyvinulo, kdyby Julinka dříve přišla více do společnosti, poznala více mužů a měla možnost je mezi sebou srovnávat.

Prchal však připlíchlil se jí do cesty v době, kdy srdce Julinčino bylo ještě panenskou půdou, do níž vhozené sítě lásky rychle vzklíčilo.

V podobné situaci byla paní Stehlíková.

Prchal se jí zdál jediným mladým mužem, který byl hoden její dcery.

Zalíbil se jí otevřeností své povahy, přímostí, vůlí probíjet se k výšinám lepší existence.

Netajil se skromným postavením, ale snažil se dopracovati se lepšího.

Vypravováním o svém dětství a trpkém osudu pozdějším, dobyl Prchal i soustrasti paní Stehlíkové.

Úcta, již jí projevoval, zdála se jí zárukou, že vážil by si jí i později jako zet' a dávala paní Katynce naději, že jednou ve slunném štěstí "těch dětí" klidně prožije i svoje pozdní stáří.

Je pochopitelné, že proto paní Katynka sledovala vývoj poměru mezi Prchalem a dcerou ostřížím zrakem a že na postup jeho byla nedočkavější skoro, než sama Julinka.

Pokaždé, když se dcera vracela z vycházky, kterou podnikala s Prchalem, snažila se čísti v její tváři dojmy, jež si dívka přinášela.

Procházkou oživené líce a rozveselené oči napovídaly sice dosti, ale pro paní Katynku to přece bylo málo.

Jakmile ocitaly se matka s dcerou, uzavřevše krámek, nahoře mezi čtyřmi mlčenlivými stěnami, pokaždé vyptávala se paní Katynka dopodrobna, kudy chodili, o čem hovořili a jak se bavili.

Nadšeně naslouchala, když Julinka ze všeho se jí důvěrně zpovídala, spokojeně mrkala, laloušek si hladila a jen se trásla, dozví-li se již konečně, že se Prchal "vyslovil."

"Není to, dceruško, dlouho, co se znáte. Od vánoc je to pár týdnů, ale podle toho, jak se k němu máme, již by mohl vědět, jak si stojí, a mohl by si dodat kuráže a o tebe říct. — Není o to, že bychom se snad musily trást, že tě z dlouhé chvíle jenom vodí za nos. To jsem si jistá, že takový on není. Ale jde o lidské huby. Ví již o tom celá čtvrt, že k nám chodí a lidé to přemílají. A to nebývá dobře."

Vždyť se tady ani mnoho neukazuje," namítla Julinka.

"Toho není ani potřeba. Víš, že domovnice, co neví, to nepoví. A v

našem krámě je jako v průchodícím domě. Všechno se semele, paničky na mně vytahují a třebaže se všelijak uhýbám, přece člověku někdy slovíčko uklouzne a to potom letí jako po drátě. A z dlouhých tahanic nikdy nic kloudného nebývá. Výbavu máš, o byt by starost nebyla. Já bych se přestěhovala s postelí do kuchyně, — vám by se uvolnila ložnice a v předním pokoji v poledne a večer při stole snad bychom se všichni směstnali."

"To věřím, matinko, o to nemám nejmenší starosti, ale mám se mu sama nabízet, když o to slovíčkem nezavádí?"

"Možná, že takhle bys mohla čekat ještě několik let."

"To, matinko, nemyslím."

"No, nevím. Mně se zdá, že do toho budu musít zasáhnouti sama."

Nebylo toho však potřeba.

Omlazené jaro, jež vyvábilo první zeleň v parcích na keřích, popohnalo srdečně i záležitost Prchalovu i Julínčinu.

Teplé slunko vyvábilo je jednoho odpoledne až do Stromovky.

Šli dlouhou kaštanovou alejí za nádražím v Brusce k místodržitelskému letohradu.

Nad hlavou k prasknutí nalité pupeny stromů a modré nebe, kráčeli se smavou náladou v srdcích, lehce v sebe zavěšení.

Ona v novém šedivém kostymu, on ve světlém svrchníku s úsměvem na rtech a radostí v očích byli vábným obrazem mládí v té osamělé aleji. —

Ze sousedních zahrad kolem vil pohvizdovali kosí a za ploty vláčné pruty zlatého deště v jarním slunci vyhrřívaly žlut' rozvité květy.

Julinka s Prchalem šli kolem beze slova.

Jen chvílemi vyměnili radostný zářný pohled a hrud' vypjala se jim k hlubšímu výdechu.

Prchal před tím asi pět dní se u Stehlíkových neukázal a proto shledání po tak dlouhé době bylo tím radostnější.

"Co pak jste měl tak pilného, že jste si na nás celý týden nevzpomněl?" začínala hovor výčitku Julinka. —

"Pokud se pamatuji, nebyl to týden, nýbrž jenom pět dní, co jsem neměl štěstí vás, Julinko, vidět. Týden bych to ani nevydržel. Velice jsem se těšil, že dnes vás zase uvidím. Okřívám ve vaší blízkosti jako churavec se zotavuje ve sluneční lázni."

"Snad nejste opravdu nemocen? Připadal jste mi nějak přepadlý."

"Poznala jste to na mně, Julinko? Já tomu nechci věřit, ale kamarádi mne dávno již ujist'ují, že mizerně vypadám a že mne něco souží."

"A mají aspoň trochu pravdu?"

"Mají pravdu tak dalece, že se opravdu soužím. Představte si, slečno Julinko, moje postavení s několika stovkami měsíčně a představte si dále, že šíleně miluji dívku, jež pro mne je čím dále místo bližší vzdálenější, poněvadž neumím být takovým smělcem, abych chtěl její osud připoutati ke svému životu, který teprve po dlouhém zápase čeká slušnější postavení," zimničně chvějícím se hlasem sděloval Prchal, neodvažuje se Julince zpřímá pohlédnouti do očí, ale z podbrví ostře pozoruje každý záchvěv jejího obličejce.

"Jsou snad, pane Prchale, muži ještě s menšími příjmy, o které se rádi dělí s milovanou bytostí a jsou při tom oba šťastni. Já kdybych měla někoho tak ráda, nepočítala bych, co s ním rozdělím, ale rozdělila bych s ním vše, co bych měla."

"A nelekala byste se zklamání, nebála byste se strašidla bídy, jež by vás mohlo čekat?"

"Bída čeká jen na lenochy a povaleče. Člověk zdravý, ať žena či muž, vždyť válka nám ukázala, že jsou ve výkonnosti rovnocenní, člověk s otevřenou hlavou anebo alespoň s pevnými svaly má kapitál, jenž se časem musí vyplatit, jen když se nezakopá." zahorovala Julinka.

"Slečno, dodáváte mi slovy svými odvahy, jež mne časem opouští."

"Podívejte se na moje rodiče! — Před nějakými třiceti lety neměli dohromady ničeho, ale oba měli chuť k práci a výtěžku z ní rozumně užívali. Ted' má maminka nevelký sice dům, ale již i stavební místo, kdyby měl ustoupiti stavbě modernější, — představuje na dnešní poměry značný obnos. A mimo to matinka z nepatrného obchodu ušetřila si peníze, — nad kterými by se jí byla hlava zatočila, kdyby je měla před válkou."

"Slečno, jste praktičtější, prozíravější a energičtější, nežli já sám, jenž jsem si na těchto věcech velmi zakládal. Julinko, nebudete se na mne hněvat, řeknu-li vám, že vás mám rád, tak ze srdce rád a že jen obava, že budu odmítnut, bránila mi doposud se vám ze svého citu vyznati?"

Sklonila hlavu a chvíli neodpovídala.

Slovo, na něž tak dlouho čekala, zdálo se jí, že ted' přichází nějak překotně v té souvislosti s jejím přiznáním o majetkovém matčině postavení.

Nicméně pozvedla po chvílce přemýšlení hlavu a s úsměvem mu šeptala: "Nač v této milé chvíli plýtvati mnoha zbytečnými slovy? Myslím, že jste mohl tušiti, že mi nejste lhostejným. Jinak jistě bych byla našla způsob, jak přerušiti s vámi styky náhodně kdysi navázané. Je mně to milo, že jste mi to řekl. Ani maminka nebude ničeho proti vám namítati."

"Oh, díky, slečno Julinko, za toto vysvobozující slovo z vězení černých myšlenek," zahoroval Prchal a vtiskl Julince na ruku vřelý polibek.

"Nemám jiných tužeb nežli dobytí vašeho srdce a lásky, Julinko. Vše ostatní poddá se již samo. Sňala jste mi se srdce veliký kámen. Ted' odhodlaně půjdu za cílem vašeho i svého štěstí," usmál se vítězně Prchal a něžně přitiskl Julinčin lokýtek ke svému boku.

Chodili drahnou chvíli Stromovkou spleť cest mezi jezírky, pod

stromy ještě nerozvitými a střízlivými slovy umlouvali nejbližší potřebné kroky pro budoucnost.

Julinka, ač dočkala se toho dne vyznání, jež mohlo přijíti již dříve, — vrátila se s procházky ne sice smutná, ale vážnější než kdykoliv dříve.

Zdálo se jí, že ten projev citů v tom pěkném ránu probouzejícího se jara mohl vypadnouti citově měkčeji.

Nepředstavovala si sice, že Prchal jako před kněžnou před ní padne na kolena, ale očekávala v jeho očích něžnější záchvěv, v jeho slovech více teplé záře a v celém projevu více touhy, když přece šlo o štěstí celého jejich života.

Zatím však ze všeho čísel chlad uzavíraného obchodu, při němž méně prozíravá strana mohla býti napálena.

Bude tou stranou on, či budu já?

"Nebyl svůj jako jindy. Chystaje se patrně k vážnému tomu kroku, cítil skutečně drtivě nevýhodu svého postavení a v obavě před odmítnutím ztratil celou pohotovost a schopnost býti takovým nenuceně milým a zábavným, jako býval doposud" na svoje uspokojení konečně srovnala si v hlavě dojmy z odpoledne Julinka a když matka večer vstoupila do bytu, vrhla se jí Julinka kolem krku a skrývajíce zardělá líce na jejích nadrech zvěstovala mazlivě polohlasem:

"Tak, matičko, něco ti musím říci: Venouš chce v neděli o mne říkat. Nebudeš se proto ne mne hněvat?" —

Paní Katynka pohládila dceru něžně po skloněné hlavě:

"Tak přece! No, bude aspoň jasno a potom budeme co nejdříve pomýšlet na svatbu. Máme před samými velikonoce. S provoda již nemohou býti ohlášky, ale také tuze to nekvaří, v máji čeká na nevěstu smrt, na to teda není ani pomýšlení, a tak si myslím, že by to bylo nejkrásnější tak v polou června, až vám růže rozkvetou. Musíme ovšem taky dojed-

nat to s Prchalem, jest-li se mu to hodí a dostane-li v ten čas dovolenou, abyste se třeba taky mohli na pár dní podívat do světa. My s nebožtíkem tatínkem jsme se sice rovnou nastěhovali do podstřešního kvartýru, ale to byly jiné časy, tehdy to jinak nechodilo. Ale ty budeš mítí bankovního úředníka!"

"Ty mamičko moje drahá," líbala Julinka umozoulené matčiny ruce, — "jak se odplatím za všecku lásku? — Jenom aby tě měl Venouš aspoň trochu rád, aspoň polovičku tak, jak tě mám ráda já."

"I jdi, bloudku, to bys naposled žárčila. A který pak zet' jakživ tuze miloval svoji tehyni? No to ani mnoho nečekám, jenom když tobě s ním dá Pán Bůh štěstí!"

V neděli zase Julinka strojila slavný oběd, po němž očekávaný s celou obřadností požádal o Julinčinu ruku.

Nebyl odmítnut, jak se samo sebou rozumí.

Za odpoledne ujednány různé podrobnosti o věně, jež Julinka dostane hotově hned, i o sňatku, jenž se měl konati v červnu.

Lěti si připily vína ze dvou úplně nových pohárů a políbily se po prvé veřejně před maminkou, jež se nad nimi radostí rozslzela.

"Těch čísek zasnubních jako drahé památky si chraňte. Rozbijí-li se, — vezme za své i vaše štěstí. A abyste měly, milé děti, na tento den také nějakou zvláštní památku, vezměte tady, nastávající pane zeti, tento obnos a uložte jej na knížku na vaše a Julinčino jméno třeba u vaší banky, at' mají před vámi respekt. — Snad to i trochu zatlačí, abyste brzo o nějakou tu příčli na zebříčku postoupil výš. A pán Bůh vám, děti, ten počínek požehnej, aby se vám rozmnožil stonásobně."

"Podle přání, předrahá matinko. Peníze ty budou nám svatými jako nejdrahoccennější odkaz," políbil pan Prchal paní Katynce ruku a poceloval ji na obě líce a potom zastrčil pět tisícovek do náprsní tašky.

"Tak děti, jen abyste byly šťastnými." —

Děti se sesedly na pohovce, Julinka položila ruku snoubenci na rameno a pohlížeje s opravdovou radostí a štěstím zasnubní prstýnek na svém štíhlém prstíčku, zatahala ho šelmovsky za ucho a prohodila čtveračivě: "Není žádná ježibaba. — Tolik jsi se jí bál."

"Ale ne přece jako ježibaby —"
— "A ted' již tedy mne máš skoro na krku a já hned začnu tě trochu trápit. Mám k tobě, milouši, první přání a jsem jista, že mi je neodpřeš."

"Poslouchám, miláčku."

"Vidíš, maminka dala právě svolení k našemu štěstí a v duchu nám žehná. Tobě i mně. Ale mimo ni jest ještě jedna ruka na světě, již udělaný křížek bych ráda ucítila na svém čele, nežli spolu přistoupíme k oltáři. Prosila bych tě, abys si to zařídil tak, — abys některou neděli ještě před svatbou zavezl mne do svého rodiště, pochlubil se mnou tatínkovi a abychom si oba vyprosili také jeho svolení a požehnání a abychom ho pozvali na svatbu.

Pan Prchal, jakmile poznal, oč jde, sraštil obočí. "Nevíš, nejdražší, oč žádáš. Jsem plnoletý, samostatný, nepotřebuji jeho svolení a on tolik mně ublížil."

"Ale je to tvůj otec — a mimo to ublížil snad ani nechťže. Nerozmyslil si, kam chybným krokem se dostane, a ted' sám pyká."

"No dobře, drahoušku, vidím, že máš dobré srdce. Uvidíme, uvidíme. Ten výletek si zařídíme. Hned, jak budu mítí první neděli volnou. Zatím je na to trochu připravím, jak si, miláčku, toho zasloužiš. Řeknu ti upřímně, mně hořkost ze srdce ještě nevyprechala a bude mi bolestno přijít tam, odkud mne vyštvali do světa jak žebráka."

"A necítíš, že tě svět za to v náhradu trochu odškodnil?" vyčítavě tázala se Julinka.

"Ale ovšem, jak bych to necítil, — když mám tebe, moje zlato," nu-

ceně ze chmury se vytrhl snoubenec a políbil nevěstu na tmavohnědé vrkoče.

"Ani jsem sama nevěděla, že to dítě má takové srdce," šťastně usmála se paní Katynka.

VI.

Od té chvíle nastala u Stehlíků spousta nejrůznějších prací a kutění.

Zasnoubení vešlo brzy ve všeobecnou známost a přítelkyně zasypávaly Julinku gratulacemi upřímně míněnými i takovými, za kterými se skrývala bleďá závist.

Paní Katynka v krámě nestačila zvědavým paničkám odpovídati a záříc spokojeností, odpovídala ted' ráda. —

Ted' již to nebylo jen tak v oblacích, aby to mohl jarní větřík rozfoukat.

Byla jistota, že Prchal to míni vážně a proto také proč o tom ještě dělati tajnosti?

Hned po velikonocích přišla ke Stehlíkům švadlena, která přehlížela celou Julinčinu výbavu a za její součinnosti horečně dodělávala věci načaté a nedokončené a šila hned několikery šaty jak pro domácí nošení, tak na venek a hlavně do společnosti.

Neboť zdálo se samozřejmým, že Venouš ji uvede do rodin svých starších ženatých kamarádů z úřadu a odjinud známých.

Živými barvami si líčila, že konečně vyklouzne z těch všedních známostí ze sousedství a z ovzduší matčina krámků a pronikne dále do světa mezi lidi jemnějších společenských forem, širších duševních obzorů a ideálnějších tužeb.

Dcerka hokynářčina, v níž trochu lepšího vzdělání podnítilo touhu společensky se vyšínouti o stupeň výše nad poměry, v nichž vyrostla, viděla ve sňatku, jež jinak uzavírala z pravé a upřímné náklonnosti, k tomuto vedlejšímu cíli nejkrásnější příležitost. —

"Přece jsem tedy, dítě zlaté, pro tebe na Pánu Bohu něco lepšího vy-

modlila. To budou na tebe ve společnosti koukat! Sluší vám to s Prchalem. A až vám budou návštěvy oplácet! To musíme celý byt z gruntu zrestaurovat," rozplývala se paní Stehlíková.

"Salon máme pěkný. Nábytek není starý, šetřilo se ho a je zachovalý. — Ale ložnice by se měla zřídit nová. Vezmeš-li odtud, mamičko, postel, zůstane druhá liché. A tak by bylo nejlépe celý nábytek do ložnice nový. Aby všechno k sobě pasovalo," nadhodila Julinka.

"Inu, to víš, že to koupíme. Postele, stolečky, umývadlo, toaletní stůl se zrcadlem, jak jsou již tak celé garnitury. At' to vezme pár tisícovek, jen když se to bude Prchalovi líbit. Můžete si něco podle vlastního gusta vyhlídnout."

"A znovu malovat bychom měli."

"Inu, to se rozumí. Vymalovat dáme všecko, oba pokoje, předsíň i tu kuchyni. Bude se ti tam beztoho častěji plíchtit, až budeš vařit."

Lze se diviti, že při tolika starostech čas u Stehlíků letěl jako voda a že toho jara Julinka skoro ani nevěděla, že v parcích již kvetou kaštany a bez, že tam voní střemcha?

Prchal po zasnubách tak často k procházkám Julinky nezval.

Za to posílal jí za týden dvě nebo tři navoněná psaníčka a jednou za týden, obyčejně večer, přišel na návštěvu. —

Byl k paní Stehlíkové dvornějším než dříve a na Julinku v tichém odmlčení a zasnění hledíval jako na světici. —

Jednu neděli — aby dámy nevěděly — zajel do svého domova a přinesl odtud dojemné psaní Julince, v němž starý otec s radostí vítá nevěstu, již zná jenom z milého obrázku, který Venouš přinesl, přijímá ji do rodiny a svolává Boží požehnání na hlavy drahých dětí, kterým bohužel nemůže dáti více, než pár laskavých slov, poněvadž sám ztěží dovede uhájiti živobyti.

Julinka skropila psaní slzami, jak byla dojata.

"Vidíš, jak tatíček je hodný. Hned mu napíšu poděkování a slíbím, že se tam podíváme, jakmile nám jenom bude trochu možno."

"Ano, dušíčko, pojedeme tam — Ale teď bych ti k tomu neradil. Tatínek je vážně churav a bojím se, aby neshasl ještě dříve, než odbudeme svatbu."

"Chudák," politovala paní Stehlíková. "To byste tedy přece měli odložit návštěvu až po kopulaci, aby se vám nálada nezkazila, a ono se to, Julínko, ani nesluší, abys se ženichem vydávala na takovou cestu. — Jiné to bude, až budete svoji."

"No tak necht', ale pojedeme tam co nejdřív po svatbě," svolovala Julinka.

Sedla a hned napsala cituplné psaní, které Venouš spolupodepsal a zapečetěné vzal sebou, že je vhodí do schránky.

V následujících dnech plných různých velkých i titěrných starostí se na ženichova tatínka zapomnělo a osud Julínčin horem pádem se řítit ke svému vrcholnému bodu.

Koncem máje učinila paní Stehlíková s dcerou obřadnou návštěvu u pana Pecháčka, Julínčina poručníka.

Julinka, podle nového zákona již plnoletá, poděkovala panu domácímu Pecháčkovi, že po smrti tatínkově ujal se otecké péče o ni a požádala jej zároveň, aby jí byl svědkem při sňatku, jež miní uzavřítí.

Zároveň pak poprosila svoji kamarádku již od školních let, Zdeňku Pecháčkovou za druženku.

Pan Pecháček proud Julínčiných slov, jež udýchaně a s uzarděním přednášela, přijal dosti chladně, prosebníci ani mrknutím oka nepřerušiv. —

"Děkujete mi, slečno Julínko, tady s matinkou za něco, co mne nestálo nejmenší námahy. Jaké pak poručníkování? Co jísti jste měla, majetkové poměry po nebožtíkovi tatínkovi byly v pořádku, byla jste již z dětských střevíčků vyrostlá a máte maminku, jež v životě samostatně se umí ohánět. Tak jaké pak jsem s

tím měl obtíže? — A teď, když se chcete vdávati — jste konečně již svéprávnou osobou — a tak přes to také mohu přejítí mlčením."

"To ne, tak to není, pane domácí," vmísila se do hovoru paní Katynka, citíc zřetelně chlad ze slov pana Pecháčka, "jak pak byste měl k tomu mlčet, kdyby se jednalo snad o Julínčinu škodu? Dosud si vás jako svého poručníka vážila a jistě by dbala i vaší rady, kdyby věc nebyla přišla tak jednoduchá. A potom všechno přišlo tak náhle —"

"Vždyť já ničeho neříkám, paní sousedko, a nepochybuju, že jste si se slečnou Julínkou všechno rádně rozvážily."

"— Začal k nám chodit jako náhodou. Ani již nevím, kde se s Julínkou seznámil, a my pořád nic nevěděly, bude-li z toho co nebo nebude a tak jsme si ani netroufaly vás obtěžovat."

"Ale vždyť je dobře, paní sousedko. Jen když slečna Julinka opravdu udělá štěstí."

"Já bych nerada, pane poručníku, abyste se na mne hněval," lítostivě obrátila na pana Pecháčka sesmutnělé oči Julinka.

"I nehněvám se, Julínko, doopravdy nehněvám. Do takových záležitostí bych se rozhodně nemíchal. No, a abych šel na svatbu za svědka, to považuji jako za korunu svých povinností. A Zdenka jistě taky neodřekne." —

"Jen budu-li mít hezkého mládence," vmísila se do hovoru Zdeňka. — "Víš, že ti ráda posloužím —"

"Neprozradila bys mi, Zdeničko, koho bys k sobě nejradši? To je tak! Venouš nemá mimo několika zeleňých mládenečků mezi svými známými nikoho, kdo by se mu hodil za družbu a proto milerád požádá, koho bys mu sama naznačila —" vysvětlovala Julinka.

"To již půjde, ale to ti tady před rodiči nepovím. Domluvíme se, Julouši, v několika dnech, ano?" objala přítelkyni Zdeňka.

"Tak bankovního úředníka dosta-

ne Julínka?" ozvala se sladce lichotivým hlasem také paní Pecháčková. "No, viděli jsme jej již taky jít s Julínkou. Postament má a je to hezký slušný pán, to uznává kdekdo, kdo jej zahlédl. A ve které bance je, že se tak dovoluji ptát?"

"Ale věřte, paní Pecháčková, že si to ani nepamatuju —"

"Ale v bance pro průmysl cihlářský přece matinko. Copak si to nemůžeš pamatovat?" připomínala matce Julínka.

"Inu ovšem, v cihlářské bance je, již si vzpomínám. Je jich těch bank spousta, uzenářská, dřevařská a Bůh ví co ještě jiných," připomínala si.

"No, to je dobrá banka," přichvilil si pan domácí. "Jedna z menších, ale prosperuje a bude teprv prosperovat, až se trochu pozvedne stavební ruch. To opravdu Julínce gratuluju."

"A je prý tam již hodně vysokým pánem. Snad disponentem nebo dokonce jedním z ředitelů?" zase vyvídala paní Pecháčková.

"No, tak horoucí to není. Ale pan Prchal je podnikavý muž —"

"A co není, může být," odpověděl za paní Stehlikovou pan Pecháček. "No, nejupřímnější a nejsrdečnější gratulaci, Julínko. Jsme přesvědčeni, že budete šťastná."

Paní Stehliková vysypala potom při čokoládě a cukroví celou spoustou svých drobných starostí a dámy Pecháčkovy i pan Pecháček poslouchali s takovým zájmem a s takovou účastí, že návštěva se protáhla nad ustanovenou dobu.

"Poslouchej, mami, nezdálo se ti, že pan Pecháček je trochu uražen?" tázala se Julínka matky, když se octly na ulici.

"I ani snad uražen, ale rozmrzen, že to štěstí nepotkalo Zdenu nebo Vlastu. Taký jsou již v letech a nikdo o ně opravdu nezavádí. — To, milá holka, musí lidem rozumět. Ta Pecháčková i ty holky tak se stavěly, div že tě láskou neudusily a teď jistě se vztekem se dívají za tebou a

snad pomlouvají. Ale necht'! To již tvého štěstí nezmenší."

Pen Pecháček, sotva návštěva odešla, postavil do kouta dlouhou dýmku a shodiv s hlavy domácí čepičku, oblékal si vycházkový jarník.

Jeho svědomí jako poručníka Julínčina nedalo mu přece pokoje.

Vymluviv se, že půjde na nábřeží se trochu vyvětrat, vyšel z domu a rozhlížeje se sebevědomě ulicí, kráčet dolů a zatáčet k mostu.

Po malé půlhodince stál před bankou cihlářského průmyslu.

Bylo tam sice zavřeno a nikde živé duše, ale v domě byl vrátný této banky a k tomu pan Pecháček kurážně vešel.

Nezdržel se tam dlouho.

V necelých pěti minutách byl z lóže vrátného venku a obličej mu zářil jak měsíček v úpítku.

"Ferdíku, ty víš teď, co neví nikdo druhý v Praze a snad na světě," myslil si, když vešel zase na ulici.

Starostlivá šlechetná duše Julínčina poručníka celá se chvěla vnitřní radostí, že to děvče udělá takovou trefu.

Doma se zatím ani cílem ani výsledkem své vycházky nepochlubil.

Cítil se partně vázán pečeti čestné mlčenlivosti.

Nejbližšího úterku podle zjednaného plánu zastavil se o půl deváté hodině dopolední pan Prchal pro Julínku, a potom byvše podělení paní Katynkou křížkem na čele odešli oba a zamířili ke svatomikulášské faře.

V čekárně před kanceláří čekali takových párků několik a kněz v kanceláři měl nad knihou ohlášek zase perný den.

Přijímal doklady, zapisoval, na to ono se dotazoval, toho neb onu o něčem poučoval a párky přicházely a odcházely, jako na jiných úřadech, buď vyřídívše svoji záležitost ke spokojenosti, nebo i mrzutí, že to neb ono musí si ještě opatřit a znova sem vážiti cestu.

Se slečnou Julínkou točil se pokoj, když starý, známý kněz na ni

upřel dobrácké oči z pod šedivého obočí. "A slečna Julinka také již se chce vdávat? Dlouho-li pak tomu, co jsem ji učil náboženství? Ale tak čas letí. No, gratuluji. Dokumenty má asi pan ženich?"

"Prosím," uklonil se Prchal a předložil několik papírů svých i Julinčiných, jež kněz důkladně prohlížel a z nichž potřebné věci do protokolu ohlášek zapisoval.

Slečna Julinka byla jako ve snu a ani neposlouchala a nevnímala, když kněz mezi zuby polohlasně propouštěl — náboženství — katolík — svobodný — stav — bývalý rotmistr u pluku č. 1. čsl. legií — bankovní úředník atd. atd.

Julinka byla jako na trní a jen plácala, když konečně akt byl skončen a kněz oznamoval: "Tak ohlášky budou v neděli po Nanebevstoupení Páně, v neděli a pondělí svatodušní a hned potom možno vykonati svatební obřad. Budete jej mít v našem farním chrámu Páně — či zvolíte jiný kostel?"

"U svatého Mikuláše v domácí farnosti, důstojnosti," odpověděla ponejprv za ženicha Julinka.

"No, dobře, panno nevěsto. — A budete si přát obřad jednoduchý, či slavnostnější? Před Bohem je to ovšem stejné."

"Prosila bych tak, jak se sluší na měšťanskou dceru."

"Prosím, prosím, slečno. Pán Bůh vám dej sílu, abyste byla tak hodnou manželkou, jak ctnostnou byla jste dívkou. S Pánem Bohem."

Paní Stehlíková očekávala děti na prahu krámků a poněvadž nebylo tam zrovna žádných kupců, podrobila je hned důkladnému výslechu, jak pořídili.

Večer potom po druhé večeri ujednali podrobnosti svatby.

Ženich sám žádal, aby se svatba odbyla důstojně a sice bez mnoha hostů.

Se své strany nebude mít žádných příbuzných.

Jediným jeho hostem bude jeho svědek, legionářský kapitán Příhoda,

a proto žádá, aby ani se strany nevěstiny nebyl zván nikdo zbytečný.

Poručík pan Pecháček s paní a slečnou Zdenou a její ženich oficiál berní správy Bedrník, kterého na pokyn slečny Zdenky požádal za družbu, a snad ještě několik nejbližších známých, tak aby se to obešlo asi s dvanácti příbory, úplně stačí.

Vždyť se svatba nestrojí pro hosty, nýbrž pro Julinku a pro něho.

A ke svému štěstí mnoho cizích očí nepotřebují.

Paní Stehlíkové se sice tento návrh mnoho nezamlouval, protože si představovala vždycky dceřinu svatbu tak, že o ní bude musiti celá Malá Strana vědět a dlouho o ní povídat, ale když nastávající zeť uhodil na strunu šetrnosti a dokazoval, že peníze na okázalou svatbu byly by zbytečně vyhozené, dala mu konečně paní Katynka za pravdu.

Však bez toho již časem přebíhal jí po zádech mráz, když pomyslela, že z punčochy, v níž před různými soupisy, přihláškami a jinými příjemnými vyšetřováními ukryla část svých hotovostí za války a po válce nahrazených, značně jich ubylo.

Ža to však měla Julinka výbavu jako kněžna a ve starobylém domě s krásným průčelím čekal novomanžele byt zařízený takovým pohodlím, že záviděl jim každý, koho do něho paní Stehlíková z marnivé pýchy uvedla. —

"Jo, to takový hraboš může jedinou dceru vdávat, když na nás chudácích dře bez nože." pošeptávaly zlolajné závistivé jazyky, sotva měly paní Katynku z doslechu.

Přes to přese všechno však den, v němž měl vyvrcholiti Julinčin osud — se přiblížil s takovou rychlostí, že poslední dny před svatbou paní Katynce a zvláště Julince uplynuly jako ve snu.

Bylo to dvanáctého června před polednem, kdy před svatomikulášským chrámem stála čtyři auta ozdobená květy jasmínu a jedno mimo to růžemi.

Na schodech po obou stranách až

do předsíně chrámové žebrák na žebráku a na náměstí před kostelem zástup zvědavců, kteří se zastavili v cestě jdouce tudy náhodou, v kostele samém ohromný špalír dam mladých i starších i zvědavců z mladého světa mužského.

Otevřenými dveřmi bylo z náměstí viděti slavnostně osvětlený oltář a zaznívaly zvuky svatebního průvodu. —

Po chvilce varhany umlkly, mezi zvědavci nastalo pohnutí a v tom již z chrámového šera na sluncem osvětlený práh vystoupil očekávaný pár novomanželů.

Julinka celá bílá jak holuběnka v průsvitném závoji s myrtovým věnečkem na tmavohnědých kadeřích, — Prchal v černém úboru stanuli na okamžik jako vzdušný obraz v masivním orámování chrámového portálu.

Trvalo to totiž okamžik, než podělil ženich žebráky a než Julinka pohubičkovala se s nejznámějšími kamarádkami a podělila je květy ze své svatební kytice.

V tom okamžiku poměrného klidu steré oči skřížily se na ladných postavách jakoby jimi chtěly proniknouti a vniknouti i v taje srdcí před zraky zastřené.

“Nevěsta je jak vtělený anděl. — Také ženich není šereda, ale podívejte se, paní sousedko, viděla jsem jej s Julinkou již kolikrát, ale nikdy nebyl tak bleďý jako dnes.”

“Taky jsem to chtěla říct. Je jako z vosku, jen oči mu svítí a nadarmo se snaží nekrabatit čelo.”

“Opravdu. Až strach by z něho šel,” přidala třetí babka v houfu před chrámem.

Však v tom již chvilku jako do vzduchu vtesaný zjev novomanželů se pohnul a ženich s Julinkou v jeho rámě zavěšenou pružně sestupovali se schodů.

Družba otevřel jim dvířka ověšeného auta, stroj zafrčel a luzný zjev mladého páru mizel za rohem chrámu. —

Jeli k fotografovi.

Ostatní svatebčané až na kapitána Příhodu, jenž patrně neodkladně někam byl odvolán, tak že ho musil při oddavkách zastoupiti kostelník, posedali do ostatních tří automobilů, které pomalým tempem odjížděly k domu paní Stehlíkové, kdež připravena byla svatební hostina.

VII.

Hned po obědě, při němž se mnoho připíjelo nejen na štěstí novomanželům, nýbrž též na mnoho jiných věcí, a při němž zvláště pan Pecháček v zastoupení nebožtíka Stehlíka zrovna sršel rozmarnými vtipy a zářil jako slunéčko, rozloučili se novomanželé a vydali se na krátkou svatební cestu.

Julinka původně byvši poučena, že cesta do ciziny jest spojena ještě s různými obtížemi, zvláště pokud se týká cestovních pasů, navrhovala cestu na Šumavu, při níž by se mohli zastaviti ve Venoušově rodišti, ale tento nadhodil, že Šumavu zná a že by raději chtěl viděti Slovensko, plné u nás dosud nedoceněných krás a mimo to vábný předmět studia národohospodářského.

Uznával sice, že to není od něho hezké, že přání Julinčino nerespektuje, ale po mnohých kličkách a lichotivých projevech prosadil přece svůj úmysl.

Jeli tedy na Slovensko.

Šťastná paní Stehlíková, jež byla starostmi a shonem posledních týdnů hodně umdlená, zůstala v bytě, kde byla po hostech pravá spoušť a nejhorší bylo, že nechtějíc obchod ani na sebekratší čas zavřít, aby se jí kupci neodradili a nezvykli si choditi jinam, mohla jedině za večerů s pomocí domovnice dávatí rozrušenou domácnost do pořádku.

Již třetího dne přinesla jí pošta od dětí několik pohlednic a ty potom chodily ustavičně, takže tento písemný styk, i kdyby ve shonu byla na děti chvílemi zapomněla, jí je stále připomínal.

Počítala dny, co byli vzdálení, a s

úpravou bytu jsou konečně hotova, s nedočkavostí očekávala návratu dětí. —

Přijeli za čtrnáct dní.

Julinka zdravě osmahlá, ale při tom rozkošná. Venouš trochu pobledlý a jak paní Stehlíková na první pohled poznala, trochu unavený.

Objali se vroucně s maminkou a se srdcem radostně rozrušeným vstupovala Julinka po nejdelší toulce, jakou kdy ve svém životě podnikla, do hnízdečka, — které jí matinka tak pečlivě a měkce vystlala.

Venouš ze starého bytu ve Vršovcích přestěhoval svůj celý movitý majetek, pozůstavající z objemného, nedávno nového kufru, slušně naplněného prádlem i šatstvem.

Šatstvo, jež Julinka i paní Katynka znaly, bylo svěřeno krejčímu k přehlezení a potom i s legionářským pláštěm jako památkou na leta slávy, rozvěšeno bylo ve vyprázdněném šatníku po panu Stehlíkovi, prádlo uloženo do prádelníku, trocha korespondence a lejster byla uložena do psacího stolu, od jehož zásuvek klíče vzal Prchal hned k sobě.

“Tak, dět'átko, co říkáš, jaký je Venouš?” ptala se nedočkavě dcery paní Katynka, sotva se manželé doma omžili a matka s dcerou na chvíli zůstaly o samotě.

Mladá paní se při té otázce celá zarděla.

“Co ti mám, matičko, říct? — Je hodný, pozorný ke mně a má mne rád. Jsem o tom přesvědčena. Někdy, když k nám dříve chodíval, anebo když jsem s ním byla na procházce samotna, zdával se mně nějak záhadně tajemným. Myslívala jsem, že si mne snad chce vzít z vypočítavosti. Ted' však za těch čtrnáct dní, — co jsme se toulali po Slovensku, již jsem tomu zvykla. Bývá i ted' chvílemi pochybně zamyšlený, skoro posmutnělý a já jsem se ho kolikrát musila tázati, kde se zase myšlenkami toulá, ale on po každém tom upozornění byl hned potom ke mně takový něžný, tak přítulný — inu, mamičko, je-

dním slovem, myslím, že mohu být spokojena.”

“No, to ráda slyším, dceruško,” usmála se šťastně paní Katynka. “Dá snad Pán Bůh, že budete oba šťastni, ty i on. Záleží taky na zvyku. Je potřeba času, než vám spadnou s očí brejle, kterými se jeden na druhého díváte jako na cizího. Trvá to tak často rok i dvě leta, než žena mrknutím oka pozná, jak muži vyhovět a on zase jí.”

“Myslím, mamičko, že si tak dalece již rozumíme, a že i jeho ta zamýšlenost přejde —”

“Inu, ovšem, že přejde. Nediv se mu, stará se asi, jak ted' život si zařídí. Byl na svůj příjem dosud sám. Ted' jste dva, i když mne do toho nebudete počítat. Dělá mu to myslím v hlavě mutací.”

“Nadhodil mi opravdu něco takového. Mluvil i o nějakých dlouzcích, jež před svatbou udělal,” začervenal se znovu Julinka.

“No vidíš, dceruško, jak umím hádat” usmála se paní Katynka. — “U takových mladých lidí to jinač nebývá. Ale to se musí hned urovnat. — Jinde, kde má nevěsta papínka, — vezme si tento ženicha hned před svatbou na eksámen, vyzpovídá ho a takové háčky hned před svatbou s cesty odkládí. Protože ty tatínka nemáš, musí se to srovnat ted' po svatbě. Neřekl ti, kolik to asi dělá?” tázala se paní Katynka.

“Jednou něco nadhodil o čtyřech nebo pěti tisících.”

“No, to není tak hrozné. Dáme mu je, aby se mohl s lidmi vypořádat. Byla by to ostuda, aby ho lidi snad zastavovali na ulici nebo lezli za ním do ouřadu, když si přece vzal dceru malostránské paní domácí. Co pak by si lidé o nás i o něm pomyslili?”

“Ty jsi hodná, mamičko! To bude Venouš jistě hned veselejší,” padla Julinka matce kolem krku.

“A o peníze v první čas k němu moc nechod'. Na kuchyň ti dám. Dosud pěkně jsme z výtěžku hokynářství byly živý a krámek to unese, třebaže se bude musit trochu lepší

vařit, než jak jsme se odbývaly, když jsme bývaly samy. Bude toho dost, když v první čas se z jeho platu ošatíte a někam se podíváte. Vždyť jste mladí a neužiješ-li něčeho, dceruško, teď, než přijdou děti, pak bylo by pro tebe již na věky věkoucí amen."

"Ale něco mi odvádět musí, aby si nezvykl považovat svůj plat jen pro sebe. Jak pak by nám potom bylo, kdyby třeba později bylo třeba krámek na vždycky zavřít? Potom by si těžko zvykal. A musíme taky myslet na tebe, matičko. Vždyť již máš taky leta a ty zimy ti nepřidají. Míváš každou zimu ruce omrzlé —"

"Jsi hodná, Julinko, že na matku myslíš, ale o tom, abych se obchodu vzdala, ani mně nevzpomínej. Pán Bůh zaplat', to je zlatý dolíček. No, a s Venoušem si to zaříd', jak myslíš. Bude dobře, když budete svoje vydání vzájemně kontrolovat, když myslíš. Tím nemíním, že bys mu měla, aby o tom nevěděl, prohlížet kapsy! To není od ženy nikdy hezké," počouvala dceru paní Katynka.

Julinka po této rozmluvě s matkou brzy našla vhodnou příležitost, aby její obsah sdělila Venoušovi.

Učinila tak ovšem způsobem, že se nedalo tušit, že se s matkou o všem dříve domluvila.

S nejlíbeznějším úsměvem dala mu pět tisícovek, aby jimi urovnal svoje závazky a při tom opírajíc něžně hlavu o jeho rameno, jak spolu seděli na pohovce, pomaloučku vykládala mu finanční plán mladé domácnosti:

"Víš, můj drahý, matinka bude sice jako dosud hradit výlohy domácnosti, ale my musíme zvykat vlastnímu hospodářství, abychom nebyli trapně překvapeni, kdyby ten přítok z krámu přestal. Může se stát všelicos. A tak myslím, že se nebudeš hněvat, když tě žádám, abys polovici svého měsíčního platu mi dával. — Třeba se nespotřebuje, dokud bude maminka živa, a ona to nepotřebuje, já to vím. Ale dáme si je na stranu, abychom se zaučovali z vlastního šetřit a spořit —"

"To víš, drahá, že učiním, jak si

přeješ. Bylo by to přece pod mojí etf, kdybychom se měli ke všemu štěstí, kterého jsem ve spojení s tebou dosáhl, ještě nechati od mamá živiti. Bud' ubezpečena, že i s ostatními penězi, jež mi dovoluješ si ponechat, budu hospodařiti co nejrozumněji. Něco si ovšem nechati musím. Jsou cigarety, holič, tu a tam útrata v kavárně za šálek kávy, budu-li si chtít přečísti noviny, ty přece taky nebudeš chtít teď' ustavičně sedět doma nebo dole v krámku. Proto jsi se vdala, abys přišla taky trochu mezi lidi."

"No, když budeš tak hodný a časem mne vyvedeš, budu ráda. Již proto, abych se pochlubila, jakého mám statného a hezkého mužička. Ani maminka proti tomu nebude, abychom něčeho užili," lichotně jako kočička přitulila se k manželovi paní Julinka. "Ale jenom se na mne nsmíš ustavičně mračit, jako by ti ležel na srdci cent. Tíží tě něco, máš ještě nějaké starosti? Chtěla bych, abys byl veselý, jako jsem já, aby bylo vidět, že sis mne nevzal bůhví k vůli čemu, ale že jsi št'asten."

"To jsem, Julouši, jenže se v tom mém štěstí nemohu nějak vyznat. Musím si na ně teprve zvykat. A potom, uvidíš-li někdy na mně stín zasmušilosti, nevykládej si to jinak, nežli, že snad příliš mnoho myslím na naši budoucnost," objasnil srdečně ženu, snažil se usmáti Prchal.

"Pořád hledíš jako za hory a měl bys přece dáti na sobě znát, že tě těší přítomnost. Či mne, snad, Venouši, nemáš rád?"

Přitiskl ji k sobě a vyčítavě jí pohleděl do očí.

"Mohla bys o tom, miláčku, pochybovat? Ale právě proto, že tě mám rád, nesmím se utápět jen v rozkošné přítomnosti, nýbrž musím mysliti stále také, jak s námi bude dál. A není to vždycky tak jednoduché, jak se zdá. Život je tvrdý zápas. Mluvil jsem včera v kavárně s jedním kolegou. Nadhodil o naší bance, že zrovna pevně nestojí. Stavebnictví letos úplně uvázlo, ač se vlastně dosud po-

řádně ani nerozvinulo. Banka kreditovala mnoho na výrobu cihelnám, jejichž výrobky teď leží nahromaděny a nenacházejí odbyt. Následkem toho nevracejí se úvěrové splátky, bance vznikají potíže. Již prý se pomýšlí i na úspory na personále. Budou propouštět —”

“Snad ne?” zvažněla Julinka.

“Vidíš, jak se lekáš, sotva jsem ti odhalil cípek clony nad skutečnými poměry. Na štěstí není to tak zlé. Mně by asi propuštění nehrozilo. Správa banky neodvážá se propustiti zaměstnance, za nímž stojí železná zed’ organisace.”

“Jen aby! Ale konečně snad by ani to nebylo tak nejhorší. Jsi mlád, plný chuti k práci — jistě našel bys brzy jiné místo. A tak si to nepřipouštěj, Venouši, a nekaz mně svými strašáky šťastné chvíle. Abychom přišli na jiné myšlenky, nemyslíš, že bychom se mohli večer podívat do Národního? Dávají tam Mozartovu Kouzelnou flétnu.”

“Jak je ti libo, drahoušku. Mně by byla sice milejší nějaká fraška, abych se mohl po chuti zasmát, ale půjdeme na tu flétnu. Musíš si mne, drahá, v umění, zvláště hudebním, trochu vychovat a vytrýbit můj vkus, já jsem v tom oboru úplným nevědomcem,” zalichotil ženušce Prchal a jal se střídavě obě její ručky vášnivě líbat.

A tak toho večera objevil se Prchal s Julinkou po svatbě po první v divadle.

A od té chvíle pak chodili častěji: do divadel, do kabaretů, do biografů a koncertů.

Po večerním představení obyčejně zašli do kavárny.

Navazovali známosti s pravidelnými hosty těchto místností, většinou lidmi velmi okázale vystupujícími a rozhazujícími peníze plnými hrstěmi.

Prchal s některými se již z dřívějšíka znal, s jinými teprve sám seznamoval.

Byli to vesměs lidé zvučných titulů, inženýři, profesori, doktoři, prokuristé průmyslových a obchodních

podniků a paní Julince nesmírně lahodilo, že jest představována dá-mám těchto společenských velikánů.

Přes to, že dosud se nepohybovala příliš mnoho ve společnosti, zvláště ne mužské, dovedla svým přirozeným kouzlem obrátiti na sebe pozornost a dokonce vzbuditi i závist dam dvoření již zvyklých a denně se opakující zábavou s týmiž tvářemi unuděných.

Přicházela proto Julinka z těch zábav s pocitem ukojené samolibosti.

Bylo již až směšným, jak postavu její obletují pohledy mužů v životě osamělé stojících, nespoutaných, kteří druh na druhu žárlíce, prokazovali jí tolik dvorné pozornosti, že každou chvíli očekávala, že Venouš něco zpozoruje a ze žárlivosti tyto dýchánky plné horké atmosféry přeruší. —

A ačkoli lahodilo to všechno ješitnosti, jež v každé i andělské ženě dřímá, přece se ovládala, aby v tom omamujícím víru naztratila kontroly nad nejmenším pohybem ruky, nad pohledem očí, nad úsměvem, jenž snad by mohl v některém z těch zápasníků o její pozornost a přízeň vzbuditi oprávněné domněnky, že by se snad mohl odvážit i za meze společenskými ohledy tlumeného milostného škádlení.

A jako by se cítila provinilou již tím, že po několika týdnech takových zábav při kabaretních stolech, na nichž stály láhve s krásnými etiketami, ale pramizernými druhy vín, většinou padělaných, prohlédla pravý účel těch žárlivě se křížujících zraků opelichaných seladonů nebo i předčasně uvadlých mladých starců, na usmíření toho provinění, tím teskněji tiskla se k boku svému Venoušovi, když napolo temnými ulicemi Starého Města vraceli se směrem k mostu a Malé Straně.

Bylo horké léto a proto nocí, dýchající aspoň na několik hodin osvěžujícím chladem, připadaly paní Julince tak krásnými.

Někdy několikrát, než přešli most, zastavili se, oba naslouchali šumotu

vody, řítící se se splavu, nastavovali čela vánku, jenž přinášel jim pozdrav nedalekých, zelení zatopených ostrovů. —

Byli v té chvíli ve zmlklém městě samotní nebo aspoň jako samotní, poněvadž odměřený krok hlídky nebo chvílemi opožděného chodce nedovedl jich vyrušit ze slastného opojení, v němž mysle jejich se prostupovaly.

“Je pravda, Venouši, teprve poznávám, jak se na světě žije,” šeptala jednou Julinka Prchalovi. “Stojí to sice spoustu peněz, — maminka si to takhle asi nepředstavovala —”

“Však to nebude tak vždycky, má drahá, chtěl jsem vyhovět tvému přání, podívat se trochu z blízka, jak lidé žijí. Já nenacházím tam nic nového. To ti povídám upřímně —”

Venouši, ale k vůli mně taky tam nemusíme chodit. Zvláště ne do těch kabaretů. To přijde tuze vysoko. Za jednu takovou útratu bychom měli pět večerů v divadle. A potom, řeknu ti upřímně, v tom ovzduší jsem jako v ohni.”

“Dovol, miláčku, ty sis toho přála. A řeknu ti, že jsi mne podrobila kruté zkoušce. Mám tě rád a nesnesl bych dlouho, aby se na tvé kráse pásli lidé.”

“Venouši, snad bys nežáril?” zalahodilo paní Julince v duši teplo dosud nepocítěné.

“Nežárím, protože tě znám, že jsi rozumná a hodná má ženuška. Vid’ že ano? Ale jsi nezkušená a proto třeba tě trochu poučiti. Není všechno tak, jak vidíme. Kdybys věděla, co stálo kolikátého lva, jenž nejen po tobě, ale po každé ženské zamilovaně kroutí očima, než sehnal peníze na večerní útratu, nebo kdybys věděla, jak si k nim pomohl, kdyby ti bylo známo, že mnohý z těch kavalírů, jenž sám v bezvadném šatě i s vyfintěnou paničkou hledí omráčiti společnost, po krk vězí ve dluzích, z nichž do smrti si nepomůže, hleděla bys kolem sebe střízlivěji.”

“A ty je znáš ty lidi? Znáš jejich poměry?” užasla paní Julinka.

“Ne všechny, ale mnohé. Jsou mezi nimi ovšem také lidé, kteří zrovna nekradou, ale to jsou obyčejné hlupci, jimž peníze samy jako po žlabu tekou a oni nevědí, jak nejlépe se jich zbavit.”

“Toto je mi pěkná novinka! A já myslela, že je to výkvět společnosti, že všichni ti lidé jsou vzory čestnosti. A proč mne tedy vodíš mezi takové lidi?”

“Poněvadž jsi chtěla do společnosti a ta dnes není jinačí. Lidé opravdu poctiví a čestní nepotřebují sterých očí, aby se pásli závistivě na jejich blahobytu. Lidé, kteří mají něco z dřívější poctivě nabytého, krčí se s tím v ústraní a většina poctivců nemá ani, čím by se chlubila. Vegetují a raději skrývají hrdě svojí bídu. Naproti tomu ti, které příhodné poválečné poměry z bídy a nicotnosti povznesly k určitému významu a vlivu, obtáčejí se sobě rovnou společností, poněvadž společnost lidí skutečně poctivých a čestných se od nich s hnusem odvrací.”

“To jsou krásné poměry! Venouši, myslím, že by bylo tedy nejlépe tam nechoditi. Půjdeme-li sami dva do divadla nebo na koncert a třeba jenom jednou za čas, také se pobavíme.” —

“Já té společnosti jsem rovněž syt a závisí, drahoušku, jen na tobě, abychom do takových zábav nechodili,” přitiskl Prchal k sobě Julinčin loket.

“Máš pravdu, musíme být moudří.”

Došli domů v nejlepší shodě, třebaže paní Julinka byla odhalením Venoušovým hodně rozčarována.

Od té doby kabaretů tak často ne navštěvovali a bylo jim také dobře.

Dovedli to tak daleko v krátké době, že se omezili i v návštěvě divadel a také při novém způsobu života jim večery dobře ubíhaly.

Prchal čítával si buď noviny nebo nějaký román, Julinka chvílemi zasedla k pianu a paní Katynka utancovaná za celý den v krámu v poho-

dlné lenošce pásala se na štěstí svých dětí.

Měla teď více práce než dříve, poněvadž jí v hokynářství ubyla pomoc Julinčina.

Za jedno měla tato více starostí, aby vybraněji vařila a udržovala domácnost ve vzorném pořádku a mimo to paní Katynka za souhlasu Prchalova nyní Julinku ani do krámu nepustila, když je ženou bankovního úředníka.

Za to častěji odskočil teď do krámu sám Prchal a to nejen odpoledne a hlavně k večeru, kdy byl v krámku největší nával, ale obvykle vstával i ráno zároveň s paní Katynkou, kdy tato otvírala obchod, sotva před ním zarachotil mlékařský vůz, tažený hubeným koníkem, nebo na železné rolety zabubnoval pekařský učeň s nůšší čerstvého pečiva, jež vyrábělo se již zase v dostatečném množství i v nejlepší jakosti.

Zatím, co paní Katynka bryndala se skoro jen s mlékem, prodával Prchal chléb, rohlíky, zeleninu i ovoce, krájel salám, jež některý dělník kupoval si do práce a přijímal od kupujících peníze.

Paní Katynka mohla oči na tom nechat, jak hbitě dodává drobné na větší bankovky, jak rychle počítá a nikdy o haléf se nemýlí.

"Inu," myslila si, "je vidět, že umí s penězi jako bankovní úředník zacházet."

To bylo konečně vysvětlitelné, ale paní Katynka byla rovněž neméně udivena nad tím, jak pan zeť dovedně umí stočiti kornoutek, jak elegantně umí urovnati a uzavřítí papírový sáček.

Ona již přece tolik let v oboru pracovala, ale srovnávala-li svoje balíčky, jež hotovila, s Prchlovými, vypadaly jako vrabčí hnízdo, proti vyrovnaným, hladkým balíčkům zeťovým. —

A jak dovedně vážit uměl!

Jen na mísky váhy mrkl a jedním hmatem z ošatky hrušek vytáhl takovou, že vážky ihned byly v rovině.

Zatím co dříve kolikrát mívala me-

zi šestou a sedmou hodinou paní Katynka v krámě hotovou zácpu, šlo teď ve dny, kdy Prchal po věřejšku nevyspával, což bývalo velmi zřídka, v obchodě všechno jako po mýdle.

Při tom nehrál si na nějakého povýšence, uměl laskavě promluvit s dětmi, zažertoval se staršími paničkami, každé uměl povědět něco lichotivého, dovolil si i zakroutiti očima za některou mladou slečinkou.

"Paní domácí, to jednou ulovili zlatého zeťáčka," lichotily malostranské matrony paní Katynce i před Prchalem, ale i jemu se zavděčily. "Já nevím, že se nebojí, že mu v ouřadě budou páchnout ruce od slanečků nebo petroleje."

"Taky mu to říkám, ale co pak on na mne něco dá?"

"Dnes, milostpaní," odpovídal Prchal paničce ve vyrudlé a otřelé pláštěnce, "kdo chce něco mít, nesmí chtít vonět jen vybraným parfumem. V Americe tomu jinak rozumějí. Tam nynější dolarová knížata taky se ničeho neštítí a neštítí. A u nás se o amerikanismu mnoho mluví a píše, ale nikomu se do něho nechce prakticky zakousnout."

"Inu, co je v kom, to se z něho ani kadidlem nevykouří. On zeťáček v tom vyrostl od malička a tak mu to nedá. Jeho pantáta, však jsem jim to, paní vrchní oficiálová, myslím již povídala, je velkoobchodníkem v Běličicích," vysvětlovala štěstěně paní Stehlíková.

"Že jsem si hned něco takového myslila. To se hned pozná, jak pan zeť něco vezme do ruky."

O sedmé hodině vyskočil Prchal nahoru do bytu, znova se řádně umyl, vypil s Julinkou kávu s krásným škraloupem a zatím co paní Julinka nesla mamince solidní kafáček stejně lahodného nápoje dolů do krámu, odcházel Prchal bezvadně ustrojen do kanceláře.

Na prahu krámku dvorně políbil paní Julince ruku, zavolal na tehyni: "pa, mamá, tak pěkně hospodař a mnoho se tady neuhoň!" a již vážně kráčet po svahu uličky k náměstí.

Julinka v rozkošných šatečkách, do růžova vyspalá, v bezvadném účesu hleděla za ním s prahu krámku tak dlouho, dokud za rohem nezmišel.

"To bude, mamíčko, ten den dlouhý, než se Venouš zase o třetí vrátí," mazlivě potom povzdechla, vracejíc se k matce, šťastná ženuška.

"Však mně taky, děvunko, tady bude chybět. Je jak na obrtlíku, ale kroku nadarmo neudělá. Ale než si poklidíš, na oběd nakoupíš a potom jídlo schystáš, uteče ti to jako nic," těšila s rozzářenýma očima dceru paní Katynka.

Ke třetí hodině přicházel Prchal jako velká voda, se zdravou ehuť k jídlu, ač nejednou podivně zamračen, že si toho i tchyně všimla.

"To nic není, mamá," probírával se násilně Prchal. "To člověka ta kancelářská dřina tak namíchá. Člověk je tam ne člověkem, nýbrž počítacím strojem. Však já tady s Julinkou zas přijdu k sobě. Jenom chvilku si popovídáme a potom hned půjdu zase po práci. Musím zaskočit k uzenáři objednat zboží, do Braníka bych měl zajít k zelináři, aby vám přivezl kedlubny a okurky a domluvit se s ním — aby nám neposílal každý brak, — který již nikdo od něho nechce, sic se nám kupec odradí," dělal si plány k odpolednímu zaměstnání pan Prchal. —

"Inu, vy zeťáčku, s každým si umíte poradit. Brávala jsem všechno na pořád, jak mně to sem lidí přinesli, teď vidím, že si může člověk za peníze zboží vybrat. Však již naše hokynářství je nejlepší z celé Malé Strany," spokojeně přiznávala si paní Katynka.

Tak míjel mladým manželům i staré paní den za dnem k všeobecné spokojenosti.

Jak v prvních týdnech po svatbě téměř jediného večera doma se nezdřelí, tak nyní sama paní Katynka musla jim připomínat, aby se šli večer někam povyrazit.

Někdy poslechlí a šli aspoň do di-

vadla, někdy odbýval zeť paní Stehlíkovou:

"Necháme si to, mamá, až v neděli na odpoledne. Půjdeme do bijáčku a vezmeme tě s sebou, abys nebyla i v neděli samotinká doma."

Potom se divte, že šťastná Julinka byla by Venoušovi pomyšlení udělala, a že paní Stehlíková byla přesvědčena, že dokonalejšího zeťáčka nemá žádná matka v republice.

VIII.

Tak přišel podzim.

Paní Stehlíková měla žně.

Rozprodala celé vagony švestek, jablek a hrušek a po prvé na zeťovu radu zásobila se i množstvím tvrdého ovoce na zimu.

Jindy dle potřeby teprve později kupovala je od obchodníků, tentokráte poprvé sama do zásoby uložila je ve sklepech.

Počítat uměla dosti obstojně a nemohla tudíž nezpozorovat, že výnos hokynářství značně se zvýšil od té doby, co zeť jí v krámě pomáhal a co obratně odkrýval dobré nákupní prameny, většinou přímo u producentů a vylučuje tak zisk meziobchodu. —

Proto ráda hradila výlohy domácnosti, jež ovšem teď byly proti dřívějšíku také větší, protože sama paní Katynka Julinku nabádala, aby Venoušovi přála.

"Ať nám nevypadá jako sedm drahých let a lidí nás nepomlouvají, že si ho špatně hledíme. Za svobodna nebyl sice taky moc tlustý, ale toho si nikdo nevšímal. Teď již by mohl brát trochu na sebe."

"Vypadal by jistě lépe, kdyby nechal těch cigaret. Ale to, jak víš, ustavičně hulí, až je z toho žlutý. A potom všelijaké starosti ho souží."

"Nevím, co by mohl mít za starosti. Má přece spokojenou, klidnou domácnost, má tebe, já, jak si myslím, taky mu v cestě nestojím a mrzutosti mezi vámi nedělám — a tak jaké pak má starosti?"

"To sud' sám Pán Bůh. Nevím,

jestli snad chce nějak honem zbohatnout, že začíná již až škudlit, nebo má nějaké plány, se kterými se ani mně nesvěřil, či co za tím věží."

"Jen aby se nepouštěl do nějakých vysokých spekulací. Jsou lidi, kteří pořád neměli dost a najednou přišli o všechno. To, Julinko, na něm hled' vytáhnout a je-li tomu tak, tedy mu to rozmluv. Není nad to, než když se člověk drží třeba malého zisku, ale jistého," rozvážně radila dceři paní Katynka.

"Kdybych to uměla. To on je ke mně vlidný a něžný, však to sama vidíš, ale s takovými věcmi se mně nesvěří."

"A peníze ti nějaké dává?"

"Načisto přesně, jak jsme si to hned po svatbě ujednali. Dávám si je všechny na zvláštní knížku. Krejcaru jsem z nich ještě neutratila, protože celou domácnost nám vydržuješ ty, mamičko."

"Tak je to dobře. Budou vás ty úspory jednou těšit, a já je s sebou do hrobu nevezmu a vždyť konečně na mém výdělku i on si hodně zaslouží. Vidí to každý, kdo k nám přijde a pozorují, že k nám již i mnoho nových kupců přitáhl."

Bylo to pravda a bylo již pozorovat, že si činnosti zetě paní Stehlíkové v ulici všimají.

I pan Pecháček často aspoň před krámem zastavil, třeba že ničeho nekupoval, a zastavoval se tam zvláště rád, zahlédl-li, že je v krámě Prchal.

"Tak, pane pokladníku, jak jdou ve vaší bance obchody?" tážával se obyčejně s divným úsměvem na rtech.

Mohl to býti úsměv dobromyslného člověka, mohl to však býti také úsměv, za nímž se skrývala potměšilost. —

"Tak jako všude," odbýval jej ledabylou odpovědí Prchal, "to víte, pane Pecháček, za mnoho to nikde nestojí. Banky dělají lákavé bilance a najednou je všechno na hromadě. — Slyšel jste o krachu?"

"Slyšel, slyšel, ani nepovídejte. Já být na vašem místě, také bych vše-

cko nesázel jen na jednu kartu. A zvláště ne v té vaší bance. Udělá-li kotrmelec?"

"No, jsou ještě banky jiné," hleděl ukončit hovor Prchal, dívaje se ledabyly někam přes ramena pana Pecháčka ke dveřím.

"Taky máte pravdu. Takový muž, jako vy, se neztratí. A s dovolením, pozdravujte mně příležitostně vrchního ředitele vaší banky! Je to můj velmi dobrý kamarád," jako mimochodem prohodil pan Pecháček a otočiv se na podpatku, odcházel se vztyčenou hlavou z krámu.

"K službám, pane Pecháček, vyřídím," zavola! za ním najednou hlasem divně dušeným Prchal, v očích mu zasvitlo jak v kovářské výhni, — ale prožloutlé tváře mu zbledly.

Na štěstí nebylo tehdy v krámě ani paní Stehlíkové, ani žádných kupců a výjev neměl tedy svědků.

Prchal stál chvíli jako kamenný sloup a jen oči mu záští svítily a lícní svaly sebou nervosně trhaly.

Potom i pěst sevřel a zahrozil za odcházejícím.

V tom však vrzly z domovní chodby dveře a vešla paní Katynka.

Prchal rychle shasil v očích plamenky a prohodil skoro schrapětlým hlasem, jako by mu v hrdle vysýchalo. —

"To je ještě pěkný říjnový den!"

"Je! Sluníčko hřeje, jako v létě a vy pořád tady v krámě se mnou, jako bych to sama nestačila. Jděte se s Julinkou přece taky trochu projít, beztoho jste bledý jak vyhladovělý tkadlec na horách."

"Ach, což je o mne, jsem tu rád. Ale teď mne tu rozzlobil pan Pecháček. Nechci o něm nic zlého, vždyť je to bývalý Julinčin poručník. Ale chodí vždycky kolem jako páv a bledne závistí, že se, mamá, váš obchůdek zvedá. Vy jste mu věřivaly jak písmu, ale já tuším, že je to pěkná podšívka. Žlutne závistí a já bych mu slovo nevěřil, protože se přátelsky jen staví," pracně nabýváje klidu, rozhovořil se Prchal.

"I, zet'áčku zlatej, vždyť já jsem

jej dávno prokoukla. To v něm vše nepřízeň, že Julinka udělala štěstí, zatím co obě jeho dcerušky pořád ještě honí ženichy, kteří ne a ne zabrat. Myslí si, že Zdena uloví toho berního oficiála Bedrníka, když byl o vaší svatbě k ní družbou, ale pan oficiál pořád nic. A to víte, já lidi prokouknu, třeba vypadám, jak bych neviděla, neslyšela. A proto, když se tady pan bývalý poručník zastaví, poslechnu, co drmolí, ale druhým uchem mně to vyběhne.”

“Tak je to dobře, mamá, a dejte mu cítiti, že o to nestojíte, aby se zastavoval a slídl, jak nám co jde. — Beztoho za jiným účelem sem nechodí, protože nikdy nic nekoupí, a tak o takové návštěvníky není co stát. Jsou lidi, kteří teď dělají špicly i berním ouřadům, aby člověk něco neutajil. A to víte, k Pecháčkovům chodí ten Bedrník.”

“I, že mně to již dříve nenapadlo! Vidíte, zet’áčku, vy máte ze všeho rozum. Dobře, že to vím. To udělám těm jeho návštěvám brzo oknec.” — chystala se paní Katynka.

“A bude to tak dobře. — Jenom bych prosil, mamá, bez hlučných výstupů.” —

“I to víte, že se nebudu zahazovat, ale tak mu to příležitostně omastím, že se musí dovtipit.”

Prchal potom skutečně z krámu odešel, v bytě se oblékl, Julinky však na vycházku nevyzval.

Vymluviv se, že má něco pro obchod obstarati, odešel sám se slibem, že se brzo, nejpozději však k večeri vrátí.

Julinka vyprovodila jej až ke dveřím a tam se mu mazlivě pověsila na šíji. —

“Tak se pěkně, miláčku, projdi a vrat’ se veseleji než obyčejně a než teď odcházíš.”

“Nestarej se, drahá, ze všeho se vyberu. Jen ty bud’ veselá a na mne se mnoho neohlížej,” odpověděl ženě Prchal a polibiv ji vroucně, utíkal se schodů.

V krámě se již nezastavil.

Octnuv se před domem, chvílku

váhal, ve kterou stranu se dát a potom zamířil k náměstí a ku Praze.

Ubíraje se mimo dům Pecháčkových, zat’al v kapse pěst.

V očích mu zase zasvitly zlověstné plameny a čelo se mračilo.

Přešed most, pustil se do spleti klíkatých úzkých uliček, do nichž pomalu se vkrádalo předvečerní šero.

Chodil chvíli bez cíle, nikde se nezastavuje a nikoho si nevšímá, až na konec rozmrzen, zapadl poblíž Ovocného trhu do menší kavárny druhého, ne-li ještě nižšího řádu.

Vyhledal si tam neobsazený stolec v nejzazším koutě a poručiv si černou kávu, zapálil si cigaretu a rozloživ před sebou široký nějaký žurnál — ponořil se na oko do četby.

Nečetl však, ba ani nevěděl, nač se dívá.

Bůh ví, nač myslel s čelem svraštělým a mdle zapadajícíma očima.

Snad nepříjemné obrazy z minulého života plynuly mu před očima, ale najednou objevila se v tom předivu Julinka.

Všechno mu přišlo na mysl, kdy uviděl ji ponejprv, když s ní ponejprv promluvil, jak jí dělal dvorného tanečníka na plesu v Lucerně, jak vtrhl se v její srdce i v přízeň její matky, jak tam ve Stromovce v první rozpuku jara jí tvrdil, jak ji má rád a jak potom ten jeho i její osud řtil se sám sebou ku předu jako kámen s hory shozený.

A přece při všech těch vzpomínkách, jež musily v něm vyvolati luzný pocit štěstí, zůstaly oči jeho těžce zamyšleny a čelo chmuřilo se čím dál víc.

Vytrhl se teprve, když již chvíli hořela v kavárně světla.

Vzpomněl, že doma je očekáván.

Při placení ohmatal zamyšleně žlutými, kloubnatými prsty několik bankovek. —

“Volají po jiných a kde se jich asi dovolají?” kmitlo mu hlavou a s povzdechem ukládal do náprsní kapsy toboleku, jež tak nápadně pozbývala na objemu.

Vyšed malátně z kavárny, zamířil nejkratší cestou k domovu.

Tchyně ještě v krámku měla světlo, ale již uklízela ošatky ovoce vyložené mezi dveřmi a chystala se obchod uzavřít.

Vstoupil do krámku s nějak nejistým pohledem, ale byv na svůj pozdrav paní Katynkou vesele přivítán, trochu zjasnil zasmušilé líce.

Prohodil něco o tom, jak je v Praze pěkně, co mladých lidí proudí zase ulicemi, jak se vše hrne do hostinců, kaváren a různých zábavných podniků a jak je člověk jak na jiném světě, když ze zamlklé, starosousedské Malé Strany v podvečer tam zapadne, a potom vstoupil zadními dveřmi z krámu do domovní chodby a ubíral se nahoru.

Než paní Katynka dole všechno uzavřela a pevně uzamkla a vysourala se těžce oddychujíc po schodech, seděl již Prchal po domácku ustrojen v jídelně u čistě prostřeného stolu, ozářeného elektrickou lampou.

Julínka, sotva matčiny kroky zaslechla, nesla již na stůl večeři.

"Pojď, maminko, pojď, již na tebe čekáme a Venouš má hlad," volala dcera vesele matce vstříc.

"I vždyť se do toho pust'te sami, já vím, že zkrátka nepříjdu. Musím si přece aspoň ruce a oči trochu opláchnout a vlasy přihladit. Vždyť za celý den vypadám, jak bych rovnou z komína vyletěla."

"To se podívejme, mamička se chce ještě líbit! No, tu chvilku tedy taky ještě počkáme," prohodila vesele Julínka a postavivši na stůl mísu s míchaným nářezem, usedla vedle Prchala a přisunuvši svoji židli těsně vedle jeho, obnaženým loktem opřela se mu o ramena a druhou rukou probírala se mu ve vlasech, stáčeje z nich kolem bílých prstíků kudrlinky. —

Byla veselá a vše na ní jakoby kvetlo a vonělo.

Prchal přimhouřil oči a pod rozkošnými doteky jejích prstů přiklonil svoji k její hlavě a v tom okamžiku i stíny s jeho tváře jasem štěstí Julínčina zaplašeny na okamžik zmizely. —

Zdálo se jim, že to trvalo tak sotva okamžik, když za nimi na koberci za-

šustěly loudavé kroky paní Katynky, která čerstvě umytá, převlečená v domácí pohodlný župan, stanula vedle dětí u stolu.

"Tak vás, děti, ted' moc vyblejsknout, to by byl obrázek. Ono se to lízá jak kot'ata! A že již jste neveřečeli! Povídám vám, abyste na mámu nečekali."

"Vždyť ani není na jídlo pomysleno, když mám tady Julču vedle sebe," usmál se Prchal.

"I, to vám věřím, ale z lásky neztloustnete. Tak prosím tě, holka, nalož mu přece na talíř. Ty již víš, co on nejradši."

Za vzájemného škádlení pustili se všichni do jídla, domovnice postavila potom na stůl džbán smíchovského a při něm a hovoru klidně a utěšeně ubíhal podzimní večer, jenž z venčí otevřeným oknem v útulný byt se hlásil.

Po večeři chopila se paní Katynka drátů a po paměti počítajíc oka pásla se pohledem na Julínku i na zetě, kteří na pohovce k sobě přitisknutí společně si četli noviny.

Byl to jeden z večerů, jakých v této domácnosti ti tři lidé zažili již celou řadu od té doby, co se Julínka vdala, a co se mladí, jak si paní Katynka líbovala, tak brzo vybouřili a odvykli si toulat se po hospodách a kavárnách.

Již ted' byly ty večery provanuté mladým štěstím krásné a jak krásnými budou teprve, až venku úzkou uličkou bude hvízdati mrazivý vítr a chumelice pobělí dlažbu i římsy starých ponurých domů!

A tady pěkně teplem budou dýchat kamna a po všem se bude šířit tlumený svit světla.

Paní Katynka snad více než ty děti pestře malovala si v hlavě tu blízkou budoucnost a při těch vábných obrazech po chvíli dráty v krátkých, otylých prstech se jí samočinně zastavovaly, očka se mhouřila a hlava jí klímala.

"Mamičko, mně se zdá, že je pro tebe čas do postele. Každý den jsi vzhůru o pěti, to není div, že tě již

spánek přepadá," připomenula matce Julinka.

"Snad nedřímám?" vytrhla se paní Katynka. "Inu, když toho tolik naropetíte, že je tady jak v kostele, pak se zlobte, že se mně oči mezi vámi klíží. No, půjdu do kanafasu a vy jděte také," sbírala se paní Katynka, připíchla drátem punčochu na klubko a polibivši se s dcerou odcházela do kuchyně jako do výměnku. —

Prchal přál jí dobré noci a zvednuv se, zatím co Julinka vedle v ložnici postele stlala, přistoupil k oknu a zahleděl se do tmavé uličky.

Protější dům byl již celý ponořen ve spánek.

Prchal mechanicky zavřel okno a sáhnuv na straně po šňůře, spustil žaluzii.

Potom přišoural se zdánlivě zpět ke stolu a sklesl znova na pohovku.

V přítomnosti tehyně násilně zapuzované chmury znova mu zastínily tvář.

Seděl s hlavou ke hrudi svěšenou, když k němu přistoupila Julinka, s rozpuštěnými již pletenci hnědých vlasů a hotova vklouznouti do postele.

"A což, můj milý, dnes na spánek nemyslí, že si tu ještě sedá?"

Zadíval se na ni tesklivěji než jindy a neodpovídal.

Sáhla mu na čelo.

"Je ti něco, Venouši? Nikdy s tebou není valné řeči, — ale dnes jsi zvlášť jakýsi divný."

Uchopil její ruku a stáhnuv ji k sobě na pohovku, z hluboka povzdechl.

"Ty jsi naposled opravdu nemocen a tajíš to, nechceš mi nic říci."

"Julinko!"

"No, no, tak pověz, co ti je?"

"Rád bych ti něco řekl, ale netroufám si. Rozčlíš se snad, budeš se hněvat — a já tak nerad bych kazil svoje bezstarostné štěstí."

"Pověz, co se stalo? Co tě potkalo? Já se opravdu lékám," pobledl najednou mladé ženě smavé tvářičky.

"Je mi to už jedno. Dlouho toho v sobě, drahá duše, neutajím. Jak jsem ti již dávno nadhodil, měl jsem starosti. Mluvílo se již delší čas o

různých bankách, které zabřednuvše za války do odvážných spekulací, za dnešních poměrů, kdy obor jejich působnosti se úží, nemohou dostátí závazkům. Četla jsi také o krachu Bohemie. Strhla za sebou řadu menších bank a peněžních ústavů a mezi nimi také banku naši. Pracuje pod státním dozorem, nutno na všech stranách šetřit.

"Tak tě propustili?" ledově otázkou odpověděla Julinka.

Svěsil bezmocně hlavu.

"Tak jsi přece dobře tušil. Kdy tě pustili?"

"Již od prvního tam nejsem. Nechtěl jsem tě zbytečně polekati a myslil jsem, že to před tebou utajím. Místo do kanceláře během totiž od prvního po různých ústavech, které sprostředkují místa, vyhledávám staré známé, jestli by snad pro mne o novém místě nevěděli. Slibuji slušnou odměnu tomu, kdo by mně k místu pomohl, ale dosud bez výsledku. — Domníval jsem se, že během tohoto měsíce se v nějakém novém místě chytím, že tobě ani mamince nic o svém špatném postavení neřeknu, až teprve tehdy, že vás překvapím, až by se mně podařilo dosíci nového místa a snad lepšího, než jsem měl doposud. Ale věc se nedaří tak lehce, jak jsem se domníval. Tíseň v peněžních ústavech je všeobecná. Neztrácím sice naděje úplně, ale starosti mne drtí. Pozoruješ to na mně a já již nedovedu ti to na plano vymlouvat. Julinko, duše drahá, hněváš se proto na mne, vid'?"

Zírala chvílku před sebe nevýrazným zrakem, a teprve, když Prchal se k ní přivinul, odpověděla značně skleslým hlasem:

"Nehněvám se, Venouši, vždyť za to nemůžeš. Ale radostná to novina není. Nejde mně ani o to, že nás nečeká bída, kdybys i delší dobu byl bez místa, jak je tomu snad u mnohého stejně poškozeného, který nemá nic, než svůj plat, z něhož musí živiti rodinu. Ale jde mi o výsměch lidí, kteří by nás jistě neušetřili jízlivých poznámek, kdyby se dověděli, že ban-

kovní úředník, na nějž jsem byla právem hrdá, je bez zaměstnání."

"Však snad přece zase něco najdu."

"Aby Pán Bůh dal!"

"Nepůjde-li to v bance, budu se ucházeti o místo zástupce nějakého obchodního neb průmyslového podniku a doufám, že i příštího prvního budu ti moci odevzdati peněžní částku jak obvykle."

"O to nejde, Venouši. Máme z čeho bychom mohli býti živi. Ale pevné postavení je postavení, kdyby bylo sebe skrovnější. Co je to facír? Dovědí-li se o tom lidé, budou se mně na setkání posmívat?"

"Škoda, Julčo, že jsem byl tak slabým a nedovedl si své starosti uchovat ještě déle sám pro sebe. Vidím, že nebyla jsi na takovou ránu připravena a že mnou teď sama budeš pohrdat. Je to již tak na světě: Muž je ženou milován, ba zbožňován, dokud něco představuje. Hromádka neštěstí, jako jsem já, není v očích ženy ničím," s trpkou ironií procedil mezi zuby Prchal.

"Venouši, jen si to nemysli! To bys mně tuze křivdil. Ale posud' přece sám, že mne taková novina nemohla nadchnouti. Proto však mám tě a budu tě mít stejně ráda, jak jsem tě měla ráda doposud. Nevěříš?" přivinula se k němu, objala jeho hlavu a dlouze jej políbila.

"Věřím, ale vím také, že každá láska zhořkne, přináší-li samé zklamání a starosti. No, přičiním se, abys se za mne nemusila před lidmi rdít," stále popuzené odvětil Julince Prchal.

"Venouši, vždyť přece nebud' na mne hned tak zlý. Věř, nechtěla jsem tě ranit. Je konečně dobře, že vím, co tě trápí. Budu ti lépe rozumět a ponesu starosti s tebou. Vždyť je to mojí povinností, kterou slibem a přísahou před oltářem vzala jsem na sebe. Ale prosila bych tě, aby ty starosti zůstaly mezi námi. Nejenom aby se o nich nedověděli cizí lidé, ale ani maminka. Víš, je pyšná na to, jakého má zet'áčka."

"Snad nemyslíš, že bych měl to svědomí a bral té staré osobě jedinou

její radost? Ostatně doufám, že to tak dlouho nepotrvá. Mám známé a přátele, kteří mne snad dlouho v trapném postavení nenechají. A proto ani ty, dušinko, mnoho si to nepřipouštěj a nech se starat mne samého. Mně se již tím ulevilo, že jsem se zhostil toho tajemství. Co bude dál, to již bude mojí věcí, jen když se na mne nehněváš a mnou nepohrdáš."

Stiskli si ruce, vřele se pocelovali a šli spát.

Slabý odlesk plynového plamene z lucerny na protějším chodníku změnil tmu v ložnici v intimní pološero.

Prchal po vyznání, jímž si ulevil, brzo usnul hlubokým spánkem.

Za to Julinka dlouho přes půlnoc tehdy pohlížela široce otevřenýma, jako skelnýma očima k projasnělým oknům.

Teprve velká duševní i tělesná únava sklízila i její oči ve spánek, provázený neklidnými sny.

Druhého dne byl Prchal o pátě hodině na nohou a sešel zároveň s paní Katynkou do krámu, kde se čile točil do sedmi.

Potom jako obvykle pečlivě ustrojen odešel "do banky".

Asi za tři dny přišel domů večer s obličejem nad obvyčej úsměvavým a veselým.

Paní Stehlíková byla ještě dole v obchodě a Julinka dosud v bytě sama.

"Tak vidíš, duše drahá," radostně ženě zvěstoval, sotva se s ní políbil, "již je mi trochu volněji. Firma Kubík a společník, továrna na mýdlo a kosmetické přípravky, vzala mne jako zástupce."

"Kde je ta firma?"

"Neznáš ji ani podle jména?" zašmál se vesele Prchal. "Inu, nedivím se ti, protože jsem dosud na tvém toaletním stolečku neviděl ani škatulku pudru od jakékoli firmy, tím méně od firmy Kubík. Je v Holešovicích a chce se zavésti hlavně na venkově."

"To budeš musiti odjíždět na cesty a snad i na více dní?" posmutnělá tázala se paní Julinka.

"To víš, miláčku, ale zařídím si to tak, abych nikdy dlouho nebyl z do-

mová. Ani bych to steskem po tobě nevydržel."

"A mamince budeš v krámku chybět. Zvykla si hodně na tvoji pomoc."

"Inu, drahá, rozpůlit se nemohu. Když mám prvního přinést na domácnost peníze, kde je seženu? Člověk se musí ohánět, jak to jde, a ničeho se neštítit."

"Vždyť, Venouši, nebylo by zle, kdybys mi těch peněz nedal. Když bych tě neměla mít každý den doma a na očích, raděj bych peníze oželela a čekala, až si zase najdeš zaměstnání svému vzdělání přiměřenější. Cest'ák! Co je to cest'ák?"

"Inu, vidím, že si nevidíš ani na píd' před nos. Nevíš, nač si takový zástupce přijde, jakmile jen trochu do oboru vnikne a udělá si známosti. Cestu mně firma hradí, z objednávek mám provisi."

"A žádný stálý plat?"

"Jsem rád, že jsem se zatím chytil tak. Ale vidím, že jsem ti s tím mnoho vhod nepřišel. Počkej však, až ti přinesu z cesty napěchovanou peněženku."

Julinka nemohla se probrat z úžasu, jenž jistě nebyl radostným a tok posledních slov s přibarvením podnikácké bodrosti ještě ji rozčaroval.

Takovým způsobem se Venouš dosud nevyjadřoval.

Prchal však, třebaže jí tím nezpůsobil valné radosti, zůstal při svém rozhodnutí.

Poněvadž pak častěji jeho nepřítomnost doma musila i paní Katynce býti brzo nápadnou, namluvili jí oba, že Venouš cestuje v záležitostech banky.

"No, to je vidět, že jste postoupil, když vám, zet'áčku, svěřují takové důležité oukoly. Vždycky říkám, že solidní člověk s otevřenou hlavou se neztratí," přichvalovala si zet'ovu zprávu paní Stehlíková.

"No, to víte, mamá, takové zastoupení se ledakomu nesevřít. Venkovské cíhelný tádají o úvěry často do set tisíc jdoucí. A jak jim je dát, když banka neví, jak mnoho vyrábějí, jaký mají odbyt, jaké zásoby a jaký

pořádek v knihách. A proto si banka vyšle k takovému podniku svého člověka, který si všechno důkladně prohlédne, celé hospodářství prozkoumá, nosnost podniku odhadne a podle toho se potom povolí výše úvěru," nechal se unést svou obrazivostí Prchal.

"Ale ten umí lhát!" pomyslíla si Julinka a za Venouše studem se zarděla.

"No, to se můžeš, dcerunko, radost červnat, když je Venouš takovou důležitou osobou. Dlouho-li pak, když na něho správní rada tolik dá, nebude ředitelem?" usmála se paní Katynka šťastně.

Od toho času vydával se Prchal často na cesty, aby podle přesvědčení paní Stehlíkové zastupoval banku cihlářského průmyslu, podle vědomostí Julinčiných však, aby nabízel holičům a obchodníkům po venkovských městech výrobky firmy Kubík a společník.

Na cesty odcházival obvykle v časných ranních hodinách, kdy dům byl ještě pohřížen ve spánek a kdy ještě ani na ulicích v době pozdního podzimu nebylo valného ruchu.

Na cesty nevypravoval se tak elegantně, jako chodíval do banky.

Obyčejně brával na sebe řasnatý tmavý plášť, jenž hlavně, jak říkal, měl jej ochrániti proti podzimním plískanicím, a nejednou odjížděl na cesty i s vojenským pláštěm, jenž dosud jen jako upomínka na dlouhou vojnu visel ve skříni.

Pěčlivě otočený obvykle jej ukládal do tlumoku, který se vzorky voňavých mýdlen, past na zuby a jiných výrobků firmy Kubík a společník s nutnými cestovními potřebami s sebou na cestách vláčel.

"Nač potřebuješ s sebou dvou plášťů?" zvědavou otázkou překvapila jej jednou žena, vidouc jeho přípravy na cestu.

"To máš tak, miláčku: Nocí jsou studené a já, abych ušetřil peníze za hotel, obvykle noc ztrávím ve vlaku. To je to dobrota, když se tím pláštěm mohu přikrýt. Hřeje jako duha."

"Koupila bych ti pěknou přikrývku z velbloudí srsti. Byla by lehounká a ještě teplejší než otřelý a zvetšělý plášť". Byla by také elegantnější, krásně by se dala svinout, sepnout řemeny a ani bys ji na cestě necítil."

"Ty máš, moje drahá, divných starostí. Budeme na jiné věci potřebovat. Škoda peněz," odvětil s úsměvem ženušce Prchal.

Upokojila se tím, ale za několik dní přece si svoji provedla a když Prchal se jednou z cesty vrátil, dala mu darem krásnou cestovní přikrývku.

"Je hezká, tuze hezká, drahoušku, ale na to tahání po cestách je jí škoda. Vezmeme si ji, až nám napadne sníh a pojedeme se některou neděli podívat na Sněžku. Koupíme si lyže a budeme trochu pěstovat sport. Je to zdravé. Nejezdila jsi nikdy na lyžích?"

"Máš tolik peněz?" opáčila Julinka. —

"Není toho ještě mnoho, ale kape to, kape," odpověděl Prchal vesele. "Jen abychom měli hodně tuhou zimu a hodně sněhu."

Paní Julinka již ničeho nenamítala a jenom s povzdechem odskočila do kuchyně, aby přinesla večeři a aby se trochu sebrala, než přijde matka nahoru.

Chtějíc, nechtějíc musila před matkou v přetvářce dělati svému muži partnerku.

Zacvičovala se v tom.

Úzkostlivě uvažovala každé slovo, aby se před matkou o pravém stavu věci nějak nepodřekla.

Proto i méně mluvila a snažila se ukrýti divný nepokoj, jenž zmítal jí duší, a proto nutila se zvláště před matkou do usměvavé nálady, ač často draly se jí slzy do očí.

Paní Katynce brzo však neušla změna v dceřině chování.

Ač se snažila dáti si masku roztočilé a bezstarostné hospodyňky, přece matka brzo postřehla, že bývá zamýšlená a někdy jako zapomenutá.

"Inu, teskní po Venoušovi a potom, kdož ví, co za tím může býti i jiného. Nevím, nevím — snad nebudou tak

dlouho čekat na křiklouna do kolíbků, jako já s nebožtíkem čekali jsme na ni. Ale dokud sama nepřijde a mámě se nesvěří, ani o tom nešpetnu."

IX.

Úloha, kterou paní Julinka byla nucena před matkou hrát, nebyla lehká a vyčerpávala všechny její síly.

Tajemství o mužově nezaměstnanosti, jež chtěla za každou cenu zachovati, jí tížilo neméně než ta okolnost sama, že muž, kterého ač milovala, přece brala si také trochu k vůli jeho společenskému postavení, a teď ten muž vlastně ničím ve společnosti není.

Prála si, aby tento stav, jež považovala jenom za přechodný, co nejdříve pominul a aby se Venouš zase někde uchytil, třeba na místě sebe podřízenějším.

A proto jí bylo malou útěchou, když po krátkém čase zpozorovala, že muž jaksi se svým prozatímním zaměstnáním se smiřuje a že snad již ani opětného přijetí v nějakém peněžním ústavě nehledá.

Vracíval se se svých občasných výletů do světa celkem spokojen, ač ovšem ani tehdy neopouštěla jej jeho zamyšlenost.

Snažil se býti veselým a něžným manželem, ale Julinky teď již tak lehce neošálil.

Vědouc, jak dovedně umí před matkou zastírat i vyhávat pravý stav věcí, pojala paní Julinka k muži divnou nedůvěru.

Když takto se umí přetvařovati před matkou, uvažovala mladá žena, kdo mi dá jistotu, že neobelhává také mne?"

Když za nepřítomnosti manželovy, nemajíc mnoho na práci, na muže vzpomínala, tak ledacos jí teď přicházelo na mysl.

Napadlo jí teprve teď, jak málo muže znala, než si jej vzala.

Bylo by se nesrovnávalo sice s jejím dívčím citem, aby aspoň jako nevěsta navštívila Venouše v jeho dřívějším mládeneckém bytě.

Ted' jí však bylo jasno, že by si

byla nijak nezažala, kdyby k němu zašla v průvodu matky.

Nikdy jí také ani po svatbě nena-
padlo, aby muže vyhledala v bance,
v níž byl zaměstnán a to by přece
nemělo pro ni za následek žádnou
úhonu na cti.

Vždyť nejen ženy, ale i šťastné
nevěsty dovedou si vymýšleti steré,
často malicherné záminky, aby se třeba
na okamžik mohly přiblížit k pře-
pážce nebo i do kanceláře, kde jejich
vyvolený se lopotí nad spoustou cifer
nebo počmáranými, zažloutlými lejs-
try a vyměnit s ním několik důvěr-
ných slov, umluvit si schůzku nebo
sjednat program zábavy na večer.

Jako snoubence i jako manžela
vždy jen s touhou doma jej očeká-
vala a do slova mu věřila, co jí kdy
povídal.

A teď také Julince napadávalo, že
si před svatbou představovala a
Prchal jí to sliboval, že ji uvede do
rodin svých kamarádů z úřadu, že ji
seznámí s jejich dámami a že bude
ona je zváti navzájem k nim.

A z toho nic se nesplnilo.

Uvedl ji sice několikrát do společ-
nosti, ale o povaze osob, s nimiž se
tam setkávala, vyjadřoval se muž sám
brzy takovým způsobem, že nemohla
si na takové společnosti ničeho zaklá-
dati a proto se jí později vzdálila.

Teď teprve bylo Julince nápadno,
proč v té společnosti Venouš jí nikdy
nepředstavil ani jediného přítele, ko-
legu z banky cihlářského průmyslu.

Zrnko nedůvěry, jež z manželova
chování padlo do duše paní Julinky,
rostlo teď každým okamžikem, zvlá-
ště ve chvílích, kdy bývala sama, a
kdy na ní nepůsobily projevy něžné
přichylnosti a lásky, jimiž jí teď více
než dříve při svých návratech s cest
zahrnoval.

Paní Julinka, jež bývala čiperná a
zdravá jako laňka, bývala teď často
přepadávána bolestmi hlavy, jež ani
v noci nedávaly jí klidně usnouti.

Chvilé úlevy cítila jen, byl-li
Venouš doma, hladil-li její ruce, dí-
val se jí důvěrně do očí, laskal a ma-
zli se s ní a prokazoval jí sterým způ-
sobem něžnost, jež dovede milující

ženu i v pochybách naplnit novou
důvěrou.

Bývaly to okamžiky vzpružení, kdy
všechna ta strašidla, jež v nepřítom-
nosti mužové trýznila její mozek,
prchala do šerých koutů před klidně
uvážlivými a důvěru obnovujícími
jeho očima.

Žel však, byly to již jen krátké
chvilé opojení a ty nebyly schopny
trvale uklidnit duši, v níž jednou
vzkličilo seménko pochybnosti.

Jakmile muž odejel a bývalo to
nyní častěji než jindy, zrno nedůvěry
dávalo se znova v pohyb jako kulič-
ka sněhu, jež po svahu hory se ku-
tálí a potom se řítí a roste v lavinu,
jež pod sebou životy drtí a v sněžné
bělí pochovává.

Tak různé maličkosti lepily se v
mysli Julinčině jedna ke druhé a
utvořily brzo balvan, jenž obrovskou
tíhou tlačil na srdci.

"Proč jen dosud Venouš mne ne-
zavedl do svého rodiště? Proč usta-
vičně odkládá návštěvu jeho otce?
Tolikrát jsem ho o to prosila, ale
vždycky marně, vždycky našel vý-
mluvu. Teď by chtěl dělati v neděli
výlety do Krkonoš a lyžařit, ale do-
mů, kam je stejně daleko nebo snad
blíže, uprázdniti se nedovede," jako
červotoč v nejbližších dnech zavrtalo
hlavou paní Julince.

Přikvačil již konec listopadu.

Mrazivý vítr profukoval Prahou a
jednou z rána, zrovna když Prchal
se zase vydával na třídní cestu,
byly ulice zaběleny prvním sněhovým
popraškem.

Julinka ztrávila větší část toho dne
sama v bytě.

Hlava jí zase pobrnívala a na líč-
kách v poslední době trochu pobled-
lých slabá horečka, jež se o ni po-
koušela, vykouzlila jí na pohled pěkné
růžičky.

Celé odpoledne posedávala u tep-
lých kamen, chvílemi malátnost v ce-
lém těle přinutila Julinku i ulehnutí
na pohovku a proto se těšila na ten
okamžik, až uslyší, že matka dole
stahuje železnou roletu ve dveřích
krámků. —

Paní Katynka prostydlá a napuch-

lýma rukama a promodralými lícemi skutečně přišla o osmé hodině nahoru.

Zasedly k večeři a paní Julinka hleděla se sebe strásti jářmo, jež na ni vložila celodenní samota a dívati se vesele.

“Kde pak dnes asi bude zet'áček noclehovat? Ten vykřehne v nějakém netopeném hotelovém pokoji. Duchnu tam obyčejně nemají a pod příkrývkou se nezahřeje. Ještě že má ten rozum a bere s sebou ten vojenský plášť,” vzpomněla si při večeři na Prchala paní Stehlíková.

“Ten nechal dnes doma. Vzal si ten nový raglan a vlněnou příkrývku, kterou jsem mu nedávno koupila,” odpověděla matce dcera.

“No, to je dobře,” přichválila si paní Stehlíková. “Však jsem mu již kolikrát chtěla říct, aby se pěkněji oblékl, když jede do města mezi lidi. Má šatstva dost a vždycky si bral to nejobnošenější.”

“Říkal, že je pěkných šatů na cesty škoda.”

“Jaká pak škoda? Když je takovým pánem a zastupuje banku, měl by přece trochu dbát na reprezentaci. To nebožtík tatínek, když šel mezi lidi, býval vždycky jako by vyskočil na Příkopech z krejčovského výkladu.”

“Počkej, maminko, však já teď na něj sama dohlédnu, ale nevím, jestli poslechne, nadomlouvala jsem se mu dost.”

Paní Katynka navečeřevši se s chutí a vypivši hrnek horkého čaje, chopila se svých drátů s punčochou, ale poněvadž přestydlé ruce dosud se jí valně neohřály, nasadila si okuláry a sáhla po novinách.

Paní Julinka nechtějíc matky v četbě rušiti, otevřela si piano, k němuž teď zřídka kdy zasedla, a po paměti sáhla v klávesy.

Vzpomínala, jak by to bylo hezké, kdyby Venouš byl doma, kdyby si na pohovce odpočíval a pokuřoval cigarety.

Jak to bývalo hezké, dokud byl v bance, dokud každého aspoň večera mohli spolu ztrávit chvíli klidného

štěstí a naslouchati, jak v souzvuku bijí jim srdce!

Jistě by ji hlava nebolela jako dnes.

Ach, kdy přestane Venoušovi to plahočení světem za nejistým ziskem?

Nebude-li to brzy a nedostane-li jiného místa v bance, raději ho do svého místa nepustí.

Kdo ví, co ještě jiného než výdělek jej do světa táhne?

Paní Julinka na muže nežárlila, ale v té chvíli blesklo jí hlavou úplně nové podezření, jež v ní dosud místa nemělo.

Myšlenka byla tak ostrá, že prsty paní Julinky se na klaviatuře zastavily.

Hleděla se však probrati, uhodila ještě akord, ale že vzala jej falešně, klesly jí ruce do klína.

V tom pozvedla paní Katynka oči od novin a vidouc, že dcera přestala hráti, jala se rozhorleně vykládati:

“To je hrůza, co všechno v těch novinách nestojí. Je to teď zkažený a šalebný svět! Samá krádež a loupež, samá zlodějna a podvod. Tuhle se potlouká na Plzeňsku nějaký prý pan Modrovous — to ani nevím dobře, co to má být — šalí holky, slibuje, že si je vezme a mámi na nich peníze. Již prý kolik děvčat i vdov majetných tak napálil.”

“Takových darebáků teď na světě je! Každý den o nějakém noviny piší,” prohodila nevšímavě paní Julinka. “Proč jsou ženské tak hloupé a chytanou se na prvního lichometníka?”

“Taky si to myslím, když je noviny přece každou chvíli varujou. Ale tuhle stojí zase o jiném švindléri. Potuluje se po venku v Čechách, na Moravě i na Slovensku a sbírá někde na válečné invalidy, jinde na vdovy a sirotky po padlých legionářích. Vykazuje se sběracími listinami, mámi na zámožných lidech i kolikrát na chudácích peníze, ale patrně si je ponechává, protože spolky a korporace, pro které sbírá, nikdy od něho ničeho nedostaly a proto varují v novinách, aby podpodníkovi nikdo ničeho nedával. A ouřady prý jsou mu

již na stopě. Chodívá obyčejně v legionářském plášti, nosí někdy černé brejle na očích, někdy jen na jednom oku černou pásku. Vystupuje však také patrně v jiném přestrojení a podvodník, jenž zase v jiných krajích nabízel ve prospěch fondu na vdovy a sirotky bezcenná mýdla za přemrštěné ceny, jest patrně s podvodným legionářem jedna a táž osoba."

"Ukaž, maminko!" zbledla paní Julinka a ruce se jí s novými, které matce vytrhla, roztráslly.

"No, podívej se, tuhle je to! Je to tak. Takoví všelijací lidé se potloukají venku, ale taky tady v Praze a člověk tuhle platí daně a kousek mejdla neodbude. Ale netrap si tím hlavu, vypadáš jako Boží unučení. Chybí ti něco, Julinko? Raděj se podívej tuhle do modní hlídky, jaké jsou letos klobouky. Máš již nový, ale patřil by k němu plášť. Jestli pak bys jej dovedla na Venoušovi vymámit? No, nepotřebuješ ho — to vím — ale bylo by to pro tebe potěšení, kdybys měla něco od něho."

"Maminko, mám jiných starostí. Kdepak mám já teď čas myslit na nové šaty? Jdi již dnes spat, jsem také nějak unavená," sebrala všechny síly k odpovědi zdánlivě klidné paní Julie.

"No, uděláš nejlépe, když se vyhájáš, abys byla zase čerstvější, až ti Venouš přijde. I mně se po něm stejská. Je to tak hezké, když trochu se mnou v krámě pobude. Ted', co je v záležitosti té banky co chvíli ve světě, to hodně cejtím, že mně v kšeftě schází. No, ale roztrhat se nemůže. Tak pa, dušíno, a dobrou noc."

"Dobrou noc, maminko," zadušeným hlasem odpověděla mladá žena a políbila matce ruku.

Chvilí zůstala stát pod rozsvětleným elektrickým lustrem jako sloup. V pokoji zavládlo ticho, že bylo slyšet, jak jemná sněhová tříšť šlehá do oken.

Potom ohlédnuvši se po dveřích, jež se za matkou zavřely, potácivým krokem vešla paní Julinka do vedlejší ložnice a tam jediným hma-

tem otevřela obě křídla dveří od manželova šatníku.

Chvějící se rukou sáhla do náprsní kapsy docela vzadu visícího legionářského pláště a vylovila plechové pouzdro — s černými brejlemi a černou obvazovou páskou.

"S tímhle on na sebe a na mne 'vydělával'!" uklouzl zděšeným ústům mladé ženy tichý výkřik. "Čím je, — čím je ten člověk? A co by bylo se mnou, kdyby zde v tom domě, posvěceném poctivou prací, kdyby se u nás našly tyto zlořečené předměty?"

Vytřeštěnýma očima zírala paní Julinka na osudné předměty, jež držela v rukou, čelo svráštěné, zuby křečovitě zatřáslé, blízká šílenství.

Ty předměty náhodou již před čtrnácti dny v plášti objevila.

Prchal, když se ho tázala, nač brejle má, odpověděl jí tehdy bez nejmenších rozpaků, že je to památka ze Sibíře.

Širošířé roviny zavalené bělostným sněhem tak jej oslepovaly, že musil nositi tmavé brejle a jednou se mu i levo oko zanítilo, takž je musil zavázati.

Ta páska je zbytečná, ale ty brejle, až napadne sníh, zase jistě bude potřebovat a proto ať jen oboje pěkně v plášti nechá.

Uvěřila tomu tehdy, jako věřila každému slovu, jež vyšlo z jeho úst.

A dnes tak strašně se jí v očích rozsvětlilo.

Ted' měla důkazy, že obtočil ji celou uměle setkanou sítí lží, že lhal jí od té doby, co nešťastná po prvé jej spatřila.

Jako náměsíčná vrátila se do jídelny a otevřela dvířka od kamen.

Celuloidová obruba černých skel mžikem na režavém uhlí vzplanula rovněž tak, jako páska.

Potom vrátila se paní Julie ke skříni a vytáhnuvši z ní vojenský plášť — "památku slavných let" — horečně jala se jej stříhati a po kusech cpáti do kamen.

Kamna se tím rozžhavlila a jídelna se naplnila sálavým horkem.

Teprve, když poslední troudnatý

uhel z pláště se rozpadl v prach, přistoupila paní Julie k umyvadlu a namočivši v ledové vodě ručník, otočila si jím hlavu.

Potom propuknuvši ve vzlykavý pláč, neodstrojena převrátila se na postel.

Nespala téměř celou noc.

Jen k samému ránu na chvíli zdřímla, ale horečně vzchopila se hned, jakmile za zdí zaslechla, že matka vstává.

Kdy se odhodlá zjeviti ji to, co se jí tak pozdě samé stalo samozřejmým?

A jak to snese ta dobrá matinka, že staly se oběti podvodníka?

Bude to matčinou smrtí, zabije ji to.

A jak ona sama bude moci snášeti hanbu, až dnes nebo zítra, nebo nejdéle za týden pravda se provalí v celé nahotě, až její osud jako zvlášť dobrá kůstka chodí se v novinách na pospas sensace chtivým čtenářům.

Bála a ostýchala se přiznati v sousedstvu, že muž je bez místa, a teď vyjde na jevo, že je praprosným šejdířem.

Bude volána jistě k soudu, aspoň na svědectví a zlomyslné jazyky jako větrem rozšíří po Praze povídačky o dvou dámách na Malé Straně, jež neměly dost na svém značném jmění a daly se vydržovati, oblékati, voditi do zábav a voziti v automobilech darebákem, jenž na to žebрал a podvodně sháněl peníze.

Hlava paní Julince zrovna třeštila, ale přece si uvědomila, že jest nutno aspoň dnes ještě před matkou se opanovati.

A v té chvíli, v té motanici různých dohadů, jako tonoucí se chytá stébka, chytla se myšlenky, že snad večera byla příliš rozrušena a že případ podvodníka v novinách vyličený netýká se přece jejího muže.

Je možno, že je podoba okolností náhodná.

Bohužel, kolik lidí dnes nosí vojenské pláště, černé okuláry a pásy na tvářích!

Vždyť kdyby to prováděl její

muž jen několik týdnů, již by ho byli jistě někde zadrželi.

Jiskerka naděje rozhořivala se v plamínek.

Měla svého Venouše tak ráda, a tak ze srdce by si přála, aby včerejší večer i noc byly jen ošklivým snem.

A v té vzmáhající se naději, když myšlenky paní Julinky začaly se zase v hlavě pořádati, napadlo jí podívat se, jak věci stojí s jejich penězi a spořitelními knížkami.

Knížku, na kterou ukládala peníze, které jí muž dával, našla na tajném místě, kde ji měla uschovánu, v pořádku.

Ostatní knížky a cenné papíry, které matka jim hned po svatbě jako věno odevzdala, měl manžel uložený v zásuvce psacího stolu, od něhož však klíč nosil vždy u sebe.

Jak se do zásuvky dostati?

Paní Julie cítila, že má k tomu v tomto okamžiku zoufalých obav plné právo podívat se, v jakém stavu je její jmění, jež s takovou skálopevnou důvěrou vložila do rukou mužových.

Horečně začala se přebírat ve svazku klíčů.

Dlouho se žádný k zámečku zásuvky nehodil, ale najednou přece to v zámku ruplo a paní Julinka otevřenou zásuvku vytáhla.

Zatajil se v ní dech.

Chytla po teninkých knížkách v barevných plátnech vázaných a zprvu je počítala.

Bylo dokonce o jednu víc.

Ah, to je nová knížka, vloženo na ni v květnu pět tisíc pět set!

"To jsou ty, co maminka dala Venoušovi, když jsme se zasnoubili," zajásala paní Julinka a chvatně jala se listovati v ostatních.

Nikde nebylo nic vybráno mimo částky, jež sama matka vypověděla, potřebujíc peníze na vydání se svatbou a Julinčinou výbavou.

V mladé ženě utlučené srdce poskočilo novou radostí.

"Ach, ty bláhová, ty blázinku, takhle se necháš poplašit a vyděsit hloupou novinářskou zprávou! Kdyby byl Venouš takovým rafinovaným

podvodníkem, dávno by si byl celé toto jmění vybral a někam do bezpečí uklidil. Odprositi — na kolenu bys ho musila odprositi, kdyby se dověděl, z čeho jsi ho podezřívala. Dobře, blázinku, že jsi se před matkou opanovala a neztropila zbytečně poplach," v slzách smála se paní Julinka a uzavřevši zase zásuvku, pospíšila do kuchyně rozdělat oheň, aby brzo mohla donést matce snídani.

"Taková noc! Taková ohyzdná, strašná noc!" smála se mladá žena sama sobě.

"To jsi pěkně, bloudku, nalítla! Ale to se dnes musí urovnat a vyjasnit nadobro," umiňovala si a když uvařila kávu, nesla ji matce do krámu již úplně oblečená.

"Matinko, směla bych se podívat dnes na něco do Prahy. Nebudeš se zlobiti, kdybych přišla trochu později, a nebyl oběd zrovna v pole-dne?"

"Ale, dušičko, jen si vyříd', co potřebuješ. To víš, že v poledne tomu ani mnoho nedám. Přilepšíme si na večeri."

"I, to já se, maminko, vrátím. Tak pa, a jen se nehněvej!" políbila se paní Julinka s matkou a chvatně odcházela.

Na Malostranském náměstí vstoupila do elektriky, jedoucí směrem k Holešovicům.

Šla se zeptati u firmy Kubík a společník, nebylo-li by možno přijmouti muže do závodu jako účetní sílu, na pevný, měsíční plat.

Projela pod Letnou a v Holešovicích prvního strážníka se ptala, kde je továrna na mýdlo a kosmetické výrobky Kubík a společník.

Nevěděl toho, nevěděl toho ani listonoš, nevěděli toho na policejním komisařství.

Z Holešovic pustila se paní Julinka přímo do banky cihlářského průmyslu.

"Prosím vás, pane," oslovila livrejovaného vrátného, "byl zde do nedávna v bance jako úředník zaměstnan jistý pan Václav Prchal?"

"Prchal? Václav Prchal? Nikoli,

milostivá, úředník toho jména zde nebyl. Anebo snad byl, ale to by musilo být před víc než deseti lety, tehdy jsem tady totiž ještě nebyl."

"Kde pak před deseti lety, před dvěma měsíci byl odtud propuštěn, protože prý, je banka nad bankrotem?"

"Milostivá, naše banka nad bankrotem? Jakživa nevykazovala takové prosperity jako teď. Ten pan Prchal bude asi krásný fták a pořádně si z vás vystřelil. Ah a počkejte, to jméno je mi nějak známé. Jestli nejsem již opravdu starý troupek ničemu, tak s tím jménem tady něco bylo."

"Tak tady přece snad byl?"

"I toto! Ale jednou k večeru takhle nějak v máji příběhl sem nějaký podle všeho měšťanosta a také se mne ptal na někoho, a já bych chtěl broušené kudly polykat, že také jmenoval toho Prchala."

Paní Julinka věděla dost.

Zatávši zoubky, uklonila se hovornému vrátnému, vyběhla z vestibulu a ocitnuvši se na čerstvém vzduchu, musila se na okamžik zachytiti paženi vrat, aby se nestala předmětem veřejného soucitu.

Doklopýtala k nejbližší autodrožce, stojící na rohu ulice a udala svoji adresu.

Za několik minut vystoupila před rodným domem.

Byla trochu pobledlá.

"Julinko, dětátko, snad se ti neudělalo špatně? Jsi bledá, jen do rakve tě položit," přivítala ji ulekaně paní Stehlíková, vyšedši na prah krámu.

"Nic mi není, matinko. Jsem dnes celá bláznivá. Pomysli si, co mně v Praze napadlo. Když je Venouš pryč, zajedu si k tatínkovi do Bělčic. Než se Venouš vrátí, budu tady doma. Nevíte, prosím vás, kdy jede vlak z Wilsonova nádraží k Budějovicím?" obrátila se s otázkou k šoferovi.

"Zrovna za tři čtvrti hodiny, milostivá paní," odpověděl tento, podíav se na hodinky.

"To zrovna stačí, abych si vzala

doma peníze a co potřebuji na cestu a jela. Počkejte tady, zavezete mne na nádraží!"

X.

Paní Katynka neměla ani kdy, aby dcceři neočekávaný plán pokusila se rozmluviti. Než se nadála, běžela již paní Julinka na cestu ustrojená dolů po schodech.

"Prosím tě, co to máš za vrtochy? Čas není na cestování zrovna příznivý. A sama se tam vydáváš. Taky jsi již mohla počkat, až Venouš přijede a mohli jste jeti spolu," namítala paní Stehlíková, když ji dcera s chvatem líbala.

"Jenom neměj o mne starosti. Dá Bůh, že se zdráva vrátím a potom již tak honem nikam nepojedu," smálala se paní Julinka a chvatně vsedla do auta.

"Je to ted' střetšćenec. Celá nesvá. Něco si zamane a nikdo ji neudrží," uvažovala u sebe paní domáci, dívajíc se s prahu za dcerou, dokud auto nezmizelo. "Jen aby se jí něco nestalo!"

Ten den byl paní Katynce velmi dlouhý, ač v krámu bylo dosti práce, a ještě delší byl jí večer, který po delší době po prvé zase v prázdném bytě trávil úplně sama.

Ulehla záhy, ale příliš klidně nespala.

Divně spletené sny po celou noc vířily jí hlavou a proto byla ráda, když ve tři čtvrtě na pět zahrčel ji u hlavy budíček.

"Jak pak asi byla Julinka u pantáty přijata a jak pak se vyhajala? Ti asi na ni vejřili, jakou si to našel Venouš pěknou ženušku, třeba že ho macecha bez krejcaru z domu vystrnadila. Inu, jestli snad ta druhá matka nepřijala nevěstu tuze radostně, snad aspoň pantáta ji přijal tepleji.

Budu celý den jak na trní, než se ta holka vrátí," uvažovala paní Katynka obouvajíc bačkory.

Potom sešla do krámu a v prvním návalu denní práce na Julinku trochu zapoměla.

Kávu k snídani dala si od domovnice přinést z kavárny, na oběd ani

v poledne neměla chuti a proto odřízla si kousek salámu, aspoň pro jméno, aby nezůstala úplně bez jídla.

"Nic by po tom na světě nebylo, kdybych neměla toho dítěte a byla na světě načisto samotinká," uvažovala po celý den paní Stehlíková a srdce v ní radostně poskočilo, když po čtvrté hodině za prvního soumraku Julinka vkročila do krámu.

Ale hned v zápětí se skoro lekla, jak byla dcera přepadlá.

"Dítě, jak to vypadáš? Vždyť nejsi sobě podobná. Jsi nemocná? Jak jsi se měla? Spala jsi špatně?" zahrnula dceru otázkami paní Stehlíková.

"Nic mně není, mamičko. Jsem jenom cestou hodně unavená. Všecko ti povím, ale ted' na mne nenaléhej. Zavři brzo a přijď domů, já si zatím trochu oddechnu," vyvíjela se matce z náruče a uhýbala se jejím pohledem paní Julie.

"Aspoň pověz, jak tě přijal Venoušův pantáta a jak to u nich vypadá?"

"Všechno, všechno ti, mamičko, povím, ale až doma u nás mezi čtyřmi stěnami."

"To asi nějak pěkně nedopadlo," zatušila paní domáci, ztrnule hledíc za dcerou, jež zmizela za dveřmi do chodby a potom krok za krokem, téměř na každém schodu odpočívajíc, vlekla se do bytu do prvního patra.

Před vlastními dveřmi stanula jako smyslů zbavená a trvalo chvíli, než vstřčila do zámku klíč, který jí matka v krámě odevzdala.

Prošla předsíní a vstoupila do pokoje sešelfelého prvním soumrakem zimního dne.

Rozsvítila nad stolem elektrický lustr a bojí se, aby z protějščího domu neviděli ji v okamžiku, kdy všechno hrozilo se v ní shroustiti, přistoupila k oknu a spustila záclonu.

Zavadila pohledem o svůj obraz v zrcadle a nemohla se ani poznati.

Čelo, jindy jako alabastr hladké, rozryto bylo třemi vráskami, oči byly zapadlé a podmalované modrými

kruhy, líce pobledlé a rty bolestně sevřené byly jako bez krve.

Zvolna svlékala si rukavice a potom odložila i teplý kožich, jenž tak pěkně slušel její stepilé postavě.

Odhadivši jej na opěradlo pohovky, sklesla a schoulivši se v jednom jejím rohu, srazila hlavu na loket a z rozbolestněné duše prolomil se ode dvou dní násilné potlačovaný pocit zoufalství vzlykavým pláčem.

Pokoj, v němž od předvěčerejška nebylo zatopeno, provanut byl chladem, jenž celé tělo pani Julinky projímal.

Ach, kde je to lahodné jeho teplo, v němž se hrála a mazlíla od dětských let?

Ještě přede dvěma dny byla tu, byl tu fantom štěstí, jenž sliboval hráti navždy do daleké budoucnosti.

A dnes?

V duši mráz, kolem roztrásající chlad a v hlavě mrákava, do níž jediný paprsek nesvítí.

Pani Julinka v myslí znovu proběhla tu cestu křížovou, kterou včera nastoupila cestou do Holešovic a do banky, znova viděla ty zpola udivené, zpola útrpné pohledy, které se na ní upíraly a znovu vybavila si všechno, co zkusila v manželově rodišti a co zasadilo poslední ránu zoufalé, v duši udržované naději.

Po dlouhém marném poptávání v Bělčicích po Prechalovu otcí konečně ho našla.

Nikoli však jako kdysi zámožného kupce, ba velkoobchodníka, nýbrž jako prostého, ale poctivého chalupníčka s baráčkem a nějakým kusem políčka, které dostatečné výživy neposkytovalo, a proto se majitel musil přizpůsobiti nádeničinou.

Vzpomínala na ten úžas a ohromení starého muže a sedřené ženy, když jim řekla, že jest ženou jejich syna.

"Již na několika místech měl na dobrou ženitbu políчено, ale vždycky mu to lidé zkazili. Vás tedy, milostpaničko, dostal? I to se z něho asi udělal pán! A nic neřekne," dával průchod svému údivu starý Prechal.

"Ale vždyť vám před naší svat-

bou psal a vy jste nám tak pěkně odpověděl a ve psaní poslal požeňnání."

"I to bude náká mejlka. Vždyť o něm nevíme, krom co doslechнем od cizích lidí, od té doby, co se ze Sibíře vrátil. Takhle on si váží starého táty a mámy. A byl vám to, milostpaničko, hodnej hoch. Ve škole se učival, bejval vždycky mezi premijanty. Všichni do mne tehdy, abych hocha dal ko škol. Ale kde pak bylo pomýšlení! Ani měšťanský školy tu tehdyvá nebylo a tak jsem byl rád, že jej kupec Faltys, však již je dnes taky na pravdě Boží, vzal do učení. Dobře se choval, byl na něj spoleh, již jako kluk se v učení z dárků a diškrecí pěkně šatil. A milostpaničko, ten to uměl! Když se oblékl a vyšel v neděli k zábavě na střelnici, děvčata z celého městečka i z nejlepších rodin byla po něm jako oheň. Po vyučení zabrousil až do Vídně a měl tam pěkná místa. Peníze si zašetřil, a my již se těšili, že za nějaká dvě, tři léta někde začne na svou pěst, ale vzali jej na vojnu. I tam mu bylo dobře. Udělal četaře, ale potom to prasklo s tou nešťastnou, nekonečnou válkou. Teprv za pět let se z ní vrátil. Doma se jen omšel a již do světa. Ted' že přišel jeho čas. Třeba neměl škol, ví z knížek a románů víc než kolikátej, co ve školních lavicích proseděl patnáctery kalhoty. Manýry měl jako nákej kavalír, postavu jako ritmajstr od hulanů, no, nemrzelo mne, že si tolik troufá a on teda přece to štěstí udělal, jak je na vás vidět, nezmejlil se."

Stařík sukovitých rukou teprve ted' v proudu řeči si povšíml, jak hezká, elegantně oblečená žena patří na něho a sleduje jeho široký proud řeči bolestným úžasem a rozšířenýma očima.

"Ale snad vám nepovídám nic nového, to beztoho, milostpaničko, od něho samého víte. Já, já, jen když hoch udělal štěstí. Já tuhle s mámou a malými caparty nic po něm nechceme, my již se do hrobu pro-

tlučem a ty menší děti taky se na světě neztratí, jen když víme, že Venda udělal takové terno. A snad by se milostpanička již nesbírala? Mámo, nestůj jako solný sloup a schystej nějakou úctu, ať nevěsta vidí, že si ji vážíme. Jsme jenom prostí lidi, ale poctiví."

Julie se slzami, hrdlem sevřeným, sáhla do peněženky a vtiskla z jejího obsahu starci do dlaně vše, čeho ke zpáteční cestě nepotřebovala, potom se stiskem ruky prchala z chudé světnice.

Nejraději by byla se hned vlakem vrátila do Prahy, ale síly nadlidským přemáháním do včerejška pohromadě udržované ji opustily.

Neměla-li klesnouti na ulici, bylo jí třeba hluchého ticha a klidu.

Přespala v jediném bělčickém hostelu, pokud při jejím rozrušení myslí o spánku lze mluvíti a druhého dne spánkem více otupělá než posilněná k poledni vydala se na zpáteční cestu. —

Až teď doma, mezi čtyřmi stěnami, jež byly svědkem dosavadního jejího štěstí, její bolest po dva dny násilím tlumená propukla celou silou.

Je konec, konec všem jejím snům.

Jediným řetězem lži bylo vše, co jí ten podvodník dosud namlouval.

Původ, zprávy o rodině, předstírané vzdělání, společenské postavení, — všechno podlý výmysl.

To již odkryla a prohlédla.

Ale co snad všechno je jí z dobrodružného jeho života ještě utajeno!

Není vyloučeno, že ten, pro něhož v tom okamžiku neměla slova a pojmenování, jež by aspoň přibližně vyjadřovalo odpor a hnus, jaký k muži cítila, není vyloučeno, že jako s ní vstoupil v podvodný svazek, podobně ošálil i ženy jiné.

Paní Julii představilo se na oči bahno veřejného škandálu, jímž bude nutno se probířiti, než se od něho osvobodí, neboť chápala v tom okamžiku jasně, že není možno, aby s ním nadále jedinou minutu vydržela pod společnou střechou.

Byla rozhodnuta, jiného východiška neviděla.

Prudký vzlykot roztřásl zase ramena Julinky, schoulené, shroucené na pohovce.

V tom u předsíně ve dveřích zavrzl klíč a hned potom ozvaly se tam kroky.

"To je on!" uvědomila si paní Julinka a otřevši si rychle oči, povstala z pohovky a u vědomí, že nastává okamžik, v němž bude rozhodnuto o jejím osudu, ustoupila v nejzazší kout k oknu a opřena zády o zeď zírала ke dveřím, jež se za okamžik rozletěly.

Prchal, odloživ v předsíni zímnik, překročil práh a rozhlédl se pokojem.

Spatřil ženu v pozadí, bledou a s uplakanýma očima.

Nevyšla mu jako jindy do předsíně vstříc, neotevřela po něm toužebně svou náruč.

Stanul okamžik u vchodu a zbledl.

"Ty pláčeš, Julinko? Co se ti stalo? Co má tvé chování znamenati?"

"Znamená to konec šalebné hry, pane, kterou jste se mnou provedl. Prohlédla jsem vaši masku, za kterou jste skrýval vlastní podobu. Byla jsem ve vašem rodišti, byla jsem v bance, jejímž jste byl úředníkem a kde vás neznají, přišla jsem v novinách na vaše spády a způsob, jakým si získáváte příjmy, o nichž předstíráte, že je to poctivý výdělek."

Prchal vytřeštil na ženu oči, bledost na lících vystřídal zsmalost, celý se zachvěl, ale v okamžiku byl Julince u nohou a objímal její kolena.

"Julinko! Je to tedy tady. Je tu okamžik, který jako tajemná příšera provázel mne krok za krokem od té doby, co vetřel jsem se v ráj tvého srdce —"

"Dost! Nechci od vás slyšeti ani slova!" zavelela paní Julie a odstrčivši od sebe Prchala, jenž jako červ svíjel se jí u nohou, ukázala ke dveřím: —

"Mezi námi je konec. Podvedl jste mne lícoměrně a ošemetně a

mne jest daleko, abych vám dala příležitost, abyste k řetězu lži a podvodů, kterými jste mne spoutal, kul nové články a pokračoval v šalebné hře, na niž patrně jste se dobře připravil. Mezi námi je konec. Přiznávám se vám, že se vás bojím, že pod vlastní střechou vedle vás bych se bála, abyste nedovršíl míru svých podvodů zločinem na mém životě —”

Prchal vstal se země a ustoupil tři kroky.

“Máte právo tak se mnou mluvit. Nezapírám, že jsem příliš bídným a ničeho jiného nezasloužím. Je mi jasno, že nedovedu vám po tom, co jste o mně zvěděla, vnutiti v sebe tolik důvěry, abyste se mne nebála, neřku-li, abyste mne mohla i dále jako žena milovati. Vidím sám, že jest nutno se rozejíti. Tak krátce však uposlechnouti vašeho gesta, jež mne vykazuje ze dveří, nemohu, ač se nevzpírám co nejdříve tak učiniti. Zde svazek klíčů, jež mi otvíraly nejen dveře do ráje, nýbrž také do nejtajnějších jeho skrýší, a zde v ruce vaše odevzdávám také zbran, jež by vás mohla ohroziti,” ledovým hlasem pronesl Prchal a položil na stůl klíče a vedle nich opakovací browningovou pistoli.

“Lékáte se té zbraně? Byla to moje věrná družka a jen na chvíli vydávám ji ve vaše ruce. Stačí jediný její stisk, abyste mne navždy umlčela, vzbudí-li ve vás moje vypravování příliš veliký hnus.”

Julie stála opřena o kredenc jako mramorová socha s očima vytřeštěnými na nepatrnou, černou pistoli.

“A teď nevykládejte mi to, prosím, za cynismus, jestliže ke své zpovědi, již jest mi nutno vykonati, si sednu a zapálím si cigaretu, abych poněkud utišil rozbourané nervy a nabyl trochu nutného klidu.”

Po těch slovech usedl Prchal pohodlně do klubovky a zapáliv si cigaretu, přehodil pravou nohu přes levé koleno.

“Neráčíte, milostivá paní, také usednouti?”

Vrhla na něho z temných očí pohled plný opovržení.

“Zdá se mi, pane, že se oddáváte klamně naději, že by naše vážná věc mohla se fraškovitě zakončiti. Nemám chuti nechati se ve svém bytě roztahovati podvodníka a ošemetníka a poslouchati jeho lživé výjevy.”

“Uvidíte hned, milostivá paní, že se tentokráte mýlíte a že, jestliže dosud ustavičně jsem vám lhal, dnes poprvé jistě budu mluvit pravdu. Budu na sebe žalovati věci, že se zhrozíte, a ty nebudou vyhané. A vy potom sud'te! Nečekám soucitu a milosrdenství. Je mi jasno, že se musíme rozejíti, aby rozchod náš stal se pokud možno tak, aby neutrpěla vaše čest příliš velkým skandálem.”

“Na to, myslím, mám svaté právo.”

“Nahlížím to sám a proto budu co nejstručnějším. Nevím, jak dalece jste odhrnula roušku z mé minulosti. Všeho nemohl vám říci ani můj otec, poněvadž nikdo na světě a tedy ani on celé minulosti, a hlavně nedávné minulosti, nezná,” začal Prchal a po krátké pomlce pokračoval.

“Nebudu vám po pravdě líčiti svého dětství, jež věru nebylo závidění hodné, ani jinošství, které již bylo vlídnější a otvíralo pohledy do utěšené budoucnosti. V té době byl jsem příčinlivým a poctivým. Nejruznější četbou doháněl jsem vědění, jehož mně nemohla dáti škola a setkáváje se všude při své pili s úspěchem, budoval jsem si v hlavě plány pro růžovou budoucnost. —

Snad bych se nebyl octl v postavení, v němž jsem dnes, kdyby byla nepřišla válka. Na pět let vytrhla mne z dosavadního života, zahнала v chladnou cizinu, jež nemohla ukojití a nemohla potěšiti. Když jsem se vrátil v rodnou zem, našel jsem úplně změněné poměry. Byli v ní sice ještě lidé starého jádra, poctiví, pracovití, ale vedle nich, kam jsem přišel, setkával jsem se s lidmi, kterým válka z ničeho pomohla do sedla.

A nebyli to jen zbohatlíci, kteří za války nahromadili spoustu ma-

monu z krve a slz utlačených, byli to i lidé, jež jsem považoval za mnohem méně schopné, než jsem byl sám. Uplatnili se v politických, odborových a různých svépomocných organisacích a sdruženích, dotlačili se energickými lokty na místa čelná a vedoucí, požívali vážnosti a cti a nabývali příjmů, o nichž se jim nikdy nezdálo.

Překvapeně rozhlížel jsem se kolem sebe a nemohl jsem poznati té země, v níž druhdy cesta k blahobytu vedla jen prací a spořivostí. Ted' po válce k zajištění štěstí stačila velká huba a drzé čelo. Snad mne pochopíte, ne-li omluvíte, že jsem v sobě k dosažení podobných úspěchů pocítil dosti schopností. — Zdálo se mi směšným, že bych nemohl dosáhnouti aspoň nějakého úřednického místa, když jsem viděl, že lidé mnohem menších schopností dotřeli se na místa nejvyšší.

Zdálo se mi, že bych byl bloudem, kdybych oblékl bílý plášť kupeckého příručího a postavil se za pulť. Snil jsem o teplém místě a sháněl jsem je. Žil jsem z úspor, jež jsem si poctivě nashromáždil před vojnou a částečně i v legiích. Ty však velmi rychle mizely a loni asi tři neděle před vánocemi zmenšily se na poslední dvacetikorunu. Místa, o němž jsem snil, pro mne nebylo. Všude žádali školního vysvědčení a ve státě, jehož svobodu pomáhal jsem budovati, nabízeli mi nejvýše místo zřízencecké. Byl jsem hrd a nepřijal jsem žádného. V duši však rostla hořkost a začalo se stmívat. Proklínal jsem poměry, které se ke mně stavěly tak nepřátelsky, stával jsem se samotářem, protože šťastnější kamarádi se mně vyhýbali.

Jednoho večera s mrakem v duši, s posledním penízem v kapse, nevěděda, jak k jiným penězům si pomohu, přišel jsem náhodou do vašeho krámku. Nevím dnes určitě, co jsem měl na mysli, když jsem vyhledal zúmyslně krámek v odlehlé ulici. Vím však, nebo aspoň mám na ten večer temnou upomínku, že se mohlo státi něco brozného, kdybych

byl našel v krámě starší nějakou osobu. Snad bych byl uchopil a pulťu závaží nebo jiný předmět —

"Ustaňte! Jde z vás na mne hrůza," vykřikla zděšeně paní Julie.

"Ano, sám sebe se dnes hrozím, vzpomenu-li, nad jakým srázem jsem stál jako člověk nezdarem pološílený. Místo starší osoby našel jsem však v krámku vás. Nevšímavost, s jakou jste obsluhovala ošumělého vojáka, mne tehdy neurazila. Neměl jsem tehdy zevnějšku, jenž by mohl vzbuditi nějakou pozornost v očích hezkého děvčete. Ale před vaším klidem, jak netušíte blízkosti nebezpečí, bezstarostně podávala jste mně žádané věci i peníze na dvacetikorunu nazpátek, zalezla ve mně schliple bestie, která cenila krvelačně zuby. Ač paprsek z vašich očí mne přímo nezasáhl, viděl jsem přece tu zář čisté duše z vašich zraků vycházející a jakoby mne slunko mile polaskalo, vycházel jsem z krámku zkrocen a klidnější."

"Že vás tam vůbec nohy kdy nesyly!" rozvzlykala se paní Julinka.

"Ano, bylo to neštěstí hlavně pro vás, ale zabránilo se tím snad většímu neštěstí, jež by bylo potkalo mne, kdybych byl vkročil jinam, kde bych se nebyl setkal s andělem. Odcházel jsem s nejasným vědomím, že brzo musím vás uviděti zase. Kdybych vám řekl, že již tehda ve mně vzklíčila k vám láska, mohlo by se zdáti, že v této chvíli, kdy hrajeme poslední akt smutného dramatu, chci působiti na váš cit a přivoditi tak rozuzlení méně tragické. Mohla byste se krátce domnívati, že lhu, jako jsem vám lhával tak častokrát."

"Vypravujte, čas prchá."

"Ano, a já vidím, že jste dnes ani nezatopila a chvějete se zimou. Mohla byste se nachladiti, kdyby se moje vypravování příliš rozvleklo. V té době poprvé dohnala mne bída v odlehlých místech nastavití ruku pro almužnu. Nebylo toho mnoho, co jsem dostal. Chud'asů stálo na každém roku, ale zachránilo mně to život v nejhorší čas, protože již asi za čtyři nebo pět dní dostal jsem

doplatek za službu v legiích. Bylo toho dvacet tisíc. Kleslá mysl se ve mně vzpružila. Oblékl jsem se velmi dobře. Sama jste mne viděla o minulých vánocích v kostele u svatého Kajetána, kam jsem vás stopoval a šel úmyslně puze citem, jsemuž dnes nevěříte.

Maje slušný oděv a možnost společenského vystoupení, maje na první pohled mnoho peněz, obnovil jsem úsilí dopracovati se přece nějakého úřednického místa.

Navazoval jsem známosti s lidmi, kteří posilovali moji naději, slibovali protekci a pomoc, za kterou obyčejně brávali ode mne nějakou odplatu předem. V té době věřil jsem zase ve svou hvězdu a byl jsem pevně přesvědčen, že podaří se mně najít, co hledám. V tom klamném svitu naděje dovolil jsem si přiblížit se k vám a předstírat, čeho nebylo. Očekával jsem, že do té doby, než mně bude popřáno předstoupiti s vámi k oltáři, splní se moje očekávání.

Dlouho mně však všechno trvalo; tak zvaní přátelé, kteří mne stáli dosti peněz, stále se vytáčeli. Nebyl bych se odvážil k poslednímu kroku, požádati o vaši ruku dříve nežli skutečně budu mít místo, ale pozoroval jsem, že vaše paní matka čeká, jak se vyslovím a obava, aby sny, které jsem si budoval o životě s vámi, se neshroutily, připravily mne o poslední špetku rozvahy.

Co se stalo, víte. Přestoupil jsem podvodně práh domácnosti, za nímž jsem doufal najít nezkalený jas štěstí, kde jsem štěstí skutečně našel, kde však od prvního okamžiku provázal mne mrak zlého svědomí a vědomí, že to štěstí jest velmi vratké a nebude mít dlouhého trvání, poněvadž podvod můj v krátko musí výjiti najevo. Věděl jsem, že neúprosně musí přijíti chvíle, jež přišla dnes, ale — at' věříte nebo nevěříte — miloval jsem vás tolik, že za chvíli štěstí s vámi byl bych rád prošel mořem očištcových muk."

Paní Julie sklesla proti Prchalovi do křesla a zakryla si šátečkem oči.

"Vidíte, že dovedu na sebe srdnatě povědět i pravdu. Nejsem však ještě se svým vyznáním hotov.

Peněz, jež jsem před vánocemi nabyl, ač jsem s nimi dosti opatrně zacházel, ubývalo. Moje vystupování žádalo určitých výloh a když jsem se s vámi oženil, žádala jste, abych aspoň část svých příjmů odváděl na domácnost. Poněvadž nebylo kde vzít poctivě, klesl jsem pod hranici, na níž začíná styk s trestním zákonem. Budete-li si přát, aby se i po té stránce stalo spravedlnosti zadost, dám vám do rukou přesný původní materiál.

Předně použil jsem pro sebe částky pět tisíc korun, jež mně paní matka dala v den našeho zasnoubení, abych je uložil. Vkladní knížka, kterou najdete ve známé zásuvce tuhle v psacím stole a od níž zde jest klíč, jest padělána, poněvadž skutečně jest na ni uloženo pouze pět set korun. Pro sebe užil jsem také peněz, jež jsem vyloudil na paní matce pod záminkou, že mám dluhy.

A nejhlavnější věc jest s podvodným lákáním peněz ve prospěch různých účelů lidumilných na mých cestách, jež jsem konal pod záminkou cest obchodních. Ty peníze jsou částečně ve vašich, částečně v mých rukou. Jest možno anonymně je zaslati účelům, pro něž byly sebrány. Tak to jest všechno. Jest na vás, chcete-li použití proti mně mého vyznání, či chcete-li oželeť sama pro vás nepatrných částek, jež ostatně z velké části zase do vašich rukou se vrátily a nechati trestního řízení proti mně stranou.

Ovšem po tom, co jsem vám oznámil, uznávám sám, že spolužití se mnou bylo by vám hnusným a poněvadž tolikrát jsem vás obelhal, nemohla byste mně ani v budoucnu úplně věřit a musila byste se přede mnou chvěti obavou, abych se nedopustil zločinu, jsemuž jsem byl kdysi tak blízko."

"Na štěstí," zabarvil posměšně hlas Prchal, "máme zákon, který i pouto mezi mužem a ženou hravě uvolňuje. Stačí k tomu i jednostran-

ný nepřekonatelný odpor. Beru všechnu vinu na sebe a dávám vám právo žalovati na rozvod z mé viny, aby pověst vaše v širokých kruzích vašich známých neutrpěla újmy."

"Ruku líbám," povstal Prchal, uklonil se a vsunuv browning do náprsní kapsy, opustil pokoj.

Paní Julie se v křesle vztýčila a nejsouc slova schopna, vytřeštila za odcházejícím oči. Pokoj se s ní zatočil, v očích se setmělo. Takhle že skončí její sen o štěstí?

Na skleněných dveřích salonu odrážel se stínový obraz muže, jenž v předsíni oblékal zimník.

Potom ozvalo se několik šoupatých kroků ke dveřím, jež se otvírají do chodby a v mžiku za odcházejícím cvakla klika.

"Ven — Vemouši!" vypravila ze sešněrovaného hrdla paní Julinka a ve mžiku potom se shroutila ve mdlobách na podlahu.

XI.

Jsou hodiny, ve kterých člověk může sestárnouti o několik let.

To zřetelně cítila paní Julie, když po několika minutách chladem v pokoji se probrala z mrákot mdloby a povstavši, rozhlížela se s počátku nechápavě kolem sebe. Náhodou padl zrak její na hodiny.

Ukazovaly teprve šest, krátkou hodinu trval její boj od příjezdu z Běldic až do mužova příchodu a asi v půlhodině rozuzlilo se tak strašným způsobem zamotané pletivo jejího života.

"Odešel.

Viděla jej vzdalovati se s hrdostí člověka vědomého si sice svých chyb, ale zvítězivšího nad sebou samým.

Co však tím napraveno?

Jak odhalí matce a potom široké veřejnosti svoje neštěstí, anebo jaké mistrovské překážky bude musiti používat, aby neštěstí její zůstalo nepovolaným, sensace chtivým zrakům utajeno?

Strop nad paní Julinkou padal za těch úvah, šíleným letem v hlavě se jí převalujících, pouští byl pokoj chladem provanutý.

Musí ven, musí na vzduch, aby se nezalkla, musí k někomu, komu by se mohla svěřiti se svou zoufalou bolestí.

Ale ke komu jíti?

Matku by sdělení zabilo a jiné duše tu není, již by mohla otevřiti srdce tolikerými ranami zbodané.

Jíti k některé z bývalých přítelkyň a dovolávat se jejího soucitu?

Hodit na pospas svou bolest zvědavým uším a způsobiti tak, aby již zítra nebo ještě dnes rozlétna se zvěst o její pokořené pýše po malostranských obchodech, hospodách a rodinách?

Co tak paní Julinka uvažovala, jako blesk prosvítila jí hlavou vzpomínka, jak na jaře klečela v kostele.

Vzpomněla si, jak tehdy Matka Boží na ni s obrazu v září voskovic vážně shlížela, když vysílala k ní zmateně prosby za splnění snu její lásky a jak tehdy ten zamyšlený zrak Bohorodičky jí pravil:

Dostane se ti, oč žádáš, ale bude-li tvé srdce potom ranami zbodeno, naproti v kapli nalezněš útěchu.

"Ano, tam, na prahu té kaple, v níž na oltáři trůní Matka s mrtvým Synem na klíně, může se mi dostatí ne pomoci, ale aspoň útěchy, jež dodá síly, abych pod břemenem osudu neklesla," zašeptaly pobledlé rty paní Julie a v hlavě uzrálo jí rozhodnutí.

Musí tam do toho chrámu, jenž svým záseřím dýchal štěstí v její dětskou i dívčí duši, musila tam ještě dnes a to hned, nežli bude chrám uzavřen.

Paní Julinka, ač cestou, nevyspáním a sběhem událostí v posledních hodinách byla do nejvyšší míry vysílena, jala se rychle oblékat.

Před zrcadlem rychle poopravila si účes, posadila na hlavu klobouček, vjela do rukávů pláště a zamknuvši za sebou předsín, na schodech oblékala si rukavice.

Na ulici přivítal ji mrazivý dech větru, jenž osvěživě působil na rozbolelou hlavu.

Kolem dveří matčina krámku se paní Julinka jenom mihla, aby ne-

byla zpozorována, rychle prošla uzoučkou uličkou a teprve za rohem v ulici Nerudově poněkud zvolnila krok.

Vzduchem mírně poletoval lehounký snížek.

Několik lamp spoře osvětlovalo okolí téměř liduprázdné.

Jen tu a tam šoural se vzhůru ulicí dělník, ubíraje se z práce do předměstského bytu, nebo čiperně dolů běžel voják z pohořeleckých nebo černínských kasáren poháněn touhou po dostaveníčku někde pod podloubím nebo v šeru setmělé chodby za starými, železem pobitými vraty.

Paní Julinka však těmto ojedinelým chodcům nevěnovala pozornosti.

S drtící tíží v srdci spěchala na místo, kdež doufala aspoň část strašného toho břemene se sebe složit.

V několika minutách překročila práh chrámu u redemptoristů.

Oltář hlavní i poboční lodě tajily se již v šeru.

Bratr sakristán pokrýval hlavní oltář, před nímž jako rubín ve vzduchu se vznášel plamínek věčného světla.

Paní Julinka zabočila po pravé straně do poboční lodi, na jejímž konci vítal ji vchod do kaple.

Cesta byla volná, nebylo třeba jako jindy zástupem věřících se prodírat a paní Julinka s duší soustředěnou k té, jejíž obrysy s tělem mrtvého Syna na klíně v pozadí kaple jí kynuly vstříc, neslyšnými kroky dospěla až před samý práh kaple, když tu její nohy jako zdřevěnělé, nebo k dlažbě přimrazené se zastavily a oči její se vytřeštily jako před neočekávaným příznakem.

Na tvrdém kamenném prahu kaple klečel muž s rukama na prsou sepjatýma a s hlavou ke hrudi pokleslou.

Paní Julinka viděla jej jenom ze zadu, ale poznala jej hned po obleku, po celé postavě, ale hlavně po tmavých vlasech, jimiž tolikráte v něžném mazlení se probírávala.

Muž jako zkamenělý setrval v nehybné posici zdeptaného kajícíka.

Jen chvílemi zvedal na okamžik hlavu k bolestné Matce, ale jakoby se necítil hodným pohledu na ni, hned zase hlavu skláněl.

Paní Julinka chvílku naň hleděla v úžasu a v ohromení.

Co je to za člověka?

Odešel ode mne před chvílkou jako herec, jenž čestně zhostil se naučené a dobře nastudované úlohy a jest snad tento výjev, který se naskýtá mým očím, dalším výstupem výpočítaným na docílení odpuštění v mém srdci?

Uměl by se tak přetvařovati?

Ale vždyť nemohl tušit, že sem ještě dnes vkročím.

Kdyby sem byl snad "přilezl" za mnou, mohla bych se domnívat, že chce pokračovati v šalebné, mámvivé hře.

Takto však, i když celé jeho došavadní chování bylo jedinou přetvářkou, nynější jeho počin jde mu patrně ze srdce.

Paní Julinka vzhledla tam, kam upíraly se i jeho zraky a najednou ramena její se roztrásla tlumeným vzlykotem.

Pojednou pocítila touhu učiniti dva kroky, jež ji ještě od muže dělily, kleknouti vedle něho na mrzavý, kamenný stupeň a své modlitby spojit s modlitbou jeho.

Po prvé zase klečeli by tak vedle sebe, jak vedle sebe klečeli na klekátku u sv. Mikuláše, když kněz před několika měsíci svazku jejich požehnal.

Ale což, kdyby on v tom okamžiku, jak by se mu přiblížila, se zvedl a odešel?

Nesnesla by toho jeho pokoření, věděla, že by to bylo poslední ranou do jejího trpícího srdce.

Proto tlumíc vzlykot raději o několik kroků ustoupila do stínu pilíře a čekala, až Prchal se zvedne.

Netrvalo to již dlouho a paní Julince nepodařilo se ani úplně utišiti pláč, když Prchal skloniv se na několik okamžiků ještě hlouběji, potom se zvedl a se sklopenou hlavou odcházel, paní Julinky v šeru ani nepozoruje.

Neslyšnými krůčky pustila se za ním.

Před kostelem na chodníku se zastavil, uvažuje, má-li se dáti směrem nahoru či dolů ku Praze.

V tom ze zadu v podpaží vsunula se mu chvějící se ženská ruka.

Obrátil se úžasle a poznav Julinku, ustoupil o krok.

"Vy jste mne sem stopovala?"

"Nikoliv, nestopovala jsem nikoho. Náhodou jsem do kostela přišla. Ale, Venouši, nemyslíš bys, že by toho týrání bylo pro mne zrovna tak dosti?" v slzách snažila se usmáti paní Julinka.

"Nejsi-li ještě na dnešní večer zadán, prosila bych, abys mne doprovodil kousíček třeba nahoru Úvozem podle strahovské zahrady."

"Vy byste dovolila?"

"Venouši, já ti doopravdy uteču, nebudeš-li ke mně, jakým jsi býval!"

"Mám ti tedy i dále příchýlnost a lásku vyhláskovat?" odpověděl se zatrpklým úsměvem.

"I mlč a nekřič tolik, at' nikdo nás neslyší. Ještě budeš uraženým! Ale řekni, řekni sám, nemáš toho opravdu u mne dosti vroubeno?" překotně a uděchaně otázky i výčitky ze sebe aypala paní Julinka. "Pojď, pěkně se k sobě přitulíme a šeptem si dopovíme, co jsi doma přerušil a co jsme nedojednali."

"Neřekla jsi, Julinko, sama, že cítíš proti mně odpor a hnus, že bys se bála hodinu se mnou prodlít pod společnou střechou? A já po tom, co jsem dosud prováděl a k čemu jsem se přiznal, musím ti dáti za pravdu. Hled', smířil jsem se se svým osudem. Chci žít sám — nechci, aby ani stín z mého života padal ti do cest."

"Venouši, sama jsem si v prvním návalu myslila, že se to jinak rozplést nemůže; ale když za tebou zapadly dveře, smyslů mne to zbavilo. Což myslíš, že jest možno, aby žena, jež má muže tak ráda jako já tebe, mně nic, tobě nic, jen tak se od něho odloučila, jako se rozcházejí dva mladí lidé, kteří se na

dostaveníčku pro nějakou hloupost rozmrzeli?"

"Co dělati, když jsem si nedonesl do života ničeho, co by mne opravňovalo ke štěstí se zámožnou měšťáčkou dcerkou? A byl-li jsem tak nerozvázným, že podvodem jsem se dotřel k tomu štěstí, musím mít sílu za nerozváznost nésti její důsledky."

"Ano, Venouši, docela správně. Přesvědčila jsem se před několika minutami, že máš pevnou vůli za chybu pykati! Ten, kdo se utíká v místa, kde jsem tě našla, která jsem se domnívala, že se s tebou nesetkám dříve než v soudní síni, takový člověk zaslouží, aby se mu dala příležitost k nápravě a pokání. A to ti tedy uložím. Za trest poneseš jho, jež si dobrovolně na sebe vzal, až do smrti."

"Julinko! Julinko!" přitiskl Prchal k sobě Julinkino rámě a potom uchopiv její ručku, vtiskl na ni — horoucí polibek.

Chumelenice houstla a nad strahovskou zahradou jakoby se vzdouvaly mihotavé bělostné závoje.

"Tak přijímáš uložený trest?"

"Myslíš-li, že obстоjím! Budu hledět jednati tak, abys se nemusila za mne hanbit. Měl jsem zrovna úmysl hledati si místa za pultem a na vždy zhostiti se velikášských snů. Chceš-li tedy, Julinko, abych si vydělával jako za dřívějších let a nebudeš-li se stydět za mé oznošené ruce?"

"Lepší takové ruce než hebké a měkké, na kterých lpí nepoctivý zisk. A teď se obrátíme, aby maminka se neznepokojovala dohady, kde se touláme. Skoro celé dva dny jsem nebyla doma. Cestou mi ještě povíš, jak napravíme, co jsi zavinil. Jak nahradíme způsobenou škodu, kdyby to mělo státi i všechny peníze, které nám maminka dala."

"To je to nejmenší. Není toho tak mnoho a mně samému se uleví."

"Ale před maminkou zatím se o ničem nezmiňuj. Té to musíme dávat po drobtích a nechť to mně na starost. Zatím ještě, než si najdeš nějaké místo za pultem, budeš dít

chodit "do banky". Rozumíš? — Cestování ovšem necháš."

"Obdivuji se ti, drahá Julinko, jak rychle jsi všechno promyslela. Dám se sebou vésti a nechám tě tedy jednat. Ale přiznám se ti, že mám ještě strach, jak to u maminky dopadne. U té nemohu počítati s tak velkým slitováním jako u tebe. A potom, jak ti bude, až se to roznese po veřejnosti, že místo bankovního úředníka dostala jsi kupeckého mládence?"

"I to mně nech na starosti. A konečně, co nám bude po lidech, nebude-li nám nikdo moci vytýkati nic nečestného?" s hlubokým, ulehčujícím povzdechem končila paní Julinka, protože zabočovali již do uličky k domovu.

Osvětleným krámem viděli, jak paní Stehlíková při své pilnosti se otáčí hbitě kolem zákaznic.

Za chvílku bude již zavíratí a proto bude lépe, když ji ani nevyruší.

Vyšli rychle po schodech a za chvílku stáli zase v osvětleném pokoji, z něhož před chvílí v zoufalství prchali.

Venouš, hodiv se sebe zimmnik, vroucně objal Julinku, která před zrcadlem prohlížela oči, jež se snad za celý její život dosud tolik nenaplakaly, jako za poslední dva dny.

Paní Julinka, vyvinuvši se muži z náruče, pokusila se úsměvem shladiti v obličejí stopy zažitých duševních otřesů.

Nešlo to ovšem tak rychle, ač křiše byla překonána.

"Ted' Juloušku, teprve ted' cítím se tady po prvé jako doma, protože dosud stále jsem se obával, že mne odtud jednou s hambou vyženeš. A budu si hleděti zasloužit štěstí, které mně nehodnému slibuješ," s povzdechem vyjasňoval čelo Prchal.

Sám zaskočil do kuchyně pro štěpiny a přikleknuv ke kamnům, jal se rozdělavati oheň.

Hrábl pohrabáčem na rošt a shledal, že jsou kamna plná popela.

"Prosím tě, Julinko, čím pak jsi to topila? To přece není popel z uhlí."

Paní Julie se na něho nechápavě podívala, ale potom si hned vzpomněla.

"To jsem v kamnech před večerem spálila kus tvé minulosti: Vojenský plášť, černou pásku a brejle."

"Měla jsi strach. Dobře jsi udělala. A já spálím to ostatní," odpověděl Prchal, vyčistil rošt, urovnal hraničku dříví a podpálil.

Zatím, co paní Julinka odešla do kuchyně, aby po třech dnech uchyستala aspoň na rychlo nějakou teplou večeri, přisedl Prchal k psacímu stolu a jal se přebíratí papíry v jedné zásuvce.

Vyhledal v nich svůj zažloutlý křestní list a několik starších vysvědčení od šefů, u nichž byl zaměstnán.

Věci tyto uložil do zásuvky zpět, ostatní papíry i se dvěma kaučukovými razítky vložil do kamen, v nichž zatím se již uhlí vesele rozhořelo.

Potom za papíry následovala i padělaná vkladní knížka na peníze, jež s Julinkou dostali od maminky k zasnoubení.

Ukončiv tu práci, spokojeně si oddechl.

Neměl strachu, že by někdo ty věci u něho našel, třebaže v novinách o něm psali, že jsou mu na stopě.

Jestliže bude dále žíti poctivě, nikomu nenapadne v klidném malostranském manželu bohaté ženy hledati podvodníka.

Ale přece se mu ulehčilo, jako by se byl zbavil strašidla.

Když paní Katynka asi po půl hodině vybatolila se vzhůru po schodech a vešla do bytu, byla jídelna již příjemně vyhřátá, v kuchyni sálala plotna a v celém bytě voněla připravovaná večere.

Celá ustrašená dosud vzpomínkou, jak Julinka s cesty se vrátila, zastavila se hned u ní v kuchyni.

"Tak, dětátko, jestli pak ses z té jízdy již trochu vzkřísila? Šel z tebe strach, jak jsi vypadala."

"I to víš, maminko, to ta cesta. Ve vlaku je ted' přetopeno, při tom se zase dveře otvírají."

"A co ti napadlo, že ses včera tak splašila? Najednou se sebereš, nic neřekneš?"

"Nevím, maminko, ale nemohla jsem sama vydržet doma bez Venouše. Najednou mne to napadlo — víš — maminko — já teď sama nevím, co se to se mnou děje —" začervenala se Julinka a objevši matku, pošeptala jí něco do ucha.

"I že jsem si to už sama myslila!" šťastně usmála se paní Katynka.

Chtěla se zrovna vyptávat, co zkusila dcera a jak se jí líbilo u Venoušových rodičů, ale zatím vylítla jí z úst jako raketa otázka?"

"A ví to již zet'áček?"

"Neví, matičko, ale prosím tě, neříkej mu to, víš, má těch různých starostí — je času dost."

"I to ho nezabije. To by ho spíš potěšilo, ale když nechceš, aby to již věděl, počkám, až mu to povíš sama. Jen aby ti Bůh zdraví dal, aby to šťastně dopadlo. Ale kdybys měla takhle vyvádět jako včera a dnes, když by zet'áček nebyl doma, tak se v tom musí udělat nějaký prostředek a Venda na ty cesty nesmí. Ať mu raději ujde z nich ten užitek, bude lepší, když budete teďky pořád pěkně pohromadě," rozšafně usuzovala paní Katynka.

"Já mu to řeknu, mamičko. On mne má rád a jistě mně on to udělá k vůli a zůstane doma."

Když potom paní Katynka vkročila do pokoje a Prchal jí líbal po zvyku ruku, málem se zdál paní Stehlíkové ten obvyklý hold skrovným a nejraději by byla zet'áčka přitiskla na svá prsa, čemuž Prchal šetrně zabránil.

Musila si ho aspoň dobrácky zatahat za ucho.

"Ta holka, zet'áčku, vás má ráda, že si to ani nezasloužíte."

"Já vím, maminko. Ale je mi to snad práno?"

XII.

Že všem třem členům rodiny toho dne chutnala večeře, jak náleží, třebaže se s ní paní Julinka trochu opozdila, nemusím podotýkati.

Julinka, ač chvillemi přece přeletěl jí čelo divný stín, hleděla se usmívati, aby zahladila s tváře i s očí stopy nervového rozrušení a Prchal dnes klidnější a veselejší než jindy, přece neprokazoval ženušce různých něžností jako jindy, třeba se mračil.

"Inu, děti, snad se přede mnou dnes neostýcháte?" myslila si paní Katynka a schválně sáhla si po novinách.

Dlouho však nečetla a jako jindy brzo začaly se jí zavíratí oči.

A tak ten den, plný rušných událostí, končil klidem aspoň zdánlivým.

Že hlavně nitro paní Julinky, již podařilo se sice neštěstí zažehnati, ale nikoli hrozivší jí nebezpečí vyhladiti z paměti, nebylo tak klidné, jak se zdálo, a že také v duši Prchalově po mravním otřesu bylo ještě jako v kraji, nad nímž přehnala se bouře a za nímž ještě bromy v dálce dobublávají, není rovněž třeba připomínati.

"Jaký bude? — Polepší se? — Myslí to se mnou aspoň nyní poctivě? — Má mne rád a bude mne mítí stále rád? Neupadne znova zase, neklopýtne na cestě, na kterou dnes zabočil?"

Podobné otázky jedna přes druhou křížily se paní Julince v hlavě a proto není divu, že druhého dne, ač v noci spala klidněji a více než ve dvou nocích předešlých, vstávala malátná a sešláblá s hlavou jako omámenou.

Prchal po delší době zase poprvé o pěti vstával a šel s tchyní do krámu a když přišel o sedmé hodině nahoru v naději, že Julinka má již pro maminku i pro něho snídání, našel ji skleslou na stoličce ve studené ještě kuchyni.

"Juloušku! Co ti je? Není ti dobře?" ulekl se.

"I nic to nebude. Je mně jen nějak slabo. Víš, přemohlo mne to, ty dva poslední dny."

"Já ti zaběhnu pro doktora, chceš, dušičko?"

"To tak! Nevím, co by tady dělal, ale mohl bys mně snad poslat

nahoru maminku a být dnes za ni v krámě. Řekni, že se v úřadě omluvíš —"

"Už letím, miláčku, ale vid', nebudeš na mne tady žalovat?" prosebně k paní Julince upjal zrak.

"Bláhový, mám tě ráda. Nevidíš, jak se statečně před maminkou přemáhám?"

"Vidím, ovšem že vidím. Nezapomenu ti toho a uvidíš, miláčku, modré s nebe ti snesu. Jenom mi ted' nestonej!" pohládl Prchal ženu a políbiv ji, chvatně se vracel do krámu.

Paní Katynka byla v minutě nahore a mrknutím oka pochopila situaci.

Ušla se, ušla a je hodně unavená.

"Tak prý nám chceš, dět'átko, povídat zet'áček, stonat. To je pěkné!" usmívala se paní Katynka.

"Tak honem pěkně do postele, vyhřát se, pěkně se vyhajat a v pokoji si odpočinout."

"Ale to nic není, matinko. Jsem jenom trochu slabá a jak jsem se sehnula ke dvířkám sporáku, jaksi se mi zatočila hlava."

"Nu, z toho si moc nedělej, to ted' bude častěji. Tak pojď, pojď si lehnout, já tady za tebe zatopím i oběd uvařím, však on již si Venda v krámě poradí. Povídal, že dnes zůstane doma," jakoby máslo ukrájoval hovořila paní Katynka a odváděla dceru zpět do pokoje.

Několika rozmachy natřásla jí peřiny a potom ji až po bradu ukryla.

"Přeješ si, abych ti udělala nějaké thé pro pocení, nebo myslíš, že by ti přišlo snad k chuti něco jiného?"

"Prosím tě, maminko, uvař nejprve kávu. Venouš i ty budete mít již hlad a já se na ni také těším. Ale potom, budeš-li mít čas a budeš-li ta kdobrá, mohla bys mi udělat trochu limonády. Mám v sobě trochu jakousi horkost."

"I to víš, že udělám. Venda povídal, že by zaběhl pro doktora. Jářku, zet'áčku, toho snad nebude potřeba. Musil by se nám, holka, ten doktor jen vysmát. Ale až si od-

počineš a zase přijdeš k sobě, musí tě Venda ted' častěji vyvést na procházku. Nesmíš sedět jako dosud pořád jen doma. A na ty jeho cesty nesmí ted' ani pomyslit. Pohyb a chůze třeba až do únavy je ti ted' každý den potřebná a bude ti dělat dobře. Na Nebozízku můžete se každý den do vůle našpacírovat. Je tam ted' hezky, není tam moc lidí a nebudou na tebe zbytečně okounět."

Potom paní Katynka jako mladice odskočila do kuchyně, rozdělala oheň a jak oheň v plotně praskal a ona mlýnkem točila, celý byt v jejích myšlenkách oživoval novým, dosud tam nevidaným ruchem.

Kuchyň se provlázovala a za chvíli v ní zavoněla káva.

Když svůj i Julinčin hrníček donesla do ložnice, přivítaly starou paní dceřiny oči mdlým úsměvem.

"To se mám jako nějaká kněžna. Neseš mi, matinko, kafičko až do postele."

"Inu, zahrej si jednou také na paní, však jako slečna sis tak sloužit nenechala," se zářícím obličejem štěbetala paní Katynka a postavivši Julinčin stoleček, sama se svou snídaní usedla na pelest postele a s chutí se do ní pustila.

"A co pak, dět'átko, mám vařit k rád, anebo nemáš ty sama chuť na něco zvláštního?"

"To víš, matinko, že si nevybíráám a Vendovi od tebe bude taky všechno chutnat. Mohla bys třeba uvařit kousek hovězího s jakoukoliv omáčkou a potom smažené vepřové žebírko s bramborem."

"No, tak vidíš. Jíž mám po starosti. Vezmu zet'áčkovi dolů kafe a hned potom zaskočím k řezníkovi."

"Tak, jak je, maminko, Julince?" vítal otázkou tehyni Prchal, sotva se snídání vkročila do krámu.

"I bud'te bez starosti, zet'áčku. Trochu předevčirem a včera myslím prostydla. Vyhřeje se a bude dobře. Musíte jí ted' mít hodně rád, hledět jí vyhovět, zbytečně ji nerozčilovat, nemračit se na ni jako strašidlo, jak jste někdy mívál bez příčiny ve zvy-

ku, raději ji hledět rozveselit a všechno bude zase dobře."

"Neví nic, Julinka nežalovala," s radostí zjistil z veselé tváře paní Katynky Prchal a hned mu bylo v mysli volněji a lehčeji.

Po odchodu tchyně, poněvadž kupci v té době již jenom jednotlivě se trousili, použil Prchal volnějšího okamžiku k prohlídce krámků.

Prohlížel si zásoby v šuplátkách jediného regálu v koutě, poznamenal si zboží, jež docházelo, vedle dveří do cesty postavené dva pytle bramborů a sud kyselého zelí odšoupl více ke zdi, aby při otvírání dveří nestály v cestě, za oknem do malebných pyramid vyrovnal krásně zbarvená jablka a citrony, na poličky po stranách vyrovnal několik prázdných lahví a plechových krabic s malovanými nálepkami a když k polední přehlédl vykonanou práci, spokojeně si oddechl.

Postavil se na ulici před vyčištěné okno, přeměřil ještě jednou výlohu za ním a řekl si:

"No, Vendo, teď to má aspoň trochu vzhled obchodu. Ale malé, tuzemské je to všechno."

K jedné hodině přišla paní Katynka dolů a spráskla podivením ruce.

"I to to tady nějak prokouklo! A jak jste to tady uvolnil! Tancovat by se v krámku mohlo. Již kolikrát jsem si myslila, že by bylo potřeba, tady udělat trochu pořádek. Ale kde pak já již na všechno stačím! Tak, tak, že kupcům posloužím, zboží, jak dochází, seženu, a jak mně to tady lidé složí, tam to zůstane stát."

"Vždyť jsem tady tak mnoho toho neudělal. Jen zhruba jsem to dal do pořádku. Tady s kyselých okurek a rajských jablíček musím ještě odlít usazenou plesnivinu, láhve otřít, krabice oprášit a přede vším by domovnice tady taky mohla jednou podlahu vydrhnout. To se do takového krámu docela jinak přijde. Kupci jdou za pořádkem a čistotou."

"Inu, máte pravdu, zet'áčku! Ale když na tohle na všechno já nesta-

čím," nad uděleným počtem trochu se skoro rozčepýřila paní Katynka.

"Jste hodný a za to se teď jděte pěkně napapat a odpoledne si pobud'te s Julinkou, aby jí samé nebyla dlouhá chvíle. Odpoledne si to tady vyřídím sama a jenom bych vás prosila, abyste sem sešel večer k sedmé hodině, abych zase mohla uchystat večeři."

Že se Prchal nedal dvakrát pobízet a do schodů zrovna letěl, netřeba připomínati.

Paní Julinka poléhala asi pět dní více na matčino nucení, než z opravdové potřeby.

Tělo nabývalo sil i dřívější svěžesti a také v její duši, přes kterou přehnala se taková bouře, se poznenáhlu zase jasnilo.

Prchal choval se k ní s něžnou pozorností, hleděl vytušiti každé její přání a hned mu vyhověti.

Přes to však při něžnějších projevech lásky byl až ostýchavý a plachý a chvílemi jako dříve upadal i v zasmušilost.

"Vendo, nač pak již zase myslíš? Zase jsi ten starý mrzout! Co pak zase mne nemáš rád?" vyčítala mu Julie, pozorujíc jeho chmurnou náladu.

"Jak pak bych tě neměl rád, zlato moje! Ale tobě se divím, že mne neodháníš."

"Ty — ty zlobohu! Proč mne i sebe trápíš? Ať je všechno zapomenuto! Rozumíš?"

"Rád bych zapomněl, rád bych, aby mé minulosti vůbec nebylo, ale třesu se ještě před tím okamžikem, až podobně jako tobě budu se musiti vyznati i mamince. Toho se strašně bojím. Zakládá si tolik na mém postavení, kterého nemám."

"To zatím nenaléhá a později, až někdy nadejde vhodná chvíle, jí to taky povíme. Zatím se tím nemuž a buď veselý. Mně je ti, Venoušku, teď tak hezky, tak blaze, jak mně ani po svatbě nebylo."

"Ty máj klenote!"

"A jakmile jenom trochu budeme moci, pojedeme do Belčic znova k

tvým rodičům. Jsou chudí, ale ani moji rodiče s počátku nebyli pohati, a proto se za ně nemusíš stydět! Byla jsem sběhem událostí tak zmámená, že jsem se myslím k nim nechovala dost srdečně, jak se sluší na dceru. I na té straně se musí vyjasnit."

"Zahanbujes mne, Juloušku, ale to víš, že poslechnu."

Následujícího dne paní Julinka již ani matčinými domlouvami nedala se ve světnici udržeti a paní Katynka mohla zase celý den zůstatí si v krámě.

Prchal toho dne po prvé zase ráno odcházel "do banky" a činil tak i ve dny následující.

"Kdy pro mne skončí ta falešná komedie před tchyní?" rozmrzele uvažoval, odcházeje z domova, aby zbytečně prolajdal půldne potulkami v kavárně nad novinami.

Bylo mu líto zbytečně promarněného času, který by jinak mohl pěkně prožítí doma u Julinky nebo věnovati užitečné práci při obchůdku.

Dříve za takových dopolední, která i dle mínění Julinčina měl sedětí v úřadě, vyhledával po kavárnách, restauracích a zprostředkovacích kancelářích různé známé i přátele, kteří slibovali mu nějaké výhodné místo zaopatřítí, vpravdě však na něm jenom podvodně mámili peníze, jak tvrdili bud' na výlohy nebo na úplatky pro vlivné osoby.

Nepoctivou hru těchto falešných přátel Prchal již dávno prohlédl a proto ted' nejen že jich nevyhledával, nýbrž i tehdy, když se s některým z nich mohl setkatí, raději zdaleka se mu vyhnul.

Místo honby za úřednickým místem v bance začal se ted' Prchal ohlížeti po nějaké kondici v oboru, v němž se vyučil.

Věděl, i když se mu podaří nějaké místo kupeckého příručního uloviti, že jeho plat bude poměrně skrovný, ale odevzdá-li jej Julince, bude přece mítí vědomí, že nežije z milosti a že přece aspoň stravu si zaplatí.

Několik dní v poctivé snaze opa-

třiti si jakékoli místo toulal se zase Prchal vždy dopoledne po Praze.

Odpoledne pak věnoval výpomoci v krámě své tchyně, kde jeho příčinnost a bystrozrak dobře se uplatňovaly a docházely u paní Katynky pozornosti i opravdového ocenění.

Kupci se do krámku hrnuli.

A nebyly to jen staré známé paničky a partaje.

Slušná výloha za čistě se lesknoucím oknem i jinaký pořádek v krámě přivábily do něho i lidi, kteří dosud o jeho práh nezavadili.

Ráno do sedmi vypomáhal sice Prchal, ale často bylo třeba pomoci i po jeho odchodu.

Paní Julinka, která od svého provdání v hokynářství na nic nesáhla, ted' vidouc toho potřebu, třebaže matka ji z krámku vyháněla, přece zase aspoň chvílemi se tam zdržovala.

Aspoň peníze brala, větší řadu nákupů hbitěji nežli matka spočítala, to a ono zboží k ruce podala, nakoupené věci pomohla nějaké vážnější matroně do košíka složití.

"Jdi nahoru, nastudíš se tady!" zlobila se jednoho mrazivého prosincového dopoledne paní Katynka, když odbyly poslední zákazníci a v krámku právě nikdo nebyl.

"Kdepak, mamičko, nahoru! Ted' teprve musím sama obstarati nákup na oběd," usmála se paní Julinka.

V tom okamžiku zacinkal nade dveřmi krámu zvoneček, dveře se rázně rozlétly a do krámu pěkně vyholen, s navoskovanými kníry, s tvářemi blahobytnicky plnými a zdravě mrazem zarůžovělými, upjat v zimníku s kožešinovým límcem vstoupil pan — Pecháček.

"Ach, dobrého jitra, paní Stehlíková, — poklona, mladá paní! To máme dnes mrazeječek! Až se člověku jiskří před očima."

"Pěkně vítám, pane domácí. Toto jsou hosti! Čím pak posloužím?" trochu špičatě, vzpomenuvši si nedávné Prchalovy výstrahy, přivítala návštěvníka paní Katynka.

"No — děkuju, tak dalece bych ničeho nepotřeboval, ale jdu okolo

a napadne m: Což abych se tam zas jednou podíval, jak se dámám daří."

"To je od vás hezké, pane poručníku!" vlídně odvětila paní Julie a koukala, kudy by zmizela, protože tušila, že pan Pecháček tak brzo neodejde a jí opravdu se nechtělo v krámě zbytečně mrznouti a mimo to v práci se zdržovati.

"Ale prosím vás, mladá paní, ještě mne zlobte s tím poručníkem! Já vím, že mne máte za blázna. Ale nemůžu to přece přenést přes srdce, abych se nezeptal, jak tady paní domácí vychází se svým panem zetěm."

Julinka teď zůstala stát.

"Ale toto je mně otázka, pane domácí! Jak pak bychom jinak vycházeli než dobře? Já dětem pokud možno uhnu, abych nepřekážela, dcera má matku ráda a můj zet' chová se k Julince i ke mně tak, že by si jej mohl každý zet' vzít za vzor," odpověděla chladně s důstojností spokojené matrony paní Stehliková.

"Hm, hm, to rád slyším. Ostatně zasloužíte obě, aby si vás pan zet' i manžel vážil. Ale skutkem toho nedokazuje. Jak vidím, obě se tady lopotíte, a on zatím se pěkně potuluje po Praze."

Při těch slovech paní Julinka zbledla a paní Katynka rozevřela malá očka.

"Jak to, pane domácí? Vždyť zet' přece teď v dopoledních hodinách sedí v bance, v úřadě!"

"Cha-cha-cha! Tak vy tomu dar-mošlapovi to dosud věříte?"

"Pane Pecháčku! Nechte si své řeči, ušetřete maminky!" prosebně vzhledla k měšťamostovi paní Julie.

"Jak to, dítě? Co mi chcete tím říci, pane domácí?"

"Že váš pan zet', jak jsem se již před svatbou dověděl, žádným bankovním úředníkem nebyl, není a nebude," s vítězným škodolibým úsměvem vyhrkl pan Pecháček.

"Je to pravda? Julinko, je to pravda, co pan domácí tady povídá?"

"Matinko!" vykřikla pobledlá paní Julie, ale hned se vzpamatovala a pokračovala klidněji.

"Je to pravda, mamínko. Víš, nehněvej se, Venouš a já jsme vůči tobě užili lsti. Věděla jsem hned, jak jsme se seznámili, že tím bankovním úředníkem není. Ale měli jsme se s Vendou tuze moc rádi. Slíbila jsem mu, že od něho nepopustím, ale protože jsem věděla, že kuješ si se mnou plány na nějakou lepší partii a že bys těžko svolovala, aby si mne vzal kupecký příručí."

"Tak on je kupeckým mláden-cem?" ještě více otvírala oči paní Katynka.

"Ano, matinko, kupeckým příru-čím v koloniálním oboru. A proto-že jsem se bála, že bys k naší zná-mosti nikdy nesvolila, tak jsem sama Venouše přemluvila, aby se vydával za bankovního úředníka.

"Tady máte ty děti! Já myslel, že vás obě podvedl!" prodloužil zklamaně obličej pan Pecháček.

"Je to hezké od pana poručníka, že ačkoli mu stav věci byl již před svatbou znám, že dovedl svoje tajemství uchovati pro sebe, ovšem ze šlechetného úmyslu, aby našeho štěstí nepokazil. Děkuji vám, pane poruč-níku za toto kavalírské chování co nejsrdečněji."

"Ale dovolu, mladá paní, jsem rád, že to takhle vysvětlujete. Ale skrz na skrz vzato, je to přece od něho podvod," přemáhaje vztek nad zklamáním, vyhrkl pan Pecháček.

"Cítíte se poškozeným, pane do-mácí? Pak žalujte! Koho zet' pod-vedl? Koho poškodil! Nejste-li to vy, pak toho slova vícekrát neuží-vejte, aby vám zet' nedal příležitost, abyste nařčení dokázal před sou-dem," vyjela si teď paní Katynka.

"Paní domácí!"

"Je to pravda. Hezké je od vás, tuze hezké, že jste se domníval, že dceru i mne chtěl ženich podvésti a přece jste ji ani mne nevaroval, jak bylo vaší poručnickou povinností. Nechal jste si to až na chvíli, kdy jste se domníval, že se budete moct radovat z toho, jak jsme nalitly —" rozlítla se paní Katynka.

"Ale, mamičko," okřikovala mat-ku dcera.

"Ale to se vám nepodařilo. Já jsem se nevďávala, vdávala se dcera a ta věděla, koho si bere. Tak vám sklaplo. A sklaplo i v tom ohledu, jestli jste čekal, že teď uhodím lamento. Místo toho vám znova řeknu, že můj zet', at' je čím je, bude mně zrovna tak milý, jako mně byl milým dosud. Někdo by olizal všech deset, kdyby se mu na ně podobný ženich přilípl," nemohla se zastavit paní Katynka.

"Inu, tak gratuluju. Vždyť já vám ho nevezmu," schliple odpověděl pan Pecháček a otočiv se na podpadku, vylítl z krámků jako puma.

"Matinko, nehněváš se na Venouše? Nehněvej se a odpusť to také mně!" objala matku po odchodu pana Pecháčka dcera.

"I, nehněvám se, ale vztek mám. Je mně to jedno, at' je Venda čím chce, ale ty bys zasloužila, že mne tak dlouho zbytečně taháte za nos a musí mně takový bubřina jako ten Pecháček, otevřít oči, abych se dověděla pravdu. Za to i zeti vycinkám," slibovala v rozhorlení paní Katynka.

"Ale, mamičko, nehněvej se! On se ti za to odvděčí."

"Již aby byl doma! Já mu dám toulat se po Praze a tady ve vlastním kšeftě by mohl od rána do noci pracovat!"

"No, domluvíte se, mamičko, až Venda přijde, ale v dobrotě, vid'?" Víš, že se nesmím teď rozčilovat."

Toho dne paní Julinka toužebně Prchala vyhlížela z okna, aby jí neproklouzl, až se bude vracet a nezastavil se v krámě, než s ním promluví.

Dočkala se skutečně okamžiku, kdy Prchal se objevil na rohu uličky a seběhla mu do domovních dveří naproti.

"Pojď, pojď, já již se tě dočkat nemohu," přivítala paní Julinka muže a vsunuvši mu ruku pod paží, vedla si jej vzhůru po schodech.

"Ta naše mladá milostpaní toho milostpána ještě láskou sní," zazubila se za nimi domovnice, která ná-

hodou vyhlédla špehýrkou ze dveří, když šli mimo.

V předsíni, sotva za nimi zaklaply dveře, pověsila se paní Julinka muži na krk.

"Tak a teď mi dej hubičku, ale pěknou! Zasloužila jsem si jí dnes!"

"Ale, miláčku, třeba deset! Tu máš, tu máš! A teď, smím-li se ptát, zač jsem to platil?" usmál se Prchal a přivínil ženu na prsa.

"Již jsme v suchu, maminka již o tobě hlavní věci ví!"

"Opravdu? A nevyžene mne? Prosím tě, jak jsi jí to pověděla? A jak k tomu přišlo?" rozčileně ptal se Prchal.

"Jak to přišlo? Ale tak nějak náhle, jako když lékař do vředu nožikem zajede. V prvním okamžiku mně bylo do omdlení, ale potom hned nabyla jsem kuráže. Pojď, povím ti to v kuchyni, musím dohlédnout, aby se mně něco nepřipálilo a nezkazil se tak oběd, ke kterému dnes opravdu můžeme zasednout ve se se a bez starosti."

A míchajíc různými vařečkami, brzo v tom, brzo v onom kastrolu neb hrnci, vypravovala paní Julinka muži o výstupu s panem Pecháčkem a končila:

"Sama nevím, kde se ve mně vzala myšlenka, abych tvoji vinu vzala sama na sebe. Bůh mi snad tu lež odpustí. Budu ho o to prosit, aby nám dal štěstí a požehnání a abys již, Venoušku, zůstal hodným."

"Julinko! Toho jsem opravdu nezasloužil! A co tomu říkála maminka?"

"Vyčinila panu Pecháčkovi, že se dotkl tvé oti a rozebrala mu tak svědomí, že jistojistě o nás ani slovem nezavadí. A na tebe se chystá, že tě od úsvitu do noci zapřáhle v krámě."

"Pán Bůh zaplat'! Tak najednou již i místo mám. Julinko, můj klenot, to je mnoho štěstí najednou. Nebude nám to věru na škodu. Podíváte se teprve, ty i maminka, co já z té špelunky dole udělám a to nám potom vynesu víc, než kdybych

se za pár stovek měsíčně hrbil v bance a dřel se na cizí."

"Jenom buď trpělivý, kdyby maminka snad byla první dny trochu mrzutá. Ale já myslím, že ani to nebude."

A opravdu nebyla. Pan zeť dostal sice své kázáníčko, taky nějaká slza ukápla, že ty děti neměly v paní Katynku tolik důvěry a bály se, že by si nedovedla vážit poctivého člověka, ale celkem to prošlo levněji než nejnevinnější májová prška.

Toho dne k páté hodině cupali mladí manželé Prchalovi vzhůru Nerudovou ulicí ke svatému Kajetánu poděkovat Bohu za tak nečekané vyjasnění zapletených svých poměrů.

* * *

Do radostné nálady vánoční toho roku přikápla mladým manželům bolest, paní Katynka při silných mrazech onemocněla kloubovým reumatismem.

Nastrádalo se to v ní za leta a zrovna po Božím Hodě vánočním to propuklo.

Rozumí se samo sebou, že se jí dostalo pečlivého ošetření a projevů lásky od Julinky i zetě. Ten musil se nyní úplně sám ujmouti obchůdku. Staral se, aby z něho byl obchod.

Paní Katynka tři měsíce vyležela na lůžku jako Lazar a když jarní sluníčko jí koncem března po prvé zas vyvábilo ven a ona sběhala se se schodů a vyšla před dům, zůstala ustrnutím státi. Tam, kde bylo malé obyčejné okno krámku, byl široký výklad, také dveře byly rozšířeny a nějaký muž zrovna nad krám zavěšoval veliký štít se zlateným nápisem.

"Imu, dceruško, to snad není ani u nás!" zajíkala se údivem paní Katynka.

"I je, mamičko! A pojď se teprve podívat dovnitř!"

"To je hezké, matinko, že jdete! Vitám vás. Vidíte, že je u nás hezky? Myslil jsem, mají peníze, které jste nám dala, ležet na mizerný úrok — tak jsem jich část vrazil do obchodu. Přijdou všechny nazpátek a

přivedou kamarády," vesele tchyni vítal zeť.

Paní Katynka mohla oči nechat na mosaikové, pěkně vzorkované podlaže, na řadě regálů, na plechem pobitém pultu a lesknoucích se váhách, na žocích kávy a rýže a zásobách jiného a jiného zboží.

"Kde pak jste, zeťáčku, k tomu vzal místo, vždyť to není můj krámek?"

"Jen přičku mezi ním a kuchýnkou za ním jsem prorazil. Skladiště jsem postavil na dvoře."

"No, a jestli pak sem přece lidi jdou?"

"Kolikrát jsem jako v kole. Sám na to nestačím. Protože vy sotva budete mít moci tolik pomoci, kolik bych potřeboval, nezbude, než vzít si pomocníka. Nebudete snad, maminko, mít nic proti tomu?"

"To by bylo, jako bych pramen chtěla podvázat — jen si, zeťáčku, všechno dělejte podle své hlavy, jak to potřebujete."

"Firma, jak jste viděla na štítě, je vaše, maminko. Jak pak bych něco mohl udělat bez paní principálky, bez paní šéfové?"

Paní Katynka se spokojeně usmála. "Potřebujete vy rozumy takové kramářky, jakou jsem byla já! Však jste již i ten štít mohl dát na své jméno."

"Ten tam zůstane, mamičko, na vždycky. Jsem jenom vaším obchodvedoucím a snad jednou — ale toho Pan Bůh ještě dlouho nedej — "Kateřiny Stehlíkové nástupce" — To vaše jméno zůstane na obchodě, dokud budu živ. Založilo vaše, Julinčino i moje štěstí."

Paní Katynka radostí až oslzelá, když v Julinčině průvodu opouštěla krám, aby se trochu prošly na sluníčku, než se jim k večeru schová.

Zrovna, když rozkvetly pražské sady růžemi, narodila se manželům Prchalovým první dceruška. Pokřtili ji po babičce Kateřinou a doma místo Katynky říkají jí Týnka, Tynynka, Tynuška. Za půldruhého roku přibyl k ní Venoušek, pojmenovaný

po dědouškovi a po tatínkovi a jak bude dále, těžko říci.

Rodina Prchalova se zkrátka a dobře rozrůstá a pomalu i dvoupokojový byt s předsiní a kuchyní jest té rodině úzkým, zvláště když Prchal mimo komího vzal si i dva učedníky, kteří musí spávat v kumbále vedle skladiště.

Paní Katynka vidouc ty bytové neštěstí, ač rodina Prchalova dobře v lásce se snáší, pomýšlí, jak by to bylo hezké, kdyby se uvolnil pokojík v podstřeší, v němž se svým nebožtíkem ztrávila první leta po svatbě. Přestěhovala by si do něho nábytek, jenž před moderním zařízením Julinčiny ložnice musil ustoupiti na půdu, a v tom starém bytečku ve vzpomínkách by prožila zbytek života ještě hodně dlouhý, neboť paní Katynka má dobrý kořínek a jak na ducatých tvářích vidět, je zdraví samo.

Ale kde pak teď je možno vystrnadit nájemníka z domu! A paní Katynka by ani to srdce neměla, kdyby nájemník nešel dobrovolně. A tak čeká a čeká, že se snad ten pokojíček přece jednou uprázdní, aby aspoň v noci mohla mladým uhnouti.

Paní Julinka, ač vychází na procházku již se dvěma dětičkami, jež jistě nebudou posledními, jen kvete, a kdo ji vidí a podívá se na obchod jejího muže, kde nakupuje půl Malé strany a když si při tom vzpomene, co tam bylo před tím obchodem za špelunčičku, ne bez závisi si povzdechne: "Ta udělala štěstí!"

A nejbolestnější je ten povzdech u obou slečen pana domácího Pecháčka, jež dosud čekají na podvodníka, jenž by je tak ošálil, jako Prchal ošálil dceru i s mamínkou.

Úskalím předpojetí

Gabriela Preissová

ANÍ RUBÍNOVÁ, je-
denadvacetiletá, od-
skočila náhle od toi-
letního zrcadla, kde
jí slečna Kristýna
chtěla právě spínatí
vlasý do účesu, k ok-
nu. "Venouši," zavolaala laskavě na
drobného hochá hbitě ubíhajícího
— "počkej! Kam utíkáš?"

"Za maminkou!" odvětilo dítě sta-
nuvši jen na ten okamžik, co se obrá-
tilo, a pokývalo hlavou, jako na do-
klad, že se to samo sebou rozumí.
Potom spěchalo zase dál.

V tutéž chvíli objevil se před zra-
koma paní Rubínové na zahradní
pěšince nevlastní její syn Klement.
Mladý muž přebíraje se zamyšleně
v nějakých zápiskách a zavadiv pa-
trně nahodile o jasný, důvěřivý po-
hled své nepoměrně mladé macechy
sňal mlčky k pozdravu klobouk. Nic-
méně v jeho chorobné, nažloutlé tvá-
ři kmitl se stín oné stísněnosti, kde
se člověk poddává nemilé nutnosti.
Na štěstí to mladá paní nepochopila.
Odvétla hlasitě a se srdečným úsmě-
vem: "Dobré jitro!"

"Milostpaní, budu prosit!" ozval
se téměř úsečně hlas slečny Kristýny
od zrcadla.

"Promiňte — Venouš už je ten
tam!" vece paní Rubínová a posa-
divši se poslušně znovu na ozdobné
křesítko k zrcadlu ještě dodala:
"Znáte toho zahradníka hochá,
slečno Kristo, s tou temnou, rozcu-
chanou hlavičkou a očima jako uhli-
ky?"

"Nevšímám si nikdy takových mla-
dých poběhlíků," — odvětila bývalá
vychovatelka páně Rubínových dcer.
"A dovolu, milostpaní, abych vás
upozornila, že dáma dobrého vycho-

vání nesmí se nikdy v nedbalkách
aneb prostovlasá přiblížit k oknu
mimojdoucím na oči."

"Ale vždyť" tato okna vedou do
naší zahrady," přerušila ji paní Ru-
binová zaplanuvši v tváři. "Tehle
Venouš zahradníkův je tak rozkošné
dítě," obracela zúmyslně řeč, znovu
se v sebezapírání trpělivě podrobu-
jíc manželovu přání, jenž doporučiv
jí slečnu Kristýnu za společnici na-
značil zároveň své mladé ženě, že
je třeba, aby se od ní naučila vzne-
šenějšímu chování. "To je divné, že
mě neposlechl... Zdálo se mi, že
mě má neobyčejně rád... Spěchal k
matce." Tak shledávala paní Rubí-
nová poznámky, jen aby něco hovo-
řila a nezdála se své společnici trap-
ným dojmem za dobré mínění ne-
vděčnou.

Konečně ji napadlo ještě povědít:
"Slečno Kristo, nemyslete-li, že by to
bylo u nás hezčí, kdyby dcerky mé-
ho muže — naše dcerky — byly je-
ště doma, byly tak drobné jako ten
Venouš a já si je mohla vychová-
vat?"

"Vychovávat, milostpaní, není tak
snadno, jak se vám zdá —" řekla
Kristýna rozsvěcujíc líhový přístro-
jek na pálení vlasů.

"Jsem dětem zvyklá; bývala jsem
s nimi tak šťastna —" prohodila
mladá žena.

Kristýna přihlazuje klidně a jem-
ně kartáčem bujně paniny vlasý, prá-
vě tak klidně a jemně se rozhovo-
řila:

"Byla jste, milostpaní, — no, řek-
něme... bonnou, jak jste mi v las-
kavé a upřímné důvěře vyprávěla.
Ale tu jste měla na starosti více tě-
lesný vývoj svých svěřenců — nená-
líž pravda? Dávala jste pozor, aby
nepřišli k úrazu, aby se nepomaza-

li — byla jste jim zkrátka strážnou dušičkou a mohlo vás to těšit. Ale jiná věc je vychovati ducha, společenský takt a vůbec ušlechtilost. To již k pouhým základům je potřeba dokonalých vědomostí. Dcery pana Rubína měly už takový základ od nebožky paní — prosím, milostpaní, sehněte trochu hlavinku — a potom jsem jim věnovala já čtyři léta své nejsvědomitější péče. Ted' se jenom v drážďanském ústavu moje stavba doplní a Kamila i Berči vrátí se již jako dokonalé, sebevědomé dámy."

Paní Karla se zahleděla jaksi snivě na svoji podobu v zrcadle a povídá: "Kdyby ty naše dcerky byly ještě malé — tak milé a přítulné jako bývají děti, dokud ještě nevědí, na jaký stupeň je osud postavil — věřte mi, že by vycítily snadněji ve mně svou druhou matku, než se to stalo, když jsme je nedávno s Pavlem navštívili. Nemyslíte?"

"Prosím, milostpaní, já se nedotkla toho, že jste nevlastní matkou... Já myslila, že vychovávat není snadná věc. Tak — již rače být hotova. Vzadu jsem vám ty krátké vlasy jen podstrčila, neboť zvlnit je — to je již příliš všední."

Karla si nevšimla té změny účesu, opřela si rukou čelo a odpovídala ještě na dřívější rozmluvu: "Nestudovala jsem ovšem paedagogiku, tak jako ji nestudovalo tisíce jiných dobrých matek — neumím také francouzsky nebo jinou cizozemskou řeč — nejsem hudebně vzdělána a tak mnoho, mnoho mi snad schází. K tomu všemu, čeho mně nahodile dopráno nebylo, bych si u našich dcer povolala vychovatelku tak výtečnou jako jste vy, slečno... Avšak rozeznávat, co je dobré a zlé v lidstvu, co božského i krásného v jeho myšlenkovém obzoru — to mě učil nebožtík můj bratr — a veliké napomenutí celého života mi už zanechala maminka..." Karle selhal hlas a kolem rtů se jí mihla lítostivá vlnka, kterou ihned přemohla, že jí oči zůstaly suché. Takové okamžiky

v její zdravě veselé, ze života se těšící, pravdivé a důvěrně švatlavé povaze se ted' častěji hlásily. Dovedla je nejspíše přemoci vírou ve své nejvyšší veliké štěstí.

"Nerozčilujte se, milostpaní —" promluvila přítulně Kristýna sedajíc si tichounce a skromně, jak to vždy bylo jejím zvykem, Karle poblízku. "Já jsem vás již několikrátě litovala, že jste stála tak osiřelá, samotna ve světě a mnoho asi zkusila. Zvláště v posledním svém postavení."

Slečna se jemnocitně zarazila.

"Ach — nemyslete si " zvolala živě Karla s novou jiskrou důvěry v očí, "to byla právě jen stezka k mému štěstí! Jak by mě byl Pavel jinak poznal? ... A nepochopuji vás oba, že jste mě napomenuli, abych se o tom, že jsem byla půltřetího měsíce sklepníci, nikomu nezmiňovala. Proč? Byla jsem chudobná — ale vidíte, přece nevadilo Pavlovi, aby si mě zvolil za choť... On věděl, že jsem si výživy hledat musila a k vůli nebožtíku bratrovi přičinjt se o větší služné..."

"Jsou sklepnice — já se v tom totiž úplně nevyznám — tak dobře honorovány?" prohodila Kristýna tichou otázkou, ale její vždy polosklopené oči, hnědé a bystré, oči dámy zkušené a před patnácti lety asi dosti hezké, zasvítily pokradmou, ostrou zpytavostí.

Karla hleděla do neurčita, pořád snad asi v tu vidinu svého štěstí, když se zase rozhovořila:

"Nevím, jak to bývá jinde, ale tam jsem si přišla na čtyřicet zlatých měsíčně, a pán i paní naší vinární byli hodní lidé; — z odměn, jež jsem od hostů dostávala, nemusila jsem odvádět ničeho. Mimo to dopřáli také všeličehos bratrovi. Byl jen o rok mne starší a udržoval se ve studiích vždy sám kondicemi, ba ještě, když mohl, koupil mi k radosti knihu nebo lístek do divadla. Mne dříve ani nenapadlo, vystoupiti z místa, kde jsem byla u domácích, u nichž býval tatínek domovníkem,

zprvu za pět a konečně již za osm zlatých — od svého třináctého roku. Ty jejich děti mi přirostly k srdci... Ale když to šlo již s bratrem Josífkem děsně s kopce, vztyčovala se ve mně síla k jakémukoli zaměstnání, kde bych jen bratrovi mohla všemožně ulehčiti, a tak jsem se počala ohlížet po výnosnějším zaměstnání. Pravda, do veřejné místnosti mě to pranic nelákalo — ale v rodině, kde platili více, ptali se: 'Umíte francouzsky — hrajete na klavír?' — nebo chtěli ze mne mít alespoň samostatnou šičku... A já se přece při těch dětech nemohla mnoho naučit. Takového zklamání jsem zažila i jinde, nabízejíc se za ošetřovatelku staré šlechtičny a za prodavačku do obchodu... Nevěřili mi, že bych se ochotně a trpělivě byla všemu v krátkém čase přiučila... Přijala jsem tedy posléze ráda místo v Karešově vinárně, kde mě poznal můj dobrý muž a povznesl k sobě."

"Tedy pro bratra?" zašeptala slečna v duchu se chladně přesvědčujíc: "Je to dokonalá herečka; takovýmto prostičkým a sentimentálním dojmem dovedla účinkovat na omámeného Rubína..." — "No, ale nyní, milostpaní, již nechte všechno strádání minulosti" pokračovala hlasitěji potěchou — "a těšte se z přítomnosti. Váš pan manžel je vážený a bohatý muž, má na svá léta přímo mladické, vznětlivé srdce..."

"Ach, já ho znám, já ho znám" — přejala jí Karla slovo, "a věřte mi, že se mu za všechno dobrodiní vděčně odměním... Chci mu býti věrnou, oddanou družkou — potěchou života — jak mi to řekl a sobě představoval. A jeho děti budu mít ráda, jak by to byly moje vlastní — uvidíte!"

Tato zaníceně a téměř přesvědčivě pronesená slova účinkovala na společnici nepříjemně chladivým dojmem... Ji byl zrovna opak všeho štěstí páně Rubínova žádoucí... Což neměl být za to ztrestán, že když se minil vůbec po dlouhém vdovství znovu oženit, nechopil se oné zá-

služné ruky, které to byl již za vychování dětí povinnován, nezvolil si dámu z dobré rodiny, všestranně vzdělanou, věkem bližší — schopnou, paní domu tak dokonale reprezentovat, jak by to dovedla ona? ... On zatím ve své potřeštěné volbě zapomněl na své postavení, na děti, na ni — a vyhlídl si líbezný "kotě", jak mladou svoji ženu často zval... Nu, to milé kotě vyrostle mu přirozeně za nedlouho v nevděčnou kočičku...

"Abychom si odbyly francouzskou hodinu —" navrhovala s přívětivým úsměvem Kristýna, pokrývajíc jím své myšlenky. Popošla k blízkému etažérku a vyhledavši na něm knihu s vloženým psacím sešitkem obrátila se s toužou přívětivostí ku své nenáviděné velitelce: "Půjdeme do společenského pokoje, či zůstaneme zde?"

"Raději zde," rozhodla Karla, "do společenského pokoje každé chvíle někdo vkročí a vy sama jste uznala —"

"Ano, není radno se komu zpovídat a vystavovat, že se, milostpaní, vzděláváte —" dokončila sama společnice, usazujíc se uprostřed komnatky ku stolku. Karla si k ní přisedla, rozevřela před sebou sešit, položila k němu péro a podívala se na svou učitelku poněkud roztržité.

"Budeme nejprve číst a prosím, zároveň ústně překládat —" určila slečna. "Zde jsme včera přestaly. Tedy prosím."

Karla se poslušně nahnula ku knize a počala číst:

"Le travail est agréable et utile... Práce je..."

"Ne tak tvrdě vyslovovat, milostpaní," přerušila ji Kristýna. "Kdyby to nebyl váš milý hlas, činila by mě taková výslovnost nervosní. Prosím, ještě jednou, tak, jak jsem vás tomu naučila..."

"Le travail —" opakovala znovu Karla, ale náhle zadívala se na černou látku svého smutečního oděvu, a tu mihla se jí kolem rtů znovu ona litostivá vlnka převratu spokojené a

veselé myslí. Povstala prudce, obrátila se a vypukla v pláč.

"Co se přihodilo?" ulekla se Kristýna, neboť ji napadlo, že se snad v některém výrazu dosti nestřehla. "Milostivá paní, vy jste v náladě tak truchlivé — zrovna teď, když jsme mluvily o vašem štěstí a bavily se nevinnou frančtinou?"

"Přišly mi na mysl vzpomínky..." zaštkala mladá žena. "Vzpomněla jsem si, proč jsem nebyla dříve v takových poměrech, abych byla ušetřila bratra nesnesitelného namáhání v čas — a moje maminka ničeho dobrého neužila... Slečno Kristýno, kdybyste věděla, jak jsem si tehdy, když Josefek už klesal, přála být bohatou!... Co platno člověku srdce zlaté, když bída ho táhne k zemi — vidíte?"

Společnice nerozuměla. Vyznavši se již tolik v Karlině povaze, že snadno upadala z veselosti do smutku, medovědouc se v ničem opanovati, přičítala to k nedostatkům jejího vzdělání. Ted' ji napadlo, že nejsnadněji ji utiší, když ji upozorní na příjemné zaměstnání francouzské hodiny.

"Milostpaní, prosím — rozeberte se milou prací," přimlouvala se snaživou srdečností. "Čtla jste zrovna pravdivou větu, že práce je příjemná a učitečná. Není nic radnějšího pro truchlivou náladu."

"Nemohu se dnes učit, věřte mi... Připadá mi to tak dětinské... K čemu to?"

"Pro společnost, milostivá paní, pro vyšší společnost."

"Můj muž by mě mohl zastat, kdybychom se sešli s cizinci — a ostatně sám pravil, že se již společností nabažil a přeje si mít nejužší ráječek doma. Já se v prvních dnech svého manželství na tu vyšší společnost horoucně těšila — ale pohlížejí na mne všichni tak jaksi divně — a já se bojím, když se to všechno, co ode mne žádáte —"

Karla nedopověděla. Za dveřmi se ozvaly kroky a hlas jejího muže.

"Je dovoleno pozemšťanu vstou-

pít do vaší svatyně?" volal hluje si v posledním čase v rytířských a poetických nápadech novomanžela.

"Jen pojď, Pavle, já jsem již chvíli s toaletou hotova," odvětila Karla, nutíc se do utěšenějšího výrazu.

"Byl jsem trochu na svěžím vzduchu," vece pan Rubín, vcházeje do dveří — "a litoval jsem, žeš nebyla se mnou, kot'átko. Tuhle jsem ti přinesl několik polních kvítků, abys z nich poznala, že jsem na tebe myslil, — ale co pak je to, kot'átko, tys uplakána?"

Slečna Kristýna v okázalé slušnosti odešla.

"Nic se nestalo, Pavle," přiznávala se s nuceným úsměvem Karla; "někdy jsem tak dětinská... Nesmíš se proto na mne hněvat."

Že ho tím jaksi odprošovala, pan Rubín se měl v právu nadzvednout obočí:

"Víš, že tě mám rád jen vždycky veselou a roztomilou... jen žádné ženské vzdechy! Můžeš mít vše, na co si jen vzpomeneš, nač tedy nějakých vzdechů a slz! Byl bych už také rád, kdybys zaměnila své smutkové šaty. Pozejtří uplynou tři měsíce," — pan Rubín se přesvědčil o pravdě svých slov v kapesním kalendářiku, kde měl podtržený den úmrtí svého, téměř neznámého švakra, "a já ti již nachystal překvapení v rozkošných šatičkách jezerní barvy. Slečna Kristýna se mnou vybírala vzorky. Pojď se na ně podívat — došel právě kartán s poštou, nechal jsem ho na verandě. Budeš mít velikou radost!"

A pan Rubín, sám jsa o té radosti pevně přesvědčen, táhl s mladistvou hbitostí svou ženu za ruku společnou cestou na verandu.

Veranda byla nejpůvabnějším místem jednopatrového letohrádku na lesním statku páně Rubínově. Ne-daleké lázně vyhlášeného jména a skvostné polohy byly zde vyhlídkou s vírem a zjevy elegantního lázeňského světa, ale letohrádek, jakož i ostatní stavení Rubínova statku každému zvědavému zraku z okolních

procházek schovávaly se do starých kaštanů a lip. Pan Rubín si takové zátiší, jež bylo na pokyn přece jen k změně dostižné společenským příjemnostem, liboval a letos ponejprv pečlivě přivíral dvěře parku, chtěje zde užívatí nejužšího ráječku, jak ted' své domácnosti napořád říkával, v úplné skrytosti. Ani vlastního syna Klementa, příjíždějícího sem z města na oddech z dohledu bankovního závodu, ježž nyní v otcových libáncích s lhostejnou ochotou byl převzal, zde rád nevítal, ač si dal záležeti, aby toho syn nepoznal.

Pan Rubín se zarazil ve svižném kroku a pustil bezděčně ruku své mladé ženy, když zočil, že u stolku na verandě se zatím uvelebil jeho syn. Mladý muž seděl tu na rákosové houpací židli, ba spíše polo ležel, máje své dlouhé nohy pohodlně nataženy a kroutě nevědomky podpatky svých pařížských střeviců. Kouře, četl feuilleton došlých novin a přesvědčiv se pouhým trhnutím očí, že jeho odložený klobouk leží podle něho na kbelíku ohromného kaktusu, nevšímal si více přišedších.

Karla, zočivši na stole zásilku šatů, pokoušela se s vděčným úsměvem sejmuti s krabice provázky. "Nech to, kot'átko — rozbal si to až ve svém pokoji," změnil náhle pan Rubín svůj původní úmysl a dodal rychle se špetkou rozmrzelosti, vida, že Karlíny paže se chápou veliké krabice: "Ale — ale, dej to přece odnést sluhovi!"

Mladá žena vycítila, že zase chtěla něco učiniti, co se nepatřilo. Od-sunuvši rozpačitě balík, přelétla chvatným zrakem okolí a snažila se zamlouvatí: "To se dnes z té ranní mlhy vyloupí zářivý den... Škoda, Pavle, že jsem s tebou nešla na procházku..."

Bankéř jí neodpověděl, ale posadiv se zvolna, obrátil se k synovi, upíraje zrak na jeho střevíce. "Zarousal sis botky," prohodil, "a jak je to na té žluté kůži nepěkně znát." To slovo "nepěkně" zdůraznil a vypjal obočí, neboť poprvé v životě

se mu zazdalo, že Klement se chová neslušně, a chtěl ho tím upozorněním vzpamatovat.

"Neškodí," odvětil mladý muž, neprobíraje se nikterak ze své nedbalosti a kroutě opatky nerušeně dále.

"Jak se dnes daří vašemu zdraví?" oslovila jej se stísněnou srdečností Karla.

"Děkuji, zcela dobře!" zazněla úsečná odpověď.

"Vypadáte poněkud unaven... Snad byste se měl u nás na venkově déle zdržet," navazovala mladá paní rozmluvu. "Pavel říká, že máte spolehlivé síly v závodě, tedy není snad třeba, abyste se namáhal... Kdybyste u nás nějaký čas pobyl, my bychom se snažili vás tu osvěžit, vid', Pavle?"

"Ty jsi se, kot'átko, s tak roztočilým soucitem rozžvatlala," odtušil pan Rubín, stopuje stále s jakýmsi nervosním a již hněvivým nepokojem v synově chování neslušnost, "že bys opravdu mohla namluviti Klementovi nějakou domýšlenou chorobu... Ale on je díky Bohu zdrav — zcela zdrav. Jen že ten nynější mladý mužský svět," poslední slova bankéř v povlaku úsměvu ostře vyznačil, "nosí již takovou politování hodnou známku únavy soukromého života ve svém zevnějšku. Je to bezpochyby moderní..."

Klement se ted' na houpací židli poněkud vzpružil a na bledé jeho tváři, na níž opravdu tkvěla známka předčasné vyžloutlosti, zatěkal slabý ruměnek.

"Ano," ozval se táhle, rozmyšleje si rovněž v povlaku nuceného úsměvu hrot odpovědi, "máš pravdu, papá... Je to únava jen soukromého života... My moderní ubrali jsme řádnému životu a posilujícímu spánku tak mnohý dlouhý večer a promarnili ho ve společnosti baletek a sklepnic. Ba, dokonce už jen sklepnic... Nechci být před nikým neupřímným, papá."

Pan Rubín vzrušeně vyskočil. Podíval se nejprve na Karlu, která dosud nepochopivši, zadívala se udiveně na manžela, zatušivši jen v

trapném ustrnutí neshodu.

"Opust' nás, kot'átko," řekl k ní určitě bankér, "pošli sem sluhu a potěš se zatím obsahem zásilky se slečnou Kristou. Já tě pak brzy vyhledám..."

Karla se poslušně vzdálila, odnášejíc si s sebou nevysvětlitelné, těžké obemknutí sluchu, v němž nebyla schopna jasně myšlenky.

Otec a syn na verandě osaměli. Starší Rubín přešel několikrát tichým, odměřeným krokem vykládanou podlahu, očividně se překonávaje do klidu.

"Klemente," ozval se po chvílce tlumeným, poněkud chvějícím hlasem, "já tě měl vždy za syna dobře vychovaného a vděčného. Kdybys měl jiného otce — snad každý by ti již byl vyčetl a zakazoval tak příliš mnoho užívatí světa; já však nahlížeje, žeš Bohu díky, při tom nikdy neupadl do marnotratnosti a alespoň zevně vždy zachoval jisté meze, nechával jsem tě shovívavě vybouřit. Byl jsem vždy až příliš dobrým otcem, ale líto mi, že při první zkoušce, kdes ty měl ukázat, žeš také dobrým synem, jsi mě zklamal... Tvé počínání od doby mého sňatku je nejen nehodné oddaného dítěte, ono je až beztaktní — neslušné — řekl bych téměř —" starší Rubín slovo, které měl na jazyku, ještě v čas polkl.

Klement povstal.

Z jeho podlouhlé, jemně kreslené tváře zmizel těkavý ruměnec, ustupuje obvyklé nezdravé barvě, a jeho ztrnulý, jakoby vždy do dálky upřený zrak pronikavě upřel se do otceva obličej.

"Mýlíš se, papá," pronesl také on přemáhaje se do tichého tónu, "já si počínám zcela přirozeně. Či chceš, abych se nutil do nějaké komedie?"

"Nežádám od tebe nijakých nemožností," přejal mu starší Rubín slovo. "Nebyl jsi snad spokojen s mojí volbou, ač jsi věru nepovážil, že jsem se již za dlouhého vdovství pro vás děti dost naplahočil, abych jednou také měl právo ohlédnouti se po kousku štěstí pro sebe. Bud' si,

ale toho nemusím trpět, abys se v přítomnosti mé manželky, která ti ničím neublížila, choval s úmyslnou, nejmírněji řečeno, nevážností, nepozdravil, klátil nohama a na přátelský rozhovor odpovídal směkými nárážkami."

Klement se smutně pousmál.

"Podkládáš mi více zúmyslnosti, než jsem jí měl. Předně jsem tebe i tvou paní, tebe v parku a ji v okně, hned z rána měl příležitost pozdraviti; bylo to tedy zbytečno, učinil po druhé; potom, jestli jsem opravdu klátil nohama, stalo se asi nevědomky. Jenom svoji odpověď na tvou poznámku, to nezapírám — zformoval jsem si úmyslně... Mám rád řejm vedení účtů... Ostatně, když není možná, abychom sobě navzájem nepřekáželi, nepřiředu sem více, a ta zásada mě bude také vodit v městě. Bud' zdrav, papá!"

"Dovol," zastavil bankér odcházejícího syna, "co tím míníš?"

"Posledními slovy? Pozdrav... Odjedu nejbližším vlakem."

"Je to smutné," potrásl starší Rubín hlavou, "že bys mohl svým bludným předsevzetím dávat pověst naší rodinné shody světu na pospas... Alespoň slušný povrch dobré shody bychom měli udržeti. Je to naší povinností..."

Klement se teď hlasitě a hořce zasmál.

"Po této úzkostlivosti poznávám tvoje společenské zásady, papínku... Je to zcela lidské, že kazatel často na své vlastní napomínání hřeší, ale pak je jen jeho štěstí, když se toho nikdo nedoví, aby jediný špatný příklad nezvrátil veškeré jeho řeči v srdci žáků..."

"Zanech obrazů," pohodil starší Rubín rukou. "Jsem především tvůj otec — a ty můj syn."

"Ano, to je právě to zvláštní v našem případě," vece Klement procítěně, přijav náhle svůj starý ztrnulý a jakoby do dálky upřený hled. "Ty se budeš, papá, ještě dobře pamatovati, že žil v nedávném čase dobře vychovaný mladík, syn boháče, jak jej jmenovali, jenž nevěda ani jak,

tak se zapomenul, že se vroucně zamiloval do chudičké kandidátky učitelství, děvčete půvabného, s čistou, krásnou duší a myslí ušlechtilou. Ale než dobře vychovaný mladík rozhodl se dívku nazvatí svojí nevěstou, uchýlil se k otci s upřímným vyznáním: "Celé mé štěstí visí na mé lásce, já vícekrát milovati nedovedu..." Avšak jeho milující otec se chytil za hlavu a zděšeně zvolal: "Ty přece to s ní nemůžeš brátí vážně — to by bylo hrozné! Dobře vychovaný syn pochopil, a těžce překonáváje bláhové své srdce, vyhýbal se drahé dívce tak důsledně, že ji od té chvíle jen jedenkrát nahodile spatřil... Dívce bylo lze číst bol a stud z tváře, jak by ji někdo duši pošlápl — a nebyl to jen obrazný klam, ona za nedlouho skrytě uhynula —"

"Takový osud by ji byl stihl, milý synu, rovněž, kdybys ji vůbec nebyl poznal," přerušil trapně dojatý bankéř Klementovu řeč. "Tvůj dívčí ideál byla souchotinářka, a bud' Bohu vděčně poručeno, že zemřela svobodná. K čemu dnes ty výčitky?"

"Ještě není povídka u konce," přejal chvějícím se hlasem Klement znovu řeč. "Za necelá dvě léta potom týž otec přivedl svým třem dětem do domu mladistvou ženu, bývalou sklepnicí, a jelikož se snad sám do ní zamiloval, přál si, aby ji děti uznaly za důstojnou matku, děti vychované v jeho slušných zásadách —"

"Dosti, Klemente," vskočil mu bankéř nahněvaně do řeči, "já si vzal, koho jsem chtěl, neboť jsem mužem dosti zkušeným, abych rozpoznal perlu od běžného písku. Karla, až se jen úplně vzdělá, tvé vážnosti úplně si zaslouží... Ty ji slovem ve svém předpojetí v pravdě nepoznáváš, a proto mi tvůj úsudek pranic neplatí. Ona je plna lásky ke mně a k mým dětem, a když ne jiný, alespoň já si toho dovedu vážit."

"Tedy ty, papá, se domníváš, že tu dámu přivedla k nám do domu

skutečná a pouhá láska?... Pak ovšem těžko ti brátí tvou fixní ideu. Bud' zdrav; můj nenadálý odjezd dá se již slušně omluviti, jakož i náš budoucí poměr, v nynější nepravdivé formě mně nadále nesnesitelný, se dá již před světem nějak pokrýti."

A Klement se slabým úklonkem hlavy chvatně se vzdálil.

Staršímu Rubínovi se teprve nyní zazdalo, že mu rozčilením krev stoupá k hlavě. Pocítil to horké stoupání na spáncích a uších, a zalekl se domnělé myšlenky, že mu rozčilení náramně škodí. V takovém okamžiku připomínal si, že má veškeré příznaky náchylnosti k mrtvici, jak mu je byl lékař jednou v žertu vyjmenoval: plnokrevné, tučné tělo, krátký krk a nos povážlivě proti horkému čelu a tvářím studenější.

Pan Rubín si těžce vzdychl.

V uších mu dosud hučela jediná věta z celé synovy, venkonce smělé řeči: "Tedy ty se domníváš, že tu dámu přivedla k nám do domu skutečná a pouhá láska?" Nevědomě sobecká jeho mysl smetla veškeré ostatní nepříjemné dojmy synova počínání, a jenom ta jediná otázka jakoby se schovávala v mozku do nějaké příhrádky. A bylo v ní něco dráždivého, jedovatého...

Kdyby všechno, co Klement opovázil se mu říci, odpustil ve své obvyklé dobrotě, — pan Rubín to o sobě věděl i říkal, že je dobrým — to nemůže odpustit. Bylo to smutné, ale nadešla chvíle — a Klement sám ji přivedl, — kdy se musí od synovy blízkosti oddělit, každý svou vlastní cestou... Myslival si to vždy tak věrně otecky, i ještě před svým sňatkem s Karlou, že k částečné své úlevě i vůči synově dospělosti již co nevidět ho prohlásí za společníka firmy "Rubín a syn". Klement byl by se mohl ohlédnouti po nějaké skvělé partii a zařídit si líbeznou vlastní domácnost. Obě mladé paní a jedno dcerky by se vzájemně navštěvovaly a roztomile snášely. Rubín a syn by ve svorné, blahodárné činnosti zastupovali osvědčenou firmu směrný.

Ano, byly to krásné, ušlechtilé plány... První, kdo se proti nim staví, je jeho vlastní syn. — Odtrhuje se od otce, vyčítá mu již dávno zasloužený kousek blaha a té líbezné sirotě útulné místo po jeho boku.

Když on synovi zapovídal nerovný sňatek, to byly zcela jiné poměry... Nemusil se on také poprvé oženit se všemi ohledy? Nyní, po letech vlastních zásluh byl oprávněn učiniti výjimku... Ostatně, ať by se dnes Klement zamiloval do jakékoli ženy, nečinil by mu nijakých překážek. To mu měl vlastně říci, dokud zde k němu mluvil, všechno mu to měl klidně omluviti.

"Ano, ano, přihlásil se mi nevděkem příliš brzy," povzdychl si ještě jednou těžce pan Rubín, sbíraje do rukou noviny. Ale nebylo lze číst; písmeny produžovaly a ztrácely se mu před očima. Ruce se mu chvěly nejistotou a pod nimi vyrůstala hračková představa, drobné dítě, hošík s kučeravou, blondovlasou hlavou a v sametovém oblečku... Byl to Klement, kdysi radost a naděje jeho života. Kolikrát se mu pro toho hochu zachvělo srdce v prsou úzkostí, kdyby ho tak ztratil!... Jak mu tehdy za každou darovanou hračku měkce ovinul své ručky kolem krku.

Panu Rubínovi stáhla lítost krk, a zrak se mu povlekl vlhkým závojem.

"Kolik je mu let?" pokračoval pak střízlivěji. "Šest — sedmadvacet... A mně je sotva dvaapadesát... Je to vlastně neštěstí, když se člověk tak mladý ožení... Vždyť já jsem vlastně za svého prvního manželství ani neměl kdy, užiti trochu štěstí pro sebe... Vše, co jsem učinil, bylo jen obětování se rodině. Ti všichni již jsou obstaráni a mohou snadno mezi sebou dopřát místa tomu ubohému kotěti... Chudinka, už se to proti ní bouří... Bude třeba," a pak Rubín povstav vypjal prsa, "abych ji ubránil."

Dole přes šerákové keře kmitl se bělavý, slaměný klobouk Klementův. Pan Rubín se podíval na hodinky; syn mohl ještě dojít k nádraží v čas.

— Šel tedy se vzdorem a nevděkem; — nuže, ať jde... Karle třeba řekne, že Klementa došel telegram — ano, to bude moci každému udati. "Zprávu, bursovní zprávu jsem dnes také ještě nepřehlédl," promluvil šeptem pan Rubín, usazuje se tuhou vůlí do konečného klidu.

Po chvíli Rubína vyrušily známé spěšné kroky. Poznal chod svého hospodářského správce Prespola a dosud nikdy tak povděčně neohlédl se po jeho příchodu jako v tuto chvíli, kdy si přál nějakou obyčejnou, snadnou starostí a rozmluvou odlehčiti.

Ne verandu vešel s uctivým, ale níkterak podlízavým pozdravem šestatřicetiletý muž, jehož by byl každý uznal mladším. Hřmotnou, silnou, vzpřímenou postavu s neohebnými pohyby mírnila do příjemného a měkčího dojmu sympatická hlava a krátkými, tmavými, nedbale rozvířenými vlasy hladkým, od ostatního obličej a temné čáry srostlého obočí nápadnou bělostí odrážejícím se čelem, a teple upřímnými, makovými zraky, podlouhlým, jemně ztupěným nosem, nepatrnými kníry nad rty zdravě svěžími a bradou měkkým stínem důlku znamenanou. Prespol byl povaha poctivá a zrale myslící, ale některé stále mladistvé známky v jeho tváři, jakož i výraz jeho hovorů, vždy veselostí nadchlý, v jeho zevnějšku zakrývaly vnitřní vážnost a usedlost.

Správce byl bezdětným vdovcem; ač od smrti jeho mladé ženy uplynulo již půl třetího roku a jeho domácnost pod ochranou obstarlé služby mu neposkytovala pražádné potěchy, nepomýšlel na druhou družku života. Jeho pokojný smutek byl tak pravdivý, novou volbou ženy nepřeklenutelný, jak pravdivá a ojedinelá byla jeho láska k zesnulé.

Rubín správcově nynější osamělosti byl z praktických důvodů povděčen.

"Co pak mi milého, pane správce, přinášíte?" pospíšil si přichozího osloviti, jakoby v tu chvíli jiného dojmu od něho ani neočekával.

"Byl bych pomalu zapomněl, že mám vyřídití vzkaz —" vece Prespol. "Sešel jsem se ráno na poště s dvěma pány, jakýmsi továrníkem Manuškou a doktorem Korkem —"

"Ah, moji dobří známí z města, přátelé!" přerušil jej bankéř.

"Byla s nimi také starší dáma, pan Manuška ji oslovoval matinko..."

"To byla jeho tchyně, paní radová Königová."

"Nebyl jsem jí představen; ale vyrozuměl jsem, že zde na blízku hledají nějaký letní byt, a především mám od nich vyřídití pozdrav a že vás tu, pane Rubíne, ještě dnes dopoledne vyhledají."

"Brávo — brávo!" pochvaloval bankéř, oživnuv ve výrazu obličeje nuceně přívětivěm. Ta zpráva byla mu v tu chvíli opravdu vítanou. — Vždyť on vůbec svým jednáním — že se s tou roztomilou bytostí oženil — nemohl vzbudit u nikoho nevážnostil... A tak se to prve, za řeči Klementovy, naň počalo věšet, jakoby to mohlo být, jakoby někdo opravdu mohl říci: Vždyť ona si ho nevzala z lásky! Ne — ne, on má plno přátel, mnoho výtečných, seriosních známých, kteří již uznají, že jednal zcela po svém právu — a také ne dětem na úkor!... Přál si tu původně užívati nerušeného klidu, ale teď mu přátelská společnost bude vždy milá, at' zde či v městě... Však známí jeho již se přesvědčí a všude roznesou jeho domácí štěstí! Necht' jeho mladou paní poznají a všeobecně mu ji závidí... Čeho se to jen do té chvíle bál, čeho se tu bál!...

Rozhlédl se po verandě, jakoby se chtěl přesvědčiti, nezůstala-li tu nějaká stopa po jeho roztržce s Klementem, a mna si čiperně ruce prohodil: "Musím to tedy ohlásiti své paní. Vy, pane správce, kdybyste snad návštěvu prve než já zpozoroval, uveďte je do společenského pokoje a můžete vůbec ve společnosti jako přítel domu zůstat. Klement nám beztoho bude scházet; pardon — zapomněl jsem vám říci, že ho

náhlá, ale nikterak zvláštní zpráva odvolala na rychlo do města."

Prespol se mlčky uklonil. Zamrzelo jej, že pan Rubín mu udílí jakousi lokajskou starost, a nenahlížel také, co by měl v této — jedinou paní Rubínovou vyjímaje — nezajímající ho společnosti znamenati, když by dovedl již užitečněji tu chvíli strávit. Ale sotva se vrátil po chodbě a několika schodech dolů, chtěje zabočiti do kanceláře, odkudž bylo lze také přehlédnouti východní stromořadí, spatřil již ohlášené dva pány a dámu sem se ubíratí a svou přirozenou nenuceností pospíšil jich uvítat.

Přestavil se radové Königové, drobounké, s elegantní jednoduchostí oděné paní s příznakem živé horlivosti v zraku dosud čiperném a s ruměncem tváří leskle rozšlehaným a jemný nátěr bílého pudru prorážejícím. Omluvil se, že se trochu s posestvím sobě svěřeným opozdil.

"Nebudeme snad panstva vyrušovat?" tázala se paní radová přívětivě těkajíc zrakem po správcově praktickém každodenním ústroji, že se až v duchu usmál, zdali ta dáma z jeho jednoduchého pracího kabátce nezkoumá celou cenu člověka.

"Zajisté ne!" tvrdil Prespol. "Pan Rubín byl vzkazem mile překvapen a pospíšil si sděliti jej se svou chotí. Právě jsem od něho odešel z verandy."

"Ale my nebudeme vyrušovat celý dům!" obrátila se radová po svém zeti. "Toho jsme neměli nikterak v úmyslu a potom, kolik pak je vlastně hodin, milý Theodore?"

Prve než její zeť, doktor Kork pospíšil si s odpovědí. "Máme tři čtvrti na jedenáct."

"Vida, tot' přece příliš časně vraziti do bytu —" omlouvala ještě radová... "A my vůbec neměli úmyslu salonní návštěvy, nýbrž pouhý přátelský poptaj."

"Ano, chtěli jsme se přesvědčiti, jak to zde dopadá s byty," potvrdil továrník Manuška hlasem duševně mazlivým.

"Navrhoval bych, abychom se pro-

zařím zde trochu prošli parkem," napadlo doktora Korka.

"Ano, milý doktore," chopila se radová myšlenky. "bylo by nám vzhledem k tomu, abychom neobtěžovali, vlastně nejmilejším, kdyby pan z Rubínů mohl k nám sejít dolů, a promluvíli bychom s ním tak procházkou... Vždyť je v Boží přírodě tak překrásně!"

Prespol zpozoroval, že radová stihla oba své průvodce zvláštním pohledem a jelikož odjakživa nerad potíral fráze, napadlo ho trochu popojít stranou k růžovému stromku, odchylujícimu se od podpory svého kolku; co tu zúmyslně popravoval, chtěl přichozím trpělivě popřátí smluviti se, na čem konečně se rozhodnou. Když se k nim znovu vrátil, radová položila mu podivnou otázku: "Není vám, milý pane správně, známo, jak nová paní Rubínová nazývala se rodným jménem? My jsme sice dostali oznámení sňatku — ale to jméno, to jméno nám vyklouzlo z paměti. Mohla by přijít za rozmluvy zmínka o její rodině a přivedlo by to naši bezpamětnost do rozpaků..."

"Nemohu sloužit," odvětil suše Prespol; "křestním jménem pan Rubín zve ji Charlotta."

"Tedy jméno by se shodovalo," prohodil doktor Kork živě frančtinou, v níž Prespol dosti se vyznal; "ale ujišťuji, že na dámičku podobného líčení a jména odnikud se nepamatuji."

"Kdybyste ji však náhodou přece znal, přivedlo by nás to všechny do nejtrapnějších rozpaků," vece radová.

"Pak bych věděl, jak se mám chovat," řekl zase doktor Kork. "Ne-prozradil bych to věru ani brvou, odkud se známe. Ale je přece pravdě nejpodobnější, že byla zaměstnána po místnostech nižšího druhu, kam našinec zřídka zabloudí."

"Takové okolnosti přivádějí člověka do rozpaků, ať je to, co se již povídá, tak nebo onak," rozhovořil se továrník Manuška taktéž řečí diplomatů, v rodině čile pěstovanou.

"Mně je ho líto. Nebožka paní byla velmi milá dáma, s mojí první paní byla důvěrná a podobně my s Rubínem... Nyní, když jsem o tom případu se dověděl, nemohl jsem pochopit, že by tak byl ztratil rozum... A tak náhle, neočekávaně to provedl, že už bylo pozdě jej přátelským upozorněním od neštěstí odvracet. Nám teď nezbyvá, než všemožná opatrnost — zdržlivost... Bude třeba nejvíce upozorniti mou paní, aby se jí co možno vyhýbala, neboť zvláště ušlechtilějšímu pohlaví je potřeba dbáti přísloví: Pověz mi, s kým obcuješ, a já ti povím, kdo jsi..."

Teď Prespol za svůj mlčenlivý podíl se zastyděl. Napadlo ho, že té, jejíž pověst neoprávněně v jakémsi prachu zde tahali, měl by se zastati, ale zdali ji jen znal? Byla to opravdu paní Rubínová?...

Pozvedl své zraky, za předešlé rozmluvy téměř zmateně do osluněného písku pěšiny se upírající a upřel je se zpytavou ostroší na továrníka.

"Rozhodli jste se již, prosím?" promluvil plynou frančtinou, "zdali vstoupíte do domu páně Rubínova, či ne?"

Manuška tímto překvapením nikterak se nevyrušil. Byl to flegmatický člověk, bez všeho zlomyslného nadání a také vždy vědom své solidnosti a čistého svědomí; nechápal, že by mohl svým klidným míněním vzbudit nějakého pohoršení.

Za to zbledl doktor Kork, stísněně se obraceje po porozumění paní radové, jakoby od ní očekával, že ona tu fatální chybu dovede smazat. A opravdu; v temné, zardělé, drobné tváři radové střídalo se již trapné poučení s nějakou pomocí.

"Mluvil o paní Rubínové..." přesvědčil se již pevně Prespol.

Paní radová odhodlala se nezapírat. Vzpřímila se, že se zdála o trochu větší, a rozhodla. "Nuže, pojd'me do domu... Co se mne týče," pokračovala hlasitě cupajíc zvolna po boku doktora Korka, a jedinou okamžitou pomateností na-

zdvíhujíc v suchu své suknice, pod níž se jevily ku podivu malounké nohy, "znáte mě dost, že nade všecko dovedu se povznést a nad nikým nezlomím hůlky. Časy se mění a s nimi společenské postavení — a když se někdo ještě stahuje do škarpy bláta, spíše tam padne... Já, Bohu díky, mám v sobě přílišnou dávku dobrosrdečnosti a ideálů, abych mohla nad někým udělati kříž..."

Zastavila se u kopky různých karafiátů a spočinuvši na nich úsměvem obrátila se po správci.

"Jak krásné — mohla bych se osmělit několik z nich si přivlastniti?"

Prespol si pospíšil, sám několik hezkých květů jí vybrati.

"Ah, pane správce, jak jste roztomilý i k starým, ve všech veselohrách jen zbytečným damám!" děla radová a Prespol v duchu se divil, že z celé společnosti může nenávidět jedině doktora Korka; už když ho na poště spatřil, jakoby mu ten dojem cizího, dosti hezkého člověka smáčkl prsa... "Ta radová a její zet' jsou vlastně směšní lidé," napadlo ho, když vcházel do domu.

"Bud'te mi srdečně vítáni!" zavolaal pan Rubín na společnost, pospíchaje ku schodům v ústřety; políbil galantně ruku radové a oběma mužům potrásl pravici. Slova potěšení a omluv neustala se střídati až do středu společenské komnaty, kde po boku všem známé slečny Kristýny stála paní Rubínová, oděna nahodile v nádhernou bledě modrou toalettu z bezlesklého hedvábi, dnešní dar svého manžela, kterou právě byla si zkoušela.

Rubínovi bylo žádoucí, aby jeho mladá žena objevila se ve zvýšené kráse, a proto nedopustil, aby se před příchodem jeho známých převlékla do jednodušších šatů.

Jediným mrštným pohledem na štíhlý, půvabný Karlin zjev doktor Kork přesvědčil se, že této nápadné krásky zvláštní náhodou dosud nikde nespatriil. V bystrém ocenění jejích půvabů neušel mu ani poně-

kuď nahrublý dojem rukou, ale to celkovému překvapujícímu dojmu nemohlo ublížiti; zazdalo se mu, že dětsky důvěrný její zrak pozdravil jej, muže krasavce, jakým bezpečně býti se domníval, s tajenou vyzývaností...

Rubín představil nejprve vzájemně dámy; paní radová Karle podala s očividnou shovívavostí a důstojností ruku; když taktéž učinila Kristýně, zraky obou setkaly se do zvláštního porozumění, že si mají velmi mnoho vyprávěti.

"Pan doktor Kork, majitel sousedního u nás domu, předseda bruslářského klubu, jednatel zábavního spolku 'Rozkoš' a tak dále..." bankéř představoval dále, stavě se do závidění hodné šťastné nálady.

Doktor Kork švihácky se uklonil a políbil nové známé vroucně ruku.

Konečně přišel na řadu: "Pan Theodor Manuška, továrna na kandity, čokoládu a cikorii —"

"A tak dále, prosím —" beze žertu dodal pan Manuška, připomínaje si, že Rubín zapomněl uvéstí jeden jeho spolkový titul a jeden občanský na ujmu před doktorem Korkem, u něhož na ty přídavky nezapomněl — a po příkladu doktorově políbil taktéž ruku mladé paní.

"Mohli by tak učiniti, kdyby si jí nevázili?" Prespol položil sobě v duchu otázku. Ale nezbavil se nejistoty, když zároveň si připomněl, jak jednou, nechápaje, že jeho známý druh líbá ruku ženinu, které si nijak nevázil, dostal odpověď: "To mě přece nic nestojí a zvláště tam, kde toho na můj úkor nevidí veřejnost."

Společnost se rozsadila. Karla se octla na pohovce s paní radovou a na levo od nich uvelebili se staří přátelé Manuška s Rubínem. Doktor Kork se posadil naproti Karle a ztichlý upíral na ni chvílemi snivé své zraky, touže zachytiti co možná brzy několik jisker její pozornosti. Byly to jeho první osvědčené sázky koketerie, tak nevinné, jak by jen zkouškou do studánky slibných očí hrášky házel, zaklíči-li...

Prespol s Kristýnou jakoby nahodile sesedli se do sousedství, v němž slečniny rysy a pohyby zdály se ku podivu znězněny. Za to Prespolovi bylo v blízkosti Kristýny nevolno. "Nač se zlobím — co mi vlastně na všech záleží?" říkal si v duchu a předstíral si své pohnutí mysli v té traplivosti osobně se naň upínající, že mu Kristýna neustále, aniž si toho přál — posílá německé knihy básní, s vloženými růžovými lístky, z nichž na něho vzhlíží duše nějaké trpící a oddané přítelkyně a všeliké zvuky jejího světobolu věčnou důvěrou k němu končí.

"Ta ženská není k jiným pravdivá — ba snad ani ne k sobě —" soudil o ní s klidem, ač celá se mu protivila... Vzpomněl si také na její poslední stesk, písemně sdělený, "jak trapné a ponižující je nynější její postavení pod paní domu, stojící tak nízko pod jejím neposkvřeným ideálním názorem na život..." — a nevěřil tomu. Bylo mu již hned s oznámením páně Rubínova sňatku doneseno, že si chef do domu uvedl nejnešťastnější a nejpochybnější volbu; ale od onoho okamžiku, kdy poprvé spatřil mladou paní tváří v tvář, slyšel ji důvěrně žvatlat o svém štěstí a viděl ji, kterak upřímně líbá ruku manželovu za nějaký dar — vůči jeho bohatství tak nepatrný, zželelo se mu jediné jí. Ne — v těch čistých očích a jasném čele nebylo dosud nijaké viny a zlé vůle!... Prespol znal důvěrou Klementovou jeho tvrdou nevšímavost k mladé maceše, znal jeho vyhýčkané, v názorech vyšší společnosti dorůstající sestry a znal příliš dobře voskovou povahu staršího Rubína, do níž snadno vtiskal se každý nový dojem, předešlé k nepaměti zatlačuje; — Prespol věděl, že bankéř k druhému sňatku odhodlal se z mocného záchvatu pouhé okamžité záliby, a tušil, že jeho otcovská láska bude přirozeně vždy vyšší a vytrvalejší než ku Karle. A což ti dobří lidé široké společnosti, věrní bratři a sestry těch, co v této chvíli kolem ní seděli — jak ta osamělá duše

mladé ženy mezi nimi na nenavklém stupni ob stojí?...

V Prespolově duši zamíhlo se teď postavení paní Rubínové, jakoby prostá lodička s jediným veslem důvěry zabloudila směle na nekonečné, dravé moře předpojetí, hledajíc štěstí... Bude dosti silnou, sebevědomou a samostatnou, aby nad jeho zrádnými vlnami se udržela?...

Na divaně paní radová chopila se přítulné ruky Karlíny a ač byla dosud nepříjemným poučením se řečí diplomatů stísněna, pozorovala přece, že mladá paní je na venkov a nesmyslným přepychem a nádherou ustrojena. "Neví, co je vlastně pravá elegance, neumí rozeznat, co k čemu patří, a rostou jí růžky —" ozývalo se to v paní radové význačně shovívavé vědomím, že její vlastní dcera, Mimi Manušková, luxusu tak drahocenného hedvábí a pravých krajek — vždyť příliš dobře viděla, že jsou to pravé krajky — nemůže si dopřát ani do veřejných zábav, kde by to bylo na místě. Nicméně počala rozmluvu s bravurní roztomilostí: "Novomanželé, jak pozorují, těší se z nejlepšího zdraví — a kolem nich zde sama svěží jarní poesie... Vy račte být snad více zvyklá na město než na venkov?"

"Přicházeli jsme jen vždy ve školních prázdninách na venkov," doznala Karla ne bez jistého chvění nejistoty, aby nemusila povědět, že pání brali ji s sebou jako pouhou chůvu dětí.

"Ale zajisté užít venkova ve zdraví?" zajižďela radová opatrně na výzvědy. "Netáhla snad z vaší milé rodiny nikoho na lepší vzduch slabost a choroba — tak, jako je to už pravidlem u nás?"

"Já jsem byla, Bohu díky, vždy zdráva," odvětila Karla opatrně a pokusila se zájem paní radové na své rodině odsunutí otázkou:

"Ve vaší rodině, milostivá paní, je snad někdo churav?"

"Výslovně churav není u nás, díky Bohu, nikdo, ale k přání zbývá mnoho!" povzdychla si radová. "Obzvláště moje dcera Mimi, chot' Manuš-

kova, trpí silnou nervósu — a já bohužel rovněž. Jen že u každé z nás zraší se to jinak; Mimi trpí nervovými záchvaty bolením hlavy a já zase dostávám občas žaludeční křeče — rovněž od nervů...”

“Tyto nervové choroby naše století přináší již s sebou —” vmísil se ted’ do rozmluvy s novým snivým pohledem na Karlu doktor Kork. “Já jsem rovněž nervosní člověk — nesnu na příklad prudkého bouchnutí dveří, těžkopádných kroků, nesnu ošklivých se mi pohledů a tak dále. Je to slabost — ale těžko ji zapírati — a jak jsem pravil, naše století už to s sebou přináší; s námahou studijního učení a častým rozčilováním ideových zápasů jsme my v inteligenci téměř napořád nervosní.”

“— Bezpochyby jste také zažil v životě mnoho bolestných zkušeností —” ozvala se Kristýna, přesvědčivši se již, že správce dnes nepřivede k nijakému hovoru. “Ty již dokážeš ničit nervy — já to nejlépe zkusila na sobě; moje nervy jsou podkopány navždy...”

“Ale snad byste, slečno Kristýno, našeho doktora tak upřímně nelitovala jako sebe!” zažertoval Rubín. “Takový fešácký chlapík, který má svých zabezpečených šest tisíc příjmů ročně, a který proto mohl snadno zavrhnouti svou právnickou praxi...”

“Oh, prosím, prosím,” bránil se doktor Kork. “To byste byl, pane Rubíne, na omylu! Moje obstaraná existenční otázka nebyla pravou příčinou mého rozhodnutí; zřekl jsem se každé výtěžkové dráhy jedině proto, že se to přičilo mému ideálnímu názoru na život.”

Prespol ironicky na ta slova pro sebe se usmál; připomněla ho na týž řečnický obrat z dopisu Kristýny...

“Většího idealisty není nad našeho Theodora,” obrátila se radová po Manuškově ze slušné skromnosti pro ten okamžik zapomínajíc, že přechásto totéž ví o sobě; “on ve své dů-

věře každé chvíli učiní nějakou trpkou zkušenost...”

“Ano, každou chvíli mě oklame nějaký odběratel,” vyjádřil se srozumitelněji pan Manuška... “Není divu, když se tak tady prve mluvilo o nervose — a že ji může člověk dostat z bolestných zkušeností, — že já jsem už také skrz na skrz nervosní... Jak kráčím chvilku nahoru po schodech, dostávám prudké nervosní tlučení srdce...”

“Och — to já znám také!” potřásl hlavou bankér; “a to je vždy můj strach — je v tom nebezpečnosti...”

“I není v těch nakažlivých nervových chorobách takového nebezpečnosti, jaké bychom pomalu v této nejspolehlivější sociální svornosti bezpečně dědili —” zasmál se upřímně Prespol, baviv se až dosud těmi všeobecnými nervy a ideálnostmi. “Znal jsem dámu, která netrpěla jenom proto nikdy nervósu, že často si citovala čísi filosofii: Dříve byly nervy monopolem modré krve, leč dnešního dne každá kuchta je nosí na trh.”

Jediná Karla jeho vtipu srdečně se zasmála. Slečna Kristýna zašeptla ku svému sousedovi s výrazem své vytrvalé oddanosti: “Vždy ducha- plný!”

Rubína s Manuškou nic zvláštního při tom nenapadlo, a jenom doktor Kork s radovou pocítili dojem nemístné poznámky, odsuzující ji pro okamžik jen skromně vytaženým obočím a svráštělým čelem.

Zatím továrník vytasil se s doznáním, že přišli se poptat na poměry nejbližší villy, v níž rodina Manušková a jich výtečný přítel doktor Kork by si rádi najali pro letošní horké měsíce pohodlný byt.

Pan Manuška rozvinul v této věci báječnou obezřelost. Poptával se přítele na jakost pitné vody a na účinek zdejší říční vody vzhledem k prádlu a volnému koupání. Neřádl-li zde častěji vítr neb bouře, a je-li vyloučena možnost, že by mohla vůbec zdejší okolí stihnout nějaká živelní pohroma? Není-li zde divo-

kých koní, zlých psů, drzého lidu a rozpustilých dětí? V jakých rozměrech objevila se kdy tady chřipka či jiné epidemie? Možno-li zde spolehat na všechnu dokonalost a úslužnost pošty? Je-li zde dostati pravé plzeňské, čerstvá a hustá smetana a dobře vypečený chléb? Jsou-li ne-daleké lázně prosty vši nečistoty — a tak to šlo ještě v dlouhém pořadí. Konečně panu Manuškově všechno jakž takž se hodilo a zbývalo jen uvážiti, že u kuchyňského sporáku v onom příhodném bytě je jediná trouba, veliká zavada, když se chce najednou péci masitá pečeně a zároveň moučník.

Když pak továrník ze všech těchto pečlivých starostí si oddechl, Rubín s potěšitelným důrazem prohodil, že přítel Manuška má rovněž mladou druhou paní.

"Já se na ni, Pavle, bude-li zde naší sousedkou, velice těším," ujišťovala Karla, "a když jsou naši muži důvěrní přátelé, my se zajisté již také srdečně sblížíme."

Paní radová pokývla na toto ujištění jen roztomile a shovívavě hlavou, že továrník domnívá se, že on musí na to něco říci, náramně zvolna odpovídal:

"Moje paní — moje paní je dcera dvorního rady z Vídně" — a obrácej se po zraku své tchyně dodal: "A posud je moje paní vždy jako pod mateřským křídlem."

"To je štěstí — velké štěstí!" vzdychla si Karla.

"Což vy, milé dítě, nemáte již maitinky?" otázala se soucítěně radová.

"Ztratila jsem oba rodiče již dávno..."

"Dávno, pravíte?" zasmušila se radová. "A vždyť vám může být sotva osmnáct — devatenáct let?"

"Je mi již jedenadvacet —" přiznala se Karla se slabounkým úsměvem, neboť i ona věděla, že je to milým právem, k takovému věku se přiznávati.

Radovou napadla nová zvědavá otázka; ale sotva se jí zachvěla na rtech, stihl ji podivný Prespolův pohled a omrzil ji jakousi výhrůžkou

pozorností... Proto místo ku Karle obrátila se s myšlenkou k zeti:

"Nu, Theodore, což myslíš — naše zpáteční cesta?"

Továrník počal povstávat. "Také mě to již napadlo — panstvo tedy odpustí, že jsme se vůbec odvážili..."

"Ah, na nás je jen děkovati — děkovati!" přejal mu Rubín slovo. "A kdy pak tedy již se shledáme v milém sousedství?"

"To záleží jen na mé paní — a na paní tchyni," řekl upřímně továrník.

"Milostivá paní, račte se, prosím, ještě podívat na naši vyhlídku," pozvala Kristýna radovou a podařilo se jí šťastně ji vyvést na verandu.

Zde se obě dámy, kochající se v malebném pohledu okolního kraje, opřely o terasu tak zcela blízoučko u sebe, že se jejich lokte družně pojily.

"A jak se vám vede, milé dítě, v těch nových poměrech?" zašeptala radová.

Kristýna si z hluboka povzdychla. "Můžete si, milostivá paní, pomyslit, být společnicí a teprve vychovatelkou takové osobě... Pan Rubín jistě se domníval, že na ní dokážu zázraky."

"Ne — ten její nápadný drahý ústroj dnes —" zašeptla znovu radová.

Kristýnu ani nenapadlo mladou paní omluvit, že jen náhodou objevila se v koncertní toaletě. "Ted' to pomalu začne —" zašeptla a svěřovala rychle známé paní, jak se stala nahodilou svědkyní s hořejšího balkonů roztržky mladého Rubína s otcem.

"Ona tedy měla opravdu tak nešťastnou minulost, jak se povídá?" potřásla hlavou radová, ostražitě se ohlédnuvši, "to asi s těží sem dostaneme naši Mimi — ona je vždy příliš dbalá své nejlepši pověsti — tak rozumně upjatá!"

"Ach — to by bylo škoda; já již v srdci zaplesala, že budu mít zde nějaké útočiště!" litovala Kristýna.

Radová jí stiskla sdílně ruku...

"Milá dušinko, mně je vás také líto. Víím, že jste z dobré rodiny, a teď takové postavení... Ale musíte zase s námi cítit, že bychom zde v tak blízkém sousedství neušly bližšímu styku a s ním všelikému možnému kompromitování... Co se mne týče, já jsem odjakživa idealistka; neodsužuji nikoho — ale jistě rezervy člověk se musí zase z ohledu k jiným držet... A musíme se již vrátit —"

"Překrásné, rajské okolí —" zahorovala paní radová navrátila se s Kristýnou a všecka záříc unášejícím dojmem zdejší přírody. Najednou však zdloužila starostlivě obličej. "Škoda jen, že nejela s námi Mimi — v duchu si těch půvabů zdejšího kraje jakživa nebude moci představití... A já bych byla tak tuze tomu povděčna, kdybychom se pro zdejší pobyt rozhodli!"

"Což ještě to není jisté?" podivil se bankéř.

"Ach, zbývá ještě mnoho různých okolností; Mimi se zaslíbila také ještě někam jinam jedné ze svých přítelkyň..."

"Musíte, milostivá paní, mladou paní ujistit, že zde najde v mé choti také věrnou přítelkyni," přimlouval se Rubín.

Doktor Kork pro tu chvíli nechápal, že o nějakém jiném přání paní Manuškové něčeho neví. "Ach, to již milostivou paní přemluvíme," tvrdil s jistotou. "Jinak než sem ani za celý svět! Já se již té chvíle, kdy se do toho zdejšího ráje budeme moci na delší dobu vrátit, nebudu moci dočkat!" Zahleděl se při těch slovech ještě posledně na paní Rubínovou s vroucností právě pronesených slov tak silnou, že se své odvahy až zalekl, když upozoroval, že ten jeho pohled postřehl čiperný zrak paní radové. Smazal tento vroubek jedině tím, že když konečně ocitli se za Rubínovým sídlem a paní radová mu položila zpytavou otázku: "Tak — jaký pak na vás učinila dojem ta milá paní Rubínová?" odvětil s cynickou chladnokrevností: "To je vám charakteristické: Upadla mi ru-

kavička, a ona se okamžitě pro ni shýbla, známka bývalého stavu! —"

Karla vyprovodivši hosty až dolů na pěšinu, kdežto Rubín s Kristýnou vyprovázeli ještě kousek dále — zavolala odporučivšího se již Prespola ještě nazpět.

"Pane správce," pravila popošeďší mu hbitě několik kroků v ústřety — "slečna Kristýna mi prve, před příchodem hostů, prozradila, že je dnes váš svátek!"

"To je možná —" usmál se Prespol; "a já, tuším, zapomněl dočista slečně se poděkovat za roztomilou visitku, kterou mi poslala..."

"A my," přicházela Karla do rozpaků, "můj muž jistě to jen náhodou přehléd!... Já ani netušila, neboť z celé duše bych vám ráda přála všeho milého a dobrého; především hodně mnoho zdraví a pak čeho jen sám ku svému blahu si přejete..."

"Díky, milostivá paní," uklonil se Prespol. "Vy jako dobré a nezkušené dítě přála byste mi asi všech těch známých hlásek ušlechtilých gratulačních stezek... Já však, kdybych přál vám se vši duševní oddaností, jaké člověk může být schopen, přál bych to jediné, co vlastní vůlí již může se uskutečnit: sílu a statečnost v každé trpce překvapující zkušenosti, v každé nepříjemnosti, tíži, bolu a zklamání života... Zarážet si v té síle nějakou kotvičku spokojenosti a jistoty, že ať již pak potká člověka cokoli, on je na vše klidně připraven... Nemyslíte, milostivá paní, to je přece to pravé lidské štěstí?"

Prespol již odešel Karle s očí, ale jeho slova se živě opakovala v její duši; v tu chvíli ještě se divila, že člověk tak zřejmě a jaře ze života se těšící, jakým Prespol každému se zdál, mohl by ve svých přáních stíhat jen stinné stránky žití. Ale později častokráte si připamatovala tuto chvíli, kdy ji dobrý přítel upozornil, že stojí teprve před pravým bojem života...

Kristýna, vracející se s bankéřem od branky parku, kam až byli hosty

vyprovodili, zatušila, že by dnes byla pravá chvíle, do půdy, před tím již Klementovým výstupem zkyprné, vsadit jedovaté a zajištěné semínko.

Přemýšlela... Byla si toho příliš jista, že Manuškoví letos neocitnou se zde prostě jen proto, aby se vyhnuli bližšímu styku s bývalou sklepnicí — ale aby Rubínovi důvěrně svěřila určitou zmínku radové, k tomu byla příliš chytrá a opatrná; ona se vůbec nikdy nevydávala v nebezpečnost nemilého svědectví a nepovídala jakživa do očí nikomu nic nepříjemného. Ne snad, že by měla před očima přísloví: "Nehas, co tě nepálí, pak tě moudrý pochválí —" ale ve své světa znalosti dávno věděla, že tam, kde budí skutečná důvěrná upřímnost nepříjemný a trapný dojem, přecasto nevděčně se vyplácí, a proto že je venkoncem mnohem příjemnější, rozebírat choullostivé otázky bližního za jeho zády.

"Já nevím, proč sem ti Manuškoví s doktorem vlastně dnes přišli!" vyklouzlo slečně jakoby bezděčně se rtů.

"Proč —" usmál se Rubín v dobré náladě. "Především trochu ze zvědavosti, že už nemohli se dočkat, až bych jim v městě svou paní představil — a potom věděli, že ze starého přátelství u mne přece jen nejvěrohodněji zvedí veškeré okolnosti zdejších pobytů. Manuška je až směšně opatrný člověk — pedant."

"Ale já od jakživa nemohu vystát přetvářky —" rozhorlila se prudce slečna. "Uvidíte, pane z Rubínů, jak se rozhodnou pro naše sousedství —" připojila hořce — "z daleka se mu vyhnou!"

"Proč pak?" podivil se Rubín ještě nechápavě, ale cítil, že se mu rázem přivalil na prsa tlak a sepal dobrou náladu.

"Což já vím, jaké je to předpoketí vůči našemu domu —" ztišila slečna hlas trochu se chvějící — "co se to povídá? Já to jen nejasně cítím a tak mi to teď bezděčně ze

rtů vyklouzlo. Jsem rozčilená nad přetvářkou těch hostů."

"Mluvte, prosím, jasněji —" vece Rubín ztemnělý v tváři. "Však náležíte k domu," doložil téměř prosebně.

Kristýnin plachý zrak se popásl na jeho trapném zaražení. Pak šetrně vytáčela: "Ono se vám to řekne, pane z Rubínů, jasněji — přede mnou samotnou je mlha! Ale jen tím milostivou paní ušetřte! Měl byste ji raději hned připravit — zmínit se jí, že Manuškoví jistě pro zdejší sousedství se nerozhodnou. Vymyslete si nějaký důvod, neboť" kdyby potom na pravou příčinu sama došla, bylo by to pro ni hrozně trapné."

Rubín už neodpověděl; napadla ho teď vytáčka radové před rozchodem a trapné přesvědčení ho už nepouštělo.

Tak došli mlčky před letohrádek, kde Karla dosud stála a pozdravila je svým jarním úsměvem. Mladá paní popošla manželů několik kroků v ústřety a zavěsivši se na jeho rameno, hopkala s ním do domu.

"Nyní ale již z těch krásných šateček se svleku," pravila, vděčně dokládajíc: "A teď si nech, Pavle, ruku políbit za to, žeš mi učinil radost!" Nahnula se k ruce manželově a dotkla se jí upřímně svými rtoma.

"To mě těší, že máš radost," přinutil se bankéř do řeči klidně něžně. A v hloubi srdce si vzdychl: "Jak bych mohl být šťastným — jak bychom mohli být šťastni!" Vzpomněl si také, že hlavní podmínkou věrného svazku dvou se milujících duší je vzájemná důvěra a společně snášet dobré i zlé. Bylo by mu také na ulehčenou, kdyby to všechno mohl se Charlottou sdělit, co dnes pro ni z lásky přetrpěl, — ale bylo mu líto ji rozrušit. "Ano, slečna má pravdu —" soudil dále v duchu; "to milé kotě nesmí nic podobného zvědět — zbytečně by se trápila."

* * *

Bankéřova dobrá, vědomě obětavá vůle byla marna... Za půldruhého

roku manželství paní Rubínové stalo se nejasné, těžké tušení, jež na ni v mnohých chvílích nového života se věšelo, bolestným a ponižujícím přesvědčením, že jí společnost, do které jí ruka manželova povznesla, nechce uznati. Trapné toho zkušenosti provázely ji od té doby, co se vrátili z venkova do města, krutě, krok za krokem. Zdánlivě naivně jasná, průhledná, v nitru však hloubavá a snadně trpící její povaha pronikla vždy, byť později, ale tím jistěji, každý ponižující dojem. Tak nápadnost i ostří Klementovy výslovnosti slova "sklepnice" opakovalo se jí v myslí teprve v pozdní noci onoho dne, kdy tak náhle odjel z venkova, aby se tam více již po celé léto nepodíval — a pronásledovalo její spánek. Už než se vrátili do města, mladá žena sprátelila se s duchem klamu dříve jí neznámým, že svou bezúhonnou, ale v nynějším stavu jí překážející minulost hodlala zapíratí. Přirozeným důvtipem a vůlí, povznést se i vlastní silou, dospěla ku podivu brzy k oné zřejmé eleganci a všestrannému taktu svého vystupování, jakého u ní manžel si přál, a jemu obětovala také svou přirozenou skromnost. Počala se s nádhernou vynikavostí strojití, a vědoma si své krásy, skvělých hmotných poměrů i své pravdivé vznětlivosti pro vše ušlechtilé a dobročinné, zatoužila se zajiskřiti v té společnosti, do které nyní náležela. K takovému uznání nevolila ovšem těch prostředků, které by jistěji byly působily ve vytrvalé skromnosti a dokázané sebevědomé důstojnosti. Krásný její zjev, vypravený nádhrou toaletty a osměleně důvěrným vystupováním, vzbudil v dámském světě závist a s ní zároveň věrnou její družku, nenávist, kdežto většina mužské společnosti, která vůbec měla čas a chuť starati se vždy o mělké, nicméně nevyčerpatelné thema "ono se povídá", měla pro ni údiv a podezříváním.

Tak se stalo, že v pravdě čistá a jednoduchá minulost Karlina byla lehkomyšlností a zlomyšlností právě oné povznešené společnosti lidské

omotávána podezřelými závoji a vyhanými pikantními historkami. Následkem toho dostalo se manželům Rubínovým pokoření, že jim většina dam vyšší společnosti neoplatila ani návštěvu slušností, že vypravila k Rubínovým jen své muže — sebe všemi možnými vytáčkami nechavši omluvit — a o skvělém plesu, první veřejné zábavě, v níž Rubín svou mladou paní uvedl, dámský svět jakoby zúmyslným spiknutím novou hvězdu úplně přehlížel.

Také nemohlo dlouho Karly zůstatí tajno, že se jediné pro ni Klement otcovské domácnosti zatvrzele vyhýbal... Klement s otcem později sice se domluvil, dav se prosbou staršího Rubína přemluvití, že alespoň v závodě se nerozešli; ale najal si osamělý byt jinde a o práh nevlastní matky více nezavadil. Karle se dostal nešťastnou náhodou do rukou také list, kde dcery jejího muže otce lítostivě prosily, aby nemusily z drážďanského ústavu dojet na prázdniny domů, a snadno smutně uhodla, že až tam k nim do dálky doplížilo se to hrozné předpojetí proti ní...

Po krátkém čase, kdy se s úmyslnou vzdorovitostí chtěla objevit v každé zábavě vyšší společnosti a tam buď hrdě po boku svého muže, aneb obletována mladým mužským, snadně se kořícím světem, těšila se horečnou myšlenkou, že svou krásou, nádhrou i přitažlivou mocí nepřátelský dámský sbor dráždí a zlobí, ustala v tomto zimničném boji. Připadala si náhle jedem zlomyslných pohledů tak uštvána a bezúčelností svého života znavena, že zase zatvrzele se zavřela mezi čtyři stěny své skvostné, ale netěšící ji domácnosti, a trávíc většinu času nehybně s knihou v ruce na pohovce, nevycházela ani z domu. Manželovi si poslední dobou již ani neposteskla; připadalo jí, že by to byl veliký nevděk, aby mu stěžovala rmutem štěstěnější mysl, než byla ta její. Prohlédla chotě již tolik, že nebyl pessimistou, kde běželo o stopy vlastních jeho činů. Na každou její bolestnou zku-

Menost mívá dříve jedinou odpověď: "Je to jen samá závist, kot'átko, — žijme si jen pěkně sami sobě a svět nám může ještě více závidět." Bylo v těch jeho slovech něco dojemného — kdyby byl dovedl jen také ještě jinak slít a zahývat její duši... Když viděl, že bývá ještě teď, kdy žijí již šťastně úplně sobě, někdy uplakána, říkal: "Chybuješ zase tím, kot'átko, že nechceš chodit se mnou na procházky. Schází ti vzduch a pak měla bys pít hodně pilsenského —"

Zachvěla se nelibostí za jeho dobré mínění; zdálo se jí, že zlá moc rve se s ní o celou vlnu v život a uchvacuje celé to osněžené její štěstí — a její muž tomu bojí tak rozumí, že jí radí, aby pila hodně pilsenského! Také jeho oblíbený název "kot'átko" ji náhle podráždil. Což neviděl v ní, když do ní se zamiloval, nic jiného, než hezké kot'átko? Vyžádala si, aby ji tak více nejmenoval, a když Rubín jí to slíbil, nemohl odolati povzdechu: "Ba, už ji máš také, ženuško drahá, — nervósu..." Tak s ním přestala vůbec sdílet své vnitřní myšlenky.

V tom tajemném utrpení mladou ženu obmykala jediná milá vzpomínka. Zdálo se jí častěji, že ji nějaký vzdálený dobrý přítel sdílně vodi tím ovzduším, v němž teď se ztápěla, a když přimykala v pozdních nocích znavené a uslzené oči, vídala jasný Prespolův pohled. Hovořila s ním tam na jich lesním statku, kam teď myšlenky její tak často se utíkaly, jak by tam byl lepší svět, vždy tak ráda a pamatovala si každé jeho slovo. Vzpomínala si zvláště živě na jeden zářijový podvečer, kdy ji Prespol vyprovázal ke dráze v ústřety manželů, který se vracel z krátké přehlídky závodu z města. Slečna Kristýna měla také přijeti; bylať zároveň odejela s bankéřem, aby obstarala nějaké koupě — a tak paní Rubínová si vyžádala správce za průvodčího nedaleké příjemné cesty.

Rozhodla se místo prachuplné silnice pro luční pěšinu, ač tím kousek

si zašli, ale náhle zmocnila se jí poplašená ženská starostlivost, v níž počala bystře chvátati. "Jestli my tak příjezd vlaku zmeškáme!" prohodila ve svém statečném rázování k průvodci, který zdvořile svou chůzi řídil dle paniny.

Prespol pohledl na hodinky. "Můžeme ještě dobrou půlhodinu na nádraží čekat —" odvětil svým sympaticky upřímným hlasem. "Vzpomínám si —" připojil s úsměvem, "že jsme tudy jednou také tak spěchali k večernímu vlaku s nebožkou Eliškou... Já jsem navrhl tuto cestu, abychom se vyhnuli silničnímu nepokoji, ale ona, dušička, byla také pořádná plná starostí, že zmeškáme; nadarmo jsem ji přesvědčoval, že je dosti času. Čekali jsme tehdy jejího otce a v té její nevymluvitelné úzkosti dorazili jsme k nádraží o celou hodinu předčasně..."

Karla zmírnila krok... "Vy jste mi, pane správce, dosud nikdy neukázal podobiznu vaší choti" — napadlo ji v důvěře. "Byla zajisté velmi hezká?"

Prespol rozepjal si na prsou knoflíček šedorůžově pruhované košile a odepjav od černé šňůrky malý stříbrný medailon, od častého nošení již celý ohlazený, vyňal z něho drobný, okrouhlý obrázek a podal paní Rubínové. Vybledlá podobizna představovala nenápadnou dívčí tvář s kulatým obličejem, tupým nosíkem a šťastným úsměvem v rozšířených rtech. Kolmý hřebínek táhl nad čelem hladce do zadu vlasy, což hlavice, která se nezdála krásnou, ani zajímavou, poněkud dodávalo žabkovského rázu.

"Tak vypadala ale zajisté ještě za svobodna —" pravila Karla rozpřádajíc si v mysli štěstí té, jejíž památku věrný její druh dosud na prsou choval, jako milenec v touze.

"Ano," přisvědčil správce. "Tak jsem ji poznal za našeho prvního setkání a ještě potom po letech mi připadalo, že se nijak nezměnila."

"Byla brunetka — a štíhlá?" zajímala se Karla dále o zjev nebožčiny.

"Měla kaštanové vlasy a šedé,

milé oči; v postavě byla vytáhlá, slaboučká," popisoval prostě Prespol.

Když Karla vracela drobný obrázek, zachvěla se jí ruka. "Vypravujte mi něco o ní — možno-li hodně mnoho."

"Byla dobrá..." děl Prespol zvolna a trochu tesklivě; připadalo mu za těžko s někým o tom hovořit, co bylo jednoduchým, ale milým tajemstvím mezi jeho životem a tím tichým, nezapomenutelným hrobem. "Škoda těch našich plánů —" pokračoval osmělen sdílnou laskavostí mladé paní — "škoda jich, že s Eliškou byly pohřbeny. Zemřela po dítěti, ztratil jsem tak jedním dnem všechno... Bývá mi toho líto, když si vzpomenu, kterak v našem štěstí byla obětavou... My neměli úspor a tu ji uchvátila touha, že musíme spořit, ač se mi zdálo, že víc už ani nemožno hospodařiti; než ona dovedla... No — vzpružila se ještě tak, že si seřídila denníček svých skromných výdajů a každého večera nad ním přemýšlela, kde by mohla uspořiti; ubírala několik zrnek kávy z obvyklého dílku, a když jsme šli na procházku, její oči neustále bloudily po cestě, kde by viděla jaké peříčko, jež by schovala... To si myslila všechno již pro budoucnost, pro své dítě — a zatím nám ty naděje unikly tak, jak tam ty paprsky..."

Ukázal rukou na rozptylující se záři zapadajícího slunce nad lesem a sklonil pohled k zemi.

Chvilku kráčeli mlčky. Karla pocítila tesklivost správceovy důvěry a přemýšlela, co by mu mohla říci na útěchu; stal se jí náhle tak blízkým, jakoby byli již od jakživa se znali. "Tak každý z nás" — promluvila konečně chvějivým hlasem — "má svoje vzpomínky. Víte, pane správce" — rozhovořila se sdílně, shazujíc se sebe rázem jistou naučenou zdrženlivost, v níž poslední čas ovládala i zvuk svého hlasu, — "já mám také svoje hroby... Můj nebožtík tatínek byl domovníkem a maminka mi zemřela, když mi bylo dvanáct let. Tak brzy, pane správce, — ale já na její tvář i hlas dobře se pa-

matuji. Jednou mi řekla: 'Nelži, Karlo, to je ošklivý hřích — lhát se smí jenom pro dobrý úmysl...' A vyprávěla mi legendu o svatě Alžbětě... Ten večer, než tiše zesnula, zavolala nás s bratrem ku své posteli. 'Ukaž, udělám ti křížek,' praví ke mně, nazdvihuje se v posteli — a jejího pohledu tu do smrti nezapomenu — jistě v srdci naříkala, jak nás tu tak nechá... Tatínek rád se zapomínal a ona všechno vedla, do úmoru pracujíc: ve dne poklízela po domě a v noci prala a žehlila pro výdělek, aby nás a tatínka mohla slušně oblékat. Před námi otce v jeho slabosti nikdy nehaněla, ba říkala vypravujíc nás do školy: 'Učte se dobře, aby tatínek měl radost!' Na sebe si vzpomněla jen tehdy před smrtí, když mi kladla na srdce: — 'Pamatuj, dítě, na Pána Boha a dělej mi ve světě jenom čest!...' Věřte mi, pane správce, to byly celé moje zákony — mně vždycky v myšlenkách připadalo, že moje maminka musila být svatá."

"A můj bratr, který byl tak nadaným —" připojila Karla po krátké pomlčce, "však víte, že jsem přijela ve smutku."

"Vidíte, milostivá paní, tak jsem nerozvážně vaše jasné myšlenky zavlekl mezi hroby," promluvil Prespol skrývaje mocné dojetí... "A přece nám živým náleží zase jenom život a ten musíme už s dobrou vůlí vyplnit; nám oběma pak jistě té vůle neschází."

"Ale vy, pane správce, myslím, nejste člověk tak snadno všechno přehlížející —" odtušila Karla za rmutným hovorem. "Vy přece nejste flegmatik?"

Žadivala se naň pokradmo a chtějíc stopovati na něm jen duševní známky, přišla do rozpaků, že v růžově zmírajícím denním světle dechl na ni dojem tělesných jeho půvabů... Nikdy ji nenapadl u muže tak krásný zjev.

"Já sám ani nevím, do které třídy povah náležím," usmál se Prespol — "ale to vím, beze vší delikátní skromnosti, že celkem náležím tak k těm

prostředním lidem — ani dobrým, ani zlým.”

“A kterak si představujete zde, v osamělosti, která musí být zvláště v zimě citelná, tu dobrou vůli života?” vydechla zmateně Karla.

“Především v čilé práci svého povolání a prospěšného spolužití se svým dělným lidem. Rád bych vyplnil svůj nepatrný život tak, abych mohl sám si povědět: ‘Byl jsem užitečným člověkem.’ Nemaže prázdného zvláštního nadání a prostředků, v jejichž jiskrách bych mohl lidstvu podat zářivější služby,” pokračoval Prespol, — boje se nedůstojně zavádit o slovo ‘vlast’, jež se mu přitom v mysli vznášelo, — “stopuji v nadosobních tužbách ovšem jen drobnou stezku. Pro svou duševní potravu a osamělou zábavu pak snažím se — když to nemožno jinak — aspoň čtením přimknouti se k vrstvě své doby.”

“Má-li můj muž, neb alespoň Klement takové myšlenky?” napadlo Karla a dosti porozuměvši svému průvodci, pocítila také svoji v duchu schovanou tužbu, aby byla na světě něco platna... Vždyť ona vcházela jen proto s jásotem do ovzduší bohatství. V strádání bratrově a ve vzpomínce na úmorné namáhání své matky zopakovala si stokrát myšlenku, že co platno člověku srdce zlaté, když bída tlačí k zemi...

A tak ještě nadšeněji po oné rozmluvě s Prespolem vypravovala se v duchu do města jako na začátek zářivé dráhy platného života v oné společnosti, již dobročinnost může nejspíše být stálým úkolem. Činila si na sta plánů, jež by mohla navrhnutí a v širších spojených silách podpírat, vše na prospěch chudoby a různého utrpení lidstva.

A tu se jí přivalil hned na počátek té osněné cesty děsný balvan...

Karla přihlásivši se hned v prvních dnech svého příjezdu do města v komitét dam nejvýznamnějšího dobročinného spolku, zvěděla, že paní továrníková Manušková prohlásila, bude-li též paní Rubínová při-

jata v komitét, že ona a s ní některá přítelkyně ze spolku vystoupí...

Nějaká štíplavě soucitná ruka Karle v anonymním dopise doslovně sdělila pravou příčinu ignorování její přihlášky; bylat’ to ovšem slečna Kristýna, kterou na upřímnou radu Prespolovu mladá paní se statečnou umíněností, v níž poprvé opřela se náhledu svého manžela, odstranila ze své blízkosti.

Jedinou oddanou, ač jinak nesympatickou duší z celé té vyšší společnosti Karle zdál se doktor Kork, jenž vytrvale vyhledával každé příležitosti, aby se jí mohl v domácnosti její přiblížiti. Přinesl jí pokaždé něžnou květinovou guirlandku, upozorňoval ji na nejnovější zjevy literatury, jakmile se poprvé ve výkladní skříní knihkupeců objevily, hleděl ji pobaviti společenskými a zákulisními novinkami, odehrával jí bravurně snadnější novinky na klavír a líbal jí při svém příchodu nebo loučení ruce se zvláštním dojetím. K panu Rubínovi byl stejně pozorným; probíraje s ním trpělivě finanční i národohospodářské zprávy novin, zahrál si s ním také s radostí v šachy.

Jen málo kdy Karle byl vítaným; častěji připadal jí se svým snivým, na ni upřeným zrakem na obtíž, jakoby byl částí toho drsného vzduchu, který ji znenáhla obkličoval svou tíží až k zoufalství...

Zatoužila konečně po tom lepším světě v zeleni, klidu a Prespolově blízkosti, na jejich lesním statku... Kterak mohla loni odtamtud tak lhostejně odcházeti a do města spěchat, když jí teď pořád připadalo, že to byla nejkrásnější doba jejího života?... Vyprosila si u manžela, aby jí ukázal každý dopis od Prespola, a přehlížela se vzrušenou pozorností každou tu účetnickou neb popisnou zprávu, představujíc si v duchu, že vyšly z jeho rukou a přemýšlení...

Jednoho dne se zastavila před kovovým andílkem, jenž na jejím psacím stolku držel v rukou drobně tištěný kalendář. Počítala dny do patnáctého května, kdy jí manžel sli-

boval, že se zase odeberou na venek. Dnes bylo čtvrtého dubna a z oken se rozlévala po komnatce sluneční záře.

"Což kdybych prosila, abychom tam jeli o několik dnů dříve?" napadlo Karlu toužebně...

V tom ji vyrušila panská oznamující, že na chodbě čeká posluha, jenž přináší nějaký listek a rád by jej milostivé paní osobně odevzdal, má je donést také odpověď.

"Pošlete ho sem!" rozhodla paní Rubínová zraky upírajíc pořád na kalendář.

Když posluha, s tváří svraštěle vyhublou a plechovým číslem na červeném pásku čepice, vešel, zarazila se, že ho zná... Ano, byl vysílán čákymsi churavým, starým pánem často k nim do vinárny pro víno a zval ji vždy: "slečinečko roztomilá"; mrsí ji poznávat z oněch časů, jež i lidé vyčítali...

I on se zdál očividně zaražen; vytáhl z náprsní kapsy droné psaní a podal je paní Rubínové jaksi popleteně.

"Došel jsem, prosím, dobře — račte být milostpaní Rubínová?" promluvil zvolna. A když Karla pokývla, pokračoval: "Pan doktor Kork se nechá, prosím, co nejuctivěji poroučet a prosí o slůvko odpovědi."

Karla se vpravila do klidu; roztrhnuvši nedbale obálku, odložila ji na stolek a utkvěla na rozbaleném lístku poněkud přimhouřeným zrakem dosud přemýšlejíc, co si o ní ten známý posluha myslí. Náhle se zachvěla.

Posluha, pozoruje to, schválně se odvrátil, dívaje se do koutku stropu.

Úhledný, parfumovaný listek se zlatou oříkou zněl takto:

"Miloušku!

Setkal jsem se právě s Tvým chotěm a on mi po svém způsobu, jak Ty říkáváš, 'fňukavě' sdělil, že má zapálenou oční klapku a proto že dnes sejde se zamýšlené výpravy do opery. Toho je mi velice líto, že zase nám unikl jeden šťastný večer,

kde bych Tě směl s tak klidnou jistotou rámě v rameni doprovodit domů a šeptat Ti cestou, že Jsi moje roztomilé, žárlivé dět'átko. Kterak Tě jen může napadnout podezření, že bych k Rubínovým občas docházel k vůli ní? Já se přece nebudu kompromitovat s bývalou sklepnicí a chůvou! Pošli mi hned několik potěšitelných, ale i moudrých rádečků (když se do toho hodí Tvá výtečná mamá, učiň tak s nějakou knihou) Tvému nejvěrnějšímu, Tě horoucně líbajícímu

Viktoru."

Karla poprvé zblednuvši, pak zaplanuvši v tváři, přečetla dvakrát hrozně ji překvapující listek... Poznala známý rukopis doktora Korka. Potom se prudce chopila nepovšimnuté adresy a bezděčně vykřikla:

"To je adresováno Manuškové!..."

Posluha se ze svého trpělivého pozorování stropního koutku uleknutě obrátil.

"A to jsem to tedy pěkně vyvedl!" řekl téměř žalostně, vytahuje z druhé náprsní kapsy druhý listek. "To jsem si to spletl! Tak to, uctivě prosím, dají jen do jiné obálky; odevzdám to třeba bez adresy milostpaní Manuškové. A tuze jich prosím, vzácná paní, kdyby tam tak něco stálo, co by neměl druhý vědět, nedělají, ponížene prosím, žádnou zmínku. Já bych to odpykal — pan doktor už mi dal mnohý čtvrtzlatníček vydělat. Mám sedm dětí a žena není k výdělku..."

Karla se k němu obrátila s těžkým oddychováním.

"Nebojte se," promluvila tiše, ale přerývaně, "já poprosím svého muže, aby vám vynášel nějaké zaměstnání, kde by se vám na starosti o vaši rodinu ulehčilo, ale ten listek, když už se stalo, nemohu dát z rukou; když bude potřeba, vy dosvědčíte, jak se věc přihodila, ale ono toho nebude potřeba; jediné panu doktorovi řekněte pravdu a jiný toho asi potom již nezmů. Ten na mne adresovaný listek mu dejte zpět

— já ho nepřijmu." Oddychla si, otevřela stolní přihrádku a vyňala odtamtud z ozdobné toboľky pěti-zlatovou bankovku... "Tu máte zatím náhradu," pravila, "a zítra se přihlaste u mého muže, co sdělí vám on, až s ním promluví... Pamatujete se na mne?" doložila paní Rubínová vzpřímivši se ve své výšce. "Já jsem byla dříve v klášterní ulici ve vinárně — sklepníci." — Poslední slovo zdůraznila.

"Ano — tak se mi zdá — když dovoluji, vzácná paní —" koktal posluha, zardívaje se nenadálým štěstím. "Já jsem jich hned poznal po tom dobrém a hezkém obličejí." Chtěl jí ruku políbiti, ale Karla tomu zabránila, pokynuvši mu, aby odešel. Klesla na křesélko v horečném rozčilení. "Nahodilý dráp, ale ulehčí — a ulehčí mi pro vždy..." šeptala třesoucím se rtoma. "Taci jsou tedy oni — ti lidé lepší společnosti pod nedotknutelným závojem? A já se ve víře v jejich přirozenou povznešenost nade mnou tak chvěla!... Chvěla jsem se před hádankou, co to bylo v mé minulosti, zač musím teď trpět, kde visí to osudné 'ono se povídá' — 'Ono se tak mnoho povídá' — říkávala suše a štiplavě slečna Kristýna a více mi nechtěla vysvětliti... Zatím na mne všichni ukazovali prstem: 'Sklepnice — chůva!'... Kdybych si byla vzala neopatrného člověka, abychom měli starost práce a sporiivosti v údělu, tu by mi toho nikdo nevyčítal... Ale já jsem mohla být šťastnější..."

Karla přivřela oči a v mysli se jí mihl skrovný byt o dvou pokojích se záclonami ručně pletenými a háčkovanou vložkou na okenních polštářkách — byt Prespolův... Tu se jí přivřeně řasy zalily vláhou a najednou trpce zavzlykla:

"To všechno Pavel věděl, čím jsem byla — on měl také vědět, že si mě nemá brát, že nemá činit nešťastného sebe, mne a svoje děti."

Panská znovu kohosi ohlašovala.

"Kdo že?" tázala se Karla vyjeveně, první oznámení přeslechnuvši.

"Pan doktor Kork prosí —" opa-

kovala panská zaraženě.

Karla zděšeně vyskočila, ale okamžitě se zase před pátravým zrakem panské snažila opanovati.

"Vyříd'te, že hned přijdu," vypravila chvatně ze sebe, "ano, že přijdu, jen ať chvilku počká!" Oči mladé ženy zaleskly se zážehem hněvu... "Přichází snad prosit, ten dobrý můj přítel?" napadlo ji a v nitru jejím rozestřela se silná hořkost; cítila, že by mu nemohla upřímně odpustit, kdyby ho snad viděla umírajícího před sebou. Vstřčila lístek i s obálkou do kapsy a s úzkostlivou opatrností se přesvědčovala, nemůže-li ho ztratit. Pak popošla k zrcadlu, přihladila si vlasy a přetřela si šátkem již suché, horké oči; to vše činila jen instinktivně, aby se přivedla do trocha klidu.

Když vešla přes tři komnaty do salonu, doktor Kork si pohrával s břečtanem obmykajícím v koutě komnaty podstavec sousoší z kararského mramoru, a z toho i z úsměvu, kterým ji pozdravil, spěchaje ji políbit ruku, Karla zatusila, že se dosud s nešťastným poslem nesetkal. Přes vnucovaný klid a chladnou lhostejnost zalomcovala ji znovu lítost a hořkost, že tomu podrážděně zabránila, aby se dotkl její ruky, vyšíleně klesajíc na pohovku.

"Co to znamená?" projelo Korkovi hlavou. "Zabývala se snad právě mnou?" Chopil se této domýšlivosti s radostnou věrou, neboť jeho záletnému srdci půvabná paní byla žádoucí od prvního okamžiku, kdy ji spatřil.

"Dejte si přece políbiti ručku, tu božskou, čarodějnou!" zadeklamoval se zápalem dosti upřímným.

"Ne, ne!" vykřikla Karla, rozčilením ztrácejíc všechn klid i pamět'. "Už jste mi přišel do cesty — už teď, kdy ještě nevím, co udělám!... Odejděte mi s očí — vždyť vidíte —" mluvila nesouvisle, těžce oddychujíc návaľem hořkosti a tíže, jež se jí draly do hlavy.

"Je rozčilená," chápal Kork s podivením, znaje paní Rubinovou v horu vždy tak prostomilou a zřej-

mou. "Je to líčeno, či by byla opravdu tak uchváćena vášní své lásky ke mně? ... Na žádný způsob nesmím si dát ujít této chvíle..."

"Ne, já neodejdu od prahu svého ráje!" zašeptal směle, opatrně se ohlížejce. Pak klesl na kolena u Karliných nohou, rukama si pokrýváje oči. "Charlotto — anděle, moje božství, má láska!" zašeptl, čtla jsi dnes mezi suchými řáky mého listku, že nemohu žít ani jediný den bez tebe?" Dotkl se rty jejího oděvu.

Karla v divoké úzkosti zahlesla, pak se vši silou vzechopila a počala utíkat ku dveřím. "Rubine — Pavle, Pavle!" volala polekaně a zároveň výhrůžně. Dotkla se rukou klíky, ale tu vzpamatovavši se stanula a narazila prudce několikrát na knoflík zvonku. Oži její sršely hněvem, postava se zdála hrozebně vztyčena...

Tu teprve doktor Kork nahlédl, že se nešťastně přepočítal... Po chodbě bylo již slyšet chvatné kroky panské — co mu zbývalo učinit?

"Odpuštění, milostivá, vznešená paní!" zvolal tlumeně, zdvihaje k mladé ženě sepraté ruce, "já šílil — odpuštění!..."

Panská vešla se skromně tázavým zrakem do dveří.

"Ukažte tomuto ušlechtilmu pánovi nejbližší cestu k rovněž ušlechtilé paní Manuskové —" velela Karla udiveně dívce hlasem rozčilením se zajikajícím, nicméně pohrdavým, zavírajíc za sebou prudce dvěře nejbližší komnaty.

Doktor Kork domníval se potácet v hrozně nepříjemném snu, z něhož zatoužil přede vším po rychlém východu.

"Milostivá paní je dnes velice rozrušena — prosím, nečiňte před ní, kdyby snad přišla na mne řeč, poznámky," zašeptal, vycházeje zdrcený a pobledlý, na chodbě panské s pohledem tak uctivě prosebným, jakoby měl před sebou nejmilostivější dámu, a sesílil svoji prosbu desitizlatovou bankovkou.

— — Když se o jedné hodině Rubín vrátil do své domácnosti, na-

lezl Karlu v ložnici v křečovitém pláči a seznav na ní zároveň silnou horečku, ustrašen povolal lékaře. Z prudkého hnutí ušťvané její mysli mladé ženy zmocnila se zimniční choroba, která ji připoutala po několik dní na lůžko. Když pak mohla povstati, cítila v sobě olověnou tíži a zatoužila vášnivě někomu se vyzpovídati. Zadívala se několikrát ve starostlivé zraky svého muže a již se jí na rtech chvělo důvěrné přivolání jeho pozornosti — ale tu jakoby se pokaždé vedle něho postavil továrník Manuška se svým ospalým úsměvem, mazlivým hlasem, ale přes to s takovým výrazem, jenž v Karle budil útrpnost... Kdyby tak svou důvěrou k svému manželu zavinila neštěstí celé rodiny, neštěstí matky ponížené v pokojném vědomí výtečného vychování své dcery, neštěstí dobromyslného, soucit vzbuzujícího muže, který jednou tak spokojeně před ní odříkal: "Moje paní je dosud jako pod mateřskými křídly!" A konečně — kdyby Rubín sám četl v celém dosahu toho ponížení slova v Korkově listku: "s takovou bývalou sklepnicí a chůvou" — zdali by v něm samotném věčně nestrašila? Vždyť on ji hned v prvních dnech manželství napomenul, aby své minulosti nikomu nesvěřovala... Netrpěl již dosti tím, že odcizovaly se mu vlastní děti? ... Nemohla se odvážit... Mezi ní a jejího manžela stavěla se také její vděčnost a vážnost k jeho věku, jenž daleko předstihuje věk její, mladou ženu nutil bezděčně k obavě, že si ve všem nemohou rozumět a důvěřovati. Náhle Karla se rozhodla; pravdivě, jak to cítila, vypsala všechno, co rozvleklo temnou, beznadějnou mlhu před její budoucností, od prvního zklamání až do poslední zkušenosti, správci Prespolovi, nazývala ho svým jediným drahým přítelem, vyznala se mu, že domýšlené její štěstí se krutě zvrací v neštěstí — a prosila ho v oddané důvěře, aby se jí stal oporou smutného života, že k nikomu na světě nepocítila ještě tolik vroucí sympatie jako k němu...

Pak trvala týden v snivé ztišeno-
sti, čekajíc, co jí odpoví. Každého
dne vyhlížela listonoše a když ko-
nečně odpověď octla se v jejích ru-
kou, zatajila dech. První, co ji pře-
kvapilo, byla prostá kancelářská for-
ma dopisu ve velké, šedé obálce, a
když její obsah chvějící se rukou
rozbalila, přelétala dychtivě zrakem
tyto řádky:

"Milostivá paní!

Nebyl jsem již dlouho ničím tak
smutně dojat, jako v posledních
dnech Vaší tklivou důvěrou; avšak
stesky Vaše mě méně překvapily,
než Jste se toho, milostivá paní, asi
nadála. Hned, když jsem Vás po-
znal a pozoroval Váš dětský, ale ve
své snivosti cituplný pohled do ži-
vota — a připojil si k Vám v duchu
ty různé okolnosti Vašeho nynějšího
života, bylo mi teskným tušení, že
své štěstí a především klid máte si
teprve vykoupiti mnohou bolestnou
zkušeností. Bohužel zažila Jste jich
v době dosti krátké nad míru a lito
mi, že Jste ve své žensky trpné něž-
nosti se nemohla opříti poněkud o
to přání, kterému jsem Vás jednou
chtěl naučiti.

Než se je osmělím zase opakovati,
dovoluji si Vás, milostivá paní, upo-
zorniti na jednu velikou útěchu ve
Vašem utrpení. Vane z Vašich řád-
ků, z Vašeho vlastního vědomí. Na-
zýváte Svého chotě "dobrým, ubo-
hým, starostlivým" — samé jasné
důkazy, že ten, jehož osud postavil
na Vaši životní dráhu do nerozluč-
ného průvodu ruky jeho s rukou
Vaší, Vám nikdy neublížil a také
neublíží. Mohl bych se obávat, že
Jste se snad s tou rukou spojila bez
vášně lásky, která nejbezpečněji do-
káže být velikou v každé zkoušce —
avšak kde není již více čestného
ústupu, tam spolehlivou útěchou jsou
mi ty dva prosté, svaté Vaše zákony
umírající mateřské vychovatelky. K
nim schází Vám jen ještě klid zra-
lejšího věku — rozumný, pevný ná-
zor na život... Lidé v souhrnných
svých vlastnostech nebudou se Vám

zdáti tak špatní, když nebudete v
nich hledat nadzemských andělů —
a syčivé pronásledování hada před-
pojetí zajde, když mu svou nepří-
stupností, skromností a nenápadno-
stí neposkytnete jediné potravu. —
Když pak Vám společenská zlomysl-
nost či hloupost a přetvářka nahá-
zela trnů k bráně součinné dobro-
činnosti, jděte si jen za zářivým
úmyslem klidně ojedinelá, vlastní
svou cestou, a jen když budete chtít,
můžete na takové stezce skrytě se
ztrácející, člověčenstvu stati se ce-
lým božstvem dobra! Hledejte jen
samotna koutky pravé bídy a ne-
dostatku, úzkosti stydné chudoby, te-
telící se sirobu, zoufalé rány úpad-
ků, slzy ztracených životů — nalez-
nete jich až příliš mnoho k vyplnění
požehnané vůle.

Na postavy, jakých doktor Kork
a paní Manušková jsou představiteli,
nemyslete ve vlastním, šťastném
skrytu svého lepšího světa. Já s ji-
stotou těším se, že Vás zde s novým
jarem uvidím tak klidnou a stateč-
nou, s tou silnou kotvičkou spokoje-
nosti a jistoty, že ať již pak člo-
věka potká cokoli — on je na vše
připraven — tak, jak Vám to tehdy
o svém svátku upřímně přál

Váš uctivě oddaný

A. Prespol."

"Je to vzácný člověk!" tanulo
Karle na mysli, "ale zdá se mi, že
přece nemá tolik citu, jehož jsem v
něm hledala." Řádky jeho byly
utěšující, ale připadaly jí tak příliš
rozumné — neokřídlené... Již to,
že ona mu psala plných deset strá-
nek a on jí odpovídá pouze půl tře-
tí stránkou, že svůj list nadepsala:
"Můj jediný příteli!" — a on svoji
odpověď nadepsal: "Milostivá pa-
ní!" — jí jaksi nedostačovalo — ba
tísnilo... A přece v jeho očích bylo
tolik jiskřivého citu a hloubky... Z
celého listu ovanul jí především dech
stručnosti. "Musím s ním mluvit,
musíme si spolu pohovořiti," pře-
svědčovala se v duchu a počala se
znovu toužebně těšit na letošní ven-

kovský pobyt. Přiměla svého manžela, že svolil vypraviti se s ní velmi časně, již v druhé polovici dubna, ale tu náhle, netušeně, s mocným překvapením vztyčila se jí v mysli nová myšlenka, zastírající celou její minulost i přítomnost. A byl v ní příval jakési nové vrstvy života, přimykající branku všech bývalých stesků. Přehlížeje toaletty pro své letní zátěže nalezla mimoděk drahocenný vějíř, jímž jí manžel obdařil k Ježíšku. Použila ho teprve jedenkrát — zdál se jí dosud jako nový. A v této ženské potěše ji napadla přítulná myšlenka — náhlá šetrnost. "Schovám ten krásný vějíř, bylo by ho škoda, kdybych ho poškodila," mihlo se jí v mysli. "Kdybych měla dcerušku, snad by ji jednou těšil..." Vzpomněla si také právě v tu chvíli na vypravování Prespolovo, jak jeho Eliška sebrala a schovávala šetrně každé peříčko — a zdálo se jí to tak pochopitelným, zvláštním štěstím...

Lékař paní Rubínové vzhledem na její zdraví, kterého si musila nyní dvojnásobně vážit, zrazoval tak časnou výpravu na venek a konečně, když se k jeho radě připojilo starostlivé přemlouvání Pavlovo, odložila na čas svou touhu po venkově — beztoho by ji před Prespolem musil obemknouti stud, jak divně mu to psala.

Počátkem lázeňské sezony mladší Rubin odebral se k vůli své zvýšené žaludkové chorobě do lázní a odhodlal se tak dlouho používatí obvyklého svého pokojíku na otcovském statku, dokud by se tam neobjevila jeho nevlastní matka. Karla jeho úmysl, správně vytušila a odloživši znovu k vůli Klementovi svůj příjezd na statek na neurčitou dobu, mileráda přijala návrh svého chotě, aby zatím uskutečnil výlet do Švýcar, pro nějž starší Rubin již loňského roku horoval.

Klement dostal na venkově důvěrný list od starší ze svých sester, Kamily. Sedmnáctiletá dívka žádala ho v dlouhém, romanticky nadšeném, slzičkami poroseném dopise, aby zů-

stal jediným útočištěm i ochráncem svých sester a bránil je proti té drzé ženštině, která se vloudila do jejich otcovského domu z nejnižších stupňů, aby klamala ubohého papírka a vytrhla navždy památku nebožky matinky z jeho srdce. Kamila opakovala do slova tuto větu z tajného dopisu své dosud nad ní bdící, milující přítelkyně, bývalé vychovatelky Kristýny, jež jí na důtklivou žádost ihned musila zaslati zpět, neboť slečna Kristýna byla se svými rukopisy velice opatrná.

Klement, ač měl obě sestry oddaně rád, Kamile na tyto stesky dlouho neodpovídal. Poctivá jeho povaha vzpírala se, aby nemilé a nevšímané macoše přitěžoval podezření, o nichž nebyl přesvědčen, a se stanoviska bratrského také si nepřál, aby mladé jeho sestry mijely zásadou otcovskou domácnost a chovaly již od nynějška ve své duši trpké zkušenosti života... Avšak omlouvati příchod nevlastní matky do domu také nedovedl a tak raději mlčel, zasílaje milovaným sestrám občas jen kratičké pozdravy a zprávy o svém zdraví s květinovými dary, jež pro ně sám natrhal i svázal, anebo s ukázkami svého fotografického umění, jemuž se poslední čas s chutí věnoval, nacházeje v púvabech zdejší krajiny mnoho vděčných snímků pro svůj sport.

Klement, ve svém vlastním nitru duch nepřístupný a záдумčivý, přihnul neobyčejnou náklonností k svěží, otevřené povaze Prespolově. Vážil si každého jeho náhledu a připínal se bezděčně k jeho zvláštním, ve své ideálnosti přece pravdivým názorům života; připadalo mu, jakoby ten člověk v každé mlze a bahnité půdě života, kde jiný bloudí a se boří, dovedl vždy nalézt si cestu k proužku záře a skrytu perel, a s touto dovedností dokázal se věčně jaře těšit ze života. Až tu náhle v tom svém jasném způsobě, štěstí a klidu rozestírajícím, před Klementa postavil se v hrozné vážnosti, tak zcela jiný, než si ho vždy představoval —

Prespol ubíraje se v časném dopo-

lední z návštěvy hájovny, která byla blízka nejoblíbenější lázeňské procházce, dostihl dvě chodců, z nichž jeden byl dobře mu známý inženýr Svoboda a druhý doktor Kork, který v plném zdraví se letos do zdejších lázní přitáhl za magnetickou silou rozkošné kupletní zpěvačky, známým svým k soucitu uváděje jakousi nervovou chorobu.

Prespol minul již oba muže s pozdravem, když odporný mu doktor Kork ho zastavil:

"Servus, pane správce! Co pak v té vaší poustevně pořád děláte? Rubín junior už mi dokonce připadá hotovou figurkou poustevníka, zpravodaje počasí... Znáte přece ony domečky s poustevníkem bud' na prahu nebo vtaženým v domečku?" usmál se Kork vlastního vtipu. "Bud'to lze tedy naléztí Rubína juniora na prahu villy poustevny — anebo v ní — ale sem do světa si přijde nejvýše pro skleničku vody."

"Lékař mu radil především klid," odvětil stručně Prespol.

"Co pak mu vlastně schází?" rozvinul ještě doktor Kork rozmluvu. "Či nezbavil se dosud té své žaludeční revoluce? Za mé paměti ji však dokazoval vytrvale topit v povodni tokajského a šampaňského — teď již ten prostředek nepomáhá?"

"Choroba se zdá chronická a letos mnohem povážlivější."

"Není divu... Poslouchejte, pane správce," doktor Kork ztlumil poněkud hlas a rozvlnil v klapkách svých očí a kolem retních koutků jízlivý úsměšek — "zdali pak se vám již mladý Rubín pochlubil, že prý, jak se povídá, má naději na nové bratrství?"

"Tak?" děl překvapeně Prespol, ale tvář jeho se zarděla nevolí, že rodinná záležitost — v cizích ústech vyžadující jisté uctivé šetrnosti, zazněla v jeho a v inženýrově sluchu tak frivolním tónem.

"Jak jsem pravil, není divu," pokračoval ve své mužské společnosti zcela bezpečně Kork, "že z toho ubohý Rubín junior v slabém svém žaludku dostal nějaké žaludeční kře-

če — když bezpochyby — jak se povídá — je to příliš spletitou hádankou, komu má vlastně děkovati za naději na to nové bratrství —"

Inženýr Svoboda vycenil na tuto poznámku v plném chechtotu své pěkné bílé zuby. "Což tu lze pochybovati?" zvolal beze všeho zlého vědomí výtečně se bavě.

Doktor Kork pohrával si svým lehkým kloboučkem.

"U dámy druhu paní Rubínové nebylo by divu —"

Další slova Korkovi uvízla v hrdle.

Inženýr Svoboda ustrnule couvl tři kroky na zad. Byl příliš blízkým svědkem trapné, hrozně ho překvapující události.

Správce Prespol dvojitém mrštým zamíhnutím své silné ruky udělil doktorovi Korkovi dva pádné pohlavky.

"Šlíte?" vykřikl doktor Kork plamenou tváří.

"Nikoliv —" odvětil zvýšením a rozčileným hlasem Prespol. "Chtěl jsem vám jen vysvětliti, že lidská společnost nemá jen své klepavé a zlomyslné baby — ona má i svoje plnoleté, tlachavé chlapce — jak jsou ony obyčejně hloupé a zlobopřejné, tak jsou tito lehkomyšní a drzí —"

"Dáte mi zadostučinění, šilence!" soptil doktor Kork...

"Jsem připraven!" odvětil správce. "Slyšíte to, pane inženýre, jako svědek, aby se naposledy tento ušlechtilý pán nevykroutil a já ho nemusil při novém setkání zase pohlavkovat!"

"Nezklamete se ve svých drvoštěpských a stájovských zásadách v člověku akademického vzdělání!" zasypl doktor Kork. "Ještě dnes vám pošlu sekundanty — a večer se vyrovnáme! Nezapomeňte, že jsem výtečný střelec!"

"Ujednáno," děl klidně Prespol. "Moje účta, pane Svobodo!"

Prespol již odcházel z osudného zastavení. "Bude potřeba pospíšiti domů —" napadlo ho za palčivého obemknutí čela a spánků, v němž mu počalo v hlavě bušiti. Pustil se

po chvíli známou luční cestou, aby na silnici nemusil potkávat lidi.

Čerstvá zeleň, tu a tam protkaná modrými zvonky, žlutou máslenkou nebo pampeliškou, zalehla mu do očí dojmem tak sladce známým; všechny ty vánkem a jiskérkami trpytu oživené hlavičky zdvihaly se radostně k životu...

Prespol se ohlédl za sebe a nahnul hlavu, jakoby ostříl sluch; zasluchl přece blízko u sebe tichoučké kroky...

Ne — byl to klam. Ale náhle ho schvátila mocná touha, aby se rozpálené jeho čelo dotklo toho zlatě oroseného koberce, a nerozmýšleje se déle, padl celou délkou na luční půdu.

"Nezazlíváš mi toho, vid', jsi se mnou spokojena?" zašeptl zraky své obraceje k bílé, čtverhranné zdi hřbitova, rozkládajícího se na odlehlem návrší, v duševní rozmluvě se zjevem, jehož neviděl, ale v průvodě svém zatušil. Jen bzukot včelky a tikání cvrčka bylo mu odpovědí, zelený koníček poskočil si na jeho rukávě a zase zmizel — pak udeřily na lázeňské kapli hodiny odbíjejíce půl jedenácté... Prespol se vzpamatoval, povstal a chvatným krokem krácel k domovu.

Pes Habr radostně, jakoby ho dávno pohřešoval, vyběhl mu ze dvora naproti, otíraje se mu přítulně kolem nohou. Prespol ho pohladil a zahnul ke kanceláři. Plné půl třetí hodiny, na oběd nepomýšleje, rovnal tam různé spisy a připraviv vše k snadnému přehledu, odebral se do svého bytu. Tam požil část ohřátého obědu a vyhledav některé vlastní dopisy, spálil je v kamnech. Z přihrádky prádelníku, kde měl vždy po Eliščině zvyku odložené peníze na měsíční výdaje své domácnosti, vyňal závěť v obálce zalepenou a nadepsanou, již si byl již vloni sestavil a nemaje vlastních příbuzných, skrovnou svou pozůstalost odkazoval Eliščiným příbuzným. Uchoval ji do kapsy se dvěma podobiznami a ubíral se na verandu, kde Klement

pravidelně trávil v tuto hodinu své odpolední dumání.

Když mladší Rubín zočil přicházejícího Prespola, pokynul k jeho uvítání potěšeně hlavou a podával mu mlčky na stolku připravené pouzdro doutníků, jimiž ho obvykle na verandě hostil.

Prespol vyňal jeden z nich a zapálil si ho promluvil pevným hlasem: "Cítíš se dnes dosti silným (Klement si nedávno vyžádal, aby si tykali), abych tě směl důležitým sdělením trochu rozrušit bez nebezpečení?"

"Viš, že po tvé radě nechci mít nervů," usmál se Klement, "ven s tím důležitým sdělením!"

"Budu mít dnes na večer souboj," vyplynulo Prespolovi v jednom dechu ze rtů.

Klement přes svou prvéjší poznámku trpně posivěl v tváři. "S kým?" zašeptl jako v těžkém snu.

"S doktorem Korkem... Byl jsem donucen ho poznamenat dvěma pohlavky a z toho, rozumí se, rozvine se ostatní —" děl Prespol vážně.

"Proč jsi to učinil — vždyť to není u tebe ani pochopitelné — já —"

"Dotkl se drze a chlapecky nejvyšší rodinné záležitosti, tupil svou nevlastní matku," přerušil Prespol přítele a vyložil mu celou událost.

Nastala chvílka pomlčky. Klement se zadíval po svém způsobu ztrnule do dálky, pak sklopil oči k zemi. "Byls do ní zamilován?" splynulo tíše a chvějně s jeho rtů, aniž na přítele pohlédl.

"Nikoliv — ani ve snu —" odvětil Prespol přesvědčivým zvukem pravdy. "Abych ti pravdu řekl, druhá tvoje matka neoslnila mě žádnou svojí vlastností tak, aby se mi zdála hodnou zbožňování, rozumí se v obvyklém slova toho smyslu. Poznal jsem v ní jen snivou, citlivou duši a čistým srdcem a dobrosrdečnými plány, které, jak se mi jednou svěřila, jednoduché napomenutí umírající matky: 'Pamatuj, dítě, na Pána Boha a dělej mi ve světě jenom

čest!" bylo jediným jejím bezpečným průvodcem života. Byla mi ovšem vždycky sympatickou, cítím s ní také utrpení, které ji nespravedlivě pronásleduje — ale myslíš-li, Klemente, že jsem ji 'zbožňoval' nebo chvěl se před ní jiným citem — to bys se velice mýlil..."

Ted' již k němu Klement zvedl v plné víře zraky. "Proč se jít tedy zastáváš nasazením vlastního života?"

"Nikoliv jen jí — své vlastní víry se zastávám!" zvolal Prespol přesvědčivě. "Vždyť já měl také ženu a matku, jsem také něco dlužen jejich památce... Ale kdyby už bylo možno, aby muž beztrestně, i z pouhé drzosti a lehkovážnosti dotýkal se bezcitně bezbranné ženy, její cti a ceny — a dokonce již toho, co je v ní nejsvětějšího, mateřství — pak věru by celý ten výraz 'karakter', jež právě my muži tak rádi si přivlastňujeme, byl jen ničemnou frází. Je to jen kus společenské bídy a hanby, že místo čistého humoru a vážných zájmů života bavíme se příliš často chlapeckým a housenkovitým hrdinstvím — a měřítko své vlastní nízkosti klademe i na ženy."

"Ty žiješ, milý příteli, ve svém zátiší více s nebeskými ptáky než s lidmi — a proto jen zachovals si takové názory —" chtěl Klement Prespolovi říci — ale nebyl s to... Zadíval se s úctou i úzkostí do jeho obličeje, který mu dnes poprvé napadl svou neobyčejnou krásou...

* * *

Veškeré tklivé přemlouvání Klementa, inženýra Svobody a účtyhodného lékaře, který ještě v poslední chvíli usiloval trapnou záležitost smírem skončit — bylo marno; k souboji došlo...

Prespol nehledal nikdy příležitosti ve střelbě se vycvičit; honební právo v páně Rubínových lesích bylo po celá léta nájmem připojeno k reviru hraběte Z.... a Prespol neměl nikdy tolik prázdného času, aby se mu honitba stala žádoucí zábavou. Pozdvihl úmluvou v stejném okamžiku

ku se svým protivníkem lehkou ochrannou Klementovu bambitku, již si byl vyvolil, a ruka jeho se v osudném okamžiku silně zachvěla...

Hned po výstřelu doktor Kork skácel se k zemi s hlasitým zasténáním. Prespolovi bambitka vypadla z ruky a popošel trochu nejistým krokem z paseky, oblitě červení zapadajícího slunce, do stínu a zdálo se, jakoby chtěl pravici objati akátový stromek přesahující zde houšť trnkových keřů. K omráčenému Korkovi pospíšili lékař s inženýrem Svobodou, jediný Klement stál jako zkamenělý. Zaslechl doktora Korka dvakrát zasténání a lékaře, jak zvolal s hlasitou konejšivostí: "Bohu díky, rána se nezdá zlá! Bude to jen pochroumání obličeje, tu kousek dolního retu to odtrhlo a čelist bude trochu poškozena; nadzdvihneme ho více!" A dle úmluvy zahvizdl silně na sluhu, jež měl rozkázáno v lesním záhybě s kočím čekati u povozu...

Klement obrátil těžkou hlavu po Prespolovi. Spatřil, kterak kvetoucí stromek, jež pravici objal, se prudce zachvěl, nahýbl — s ním Prespol ztratil rovnováhu, kácej se celou postavou tváří do trávy.

Ted' se Klement ze všech sil k němu rozběhl. "Co je ti?" zavolal na něho, domýšleje se v prvním okamžiku, že Prespol rozčilením a leknutím nad raněným protivníkem omdlévá. "Je jenom raněn do tváře —" připojil na útěchu; "odnese si jen zohyzdění a to tě nemusí děsit —"

"Do tváře!" opětoval Prespol jaksi spokojeným hlasem. Neztratil vědomí a pokoušel se nadzvednouti. Jeho obličej se nad zelení zamíhal, ale v tom se v Klementovi zatajil dech srdce rvoucí myšlenkou... Přiklekl k příteli a nadzdvihl ho vší silou v ramenech. Tu pocítil zápach zdoutnatělé látky a uzřel rudě barvící se oděv na pravé straně prsou.

"Vždyť tys postřelen!" vzkřikl s hrůzou, třesoucíma rukama rozpínaje příteli lehký, lodenový kabát. "Pane doktore, sem — sem!" volal Klement zoufalou silou na lékaře.

“Prosím tě, nevolej — nech to jen zticha...” zabroukl pokojně Prespol, přimykaje jen těsněji svou šíjí k ruce přítele. — “Nežel, já přece mnoho neznamenal na světě — kapka v moři... Ale to by bylo hezké, aby každý bídák —” rozčilil se náhle zvýšeným, lámajícím se hlasem — “směl si vkládat míru svého prohnílého srdce do povahy bezbranné ženské; — aby se nenalezli — na světě lidé — kteří nemohou trpěti zla... nesmí!...”

“Nerozčiluj se — nemluv —” zaklkal bolestně Klement.

“Vždyť ty bys také —” ozval se ještě Prespol mírnějším hlasem a s plným zvukem důvěry, “jednal jen jako já — že ty také —” A před oslněním růžového paprsku, prodravšího se mu pruhem ku tváři, přivřel Prespol náhlým umdlením oči; obličej jeho zdál se sivěti...

Klement zahlesl hrůzou přes zatáté zuby, ve zracích se mu zatmělo prudkou vláhou. Tu přispěchali již lidé, ale Klement je nepoznával; vlastní jeho duše jakoby se v něm vytracela...

* * *

Ani Prespol nebyl smrtelně raněn; opustil lůžko již po třech nedělích, třeba že to byla teprve chvíle, kdy si mohl říci, že dal smrti groš. Klement pak jej unesl někam daleko k jižnímu moři, kde bylo na břehu, pod nádherným rostlinstvem hotelového parku, naplaveno plno čistého, sluncem prohrátého písku, v němž se Prespol,

jistou potěchou za dalekou domácí prst, rád hrabal. Vyhlížel ale pohublý a v šíjí trochu nakloněný; — ten nedobrovolný sklon druhdy vzpřímené, neohybné jeho postavy napadá na něm ještě posud — po letech...

Po jeho souboji s doktorem Korkem, který od té doby proti svému zvyku chodí rád jen zapomenutými, neoživenými uličkami — proslychalo se v městě, i tu a tam v krajince lesního statku páně Rubínova, že byla v Prespolově jednání nějaká romantika, něco divně zapleteného — kdož se v tom vyzná? Ale veškerou tu spleťtost všeho podezření odsunuly pomalu Prespolův starý přímý pohled i také jistota, že celá Rubínova rodina, ani dospělé dcery nevyjímaje, se slila se svým správcem ve věrný a nerozlučný svazek.

Léta ubíhají, ale jediná dcerka z druhého Rubínova manželství posud vyhledává to nejhezčí sedátko, kdykoli “strýček Prespol” do středu domácnosti zavítá.

Bývají to sváteční chvíle, a od Klementa počínaje, každý se snaží být v pohledu Prespolově lepším člověkem... I paní Rubínová, ztrácející již pomalu dětskou svoji krásu, dokazuje mu nepochybným klidem svých zraků, že zmítaná její lodička dostala se do bezpečného přístavu i trochu její vlastní síly. A v pravdě — až za záchvěvy těžké vzpomínky, jak drahé bylo to její vykoupení a jestli by bez něho ona sama čistou víru Prespolovu nezklamala zřejmějším výrazem náklonnosti, která ji k němu táhla — dovede být šťastná...

S á š a

Napsala Gabriela Preissová

NEJMLADŠÍ z Abramových dětí, šestnáctiletá Varja, která nosila dosud sukně nad kotníky, a na krku jantarové korálky — přiběhla ke dveřím čeledníku, kde si chtěl starý kočí Vaska zrovna trochu na slavníku odpočinouti, a volala na prahu potřásajíc netrpělivě oblými, snědými ramínky: "Honem se zatoč, Vasko! Zapráhneš nám obě hříbata Sívku i Milančika, aby se nám to vesele jelo! Pojedeme jenom párem... On tak určil pan Nigilský — slyšíš?"

Však Vaska ještě stál u slavníku, s něhož byl sice hbitě slezl, ale teď počal v záhlaví obracet žíněný polštárek. Jakoby dost nechápal anebo vzdoroval, jen šířeji rozkročil nohy a svraští čelo, že mu z něho zbyl jen úzký proužek. Tím také povytáhl ježaté obočí a zkulatil zrak. Varji se tím zazdál ponejprv odporným.

"Hříbata," ozval se téměř posměšně, "a kdo pak s nimi pojede?"

"On — pan Nigilský a my tři, já, Zina i Eugen."

"Nono," potřásl hlavou Vaska. "A což, dovolila mátuška paní?"

"Slyšela to už a neříkala ničeho." Varji se podrážděně zatřásl plné rtíky. "K čemu tedy ty se ještě ptáš?"

"Tak pro mne!" zamávl Vaska rukou a pro sebe si v duchu dodal: "Pro mne si všichni poslouchajte Nigilista!" Tak si pamatoval jméno Nigilského. "On by každého dovedl tam, co chodí čertí."

U dveří za Varjou zjevily se dvě mladé mužské hlavy. Byl to statkářčin syn, universitní student Eugen

a jeho o něco starší host Boris Nigilský.

Mluvalo se teď mnoho o tomto člověku na statku vdovy Marie Fedorovny Abramové. Eugen si svého zbožňovaného přítele dovezl z Petrohradu, že byl rekonvalescent a potřeboval právě takového polohorského nepřesíleného vzduchu, jako byl tady.

Mimo to Eugen o něm napřed v dopise zvěstoval, že je to mladík neobyčejný, geniální, jenž svými architektskými plány budí obdiv a senzací.

Eugen si téměř každé prázdniny přivázel nějakého druhu z Petrohradu, ale bývali to ponejvíce chudobní studenti skromného a vděčného vzhledu, který dovedl i srdce Vaskovo dojmouti k soucitu, že by byl od takového mladíka nevzal zpropitné ani za celý svět. "Jenom si ponech!" tykával mu tehdy v rychlé zmatené mluvě, "mně netřeba — dokonce netřeba." A úsměvem i zvukem hlasu dokazoval mu svoje přátelství.

Ale jakmile spatřil ponejprv Nigilského, odvážeje ho z nádraží, bylo jinak. To byl také Eugenův soucitu hodný host, téměř o hlavu vyšší, dobře živý — jen pobledlý, jemně ošacený, přes ruku maje plášť s hedvábnou podšívkou? Eugen si přivázel jeden ruční kufr, a ten tři! Hlava s vysoka, pohled s vysoka, za pozdrav nepoděkoval a nemoha hned otevřítí dvěře kočárku, trhl klíčkou tak násilně, až koně leknutím poskočili. Tu již padlo dočista na Vasku tušení, že přiváží domů něco nedobrého.

Z tohoto prvního dojmu během pěti neděl, jež zde již Nigilský prodlí, Vaska neslehl. Báł se Nigil-

ského, že pokaždé, když mu na blízku stál, musil nachýliti šíji a mrkatí očima. A jak uměl převraceti a rozkazovati! Ovládal Eugena, mámil jeho sestru Zinu a ovládl i statkářku, že k vůli jeho výsměšným poznámkám upustila od veřejného večerního modlení. Teď si na příklad rozkáže zapráhnouti necele tříroční hříbata, jichž by se ještě mělo šetřiti.

V takových myšlenkách s nakloněnou hlavou se chvatně rozkolébal vykonat nařízení.

“Běž se ustrojít, Varjo, my jsme již přichystáni, a Zina už se také chystá,” pravil Eugen k sestře, a když odběhla, popošel za kočím volaje: “Zkusil jsi už hříbata zapráhnouti, Vasko?”

“Zkusil, ale právě jenom vždy na zkoušku, zlehounka, a já utíkal podle nich.”

“Dnes je zapráhneme doopravdy,” ozval se Nigilský, “a za průvodce jim dáme jen uzdu a švih.”

Usmál se svou obvyklou zdrželivostí — Vaska takové úsměvy měl za úšklebky — a maje ruce v kapsách sametového kabátce došel jen ke dveřím stáje, nakukuje dovnitř, kde Eugen Vaskovi trochu pomáhal.

Naproti z okna jednopatrového domu vyhlédla statkářka Marie Fedorovna a zavolala dobrácky vliďným hlasem: “Duše drahé, dejte jen pozor v těmi hříbaty!”

Ona každému říkala “duše drahá”, dětem, správci i guvernantce, a kočí Vaska byl také její duše drahá.

Nigilský se jí s novým úsměvem poklonil. “Slečny už připraveny?” tázal se.

“Však ony co nevidět sběhnou dolů,” kývala statkářka. “A guvernantku si nepřejete vzíti s sebou? Ona se ráda účastní vyjížděk.”

“Máme právě jen čtyři místa, dvě na kozlíku a dvě vzadu — vezme si totiž hospodářský vozík.”

“To mládí, to mládí — miluje jen nepohodlí! A hle —” zapomněla Marie Fedorovna svou námitku, —

“Varja už běží. Proč pak jsi, Varjuško, neoblékla bluzku? Jsi už beztoho opálena jako cikánka!”

“Což — jestli méně nebo více černá — cikánkou již zůstanu,” odvětila Varja zadívavši se na svůj klobouček, jež držela v ruce. Případlo jí, že je hodně nehezky proti kloboučku starší sestry.

“Ona je po otci tak silná brunetka,” vysvětlovala statkářka Nigilskému.

Varja udýchána, zruměněna postavila se k Borisovi a pohlednuvši mu plaše do očí, pravila tiše a vážně: “Co se vám lépe líbí, Borise Petroviči, světlejší vlasy a bělejší obličej, jako má naše Zina, anebo jako jsem já?”

“Obě se mi líbí,” dal Nigilský bez úsměvu v odpověď, toliko povytáhnuv obočí tak jemné a tmavé, jakoby je pérem nakreslil. On sám byl bledé čisté pleti, ušlechtilých tahů, hnědovlasý a modrooký, podobaje se skorem malířským typům nevinných hrdinů z idylek, kdyby smělostí zářící zraky nebyly postrádaly snivosti a dole pod plnými rty nebyl vyhlouben nápadný výraz — tvrdý jako z kamene.

“Vy mi nerozumíte, Borise Petroviči,” tišila Varja znovu svůj hlas. “Já chci věděti pravdu, která z nás se vám více líbí — to nesmíte lháti! Víte —” šeptala pohlížeje upřeně na špičku své botky, kterou v pískovém povrchu nádvoří vyhrabala dolíček — “já vím dobře, že všem jímým se jenom Zina líbí.”

Nigilský změřil dívku chladně zpytavým pohledem. Na jejích holých, jaksi chlapecky nepěkných rukou, užších v rameni než v podloktí s hubenými kotníčky pozoroval značné chvění: také její rtíky se tráslly.

Když ihned neodpovídal, pozvedla hlavu, a její temné, veliké oči zavádily vlhkým, oddaným pohledem o jeho zrak.

Boris se obrátil střelbětě po okně, odkudž prve hleděla statkářka — té již tam nebylo. Pak mu napadalo, co by Varji měl říci, ale všechno co

mu v hlavě mátlo tak nevhodně, že se až rozpačitě zarděl.

"Zamilovaná?" položil si ve svém myšlenkovém oběhu také otázku a zvlínil rty novou zkušeností: "Moje známé štěstí u ženských!" Nicméně, jakoby v ten okamžik její zorničky zůstaly otištěny v jeho očích, ještě je viděl, když Varja sklopila znovu hlavu, a řekl se zvukem pravdy: "Vy máte také něco krásného, Varjo, to jsou vaše oči."

Nigilskému se zdálo, že mu jakživo nebylo tak těsně, tak hloupě v mysli. Aby celou situaci změnil, zvolal něco na Eugena. Ale v tom také již mu kynul jiný východ, dole u schodiště se zjevila Zina.

Ano, byla to Zina v bělavém obleku se zeleně kovovým pasem a mulovým kloboučkem à la Pamella, tak jasná, že by se každý bludný chodec musel po ní s potěšením obrátiti.

"Ještě není zapraženo?" ozval se přívětivě tichý její hlas.

"Mám také pomoci?" odvětil Nigilský, a vzhlížeje k vysokému zjevu Zininu sehnul neobvykle šji.

"Nechte se jen teď ještě starat Vašku," vece Zina, "ale potom, při jízdě, vidíte, nestane se nám s tou plachou spřeží žádná nehoda, když vy budete řídit koně?"

"Bojíte se snad?"

"Nebojím," vyřkla Zina určitě.

Po chvílce sedali na vozík. Původně bylo umluveno, že obě mladé dámy budou seděti vzadu a Eugen s Borisem na kozlíku. Avšak teď si Varja vyskočila na levo na kozlík a přese všechny domluvy nechtěla se odsud hnouti. "Geňo," žadonila bratra, "uvidíš, že ti všechno na světě k vůli udělám, když mi jen teď popustíš to místo!"

"Je to s ní kříží!" vzdychla si Zina, "ale raději už ji tam nechte; jak já ji znám, nehnul bychom se s místa, než by se dala přemluvit."

Když švihl Nigilský do koní a ti se pustili do klusu dosti pokojného, obrátil se svým zvláštním úsměvem po Varii. "Nyní tedy jste šťastna?"

Neodpověděla. Pohlížela bystře a

toužebně do dálky, jakoby tam viděla něco krásného.

* * *

Po odjezdu mladých lidí dala si Marie Fedorovna přečísti od švýcarské guvernanky francouzský román, ale že bylo třeba přejíti nejprve začátek, kde popisoval autor jen nějakou zastrčenou temnou ulici chudiny, nezajímalo to jemnou mysl statkářčinu do té míry, aby se o ni nepokoušel spánek. Proto guvernanka přestala čísti a vytáhnuvši z kapsy pásku křížkového vyšívání, počala se tichounce sama zaměstnávat. Teprve když vešel do pokoje mladičkový sluha, jehož boty hlasitě zaklapaly, Marie Fedorovna uleknuta se probudila.

"Tak se mi oči přivírají tím stálým dusným vedrem," posteskla si. "Co pak chceš, Petruško?" obrátila se laskavě k malému sluhovi.

"Pan správce prosí za rozmluvu, možno-li v soukromí."

"Ach, jaké to zase budou nepřijemnosti," povzdychla si statkářka z hloubi srdce, kynouc guvernance, aby se vzdálila. Ospalé její oči se trapně stáhly, neboť správce obyčejně nosil samé nepříjemné dotazy a starosti. Něžná mysl Marie Fedorovny chvěla se odjakživa odporem ke všem obchodním a prosaickým věcem. Provдавši se osiřelá a bohatá za milovaného, nezámožného muže, nalezla v něm tolik životní opory, tolik dokonalosti, že jí ušetřil všechny starosti i nepřijemnosti. Marie Fedorovna vyznala se s penězi jen, pokud jimi uměla kupovati a udíleti jiným dobrodiní. Nejvíce tohoto dobrodiní udílelo mateřské její srdce Eugenovi, jenž v hlavním měště dovedl skvěle žít.

Do dveří vešel správce Badnikov, člověk prostředních let, statné, nyní hluboce skloněné postavy, mačkaje na prsou plátěnou ošumělou čapku. I ostatní jeho oděv byl skrovníčkový, boty spravovány; na jeho zevnějšku Marie Fedorovna vždycky poznala, že je to ubohý, šetrný člověk, a líto-

vala ho, že jest obtížen mnohými dětmi. Věděla o něm také, že je věrný a mlčenlivý, vůbec jeden z těch lepších lidí, kteří nenadělají nikdy mnoho řečí.

Badnikov políbil jí ruku a pozdvihl k ní oddaně své skrytě chytré hnědé oči. "Mátuško paní, promiňte," prosil, "že vás obtěžuji; příliš důležitá věc."

"Napadlo mi, duše drahá, že to budou zase nějaké starosti," vece statkářka. Ale přece si ještě laskavě vzpomněla: "U vás všechno zdrávo?"

"Chvála Bohu, chvála Bohu!" pokýval hlavou Badnikov. "Došel jsem, mátuško paní, za důležitou věcí," připomínal znova.

"Posad'te se... Přišli jsme snad k nějaké škodě?" tázala se Marie Fedorovna stísněným hlasem, ač na to zrovna nemyslela.

Badnikov se neposadil, i odvětil tiše a poněkud smutně: "Nikoliv, mátuško paní, žádné neštěstí nás nepobkalo, a já vedu vše jen k dobrému. Ale," volnil svou výřečnost, "účtování, to vypořádání vypadá mi nenáležitě — bude třeba vypůjčiti sobě ještě částku."

"Ted' ještě, když jsou žně přede dveřmi? Což se to všechno těch několik dní nedá zdržeti?" podívala se statkářka poněkud netrpělivě.

"Nedá, mátuško, nedá!" povzdychl si Badnikov. "Největší rozpaky... Sama dobrotivě do účtu nahledněte — jste rozumná paní."

"To je trapné!" zachvěla se nervosně Marie Fedorovna. "A mnoho-li pak — a kde si vypůjčíte?"

"Zkusme u banky — nebo ještě jistější by snad byla privátní půjčka. Máme už značné vklady, a banka činí přílišné požadavky."

"Má duše drahá," stáhla ted' čelo Marie Fedorovna, "mé tyto okolnosti tíží, nesmírné tíží." Hmatala chvějící se rukou po šátečku a přitiskla si ho na oči, tiše slzy roníc. "Jakživa jsem netušila, že se takového trápení dočkám — nebožtík Pavel Nikolajevič nikdy mne na to nepřipravo-

val — říkával: "Už co nevidět si banku vyplatíme. Tu — co byla ještě po rodičích... A vidíte, Bůh m' ho vzal, a já zůstala s třemi dětmi."

"Bůh vás potěš, mátuško," děl smutně Badnikov, "zachovej vás dít-kám i nám všem. Stihla vás zlá léta, náš lid je bídný, špatný jako nikde — a rodinné potřeby se zvětšují. Já, ponížený váš sluha, nemohu již také tak vystačiti, jak to chodívalo dříve. Děti to zavínají — děti!"

"Já už se toho nemohu dočkat," vyznávala se dále Marie Fedorovna slzy sobě osušujíc, "až se všeho zbavím. Eugen už miní ted' zůstatí doma."

"Ovšem," porozuměl Badnikov, "třeba Eugen Pavlovič. Mužní ušlechtilé, je sličný — mohl by se bohatě oženiti."

"Já bych se pak spokojila ráda nějakým ročním důchodem a odstěhovala bych se do města. Zde bych trávila jen horké měsíce."

"Toho všeho se vám již Bůh dá dočkati!"

"Opatřte tedy ještě zápůjčku," dokládala statkářka, "ale nechť je to již naposlědy, mne se takové věci hrozně dotýkají. Před Eugenem a mými dětmi vůbec o ničem se nezmiňujte. Nerada bych jim ničila poesii mládí."

"Chápu, mátuško paní, úplně chápu. Však vidíte, vyčkal jsem chvíle, kdy jste samotna."

"Mne pak šetřte také," končila statkářka svou rozmluvu, "kde jen to možno. Vidíte, zdraví mé trpí, jsem velice nervosní." Pozdvihla a ukazovala mu obě své jemné, chvějící se ruce.

Badnikov se jich dotkl ústy, zášeptal ještě nějaké přání a nakloněn, tlumě kroky odcházel. Teprve za dveřmi vypjal svou statnou postavu a zamžikal bystřeji chytrýma očima.

* * *

Vaska očekával s bezděčnou zlo-přejcností, ale také s úzkostlivým

srdцем, že se výletníkům pro "Nigilistu" stane nějaká nehoda, při níž ale Bůh uchovej, aby se někomu jinému zle vedlo než samému původci. Ale mladí lidé už přijížděli šťastně nazpět za půvabného večera. Eugen se Zinou, která měla líbezný soprán, si tiše notovali píseň "Slavík", a Boris naslouchaje těm zvukům zdržoval běh koní do volného kroku.

Když se již blížili vesnici, musel se jim na úzkém úvoze vyhnouti bídný potah. Hubená bělavá kravička táhla společně se sehnutým starcem prkenný vozík naložený suchým jezelem. Stařec vyhýbaje se panskému vozíku octnul se až u samé stráně a narovnav se poněkud v provaze, jež měl ovinutý pod pažemi kolem prsou, šňal čepici k pozdravu.

Když ho předjeli, oslovila zamlklá Varja Nigilského: "Viděl jste, Borise Petroviči, to je také život!"

"Ještě jeden z těch lepších," odvětil suše Nigilský.

"Jak to myslíte — lepších?"

"Onen starý mužík má tu krávu, vozík, veze si nějakou úrodu a doma má ještě svou chatu — je mnoho lidí na světě, kteří ani tolik nemají."

"Ale viděl jste, že by zapražen se zvířetem?"

"Je bezpochyby svým údělem spokojen, plní jen jeho zákony."

"Jděte mi s vašimi úděly a zákony — už takovými, aby dovedly člověka spřáhnouti se zvířetem a hlavu mu sehnouti až k zemi jak psovi. Fuj — v tom je potom duše!"

"Proč pak se tak rozčilujete, Varjo," podivil se Nigilský, "já vás nepochopuji. Tu byste si snad vy mohla stýskati, že vám není popřáno býti kněžnou X., anebo dokonce samou panovnicí, jíž se musí kořiti celá říše."

"Vy mi nerozumíte, Borise Petroviči! Ach, vy někdy zahovoříte tak jako ti druzí... Povíte něco a nevěříte tomu — sám nejste o tom přesvědčen. To je jen proto, když chcete někoho odbýti, jen tak něco

fici, aby se vůbec něco řeklo — vidíte? Ale já vím, že uvnitř jste zcela jiný, že se nikoho nebojíte a tak mnohé, co druzí uznávají za nutné, čím jsou spokojeni, srozuměni — že je vám hloupé."

"Tolik jste již o mně přemýšlela? A divná věc — uznávám, že je v tom něco pravdy... Vy sama se také nikoho nebojíte, Varjo?"

"Ba, bojím se, Borise Petroviči. Toho Nejvyššího. Podívejte se tamhle na tu velikou hvězdu nad námi. Když se podívám nahoru, at' ve dne, at' v noci, vždy tam vidím něco změněného, a je to tak divné, krásné — hrozné — vidíte? Na zemi si dovedu všecko vysvětliti: strom vyrostle ze zapadlého jádérka, plodiny se musejí naseti a zasázeti, domy třeba vystavěti po drobečích, řeky se nalévají z přítoků — to všechno si mohu vysvětliti. Jak tam ale nahoru ty báječné světy přišly, jak se tam dovedou udržeti a že všechno se od tamtud řídí, po létě zima — po světle temno — tak pravidelně jedním věčným zákonem — to nelze vysvětliti — tam On musí býti — vidíte? Je tam opravdu?"

"A takové otázky máte již po šestnáctém roce zde v idyllickém Abramovu, Varjo? Donesl vám je snad Eugen z naší university, či pěstuje snad vaše guvernantka filosofickou četbu?"

"Nikoliv, Borise Petroviči, ani Eugen, ani guvernantka... to mi samotné připadá. Vám by se takové myšlenky u děvčete protivily?"

"Myšlenek nelze souditi — od nich k vůli a činům je ještě daleko. — Avšak zvláštní věc, že mně to dosud ušlo, jaká vy jste dívka, Varjo..."

Zajeli do dvora, kde už je s vypjatou šíjí očekával Vaska. První seskočil Eugen a pomohl Zině. Varja seskočila sama a spěchala s Eugenem nahoru. Nigilský se zdržel ještě na dvoře i shledal se bez všeliké úmluvy u zahradních dvířek se Zinou. Když se jich nahoře nemohli dočkat k večeri, poslala pro ně Marie Fedorovna sluhu, ale oni se dali pro-

sebně omluviti, aby se jen bez nich večerelo, oni že se ještě trochu prodjou v zahradě.

"Já půjdu za nimi," povstala Varja zapomínajíc na hlad; ale matka vyměnivši zvláštní usměvavý pohled s Eugenem jí to zapověděla: "Nesluší se, abys se jim stále všetečně vtírala do společnosti. Zina jest o šest let starší než ty a nepotřebuje tvého dozoru. Nigilský pak je duchaplný, taktní muž a kladl by to jen na vrub tvého vychování. Není-liž pravda, Eugene, že je z dobré rodiny?" tázala se již po kolikráte.

"Z výtečné rodiny," svědčil Eugen. "Jeho otec má v Petrohradě dům, učiněný palác."

"Jediný syn!" povážila ještě Marie Fedorovna.

"Ovšem, ale tyto příjemné okolnosti mizejí všechny před jeho geniálním duchem," horoval Eugen v přátelském nadšení, mladému věku tak vlastním. "Otec jeho je také architektem, ale Boris již od dvou let tvoří sám plány — smělé, originální, vlecenné to plány. Náš profesor Kasin vyjádřil se o něm, že z něho bude v jeho oboru velikán, a to říká každý, kdo jej zná — každý."

Varja se obrátila teď k bratrovi, vylévajíc si na něm jakýsi mrzutý nepokoj s trpkým úsměskem.

"On — on bude tak veliký, a čím ty budeš, Geňo?" A když se na ni bratr s matkou nechápavě podívali, doložila troufale: "Však jsi se již mnoho nastudoval a nesmírně mnoho se za to mátuška naposílala peněz."

"Já nestudoval k vůli nějakému povolání," odvětil Eugen dosti lhostejně, počínaje večereti "nýbrž jediné proto, abych nabyl vědy pro sebe. Kdybych si byl věc ještě za chlapectví rozmyslil, byl bych se as nejráději stal důstojníkem — ale teď již se bezpochyby stanu jen tím, čím byl můj otec."

"Ty, Geňo, věř mi, ani statkářem býti nedovedeš," vece Varja zprudka. "O Nigilském horovati dovedeš, ale máš vědět, že jen takovým, jakým on jest, má muž býti — ale ni-

koliv takovým, jakým jsi ty. Hm — ničím být — ničím!"

"Když se tak na tebe, Varjo, dívám," pravil Eugen s žertovnou jízlivostí, "připadá mi, opravdu, že by z tebe mohla býti spíše přirozená cikánka, než rozená dáma. Ne snad jen tvůj zjev — ten by mohl býti na konec ještě zajímavý — ale výřečný a úsečný tón tvé mluvy hodil by se dobře takové dcerce přírody. Já teprve nyní chápu, proč každý Zinu zbožňuje, a naopak, proč tebe nikdo nemá rád."

Varja zbledla a podívala se v první chvíli ztrnule na bratra.

"To bylo příliš kruté, Eugene Pavloviči," promluvila k němu zticha guvernantka.

"Jaká je to rozmluva mezi bratrem a sestrou," pravila teď také lítostivě matka. "Chcete mne utrápit?"

"Tu nás jen stejně rozsuzuješ, mátuško," vece Varja téměř šeptem, ale tvář její nabyla výrazu bolestné divokosti, "místo co jsi měla nyní povědět, že ty máš všechny děti stejně ráda... O sestře a bratrovi jsem již věděla, že mne nenávidí — ale v tebe jsem ještě věřila. Od té chvíle ale už také nevěřím."

"Nenávidí, nenávidí, to je zase řeč!" zvolal Eugen v srdci slabý a dobrý zároveň, pohnut jsa tou její tichou výčitkou, jejíž hlubokou silou zapomněl na všechno hašteření. "Nemáš mne dopalovat svým jazýčkem, pak by mne nic nepředloženého ne- napadlo!"

"Vidíš, Varjuško, on to tak zle nemyslí," povídá matka chlácholivě. "Polibte se, děti, a zanechte pro budoucnost navždy takových hašteření. Kdyby byl tak náš host Nigilský přítomen, co by si pomyslíl o naší rodině?"

Eugen chutě vyskočil a smířlivě přitočil se k mladší sestře. "Ty malinká, malúčka Varjuško, cikánečko naše!" lichotil se k ní, chtěje jí ruce kol šíje otočiti, ale Varja se mu vymkla jako úhoř, spěchajíc ke dveřím. V tom běhu vydral se jí z prsou tem-

ný vzlyk — bylo to u ní něco tuze neobyčejného, ona zřídka kdy zaplakala.

"Je to s vámi jako s malými dětmi," povzdychla si potom ještě Marie Fedorovna. I dala se znova klidně do večere.

* * *

Zatím Zina v rámě Nigilského zavěšená procházela se volným krokem po písčitých pěšinkách veliké zahrady. Nigilský držel drobnou dívčinu levicí ve své ruce a přerušuje dlouhou pomlčku, když se jen beze slov zadívali do známého okolí stromů, bělavých pěšinek a ojiskřeného nebe, s takovým citem, jak by se to před nimi rozevíral nějaký nový krásnější svět — promluvil:

"Dovolíš, abychom se dnes vyznali rodině a slavili své zasnoubení?"

"To vše jest jen na tvé vůli, Borise," odvětila Zina oddaně. "Ale já se tě chtěla ještě něco zeptati. Mohl bys mi, drahý, pověděti — mohl?" prosila bázlivě sklánějíc hlavu — "Neměl jsi ještě nikoho rád, dříve — přede mnou? Odpust' — odpust' — tíží mne ta otázka pořád jako kámen."

"Ženštinu myslíš?" odvětil Nigilský bez rozpaků. "Ach, to můžeš býti zcela pokojna — u mne nebylo k tomu nikdy času. Pamatuji se, že už na studenta dívaly se na mne ženské velmi přívětivě, ale já neměl kdy o některé z nich přemýšlet. Ani jiné lásky, rodinné neb přátelské nikdy jsem nepoznal. Na matku se nepamatuji, a otec mívával ze mne jen tehdy radost, když jsem přinesl vysvědčení anebo některý vlastní nákres. Tu radost vyjadřoval rubly neb dukáty, dle toho, jak byla veliká. Tak zvaní přátelé mi často záviděli — vyjma Eugena, který však zase neumí dosti přemýšlet. Náš starý sluha mne měl také rád, ukazoval mnoho citu — ale u takových lidí bývá to jisté otroctví."

"To jsi šápu, Borise," přerušila ho dívka, "že tě tak bezslunečné miádlí učinilo nedůvěřivým — ale že

jsi v té osamělosti nepřilnul více k božskému Otci, jako já bych byla učinila? Zatím zdá se mi — a já se toho bojím — že ty nic nevěříš. Hled', drahý, proč jsi se smál našim společným večerním modlitbám?"

"A proč vy jste jich také k vůli tomu zanechali?" usmál se chladně Boris. "Bezpochyby proto, že jste nemohli užitek těch zbožných, stále stejně se opakujících říkánek sami sobě důvodně vyložit."

"Mýlíš se, Borise. Mátuška jen myslila, že jsou ti naše venkovské zvyky směšny, a jen proto jsme jich na ten čas k vůli tobě zanechali."

"Vidiš — venkovské zvyky — to je vaše celé vědomí. Řekněte mi: Babička nebo děd to také dělávali, a pop tak káže. Mezi vámi všemi přemýšlí jen Varja. To děvče mne počíná podivně zajímat."

"Varja?" opětovala Zina táhle, "tu bys kladl rozumem nade mne a nad mátušku? A víš-li, že já se tě její hlavy bojím? Víím, že kdyby ona byla mužským, dostala se do veřejnosti, že by ji brzy poslali do Sibíře. O mně si myslíš, Borise, že jsem snívá, slabá dušička, řekl jsi mi to už několikráte — a přece sis mne vyvolil... Věř mi, drahý, všechno mi v nadrech blažeností zpívá, zemřít bych chtěla pro tebe — ale přece v tom štěstí se na mne věší těžký strach. Takový strach, jako bych byla pro tebe příliš malá, nepatrná, jako bych ti nemohla dostáčiti a naše spojení bylo ti později jen břemenem..."

"Utiš se, Zinuško," řekl měkce Nigilský, "právě takovou, jakou jsi, chceš tě mít k svému štěstí. Já jsem člověk nepokojný, sám sebe zžírající, sopečný. Tvůj klid, tvůj mír, ta nevinná nevědomost celé tvé bytosti, to vše, čeho mně samému nebylo dopřáno, mne k tobě táhlo. Věř mi, já nejsem dobrý člověk, ale tebe si беру z čisté náklonnosti; je to první můj čin, kde mne nevede nic sobeckého a vypočítavého. Naopak, jsem přesvědčen, že mi bude s otcem pro

tento sňatek podstoupití mnohou nepříjemnost."

"Proč nepříjemnost, Borise," přerušila ho Zina, "a proč říkáš, že nejsi dobrý člověk?"

"To prvé ti nerad zodpovídám, protože mezi námi není třeba o tom hovořiti. Ale obávám se, že by se ti to později mohlo oznámiti nešetrnějším způsobem. Otcí nebude asi vhod, že nemáš žádného jmění."

"Já žádného jmění?" podivila se upřímně Zina. "No ovšem, milionářkou nebudu, ale nemysli si, že by mne mátuška nechala tak odejít z domu. To tě někdo klamně zpravil!"

"Má drahá," usmál se Boris, "je to opravdu směšné, že já tě mám o tom poučovati, ale věř mi, hned druhého dne za svého pobytu zde jsem byl přesvědčen, že dcery Abramovy nebudou mítí žádného jmění."

"To není pravda, Borise! Což si myslíš, že všechno dostane jenom Eugen?" vzbouřila se Zina.

"Nemluvme o tom děle, drahá. Celá věc za to nestojí, a mohla bys mne darmo podrážditi odmítáním — jsem příliš dobře vědom toho, co tvrdím. Raději přistupme k druhé tvé otázce, proč myslím, že nejsem dobrý člověk. Když tě slyším s takovou oddaností ke mně mluvit, Zino, chvěje se mi něco v prsou jako výčitka, že já nejsem člověk, do jehož rukou bys mohla se zárukou věčného štěstí položiti svůj osud... Opakuji ti — v mých prsou leží sopka — té se bojím, aby nás oba — a snad tebe, nežná družko má, napřed nezničila."

Před očima Zininýmá objevil se přízrak nějaké smutné, temné krajiny, jak si z vypravování a čtení představovala bydliště ruských vyhnanců. Přitiskla své rámě pevněji k Borisovi a pravila s neobyčejnou určitostí:

"Vidíš, Borise, kdyby všechno to se vyjevilo, co snad klamně hrozného tušíš — mně krátký čas, jeden jedinký rok by dostačil za celý ostatní život utrpení. Já tolik tě miluji."

Zině se svezl hlas, tiše zaplakala. Boris přivinul její ruku k srdci, kde v tuto chvíli cítil čisté štěstí, a potom ji pozvedl k ústům. Zinina hlava se naklonila k jeho rameni, ale Nigilský byl člověk tak zvláštní, že se neosmělil přivinouti tu milou hlavu k svým nadřům a dotknouti se jí polibkem.

Když po té se již navraceli domů, zadíval se Nigilský na hvězdnou oblohu a vzpomněl si na hovor své budoucí švegrušky Varje. V pomyslení, že nyní bude častěji zkoumati zvláštní její duši, bylo proň cosi vášného...

Ruku v ruce vešel mladý párek do jídelny a rovně k matčinu křeslu. "My oslavili před chvílí dole v sadě své zasnoubení," promluvil Nigilský klidně v okamžiku, kdy Zina na kolenu se vrhla k matčinu klínu — "a prosíme vás, abyste je potvrdila. Koncem týdne odjedu do Petrohradu, abych tam uvedl vše do pořádku."

Kulatá tvář Marie Fedorovny zazářila a celá její postava počala se rozčillením chvěti. Na okamžik nastalo v komnatě ticho, rušené jen pláčem Zininým, až se Marie Fedorovna vzpamatovala i promluvila: "Pozorovala jsem to — pozorovala již po mnoho dní — nicméně překvapili jste mne. Bůh buď s vámi! Borise Petroviči, synu můj, dostaneš dobré dítě — mého miláčka... Kéž..." Nemohla domluvit, zaplakala také. Nigilský jí bez zvláštního pohnutí políbil ruku, potom se polovoval s Eugenem a ptal se po Varii.

"Je dnes jaksi churava," oznamovala skromně guvernanta, "odebrala se už proto do ložnice." K tomu připojila své způsobné blahopřání.

Ponemáhlu se utišili a Boris se Zinou poprvé vedle sebe přisedli k obnovené večeři.

"Kdybych to byla tušila," pravila matka unylým hlasem, "že budeme dnes mítí tak důležitý večer, bychom nachystali hostinu. Snad můžeme zasnoubení jindy oslavit?"

"Nikoliv," odpíral Boris, "necht' jen platí dnes. Na jiný, nedaleký den, jen co si všechno spořádám v Petrohradě, ustanovíme si co nejtíší svatbu."

"Tedy jsi, můj drahý, přítelem jednoduchosti," počala Borisovi Marie Fedorovna tykat, "máš dobře, je to tak nejelegantnější. Ale — nadála jsem se, že mi bude tak brzy s ní se rozloučiti!" Těkajíc ale zářícíma, vlhkýma zrakoma od Ziny po krásné hlavě Nigilského, pomyslíla si blažena: "Na věno se ani neptal — jaký to výtečný muž! Dceru tak skvěle provdati je za nynějšího času veliké štěstí!"

Eugen přinesl víno, naplnil kalíšky a pozdvíhl první na mnohá léta, nekonečnou lásku a věčné blaho. —

Když se po půlnoci odebrala Zina do své ložnice, kterou sdílela s mladší sestrou, seděla Varja ještě na lůžku, jen napolo odstrojena, ruce majíc složeny v klíně. Jakmile sem vklouzla Zina, položila si hlavu na podušky, obličejem ke zdi. Plný měsíc vnikal oběma okny do pokojíka, že bylo lze rozeznati každý předmět. Zina se přiblížila k sestřině postýlce a posadila se tu na pelest. Varja jí často žádávala, aby jí rukou hladila po čele a vlasech, tak jí mnohokrát již pod dlaní usnula. "Bylo prý ti nevolno, už je ti lépe?" zašeptala Zina, dotýkajíc se Varje něžně na spánku.

Varja jí beze slova ruku odsunula. Zina neporozuměla. Opřela se oběma rukama o záhlaví, položila si na ně hlavu a počala zmateně žvatlati o svém štěstí. Popsala sestře, jak došli k matce, jak ona se také rozplakala — a jak i jí Zině bylo ve všem tom blahu pořád do pláče. — "Škoda, že jsi tam, Varjuško, nebyla — Boris se po tobě ptal," končila, shýbajíc se k sestřinu obličejí polibkem: "Asi za pět neděl budeme mítí svatbu." Varja se náhle vzpřímila na lůžku, seskočila a svezla se u sestřiných nohou na kolena. Hlas její byl horečný, cizí a přerýval se: "Zino — prosím tě pro všechno na

světě, pro naši mátušku, pro otce v hrobě, pro Boha, který to ví — uvěř mi — neber si Borisa Petroviče — nechod' mu do cesty! Ty se k němu nehodiš... On se jen pomátí — on bude s tebou nešťasten — uvidíš — věř mi — neber si Borisa — nečiň toho!"

"Varjo," vyskočila ted' Zina. "Ty jsi se zbláznila! Já že ho mám nechat? Aní za život ne! A ty mi nic dobrého nepřeješ — to jsi sestra? Zavolám mátušku — aby to věděla, jaká jsi!" A Zina pokročila chvatně ke dveřím, tu však se zastavila. Varja ještě klečela, nyní však chytila se rukou pelesti, povstala namáhavě a zvrátila se zase na postel. Zina k ní ustrašena pospíšila, domnívajíc se, že snad omdlela, ale Varja, obracejíc hlavu zase ke zdi zašeptala: "Tak už mne nechte — já už o tom nikdy nebudu mluvit. Nevolej nikoho, Zino."

"Zdá se mi, že jsi nemocna, Varjo, snad bych měla přece někoho zavolat?" vece Zina zarmoucená.

"Ach ne, možno-li, měj milosrdenství, nepovídej nikomu, Zino!" zašeptala Varja.

Zina ještě okamžik u ní postála, pak si hluboce vzdychla a brala se k svému lůžku. V komnatce se zdálo tak úzkostlivě ticho. Po chvíli se počala odstrojovati, vklouzla do postele a klekla si na ní. Na stěně zářil stříbrný obrázek Bohorodičky, visící nad lůžkem od jejího útlého dětství. Byla na něm vyryta slova: "Boží Máti, obměkčení zlých srdcí!" Připamatovala si je v tesklivé důvěře a zase se zadívala k Varjině postýlce, opakujíc sobě: "Možno-li, měj milosrdenství!" Jaká to byla těžká slova?

A venku slavík jaksi smutně zpíval — Varjina hlava se černala na bílých poduškách — tichá, ani sebou již nehnula. Zina se počala modlití v pokorné, vroucí víře, a všechna ta těžkost jakoby ulevovala, unavená její hlava sklonila se útulně k poduškám...

II.

V Petrohradě, 12. ledna 1873.

“Drahá Heleno!

Nalezla jsem tedy zase nový domov. Od té doby, co mi bývalá má paní jízlivě řekla, že guvernantek dostane člověk jako housek na krámě, myslím na to slovo s úzkostí. Pomodli se za mne, ty zbožná družko moje, aby mi byl dům těchto boháčů Nigilských přívětivým domovem.

Paní Nigilská je dosud mladá paní, asi třicetiletá, ale zdá se mi, že nemá pevného zdraví. Stěžovala si mi, že je chudokrevná, a je to na její sivě bledé tváři také znáti. Povahou se mi zdá dobrá a klidná, jenom v jejích očích jeví se trochu nervosy; jsou to jasné a skromné oči jako u holubice, ale stále jakoby byly přichystány ku pláči. Člověku pohlížejícímu do velkého lesku těch zorníček, vroubených hortensiovými klapkami a dole temnějšími kroužky, zdá se, že už z nich slza skane. Anebo musí si ona potají často zaplakati, ač by k tomu neměla zjevné příčiny. Oplývá pohodlím života, má krásného, znamenitého muže a rozkošného synka.

Věř mi, Heleno, neviděla jsem dosud tak půvabného dítěte. Je podobný otci, ale toho jistého výrazu, který mne na panu Nigilském nevysvětlitelně zaráží, v Sášově dětské měkčnosti není. K tomu má můj svěřenec dlouhé rusé prsténce vlasů, za nimiž se lidé po ulicích ohlížejí, a není divu, že carský fotograf vystavil velikou jeho podobiznu na odiv. Když mne Sáša poprvé spatřil, podíval se na mne přítulně a tázal se, jak mi říkají. “Tetuška Máňa”, odvětila za mne paní Nigilská, doporučujíc mne milými slovy jeho lásce. Tento titul mi již také zůstal, a já jsem jím velice spokojena.

Vede se zde velký dům, neboť pan Nigilský musí míti nesmírné příjmy. Nyní zase dostal jeho plán k nějaké velestavbě první cenu, a mimo to účastní se se svým otcem v podnika-

telství mnohých staveb najednou. Paní ho často napomíná, aby nepřepínal svých sil, ale zdá se, že on to nerad slyší. Neodpovídá na to, svraští čelo a zamlouvá řeč tak, jakoby si o své práci s chotí nepřál hovořiti. Chce ji bez pochyby vzácným taktem ušetřiti všech existenčních starostí.

Celkem řečeno, jsem svým postavením zde nad míru spokojena, i dá Bůh, že se budu cítiti i šťastna. Bud’ mi vroucně pozdravena; po druhé Ti budu moci již více psáti.

Tvá věrná

Marie.”

Moje adresa: M. D., guvernantka v domě pana architekta Borisa Petroviče Nigilského, v Petrohradě, Něvský prospekt.

V Petrohradě, 3. října 1873.

“Moje Heleno!

Díky Bohu, stav naší paní se po dlouhé, povážlivé chorobě již utěšnělejší. Její těžce zkoušená matka již odsud odjela, byvši zase na kvap povolána k lůžku svého jediného syna, o rok staršího panina bratra Eugena, jenž prý churaví úbytěmi.

K panině útěše přibyla sem mladší její sestra Varja, dívka neobyčejné, temné krásy. S paní Nigilskou nemají nic podobného, ani společného, zdá se mi také, že si po sesterském způsobu ani nerozumějí, po sobě netouží. Slečna Varja dlí v domě sestřině poprvé. Dívila jsem se, že není s nápadnou svou zvláštní krásou dosud zasnoubena, anebo vůbec milostnými poselstvími obětována, ale ona se tomu bez pochyby vyhýbá. Poznala jsem to z toho, že po první naší vycházce na veřejné promenádě, kde zjev její budil očividnou pozornost a obdiv, žádala mne, abychom po druhé k vycházkám volily osamělá, tichá místa, i oblíbila si nyní nevyhledávanou cestu k malému hřbitovu.

První dojem, jež na mne učinila,

nebyl sympatický, ale nyní čím dále tím více cítím, že je v ní cosi, co člověka tajemnou mocí k ní vábí. Cítíme to všichni až na malého Sášu, který si, podivná věc, svou tetičku dosud prohlíží s jistou bázlívou nedůvěrou, ač ona se s ním nejraději spolčuje, družíc se oddaně a trpělivě k jeho hrám a vycházkám. Pan Nigilský se ve společnosti své švegruše stává neobyčejně sdílným a živým; hovory Varjiny prozrazují značnou duchaplnost, a řekla bych, až podivuhodnou mužskou odvahu. Myšlenky, jež tak jistě pronáší, věru jakživy nenapadly naší skromnické, čistě ženské paní, v jejíchž výrazech jeví se vždy jen něha, oddanost a starostlivost. Příští týden odjede paní na radu lékařů s panskou Nataškou do mořských lázní a mně a slečně Varje bude zde bdítí nad Sášou a celou domácností. Dej Bůh, aby se nám paní vrátila osvěžena na těle i na duchu, neboť tak se mi pořád zdá, že na jejím čele tkví znak smutného osudu...

Dne 5. října 1873.

Dnes musím psaní ukončiti truchlivou zprávou. — Panin bratr Eugen zemřel dnešní noci v Abramově, kde poslední dvě léta hospodařil co nájemce starého pana Nigilského, jež rodiště naší paní v dražbě byl koupil. Paní musí tou trapnou zprávou nějaký čas býti ušetřena. Na pohřeb pojede pan Nigilský sám a obstará to, aby Marie Fedorovna odjela také s naší paní do mořských lázní a za vhodného okamžiku jí zprávu o smrti bratrově šetrně sdělila. Slečna Varja ví o všem, chodí po domě bledá, ale dovede býti tak statečnou, že jí ani jediná slza oko nezarusila, kdežto já osůbka cizí a duše slabá musím se pro své uplakané oči ochovávat, abych před paní neprozradila, co rodinu stihlo.

Bud' s Bohem, má družko jediná!"

V Paříži, 7. května 1874.

"Moje Heleno!"

Při posledních dopisech na Tebe dralo se mi mermomocí jisté tušení do péra, ale já se vždycky přemohla, abych ti ho nesdělila, zdálo se mi zase vždy jen hříšným podezřením. Nyní však již určitě přede mnou vystoupilo, mučí mne ve dne i v noci, pronásleduje mé sny tak, jako bych i já byla do jakési viny stržena...

Včera ráno jsme po dlouhé cestě dojeli do Paříže, pan Nigilský, slečna Varja a já se Sášou. Z nádraží nás odvezl pan Nigilský do svého nového domu, jež jest zvenčí poněkud jednodušší než jeho dům Petrohradský, uvnitř je však ještě nádherněji a zcela nově zařízen. Očekávalo nás již také nové, cizí služebnictvo.

Po snídání, při němž se jevila všech nás únava a malátnost, bylo mi určeno odebrati se se Sášou na odpočinek. Vešla jsem do svého nového pokojíku, svlékla jsem Sášu, položila ho na pohovku a klekla u něho hladíc jeho drahou hlavičku. On na chvíli zavřel oči, ale já nemohla rozhlížeti se po svém novém bytě, jistě zase tak nádherném, o jakém jsem dříve jakživa nesnívala — ba neprohlédla jsem si ho ani do té chvíle. Skličovaly mě těžké myšlenky. Přemýšlela jsem o záhadě, proč mi není známa nová adresa paní Nigilské, proč jí nesmím dále podávati tak toužebně vyžadované zprávy o Sášovi, jak roste, prospívá a po ní se ptá — proč se mi od ní nedostalo již po čtvrt roku ani jediného slůvka, proč Varja místo dřívějšího přátelského se mnou obcování stala se nesdílnou, upjatou a chladnou velitelkou, a proč pohlíželi tak divně, nepokojně na sebe s panem Nigilským? ...

Bez jediného slůvka vysvětlení po nějakých záhadných cestách pánových, po chvatných dopisech a telegramech musila jsem s nimi před osmi týdny z Petrohradu odcestovati.

Přijeli jsme do malého městečka dalekých Uher a ubytovali jsme se se Sášou a Varjou na evangelické

faře u vřídlných hostitelů, farářských manželů.

Tam jsem, drahá Heleno, poprvé viděla, co je to jednoduchý a šťastný život rodinný; musila to cítit i Varja, neviděla jsem ji dosud na nikoho s takovou úctou a pokorou pohlížeti, jako na onoho duchovního a jeho chot'. Ona zvyklá bezpochyby povždy jen rozkazovati, obsluhovala s poníženou ochotou několik drobných farářových dětí. Někdy si zašla do blízkého evangelického chrámu, a tu jsem na ní poznávala, že se vracela s uplakanými očima, byla tedy přece v duši její struna, při jejímž dotknutí ji opouštěla její statečnost a tvrdost!

Pan Nigilský bydlil jinde, ale každého dne k večeru nás vždy navštěvoval.

Konečně mne vypravili se Sášou napřed do Curychu, kde nám bylo přikázáno v tamějším prvním hotelu pobýti tři dny; a když druhí za námi přibyli, cestovali jsme hned dále až sem do Paříže, svého nového domova.

To vše jsem probírala v myslí těžce zmatené a hledala nitku východu tušíc, co se asi děje. Zrak můj byl upjat na Sášu, na čisté jeho čelo s jemnými obloučky temných obočí a na jeho přivřené oči, kolem nichž se poslední dobou někdy tvořil hortensiový stín, upomínající na matku. Náhle otevřel zraky, rozhlédl se udivené po novém neznámém příbytku a navyklý časté proměně, řekl jen klidně: "Či je to pokoj?"

"Můj — náš..." zašeptala jsem. "Nebudeš už spát?"

Zavrtěl hlavou. Prohlížel si ještě chvíli strop, pak se vzchopil a naklonil se až k mému uchu. "A sem mátuška..." zašeptal.

"Nevím, miláčku, nevím... Nesmíš se o maminku báti, jí se vede dobře. Ale musí býti sama, aby se v nerušeném klidu spíše mohla uzdravit. Zatím máš tatínka, který tě nade vše miluje, máš tetu Varju a mne."

Hoch potřásl hlavou. "Ale už by

mohla přijít — už je to dlouho!" řekl s neobyčejnou vážností a zamyslel se.

Já jsem od něho odvrátila hlavu, a proud slz mi vytryskl z očí. On to přece zpozoroval a táže se mne: "Proč pláčete?"

"Vidíš, já nemám už nikoho," omlouvala jsem se zmateně, "ani tatínka, ani nikoho."

"Tedy neplačte," pokoušel se mne potěšiti chytaje mne za rukáv. A přitulil se ke mně svou naučenou libeznou říkankou: "Já jsem také vaše duška milá."

Věř mi, Heleno, že poslední dobou ve mně vznikla myšlenka, říci panu Nigilskému: "Pane, já postavení ve vašem domě nemohu déle snášeti." Ale pro to drahé dítě, pro Sášu bych dovedla snést všecko na světě! Však poslyš dále. Když jsme byli zavoláni k obědu, seděl již pan Nigilský s Varjou u stolu; oba se zdáli na pohled klidní. Ona si podepírala rukou hlavu a tu jsem zočila na jejím srdečním prstě snubní kroužek. Za tuto ruku ji také po chvílce pan Nigilský při jakési žertovné poznámce uchopil a dotkl se ústy jejích prstů — pocty té, jak se pamatují, paní své nikdy neprokázal. Zdáli se veselými, nicméně ve všem tom žertování o jídle a Pařížských způsobech byla známka jakési nucené úmyslnosti, cosi jako odříkávaná úloha. Já byla rozčilená i pomatena jistě až do smutné směšnosti.

Po obědě zavolał pan Nigilský sluhu a nařídil mu, aby Sášovi ukázal dva žíhané ponny, jež mu k vyjíždkám pro radost koupil, což chlapce vzpružilo k milé zvědavosti. Já chtěla jíti s ním, ale pan Nigilský mi pokynul, abych zůstala. Popošel za odcházejícím sluhou, rozhlédl se po chodbě a vraseje se připadal mi neobyčejně vzrušen. Přitáhl svou židli, ale nesedl si, podíval se na Varju a položil svou pravici na její rámě.

"Slečno," promluvil odměřeným, nicméně však chvějným hlasem, "dovolte, abych vám představil svou milovanou a váženou — to slovo pro-

nesl s důrazem — druhou choť. Byli jsme po mém přestoupení na víru evangelickou řádně oddáni. Prosím vás, abyste se k mé paní chovala s úctou a láskou jako přítelkyně, neboť ona mimo mne potřebuje ještě někoho ku podpoře při svých těžkých vzpomínkách. Můj syn na vás visí celou náklonností a vírou, dbejte tedy, aby mou druhou ženu také etil a miloval jako pravou matku...

Vše to mne již nepřekvapilo, nic méně utajil se mi na chvíli dech.

‘A co mám říci jemu — Sášovi?’ zašeptla jsem, vyhýbajíc se zrakům jich obou.

‘Nejlépe bude,’ odtušil pan Nigilský, přecházeje teď po komnatě, když mu časem šetrně řeknete, že první jeho matky už není. Bude to prozatím tak k jeho klidu a štěstí. Až doroste tak, aby úplně pochopoval život, pak si s ním promluví sám.’

‘Ale ona žije?’ vypravila jsem ztěží ze sebe.

‘Slečno Mášo,’ odvětil pan Nigilský pevně, ‘mohu vás ubezpečiti svou ctí, že se o svou první paní nepřestanu svědomitě starati a že dovedu i její mateřské právo respektovati. Ona bude dostávat časté zprávy o Sášovi a také jeho podobizny. To sloužíž k vašemu upokojení. A já důvěřuji tolik ve vaši náklonnost k Sášovi a váš takt, že smutná tato stránka našeho postavení se nebude vašimi otázkami nikdy více rozvíňovati.’

Podával mi ruku, tentokráte bez obvyklé vysokomyslnosti, já se jí smutně dotkla. Po té odešel, a sotva se za ním zavřely dveře, povstala přede mnou Varja, kterou jsem prve ve svém pohnutí ani nepozorovala, vztahující ke mně ruce. Mně se již tráslý nohy, klesla jsem bezděčně na sedadlo a ona se vrhla k mému klínu na kolena.

‘Neopovrhujte mnou!’ zalkala, a hrdá její postava zmítala se jako třtina silou svědomí. ‘Já jsem Borisa milovala ještě za jeho svobody, já Zinu na kolenu prosila, aby se ho

zřekla, já věděla, že on s ní nebude nikdy moci být šťasten. Vyhýbala jsem se jim osm let, ale teď to tak na nás oba přišlo osudem, my jsme se našli, ale musili jsme se za to, že bylo pozdě, podvoliti těžkým obětem. Já nemám již sestry ani matky — nemám nikoho. Neopouštějte mne také vy, již oba důvěřujeme!’

Heleno moje, v tu chvíli získala si Varja můj soucit; já plakala s ní, slíbila jsem, že ji nikdy neopustím — ale dnešní noc bych marně oči zamhuřovala, není ve mně spokojenosti a klidu. Ticho v mém pokojíčku je rušeno jen volným oddychováním mého Sáša, cítím v sobě velikou, blahou povinnost žíti pro to dítě na místě nejpřirozenější strážkyně — ale ona — ta vzdálená, mne znepokojuje. Kterak se mohla zřítí svého dítěte, ta něžná, starostlivá matka, již byl Sáša celým životem? Jak mohla přivoliti k rozvodu a zmizení jim dobrovolně s očí? Byla to snad obět’ z lásky k manželovi a sestře? V to jediné bych věřila — ona byla vždy tak poddajná a trpná bytost — nesamostatná duše. Já se teď za ní u postýlky Sášovy pomodlím. Dejž jí Bůh sílu a klid, i dopřej jí také milosrdně Tvé sklíčené

Máší.”

V Paříži, 26. dubna 1888.

“Moje věrná Heleno!

Dnes jsem se na sebe zadívala v zrcadle (jen se mi nesměj) a zpozorovala jsem, že mám již více šedivých vlasů než hnědých. Nepovzdychla jsem si nad tím poznáním... Vždyť léta ubíhají, až nám bludným poutníkům je z nenadání klokniti se k lůnu matičky země. Mně je teď tak klidno v duši, třeba kolem mne nedýchal jen samé štěstí. Pan Nigilský i Varja podporují se dosud věrně v těžkých upomínkách svého svědomí, ale spokojenosti asi nikdy nedojdou. Pomyslila jsem si nesčíslněkrát, že Bůh Varji také ztížil život tím, že jí nedopřál vlastních dětí. Pan Nigilský přece v něčem vidí útěchu a cenu svého života, vidí ji ve

svém synu, jemůž jest oddán vášní-
vou láskou. Jednou pozoruje jej
spícího, ještě před lety, dokud byl
Sáša ještě žáčkem, pravil mi chvěji-
cím se hlasem: 'Nemohl jsem ho
Zině nechat, řekl jsem jí, nepovolí-
li, že se raději i s dítětem zničím.'
A ještě dosud stává se velký a tvrdý
ten muž slabým a pokorným ve své
lásce k synu, sleduje starostlivě kaž-
dý jeho dech i přání — věř mi, je
v této oddanosti něco nevýslovně do-
jemného.

Můj Šáša ale Bohu díky otcov-
ským zbožňováním se nepokazil, ne-
zbujněl. On dovede býti vděčným,
a je v té jeho vděčnosti kus jeho
zlatého srdce, jež dovede nás vše-
chny povznášeti. Chraňž, Bože, je-
ho životní cesty od všeho podobného
bloudění, jež bylo souzeno jeho otci!
Štěstí pro Šášovu jarou duši, že ni-
čeho temného netuší, že jedinou tes-
klivou pro něho vzpomínkou je tichý
rov jeho rodičky v daleké Rusi — ač
ona v pravdě posud žije, v samotě,
pouze se svým opuštěným trpícím
srdcem. Ted' je Šášovi dvacet jeden
rok, ještě tři roky — a pak mu otec
svěří to tajemství. Pravil mi: "Bu-
de pak již mužem, jenž dovede rozu-
měti a odpouštěti; slíbil jsem také
jeho matce, že ho po jeho 24. roce
nebudu již jen k sobě poutati. Ať
jí pozná — a soudí."

Tak dlouho se uvolila ta mučed-
nice trpělivě čekati! Ted' již čtr-
náct let neviděla svého dítěte — po
takovou dobu se musela spokojiti jen
pouhými zprávami o něm a jeho
obrázky. Mne včera v noci napadla
děsná myšlenka. Kdyby se paní
Zina zbývajících tří let ani nedočka-
la! A v horečném strachu umínila
jsem si, že již ted' sama Šášovi vše
vyjevím — ani rozednění jsem se
nemohla dočkati. Avšak ráno, v té
skutečnosti se mi to zdálo zase ne-
možno. Kdybych tou zradou tak
vzala Šášovi víru v jeho otce — a
vždyť já duše cizí, ted' již jen z
milosti v domě chovaná, nemám k
ničemu práva! — Šáša pohlíží na
svého geniálního otce jako na mo-

dlu. Kdybys jej slyšela, jak nadšeně
hovoří o jeho velkolepých stavbách,
jež nazývá jeho nesmrtelnými pom-
níky, a sám sobě říká, že je proti
velikému otci nepatrným plžem. A
je skutečně divno, že Šáša nezdědil
ani vlásku geniálnosti, odvahy a bra-
vurní techniky otcovy. Jest pravý
jeho opak: cenu a vědu svou skrývá
skromně v sobě, je citlivý a hlouba-
vý, nemá jediného ctižádostivého
aniž luxuriosního přání. Jeho ideá-
lem je státi se profesorem filosofie a
jeho jediným potěšením uleviti kde
možno utrpení a bídě. Otcovým ná-
hledům nikdy neodporuje, poslou-
chává je s lesklým zrakem, téměř
zbožně, přece však jsem přesvědče-
na, že není můj Šáša slabochem, že
skrývá v sobě samostatnost i velko-
dušnost. Lito mi jen, že nemohl
přilnouti srdcem k své druhé ma-
ce, že ve všem jeho jednání již od
dětství vůči ní bylo znáti jen dobro-
myslné přemáhání, aby jí nedal znáti
své nedůvěry. A ona to dobře cítí.
Řekla mi jednou truchlivě za příle-
žitosti takového důkazu: "Lásky ne-
lze vynutiti..."

Dne 27. dubna 1888 večer

Heleno, dosud se na celém těle
chvěji. Včera, když jsem ti psala,
byla jsem děsně vyrušena. Došel
mne dopis z jednoho města finské
gubernie od tamější učitelky, jakési
Čeremizové. A teprve včera — tou-
to zprávou — jsem zvěděla adresu
matky Šášovy, které mi nikdy ne-
svěřili. A za jakých okolností! Ona
je na smrt nemocna, osleplá a ute-
kla se cizím přispěním ke mně o
milosrdenství, bych jí dopřála, aby
ještě mohla objati svého syna! Otcí
jeho abych toho nespořovala, že by
příchodu synovu zabránil. Vidíš, a
já o tom předevčírem tak živě snila!
Věříš-li, že duše tuší všechno na-
před? ... Bez meškání jsem k sobě
povolala Šášu. Právo ted' jsem mě-
la v rukou, umírajícímu sám Bůh
přeje.

Šáša ke mně vešel s úsměvem, slo-
měla jsi ho viděti, když jsem mu

zvolna a šetrně vše svěřila a dopis od Čeremizové ukázala! Nevěřil mi, zatřásl zběsile mými rameny a vzkřikl na mne, že lžu, že jsem komediantka, anebo že si někdo ze mne učinil blázna.

Ponenáhlu však stal se mému ujišťování přístupnějším a řekl, že se přesvědčí. Přichystal se hned na cestu, než se ještě pan Nigilský s Varjou z vyjížděky vrátili, a já jsem náhlý jeho odjezd omluvila, že si bez pochyby vyjel na venkov k vůli nějakému svému soudruhovi z university. Ted' je již na cestě k matce, a Bůh říd' milostivě všechno, co se bude dále dít. Toto psaní by mne děsilo v mém stolku, proto je odesílám hned. Jakmile se Sáša vrátí, bude Ti psát zase Tvá ubohá

Máša."

V Paříži, 1. června 1888.

"Moje dobrá Heleno!

Tvé řádky prozrazují upřímnou starost — až Ti vše vypovím, odpustíš mi, že jsem Ti již dříve nepsala. Já se poslední dobou potácela jako v hrozném snu, byla prý jsem také zimničně chorá, a do té chvíle musím již pro svou křesťanskou víru sbírat trochu vůle k životu.

Víš — Sáša se tehdy vrátil... Bylo to takhle jednou na počátku máje, pod večer, když jsem ho spatřila kmínouti se kolem okna. Z radovala jsem se, neboť pan Nigilský byl již neobyčejně znepokojen, kam to Sáša odjel a že nedává o sobě žádné zprávy.

Tušila jsem, že šel po schodech do svého příbytku v prvním patře, a spěchala jsem za ním. Na chodbě setkali jsme se s panem Nigilským, který se již také dověděl, že se Sáša vrátil, a spěchal radostně k němu. Vešli jsme do jeho bytu najednou. Sáša stál u perské pohovky, klobouk a převlečník jeho ležely na podlaze, jeho kabátec byl také rozevřen, že bylo viděti jeho temně reznou hedvábnou košili, která se zdála již velmi pomačkána a pošpiněna... Celý

jeho zjev poděsil nás patrným utřením a zanedbaným ústrojem 'Kde jsi dlel těch deset dlouhých dní?' vzkřikl v ustrnutí pan Nigilský.

Sáša máchnul rukou a sklesl na pohovku. 'Ty jsi churav!' zvolal znova jeho otec, a v jeho obličejí jakoby se každá žilka chvěla úzkostí. — 'Co ti schází, co máme činiti?'

'Nic,' zavrtěl hlavou Sáša, ani o nás nezavadiv pohledem...

'Ale vždyť je to na tobě viděti — ty potřebuješ lékaře! Sám pro něj dojdu — sám pospíším.' A pan Nigilský se opravdu tehdy sám rozběhl pro doktora.

Když odešel, přistoupila jsem k Sášovi a sepjala ruce: 'Sášo — můj drahý — jak jsi pořídil?'

Ted' pozdvihl hlavu a dal se do tichého žalování, jako sám k sobě: 'Našel jsem ji a poznal... byla to ona... Víte, ona sama mne poznala jen po hlavě, po vlasech mi rukama přejela... Ona už dávno od pláce oslepla — ta svěťice... Vytáhla ze záhlaví mé podobizny a jezdila po nich prstem, počítajíc, kolik mi kdy bylo let. Byly tam také všechny otcovy dopisy, s kterými ji posílal měsíčně plat na výživu. I ty dřívější, kde ji nutil a hrozil, nesvolí-li po dobrém, že ji vezme právem syna, nedá jí o něm žádné zprávy a nebude hraditi její výživy. Nebožka matka její prý ji také přemlouvala: 'Vol ze dvojího neštěstí menší, poslechni ho, on je mocný člověk — od čeho bychom byly živý? Já se ani obsloužit nedovedu.' A tak ji slaboučkou, bezmocnou dohnali na poušť... Já ještě tak na konec jsem šťastně došel. Povíдалa, probírajíc se mi ve vlasech: 'Ach, jakého jsem se přece dočkala štěstí!' Vzkřikla dvakrát: 'Můj Sášo!' Dosud to volání mi v uších zní. Potom se schoulila na lůžku do koutka, a hlava se jí sklonila na rameno. Mně se zprvu zatajil dech, pak jsem ji chytil za ruce, zatřásl jí ramenoma, ale již duše uletěla... Ba, poznal jsem ji, tetuško Mášo, poznal! Taková je pravá matka...'

‘Vypovíš to vše otcí?’ chtěla jsem se ho plna strachu zeptati, ale ta otázka nechtěla mi se rtů. Seděla jsem chvilku u něho něma, bez slzí, někdy ani těch člověk k útěše nemá... Pak on se zticha ozval: ‘Tetuško, mohla byste mne tu nechat o samotě — já bych si rád lehl na tu pohovku a v pokoji přemýšlel. Matčinu balsamovanou tělesnou schránku jsem dal dopravit sem, až dojde, at’ uvidí, jak vypadala — a já bych ji měl rád u sebe, to otcí musíte povědět. Prosím vás tedy, jděte, tetuško!’

Zvedla jsem se bez odmluvy a ještě ve dveřích se po něm ohlédla. Hlava jeho vypadala jako zlomená, po čele mu splývaly vlasy dosud tak měkké a kadeřavé jako v dětství. ‘Potřebuje klidu,’ pomyslíla jsem si, tiše přivírajíc dvěře. Na pavlačí jsem se u okna zastavila; mladé ptáče vráželo do něho, bez pochyby v letu se zkoušejíc zabloudilo. Hleděla jsem pootevřítí okno, ale co se moje zesláblé ruce marně namáhaly, rozlehl se najednou výstřel. Mně

jako když nůž do srdce vrazí — nia méně doběhla jsem ještě do Sášova pokoje. Ani dveří nezavřel. Seděl posud uprostřed pohovky, revolver musel si přinést v převlečníku. Já na první pohled neviděla ani rány ani krve. Vrhla jsem se mu zběsile ke kolenům, ale tu mi již padla jeho hlava bez vlády na rameno.

‘Sášo!’ vykřikla jsem ve svrchované hrůze — ale on sebou již nepohnul, jenom ústa jeho se ztichoučce ozvala:

‘Nekřič, tetuško Mášo — dopřej duši pokoje a matce syna. Otce já si odčároval — já si odčároval otce...’

To byla jeho poslední slova, i mohl je zaslechnouti pan Nigilský, který sem kvapil s lékařem, s Varjou a dvěma sluhy. — —

Nač dále povídat o poušti zoufalého života u Nigilských a o sirobě mého srdce? I já byla do viny a trestu stržena. Sáša, světlo mého života, mne opustil, já budu hledati duši pokoje v práci klášterní nemocnice...”

“Chodniček lásky”

Napsal Zevloun

I.

HLUŠUJÍCÍ řev vodo-
pádů, rachot řítící se
skály, nebo řezání
dubových fošen pilou
— to bylo tak asi
chrápání Viktora
Neumanna mladšího.

Sluha Petr, který několikrát vstrčil tiše hlavu do dveří pánovy ložnice, opět ji stáhl, a přivřel dveře v přesvědčení, že by ještě bylo zbytečno činit pokus o probuzení spáče. Ten však patrně sám změnil polohu svého těla; chrápání sláblo, vystřídáno bylo volnějším oddychováním, až na konec ustalo.

Viktor otevřel oči, ale hned je opět zavřel, chytil se rukama za hlavu a zaúpěl cosi nesrozumitelného... Uvědomil si, že měl prapodivný sen: zdálo se mu, že je v Benátkách, na náměstí svatého Marka, kde dva “zelenci”, železni otroci, velikými kladivy bijou na zvon, kdykoliv ručička orloje ukazuje na hodinu dvanáctou. Viktorovi se zdálo, že místo zvonu, do kterého “zelenci” tlukou, jest jeho hlava, ale že hodiny neodbíjejí dvanáct, nýbrž daleko úctyhodnější číslo. Krom toho měl ohavný pocit, že místo jazyku má kus sametu, jako čert o Mikuláši, a patro i zuby potažené plstí...

“Trochu vody a prášek nějaký!” zakrákoral jako havran. Hned si však vzpomněl, že obojí má na dosah ruky, na nočním stolku. Posloužil si tedy, spolkl prášek s malým zakuckáním, zapil vydatně vodou a zapadl opět do peřin, aby vyčkával blahodárný účinek medikamentu proti bolesti hlavy.

Neusnul však už; naopak, začal

usilovně přemýšlet, co všechno předcházelo kocovině, proti které právě byl nucen použít tisíce prostředků. Ve chvíli již jeho mozek pracoval na plné obrátky; paměť se jasnila a film událostí včerejšího odpoledne, večera i noci začal se před ním rozvíjet.

Ano... bylo to na Letné! Do konce zápasu scházelo už jen několik minut. Bylo skoro více než jisté, že to skončí nerozhodně! Síly byly vyrovnané, fanouškové ochraptěli, pivo se již neroznášelo a také burské oříšky byly vyprodané, když — mluveno odborně s Laufrem a sportovní hantýrkou — dostalo levé křídlo krásný míč, přihrálo na vůdce útoku, ten prohodil míč levé spoje a pak následovala ostrá rána k tyči. Ve zlomku vteřiny vrhl se brankář po míči — ale bylo již pozdě!

Třicet tisíc diváků unisonem zvolalo protáhle “gól” a několik klobouků vyletělo nad jejich hlavy... Ještě byly dva nebo tři bezvýsledné útoky; pak přišel ale neodvratný konec. S. K. vyhrála zápas...

Tuto událost si tedy Viktor zopakoval nejdříve. Příhody další si reprodukoval rychleji a ve zkratce.

Vítězný zápas bylo nutno oslavit! Také oslaven byl! Nejprve důkladnou večeří, při které pro živou debatu stydlo jídlo na stole... Bylo třeba oživit, zkritisovat, pochválit nebo vytknout některé momenty ze hry!

Víno, které potom přišlo, nezůstávalo již tak dlouho v číškách. Mnoho se mluvilo a při mluvení třeba svlažovat hrdlo; také dar jazyka, pokud toho vína není přespříliš, se s vínem dostavuje; a konečně — bylo

proneseno i mnoho, více nebo méně vtipných přípičků...

Potom už nabyly události neobyčejně rychlý spád! Viktor se pamatoval, že šli od večere ještě někam a potom zase někam; ale už nevěděl kam. Jen tak matně vzpomínal, jak se nasmál svému příteli Karlovi, který se marně pokoušel zapálit cigaretu od kapesní elektrické lampičky v domnění, že to je zapalovač, a smutně naříkal, že je to s ním už zlé, protože nemá dosti dechu, aby se cigareta rozhořela...

Na další už marně vzpomínal!

Bolest hlavy zatím se mírnila. Viktor se na lůžku posadil a mžoural k oknu, zastřenému záclonou. Konečně zvolal:

"Petře! Haló! Petře!"

Dveře se v zápětí lehce otevřely a nová postava se objevila na scéně.

Vešel starší muž, hladce vyholený, bezúsměvné tváře, ze které na první pohled bylo patrné, čím v garsonském bytu Viktorově je. Zavoláním Viktorovým vytržen byl asi z nějaké domácké práce, snad cídění šatů, snad klik; byl bez kabátu, jen tak pohodlně ve vestě.

Pozdravil odměřeným: "Dobré jitro!" a spěchal k oknu vytáhnout roletu.

Viktor z přízvuku ranního pozdravu vycítil velmi dobře, že oddaný starý sluha, kdyby byl jeho otcem, řekl by mu místo pozdravu něco jiného.

"Poslyš, Petře... nevíš náhodou, jak jsem se dostal domů?" zapátral Viktor, snaže se do hlasu vložit co nejvíce vlnivosti a jakési důvěrnosti.

"Ještě by to bylo všecko ušlo, jen s té lucerny před domem jste nechtěl dlouho slézt! To jsem vám musel moc domlouvat, než jste si dal říct."

Viktor překvapením neodpověděl. S hrůzou si vzpomínal, že skutečně stožár plynové lucerny hrál v bouřlivé včerejší jeho noci nějakou roli. Co to tropil? Polilo ho horko pomyšlením na to a také trochu stud se ho zmocnil před starým sluhou. Ale rozhodl se, že se již nebude na další

podrobnosti vyptávat! Ležal se, aby neslyšel ještě něco horšího o svém řádění. Na štěstí Petr sám jeho rozpaky ukončil slovy: "Snídat dnes už asi nebudete — je půl jedenácté!"

"Půl jedenácté!" vyhrkl ze sebe ulekaně Viktor, a vyletěl z postele, až to v ní zaúpělo. A homem dodával: "Nepřišla nějaká pošta?"

"Přišla! Noviny a dopis od starého pána! Lázeň máte připravenou; myslím, že vám udělá dobře!" poznamenal Petr, jakoby oplátkou za důvěrnost, jakou byl prve poctěn.

Když Petr odešel, sáhl po šedivé obálce, po dopisu od otce.

"Co pak asi tatínek chce?" řekl si, rozřezávaje obálku. Tušil, že to bude něco soukromého, neboť obchodní instrukce posílal na něho otec do kanceláře závodu, správě Viktorově v Praze svěřeného.

"Milý Viktorě!"

Vím, že jsi již dosti starý klacek, aby ses mohl starat sám o sebe. Dal jsem ti k tomu příležitost vedením pražské filiálky naší továrny. Vedeš ji dobře; nemohu ti ničeho vytýkati. Zdá se mi však, že i při svém stáří nedovedeš se postarat o to, co bych rád už jednou konečně viděl: o slušnou a pořádnou nevěstu! Proč ti to právě dnes píši? Potkal jsem včera v sadech přítele Procházku, o pět let mladšího než jsem já. Rozumíš: o pět let! Vedl za ruku dvouletého kloučka a představil mi ho: 'Koukej — tohle je můj vnuk!' Řekl to s takovou pýchou, jakoby vyhrál v třídní loterii milion! Nezmohl jsem se na jinou odpověď, než že je to hezké dítě. 'A co tvůj mladej?' opáčil. 'Kdy pak ten se už konečně jednou taky ožení?' Nevěděl jsem opravdu, co na to říci. Koktal jsem něco, že ti do ničeho nechci mluvit, abys jednou na mne nenaříkal, ale cítil jsem, že jsem stále 'vedle'. Mohl jsem mu ovšem říci to, co jsem slyšel nedávno: že tě někdo viděl v křiklavě natřeném autu s nějakou rovněž křiklavě namalovanou slečnou..."

Viktor se při čtení této věty poškral za uchem a položil si v duchu otázku, zdali ho informátor viděl v tom autu s Mici nebo s Lucy? Že by ho byl viděl s Bolenkou, to se mu nezdálo pravděpodobné. Snad nejvyšší ještě s Jettou; ale ani s tou nejel už několik týdnů...

Viktor si však dlouho těmito sebeotázkami nelámal hlavu a pokračoval ve čtení dopisu.

"Nevytýkám ti nějakou tu zábalu!" psal otec dál. "A nejsem zvědav na tvé pletky s děvčaty, vždyť jsem byl také mlád a tvá matka nebyla první děvče, se kterým jsem se seznámil, ale..."

"Ted' přijde kázání a několik moudrých rad!" usmál se Viktor, který znal už otcovy dopisy.

Vskutku bylo tomu tak!

"...ale muž ve tvých letech má pomýšlet na založení rodiny a na solidní život! Mám však dojem, že asi nemáš na slušnou známost času, a proto jsem se rozhodl, že sám se ti po nějakém slušném děvčeti poohlédnu..."

"No, to je ohromné!" vybuchl Viktor v hlučném smíchu.

"Co je, prosím, ohromné?" ulekaně se otázal Petr.

"Ale považ si: tatoušek mě chce oženit a bude mi hledat nevěstu!"

"A to je vám k smíchu? To už měl udělat dávno..."

"Tak — ještě ty na mne štví!" odsekl Viktor, ale už skoro až mezi dveřmi.

Za chvíli poté vyrazilo červené auto z průjezdu domu, proplétalo se ulicemi, zřejmě chvílemi opovrhujíc dopravními předpisy, až stanulo před rozložitou budovou, na které byl veliký zřetelný nápis: "Filiálka továrny V. Neumanna v..."

Zde v tomto domě bylo tedy působíště Viktora Neumanna mladšího. Zde byl v dopoledních i odpoledních a často i večerních hodinách, když toho bylo třeba, reprezentantem otcovy známé firmy, ředitelem filiálky, oblíbeným u dosti četného, většinou divějšího personálu a nesporně i dobrým a obratným obchodníkem...

II.

Když vešel do své vkusně upravené pracovny a otevřel americký stůl, vstoupil záhy po něm, vpuštěn po zaklepání, sekretář Marvan, který byl dán Viktorovi z hlavního závodu k ruce, aby ze svých dlouholetých zkušeností poradil, nebo v nepřítomnosti mladého šéfa sám nutné zařídil.

"Trochu jsem se dnes zdržel, pane Marvane!" omlouval se Viktor, který už před Petrem měl pocit, že cosi v jeho chování nebylo v pořádku.

"Nic nevadí, nic se nestalo!" odvětil Marvan. "Pan otec sice už telefonoval, ale řekl jsem mu, že jste před chvílí odešel za nějakým obchodem."

"Děkuji, Marvane," usmál se Viktor s výrazem opravdové vděčnosti za shovívavou lež. Ale než mohl něco dalšího promluvit o příčinách svého zdržení, už diskretní Marvan mu referoval o zakázkách různých firem, o potřebách pro nejbližší dny, slovem o ryze obchodních záležitostech. Viktor si učinil několik významů, nahlédl tu a tam do podávané mu korespondence, řekl, co by o té či oné objednávce soudil a asi za čtvrt hodiny sekretáře Marvana propustil. Potom si zavolal stenotypistku a nadiktoval jí dva kratší dopisy.

Když se rozbíhal na třetí, přerušil ho telefon.

"Haló... kdo tam? Ah — to jsi ty, Karle... Hm... ano... už jsem vzhůru — ale..."

Slečna stenografka pochopila, že by v kanceláři pana šéfa při tomto rozhovoru překážela, a proto po špičkách z pokoje zmizela.

Karel mu v telefonu zatím cosi vyprávěl. Patrně o včerejším řádní, neboť Viktor chvílemi propukl v hlučný smích, chvílemi však odpovídal:

"Ale mlč — co to žvaníš za nesmysly? To že jsem říkal? A že jsem vám něco slíbil? To jsem ale opravdu blázen; já se na nic nepamatuji! A čestné slovo, že jsem dal?"

Ozvalo se zaklepání na dveře. Stenotypistka je otevřela a nahlédla, zdali rozhovor je už skončen.

"Pojďte dál, slečno, hned budu hotov!... Ale ne — tobě neříkám slečno! Dopovíš mi to dnes odpoledne po páté na tenisu. To víš, že přijdu."

Odložil sluchátko a pokynul slečně, aby pokračovala ve psaní a diktovat jí dopis.

Když odešla, vytáhl ze zásuvky stolu elegantní krabici dopisních papírů s iniciálkami svého jména, rozestřel jeden aršík před sebou a psal:

"Milý tat'ušo!

Tvůj dopis mne hluboce zarmoutil! Když jsem chodil do školy, neslyšel jsem od Tebe nic jiného, než: 'Musíš se učit!' Ted' zase slyším a čtu od Tebe jen: 'Musíš se oženit!' Říká se sice: 'Musíme tam všichni!', ale pokud se to týká manželství, tedy se mi ještě nechce! A rozhodně ne proto, aby ses mohl před svým přítelem Procházkou chlubit svým vnukem, kterého, jak Tě znám, bys třeba ochotně vozil v kočárku. Máš-li takové touhy, pošlu Ti nějaký pěkný kočárek obratem a také seznam dětí z nalezince, které budou svěřeny dobrým pěstounům. Zatím však Ti nemohu posloužit žádným vnukem nebo vnučkou! A co se týče toho, že se sám chceš poohlédnout po nějakém děvčeti, nemám nic proti Tvému ohlížení se za děvčaty, ale já při tom nemusím být.

Nezazlívej mi moji synovskou upřímnost, to moje ženění pust' z hlavy a bud' velmi zdrav! O záležitostech obchodních. Ti diktuji obvyklá sdělení zvlášť. Toto jsem slečně Malínské přece jenom diktovat nechťel! Nemusí znát rozdílná mínění svých šéfů.

Jsem Tvůj, dle otcovských názorů, nehodný syn

Viktor."

Pisatel roztomilého dopisu si jej přečetl ještě jednou, tu a tam nějakou čárku opravil, pak jej zalepil a

napisav adresu, vložil mezi dopisy, expedici určené.

Potom se rozběhl po svém rozměrném pokoji a přecházel od okna ke dveřím a zpět.

Nebylo mu však dopřáno dlouho měřiti kroky délku koberce! Jako z učarování mu byla hlášena přes tu chvíli nějaká obchodní návštěva, která vyžadovala i při telegraficky stručném jednání pro sebe aspoň čtvrthodinku.

Všecko má však svůj konec! Viktor se dočkal toho, že také odpolední poštu prohlédl a přidělil, takže na jeho stole nebylo nejmenšího restu a že odbyl i poslední návštěvu.

A opět jeho sportovní červené auto, které někdo jeho otci hanebně pomluvil, že je křiklavě natřené, prolétalo se pražskými ulicemi, tentokrát však zcela jiným směrem než dopoledne a ne již takovým spěchem. Projelo předměstskými ulicemi a pak stanulo před jedním z krásně upravených tenisových kurtů, jež dvakrát do týdne byly vyhrazeny v odpoledních hodinách Viktorovi a jeho přátelům.

Viktor zmizel v šatnách a za chvíli poté se již objevil v "pracovním" úboru, v bílých střevících, šedivých kalhotách a tričku.

Po hře v malé místnosti sešla se společnost, která většinou byla přítomna také všerejšímu "banketu" na oslavu vítěství S. K.

Hlučný hovor mladých sportsmenů stočil se záhy k událostem večerejška a otázka: "Jak jsi se dostal domů?", nebyla položena pouze Viktorovi. Asi bylo takových Viktorů oné noci více.

A opět ve veselém hovoru, kterým klubovna hýřila, přetřásány byly různé věřejší žertíky, které vyvolala nadšená nálada a ještě více pitka... Vyprávělo se, co kdo prováděl i co kdo mluvil.

"Ale, pánové, představte si tu psinu, až tuhle Viktor v sobotu odpoledne bude s tou milá stát na 'chodníčku lásky' u musea!" prohodil na jedinou Karel, s nímž si Viktor dopoledne telefonoval.

Viktor se na něho udiveně podíval. Než se však mohl otázat, co Karel míní, několik kamarádů křičelo: "To bude ohromné! Nepřítel žen s lilii v ruce se bude nabízet dívkám k doprovodu!"

Viktor vytřeštil oči.

"Lidi, co to žvaníte za nesmysly? Jaká lilie?"

"Počkat!" zakřikl ho opět hromotluk Eda a rozmáchl se k shromážděným rukou na znamení, že chce mítí teď on slovo.

A když vše ztichlo, pravil:

"Pánové — jak pozoruji, chce nám Viktor uklouznout jako úhoř z té sázky pohádkou o tom, že se na nic nepamatuje! Ale to nepůjde, kamaráde — dal jsi nam čestné slovo!"

Viktorovi vyrazil pot na čele! Stále ještě nevěděl, zdali snad není obětí nějakého smluveného spiknutí svých povedených kamarádů. Ale také nemohl ani na padesát procent tvrdit, že snad v té proklaté věrejší noci nezapsal svou duši d'áblu. Rozhodně však považoval za svou povinnost ohradit se proti tomu, že by se pokoušel z jakéhokoliv důvodu vyhýbat se nějaké sázce.

Jeho situace nebyla právě záviděníhodná! Všichni se kolem něho seskupili a dotírali na něho jako vosy.

"Kamarádi — dovolte mi také několik slov!"

"Ticho, pánové — Viktor bude mluvit!" zakřikl hlučící a neklidné shromáždění rozšafný člen společnosti Emil.

"Gentleman!" začal Viktor, vystoupiv na židli. "Znáte mne přece dobře, že co jednou slíbím, to také splním!"

"Výborně, to je slovo!" pochvaloval Karel a za ním i druzí.

"Děkuji vám za tuto důvěru, ale prosím, abyste mi věřili rovněž, že opravdu nerozumím ničemu z toho, co jste zde právě vyprávěli o té sázce, o lilii, museu — no na mou duši, nerozumím tomu, co míníte..."

"Tak jdi dolů se židle a já ti to

povím!" přihlásil se o slovo Karel.

A jal se hovořit:

"Je pravda, že se včera v noci trochu víc pilo! To však není výtkou, pánové, a zejména ne ode mne. Přiznávám se bez mučení, že už teď se těším, jak se vyspím. Všichni jsme byli v dobré náladě, každý podle své únosnosti. Připouštím, že Viktor tentokráte přebíral trochu víc, ale jak se pamatujeme, měl veselou opičku, že ano!"

"A jak veselou!" přizvukovali mu zprava zleva.

Kdosi z pánů připomenul: "A při tom povídavou! Co živ se toho tolik nenamluvil, jako včera. A nejvíce o ženách, lásce a manželství... Kdyby tě tak byly slyšely..."

"Mlč!" zaúpěl Viktor v obavách, aby nebyla pronášena snad nějaká určitá jména divčích...

Mluvěci pochopil.

"Neboj se — já nikoho nebudu jmenovat, ale řeknu jen tak všeobecně, jak vlastně k té debatě a sázce došlo. Ty jsi, Viktoro, tvrdil, že žádný muž, který chce ve sportu a vůbec ve světě něco dokázat, nesmí se ženit! Říkal jsi, že tím momentem, kdy se ožení, celá jeho bytost se rozpálí nebo vůbec štěpí, že přestává být odvážný, nezávislý, poněvadž při všem musí už myslet na to, co tomu řekne jeho žena, po případě tehyně, nebo později celá rodina."

"Nikdy jsem neslyšel řeč moudřejší!" poznamenal dle slov Kecalových z "Prodané" hlubokým basem, asi včera získaným, Oskar, rozněž jeden z druhů Viktorových.

"Neskákej mi do řeči!" pokračoval Karel. "Začla debata, při které se někteří pánové zastávali žen a tvrdili, že mnohdy je tomu naopak, že z necelého muže udělá energická nebo moudrá žena teprve pořádného a opravdického muže a vůbec užitečného tvora na světě. Když Viktor odporoval a ještě začal dokazovat, že tak mluví pánové, kteří už jsou nebo budou jednou pod pantoflem a vůbec se ženských bojů, vyčetl tamhle Venda Viktorovi, že dělá ze sebe

nepřítele žen vlastně jen proto, že se jich bojí, že nikdy žádnou pořádnou nepoznāl, jen samé takové lehko přístupné...”

“Nech si to, nech si to!” okřikoval ho položertem, polodoopravdy Viktor.

Karel pokračoval:

“Já jen povídám, co se mluvilo, když ty se na to nepamatuješ. Však ale právě ta poslední zmínka tě vyprovokovala k té sázce o dvacet šampaňských...”

“Dva—cet šampaňských!” opakoval Viktor zděšeně. “Dva—cet šampaňských?!”

“Vidíš... teď se toho lekáš, ale včera jsi měl kuráže až až! Ale podle všeho nevíš, oč jsi se vlastně sázel. Tak ti to povím, snad si vzpomeneš! Když ti tamhle Hugo řekl, že se bojíš ženských, těch slušných — víš, že si netroufáš ani se k nim přiblížit, oslovit je, tak jsi vyskočil a začal jsi dělat ze sebe hrdinu a dokonce jsi nás ujišťoval, že máš u ženských ohromné štěstí! Slovo dalo slovo, až došlo k té sázce: Zavázal jsi se, že nás o svém hrdinství vůči ženám přesvědčíš tím, že v sobotu o třetí hodíně odpoledne půjdeš k museu na Václavské náměstí, budeš tam chodit na ‘chodničku lásky’, jak se tomu místu mezi oběma stožáry na prapory říká, s bílou lilí v ruce, budeš pozdravovat dívky, které půjdou okolo, a budeš se snažit udělat na ně takový dojem, aby ti některá z nich dovolila ji doprovodit aspoň za hranice toho rayonu mezi oběma stožáry. Když to dokážeš během půl hodiny, jak jsi sám stanovil, zaplatíme dvacet šampaňských my; když se ti to ale nepodaří, zaplatíš je ty! Bylo to tak, pánové, nebo ne?”

“Pardon, pardon!” vykřikl Emil.

“Na to nejdůležitější jsi zapomněl: jak se má na to Viktor ustrojit: kostkované kalhoty, černý žaket, žluté střevíce a bouřku na hlavě...”

Klubovna se otřásla smíchem.

Viktor věděl, že mu nezbyvá nic jiného, než také se smát. Ale ne-

bylo mu zrovna do smíchu, když kdosi ještě připomenul:

“Sázku jsi v plném znění přijal a dal jsi na to své čestné slovo, že v sobotu odpoledne o třetí hodině to provedeš, nebo...”

“Nebo?” opáčil Viktor v neblahé předtuše.

“Nebo že mezi nás do klubu už víckrát nevkrčíš... Ale tahle druhá okolnost padla hned po návrhu, protože všichni řekli, že tvé čestné slovo zatím jim stačí a o eventualitách dalších je dost času mluvit, až po oné sobotě...”

“Doufám, že necouvneš? Že neumíš hrát tenis, toho ti nevyčítám, ale kdybys chtěl utéct od sázky a čestného slova... to bych ti nikdy neodpustil!” prohlašoval jeho soupeř a vítěz ve hře Eda.

Tato slova nanovo Viktora vyprovokovala.

“Nedovolím nikomu, aby pochyboval o mém čestném slově! Když tvrdíte, že jsem je dal, tak je také dodržím!” podrážděně jistil Viktor.

“Bravo, výborně, to je mužné slovo!” ozývalo se kolem něho.

Viktor dal znamení, že chce mluvit.

“Ticho, pánové, Viktor se hlásí o slovo!”

“Ano, prosím o slovo! Jak pozoruji, nemohu se domnívat, že to, co jste mi tu sdělili, je pouze smluvnou boudou na mne, nějakým umluveným spiknutím, jak jsem se zprvu domníval...”

“To bychom si také vyprosili!” ozval se opět Eda.

“Přecházím přes tuto poznámku,” pokračoval ironicky Viktor. “Opakuji však znovu, co jsem už řekl: všechno, co jsem ve všerejší noci slíbil a o co jsem se sázel, zmizelo úplně z mé paměti a je pro mne úplnou, ovšem ne právě příjemnou novinkou. Připust'te tedy, pánové, jako u soudu polehčující okolnost, že moje zvanění mělo na svědomí víno, upust'te od provedení mé sázky a já v sobotu večer rád zaplatím, řekněme deset šampaňských...”

Zdvíhl se bouřlivý odpor...

"Žádný kompromis, Viktor! Žádné smlouvání! To nejde. My se těšíme na tu legraci v sobotu!"

"Ale, chlapci, mějte přece rozum! Co pak mohu ze sebe dělat kašpara a ke všemu ještě v takovém kostýmu strašáka?" vzpíral se Viktor.

"Počkat, chlapečku... vždyť jsi si sám ten kostým předepsal! To se rozumí — na to se také nepamatuješ, že jsi tvrdil, že by o tebe děvčata stála jen pro tvůj krásný obličej a ne pro eleganci nebo proto, že máš fabriku, peníze a..."

"To že jsem také říkal?" zhroutil se Viktor.

"No ovšem! A prohlašoval jsi, že uvidíme, jak za čtvrt hodiny v sobotu vyhraješ tu sázku u musea, i když budeš nemožně ustrojen a budeš v ruce držet tu lilii. Sám jsi navrhl ten svůj úbor a dokonce jsi za tím tvrdým kloboukem chtěl mít havraní nebo sojčí brko... A teď bys chtěl od tohohle všeho utéct nějakým kompromisem o desíti šampaňských? Že se nestydíš být tak zbabělý!"

Ve Viktorovi se ozval jakýsi vzdor. Má se nechat dál takhle zesměšňovat? Něco mu říkalo: když jsem provedl takovou hloupost, musím nést její důsledky až do konce!

Rozhlédl se po společnosti, která už zvědavě čekala na další vývoj této rozpravy a prohlásil pevným hlasem:

"Dobrá, pánové, když nechcete jinak, tedy se stane, co jsem slíbil!"

"No — to je mužné slovo!"

Ještě však kdosi nebyl zcela spokojen.

"Pánové, je to velmi hezké od Viktora, že chce dostat svému čestnému slovu. Ale já bych ještě rád od něho slyšel stejné čestné ujištění, že při té schůzce u musea se nepokusí o nějaký 'podfuk'!"

"Co tím, doktore, míníš?" nevrle se obrátil Viktor na mluvčího, mladého akvokátního koncipienta.

"Odpust', Viktor, já tě naprosto nechci podezírat, ale tak si myslím, že kdybych já byl v podobné situaci, jako jsi teď ty, třeba bych myslel

na to, požádat některou slečnu z kanceláře, aby byla tak laskavá a prokázala mi tu malou přátelskou službu a v sobotu odpoledne... Nu, chápeš?"

"To je také pravda. A nemusela by to být ani slečna z kanceláře, třeba nějaká jeho známá..." přikládal polínko jiný.

Viktor se ozval:

"Pánové, nic takového mne dosud nenapadlo, ale dávám vám opět čestné slovo, že mne to ani nenapadne a že toho neučiním! Chci se ostatně sám nanovo ujistit o tom, že moje mínění o ženách je správné. Možná, že tu sázku prohraju, ale slíbil jsem to a kousnu do toho kyselého jablíčka, aby si nikdo nemohl o mně myslet, že jsem baba..."

"Dobrá, věříme ti, platí! Tak tedy určité v sobotu odpoledne o třetí hodině u musea. Budeme tě nenápadně z pozdálí kontrolovat. A v osm hodin večer společná schůzka zase tam, co včera..."

"A vypijeme těch dvacet šampaňských!" těšil se už Eda.

III.

I když se Viktor před společností na hřišti i potom tvářil, jakoby jeho sobotní úkol patřil k jednomu z těch žertíků, jichž se přímo nebo nepřímo již častokrát ve veselé společnosti zúčastnil, přece jemom jeho nálada nebyla už tak rozmarná, jako den před tím!

Když se vracel ze hřiště ve svém voze k domovu, zlobil se sám na sebe a plísnil se, že nedovedl se mírnit při té pitce, jak toho dovedl jiný.

Nakonec si však řekl :

"A kdo ví, co se za těch pět dní ode dneška do soboty nestane! Třeba mě chtějí ti darebové jen tak potýrat a v sobotu dopoledne mi zatelefonují, že od té maškarády upouštějí a spokojí se, když dám těch deset šampaňských k lepšímu... Anebo bude děsný liják, schovám se i s tou lilií pod deštník a nabídnou se po starém a chvalném zvyku našich

dědečků s tím parapletem nějaké kolemjdoucí dívky bez deštníku k ochraně... Také není vyloučeno, že bude třeba nenadálé protiletcké cvičení a nikdo nebude se smět zdržovat na ulicích."

Takto se utěšoval Viktor mezi jízdou k domovu a snažil se na tu prožlукlou sázku nemyslet. Sotvaže však zavřel auto do garáže a vkročil do bytu, při pozdravu Petrově hned si zase vzpomněl na nešťastnou lucernu a na věrejšek...

"Nikdo tu nebyl? Nikdo nic nechtěl?" otázal se jako obvykle.

"Nikdo, pane! Jen před chvílí telefonoval někdo z klubovny na hřišti, že prý vám zapomněl ještě říci, že si máte vzít k tomu sobotnímu kostýmu kravatu "lordku" a kdybyste ji nikde už nesehnal, že má doma ještě starou a poslal by vám ji. Myslím, že se hlásil jménem Emil a prosil, abych vám to určitě vyřídil... To bude, s dovolením, nějaká merenda v sobotu?" dodával Petr.

"Ano — báječná merenda!" ironicky přisvědčoval Viktor. "A já mám při tom hlavní roli. Radši bych držel pár..."

"Tak tam, mladý pane, nechodte!" radil Petr. "To je lehká pomoc!"

"Tobě se to snadno, Petře, řekne, ale já jsem dal své čestné slovo, že přijdu..."

Petr povážlivě přikyvoval hlavou. "V tom je opravdu, pane šéfe, těžká rada! Slovo dělá muže a nemůžete od toho couvnout."

Po večeři, a když Petr odešel, přeběhl Viktor očima ještě večerníky, které mu starostlivý sluha denně kladl na stůl; ale nenaleznuv v nich asi, co by na delší čas ke čtení ho upoutalo, vstal a přecházel pokojem.

Náhle ho napadlo: co kdyby tak zrovna v sobotu dopoledne přijel otec do Prahy? Udělal to již nejednou a zdržel se zde přes neděli.

Pot vyrazil Viktorovi při této myšlence na čele!

"A já mu ke všemu, osel, ještě poslal to psaní! To teprve by ho mohlo k cestě do Prahy pohnout, aby

si se mnou ústně promluvil o té nevěstě!"

Myšlenka na možnost otcova příjezdu znervosněla Viktora tak, že přebíhal pokojem, usilovně přemýšleje o tom, co dělat, aby otec nepřišel? Viktor sice připouštěl, že tatínek měl smysl pro humor a všelijaké žerty, ale tohle by se mu zdálo při vši shovívavosti přece jenom asi trochu silné...

Bylo nezbytno tedy za každou cenu zabránit náhodnému nebo úmyslnému příjezdu nějakou lstí, nějakým protiútokem. Plán nebyl těžký.

Ve chvíli již seděl Viktor u stolu a psal...

"Drahý tat'ušo!

Podivíš se jistě, jak jsem plný v korespondenci, ale to má svůj důvod. Když jsem Ti poslal odpověď na Tvůj dopis o tom Procházkovi a hledání nevěsty pro mne atd., uvědomil jsem si, bohužel pozdě, že jeho tón, protože jsem se snažil humorem onu věc vyřídít, přece jen nebyl dosti vhodný. Uvažoval jsem o všem znova podrobně, chtěl jsem Ti napsati obšírný dopis, ale nakonec jsem si řekl: Jaké pak dlouhé psaní a jaké odpovídání, když si mohu s otcem o tom klidně pohovořit? A poněvadž mám v sobotu dopoledne právě nutnou obchodní cestu ve stranu k nám, přijedu k večeru domů a ztrávím zase jednou neděli v klidu u Tebe. Těším se už na setkání a jsem s mnohými pozdravy Tvůj oddaný..."

Když dopsal a list zalepil do obálky, zamnul si ruce nad svým chytrým nápadem...

IV.

Středa, čtvrtek, pátek...

A už tu byla sobota — pro Viktora kritická sobota.

Celý úbor jeho byl pohromadě, i ty nešťastné, náhodou droboučce kostičkované kalhoty... ba i ta bílá lilie!

Viktor nikdy v životě nesledoval s takovou pozorností zprávy meteo-

rologické stanice, jako v pátek a v sobotu ráno!

"Nestálé počasí, sklon k srážkám." zněla prognosa, rovnou i pro neděli.

"Kéž by lilo jako z konve a hned od Božího poledne!" přál si Viktor.

Nelilo však, bylo jen pošmourné.

Oběd tuze mu nechutnal; a čím více blížila se rafije hodin na římskou dvojku, tím stával se Viktor nervosnější.

Měl ovšem připraven také už svůj plán a právě ta lilie mu měla být při oslovování dívek záminkou.

"Neračte být snad onou dámou, která mne vyzvala ke schůzce s tímto poznávacím znamením zde u musea?" naučil se říkat nazpaměť.

A doufal, že než se ona dáma ze svého překvapení vzpomene, půjde vedle ní až za hranici vymezeného mu rayonu.

Ubohý Viktor arci netušil, jak daleko odlišnou bývá fantasie od skutečnosti... a jak mnohé věci, které si pro sebe malujeme růžovějšími barvami než jsou, bývají méně růžovými.

Přesvědčil se však, když asi tři minuty před třetí hodinou přijel ve svém voze do blízkého okolí musea a zanechal jej tam v místech pro parkování vozidel, jak je nesnadno unikati zvědavým zrakům okolí i zdánlivě nevšímavých chodců...

Díval se sice stále do země, jakoby chtěl provrtati se dlažbou hluboko pod ni, skrýval bílou lilii pod kabátem, ale měl pocit, že celé Václavské náměstí se na něho dívá, že někteří lidé se smějou, nebo jiní opět provázejí jeho zjev soucitem a myslí si: "Nějaký blázen..."

Krev se mu hrnula do tváří a neodvážil se ani zapátrati po skupince těch lidí, kteří ho do této situace vedli.

"Vzmuž se, Viktore!" zaslechl na jedinou povědomý hlas na krok od sebe. Byl to Karel... "Za chvíli to vyhraješ a máš pokoj!" šeptl mu ještě.

To skutečně Viktora srovnalo opět v kříž!

Vzchopil se, a i když to bylo dí-

lem jisté resignace, odhodlaně vykročil na "chodníček lásky".

"Promiňte, slečno!" pozdravil první, trochu již starší dívku, která spěchala kolem...

"Co si přejete?"

Řekla to odměřeně, ale při tom přelétla pohledem ne právě vřidným Viktora od hlavy až k patě. Než jí mohl říci, čemu se naučil, usmála se, uhnula o krok vlevo a odcházela rychle pryč...

"První blamáč!" řekl si Viktor, neodvažuje se ani za odcházející pohlednout. "Jen kurážně do další!" povzbuzoval se sám.

"Dovolte, slečno, račte být..."

Oslovená mu odvětila, že česky neumí a nezdržovala se s ním dál vůbec.

Třetí pokus nedopadl lépe; čtvrtý dokonce byl trochu hlučný.

"Já znám, milý pane, tyhle tyázky! Neobtěžujte mne, nebo zavolám..."

"Odpust'te, promiňte..." koktal Viktor.

A přešlo opět několik dam, než nabyl odvahy se k některé přiblížit.

Stalo se mu, že našel i takovou, která vyslechla jeho vymyšlené povídání o schůzce a o lilii, jako poznávacím znamením; ale nakonec řekla: "Mám zde smluvenou schůzku. Ale s pánem, který bude mít v ruce červenou růži. Však tamhle už jde..."

Jak nesmírně mu Viktor záviděl!

Také další děvče vyslechlo jeho povídání, ale pak se podívalo na jeho oblek a vyhrklo se smíchem:

"Neopozdil jste se o padesát let?"

A uteklo od něho s řehotem.

Viktor se podíval na hodiny. Bez mála již osmnáct minut trvalo jeho utrpení...

"I tak ke všem čertům, zaplatím těch dvacet šampaňských!" chystal se k ústupu.

V tom šla proti němu vzhledná dívčina, trochu zamyslená, jak se Viktorovi zdálo. Její tvář měla v sobě něco milého, vřidného, ale i vážného.

"Mám, nemám, mám, nemám..." rozpakoval se Viktor.

Ku podivu však se odhodlal vstoupiti jí do cesty. Smekl a s kloboukem v ruce ji oslovil tak, jako všechny předcházející. Ale sám pozoroval, že do svého hlasu vložil něco, co znělo prosebně...

Děvče se na něho podívalo tak udiveným, prostým pohledem, že Viktor bezděky si vzpomněl na film s Pavlou Veselou...

Skutečně... právě takový pohled měla!

"Nerozumím vám dobře, pane; čeho si ode mne přejete?" řekla s vřidností a měkkostí v hlase, že Viktor až zalitoval, že ji vyrušil a znepokojil...

"Slečno... prosím vás, snažně vás prosím, vyslechněte mne..."

Přelétla jeho postavu, zejména šat a pak rozevírala kabelku.

"Inu, slečno, já nežebrám, já jsem továrník, Viktor Neumann mladší. Všechno vám vysvětlím — tuto trapnou situaci... jen vás prosím, dovolte mi, abych šel s vámi asi sto kroků, tamhle za ten stožár, tam sázka končí!"

"Sázka?" opáčila slečna. "Jaká sázka?"

Viktor jí několika slovy poctivě řekl vše. A už se obával, že uražena se otočí, jako všechny před tím a odejde; ale nebylo tomu tak.

Dívala se na kostičky dlažby; zřejmě přemýšlela, co má učinit.

"Vysvobod'te mne, slečno!" zaúpěl Viktor. "Myslete si, že jsem duše v očištění, že mne můžete zachránit..."

Vzhlédla k němu, ale Viktor nečetl v jejích očích už onu vřidnost, jako na počátku setkání. Zdálo se mu, že zpřísněly nějak, zvážněly, ba i něco jako pohrdání v nich nalézal. Už měl na rtech totéž, co řekl všem předcházejícím, slůvko: "Odpust'te..." když najednou uslyšel:

"Dobrá, pane továrníku, ať už jím jste nebo ne!"

"Jsem, slečno..."

"Nezáleží mi na tom, čím jste!"

Kdybyste byl nevím čím, učinila jsem si již o vás svůj názor!"

"Jen mi hodně vyplisněte, slečno!"

"O to si řekněte své mamince..."

"Té už, bohužel, nemám!" řekl Viktor a hlas jeho se zlomil.

"To jsem tušila!" řekla neznámá nějak shovívavěji. A dodala:

"Pojd'te, smíte jíti vedle mne ne jenom za ten stožár, nýbrž dál, do ulice za museum, aby ti vaši hodní přátelé tu sázku dokonale prohráli; ale pak mne ihned opustíte! Uznáte, že není mi zrovna příjemné jíti s vámi v tom vašem úboru..."

Viktor byl by jí nejraději políbil ruku.

Neodvážil se však toho. Šel podle ní schliple, beze slova a měl dojem, že je po výprasku.

Ani neznámá nepromluvila na něho. Snažil se její situaci zlepšit tím, že od stožáru, tedy za hranici sázky, šel od ní vzdálen bezmála na dva kroky, jakoby k ní nepatřil. Vnitřní hlas mu říkal, že to děvče si za svoji laskavost nezaslouží, aby ještě bylo snad před někým — jejím známým — kompromitováno jeho blízkostí...

Měl však při tomto odstupu od ní možnost aspoň kradmo si ji chvilkami prohlédnouti.

Byla oblečena s elegantní prostotou, vkusně; její postava byla štíhlá a pružná; vlas pod tmavým kloboučkem moderní formy nahnědlý. Tvář její nebyla souměrně krásná, ale byla zajímavá a oduševnělá. Viktor se ujišťoval, že by dovedl s tímto děvčetem jíti pěšky přes celou Prahu, a to velmi rád... Bohužel, ten proklatý hastrošský kostým...

Ocitli se ve ztichlé ulici za museum.

Neznámá se zastavila a také Viktor zůstal stát.

"Chei vám poděkovat, slečno, za to, co jste mi prokázala, ale neodvážuji se ani poprosit vás, abyste mi na rozloučenou podala ruku. Teprve teď cítím plně pošetilost svého jednání a hanbím se před vámi za všechno jako školák..."

Řekl to s přesvědčující upřímností; ale neodvážil se při tom ani po-

zdvihnoutí očí. Kdyby tak byl učinil, možná, že by byl toho nelitoval. Byl by se setkal se zkoumavým pohledem, pátrajícím, do jaké míry možno hříšníkovi věriti.

Pozvihl oči k ní teprve, když uslyšel:

“Charakterisoval jste sám své počínání. Já se o něm nebudu vyslovovati, ale chci věřit, že se skutečně za tu hloupost hambíte. A to je dobré znamení pro vás. Chtěla bych však od vás, než odejdu, slyšet jedno ujištění: že za to, co jsem právě pro vás učinila, nezučastníte se pitky na oslavu své výhry! To by nebyl návrat k rozumu, ve který u vás doufám.”

“A uvěříte mi, když vám to slíbím? Když vám řeknu, že ještě dnes, za půl hodiny, jakmile se doma převléknu, odjedu z Prahy k svému otci a už tím bude moje setkání s kamarády vyloučeno...?”

“Věřím, že byste byl tak silný a nešel byste mezi ně ani, kdybyste z Prahy neodejel, nýbrž jen proto, že jste mi to slíbil!”

Řekla a podávala mu ruku, ale zabránila, aby ji políbil, jak chtěl.

“Tak... a teď jděte, neotáčejte se za mnou a buďte v celém svém dalším životě rozumný! S Bohem!”

“Slečno... ještě slůvko...”

“S Bohem!” řekla s důrazem a spěšně vykročila směrem k Vinohradům.

Viktor zatonul v hrozných rozpácích.

Setká se s první ženou, která vzbudí jeho upřímnou úctu a obdiv, nemá ani tušení, kdo je a nesmí se za ní ohlédnout! Tisíce pokušení ho lákalo pustit se za ní. Ale co by řekla? Projevila mu takovou důvěru! Může ji zklamat? A zase mu bylo pojednou líto při pomýšlení, že třeba nikdy v životě se už s ní nesetká! Stál bezradně, neodvažuje se za ní ohlédnout, když si toho nepřála. Když konečně však přece tak učinil, marně už ji očima hledal... Zmizela mu mezi lidmi...

Viktor se otočil a vracel se spěšně na Václavské náměstí k svému vozu.

Nikoho si nevšímal, ani po svých kamarádech se neohlížel. Nasedl do auta a jel domů, aby se převlékl.

“Jak to dopadlo?” byla první otázka Petrova.

“Dobře! Našlo se děvče, které mne vysvobodilo. Vyhrál jsem tu sázku jenže... Hm, Petře, dobře, že jsem si vzpomněl! Jedu dnes domů k otci. Za chvíli, rozumíš, jen co se převléknu. Připrav mi všechno s sebou. A v sedm hodin zatelefonuješ do klubu, že se dávám všem poroučet, že jsem však musel odjet domů. A ať si to víno, které jsem vyhrál, vypijou na moje zdraví. Nebo ať ty peníze dají na nějaký rozumnější účel...”

Petr otevřel ústa leknutím.

Co se to s jeho pánem děje?

V.

K sedmé hodině večerní dorazil Viktor ve svém “nápadně natřeném” autu k zavřeným vratům továrny svého otce. Zahoukal třikráte a v zápětí na tento signál, vrátnému známý, se rozevřela mřížová vrata, aby jimi auto Viktorovo vjelo do rozsáhlého nádvoří. Hned potom spěchal již Viktor po osvětleném schodišti vilově zařízeného domu do prvního poschodí k pokojům svého otce.

Byl již očekáván; dokonce v jídelně bylo prostřeno: jen zasednout.

Starší i mladší Neumann se srdečně objali.

“Jsi hodný, Viktoro, že sis také jednou vzpomněl na tátů! Víš, že jsi tu nebyl už dva měsíce?”

“Utíká to, tatínku, ani se nezdá. Ale to víš — je stále co dělat a zaplat’ Pán Bůh za to v dnešních dobách. Neprší sice, ale kape, a i to je dobré! A jak se daří tobě? Jak vidím, zdráv” — Viktor zaklepal na blízky stolek, “a v dobré náladě...”

“Z čeho tak usuzuješ?” usmál se starý pan Neumann.

“Z tvého posledního dopisu! Zasedneme k večeři, nemyslíš? Vytrávil mi po cestě hodně...”

Ve chvíli byla večeře na stole.

"Udělal jsi dobře, Viktor, že jsi mi poslal ten druhý dopis, abys trochu setřel dojem toho ukvapeného prvního! Já vím, že žádná kaše se nejlí tak horká, jak se uvaří, ale abych pravdu děl, ten tvůj první list mě jaksi dopálil..."

"No, to snad ne, tatínku! Společal jsem na tvůj smysl pro humor..."

"Vím, vím... také jsi mi to v druhém listu napsal; ale dobře jsi podle všeho vycítil, že jsi tak psát neměl a že ten humor nebyl zrovna podařený. Ale nechme toho. Uznať jsi svou chybu, napsal jsi mi, že je lépe místo dlouhého psaní a odpovídání raději si pěkně o všem pohovořit, a tak si tedy pohovoříme. — Mám začít já, nebo začneš ty?"

Viktor si právě zažihal cigaretu.

"Začni ty, tatínku! Mám se oženit," napovídal.

"Ano, Viktor! Měl by ses oženit, pravím! Nezní to tak imperativně jako: Musíš se oženit..."

"Ale smysl toho je stejný!"

"...Neskákej mi do řeči; také dostaneš slovo! Ovšemže smysl toho je stejný, ale u tebe byl až dosud málo platný. Jako když hráč na stěnu hází. Mluvme však vážně. Chci, abys mi rozuměl. Kdybys byl v nějakých službách zaměstnán, kdybys byl sám svým pánem, kdybys byl jen na sebe odkázán, ani by mne nenapadlo s tebou o těchto věcech mluvit a mohl bys pro mne za mne zůstat starým mládencem; ale zapomínáš, že tu je majetek, továrna, pražská filiálka a konec konců, že jsi členem generace, která udržuje dobré jméno naší firmy už sedmdesát pět let. Můj otec mě vzal ze studií jen proto, aby nemusel dát své dílo do cizích rukou; já jsem zase dal tebe vzdělat odborně, abys ještě zdokonalil práci nás obou, a musím uznat, že se činíš..."

"Děkuji za kompliment a připíjím otcí i synovi!" pravil Viktor, zdviha je pohár s plzeňským.

Starý pán se usmál a přitukl si lehce s ním svou sklenicí. Ale pokračoval:

"To se týkalo nás mužů! Musím však říci, Viktor, že nebýtí mé matky a potom opět tvé matky, a to byly opravdu dvě vzácné ženy a hospodyně, nebyli bychom tam, kde jsme a kdo ví, zdali bychom tam byli vůbec. Nic se nesměj, Viktor — dobrá žena je pro každého muže poklad! Můžeme si to říci docela upřímně, jak to bylo a jak to je. Můj otec, dej mu Pán Bůh nebe, byl hodný člověk, přičinlivý člověk, podnikavý, rozuměl své práci, měl obchodní nadání, smysl pro rodinný život — ale měl také to svoje 'ale', jako má každý z nás..."

"To jsi mi o dědečkovi nikdy nevyprávěl!" zažertoval Viktor. "Snad neměl nějaká milostná dobrodružství..."

Starý pán rukou naznačil, že o něčem podobném nemůže být ani řeči.

"Nic takového! Žili s babičkou v nejkrásnější shodě a měli se po celý život rádi. Ale scházela mu buňka pro cenu vydělaných peněz..."

Viktor se usmál a pomyslel si cosi o dědičnosti, jež se přenáší z dědečka, s vynecháním otce, na vnuky.

"Jak jsem řekl... neznal cenu peněz! Ale ne že by je byl rozmařile utrácel, to ne! Spokojil se sám pro svou osobu často přímo studentsky skromným jídlem a pohodlím, ale jak měl nějakou zbytečnou stovku, nakoupil za ní nějakou starožitnost, obrazy, porcelán... však je toho ještě vedle plný pokoj..."

"A to bych mu ani nevyčítal!" řekl Viktor. "Byl to jeho koníček..."

"Ano, koníček, jenže tak nákladný, že kdyby moje matka nebyla někdy držela u sebe klíček od pokladny, nebyl by měl na výplatu! A tady jsem u toho, co jsem ti chtěl říci. My mužští máme obvykle nějaké své 'koníčky', ale je dobře, když ženy je dovedou držet obratně na uzdě! Rozuměj tomu slovu: 'Obratně!' Kdyby byla tvá babička řekla energicky tvému dědečkovi, že nedovolí, aby se utrácely peníze za ty

věci, možná, že by bylo docházelo mezi nimi k hádce, k nesvarům a možná, že by si byli otravovali navzájem život."

"Ale ona to s ním uměla... chceš říci, vid'?"

"Něco podobného chci říci... to je pravda! A nemysli si, že v tom nebylo umění — laskavě, rozumně a bez rámusu přemluvit takového tvrdohlavce, jako byl můj otec. Při tom však ještě babička Matylda dovedla se vpraviti i do otcova obcho-
du, rozuměla mu a nejednou pora-
bila."

"Ovšem — když se taková žena rajde a vydaří!" poznamenal Viktor. "Ale máš také ženy, že jsou pravým opakem naší babičky a matky! Ty sháníš, namáháš se, staráš se... a všechno jde k čertu! Nemyslíš?"

"Máš pravdu, Viktore... jsou, a bohužel právě v té poválečné době, která zkazila tolik lidí, je jich hodně! Ale nesmíme být pessimisty! Stále je dosti hodných, slušných a pořádných děvčat, která se dívají na život a jeho povinnosti vážně a dovedou býti moudrými a milými ženami, matkami a hospodyněmi."

Viktorovi se vynořil před očima zjev neznámé od musea!

Vžil se do několika těch minut s ní, opakoval si v duchu vše, co s ní mluvil a co řekla ona a otce ani neposlouchal. Až teprve, když mu položil otázku: "Nu tak... co bys na příklad říkal takové slečně Procházkové?" vrátil se z vidin do skutečnosti.

Vžil se do několika těch minut s ní, opakoval si v duchu vše, co s ní mluvil a co řekla ona a otce ani neposlouchal. Až teprve, když mu položil otázku: "Nu tak... bys na příklad říkal takové slečně Procházkové?" vrátil se z vidin do skutečnosti.

"Já slečně Procházkové?" vyhrkl skoro nevrle.

"Ale copak se na ni nepamatuješ?"

"Myslíš Máňu, co jsem si s ní kdy-
jak jako hoch hrával?"

"Nu ano... tu právě! Sestřičku mladého Procházky, co jsem ti o něm psal, že má už dvouletého klu-
ka. Je to hezká, milá, vzdělaná dáma, věno bude mít jistě také slušné... A myslím, že jsi se s ní jednou tady setkal, asi před třemi lety na nějakém plesu. Starý Procházka něco takového povídal..."

"Možná," řekl Viktor lhostejně, "ale nepamatuji se na ni. Tančil jsem tenkrát o sokolském bálu s několika zdejšími děvčaty. Ale jak jste na to s tím starým Procházkou přišli?" vzpomněl si najednou a rychle dodal: "Heleď, tatínku, nedávejte nic dohromady... taková věc obvykle zklame! Já neříkám, že slečna Procházková není snad milá, hodná, hezká, vzdělaná a co všechno ještě na ni víš, ale já ji znal jako žabičku, pak trochu jako školačku, potom jsem ji několikrát zahlédl při různých příležitostech, ale jinak ji neznám..."

"Však právě proto! Možná, kdybys ji poznal blíž, možná, že bys mluvil jinak... Ostatně není jediná! Slečnu Mällerovou, tu starší, přece znáš?"

"Ano, tu znám! Nemám nic proti tomu, aby si někoho vzala; ale já to nebudu!"

Starý pan Neumann se shovívavě usmál.

"Ještě bych věděl o jedné dámě! Skvělá ženská to je!"

Viktor se dal do smíchu.

"Poslechni, papa... nezměnil jsi snad naši firmu? Já se musím podívat, jestli na továrně místo nápisu 'Laky — barvy — fermeže' nestojí 'Sňatková kancelář'..."

Starý pán odfoukl kouř svého doutníku.

"S tebou není, Viktore, žádná rozumná řeč! Ze všeho si děláš bláznů, všechno je ti k smíchu... ani nedáš člověku domluvit..."

"No dovoľ, jak to?" divil se Viktor této výtce.

"Řekl jsem ti, že vím ještě o jedné dámě, ale skočil jsi mi do řeči s tím svým špatným vtipem o sňatkové kanceláři."

"Tak odpust', to je pravda, přerušil jsem tě. Tak kdo je ten třetí klenot?"

"Paní X., vdova po..."

"A tu znám!" opáčil Viktor. — "Skvělá dáma! Nic proti ní nelze namítat! Ale když už bych se musel ženit, chtěl bych to napoprvé zkusit přece jenom s dívkou, která nemá ještě zkušenosti z manželství. Víš, to by nebyl fair zápas! — já v manželství nováček, kdežto ona... Nějakou další nemáš?"

Otec Viktorův si povzdychl.

"Nejsem dohazovač! A kdybych byl, po těch odpovědích a při tvých názorech o ženění bych toho raději nechal a vzdal bych se i největší provise. Jak si to tedy vlastně sám představuješ?"

"Co, otče?"

"No, nemluvíme o cestě na měsíc přece! To ženění, nebo aspoň seznámení s nějakým děvčetem..."

"Ach tak... promiň! Jak si to představuji?" opakoval Viktor, dívaje se za modravým obláčkem ze své cigarety. A opět zjevila se mu tvář oné Neznámé, trochu nejasná, jakoby závojem zastřená. Díval se za traticím se obláčkem a pak zvolna pronesl:

"Myslím právě na jedno své seznámení, s báječným děvčetem, před několika hodinami..."

Starý pán plácl rukou na kožený lenoch křesla, až to zadunělo.

"Poslechni, Viktore... tak jestli pak bys nezasloužil, aby ti člověk... To jsi nemohl říci hned? Necháš mne mluvit půl hodiny, necháš mne provádět tě celou galerií nevěst a pak najednou z tebe vyleze, že už nějakou máš! Prosím tě a koho? Kdo je ta šťastná? Znáš ji?"

"Neznáš, tatínku, a to je právě ohromná škoda, že ji neznáš. Aspoň bys mi pověděl, kdo je..."

"Co to mluvíš za nesmysly — vždyt' jsi ještě skoro nic nepil? Já ji mám znát proto, a bych ti řekl, kdo je? Co je tohle za řeč? Mluv, prosím tě, já už jsem připraven na všecko."

Pro jistotu se pan Neumann starší

posílil důkladným douškem na to nové překvapení...

Viktor nevěděl, jak začít...

"Je to taková zvláštní, podivná historie... a kdybych ji nebyl dnes dopoledne prožil, řekl bych, že je to nějaká kapitolka z románu, nebo výjev z filmu, nebo..."

"Počkej, Viktore, nebásní a mluví k věci! Úvod jsi mi už jakž takž odbyl, tak bych prosil o další kapitolu z toho tvého románu..."

"Rozumím, papa, oplácíš mi nyní moje dřívější poznámky k tomu albu nevěst; ale to je jedno... Tedy, řeknu ti to stručně: Tuhle jsme se bavili na tenisu s kamarády také o tom seznamování s děvčaty, známostech a ženění... a kdosi mne vyprovokoval poznámkou, že jsem nesmělý člověk, že bych ani nedovedl žádnou neznámou dámu oslovit, že neumím kloudně na žádnou promluvit... nu a zkrátka slovo dalo slovo... a došlo k sázce..."

Viktor zamlčel nezajímavější podmínky této sázky, ono šampaňské i bláznivý úbor a přiznal se jen k té lilii v ruce...

Starý pán se dal ku podivu do smíchu. A potřásaje hlavou, jenom poznamenal:

"A tohleto, prosím, vyvádějí pánové, kterým je bezmála třicet let! Kdyby to dělali šestnáctiletí chlápci, tak bych se nedivil..."

"No vid'! Mně se to také zdá t'd' opravdu jako klučkovská rozpustilost, ale přece toho nedítuji..."

A jal se vyprávěti, jen s malým zamlčením některých detailů, svoje neúspěchy u musea i svoji vysvobození neznámou dámou. Nezamlčel, co mu řekla, nezamlčel, jak se s ní rozešel, ani jaký dojem naň učinila.

"Nevíš o ní zkrátka nic! Nevíš, jak se jmenuje, nevíš, je-li svobodná, vdaná, rozvedená nebo vdova, odkud je, co je... a víš jen, že se ti ohromně líbila, i když ti mezi řádky vyčimla, jak si zasloužíš. Ale připustíš laskavě, když ti řeknu, že ti tvoji kamarádi měli pravdu, když ti řekli, že neumíš podle všeho se slušnou dámou ani kloudně promluvit! To by

bylo smutné, aby ti neřekla, kdo je, kdybys ji byl o to poprosil!"

"Mluvila tak rozhodně, nedala mi ani pokdy k této otázce..."

"No dobře, dobře! Před kamarády jsi sázku vyhrál, ale s ní jsi to prohrál. Máš zase aspoň z této epizody poučení..."

"Říkáš epizody? Možná, že máš pravdu, byla to snad vskutku jen rozkošná epizoda! Bohužel! To nebyla všední žena."

"Připouštím, Viktor!" řekl ku podivu nějak měkce starý pán. "Ale právě to okolo, že nechtěla ti asi prozradit, kdo je, nasvědčuje tomu, že to byla třeba vdaná paní... Tak ji pust' z hlavy a snes se z říše snů na skutečnou zem. Zítřka nebo pozítří už na tu příhodu nebudeš myslet a za týden ani nebudeš vědět, jak ta neznámá vypadala..."

"Myslíš?" otázal se do prázdna Viktor. Neřekl už dál ničeho, ale uvažoval, má-li dát otcí za pravdu nebo ne. Pak mávl rukou:

"A nemluvme už o tom! Máš pravdu! Připadám si od odpůldne sám sobě jako hlupák..."

Vešla hospodyně Marta poklízet talíře.

Viktor uvítal v duchu její příchod a rozhovořil se s ní se zdánlivým zájmem o nejvšednějších věcech, jaké mu slina na jazyk přinesla.

VI.

Uplynuly tři dny od jeho návratu z bezvýsledné konference u otce o ženitbě. Po všech tu dobu zabořil se Viktor v pražské filiálce do práce tak pilně, že neměl ani valně času v kanceláři svého závodu myslet na onu sobotu. Ale když se pak vrátil v podvečer domů a shodil se sebe starosti obchodníka, zabloudil v mysli k té "episodě", jak to byl nazval jeho otec. Pro něho to nebyla pouhá "epizoda"!

V těch třech večerech nikam to Viktora nelákalo do společnosti, ač byly přes den domů i do kanceláře učiněny dotazy od jeho přátel, co se s ním děje?

Když se úplně setmělo, vyšel si

ven, do ulic. Bloudil jím, díval se po chodcích, přešel celé Václavské náměstí i místy, kde byl v sobotu. zaváhal, nemá-li se podívat mezi kamarády do klubu nebo zapadnouti někam do biografu, ale neučinil ani to ani ono a vracel se do svého domova, aby četl dlouho do noci nějaký román, který čirou náhodou vytáhl ze své knihovny. Četly však jen jeho oči — obsah mu unikal...

Dařilo se mu tak několik dní.

Nahrnulo se mu v kanceláři tolik práce, že skutečně zjev neznámé v jeho mysli ustupoval do pozadí.

"Otec měl pravdu! Zkušenosti starších mají vskutku něco do sebe!" říkal si. "Byla to jen 'epizoda'. Ale škoda jí, škoda!"

Ku podivu však tato "epizoda" vyvolala u Viktora přece jen změnu v jeho životních zvyklostech. Cítil, že nějak ho to již mezi kamarády netáhne, že netouží po jejich společnosti, po jejich planých řečech a vtipch; vše připadalo mu od té soboty takové málé, povrchní.

Podivil se sám sobě, kterak mohl mezi nimi utráceti čas i peníze!

Kdo byl však chováním Viktorovým nejvíce udiven, byl jeho věrný sluha Petr! Od dob, kdy mu byl dán do Prahy za "anděla strážce", nepamatoval, že by Viktor byl ztrávil jediný večer doma! A teď takových večerů, nepřerušených ani jedinou výjimkou, bylo bezmála už čtrnáct!

Osmělil se dotázati Viktora, zdali nestůně? Nestonal! Tedy zdali snad se něco nestalo mezi ním a starým pánem? Také ne!

Či snad v závodě? Rovněž nic!

Z vyprávění Viktorova věděl Petr sice o tom, jak to při oné schůzce dopadlo, ale ne tak zcela doslova. Viktor mu tehdy — před svým odjezdem k otcí — letmo řekl, že konečně ho vysvobodila jedna z oslovených dam, ale pak hned mu zmizela z očí; Petr však usuzoval z toho, že by nebyla také tak rychle zmizela z pánovy mysle. Nyní uhádal, i když nemyslel právě na onu

neznámou od musea, že pán je asi zamilován.

Ale přece nemacházel ani nejmenší stopy po tomto zjevu osvědčeným pátráním po konceptech zamilovaných dopisů v koši na papíry!

Dočkal se však přece jen malé nápovědi, když jednoho odpoledne, vlastně již skoro podvečera, kdy očekával Viktorův příchod z kanceláře domů, zazvonil telefon. Co vyslechl, sděloval asi deset minut poté úžasněmu Viktorovi, kterému vždy referoval, co se v jeho nepřítomnosti v bytě sběhlo.

"Několik minut, než jste přišel, telefonovala nějaká dáma, je-li u aparátu pan Viktor Neumann, továrník. Řekl jsem jí, že nejste dosud doma, ale že vás každé chvíle čekám. A tázal jsem se, jako vždy: Kdo pána volá a co mám vyřídit? Trochu se rozmýšlela, opakovala slova: "Řekněte mu — no řekněte mu třeba, že ho volala 'lilie' a že bude volat asi za půl hodiny opět."

Z pánova vzrušení uhádal Petr, že zde asi trochu "přihořívá".

"Prosím tě, Petře... řekla jistě, že bude volat asi za půl hodiny?"

Petr skoro dotčen nedůvěrou odvětil: "Přece bych si takovou věc nevymyslel."

"A nepřeslechl jsi se? Řekla skutečně 'lilie'? Neřekla snad 'Lilly'?"

Viktor kdesi kdysi s nějakou Lilly také se znával.

Nyní zatonul opět v rozpacích Petr.

"Na to ovšem přísahat nemohu... to víte, Lilly a lilie zní v telefonu skoro stejně. Ale vždyť se toho za chvíli dočkáte!"

"Jen aby ale volala!" s netajenou úzkostí odvětil Viktor, přebíhaje nervosně pokojem, jakoby očekával přímo spasné poselství.

Petr se pro sebe usmál. Kdyby byl klasicky vzdělán, jistě by si byl řekl: "Hic Rhodus, hic salta..."; takto však si asi řekl, že uhodil hřebík správně na hlavu...

"Jdu obstarat večeri, pane..."

Viktor jen mávl rukou na zna-

mení, že se vším souhlasí a že chce být sám.

A když za Petrem zapadly dveře, stanul nad telefonem a zadíval se na nevelký přístroj s takovým zájmem a pozorností, jakoby jej byl spatřil po prvé v životě.

Nemohl si dosud vše klidně v hlavě srovnat! Příliš mnoho nápadů se mu v ní nakupilo najednou.

"Je to Petrův omyl? Může to být ona? — Není to snad zase nějaké pokračování od rozpustilých kamarádů, kteří napodobí hlas, nebo sehnali nějakou nastrčenou dívku? Ale kdyby to přece byla ona... proč by mne volala? Skoro po třech týdnech od toho setkání...? Je to možné? Není to možné?" A hned si na to zase odpovídal: "Všecko je na světě možné! Proč by také ona nechťěla mne vidět jiného než v té maškarě?"

Zrak Viktorův se odpoutal od telefonu a přeskočil na hlat' zrcadla. Asi, aby se ujistil, stojí-li jeho zjev za podívání a vůbec za zájem neznámé. Shledal dle všeho, že ano, protože rozprávěl horečně ve své fantasií vývoj dalších událostí.

Odkud asi telefonuje? Jak se jemu ohlásí? A což setrvá-li ve své anonymitě?

Dech se v něm až zatajil, když do té chvíle mlčelivý telefonní přístroj zatřískoval vysoce laděným hláskem svého zvonku... Dychtivě sáhl po sluchátku, přiložil je k uchu, ale hned poté usměvavá jeho tvář se stáhla, jakoby se napil octa...

"Omyl... prosím..."

Nevrle pokládal Viktor sluchátko na vidlice.

A jal se přecházeti pokojem, ale tak, že stále bloudil v blízkosti stolu a telefonu.

A opět do ticha pokoje zazněl stříbný hlásek zvonku na telefonním přístroji...

"Haló, zde Neumann! Ano, Viktor Neumann!" odpovídal trochu stísněně. Pak ale už o mnoho volněji a radostněji dodával:

"Ano, poznávám vás po hlase! Jste to vy, skutečně jste to vy, můj spásný anděl. Smějete se tomu?"

Ano, nazývám vás tak stokrát denně od oné chvíle, kdy jste mne vysvobodila! Nežertuji, rád bych vás nazýval ještě něžněji, vaším jménem, ale když je neznám. Než není to fráse, přísahám vám, není! Můj slib? ovšem, že jsem jej dodržel, po dnešní den jsem do její společnosti nevěšel. Že vás to těší? Díky, srdečné díky za ta slova. Ale proč vás to těší, když nechcete, abych zvěděl, kdo jste, když nechcete, abych se s vámi sešel? Víte, že se mučím otázkami, proč jste si toho při tom setkání nepřála? Jakými otázkami? Nu třeba, nejste-li vdaná? Co by na tom bylo?"

Viktor se zřejmě zarazil.

"Ovšem, ovšem, při vašem korektním chování, jak jste je tam u musea projevila, naprosto nic, ale já, já bych byl velmi nešťasten! Že nemusím být?" zvolal s netajenou radostí do telefonu. "Tedy jste svobodná, volná?"

Hlas v telefonu mu cosi vykládal. Ale rozhodně ne nepříznivého, neboť Viktor se usmíval.

"Přijela jste? Dnes? Vy tedy nejste z Prahy? A víte, že i na to jsem ve svých dohadách myslel? Haló, haló, někdo nás ruší, špatně slyším, slečno, prosím vás... bojím se, že váš hlas mi z telefonu zmizí — netrapte mne už a řekněte mi, kde jste a smím-li vás vidět?"

Zlomek vteřiny uběhl.

"Díky, vroucí díky! Za pět minut jsem tam! Na shledanou!"

Právě, když Petr vstupoval do dveří, už Viktor ustrojen na vycházku, přímo prechal z domova.

"Nebudete večerět doma?"

"Sněz si to, Petře, všechno sám, nebo si sežeň nějakého hosta! Kdy přijdu, nevím..."

"Tihle mladí lidé!" zavrtěl za ním hlavou Petr. A bručivě dodával: "Jen aby z toho nebyla zase nějaká lucerna a sázka!"

VII.

Za nedlouho poté spěchal již Viktor po rozložitém schodišti elegantní pražské kavárny v prvním poscho-

dí. Ani ne tak schody a spěch, jako spíše zvědavá nedočkavost rozbušila jeho srdce.

Vešel do veliké, spoustou diskretně tlumených světel osvětlené místnosti, v jejímž pozadí dohrávala právě hudba melodii: "Láska je jako krůpěj rosy..."

Kavárna byla plně obsazena! Viktor, který si uvědomil, že byl tu jen několikrát v životě, prodíral se mezi mramorovými stolky, pátraje očima vpravo vlevo po tvářích návštěvníků. Až teprve v jednom nevelkém boxu stolku, kde bylo místo pro dvě nebo tři osoby, spatřil svoji známou-neznámou, skloněnou nad obrázky nějakého časopisu. Ještě jednou se ujistil pohledem, že to je ona a přistoupil s pozdravem ke stolku.

Zdvihla oči a podávajíc mu ruku, lehce se usmála:

"Toho jste se jistě nenadál, že se ještě kdy se mnou sejdete, vidíte!" řekla, když usedal proti ní.

"Přiznávám se, že jsem v to ani už nedoufal, ačkoliv něco mi v duši říkalo, že to není ani možné, ani spravedlivé, abych vás už nikdy v životě neviděl!" odtušil Viktor. "A snad mi odpustíte, jestliže se vám ještě k něčemu přiznám: scházel jsem se s vámi denně ve svých myšlenkách a prosil jsem vás v duchu o tuto chvíli! Vy jste mne vyslyšela... Je to všechno tak podivné, ale při tom tak závrtně krásné!" řekl s hlubokou upřímností.

Zadíval se zaníceně do jejích očí a setkal se tam s něčím podobným.

"Ano, i já vám musím spláceti vaši upřímnost upřímností," řekla bezelstně. "Mnoho jsem na vás od onoho zvláštního setkání myslela, ale dost dlouho to trvalo, než jsem vás omluvila do té míry, abych na vás mohla vzpomenouti bez pohněvání."

"Jak vám velmi děkuji za tato slova..."

"Abyste správně rozuměl, proč jsem na vás myslela; zdali jste dodržel daný mi slib?"

"Ovšemže! Což bych byl mohl být tak špatný po tom, co jste vy,

neznámá, pro mne učinila? Byl jsem tím tak dojat..."

"Řekněte třeba jen překvapen..."

"Překvapen i dojat a, dodávám rovnou, zahanben a vyléčen z toho nejapného a nedůstojného chování, že po celé ty tři týdny jsem nebyl mezi svou bývalou společností."

"Bývalou? Nepřeháníte trochu? Což byste byl schopen bez lítosti se s ní rozloučiti?"

"Už se tak stalo! Nejdu a nepůjdu mezi ně; mám dosti toho povrchního života. Ale nejvíce mne při tom těší, že jsem tak učinil z úcty k vám a že jsem tak učinil i když jsem nevěděl, zdali vás ještě kdy uším."

A tišeji dodával:

"Aniž bych věděl, kdo jste, jako to, bohužel, nevím ani do této chvíle!"

Lehký úsměv přeběhl jí kolem rtů.

"Umíte velmi obratně napovídat, že byste mne rád znal! Ale musíte mít ještě chvilku strpení, ještě bych něco od vás ráda dříve slyšela, než vám to povím. Řekl jste mi takovou hezkou frází: že jste se v duchu se mnou scházel."

"Nesčíslněkrát denně!" přispíšil si s ujištěním Viktor.

"Dobrá — věřím vám to. Ale pak jste mne jistě na těch schůzkách nějak oslovoval?"

"Ovšemže! Myslím, že jsem vám to prozradil již v telefonu, že jsem vás nazýval svým 'spásným andělem'... Můj otec ovšem, když jsem — totiž pardon... — vzpomatoval se, 'to sem nepatří...'"

"Co váš pan otec?" vpadla mu do řeči. "Nezamlouvejte nic, dořekněte, prosím, co jste snad nevolky napovídal! Nuže: váš pan otec? — Jen hezky upřímně, sice se vůbec nikdy nedozvíte, kdo jsem a už se nikdy s vámi nesejdu!"

Viktor se rozhodl.

"Dobrá — máte pravdu, nezamlčím od této chvíle před vámi ani slůvka."

"Prosila bych o to snažně! I to byste si měl vzít do zvyku, když máte nejlepší úmysl začít; ale ne,

nemám práva takto s vámi mluvit!"

"Ne, prosím — máte! Chtěla jste říci, když hodlám začít rozumnější a účelnější život, vidíte?"

"Něco takového jsem asi chtěla říci! Naznačil jste mi to ostatně před chvílí sám, když jste vyprávěl, že jste už tři týdny nevskočil mezi své lehkomyšlné kamarády..."

"Vaším blahodárným vlivem!" poznamenal Viktor. "Tedy napovídal jsem vám, že jsem o vás vyprávěl svému otci..."

"O mně?" zadivila se užasle. V jejích sivých očích četl Viktor dva veliké otazníky.

"Ano, o vás 'neznámé', jež jste vkročila tak nenadále do mého života."

"Čím dále, tím roztomilejší!" poznamenala ironicky. "Já že jsem vkročila do vašeho života? Já jsem vás snad u musea oslovila?"

A dala se do srdečného smíchu.

"Omlouvám se pokorně — tak jsem to nemyslel! Ovšem, já jsem to byl, jenž se připlétl vám do cesty; ale chtěl jsem říci, že tím okamžikem vstoupila jste do mého života a dala mu zcela jiný směr. O tom jsem vyprávěl otci, když jsem s ním o několik hodin po setkání s vámi doma hovořil."

"Co jste mu vyprávěl? Nezatajil jste mu nic z toho, proč jste byl vlastně nucen mne u musea oné soboty oslovit?"

"Nezamlčel jsem nic, všechno jsem mu řekl..."

"Pak měl asi velkou radost z vašich vtipných zábav!"

"Uhodla jste! Skutečně řekl cosi, že by se nedivil, kdyby tohle prováděli šestnáctiletí kluci."

"Máte velmi moudrého otce! Však měl svatou pravdu."

"Nepopírám toho! Měl pravdu, pokud charakterisoval moje počínání, tu sázku, tu maškarádu a všechny ty hlouposti! Ale v jednom přece neměl pravdu, když ono setkání s vámi nazval pouhou 'episodou'..."

"To řekl?" usmála se opět neznámá. "A vy se tomu díváte? Znal přece váš život, snad i věděl, že ta-

kových 'episod' jste měl už víc? A proto usoudil, že také toto setkání bylo jen zcela malou a bezvýznamnou epizodou pro vás..."

"Ne, nemluvte tak, prosím! Nebyla a nejste pro mne epizodou! Jak a čím vás mám ujistit, že tomu tak není?"

Tvářila se, jakoby tato poslední jeho slova přeslechla a pravila:

"Neřekl jste mi dosud, proč jste o tom všem panu otci vlastně vyprávěl? To mu vždycky povídáte o ženách, s nimiž jste se někde setkal?"

"Umíte sahát do svědomí!" pokusil se zažertovat Viktor. Ale hned na to uznal za vhodné mluvit vážně.

"Ženy — se kterými jsem se dosud v životě setkával — nezanechaly ve mně nikdy takový dojem, abych se s tím komukoliv svěřoval. Byla jste první, o které jsem otci vypravoval. A myslím, kdyby zde byl, že by vám dosvědčil, jak zbožně jsem o vás mluvil!"

"Opět hezký výraz: Zbožně! Zdá se mi však, že chcete nějak uniknouti mé otázce, proč jste svému panu otci o mně vypravoval? Musel jste mít k tomu nějakou pohnutku nebo aspoň příležitost?"

"Ovšem, to jsem měl! Otec mi totiž psal..."

Náhle, jakoby si vzpomněl, sáhl do náprsní kapsy a vytáhl velkou koženou tašku. Zalovil v ní a podával neznámé nějaký dopis.

"Přečtete si to laskavě! To vám poví všechno a daleko lépe, než bych to dovedl říci já. Je to od mého otce! Poznáte aspoň, v jakém — skoro bych řekl kamarádkém — poměru mezi sebou jsme!"

Vzala podávaný list do ruky a přebíhala očima řádky.

Viktor dychtivě sledoval odraz čtení v její tváři. Bylo na ní patrné, že čte dopis se zájmem. Nad jedním místem trochu pokývla hlavou, jak činívají bezděky lidé, kteří by nejraději řekli: "To se dovidám na vás pěkné věci!"

Neřekla však ničeho, jen mžikla okem po Viktorovi.

Ten si pozdě uvědomil, že v otcově dopisu, krom rad o ženění, je také ošemetná zmínka, že kdosi informoval otce o tom, že Viktor byl spatřen v Praze v nápadně natřeném autu s neméně nápadně namalovanou slečnou! Zamrzelo ho, že s takovým ukvapením dal jí do ruky otcův list; bylo však již pozdě na litování.

Dočetla a vracela mu dopis přes stůl.

"Děkuji vám! Máte opravdu rozšafného otce! Měl byste se snažit být tak trochu po něm! Nu a našel vám tedy, jak psal, nějakou tu vhodnou, slušnou nevěstu? Není-li to ovšem tajemství..."

"Není, ani obchodní, ani osobní! Našel mi, nebo správněji řečeno, nabízel mi rovnou tři! Ale co vlastně říkám, nabízel? Ani to není správný výraz. Zmínil se o třech, které by snad se chtěly obětovat a kdybych je hodně poprosil, vzala by si mne některá z nich. Opakuji — snad!"

"Ta skromnost vám jen sluší! A jak jste ony návrhy přijal?"

"Poděkoval jsem tatínkovi za jeho starostlivost i dobrý úmysl, ale řekl jsem mu, že před několika hodinami jsem poznal ženu, která mne zaujala tak, že ho vlastně ani hrubě neposlouchám..."

"To nebylo od vás zdvořilé! Nemáte tak mluvit s otcem, když je k vám takový hodný..." domlouvala mu.

"Vyprávěl jsem mu o vás i o tom, že nemám tušení, kdo jste a tu, snad aby mne utěšil, vyřkl to ohavné slovo 'epizoda'! Odpust'te, slečno," vzpomněl si náhle, "ale teď, když už víte všechno, když víte, že nechci, abyste byla pro mne jen epizodou, snad mi řeknete, kdo jste...?"

"Ano, řeknu vám to! Jsem..."

Vyřkla jméno Věra, příjmení a dodala i místo, kde je domovem.

Viktor byl překvapen! Dcera známého průmyslníka!

Potvrdila mu to, když se jí dotázal:

"Věra! Konečně tedy nemusím hledat jméno pro vás mezi hvězdami..."

mi, konečně vím něco pozitivního! Ale teď bych se také já rád vás na něco otázel? Smíte?"

"Ovšem, že smíte! Máte k tomu právo, jako jsem je měla před tím já..."

"Díky, slečno Věro! Tedy prosím — ale nepohňvejte se za moji vsetecnou otázku: Proč jste se rozhodla mi telefonovat a vůbec dát o sobě zprávu?"

Zadívala se mu upřeně do očí.

"Řekl jste mi slečno Věro! Oplatím vám to! Nuže, pane Viktore — povím vám, kterak jsem dospěla k tomu, ozvatí se vám! Budu právě tak upřímná, jako jste byl vy! Oné soboty, tím oslovením tam u musea, vyrušil jste mne přece jen trochu více, než jsem si původně myslela. Nejdříve jsem vás zle zatracovala — netajím se tím!"

"Nezasloužil jsem nic jiného..."

"Nechtěla jsem dál už na tu celou věc myslet a mohu vám říci: mrzela jsem se skoro na sebe, na svoji dobrotu, abych tak řekla, že jsem vás rovnou briskně hned po oslovení neodbyla..."

"Jako ty druhé před vámi! Nedivil bych se, ale bylo by mi to hrozně líto..."

"Ještě téhož večera jsem jela z návštěvy u své vdané sestry, zde v Praze, domů... Jsou to tři hodiny rychlíkem. Při jízdě se na ledacos myslí, zejména, když je venku tma, jako byla tenkrát. Myslela jsem i na tu prazvláštní příhodu! Znovu jsem si představovala vše, jak se to sběhlo, jak jste mne oslovil a jak..."

"A jak jste při pohledu na mne myslela, že jsem nějaký chudák a chtěla mi dát almužnu," pokračoval Viktor.

"A jak jste mně řekl, že jste Viktor Neumann mladší, továrník! Ale řekla jsem vám, a v té chvíli také jsem to cítila, že je mi lhostejno, kdo jste a čím jste, u mne, že jste, po tom, co jste provedl..."

"Smažte to slovo dobrotivě, slečno Věro!"

"Už jsem tak učinila!" prořekla s úsměvem. A dodala: "Stalo se

tak druhého dne, kdy jsem v otcově kanceláři, kde mu ve vedení našeho závodu pomáhám, zjistila z telefonního seznamu, že v Praze skutečně existuje pan Viktor Neumann mladší, továrník. Uvažovala jsem o tom, je-li možné, aby muž, kterému je svěřeno vedení závodu, tedy po mém názoru práce zodpovědná, nebyl ještě na tolik vážným člověkem, aby neprováděl takové pošetilé kousky."

Podívala se na jeho rozpačitou tvář a honem dodávala:

"Už vám nic nevyčítám, už se proto na vás nehněvám, ale musím se přece jenom o tom zmínit, protože to souvisí s vaší otázkou, kterak jsem dospěla k tomu, po třech nedělích s vámi promluvíti? Vracela jsem se v myšlenkách k tomu, co jste mi u musea spěšně a trochu zmateně vykládal a neupírám, že když jsem si připomněla prosebný tón ve vašem hlase i ulekaný pohled, bylo mi vás líto. Ale při tom jsem si říkala: jestli ten mladý muž mi neřekl jen tak nahodilé jméno, které snad zahlédl někde na firmě a je-li skutečně tím, za koho se vydává, tedy nemůže býti tak špatný, když v takové trapné i komické situaci má přece jen dosti odvahy a poctivost říci, kdo je?"

Viktorovi zazářily oči.

"Děkuji vám za tato slova! Jste úžasně moudrá žena..."

"Nespěchejte s tím úsudkem! Já také jsem nespěchala! Tři neděle, jak víte, jsem si dala na čas, než jsem se rozhodla zjednatí si jasno. Ale to právě, že jsem nevěděla, jestli nebo nejste-li tím, koho jste jmenoval, udržovalo můj zájem o vás. Možná, kdybyste mi nebyl řekl své jméno, že bych také dnes už na celou tu věc nemyslela a také bych ji považovala, jak to nazval váš pan otec, za epizodu. A tak dozrával ve mně úmysl, že až příště pojedu do Prahy, zapátrám nějakým způsobem po panu Viktoru Neumannovi! Že se tak stane telefonem, to jsem s počátku sama nevěděla. Napadlo mne nejdříve vám psát..."

"Proč jste tak neučinila!" zalito-

val Viktor. "Představte si moji radost: dopis od Znamé-neznámé, jak jsem vám také říkal..."

"Když ten 'spásný anděl' už vám samotnému připadal trochu zpozdlý! Nuže, vaše 'známá-neznámá' si to však rozmyslila, psát vám! Vzpomněla si vás: co kdyby to nebyl přece jenom on, ale kdyby to byl také nějaký mladší muž a domníval se, že slečna Věra X. chce tímto způsobem ho na sebe upozornit? To mne tedy zradilo od dopisu! A psát vám oklikou, hledat záminku, nějakou lest... to se mi z duše protivilo a není to prostě v mé povaze."

"To už jsem vytušil!" přisvědčoval Viktor.

"Nezbavila jsem se tím však oné nejistoty a přiznávám se i jisté zvědavosti! Nepohněvejte se nyní vy, když vám řeknu, jaké?"

"Jsem naprosto neschopen se na vás hněvat! Jen mluvte, prosím, poslouchám vás hrozně rád a dychtívě!"

"Chtěla jsem vědět, jak vypadá pan Viktor Neumann, je-li to totiž ten pán v nemožném ustrojení u musea, když je oblečen rozumně a slušně..."

"Už to nyní víte!" přerušil ji. "Jste s ním aspoň trošičku spokojena? Pravdu, prosím!"

"Rozhodně sluší vám to takto lépe," řekla a čtveračivým pohledem přeběhla jeho elegantní zjev. Zatěšilo ho to.

Podívala se na náramkové hodinky a trochu se zneklidnila.

"Už osm hodin?"

"Snad zase neodjíždíte domů?"

"Ne — až pozítří, ale slíbila jsem sestře, že po osmé přijdu k večeři."

"Mám dole vůz, jsem vám k službám! Nespěchejte tolik..."

"Musím! Slíbila jsem a v tom ohledu jsem jako vy! Co jednou slíbím, tomu také dostojím. Jenže můj dnešní slib je rozumnější, než byl ten váš tenkrát..."

"Chtěl bych vás, slečno Věro, však poprosit o jiný, nový slib... Kdy vás uvidím zítra?"

"Vyloučeno!"

"Kde, prosím?"

"Nikde!"

"Prosím, netrapte mne už! Což chcete, abych se zase scházel s vámi jen v myšlenkách jako po ty tři týdny?"

Navlékajíc si již rukavičky, řekla, jakoby každé slovo vážila:

"Zdá se, že máte opravdu nejlepší úmysl stát se takovým, jakým bych vás chtěla mít! Nuže, budiž, tedy se zítra uvidíme! Ale ne zde! Je tu na hovor příliš rušno!"

"Chtěla byste snad někam za Prahu? Do Jevan, do Všenor, Řevnic?"

"V tom vašem 'nápadně natřeném' autu?" pohrozila mu prstem. Ale hned dodala:

"Na takové výlety nemám zítra času! Ale do Stromovky ano! Ne však vaším vozem. Nechte jej pěkně doma. Tedy o čtvrté odpoledne u výstavní brány..."

VIII.

Další vývoj románku mezi Viktorem a Věrou zachycen jest ve čtyřech dopisech, které vystřídány byly v nedlouhých dobách za sebou a platily osobám, jež vlídný čtenář snadno by uhodl, i kdyby nebylo v nich oslovení adresátů jménem.

První z těchto dopisů zněl:

"Nejdražší!

Díky za Tvůj líbezný list, i když mne trochu nabádáš k šetrnosti, shledávajíc, že jsem marnotratný, jestliže Tě denně volám telefonem jenom proto, abych Ti mohl říci, jak Tě miluji! Píšeš, že jsi o tom pevně přesvědčena a to již od chvíle, kdy jsme se po prvé sešli v oné kavárně. Ale zadusil bych se, kdybych Ti to nemohl říkat často a kdybych Ti to nemohl psát denně! A tak tedy není proti mé telefonické marnotratnosti jiná pomoc, než mít Tě stále tak na blízku, abych mohl Ti nescíslněkrátě za den říci ta dvě nejkrásnější slova, jež si lidská mluva kdy vymyslela. Tušíš, co tím chci říci? A jak na moji prosbu a touhu odpovíš? Zdali jsi už přesvědčena, že učinila jsi svým vlivem ze mne

muže, který by Tě byl hoden?

Odpověz mi, prosím, zcela uřímně; chceš jíti se mnou dál životem, chceš býti mou? Odpovíš-li příznivě, přijedu požádat Tvé rodiče o Tvoji ruku!

Nedočkavě čeká a líbá Tě v duchu
Tvůj Viktor.

P.S. I 'nápadně natřené' auto již dostalo vážnější nátěr..."

Druhý list začínal:

"Milý Viktorě!

Tvému nápadnému autu stačil nový zevní nátěr; to nebylo tak těžké. S jeho pánem bylo to však horší! U toho nešlo jen o zevní nátěr; bylo třeba značně opravit 'motor' jeho života! Doufám však, že se mi to podařilo, a proto nemám nic proti tomu — a moji rodičové také ne — abys nás navštívil! Těším se na Tebe upřímně a jsem

Tvá Věra.

P.S. Odpust', že Ti nepíši zamilovaná psaníčka! Mám podivnou povahu: nemluvím o lásce, ale miluji."

Třetí dopis udivil nesmírně pana

Viktora Neumanna staršího, když mu sděloval:

"Svoji sprostředkovací sňatkovou kancelář můžeš, drahý otče, zavřít; mám nevěstu, jakou by mi nikdy nemohla najítí..."

Následovalo pak sdělení, kdo jí je, malá obchodní vysvětlivka k tomu a pak dovětek:

"Panu Procházkovi můžeš tedy říci: Můj syn Viktor se bude v nejbližší době ženit! Je to na beton a není vyloučeno, že také budu vodit za nějaký čas vnučka za ruku..."

Poslední, čtvrtý dopis zněl:

"Milí kamarádi!

Toho jste se jistě nenadáli, že když jste mne donutili dodržet onu sázku u musea, našli jste tím pro mne skvělou nevěstu! Přál bych každému z Vás takovou! Poznali byste aspoň, že jsou na světě krásnější a účelnější zájmy, než jaké jsme měli my! Děkuji Vám za to, že jste mně otevřeli oči a jsem

Váš Viktor.

P.S. Oznamení sňatku pošlu každému zvlášť."

Ospalý facír

Napsal Stanislav Reiniš

I.

SVITU velikého měsíce spí už les i luh, blanket je pln třepotavých světél a ticho, jako něžný a lehký příkrov, leží na prsou širého kraje.

Jen ozářenému oknu staré a slavné hospody "U Andresů" vyhýbá se spánek na mnoho mil.

V tom útulném stavení je zatažena "poslední leč", vzpomínka honí vzpomínku a všechna tato kvítka z říše bájí vydechují tolik kouzla a srdečného tepla, které budí v duši čistou radost z přátelství, že sotva jeden příběh dojde k svému závěru, již nový si odmyká rty, hodiny jdou a nikdo se o ně nestará.

A jak příběh za příběhem vystupuje na scénu, tak skoro v každém hraje hlavní roli pan rada Mrákota, buď jako smutné ztělesnění všech nectností svátečního střelce nebo jako vhodný nástroj, kterého předseda "poslední leče", nadlesní Bouček, použil k provedení svých taškařic.

Hovor dotýká se právě největší Mrákovy slabosti, příslovečné jeho ospalosti, když Bouček pokynem ruky umlčí rozšumělý chor zvukných hlasů, zlaskavělýma očima připoutá k sobě rozjařené shromáždění a povýšeným hlasem zahovoří k společnosti: "Poslyšte, vzácní pánové! Já jsem jednou usnul tak tvrdě, že mi mezitím čert odnesl bohatou a krásnou nevěstu!"

"P-fff-ííí..." zašumí sálem a čtyřicet očí v mraku dýmu blýskne zvědavostí.

"To se zase vylíhne kachna!" ucedí pan rada a nedůvěřivě zamžourá očima po příteli.

"Pardon, tentokráte žerty stranou," odmítá pan nadlesní a vykládá: "Je to dlouhá kronika a je potřeba mnohé předeslati, abych pro tehdejší poklesek našel dnes milost před vašimi očima. Abych však vaši trpělivosti příliš nezneužíval, raději už začínám: "Slyšte: je tomu už hodně dávno, kdy jsem vandroval po myslivnách a jako Kolumbus na bludné pouti hledal zemi, ve které by žil starý foť s fešnou a bohatou dcerou, která by se zžírala touhou, aby jednoho dne přivandroval mladý facír, který by řekl: "Bud' má! — Táta ti dá nádavkem pytel grošů a výstavnou myslivnu."

A skutečně byl by květ tohoto mého snu uzrál v plod, kdyby, jak už jsem předem řekl, se mi nechtělo tolik, ach, tolik spát...!

Nu, jaká pomoc," vzdychne Bouček a usmířeným, vyrovnaným hlasem filosofuje: "Život je sen, v němž nás stále naděje vodí za nos, a konečně — osud tomu chtěl! Ale už raději povím, jak se to sběhlo, abych se nezamotal do chmurných úvah.

Často a rád si vybavuji příhody, zažité na cestách," rozjasňuje se Boučkův hlas a pablesk štěstí jako odlesk divů dávno spatřených trpytne v jeho oku.

"Cestování je krásné a člověka jímá divné roztoužení a pohnutí, když zří neznámý kraj," mění náhle hlas nadlesní, "ale co je to všechno platno, když krásnou iluzi kazí vám každého večera skutečnost, že nevíte, kde budete té noci spát.

Ale i když máte lůžko zajištěno, nemáte ještě zajištěno, že budete nerušeně spát. Ani se nenadějete a z tmy noci vzlétne mūra, která zaplaší spánek s vašich víček a v hlavě rozvíří vám běsný rej mučivých my-

šlenek, který vyvrcholí někdy až v pekelné utrpení.

Tu malá ukázka: jednou doplazím se v pozdním večeru k staré fořtovně. Defektní architektura v průčelí budovy a jelení parohy na štítě tměly se již v stínech, když jsem zabušil na vrata, abych požádal o nocleh.

Zaklepání neslo se dunivě dlouhou chodbou a způsobilo v ztichlých prostorách budovy hlučný ohlas. Hned potom vrzly kdesi dveře a chodbou rozlehl se zuřivý štěkot psa a těžké mužské kroky. Na přísné zakřiknutí pes ztichl a v zápětí ozval se za dveřmi hlas: "Kdo je?"

Pověděl jsem, kdo jsem a co žádám.

Nato se dveře otevřely a v nich zjevila se mi rozložitá postava statného fořta, který s vlídným úsměvem podal mi ruku a pozval mě dovnitř.

Prve však, než jsem ho mohl následovati, bylo třeba, aby pevně chopil za obojek svého průvodce, neboť ten ostnósrtý francouzský griffon neřídil se naprosto zásadou: "Host do domu, Bůh do domu" a zcela nepokrytě dával najevo, že má tisíc chutí na moje lýtko.

Lesní však pevně držel psa a vedl mě do pěkně zařízeného pokoje v přízemku. Teprve potom pustil na chodbě zuřivou šelmu a vešel za mnou.

"Je to d'abel," povídá, když pečlivě přibouchl za sebou dveře, "ale hlídač je to znamenitý. Nepřál bych nikomu, koho nezná, aby beze mne udělal v domě krok. Myslím, že by ho Remaux roztrhal na kusy. Dareba, už mi způsobil mnoho mrzutosti svou zuřivostí, ale jinak to na zdejší samotě nejde; musím ho mít, neboť okolí je plné všelijakých podezřelých individuí!"

"To tě vítal pěknými poznámkami," kousavě mísí se do řeči Boučkovy pan rada.

"Pst, ticho!" kárá rušitele hned celý sbor, což kvituje nadlesní lehkým úsměvem a klidně dále vypráví:

"Ujistil jsem pána domu, že bych

se nebál ani desítky takových potvor, že jako myslivec s takovou havětí umím zatočit a přijal jsem nabízené křeslo.

Fořt snad zpozoroval, že mi cvakají zuby, jako by mě v lednu vytáhl z rybníka, proto se jen usmál a věci se již nedotýkal.

Obrátil řeč jinam a doptával se, odkud jdu a kam miřím.

Mezitím, co jsem ho seznamoval s plánem své cesty, přišla paní lesní, statná ještě dáma, přinášejíc večeři.

Přivítala mě s úsměvem, lehce se zapýřila, když jsem i ji žádal o nocleh a pobídla mě ke stolu.

Potom zůstala již u nás a odběhla, jen když vysla pro novou láhev piva.

V živém rozhovoru a zábavě uplynul nám večer a nastal čas jíti spat. Vlídny hostitel mě vyzval, abych ho následoval, že mi ukáže můj pokoj.

Poděkoval jsem paní lesní za pohostění a následoval fořta. Sotva však vstoupím na chodbu, uvítá mě zase Remaux svým způsobem, a jediné rázné zakročení fořtovo zabránilo, že jsem s tou potvorou, jistě ke své škodě, nepřišel do bližšího styku.

Po vrzavých, červotočivých schodech uvedl mě lesní do pokoje, či spíše komory, která měla místo okna pouhý výrez ve zdi na chodbu, aby z ní mohly vníkatí zlomky paprsků z blikavé lampičky, visící na zdi, a ukázav na odestlané již lůžko, přál mi dobré noci a odešel.

Za chvíli dozněly jeho kroky dole v síni a potom již mrtvé ticho ovládlo všecken prostor myslivny.

Dlouho jsem si svou posadu neprohližel, ale hned jsem se odstrojil a ulehl.

Byl jsem cestou a snad také požitím většího množství trunku tak znaven, že mi nepřekáželo ani rušivé světlo lampičky a zanedlouho počala se mi víčka klížit a již se mi zdálo, že padám kamsi do bezedné hloubky, když v tom můj duch se vztyčil na odpor a probudil všechny smysly.

Napřímím se na lůžku a posloučám: "t'op — t'up — t'op — t'up" klape to v síni i na schodech.

Zvednu hlavu a zbystřím sluch. Tajemné zvuky se blíží, v síle mohutnější, ale náhle ztichnou v otvoru za mou hlavou. Prudce se otočím a vidím, že Remaux má položeny přední pracky ve výřezu zdi a dívá se upřeně na mě.

Zlost projede mi všemi žilami, takže přidušeně naň vzkřiknu: "Jdeš lehnout!"

Ale to jsem si dal: ta bestie vyvalila na mě svá příšerná světla a místo, aby poslechla, zlověstně zavrčela a povytáhla se blíže, majíc bezpochyby nejlepší úmysl skočiti na mě. Uznal jsem proto za dobré, honem vtáhnouti hlavu pod pokrývku a nechat té furii úplnou zvůli. Cítil jsem dosti dlouho dech té bestie za hlavou, tušil jsem, jak se asi dívá, kam jsem zmizel, ale neodvážil jsem se vystrčit ani nos, abych ji snad přece nezlákal ke skoku dovnitř.

Konečně jsem postřehl, že psa asi omrzel postoj na zadních nohou a že se sešinu! na všechny čtyři.

Snažil jsem se usnouti, ale marně. Spánek, náhle poplašen, se nevracel!

Stále jsem slyšel: "t'op — t'up — t'op — t'up" v síni i na schodech a každou chvíli cítil, jak Remaux mi funí za hlavou.

Pomalu již vzdech půlnoci se chvěl komorou a já dosud nespál. Někde blízko myslivny lkal sýček a já se bál na lůžku obrátit v zoufalých myšlenkách.

A aby byla míra mého utrpení dovršena, pocítil jsem nutnost jíti ven, čili, jak se v naší myslivecké mluvě říká, chtěl jsem jít "líct na láky".

Sotva však vstanu a učiním od postele krok ke dveřím, strašidelný zjev té bestie vztýčí se v okně v plné hrůze a z celého zjevu sálá varovný rozkaz, abych se ani neodvážil sáhnouti na kliku. V matném světle kaňance hrály té šelmě světla rudě zelenavým jasnem, bílé tesáky svítily jí jako strašné dýky, dlouhá srst kolem hlavy se jí ježila a z otevřeného jícnu šklebila se smrt.

Měl jsem na vybranou: buď vzbou-

řiti dům voláním o pomoc, nebo — trpěti!

Rozhodl jsem se pro poslední a — ulehl!

Krvavý pot vystoupil mi na čele, oči bez maděje třeštily v přísvit komory, plno chmurných zjevů běsnilo kolem mne — až zář východu vzbudila fořta a ten mne zbavil tyranahlídače.

Když jsem lesnímu vyprávěl o svém nočním utrpení, jen zlomyslně podotkl, že věc schválně tak zařídil, aby se přesvědčil o mé odvaze, kterou jsem se večer vynášel, a jako mimoděk dal mi na cestu otcovské poučení, že jistá dávka skromnosti nemůže člověku nikdy ublížiti."

"Hrome, to tě ale důkladně poučil," směje se Mrákota.

"Inu, fořti bývají někdy ve výběru prostředků, vedoucích k poučení, trochu drsní," doznává Bouček, "ale vždyť není také vše nejlepší, co přichází v rukavčkách! Proto tehdy fořt svého cíle dosáhl.

Dříve ještě, než jitřenka domrkala nad myslivnou v posledním zákmitu, zahanben pelášil jsem z fořtovny, jako by Remaux se mi věšel na paty. Za chvíli zmizelo mi za zády neblahé stavení a já vkročil do lesa pln odhodlání, že se někde natáhnou na mechu a nerušeně se vyspím."

II.

"Ach, to je pochoutka," vpadne nadlesnímu opět do řeči pan rada a labužnický na židli se protáhne. — "Když tak svěží vůni dýchá zelený pažit a slunko..."

"Ticho, ticho...!" žádají však rázem ostatní. "Nechte vyprávěti!"

"A vyspal jste se?" úlisným hlasem pobízí Boučka k dalšímu vyprávění pan disponent Kašek.

"Ale, pánové, pro jedno nevyspání bych přece nepřišel o nevěstu," s lehkým úsměvem upozorňuje pan nadlesní. "Jen mějte laskavé strpení a poslyšte, jak se mi dále vedlo."

Šum náhle v síni povstalý zase ulehne a Bouček pokračuje: "V nepatr-

ném lesíku za myslivnou jsem si lehnout nechtěl, ale potom vedla mě cesta stále oživeným krajem a já svůj úmysl stále odkládal, až jsem konečně od něho upustil, neboť tak krásný den, jaký tehdy byl, bylo hříchem prospati. Slunce zářilo na nebi jako nově ražený dvacetník, jsem prozářený les voněl, ptáci zpívali a potok vesele bublal, takže z mé lebký znenáhla se vypařila touha po spaní a já pocítil takové roztoužení, vzlet a sílu, že jsem se zcela vyvlekl z pout ospalosti a s písní na rtech po celý den vesele šel za svým bludným cílem.

Toho dne skončil jsem ještě za světla svou pout' u hájovny ne nepodobné holubníku. Byla jednopatrová, od základu dřevěná, z různých přístaveb a nástaveb spleená a tak děravá, že se světlo volně protahovalo jejími stěnami. Byl jsem ve vážných rozpacích, mám-li tu zaklepatí o nocleh.

Ale černé "babky", které počaly vylézati nad lesy, jakož i únava, která náhle zchvátila mé údy, byly náležitou pobídkou, abych se dlouho nerozmýšlel a nevybíral si v tom, co není, a bral, co je.

Co tak v přemítání stojím před tou děravou hromadou prken, vystoupí z lesa chlap jako hora, v turistickém úboru, s nahými koleny a vlněnými punčochami na lýtkách, na zádech s tlumokem, přes nějž měl přehozený pleť z velbloudí srsti, s důkladnou holí v ruce — a míří přímo ke mně.

Zvednu k němu zvědavě oči a mlčky si ho prohlížím.

Na několik kroků ode mne zůstane obr státi, přelétne zrakem oblohu, rozpačitě se dotkne pohledem stavení a potom hlasem, jako když se zvedne uragan, dolehne na mne otázkou v těžko srozumitelné bavorštině, jestli ho tu nechám přes noc.

Ještě jsem však neotevřel úst, abych mu dal celou tu boudu až po vikýř k dispozici, když za zády turistovými objeví se na linii v lese šedivý, jako lunt hubený hajný, a

jako starý známý už ze zdáli se na nás směje a zve nás dovnitř.

"Táhne bouřka," povídá, když k nám došel, "dále nemůžete jít! Nejbližší stavení je odtud deset kilometrů cesty. Chytlo by vás to na cestě. Pojd'te dále!"

Vypudil jsem rázem z duše nedůvěru k stavení a následoval vlídného staříka. Bavorák asi pochopil, oč jde a šel za mnou.

Hajný zavedl nás do chudé jizby, v níž u starého rozviklaného stolu lákala punčochy stařena také suchá jako louč a šedivá jako lesní holubička.

"Vedu ti nocležníky," s úsměvem povídá hajný stařeně, zřejmě své ženě.

"To jsem ráda," vlídně vítá nás babička a pobízí, abychom si sedli.

Přijmu vděčně pozvání, ale Bavorák zůstane státi ve dveřích a zadržmolí cosi, čemuž jsem já sice ani za mák nerozuměl, ale na což hajný ochotně přikývl.

Děda se patrně vyznal v té hantýrce, neboť jen řekl "bitt" a s kolochnátem odešel.

Za chvíli přišel a povídá: "Šel už na kutě! To je chlap jako obr!"

"Je," řekl jsem, "mohl by skály lámat!"

Povečeřel jsem se starochy mléka a chleba, porozprávěli jsme a šli spat.

Hajný uvedl mne po nastavených skřípavých prkénkách do podstřeší, ukázal mi na pootevřenou komoru, projevil prosbu, abych dal pozor na oheň a s přáním dobrého spání odešel.

Osaměl jsem v táhlé, dlouhé jizbě, zřejmě vystrčené pod šindelový okraj střechy, neboť trámy ve stropě sjížděly šikmo k jedné straně, v níž bylo jediné úzké okénko. Jizba byla zahalena v husté šero, ale širokými škvírami mezi prkny stěn dral se sem usilovně zákmit pozdního večera.

Chci přejít komoru, abych oknem vyhléd do kraje, ale uprostřed "komnaty" se zastavím.

"To je vrabčí hnízdo na houpačce," povídám si polohlasně, když pozoruji, že sňhlá prkna prohýbají se pod mým krokem. "Jdi si raději lehnout, ať se někam nepropadneš!" varuji sám sebe a hned se odstrojuji.

Ulehl jsem na primitivní lůžko, sbité z prken a vystlané slamou a zahleděl se do černého trámoví.

Pojednou pozoruji, že jizba úplně ztemněla a čirá tma zastírá okno. Jako černá duchna spadla náhle ta tma s nebe a jako upír lehla mi na prsa.

Vytužil jsem, že se venku něco chystá a v mém podvědomí ozval se varovný signál, abych se měl na pozoru, že by byl ze stavení těžký útěk, kdyby mělo náhodou do něho uhodit.

Násilně zaplašil jsem blížící se spánek, vyskočil z lůžka a zahleděl se oknem ven. Kraj halil se v neproniknutelnou čern. Pojednou zahvízdal vítr v štěrbinách stěn, zaskučel kdesi v komíně, zařval na půdě v trámoví, zalomcoval oknem a zatřásl celým doupětem, že jsem se zakymácel, div jsem neupadl."

"To jsi měl radost, vid'? Vítr nemají lesníci rádi," míní pan rada.

"Nu ovšem," dotvrzuje Bouček, "zvláště když člověk čeká, že mu každou chvíli spadne celá ta bouda na hlavu.

Ale přišly ještě horší chvíle," pokračuje hovorný lesník, když byl důkladným douškem osvěžil zprahlé rty. "Náhle oslnivý jas ozářil daleké okolí, že vypadalo jako rozbouřené moře a za několik okamžiků zlověstné zadunění mi srozumitelně zpečetilo, co jsem už dříve tušil.

Bouřka skutečně se blížila mílovými kroky. Z lůna mračen šlehal blesk za bleskem a při každém rozsvětlení jsem viděl, jak mračna kypí a vzpínají se, jak se honí v chumáčích, srážejí se, bijí, trou o sebe a převalují jako hořící kupy.

Za nedlouho potom zabubnovaly první kapky na okno, první krupěje vlétly štěrbinami do jizby a v zápětí

hl se děšt' jako přival a v komoře jsem měl vody jako na louce.

V té době byl jsem už zase zcela přistrojen a přichystán, že opustím tu boudu oknem a skočím na střechu přilehlých stájí, kdyby sem náhodou zabloudil blesk.

Pojednou udiveně se otočím a naslouchám.

Kdo to zmateně brebtá za stěnou?

Přikročím ke stěně, přiložím ucho ke škvíře a hned v mém nitru uléhá zvědavost ukonejšena: za stěnou spí Bavorák a má živé sny. Vadí se a hubuje ve spaní na nějakého "Ludra", který mu patrně činí velké příkoří.

Spící soused nemá ani tušení, že se blesk honí v zpěněných mračnech, hrom se rozlévá po kraji jako hlas trouby zvoucí k poslednímu soudu, vítr lká a úpí ve všech koutech stavení i okolních lesích, kde láme stáleté kmeny a jako sup sráží k zemi běsným křídlem vše, co mu stojí v cestě.

S notnou dávkou závisti v duši nad tak zdravým spánkem přistoupím znovu k oknu a vzrušen pozoruji opět to hrůzokrásné divadlo, které hrají nespoutané síly přírody.

Pojednou změní se černá noc v jasný den, chór temných mračen ozáří náhle žlutý svit blesku a v tom okamžení ohlušující rána zachvěje stavením od základu až po střechu.

Blesk sje! patrně přímou čarou k zemi a jistě uhodil do stavení, neboť dřevěná hájovna se rozhoupala jako ptáče na větvi a prásk! — řítí se prkna přepážky do mé jizby.

Bleskurychle otevru okno a vyšvihnu se nahoru. Vítr vmetl mi ve tvář proud vody a zařval mi do uší, div jsem neohluchl. Ale přece i v tom jeku rozkaceného víchru rozeznávám zřetelné susedovo — klení...

Ohlédnu se — a v té chvíli seskočím s okna a rychle je přibouchnu. Vidím, že není tak zle, jak jsem zprvu tušil a že blesk neuhodil do hájovny, neboť odnikud nešlehal plamen a prkna už se také nespála.

Zato otvorem vzniklým ve stěně naskytá se mému zraku směšný pohled: v rozsypané posteli mezi čely, postranicemi, prkýnky a slamou zmítá se rozespálý Bavorák a nadává jako špaček.

Chápu rychle situaci: milému sou sedu se asi zdálo, když uhořel neda leko hrom, že mu jeho protivník vle pil něco, co tak tuze plesklo a nemeš kal, aby mu stejnou měrou odplatil. Při tom kopl tak důkladně do stěny, že vyrazil prkno a rozbořil postel, v jejíchž troskách nyní zoufale se zmi tal.

Měl jsem co dělat, abych zadržel smích, který se mi usilovně dral na rty, když jsem viděl, jak ten kolo hnat stahuje obličej v bolestné gri masy a ohmatává si palec u nohy, který patrně při té srážce s prknem přišel k pohromě.

Kousal jsem se do pysku a ry chle jsem otvor ve stěně sám zabed nil.

Ale na spánek nebylo do rána po myšlení: tlum blesku honil se až do svítání kolem hájovny, lesy rudly, jak z nich řevavě jiskry vyletovaly, obzor hořel ohněm, sten a pláč větru mísil se v praskot trámův a tak my šlenka na útěk držela se mne až do rána jako klíště a nedala mi usnouti.

Teprve ráno vítr odeválal v jiné kraje, chaos oblaků odtáhl v dál, obzor zaskvěl se v zlaté páře a z kouřících lesů zvedl se tiše slunný den.

Poděkoval jsem v duši Bohu, že to tak dobře dopadlo, rozloučil se s haj ným a s olověnými víčky vydal se na další pouť."

III.

"To se ti to asi špatně capalo, když už jsi dvě noci nespál a ještě při tom taková muka přestál, že ano?" soucitně lituje fořta Mrákota.

"I to dá rozum, že mi valně ne bylo," srovnává se s lehkým úsměš kem Bouček a vykládá: "Nohy mi ztuhly v kámen, že jsem jich za se

bou sotva vládel, hlava mne brněla, oči pálily, jazyk lezl do jícnu a nej raději bych se byl složil někde do mechu, kdyby všude nestálo vody, že jen vršky stromů z ní koukaly.

Nu, ale facír nosí vždycky jaro v srdci, a proto i toho dne vyprchala z mého nitra únava i zlost, která se mi tam při vzpomínce na Remauxe usadila jako jed v kalichu vlčího lý ka, a když jsem večer dorazil k my slivně stavěné jako hrad, byl jsem už zase pln veselého rozmaru a růžových nadějí do budoucna.

Fořtovna byla skutečně zhmotně nou báji! Stála uprostřed pečlivě pěstěné zahrady, obehnané řezanými a zeleně natřenými latkami a svými širokými okny jako rozjásanýma očima dívala se přes plot do starého boru, který ji kruhém objímal a jako v roztoužení k ní tiskl rameny svých mohutných kmenů.

Stanu u ozdobných vrátek, letmo pohlédnu na upravenou, pískem vy sypanou cestičku, vedoucí k pěkně vyřezávaným domovním dveřím na široké cementové výspě, vyzdvižené na třech obloukovitých schodech, vznesu zrak do patra ke krásným daňčím parohům i k podkrovním pokojíkům, skrčeným za dovedně lo menými arkýři a zaletím pohledem na samotný hřeben střechy, kde trůní sebevědomě dva hromosvody.

S okem nadšeným pozdravím ten plod badavého ducha, který maří zlo bu blesku a bezpečnost zaručuje v snech a se rty k úsměvu zladěnými chytnu v temné schráni myšlenek jas nou vidinu růžolící, boubelaté dcery starého, vlídného fořta a dobrotivé paní lesní, jak toužebně zvedá ke mně zrak a unyle šeptá: "Konečně! Tys ten pravý, na koho jsem če kala! Jen vstup a řekni o mou ruku a vše, co kolem sebe vidíš, bude tu i se mnou mžikem tvým."

"Žel však," náhle zesmutní Bou ček, "že nehostinný osud vyšel mň vstříc i z tak krásného stavení, a dříve ještě, než jsem sáhl na zvonek, zasazený do pilíře plotu, abych přivábil někoho z té nádherné vily,

komu bych mohl tlumočiti svou prosbu, svůdná vidina růžolící dívčice rozplynula se mi před očima jako přelud na Sahare a svěží naděje na klidný spánek uschla naráz jako lístek na sněti.

To nebyla luzná víla, kterou mé oko spatřilo, ale byl to podmračený, hrubě strniskem zarostlý suchý dlouhán v ošumělém, hodně záplatovaném mysliveckém obleku, který vyšel z nízkého, s vilou sousedícího domku a křaplavým hlasem na mne zahartusil: "Co chcete?"

Pověděl jsem, kdo jsem a co mne sem přivádí.

"Eh," vrčí stařec, "z toho mračna pršet nebude! Pan lesmistr není doma a vila je zamčena!"

Rána trpkého zklamání ranila mne přímo do srdce. Ucítil jsem, jak mě v hrudi píchlo a nohy pode mnou podklesly.

Přívál zlých myšlenek strhl mne v svůj vír. Rozhlédnu se bezradně kolem. Vidím všude černé lesy, ze kterých už vyhledávají noční stíny a pochybnost jako zmiže zasykne mi v duši, že najdu jinde přístřeší.

V těžkém zamyšlení sklonil jsem hlavu a tak snad bezděky vytvořil figuru Adama před branou ráje, neboť stařec náhle pocíil se mnou soustrast a zahovořil zcela změněným hlasem: "Víte, pan lesmistr odjel se svou paní a dcerou na křtiny. Já jsem pensionovaný hajný Zamrazil a za jeho nepřítomnosti hlídám mu stavení. Tam vás pustit nemohu, ani kdybych chtěl, protože nemám klíče. Ale jestli chcete, můžete se vyspat se mnou."

Hajný dopověděl a na jeho okoralé lici usedl lehký úsměv a v ústech se začernalo několik mezer mezi žlutými zuby.

Nevím, čím jsem si k jeho srdci zjednal tak náhle přístup, ale řekl to tak upřímně, že jsem se ani na okamžik nerozmýšlel a s projevem díky přijal jeho nabídku.

Hajný odemkl vrátka a vyzval mě, abych ho následoval.

Zvadlá naděje vzkličila v mém

srdci opět novým životem a růžové sny obletovaly mne tak těsně, že jsem už sotva oči otvíral."

"To věřím," pokyvuje hlavou Mrákota, "dvě noci už jsi ani oka nestiskl."

"To ty bys nevydržel, vid'?" směje se Bouček, a když si nacpe novou dýmku, zapálí a vypustí oblak dýmu, pokračuje: "Šel jsem za staříkem do nízkého domku a vstoupil za ním do nevlidné, těsné komory, jejíž funkce byla na první pohled patrna: byla to prádelna, která asi včas potřeby slouží hlídači za ložnici, neboť mimo vanu, necky, kotel a různé nádoby, potřebné k praní, stálo tu v rohu též jednoduché, chudě vystlané lůžko, stolek a židlice."

Nasládlý úsměv ztuhl mi na rtech, když jsem poznal, že vyzvání hajného, "lehněte si se mnou," musím brátí doslova.

Chmurné tušení, že ani dnes se v klidu nevyspím, zadržlo mi hlas v hrdle, že jsem hajnému stěží poděkoval, když mne pobídl, abych si udělal pohodlí a odstrojil se.

Zatím co jsem se svlékal, hajný mi předložil na stůl homolky a chléb a pobídl mne k večeři. Byl bych si sice raději ulehl, neboť jsem neměl na jídlo ani pomyslení, ale nemohl jsem pozvání odmítnouti, a proto jsem se násilně nutil do jídla.

Hajný při tom podroboval kritickému rozboru trampoty faciřování a nepokrytě projevoval radost, že si dnes trochu porozpráví.

"Už tři dny jsou páni pryč," rozkládá a poposedá na židli, "a za tu dobu nepřešla tu mimo lidská noha. Jsem rád, že jste přišel. Aspoň se dozvím, co je ve světě nového, a proto, milý kamaráde, neskrbte slovem a povídejte, jak to ve světě chodí!"

"Mizerně!" bleskne mi temnou lebí a před očima se mi zatmí. "To bude asi dědek chtít, abych ho do rána bavil," táhne mi myslí.

Odstrčím stranou lampu a zvednu od stolu utrápený zrak. Vidím, že hrozná vidina klidného spánku prochá

z jízby otevřenou vyhlídkou v okně a zoufalost jako harapaná míří ke mně, aby se se mnou miliskovala.

Náhle však myšlenka jako spásný trám podepře mne v obraně. Poděkuji za jídlo a díím: "Budete-li si, dědečku, přát, budu vám zítra povídat třeba celý den jednu zajímavost lepší druhé. Dnes však bych hrozně spal — zívám jsem — a proto vám jen povím, co se mi stalo poslední dvě noci."

Děda dychtivě zamžoural očima, zapálil si plnou "zapekačku", přišoupl si židli blíže ke mně a zvedl čelo do vrásek na znamení, že poslouchá.

Počal jsem mu sice drasticky líčit muka posledních dvou nocí, ale s úmyslem, že budu hodně stručným. Děda mi však skákal do řeči a s dětskou zvědavostí vyptával se na nejnepatrnější podrobnosti, takže, když jsem skončil a projevil resolutně úmysl jít si lehnout, upil již čas hluboko z číše noci a hvězdám rozehrál v očích čarolesk do plného jasu.

Stařík nechtěl se sice dáti jen tak snadno odzbrojit a vzdáti se touhy po hovoru a různými dotazy stále navazoval přetrženou nit mého vyprávění, ale když konečně viděl, že jsem ulehl a otočil se ke zdi, pobručoval a povídal si jen pro sebe, potom se odstrojil, zhasl lampu a položil se vedle mne.

A tou chvílí, moji draží," pohnutým hlasem a zvolněným tempem šeptá Bouček, "počalo mé martyrium."

"Nu, kdopak ti zase trhal předivno snů?" nedočkavě zvidá pan rada.

"Inu, kdo jiný, než můj nocležník a ti druzí, kteří se k němu přidali," tajuplně odpovídá Bouček, upíjí z nově "napěchované" holbice, načež vykládá dále: "Znavené tělo mladého muže potřebuje jen několik okamžiků, aby kleslo v náruč snů. Tak i já, sotva jsem ulehl, již jsem cítil, jak duch láme tělesná pouta a chystá se opustit své vězení, aby ztrávil noc v říši přeludů a bujných přízraků.

Ale žel. Dříve než já, usnul stařec

— skoro v témže okamžiku, kdy ulehl — a v té chvíli zazněly komorou zvuky tak hrůzné a strašidelné, že můj duch rázem se postavil na stráž smyslů a tvrdě zaplašil spánek s klížících se víček.

V zlosti zhasla v mé hrudi naděje na spaní, neboť jsem poznal, že i této noci budu nucen pít kalich bezesnosti až do svítání...

Sotva stařec ulehl, zpozoroval jsem, že se mu vzduch v noci zachvěl klapavým jekem, jako když mlýn jede naprázdno a v hloubi náder že mu zahučelo jako v nitru sopky. A hned na to draly se mu z hrdla zvuky, při nichž naskakovala na těle husí kůže a po člověku sahala hrůza.

Ten dědek, přátelé, tak chrápal," ujist'uje fořt posluchače, "že chrapot až k zalknutí vykrmeného masopustníka nebo vytí šelmy bolestí a hladem mořené bylo proti tomu sladkou melodií! Ani jekot rozběsněných vod v peřejích nebo kvílení meluziny v komíně by ty zvuky nepředčily silou. To nebyl šumný oddech zdravého spánku, to byl řev, jaký snad jen uniká z dračí tlamy!

Marně snažil jsem se dědka probudit — tak zdravého spánku jsem u starých lidí dosud nepoznal. Obrátil jsem se s boku na bok, vrtěl se a schválně do dědy šťouchal lokty, ale marně. Na vše reagoval můj soused jen svým příšerným "v-r-r-r — v-r-r-r!"

Vytřeštěným zrakem hledal jsem útěchu u bledé luny, která se přikradla k oknu a svým třepetavým jasem míhala se ve vyhlídce. Ale necitelná kněžka noci jen se škodolibě ušklíbala, vhodila ještě do světlice trochu studeného jasu a zašla za roh budovy. Tam však asi ztrýznila u boudy uvázaného psa, neboť ta bestie počala zvuky tak plačtivými a kvílivými brečet, že se mi vlasy ježily hrůzou a zuby mi cvakaly, jako když se ve stodole mlátí v osmí.

Drásavý ten nářek nedal patrně spáti ani kohoutu, neboť mi někde pod oknem troubil už od půlnoci bu-

díček v tak krátkých a nepfetržitých intervalech, že bych byl nejraději vyskočil z postele a zakroužil mu krkem.

A podivno, že i při tak žalném chorovodu, jaký ten pes vyluzoval, slavila láska orgie, neboť kdesi na půdě to kňouralo a mňoukalo, hopsalo, skákalo a vzdychalo, až srdce usedalo.

"J-í-í-í — j-ó-ó-ó," basoval tam kdesi starý, láskou rozohněný seladon.

"J-í-í-í — nénéén," upejpala se zdánlivě někde za trámem kočičí krasavice, ačkoliv bylo v tom odmítání až příliš dobře znáti, že se už nemůže dočkat, až ji starý záletník k sobě přivine.

Konečně mne únava zdolala tak, že jsem upadl v úplnou otupělost — ale do rána jsem přece oka nezavřel," oddychuje těžce Bouček a stírá si s čela pot, který mu vzpomínka na onu hrůznou noc vtlačila na čelo.

"To vám věřím," přidává se pan Svátek k fořtovi, "že jste měl hrůznou noc. Kdo nezkusil, neuvěří, jak hrůzným noclečníkem je člověk, který chrápe nebo skřípe zuby."

"Ba," srovnává se s řečníkem pan nadlesní, "raději bych spal s tichou tchyní než s chrápající nevěstou..."

"I mlč, taškáři, a nelži," kárá ho s pozdviženým prstem pan rada a pobízí přítele: "Raději už nám pověz, jak to bylo s tou nevěstou, co ti čert ukradl!"

"Jen počkej, hnedle budeme u ní," slibuje pan nadlesní, svlažuje hrdlo a nacpává si novou dýmku.

IV.

Když se znovu zahalí oblakem kouře, pokračuje:

"Ani šíp z kuše vystřelený neletí tak prudce, jak rychle jsem ještě před úsvitem vyrazil z té mučírny. Sotva se děda probudil, vyskočil jsem z postele, a než si stařík dvakráté zívá, byl jsem oblečen a přichytán na cestu. Můj "hostitel" mne sice zrazoval, abych tak nespěchal a ještě

nechodil, ba dosti tvrdě počal se domáhati splnění mého slibu, že mu budu po celý den vyprávěti, ale když seznal mé nezvratné rozhodnutí, ani mi snídaně nenabídl a chladně mne propustil.

Hymnou díky stoupal můj hlas do nebes, že jsem z toho pekla venku, když jsem vkročil na širokou lesní cestu a ztratil parádní vilu a dohledu.

Bylo ještě hodně daleko do dne. Tráva koupala se v rose, že jsem měl za chvíli boty promáčeny. Příkrov mlh kryl lesy, jen vrcholky smrků temněji se rýsovaly vlnitou čarou. Pojednou mlhy se roztrhly, zasvitl východ a mráčky se počaly taviti v ohni.

Ale jenom okamžik trval ten krásný zjev.

Za chvíli se mlhy slily v kalné žlutý, zachmuřený oceán, západ se stále hrozivěji chmuřil, mlhy zhoustly a padly na lesy, že nebylo viděti na krok. Egyptská tma se snesla na kraj a poděsila vše živoucí: vrány se svolávaly, sojky řehtaly a bažanti s křikem vyletovali zpět do korun stromů.

Byla to chvíle neveselá. Přitiskl jsem se ke stromu a chmurným zrakem zkoumal podivný ten zjev. Zdálo se, že země i vesmír se chystá k věčnému spánku — a mně bylo jinak. V lebce mi to praskalo a hučelo, ve spáncích to bušilo a v hrudi vřelo jinak, než jako by se mi měla lebka rozskočiti a nitro shořet.

Stál jsem sotva na nohou. Nemohl jsem si ani sednout, ani do mechu se natáhnout, neboť bylo všude mokro. Trampoty minulých nocí vytrásly z mé duše iluze cestování a já se přiznám, vzácní přítomní," otevřeně doznává Bouček a pěstí poklepává na stůl, "že jsem tenkrát proklínal celý svět, až se lesy trásly."

"Což je o to — to ty dovedeš," kousavě dobírá si Mrákota.

Nadlesní se však tváří, jako by fízlivé poznámky neslyšel a vykládá dále: "Mnoho jsem svým hromobi-

tím sice nespravil, snad jen tolik, že počalo hezky hustě pršet, což můj dopal ovšem nijak nezchladilo. Za chvíli počala voda prosakovat se stromu, pod kterým jsem stál, a proto jsem se raději hnul a šel dále za nejistým cílem.

Světla jen zvolna přibývalo. Toho dne vlastně až do večera se nerozjasnilo a šedivý svit bloudil po celý den mezi kalnými a špinavými provazci, které spojovaly nebe se zemí.

Osud mne vskutku pronásledoval.

Ke všem trampotám dostal jsem se do takových bažin, že mi šlo vskutku o krk. Víte, pánové, že naše pomezí lesy jsou bez konce, a dostane-li se člověk do slatin a močálů za prudkého a vytrvalého lijáku, musí vynaložit všechnu energii, aby se v nich neutopil. Nu, ale nakonec jsem přece z těch močálů vyvázl, les přešel a zajásal... V dlouhé, táhlé úžlabině bylo naseto doškových chalup a v mém nitru vyvstala náhle radostná tucha, že mezi nimi bude také jistě — hospoda.

A byla.

Jenomže mstitel-d'ábel mi ji postavil do cesty!

Stála umáčená, roztrhaná zrovna na kraji vesnice a svým zevnějškem nebudila nijak příjemného dojmu. Ale v té psotě, prudkém větru a hustém lijáku slibovala aspoň osušení a nasycení — a proto jsem bez váhání vstoupil.

Div však jsem se nezalkl! Protí mně vyvalil se hustý, čpavý dým z laciného kuřiva, promíšený vlhkým pachem schnoucího prádla a v sluch zařizl se mi bouřlivý posměšek: "Ha-ha, také jeden potrefenej...!"

Když jsem se trochu rozkoukal, poznal jsem, že jsem vlezl do pěkného pelechu. Uprostřed špinavé nálevny seděli kolem odřeného stolu čtyři polonahá podezřelá individua a u dlouhých kamen v koutě jizby rovnala na plotně hrnce nějaká hrmotná žena. Na první pohled bylo patrné, že chechtající se stolovníky postihla stejná katastrofa jako mne, neboť nad kamny na bidle zavěšeném na

řetězích, visících o trámu ve stropě, rozvěšeno bylo plno svršků, či spíše jen hadrů, z nichž kapala voda, až kolem kamen stála louže.

Byl jsem na vahách, mám-li zůstat.

Společnost odpuzovala. Na nevážaných uchechtancích nebylo nijak viděti, že by svůj osud pojímali tragicky, neboť byli samý šprým a smích, pili a kouřili, že bylo v místnosti jako v udírně.

Žena odvrátila se od kamen a uvítala mne studeným pohledem. Snad ale vytušila mé zaječí úmysly, neboť náhle popošla mi vstříc a zahovořila: "Tak jen pojd'te dál a svlékněte se! Pro jednoho se tu na bidle ještě místo najde!"

Se smíšenými pocity jsem poslechl. Nechal jsem na sobě jen to nejnutenější a ostatní svršky podal ženě, která je rozvěsila po kamnech. Potom jsem ji požádal o jídlo a pivo a usedl stranou do kouta.

Peníze velmi často otvírají k srdci bránu! Proto hostinská rozhodla, že dá ty nedopity, ač-li budou vůbec chtít jít spat, na hůru a mně vykazala lůžko v komoře — bohužel sousedící přímo s nálevnou.

Sotva hostinská rozžala světlo, dal jsem těm poběhlíkům "dobrou noc" a provázen různými posměšnými a peprnými narážkami na svou ospalost, zalezl jsem do komory, do níž se sestupovalo po čtyřech dřevěných schodech. Výplně ve dveřích byly skleněné, jen kusem plátna neúplně zastřené a tak mihotavý svít lampy, dusící se v oblacích kouře, vtíral se dosti drze k mému nemalému rozmrzení za mnou do komory. Dlouho jsem však o této závadě neuvažoval, odstrojil se a jako podtátý strom klesl na lůžko.

Byl jsem přesvědčen, že budu spát i kdyby mi reflektory svítily do očí a vedle mne třeba stříleli z kanonu.

Než chvíle mýjela za chvíli, hodiny v šenkovně odbíjely hrčivým hlasem půlky a celé hodiny — a spánek nepřicházel.

Nemohl pro pustý a nevázaný

hluk, který tropila ta silně namožená cháska v šenkovně.

Dnes, moji milí," měkce hovoří Bouček, "při této vzpomínce nedovedu pochopiti, proč jsem tehdy nevstal a nepožádal hostinskou, aby mne uklidila někam na půdu na seno a proč jsem tu lázu poslouchal celou noc a v té nečisté komoře se trápil."

"Jak to?" ozve se pan továrník.

"Hned, prosím," slibuje pan nadlesní, odkládá dýmku, zapaluje si viržinku a pak pokračuje: "Sotva si totiž ulehnu a v šenkovně na okamžik ztichne hluk, slyším: "mlask — mlask...!"

"Švábi!" prolétne myšlenka mou hlavou. Nadzvednu s postele hlavu, vytřeštím do přitími zrak a ztrnu: černá brigáda mašíruje po podlaze, dlouhé "švarmlinie" táhnou po stěnách, roztroušené hlídky škrábou se po stropě a v tom bác — jedna mi spadla zrovna do tváře.

Popadnu vztekle neopatrníka, mrštím jím prudce do kouta a stáhnou si pokrývku přes hlavu v pevném odhodlání, že budu spáti, kdyby mně ta havěť měla třeba paty ukousati.

Sotva však několik okamžiků ztrnu na loži, pocítím náhle v lýtku tak palčivou bolest, jako by mi tam neviditelná ruka vrazila zákeřně dýku. Vymrštím se prudce z postele, strhnu se sebe pokrývku, rozsvítím svíčku a dív neomdlím.

"Štěníce!" zaklejí a oťrepu se hrůzou při pohledu na červenou záplavu, která se šíří po prostěradle.

V tom mně d'ábel vnukne plán: hodím do kouta pokrývku, kterou jsem až dosud držel v ruce, přistoupím k posteli a palcem "píši" v krvavé záplavě:

"Štěníce!"

Hned poté jsem odhodlán se obléci a zavolati hostinskou, abych jí vmetl do tváře proud hanlivých slov. Již sahám po spodkách, abych se oblékl, když v tom mě zarazí ohlušující povyk za dveřmi.

Rozeznávám třeskot puklic, bušení do nějakého velikého plechového hrnce, cinkot nožů o sklenice a v to

mísí se basový, drnčivý zvuk dřeva třeného o podlahu a rozpité, rozeřvané hlasy bandy, která mi za dveřmi "zpívá" ukolébavku.

Vztekl mnou zalomcuje a již se chystám na tu sběr vyraziti, když v tom se ozve v mém nitru rozvaha a připomene mi, že není radno vejít s tou lůzou v otevřený boj, a svede mne k šalebné hře. Zdánlivě klidně otevru dveře a s úsměvem, který mi vylhala na tváři faleš, děkuji za tak velké "vyznamenání".

A ku podivu — účinku jsem dosáhl. "Muzikanti" přijali s uspokojením mou pochvalu a usedli zase ke stolu.

Vrátil jsem se do svého pelechu, aniž jsem promluvil na hranatého hostinského, který patrně vystřídal svou ženu v obsluze. Na spaní nebylo však pomyšlení.

Úsměv ztuhl mi na trech, když jsem usedl k starému stolu uprostřed komory. Opřel jsem hlavu o loket a přemítal, jak lidská nevyhovnost dovede člověku otrávit život.

V šenkovně zatím bouřil nevázaný smích a cinkaly poháry, naplněné kořalkou.

Noc lezla k jitru jako slimák, při tom švábi vesele mlaskali, štrachali, šustili a usilovně se přičiňovali vyrvat mne z vleku spánku. Pojednou vzrušeně zvednu hlavu: v šenkovně změnil se hlahol hlasů v pustý řev. V tom zazněl cinkot skla, ve výplni dveří se zatmělo, ozval se pád stolu, praskot a lámání židlí, rány a odrazy směsice bojovných a útočných výkřiků, a než si jasně uvědomím, že v šenkovně vznikla rvačka, rozlétnou se dveře — a do komory vpadne klubko rváčů. Svalí se po schodech a s nadávkami počne se u mých nohou rozmotávat.

V šeru komory spatřím zkrvavělé tváře, pomstou planoucí oči a zaťaté pěsti, které se hrozivě zvedají proti sobě. Ale zůstalo jen při hrozbách. Ve dveřích komory objevil se šenkýř a rázně vyzval rváče, aby mne nechali spáti a ihned opustili komoru.

Tak se i stalo — a zbůjníci se šli zase "bavit" do šenkovny.

Jitro již se blýskalo prvním svitem, když nálevna ztichla a zpustlíci od táhli. Ohlas jejich hrubých výkřiků zněl ještě vsí, když jsem se oblékl a zavolał hostinského, abych mu ukázal "pismo" na posteli.

Pokřčil pohrdavě rameny a odvrátil se ode mne. Abych se vyvaroval nějakého výstupu, raději jsem rychle zaplatil za "nocleh" a pobouřen, opustil tu "útulnou" hospodu.

Tak čtvrtá noc mi zatkla do těla svůj spár a bez soucitu zmořila mne k smrti."

"Nu, to je všechno moc hezké, cos nám nyní vyprávěl," přerušuje Boučka opět pan rada, "ale jen už nám, prosím tě, pověz, jak to bylo s tou nevěstou, neboť se bojím — jak tě znám — abys nám nakonec neřekl, že nám to povíš až příště."

"Neboj se, holoubku, neboj," chlácholivě slibuje nadlesní, "už jsem na cestě k ní!"

V.

"Ty čtyři noci," pokračuje Bouček, "vyhnaly mi z mysli myšlenku na hezkou nevěstu i pěkné zaopatření a naplnily mne jedinou touhou: dobře se vyspat. Byl jsem odhodlán lehnouti si za vsí třeba do kaluže a sotva jsem také našel v lese sušší místo pod stromem, dal jsem si pinkl pod hlavu — a v té chvíli jsem zavíral oči.

Ale ještě dříve, než jsem padl v náručí snům, vzbudí mne z klímoty hlasy: "Hola, hej! Už je den! Vstávat!"

Násilně proberu se z chmur spánku, vytřeštím zrak a vidím — facíra! Kluk asi v mých letech, slušně oblečený, vytáhlý a hodně zaskhlý, tváře pihovaté, šklebí se na mne, šermuje rukama a gestikuluje: "Nazdar, kamaráde! Já jsem Sykavka z Malotína! Nepůjdete už dále? Svezlí bychom se kousek spolu!"

"Nu," pomyslím si, "kamarád je

kamarád. Toho přece nemůžeš odmítnouti."

Vstanu a povídám: "Já jsem Bouček z Ouhrabiček a spal bych jako dudek. Čtyři noci jsem nezamhouřil oka a teď jsem si chtěl chvíli zdřímnout. Ale kamaráda vždycky rád vidím — a proto pojďme!"

Šli jsme. V dálce přestaly se hory mračit, bílé páry vystoupily z lesů a na nebi se rozzářilo slunce.

Kamarádu jela pusa jako mlýn. Vyprávěl, co všechno zažil, a snad také nezažil, co viděl i neviděl, lhal, až se mu prášilo od úst, ale docílil přece toho, že jsem ho se zájmem poslouchal a tak aspoň trochu zapomněl na svou hroznou únavu.

Aniž jsme se nadáli, byli jsme v malém městečku.

Právě se tam konal jarmark. My jsme ovšem nechtěli nic kupovat, a proto jsme rovnou namířili k hostinci a vstoupili do prostranného, čistého lokálu.

A v tom okamžiku," zahovoří sníženým hlasem Bouček a zatrpklý úsměv usedne mu na rty, "jsem instinktivně ucítil, že jsem u mety svých tužeb. Uprostřed místnosti u bíle prostřeného stolu seděl starý, šedivý foť a vedle něho dívka — jako obrázek.

Sotva jsme vstoupili, mé zraky se s dívkou políbily a můj osud byl zpečetěn, neboť i foť zvedl k nám přívítivý pohled, a tím povzbuzen, přistoupil jsem ke stolu a požádal o svolení, abych si směl k nim přisednouti.

Lesník ochotně svolil. Představil jsem sebe i kamaráda, lesník pověděl své jméno a představil nám dívku jako svou dceru.

"Přišli jsme na jarmark koupit nějaké trety," dodal a usmál se na nás.

"Usedli jsme a za chvíli byla zábava v plném proudu.

Lesník byl hovorný, šprýmovný muž, dívka také brzy rozbázala a netrvalo dlouho a zvedali jsme sklenice, abychom si přitukli na novou známost. Já jsem sice po přestálých útrapách jen s námahou se nu-

tli do hovoru, ale zato kamarád překonával sama sebe a s fořtem si znamenitě notoval.

Mně více než zábava s fořtem zamlouvala se hra s jeho dcerou. Zatím, co ti dva ztužovali sotva vzklíčené přátelství vyprávěním hodně starých anekdot, mezi mnou a krásným protějškem rozvinula se hra očí, při níž jsme si řekli — že jsme na sebe čekali.

V mé hruď vzbudila se samolibost, že tak snadno získal jsem její přízeň — a pohrdlivým úsměškem provodil jsem jakýsi kamarádův vtip.

Usmála se a lehkým pokynem hlavy se mnou v náhledu se ztotožnila.

Ale toto procítění a porozumění duší neušlo pozornosti žvanivého chlubitela. Ulpěl na mně tygřím zrakem, v němž mohl i slepý čísti, že od této chvíle přestává být mým kamarádem a že jest odhodlán svěsti se mnou o tak vzácnou kořist vražedný boj.

Láska a nenávisť plní blínem kalich duše a na čelo vhání chmury, ale Sykavka byl žonglérem v přetvářce. Ani mrknutím oka nedal na sobě znáti nějaké rozladění a jen — pracoval. Bavil dále fořta vyprávěním různých taškařic — až si ho úplně získal. Starý lesák si hlasitě pochvaloval, že se už dávno tak nepobavil a tak znamenitého mládence že ještě v životě nepoznal.

Přes to jsem měl však za jisté, že z tohoto skrytého boje si odnesu palmu vítězství, neboť už jsem si pod stolem stiskl se slečnou ruce a naše oči si řekly, že budeme navždy svoji.

Než krutý osud rozhodl jinak. Do hostince náhle vešla společnost žen a dívek a hned přátelsky se vítala s mou vílou. Když si společnost usedla opodál u stolu, omluvila se a přisedla si ke kamarádkám.

Doufal jsem, že se za chvíli vrátí, ale děvčata měla toho jistě mnoho na srdci, neboť jejich živý hovor neměl konce a má krasavice se neměla k návratu.

Chvíle mýjely mi líným tokem. Nechtěl jsem se účastniti zábavy se

svým mnohomluvným sokem, ani navazovati hovor s jeho posluchačem, který už byl silně namožen, kroutil se a svíjel smíchem nad Sykavkovými "vtipy" a tak jsem zůstal se svými myšlenkami osamocen.

"Což přátelé," rozumuje Bouček, "je to dobrá a velice příjemná společnost tyhle vlastní myšlenky — jen když je rozum na stráži. Ale když tento neblahý hlídač usne a zamilované vidiny zmocní se těla vyčerpaného bezesností, pak ocitá se člověk přímo — v ráji. Směsice hlasů je tu slastnou písní a tichou ukolébavkou, šenkovna, prosycená dýmem tabáku, mění se v pohádkovou síň, naplněnou vůní čarovných bylin, všední okolí, pološerem zastřené, ustupuje a zrakům jeví se všechny krásy nebeských končin, ozářené růžovým jaselem. Žel, tisíckrát žel, že nemá lidská mluva výrazů, aby vyjádřila ten slastný, rajský pocit, který se zmocní člověka, když zamilované přeludy stisknou ho ve své náruči..."

Hle, ta moje čarokrásná vila už svým přítelkyním prozradila své sladké tajemství, neboť zraky jejich se točí po mně, hlavinky se naklánějí, pokyvují a usmívají na mne.

Dívky povstávají, obracejí se ke mně a má drahá, zbožňovaná děvča rozvírá náruč a láká mne k sobě.

"Pojď," volá, "jsem navždy tvá!"

"Nikdy!" vzkřikne v tom Sykavka a vztekle vrhá se na mne.

"Bídáku!" zahřmím a bác — srazím ho pěstí k zemi...

Vřava, hluk, šum — růžové světlo hasne, vidiny mizejí — a hlídač rozum se probouzí. Užasle rozhlížím se kolem sebe.

Kolem mne stojí shluk lidí, šenkýř mne drží za rameno, cloumá mnou a hartusí: "To jsem jakživ neviděl... mladý člověk... ve dne... a tak tvrdě usne...!"

"Ah..." zašumí ve společnosti.

Tfuj!" odplivne si Mrakota, "tak tys tedy usnul?"

"Ba usnul," povzdychne si Bouček a dutým hlasem dodává: "A tvrdě usnul... tak tvrdě, že — mi zatím

čert odnesl nevěstu...! Trvalo dlouho, než jsem se úplně vzpamatoval. Ale potom marně jsem si protíral oči, úzkostlivě se rozhlížel a hledal svou nevěstu.

Marně však jsem hledal v zástupu postav kolem sebe známou mi tvář fořta, andělský obličej jeho dcery a Sykavkovu pihovatou líč s baziliščíma očima. Jako by se do země propadli!

Zkroušeným hlasem prosím hostinského o vysvětlení a hostinský vypráví: "Měl jste hodně živý sen! S počátku spal jste klidně s hlavou k prsům skloněnou, ba usmíval jste se ze spánku. Pak jste však sklonil hlavu na stůl a počal jste chrápati, až sluch přecházel. Tou dobou odešel z hostince pan lesní se svou dcerou. Váš přítel nám zabránil, abychom vás budili, že prý byste beztoho s nimi nešel, nabídl slečně rámě a odešel s ní a s panem lesním. Nechali jsme vás tudíž spát. Ale náhle jste se u stolu napřímil, cosi zlostného vykřikl, rozpřáhl se a prásk — uhodil jste do sklenice, až spadla se

stolu, a jak vidíte, rozbila se na kusy."

Sklesl jsem opět na židli. "Ten zrádce," zaštkal jsem a zhroutil se do sebe. Potom jsem však rychle zaplatil a pln studu a lítosti vypotácel se z hostince."

Bouček domluví a chce se napít, ale když vidí zesmutnělé tváře celé společnosti, ba i soustrast s ním, potměšile se ušklíbne a povídá: "Ale dříve, než se rozejdem, musím vám říci, že jsem jakživ nefaciroval a to štěstí jsem neměl, aby mi někdo odloudil nevěstu...!"

"I ty jeden kujóne," rozkatí se Mrákota, "tak proč jsi nás tu celý večer vodil za nos?"

"Aby nám čas... aby nám čas... aby nám čas ušel...!" notuje si Bouček, pozvedá sklenici a srdečným "na zdraví" t'uká si s celou společností.

Poslední stisknutí ruky děje se pak již u vozů. Kočáry se rozjedou a do ztichlé noci zalétne poslední: "Dobrou noc! Na shledanou! Lovu zdar!"

Exekuce

Napsal F. J. Čečetka

RAJ HOŘEL sluncem v parný letní den, nebe bylo bez mráčku.

Před branou Inářského zámku zastavila skupina rejtářů, se strážmistrem v čele, kteří přivlekli novou tlupu spoutaných selských lidí.

U železných vrat, otevřených dokořán, seskákali rejtaři s koní. Strážmistr dával stručné rozkazy a vojáci hnali surově skleslé, znavené zajatce jako dobytek do nádvoří.

Sešlé ženy, sedící u vchodu při cestě jako slepice, skláněly hlavy, zastíraly tváře a tlumeně zaštkaly.

Před zámkem zahemžili se vojáci, písaři, šafáři i poručníci, přejímali spoutané sedláky od rejtářů.

"Kam s nimi?" pověděl buclatý písař Linhart mrzutě strážmistrovi a hleděl do škarty. "Pivovar, vinopalna i jízdnárna jsou již přeplněny. Do kláštera jich přece nedám?"

"Snad je to poslední úlovek," zavřel strážmistr a stíral pot s plešaté hlavy. "Prohnal nás direktor v parnu, uhonili jsme dvanáct apoštolů v daňčí oboře. Je mezi nimi šenkýř Bílý z Kadova i pytlák Blažej Kolínek, o nějž vám nejvíce běželo."

Písař spokojeně sykl, ušklíbl se a poroučel odvésti nové zajatce do přeplněného "rajčulu".

Prošli ponurou, tísňovou chodbou do jízdnárny ve dvoře, kde bylo narychlo upraveno vězení pro chycené sedláky. Vrata hlídali vojáci s nasazenými bodáky a panský mušketýr, chlap jako hora, býčí šíje a s očima jako vlk. Karabáč držel v ruce a zubil se na novou tlupu.

"Hled'me, tchán se zetěm!" vykřikl posupně na shrbeného muže, jež pod-

píral zdravý silák. "Šenkýř Bílý a Blažejem? Tedy se přece lišák dostal do sklopce?"

Rozvazovali sedlákům pouta a vháněli je do jízdnárny.

"Oddychně si revír i ryby v Kusým a ve Strašidle budou mít pokoj," pochechtával se mušketýr Doubek, když snímal provaz s rukou Blažejových. "Dlouho jsi nám pil, chlape, krev!"

Zavalitý chlapík změřil mušketýra opovrhlivým pohledem, který dýchal silou a podpíral skleslého šenkýře Bílého. Zmizeli za vraty.

V jízdnárně seděli, polehávali i ve skupinách stáli chycení selští lidé. Bylo jich plno v sešlé, šedivé místnosti, bída a strach hleděly jim z očí. Přivalil se nový houfec, známí a přátelé se shledávali v divném místě. Pokyvovali hlavami, vyměňovali teskné pohledy, domlouvali se němě očima.

Daleko široko známý šenkýř Bílý vzbudil největší účast. Politovali Chadimu v sedrané šerce, s dřeváky na nohou, neušel jim ani pramínek ssedlé krve v jeho vráscité tváři.

Blažej dovedl jej pozorně ke zdi a posadil na zem. Ochotné ruce nabíraly vodu z kádě uprostřed jízdnárny a nesly ji k ústům znaveného šenkýře.

"Honili nás oborou jako zvěř," pověděl tlumeně Blažej několika nejbližším. "Celou hodinu nás vlekli v poutech za největšího parna a sešlehali Bílého, když nemohl s místa."

Šenkýř svlažil suché hrdlo, vydechl zhluboka a vypoulené oči smutně se rozhlédly.

Podnikavý kadovský šenkýř, který pro nový císařský patent vedl v kraji Zalesáků odboj proti vrchnosti a pevnou vůlí a odvahou, padl též pá-

nám do rukou? Ani chytrý Blažej, který si měl vzít jeho dceru Tyldu, nedovedl ho zachránit v lesích? Docela i sám protřelý pytlák se dostal do rukou rejtarů? Bylo zle, velmi zle, jak lnářský direktor ostře zakročil a volal na sedláky vojsko pro nic a za nic. Což bylo tak velkým přestupkem, že se utlačení robotníci na panství scházeli a radili, jak se dovolati práva na základě nového patentu? Bylo na pováženou, když páni směle proti nim vystoupili — a konců nebylo možno domyslit.

Rána přišla najednou v samých žních. Sedláci přestali robotovat a hned se celé panství zahemžilo vojskem. Chytali, vázali a vodili selské lidi na zámek do Lnář bez hluku a protestů.

Na kanceláři konaly se výslechy od rána do noci a sedláci se otevřeně přiznávali, že čekali od patentu vysvobození z nevolnictví, úlevu v těžkých břemenech. Direktor se uškleboval, písaři psali, až brky skřípěly, a vojenští páni se mračili. V komisi byl i prohnáný blatenský aktuár Eichler, metla lidu. Přizvali jej, protože mezi rebely octl se i několik poddaných z blatenského panství.

V těsné jízdárně bylo dusno k zaknutí a stále přibývali noví a noví zajatí a selští lidé.

Náhle přihnal muškétýr jakéhosi vyčouhlého koloděje v hadrech, zamával karabáčem a smykl vzpurným chlapem ke zdi, kde ležel šenkýř Bílý.

"Krvaví psi —!" zasyčel umučeně otrhanec, jehož nikdo neznal. "Tyjíš z našeho potu a krve, ale spravedlností se světa nezhladíš!"

A jak se shrnuli sedláci kolem něho, pověděl, že je cizopanský, až z Vrábska.

"Lapili mě u Cernívka na cestě do Bratronic, šel jsem dědovi opláňkovat sádek, aby mu panská zvěř neokusovala stromů," povídal jedním dechem. "Čeněk Kopřiva mně říká a trochu jsem naše pány pálil."

Sedivý šenkýř Bílý hleděl na něj zpytavě zespoda a nemluvil.

"Vyřízli ti jazyk?" obrátil se na něj Kopřiva nad pomyslením hovorný. "Němota polyká slzy a bojí se trochu si ulevit?"

"Co povídat —!" vydechl Bílý a prohlížel ruce, odřené od provazu.

"Nu, jak vás tady robota tlačí, jak jste přetíženi a znuzeni hnusným poddanstvím!"

"Všady je stejně zle," zavrčel Blažej, "dosti jsme se toho už narozbírali!"

"Ale u vás na mezi nevyplácejí, když se na robotě opozdíte s bídným potahem?" vyptával se Kopřiva.

"Jak by ne!" hodil hlavou mladý sedlák Andres ze Lnář. "Kocelovického Vondru docela zmrzačili otkou, že prý jezdil z trucu pozdě ke dvoru."

"Všady je hladová vrchnost stejná," zlobil se opravdově Kopřiva. "Vrhla nás do otroctví a žene poddané cestou křížovou, až klesáme pod křížem. A já myslil, že na Lnářsku, Oselecku a Chanovnicku žije se vám přece lehčeji!"

"Žije!" zahovořil najednou prudce Bílý, až zbrunátněl. "Jsme odríznuti od světa, nikdo neví o Zalesácích, kdyby se potili krví. Dřeme do strhání, plazíme se po hrudách, kobylníci jsou všady stejní! Co si teď počnou samy ženské se starými doma —?"

"Páni přijdou o víc na svých lánech!" ušklíbl se Kopřiva. "Ale dobře jim, ať pojde robota! Nehoní vás tady také pro víru —?"

"Všecko tu bylo," kýval Bílý hlavou. "Také tady našli kacíře, bludařské knihy, byly misie jezuitů, kající procesy, až uštvaní lidé utíkali z gruntů do skal u Slatiny." Stesk byl v jeho hlase.

"U nás je podnes dosti sektářů, scházejí se na odlehlých místech při Vltavě."

"Tady pod rouškou víry již páni upevnili svoje panství, o jiného jim nešlo. Ted' si našli na nás nový bič."

"Jak vznikla u vás rebelie?" Kopřiva zbystřil sluch.

"Jaká rebelie —?" utrl se starý

Augustin z Hajan na zvědavce. "Císař nám chtěl pomoci, vydal patent a my zvonili už po vsích, ve vzduchu poletovala radost vzkříšení. Radili jsme se, vyjednávali — a octli jsme se v rajčulu."

"Prasklo to —?" Kopřiva zat'ál zuby.

"Zavolali na nás vojsko, že jsme nešli na robotu," vydechl Bílý.

"Štvali vás, střeleli po vás v lesích jako po divoké zvěři? Proč jste neutekli?"

"Kam utečeš? Chytili by nás na cizím panství jako tebe," odmítl drsný Kohel z Nedřeva. "Mě odvedli v Čečelovicích od vozu, rovnou v tahle smutná místa."

"A mě našli v podrostu na strání, zradila mě opelichaná, měchatá hajná!" Kopřiva zahrozil do prázdna. "Nejsme však hluché klasy, nebudeme dlouho jísti robotní chléb z otrub. Co podniknete?"

"Už jsme podnikli, ale zradou vlastních darebů v panských službách jsme dopadli!" Šenkýř Bílý se zabral do vzpomínek. "Tak to vždy u nás končí! Prohrál život šamonic-ký Dulík před dvěma sty lety v Blatné, že odpravil zlou vrchnost — a co jiných nepočítaných zašlo v mukách na zámku!"

"Jak to bylo u vás se záhadnou příhodou v Panenském rybníce?" vyzvídal Kopřiva. "Mnoho se o tom mluvilo, ale nikdo nevěděl nic určitého."

"To již je dobrých dvacet let," počítal Bílý, "když musela dcera mlynáře Kadaně z Podhájí na první noc po svatbě na zámek. Potom ji našli ráno utopenou v Panenském rybníce pod Kasejovicí."

"Ale hraběti jste toho nedarovali —?"

"Trochu jej mlynář pošramotil a sám to odnesl. Však už dnes není po mlýně Štulíkové ani památky!"

Šenkýř podepřel hlavu.

"Malá bouře přece byla," dodal Bureš z Hradiště. "Vyprávěl děda, že vyplatil šafáře jeho vlastní holí a pojezdného pobodali."

"A porybného z Tchořovic posadili do mravenčího hnízda," dodal Andres.

"Vzteky má sílu!" svědčil Kopřiva. "Jen se nedat a bít panské psy, kazit jejich zboží! At' poznají cenu chudého člověka! Čím by byli bez nás? Nebudeme-li robotovat, zajdou hladý."

"Dříve tě pověsí!" přerušil jej trpce Blažej.

"Až budeme viset, až nás pobijí, půjdou páni sami na pole s motykou a lopatou?" splácel Kopřiva. "Mouhou žít bez nás? Spojme se a nikdo nás nepřemůže!"

"Všechno jsme probrali, promysleli, ale kam stačíme!" vzdychl hradištský Bureš. "Nač hlavou do zdi?"

"Krátký rozum!" odbyl jej Kopřiva. "Trpět a umřít? Ani nevykřiknout? Jen kdybychom povstali jako jeden člověk, panstvo by hned obrátilo!"

"Darmo posazuješ, prokletí jde s námi!" zakřikl Kopřivu zavazalý Kohel z Nedřeva. "Proroků bylo — a my se zpražili!"

"A přece se nebudu hrbít!" vyrazil Kopřiva. "Což jste hlína tvárlivá, abyste si dali vše líbit? Pryč s metlou lidí!"

Najednou přiskočil kameník Klíma z Polanky k výmluvnému Kopřivovi a hnal se mu po hrdle.

"Psíno —! Vyvrhelí —! Lidičky, máme mezi sebou šepouna!" vykřikoval pobouřeně. "Na něj —!"

Chumel, klubko lidských postav a Klíma řval:

"Je to panský ovčák ze Zavěšina — poznal jsem ho!"

Vrhli se na koloděje a byli by panského vyzvědače rozsápali. Kopřiva vyváděl ze všech nejvíce. Panská komedie byla dobře sehrána.

Otevřela se vrata, vojáci s mušketýrem vrazili do jízdnárny a pustili se do sedláků. Vyrvali jim z rukou proradného ovčáka, bili, padni, kam padni, a pod svou ochranou odváděli lichého člověka z jízdnárny.

Sedláci, zdrcení novou podlostí,

stáli jako němí, pozdě litovali, komu otevřeli srdce.

"Mají nás v hrsti," hněval se Dryml z Paštík. "Od počátku byl mně podivný čahoun povědomý — a ne a ne si vzpomenout! Klíma má lepší oči."

"Je to ovčák Nerad, 'divous' mu říkají," svědčil kameník. "Škoda, že jsme se prodejné duši nedostali na kobytku!"

"My už můžeme věřit jen v ráj po smrti!" Klecatý Bureš svěsil hlavu.

Střídal se náruživé poznámky, sedláci pronášeli obrouble studenou pravdu, vznikal odpor a živý souhlas, jiní zatvrzele mlčeli.

Starý Bílý měl oči plné hrůzy, ustrnul bezmocně. Ubohé srdce dělalo mu dílo a zraky se upíraly tupě v jediné místo na špinavé, udupané zemi.

"Není lásky, není věrnosti, není Boha —!" šeptal pro sebe. "Jsme odsouzeni ke zkáze!"

Zavřel oči a jako ve snu, plném hrůzy, zaslechl zaklínání Blažejovo:

"Kdyby hrom na hromu seděl, tahle panská lest nezůstane bez odplaty!"

* * *

Panští úředníci i sluhové ve Lnářích vypořádávali svoje účty se sedláky.

Počátkem roku 1738 vyšel nový patent o robotě. Utlačovaní poddaní na Lnářsku vyložili si jej po svém a věřili jako vždy, že císař zrušil robotu. Bouřili se, sněmovali a odpřeli ve žních vrchnosti poslušnost. Direktor povolal vojsko, aby je pokorilo a potrestalo. Zatemnělý lid, udržovaný ve tmě, měl slabosti, mnoho jich měl, a trpěl nadlidsky od cizáckých vrchností. Ze zámku jej dráždili, až zahořel.

Vojsko pochytilo sedláky a zavřelo rebely, aby je zkontrolovalo. Ve lnářské zámecké jízdárně čekali nešťastníci na svůj osud. Ke všemu se ještě

bídny vyzvědač mezi ně vplížil a jen odkrýt jejich ledví!

Zmatek vzrostl.

K večeru vešli vojáci do jízdárny, s nimi major a dva setníci. Rozdělovali dle seznamu sedláky do skupin, vedli si úsečně a ostře. Některé znova poutali a odváděli. Mezi nimi byl i šenkýř Bílý, Blažej Kolinec, Dryml z Paštík a Kohel z Nedřeva — patrně nejtěžší zločinci v očích panstva, jak asi pověděl vyzvědač, ovčák Nerad.

Osudový kruh se zavíral.

* * *

V zámeckém parku pod lipami chodil za soumraku mladý aktuár Eichler z Blatné s lnářskou komtesou Clarou. Vznešená slečna, celá v bílém, měla žhavé oči a tajemství mládí v zornících, byla malý, křehký zázrak.

Aktuár, hladký jako úhoř, odložil uctivé rozpaky, když jej bystrá a chytrá komtesa počila svou důvěrou. Zalíbil se jí podnikavý mladý muž, byl to kavalír po její chuti, comme il faut.

"Strýc i teta odjeli, jak vypuklo na panství povstání a já zůstala sama v zámku," štěbetala svěží komtesa s lehkým úsměvem. "Zkrotíte rebelii hrozných sedláků —?"

"Již je u konce, milostivá komteso!" uklonil se aktuár. "Vojsko pochytilo povstalce a teď čeká chátka na zítřejší soud pana hraběte Kaisersteina."

"Jen když jste včas přijeli! Byla jsem úzkostí bez sebe, aby nepřepadli zámek!" vydechla zasněně. "Co soudíte o podivných lidech —?"

"Déracinés — vykořenění!" ohrnul aktuár pohrdavě rty. "Nevolníci, čeledínové malých duší změkli jako vosk, když se jim před očima zabýskaly bodáky."

"Měli jste s hlaváči při výslechu pernou práci?"

"Pracovali jsme plné tři dny bez oddechu, až se dnes akta ve Lnářích zavřela nadobro."

"Jste jistě unaven?"

"Dostává se mi nejsladšího osvětlení ve vaší společnosti."

"A mě těší, že jste přinesl změnu do nudy venkovské hluše. Nemám ráda samoty, nedovedu se opíjet marnými sny. V zámku je nyní veselo! Škoda, že již odjedete!"

"Zítřka dojde k exekuci, jak určil hrabě Kaiserstein."

"Nebude to strašné divadlo —?"

"Naopak, milostivá komteso, velice zábavné! Neškodná výplata na lavici v nádvoří sedlákům na pamětnou, že dýchají pouze z milosti své vrchnosti. Několik větších delinkventů odvezou vojáci do Prahy. Dobře se pobavíte až bude dráb sázeti lískovkou hlaváčům odměnu na poděk za jejich rebelii."

"Podívám se — a budou-li křičet, zapu si uši!" Komtesa zatřásla hlavou, až jí kadeře poletovaly. "A že jsou tak zbabělí, ani jsem nemyslela! Nenašli jste mezi nimi žádného hrdinu?"

"Samí neplodní slabochi, sobci a metají hloupé kotrmelce!" Eichler mávl rukou. "Pouze jakýsi mladý chlapík, Blažej mu říkají, zdvihl hlavu a užímal se svého budoucího tchána. Ta odvaha budila respekt a zato dostane zítřka o deset více!" usmál se aktuár.

Zastavili se u vodojemu pod faunovou sochou.

"U vás je krásně!" vydechl roztočeně Eichler.

"Nepospíchejte tedy od nás!" Pohledy Clary zapalovaly.

"Pozítku musím zase do Blatné." Aktuár vytáhl obočí.

"Pozítku —!" Clara se zamyslela. "Mohli bychom si zítřka vyjetí večer na čekanou," pravila romanticky. "Za jasných nocí jsou lesy překrásné!"

"S vámi všady a velice rád," rozplýval se čiperný kavalír.

Svůdná Eva nabídla s božskou něhou Adamovi jablko a ten po něm dychtivě sáhl. Vždyť její rudé a dychtivé rty mnoho slibovaly! Dlouhý pohled a Eichler políbil její drobnou

ručku. Faun se potutelně uškleboval na sloupku nad vodojemem.

Pěšinou od skleníku přicházel hrabě Kaiserstein, starší, ramenatý muž martiální postavy. Byl zamyšlen a holí usekával hlavy květin u cesty. Ve stínu mocných platanů sedl na lavičku.

"Odpust'te, hrabě mě očekává!" řekla poplašeně komtesa a roztomile se uklonila. "Tedy jistě zítřka večer!"

A již letěla k vzácnému hosti, jenž řídil komisi a soud nad rebely.

Aktuár se rychle vytratil z parku a uvažoval o svém velikém štěstí. Komtesa zaplanula, zkušený záletník poznal to na první pohled. A nebyla plachou, vedla si sdílně, jen padnout do náruče! Nebude to na chvíli špatný románek! Pojedou spolu na čekanou — večer — les a komtesa plná vášně i touhy po dobrodružství! Velebil šťastnou chvíli, která jej přivedla k soudu nad povstalci do Lnář.

Pohvízdoval si, rozhlížel se po nádvoří. Písař Linhart hovořil cosi s vojáky u brány a potom zaměřil k němu, zdaleka jej zdravil. Byl kučeravý, přitloustlý, baculaté tváře jako měsíc v úplňku, jen v nich bystrá očka plovla.

"Tolik vojska ještě Lnáře neviděly?" řekl mu blahosklonně aktuár.

"Přijely ještě dvě škadrony dragounů a hrabě Kaiserstein svěřil mně jejich ubytování," stýskal písař. "Nevim ze všeho, kde mně stojí hlava."

"Stavíte šibenice —?" žertoval Eichler.

"Hrdelní právo má hrabě, ale tak daleko přece nepůjdeme."

"Oddychneme si, až skončí protivná criminalia!"

"Prsty bolí od psaní," hněval se Linhart. "To bylo křížových otázek, lichých žvástů selských, které najednou zastíraly děravou paměť zbabělců a kryly se průhlednou lží. Škoda papíru na examina!"

— "Zítřka se pobaví mušketýr Doubek při výplatě," uškízl se aktuár. "Bude třeba hodně lískovek!"

"Kdo se ještě v poslední chvíli za-

váže k náhradě zameškané roboty, dostane méně," pomrkal Linhart.

"To je nový nápad vašeho direktora?"

"Oh, náš starý kouzelník umí sáhnouti do strun!" zasmál se písař. "Vrchnost odjela, dala mu plnou moc a hrabě Kaiserstein vše podepíše. Já bych se s robotníky tolik nemazal!"

Hovor jejich přerušila uplakaná žena, mladá, hnědá a růžová, jež se k nim blížila s pokorným výrazem.

"Co si přeješ —?" zeptal se jí povýšeně písař a pohleděl úkosem.

"Jsem z Kadova, vdaná dcera šenkýře Bílého," řekla tesklivě. "Jdu prosit za tatínka —" A dále pro slzy nemohla.

"Milá zlatá, to nejde jen tak! Palíčák natropil nám mnoho zla." Linhart se důstojně vypjal. "Zbytečně ses namáhala!"

"Je nemocen a předobrá vrchnost —"

"Nemůže nic dělat, rozhoduje komise," odbýval ji zamračeně aktuár. "Rebelové připravili si sami svůj osud."

Nové stesky, slzy v očích, ale ženské prosby neobměkčily tvrdých srdcí.

"Proč nepřišla Tylda —?" zeptal se potutelně písař.

"Čeká u vrat," pověděla bázlivě selka.

"Na ženicha Kolince —?"

Linhart zkřivil cynicky ústa a pohledem se dohodl s aktuárem.

Šli k vratům a za nimi se vlekla selka, jež měla temné kruhy pod očima, smutný lesk v zornicích a černou pásku na srdci.

"Smilujte se —!" vydechovala polekaně a její hlas byl poprášen těžkým smutkem. "Tylda je nevěstou!"

"Však ji neukousneme," zubil se Eichler. "Na ženicha si trochu počká, Kolínek půjde do Prahy."

U vrat stála jako tichá ovečka Boží ztepilá Tylda, plná a zdravá selská holka. Linhart i Eichler zálibně si ji prohlíželi.

"Medové, šumivé víno —?" pomlaskával aktuár.

"Vino trpké, pytlák Blažej je pokazil," řekl kysele písař a přistoupil k Tyldě, jež nevěděla, kam s očima.

Tiše jí cosi povídal posměšným hlasem a Tylda se rděla, klopila hlavu.

"Přijdu, brzy přijdu," nutil se Linhart do lehkého tónu. "Uvidím, sklapneš-li opět za mnou dveře vašeho sklípku na sadě!"

Děvče bledlo, tajemné oči divně mu plály.

"Pojd', Tyldo, není smilování!"

Selka chopila úzkostlivě sestru za ruku a odváděla ji rychle od zámeckých vrat.

Oba lovci žen se šibalsky usmívali, hleděli za nimi.

"Hezká koroptvička!" pověděl Eichler. "Nemáte tady o chutné ženy nouze?"

"Holky nám rychle vadnou," sděloval zkušený Linhart. "Po dvacíti již odkvétají, zchudnou jako plané růže u cesty. Tylda je z lepších, ale růže má mnoho trní."

"Pohořel jsi —?"

"Ted' je výhra na dlani!" Písař zamnul ruce.

Ze zámku vyšel břichatý direktor na krátkých nohou, brejličky mu zablýskaly — a rovně k oběma úředníkům. Jak se blížil kolébavým krokem, vyhlížel ustaraně, obočí měl zdviženo. Šli mu vstříc, uctivě zdravili.

"Na hlavní jsme zapomněli!" volal chraplavě zdaleka. "V kuchyni jsou bezhlaví! Máme raky, kapry, štiky k zítřejší hostině, ale úhoř nám chybí!" Nabral dechu, zastavil se a vykládal dále. "A hrabě Kaiserstein mně řekl výslovně, jak se těší na úhoře, jimiž je Lnářsko tak proslulé! Chápete mou situaci, pánové? Porad'te, co dělat, jak zachránit dobrou pověst našich rybníků?"

"Pošleme do Blatné, pane direktore," pověděl bez rozmyšlení Eichler. "Tam o ně v Topiči a v Lomnici není nouze."

"A myslíte, pane aktuáre, že u nás

nejdou?" Direktor se vypjal a nazdvihl po starém zvyku svoje brejličky. "Plno jich je u nás, že by jimi řeku zastavil — a kuchařky nedostaly jediného! Jaká by to byla hanba, aby si Lnáře vypůjčovaly úhoře z Blatné! Ne, ne! Děkuji za dobrou vůli, ale úhoře si opatříme doma stůj co stůj! Hrabě Kaiserstein se na ně těší — a zítra budou na stole!"

"Podzámecký porybný —" upozorňoval Linhart.

"Dostal svůj díl," přerušil jej direktor. "Nemohl prý žádného ulovit — taková smůla! Nevyzná se v tom — a že by tady mohl nejspíše pomoci zatrolený pytlák Blažej Kolínek! Ten prý je umí chytat, za chvíli má plný džber!"

"Máme pytláka v rukou, už nebude škodit v rybnících ani v lesích," pravil uspokojivě Linhart, jemuž byla k smíchu najednou taková starost o úhoře, když jiných ryb s dostatek.

"Vidíte, Eustachu — a dostal jsem dobrý nápad!" Direktor podepřel boky. "Pošleme toho lumpa ještě dnes k rybníkům na lov úhořů — a byl by v tom rarach, aby nějakého nepřinesl!"

Písař i aktuár hleděli na něj vyjeveně, zatrnuli nad d'ábelským nápadem.

"Ten by se nám jistě nevrátil!" osmělil se odporovat poplašený Linhart.

"Odvážný pokus!" zamyslel se aktuár. "Pro úhoře dáti v sázku tak znamenitého delinkventa!"

"Proč ne —?" pochechtával se chrčivě direktor. "Půjde s ním silná stráž, nepustí ho s očí."

"Nedůvěřuji protřelému chlapíkovi ani dost málo!" odpíral písař. — "Snad najdeme k lovu úhořů někoho spolehlivého mezi našimi lidmi?"

"Nic na dlouhé lokte! Stanto pede! Úhoř pro pana hraběte se musí honem připravovat!" mával direktor rukou, jako by odháněl každou námitku. "Pokusi-li se Blažej o útěk, ať jej vojáci hned zastřelí!"

"Ve tmě —?" poznamenal aktuár.

"Noci jsou jasné, nemůže utéci!"

Direktor se zahryzl do svého plánu.

"A odepře-li nám hlaváč tuto službu?" zachraňoval Linhart situaci.

"Od toho mám vás, Eustachu, abyste jej získal! Slibte mu svobodu, ženitbu, peníze — slíbit můžete všechno a úhoř musí býti za každou cenu pro hraběte. Těší se už na něj a pro Lnáře, kde máme tolik rybníků, byla by to nesmrtelná ostuda, kdyby nepohostily vysokých pánů ani úhořem!" trval direktor houževnatě na svém úmyslu a dodal jadrně: "Jděte, promluvte s Kolínkem — ať kuchařky dlouho nečekají!"

Písař pokrčil rameny a s bezradným vztekem odcházel, aby vyplnil rozkaz.

"Eustachu!" volal za ním ještě direktor. "Můžete jíti i vy se stráží a s Kolínkem k rybníkům, abyste na vše dohlédl! A bez úhoře se mně nevracejte! Adieu!"

"Nesmím dříve domů, dokud úhoř tady nebude!" Direktor se nachýlil důvěrně k aktuárovi. "Žena prolévá v kabinetě horké slzy, že jsem se pro marinovaného úhoře tolik zlobil. Ale ženské nerozumějí, že je přání hraběte Kaisersteina svaté, dnes je to přece první velmož po císaři!"

Zavěsil se v paži Eichlerovi a šli zvolna do blízké panské hospody.

* * *

Od časného rána 24. srpna 1738 byl Lnářský zámek na nohou.

Vojáci v plné zbroji, s nasazenými bodáky stáli v řadách od brány až k poschodí. V nádvoří se tiskl do kouta sražený shluk lidí, kolem sochy Neptunovy začernaly se postavy selských zajatců. Byli špinaví, otrhaní, strhaných tváří a s děsem v očích.

Čekali na svůj osud z panských rukou.

Stranou stálo několik rychtářů v tchořovicích s mašlemi, v dlouhých, modrých kabátech s cínovými knoflíky — vzory poslušnosti, dobře zapsaní v panských análech.

Šeptem si povídali o nové příhodě,

kteřá se odehrála v noci u nového rybníka a rozechvěla celý zámek. Blažej Kolíneck utekl silné stráží, vykoupal prašivce písaře — a jako by se země po něm zavřela. Tušili, že odvážný pytlák účtuje s pány za ostatní, a v prsou se rozlila tajná radost.

Písaři pobíhali, mručeli, čtli jména a blatenský aktuár zastupoval Lorenze. Spílal v duchu d'ábelskému chlapovi Kolíneckovi a litoval písaře, ležícího v horečkách.

Pytlák provedl šílený kousek. Pět vojáků a písař s ním u rybníka — a odvážný silák hodil písaře do bahna, skočil do vody a zmizel stráží s očí. Stříleli, volali — a po Blažejovi nebylo památky. Kéž by se byl utopil! Vojáci vrátili se schliple bez vězně i bez úhořů, přivlékli jen zdrčeného písaře, s něhož kapala voda jako z hastrmana, a blátem byl důkladně obalen. Ostuda se tutlala — a přece se hned roznesla zpráva po panství. Však ostatní sedláci i za vzpurného Kolínce dostanou díl! A zbojník neujde daleko, zatykač jde za ním.

Vojáci přihnali nový houf z pivovaru a vinopalny. Rozčilení rostlo, v rozhodné chvíli srdce se třásla v hrudi.

Vážně odbíjely hodiny na záměcké věži osmou. Vojáci hnali sedláky do velkého sálu v poschodí, dunivě se rozléhaly těžké kroky po schodech.

V čele sálu na stupni za zeleným stolem seděla komise. Páni v tuhém šatě hleděli ztrnule jako nepodařené sochy, zlaté límce se leskly, laloky se zdouvaly. Tlustý a lysý direktor s brejličkami hleděl jako sedm čertů, noční příhoda mu dodala. Hejtmáně píseckého kraje, vytáhlý a dolíčkovaný baron Willani a prošedivělý, klidný Dohalský, přijeli v poslední chvíli a pročetli soudní akta. Vyschlý důchodník, s krhavýma očima a vymydlený, vyholený aktuár Eichler z Blatné doplňovali komisi.

Ozdobné křeslo uprostřed i něko-

lik jiných sedadel byly dosud prázdné.

Sedláci se rozestavili, jak jim poručeno, vojáci je sevřeli s nasazenými bodáky — divadlo bylo připraveno.

Za zeleným stolem rozlétly se dveře, důstojníci vcházeli. Za svou suitou vstoupili obřadně vysoký hrabě Kaiserstein, promodralé tváře, pronikavých zraků, přímý a dřevěný, pohněvaný Jupiter, rakouský grand, triumfující násilí. Ostruhy mu zvonily a v rukou se mu rozehrál bičik se stříbrnou rukojetí.

Členové komise povstali. Kovově tvrdé zraky hraběte rozhlédly se pohrdavě i pátravě po zástupu a obočí se mu ještě více naježilo. Povrchně se uklonil členům komise, usedl na křeslo uprostřed.

Páni se chvíli radili a v sále bylo ticho jako před bouří.

Potom povstal nemožně dlouhý baron Willani, držel škartu v ruce. Četl šislavým hlasem a hodně zadrhovaně císařský dekret, jímž byl hrabě Kaiserstein jmenován komisařem na místě císařově, i hrdelním právem pověřen, aby utišil selské bouře a potrestal viníky.

Zdvihl se Kaiserstein, bičiku nedal z ruky, a v pohrdavém mlčení prohlížel si zajatce.

"Sedláci!" pověděl úsečně a úmyslně těžce. "Milostivý císař vydal patent o robotě a mnoho vám ulevil. Denní robota snížena na deset hodin a v tom je i dvouhodinný odpočinek. Máte volnou koupí i prodej a zaplacená kontribuce zapíše se vám do zvláštních knížek, abyste věděli, zač platíte. Co chcete víc?"

Odmlčel se, nahlédl do papíru a pokračoval s důrazem:

"Tolik dobrodiní pro poddané — a přece našli se mezi vámi zpozdlí odbojníci, kteří nebyli spokojeni a veštvali vás do rebelie! V čem jste jednali proti zákonu, ukázaly výslechy na kanceláři a tyto dokumenty zašle krajský úřad do Vídně, aby milostivý císař uviděl, jak si dove-

дете vážit jeho dobrodiní. Hanba, ostuda pro vás!"

Nová pomlka a potom hlas jeho zesílil.

"Vrchnost je od Boha a již myšlenkou na odpor proti ní dopouštíte se neodpuštělného hříchu. Protestovat se nesmí proti nařízení, žádá se na vás slepá poslušnost. A co jste udělali na Lnářsku i Blatensku? Nešli jste o žních na robotu, dopouštěli jste se násilí na panských služebnících, ano plenili a pustošili jste panské zboží. Zbloudili jste a falešně vykladači pocítí na vlastní kůži následky. Milostivá vrchnost vám odpustí, ale zákon odpustit nemůže, trestu neujdete!"

Přísným výkřikem skončil, bičík se třásl v jeho ruce.

Nato aktuár Eichler četl dlouhý seznam viníků z jednotlivých vsí a rozhodnutí komise.

"Většina deliktů, právě uvedených, trestá se šibenicí," dodal na konec. "Pro jiné viny je ztráta majetku na časy věčné, koule k noze a pouta na ruce. Ale komise zachovala se k vám milostivě a tresty vaše z důvodů lidskosti značně zmírnila. Za své provinění půjdou svůdci na veřejné práce do Prahy, ostatní dle výše deliktu obdrží rány holí od desíti do padesáti. Zameškaná robotu se ovšem nahradí, ztráty na vrchnostenském majetku zaplatí, jak bude každému vyměřeno."

Mezi sedláky proletěl záchvěv. V kulatých slovech bylo zabaleno trapné překvapení. Hluboké vzdechy povídaly, co vědí páni o životě těžkém jako kámen, co jim známo o dřině robotníků, o jejich bídě a smutku? Do úzkých vehnali zoufalé lidi, aby jim ještě více přitížili. Kdož ví, zda i patent neměl stejný účel? Pánům nelze věřit!

"Slyšeli jste, jak milostivě bylo s vámi naloženo," pravil ostře Kaiserstein a vztyčil se v celé velikosti. "Chcete dle patentu robotovat a poslouchat svou vrchnost?"

Ani hlas odpovědi, sedlákům se zadrhla hrdla.

Páni se na sebe podívali, direktor se ošklíbal, na čele hraběte vyvstal zlověstný mrak. Tiše zaklel, rudé skvrny vyskočily mu v tváři.

"Řekněte všichni hlasitě: 'Ano!'" osopil se stroze.

"Ano!" ozvalo se slabě smutnými, pohřebními hlasy jako vzdech k smrti odsouzených.

"Složili jste slib věrnosti a nyní jste na milosti vrchnosti!" potvrdil Kaiserstein vynucený slib.

"Za veliké dobrodiní měli byste urozenému panu hraběti Kaisersteinovi nohy líbat," promluvil vysokým hlasem direktor. "Vyprosil jsem vám však milost, že smíte vznešenému pánu políbiti šos a pánům komisařům, kteří měli s vámi mnoho práce, políbíte ruce."

Vojáci utvořili potupnou ulici a hnali sedláky za sebou ke stolu.

Pokoření líbali Kaisersteinovi šos jeho kabátu a komisařům ruce, hodně vysoko zdvižené. Páteř se těžko ohýbala, bolest se nemohla překousat, ale nebylo vyhnutí, nikdo nebyl pardonován.

Když byla ponižující procedura u konce a komisaři si umyli ruce, poručil vztekle direktor:

"Na kolena! Tři prsty pravé ruky vzhůru!"

Kdo se honem nesehnul, toho srazili vojáci pažbami k zemi.

"Říkejte zřetelně za mnou!" poroučel nenávisně direktor a četl přísahu.

"Proti císařskému patentu i proti své vrchnosti dopustil jsem se vědomě přestupku a lituji toho z plna srdce. Přísahám, že se za přísouzený a zasloužený trest nechci nikdy a nikomu odemstívat, že budu bez odporu svědomitě vykonávat uloženou robotu, platit pořádně kontribuci i dávky, svou vrchnost ctít a za ni se modlit. K tomu mi dopomáhej Bůh Otec, Syn a Duch Svatý. Amen."

Mučili a sráželi lidskou důstojnost do prachu, s ošidnou mstivostí zašlapávala mstivá síla chud'asy jako červy těžkou botou.

A potom došlo k exekuci.

Dole v nádvoří pod sochou Nep-
tunovou u hrubé lavice čekali vojáci
a hromotluk mušketýr Doubek s ote-
pí lískovek.

Nízké nebe bylo zacloněno mra-
ky, zámecká okna plna diváků. Ko-
misari s rabětem Kaisersteinem po-
stavili se do otevřených arkád, aby
dobře viděli, jak svědomitě udílí
dráb sedlákům pardus. Dravčí oči
jen svítily.

Nastala chvíle zoufalství, lidské
nicoty a satanského bezpráví.

Jak to byl svět za tisíciletí zbudo-
ván? Co se to dalo v podbrdském
kraji v době, kdy psal metropolitní
děkan Martini z Prahy kancléři, hra-
běti Františku Kinskému do Vídně,
že se země sbírá z ran ke cti a slá-
vě Boží? Komu záleželo na ubití
národa?

Vojáci přivedli na dvůr urostlého
sedláka, postavili jej k lavici.

"Petr Andres — dvacet ran holí!"
četl s důrazem strážmistr těžká slo-
va ze seznamu, abecedně sestavené-
ho.

Jako katani vrhli se vojáci na sed-
láka, biřící svlékali mu zelenou ka-
zajku. Tahanice a dralice, statný
muž se bránil potupě. Ale kam sta-
čil!

Strhlí jej, vázali k lavici — to
byl již tichý jako ovce.

Zasvištěla mušketýrova lískovka,
strážmistr počítal rány:

"Ajne — cvaj — draj —"

Zoufalé výkřiky, skřeky, nářek
i kletby přehlušily zvuky bubnu. Sed-
lák se zmítal, řval — rozčilující scé-
na.

Dokonáno — vojáci odvlékli zni-
čeného muže do jízdního vozu.

Na řadu přišel drobný chalup-
níček Batěk — deset ran!

Aktuár Eichler stál s komtesou
Clarou na chodbě u okna a nenuce-
ně se bavili.

"Není ten člověk nemocen?" ze-
ptala se najednou komtesa, když při-
váděli k potupné lavici skleslého šen-
kýře Bílého z Kadova.

"Nebezpečný člověk se přetvařu-

je." vysvětloval jí aktuár. "Rozsekat
rebelu a simulanta!"

"Pohybuje ústy —!" Komtesa se
vyklonila.

"Snad se modlí — trochu pozdě!"
ohrnul aktuár rty. "Snad nám spílá!"

Dopadly rány, stařec omdlel v zá-
chvatu bolesti. Polili jej vodou a od-
nášeli.

"Nevzpamatuje se —?" Něžná
komtesa se zarazila.

"I vzpamatuje se!" zasmál se
Eichler. "Felčar jej vzkřísí a kus je-
leního loje brzy jej uzdraví. Kdyby
nebyl takový chadřaba, dostal by se
na tři měsíce ke kolečku jako rož-
mitálský Sadílek."

"Co je to kolečko —?"

"Na pražských šancích příkovou
rebelu ke kolečku, aby vozil hlínu."

"A podlehně-li —?"

"Žádná škoda!" usykl lhostejně
aktuár. "Sedláci jsou podšité kůže,
nezaslouží soucitu. Rustica plebs op-
tima flens! Kdyby se zmohli, je po
nás veta."

Z nádvoří dolehly nové kletby, kví-
lení, jakýsi kudrnatý chlapík krvá-
cel na lavici.

"Nelíbí se mi to!" šukbla sebou
komtesa a zahradila si uši. "Podíva-
ná k omdlení!"

Ubíhala do zasklené verandy a
Eichler šel s úsměvem za ní.

Po tři hodiny ubíjeli páni zoufale
beznadějně lidi a potom smývala čel-
ed' v nádvoří prolitou krví.

* * *

V zámecké jídelně kolem stolů v
podkovu sestavených, bylo rušno.

Hostiny po exekuci zúčastnili se
mimo hraběte Kaisersteina také kraj-
ští hejtmane, důstojníci a panští ú-
ředníci se svými ženami a dcerami.
Švarné dívky bručivého lesmistra,
Čilka a Blažena, v pestrých sukních
a damaškových živůtcích, s načechra-
nými rukávy, obsluhovaly hosty a roz-
sávaly smích.

Hrabě Kaiserstein byl v nejlepším
náladě a vyřázel se s komtesou Cla-
rou, sedící po jeho boku. Planoucí

mládí na něj znamenitě účinkovalo, že zapomněl i na touženého úhoře.

Výbojně veselá Clara, pták uniklý z klece, uchvacovala svou roztomilostí, až se důstojníkům sbíhaly sliny. Stará "mašle", francouzská společnost, trnula hrůzou, jak její svěřenka zapomíná na všecku etiketu a aktuár Eichler, daleko na konci podkovy mezi starými pány, jen po očku se díval na komtesu, záviděl hraběti společnost křehkého poupěte.

Při jídle se mluvilo ovšem nejvíce o selské rebelii, o starostech šlechty, Küniglů na Lnářích, Szerényiů v Blatné a Kolovratů na Březnici.

"Kdo by řekl, že i u vás jsou bouřliváci?" obrátil se hrabě na direktora, jenž seděl proti němu a nestrhl s něho oči. "A tvrdé hlavy!"

"Milosti, vyšel již třetí patent a vždycky se naši Zahoráci zdvihali, rojili!" vybuchl tlouštík. "Tady jsou hrozní mudráci, rozumbradové, ve všem hledají hnidy. Misera plebs contribuens! Leta žijí mezi nimi a dosud jsem jich neprohlédl!"

"Staly se chyby — a zase bude nyní na čas pokoj," usklíbl se hrabě. "Bouře je ve vzduchu, šíří se převratné ideje. Nového patentu se již nebojte a držte svoje stádo na uzdě!"

"Pan direktor má nejlepší vůli!" zazvonil smích komtesy.

"A přece na vše nestačím," vzdychl všemocný pán panství. "Kláda, trdlice i osel robotníkům zavšedněly."

"Jesuité vám pomáhají?"

"Pomáhají, ale jsou od nás trochu daleko. Svatá Hora má svoje kouzlo, Zalesáky však těžko véstí k poslušnosti a poníženosti. Je v nich cosi stále pohanského, mají divoké srdce."

"I nás nakazili!" Komtesa vycenila bílé zoubky.

"Neskuhrají, neplazí se?" žertoval hrabě. "To se mi na nich právě líbí!"

"Ale co řekne náš ječmen na Kamenici?" vzdychl direktor. "Leží už tři neděle!"

Jídelnou zahřměl bouřlivý smích, smál se i sám direktor.

"Prohráli bitvu, dostanete obilí

brzy na humno!" těšil jej baron Willani.

Direktor se rozjařil a rozpovídal se, jaké kousky mu poddaní natropili, jak vypouštěli panské rybníky, jak dávali kravám ze dvorů přesličku, aby dojily krev, jak jindy mazali dobytku jazyk cibulí, aby nežral — zkrátka, co mohou nejhoršího, to že na panském provedou.

"Šibalové!" pochechtával se hrabě. "Proto asi arcibiskup volá na Rožmitálsko Němce z Bavor?"

Bylo by nejlépe poněmčít celé Podbrdsko!" zavrčel direktor. "Ale s našimi hlaváči nepořídí ani arcibiskup!"

Hovor se přenesl na jiné pole, komtesa zvala hraběte na podzimní hony. Při tom šlehla očima po aktuárovi na dolním konci stolu.

Eichler vděčně kvitoval její pohled. Nálada stoupala, když komtesa zahrála na spinet a zazpívala unylou písničku.

"Mezi hvězdami zrozena, s paprsky luny slétla na zem —" opakoval si hrabě slova její písně a mezi lichotkami položil jí najednou otázku:

"Srdce je zdravo —?" A přivíral oči, jako by s ní měl zvláštní plány.

Odpověděla provinilým úsměvem a sklonila něžně hlavu. Mohl si vybrat, co mu libo.

"Klausura na venkově rozhodně vám nesvědčí," hovořil důvěrně.

"Také pozoruji," zasmála se laškovně. "A ke všemu mezi rebely!"

"Nebojte se!" uklidňoval ji. "Teď bude klid a pokoj, otroci polezou po zdi. Na podzim shledáme se ve Vídni?"

Sličná, pěstovaná Clara podala mu ruku na slib a hrabě ji dlouze líbal jemné prsty.

V nejlepším objevil se nenadále kurýr na zpoceném koni, zarazil v nádvoří.

Po chvíli měl hrabě štafetu v ruce. Roztrhl obálku, četl a mračil se.

"Mansfeld nás volá na Dobříš," pověděl mrzutě. "Není vyhnutí, je to nutné, bezokladné. Pánové," obrátil

se k důstojníkům, "nasedat! Čeká nás dnes ještě dlouhá cesta!"

"I tam je rebelie —?" zeptal se pobledlý direktor.

"Vzbouřenci chystají se v noci na zámek," řekl stroze Kaiserstein a chvatně se loučil.

Dole v nádvoří svolávala polnice vojáky.

* * *

Na samý večer stál lehký povoz v nádvoří zámku.

Komtesa Clara připravovala se na čekanou, aktuár Eichler měl ji provázet. Čekal již na ni netrpělivě v plášti u hlavních dveří.

Po dlouhé době sběhla po schodech živá a svěží, v zeleném obleku, závoj přes hnědý klobouček, šál přes ramena. Sladce se na aktuára usmála a roztomile žvatlala o svém romantickém plánu.

Eichler těžko skrýval svoje vzrušení a jen zářil v opojení.

Osobní myslivec stál u vozu jako svíce. "Milostivá komteso, k Černé jedli —?" zeptal se uctivě.

"Pro mě a za mě!" Clara hodila hlavou a vstupovala do vozu.

Aktuár usedl vedle ní, širokoplecí osobní myslivec s rozježeným knírem se vyhoupl ke kočímu. Bujně spřežení vyletělo z nádvoří na silnici.

"Něco pro nás chystají v naší komoře!" Komtesa se nachýlila k aktuárovi. "Pohodlný poseď je na stráni při srnčím ochozu. Mne však dnes neláká vysoká, ale úplňková noc," hovořila mazlivě, "mám svoje rozmary."

Eichler zachycoval její úsměvy i utajenou zář zraků.

Kočárek hrčel mezi poli, která se táhla do dálky, minul ovčín a rozlehlý rybník. V dálce se zamodraly hřebety s kuželovitými vrchy, lesnaté chlupy.

Byl vlahý podvečer, sametové temno kladlo se do kraje.

Komtesa kypěla nápady, líčila svoje pocity, že ji její kavalír nestačil sledovat. Cítil její ztajenou vášeň a rozkoš krve vlévala se mu do žil, sladká manna kanula mu do srdce.

Západ vyhasínal, kraj bral na sebe melancholický nádech. Hvězdy jako kapky rosy vyskočily na nebi.

"Večer, na jaký se nezapomíná!" přizpůsoboval se aktuár náladě své společnosti při prchavém doteku její ruky.

"Záleží na vás, aby to byla pohádka!" řekla záhadně a usmála se milostivě.

A hned se zase rozpovídala o Studené pasece, kde za ranní šoulačky složila májového srnečka. Hovořila o jezevčích norách, vzpomněla na historku s pytláky.

"Máte u sebe zbraň?" zeptala se laškovně.

"Dvě turecké pistole," odpověděl hrdě Eichler.

"Mohu se tedy na svého kavalíra spolehnout?"

"Úplně, milostivá komteso, nezklamou vaší důvěry!"

"V našich lesích je bezpečno a hajní ostražití. Nebude tedy váš úkol obtížný. Jezdím často na čekání a v komoře "U černé jedle" jsem jako doma, sama vás dnes provedu."

Neztichla, kladla bláznivé otázky, myšlenky a výbuchy její byly jako vítr a Eichler nestačil obsáhnouti hranice její duše. Jen vyznamenání byl si vědom a na něm chtěl dále stavěti člověk, chtivý úřadů i moci. Povýšenec ze selského pytle byl již syt ustavičného klanění, dávno zapomněl, že se jeho otec vlekl po panských hrudách. Vjížděli do jakési vsi, u cesty se chýlily roztrhané chalupy, každá na jinou stranu. Komtesa upozorňovala, že otvory ve vratech jsou stílnami na zvěř, která přichází až ke stavení.

Stavěl se překvapeným, třeba to znal dobře z mládí.

Za vsí přibýlo soumraku, bělavá mlha bloudila po kopcích, předměty se schoulily do sebe, větřík čechral mazlivě čelo.

Přivinula se k němu jako v zemdlení a její přítulnost vháněla mu krev do hlavy. Jemně ji k sobě přitiskl a náhle ucítil živý oheň jejích úst, krev se mu hnala do hlavy.

To byl jen mžik a hned se vzpamatoval. Což kdyby se osobní myslivec náhle ohlédl? Nabyl zase své jistoty.

Objevil se hřeben s bludnými balvany a potom přišel les, ztuhlý v tajemné nehybnosti. Ze vsi dolehly zvuky klekání.

Najednou povoz zastavil, byli u pěšiny, kterou se šlo k posedu ve stráni.

Komtesa první pružně vyskočila, myslivec podával jí brokovnici.

"Počkejte, Štěpáne, tady u kočáru!" poroučela mu Clara proti zvyku. "Znám dobře cestu, brzy se vrátíme!"

Štěpán otevřel ústa v podivu nad jejím novým dobrodružným rozmarem. Nesměl urozené lehkomyšlnici odmítovat — a pak byl s ní aktuár z Blatné.

Komtesa zmizela na stezce v mlázi a Eichler za ní. Šlo to hodně ostře. Překročili potok s olšovím a stoupali v temnu pod vážnými sosnami. Hráz palouku, zaleskl se rybník v ostrůvku, stromy stály v bezvětřném mlčení.

Clara sem tam se zasmála, dodávala kavaliru odvahy, obracela se k němu s rozjiskřenými očima.

"Za chvíli jsme u cíle," pravila něžně. "Jste dobrý střelec?"

"Princ Jindřich to o mně říká," nutil se aktuár do veselé nálady. "Ale dnes ve vaší blízkosti za sebe neručím."

"Je to náš útěk ze světa!" zazpívala v houští. "Blížíme se srnčímu ochozu "U černé jedle", kde se mi naposledy šesterák zlomil v ohni. Na památku mám jeho parůžky."

Byla žhavá, bílá noc, měsíc plál, nikde hlásku ani šustotu, jen kdesi v lese pták divně vykřikl.

Hovor ztichl, neměl významu, komtesa chvátila, mizela v jemné mlze a opět se objevovala. Aktuár popíral strach a pátilo jej, kam ji čerti nesou, jaké vyražení shání.

Lezli do stráně, vykotlaný buk, obcházel zbloudilý balvan.

Náhle se aktuár vyděšeně zastavil,

komtesa vyrazila tlumený výkřik. Jako strašidla vyvstaly před nimi temné postavy s načerněnými obličejí — a jejich ruce šly hned po nich.

Chlap jako hora stiskl aktuárovi hrdlo. Hrdina Eichler jen zachropěl a padl na kolena.

"Vem tě d'as! Odevzdej duši d'áblu!" slyšela zděšená komtesa kletby a silné výrazy.

Zbojníci cosi s aktuárem kutíli, odvlékli jej za balvan — a Eichler ani nedutal. Výpad byl náhlý, zaplavila ji vlna úžasu a potom slabě zaštkala.

"Ani hlásku — nebo tě srazím!" zasyčel jí chlap do ucha a zaklel.

Vadla strachy, olovo měla v nohou a chvěla se na celém těle. Doháňelo to k šílenství, v hlavě se jí mátlo. Něčeho podobného dosud nezažila. Urážlivé posměšky, nejhorší slova metali jí ve tvář a ruce jako štráfy železa pevně ji držely.

Uviděla odstrojeného aktuára, ruce rozprážené a uvázané k jakési tyči — a hnali jej se stráně mezi stromy.

Vykřikla, červeň studu zavalila její tváře.

"Neječ! Hluchá noc ti nepomůže!"

Chlap se splhlými vlasy na černém čele strhl jí šál s ramen.

Krutí a bezcitní lidé vzali jí brokovnici, střevíčky stáhli a zahodili, šat pořezali i potrhali. Jako divoši si vedli a zasypávali ji hořkým posměchem.

"Opovážíš-li se vykřiknout, živa neodejdeš!" vmetl jí ještě kdosi ve tvář — a strašidla zmizela.

Zhýčkaná komtesa, bosa a otrhána, potácela se za stromy. Smysly otupěly, krev barvila její ret, stékala kapka po kapce.

Žalostně zvedena klesla do příkopu. Závoje se jí rozestřely před očima, síly její byly u konce. Tma se jí zavřela nad hlavou v těžkém, bezvědomém snu.

* * *

Svět se vyrovnával ve své žízni po spravedlnosti.

K ránu odvezli polomrtvou komtesu do zámku.

"Padouši!" běsnil direktor nad strašnou událostí.

Záhada zůstala však nevysvětlena. Nikdo o ničem nevěděl — a kde kdo o tom mluvil.

Co jiného mohli čekat rozsévající hořkosti, závisti, zrady, lži a přetvářky?

Jen se šeptalo o exekuci, kterou provedl v strašné noci Blažej Kolinec s nebezpečnými chlapci. Nechytili ho, zmizel s odvážnými hochy v hlubokých brdských lesích, aby se mstil pánům.

Komtesa Clara stonala, dlouho sto-

nala a zapředena do snů mlčela o svém pokoření. Pro ni bylo choulotivé tajemství zcela jasné. Oko za oko, krev proti krvi! Hnusno jí bylo při vzpomínce na zbabělého aktuára. Stále jej viděla, jak se naháč potácí s tyčí na rozprážených rukou mezi stromy.

Na mučedníka si zahrál a ještě povýšil, ale Claře nesměl na oči. Ze všeho zbyl černý smutek, v zámku bylo dusno k zaiknutí.

Odjížděla ze Lnář k Vídni v den, kdy uplakané keře v parku sténaly ve větrné honičce.

A panští otroci?

Přežili pány pro svobodu milionů lidí budoucích.

Čestný dar

Napsal Ignát Herrmann

ELIKÝ TEN DEN konečně se probudil a s ním vše, co jen ve starobylém městečku Makovicích dýchalo. Tehda ani největší ospalec nemohl zaspat, neboť Makovice chvěly se v samých základech. Chvěla se kostelní věž, až v komůrce hlásného pod bání poskakovaly skleničky a hrnečky na polici a staré švarevaldky (hodiny, vyráběné ve Schwarzwaldě) se posínuly na křivo, následkem čehož také neúnavné kyvadlo se zapotácelo, ještě několikrát nepravidelně se zamotalo a pak nadobro se zastavilo. Chvěla se i radnice, věkovité stavení s obšírnou, převýslou střechou nad vyčnívajícími zčernalými trámy dubovými, radnice, která se podobala staré pečlivé kvočně, kolem níž ostatní domy, domky a domečky i pouhé chajdy Makovic tulily se jako drobná kuřata. Vypadala skutečně ta převýslá střecha radničná jako roztažená křídla kvočny, a skoro by se pod ní byla mohla ukrýti polovina domků makovických. A chvěla se zvláště chatrnější stavení, až jejich majetníci a obyvatelé úzkostlivě vzhlíželi ke stropům, s nichž se drobila mazanice. Jen městský zednický mistr a takto stavitel Romuald Čahoun nesdílel úzkostlivý ten pocit, neboť předně bydlil v pevném, solidním (důkladném), vlastní rukou vybudovaném domku na kraji Pražské ulice, za druhé pranic by se byl nehněval, kdyby třeba polovička města se sesula. Bylo by to bývalo pěkné práce, panečku, na několik stavebních sezon (období) — abych to řekl po pražsku. Neboť v Makovicích vůbec žádné stavební sezony nebylo. Tam nikdo neboural a nestavěl a

bylo věru ku podivu, proč také mají Makovice městského zednického mistra čili stavitele. Stavělo se tam jenom někdy, když náhodou cosí vyhořelo, málokdy však hořelo, neboť občané makovičtí nebyli pojištěni a dávali tedy na oheň pozor. Bylo by jim hořelo na vlastní útraty, a takových marnotratníků tam nebylo. Ani "Boží posel" tam nikdy nezapálil. Oblast makovická náležela k oněm šťastným končinám vlasti naší, kde se hrom skoro ani neukáže. V tom snad jest vysvětlení, proč městský mistr zednický Romuald Čahoun velmi často říkával:

"Tady je zatracená existence pro stavitele! Do toho aby už hrom třískal!"

Skutečně, jemu by několik vydařených, dobře mířených hromů bylo pomohlo na nohy.

A kterak se neměly celé Makovice chvít, když obecní ponocný Matyáš Pajda pozdravoval vycházející den hromnými ranami z hmoždírů?

Zahřmělo jich celkem šest. Střihali sice všichni členové slavnostního, na rychlo ustaveného výboru, kdy vyleti rána sedmá, osmá a devátá — neboť tolik jich mělo být — ale střelba umíkla a tři rány zůstal Matyáš Pajda dlužen. Vysvětlilo se později, proč. Ponocnému Pajdovi, starému vysloužilému kanonýru, působila střelba tolik rozkoše, že po prvních zdařilých výstřelech prachu pořád přidával, až při šesté překročil dovolenou míru. Následkem toho jeden z obou hmoždírů při vypalování šesté rány praskl a utrhł rozjařenému střelci malík. Tato náhoda nesmírně pokalila slavnostní náladu střelcovu, kterýž se hned potom zuřivě a neuctivě vyjádřil, aby mu ti blázni dali s další střelbou pokoj —

ba, vyjádřil prý se mnohem hůře, a jen vzhledem k těžkému úrazu svému unikl stihání pro nesmírné zlehčení a uražení celého slavnostního výboru, v jehož čele byl sám purkmistr pan Žezula; i proto unikl, že svědectví jediného svědka urážlivého výroku, zvoníka Straky, při značné jeho nedoslýchavosti nemohlo být rozhodující a pasák Tonda Pazderů, který chytal vystřelované špunty, byl znám jako kluk nemravná a prolhaná. Zkrátka, Matyáš Pajda zanechal střelby a jal se hledat utržený malík, ježto prý po čerstvé ráně by mohl zas přirůsti, jak dokazoval vždy městský chirurg (ranhojič), kovářský mistr Hromotluk. Utržený malík však nebyl nalezen a později Matyáš Pajda věru si nebyl jist, zda ho nějakým nedopatřením a v roztržitosti již dříve nenabil do hmoždíře; jinak si naprosté jeho zmizení nemohl vysvětliti.

Konečně šest ran také stačilo. A když bylo zjištěno, že zbývající tři rány vůbec již nevyletí, spěchal slavnostní výbor, aby vyřídil další punkt slavnostního pořádku. Z městské střelnice vytáhla kapela městských střelců makovických a za ní četa občanských gardistů, ozbrojených až po zuby, arci střelnou i sečnou zbraní poněkud již staromódní. Ale makovičtí nepotřebovali nejnovějších vymožeností v tomto oboru. Občanských rozbrojů, neřku-li revolucí, které by měly býti kroceny zbraní a utápěny v krvi, nebylo v Makovicích a nehrozily ani do budoucna. A střelbě do terče vyhovovaly posavadní předovky docela. Krom toho nutno povědět, že tehda vůbec nebylo módou zavádět každý druhý měsíc nějakou novou rychlopalnou ručnicí v armádě, ba, také armáda bojovala ještě puškami starého systému. O verndlovkách, venvlovkách, at' neřeknu manlicherovkách, ještě nikomu se ani nesnilo. A tak tedy vlastně přece jen makovičtí ostrostřelci měli zbraně moderní.

Velebným pochodem brala se hostovost makovická s hudbou v čele k

městu, prošla branou, přešla náměstí, proplekla se ulicemi hlavními a pak i vedlejšími, tedy všemi, co jich v Makovicích bylo, a vrátila se na náměstí, kde před radnicí po několika úsilovných pokusech velitelových, aby rozmaširovanou svoji četou zastavil, skutečně také zarazila. Nebo když makovičtí střelci se jednou rozkročili a rozešli, bylo věru nesnadno přimět je, aby se ztišili a v pádném pochodu svém se ukrotili. Ať trpěl kdo pakostníci nebo dnou a jinými toho druhu nemocemi: když překonal první bolesti nezvyklého pohybu, vlastní setrvalostí hrnul se pak dále. Vypadalo to pak jako nezkrotná bouře, a makovičtí občané — kterým nebylo dopřáno cti, aby sloužili pod slavným praporem střelců městských — pohlíželi s hrdostí na ozbrojené spoluobčany své a říkali si na potkání:

“Ano, tyhle na někoho poslat, panečku, tak ho zalehnou!”

Byl to dost případný obraz. Makovická garda, třeba že snad nebyla opanovala pole střelbou nebo dokonce bodákem, zalehnout mohla. Aspoň ušlápnutí byl dost obyčejný úraz, který potkal nejednoho neopatrného chodce nebo diváka pokaždé, kdykoli střelci městští vytáhli. A to bylo pouhé ušlápnutí! Kterak teprv zalehnutí!

Četa stanula před radnicí, kapela postavila se do kruhu a hrála dále. Všem tomu dohromady říkalo se “budíček”. A věru, kdyby již Matyáš Pajda svými hmoždíři nebyl celé město probudil, bylo by se to nájisto podařilo městské kapele a jejím nástrojům. Zatím však Makovice dávno byly vzhůru, všechna okna na náměstí byla plna košilatých. Jen ti, kdož byli povoláni, aby zveličili slavnost dnešního dne, spěchali z domů a domků v černých úborech, s kokardami na prsou nebo s fábory, vlačícími jim s ramen. Byli to členové měst'anské besedy, čtenářské besedy, zpěvického spolku, hasičského spolku — nu zkrátka, skoro každý, kdo nosil kalhoty, byl členem

některého z městských spolků, a všichni ti spolkové vytáhli dnes "in corpore" (hromadně), jak znělo heslo, aby se včas dostavili před radnici, po případě před školu, po případě před faru, každý na své stanoviště, kde měli být předsedy, náčelníky, velitelé a jak jinak se nazývali první funkcionáři jejich, zformováni v úhledné řady, čtyři řady, zástupy a tak dále.

A když se to všechno uformovalo, když stál každý na svém místě, přehlédli ještě jednou a co nejstarostlivěji náčelníci mužstva svá, pronesli několik polohlasných rad, pokynů, povolali některé novější černé kalhoty dopředu a strčili ošumělejší dozadu, odkašlali si, popotáhli si vesty, povytáhli manšety z rukávů kabátů a povelili pak:

"Čelem na pravo (nebo na levo), pochodem pó—chod!"

A všechna ta tělesa, jedno dřív a druhé o chvíli později, hnula se a jako jeden muž brala se k radnici, kde se měla připojit ke střelcům a kde se měl zřídit a sešikovat celý průvod. Každý ve městě věděl, co nastává. Vědělo se již celý týden, že nadchází slavnost velebná, slavnost, již měl být uctěn jeden z nejzasloužilejších rodáků makovických, ale toto slovo je slabé. Z nejslavnějších — a poněvadž Makovice nikterak nebyly úrodné na rodáky slavné, byl on věru sám a jediný nejslavnější, ač byl krajanům svým donedávna téměř neznám, aspoň mladším a nejmladším, a staršími dávno zapomenut. Narodil se skoro jenom pouhou náhodou v Makovicích, vychodil tam jenom několik tříd elementárky a odešel, ještě pouhý chlapec, když otec jeho byl jinam přeložen. Stopy jeho zmizely, málokomu bylo známo, že stanovená jeho dráha životní vedla ho kamsi do Nového Města ve Vídni, kde vychodil školu další již v drobné uniformě, a pak jím smýkal osud z města do města, z posádky do posádky, ano, dokonce s bojiště na bojiště. Neboť muž ten mladí-

kým i mužným životem svým žil v době častých a dlouhých válek.

Zkrátka, byl to Jeroným Sekavec ze Sekanic, nyní generál jízdy. Se-stárl ve vojnách a v poslední bitvě byl raněn. Byl sice zachráněn a vylhojen, jak se pravilo, přece však zranění jeho bylo takového rázu, že vojenskou službu dále zastávat nemohl, i šel do pense, pokryt slávou, medailami, a navždy častně zapsán v armádní historii, v řadu hrdin udatně bojovavších za krále, za říši, za vlast.

Byl pozván, aby se na zbytek života usadil ve Vídni; bylo prý mu i nabízeno čestné sídlo v kteréś invalidovně a dokonce i velitelství nad ní; někteří starší soudruzi lákali ho do Štyrského Hradce, tohoto eldoráda (ráj pozemský) všech pensistů, ale generál Sekavec ze Sekanic zamítl s díkem šetrným nabídnutí prvé i druhé, zcela bez okolků třetí, a rozhodl se, že zbytek života svého stráví v Makovicích. Neboť teď, když mu hlava byla sešedivěla a když dráha jeho vojenská neblahým zraněním navždy byla skončena, uzavřena, rozvažuje, kam by se měl na poslední dny své uchýlit, pocítil v srdci svém neskonanou touhu po Makovicích. Tam se zrodil, tam zaznívala k němu první něžná slova z úst milující matky, tam počal ssát první nauky z prsu matky Vědy, tam tčkal se svými sourozenci a rostenci, tam hrával si na vojáky — nu zkrátka, tam letělo nyní jeho srdce. Ó, nestalo se tak poprvé. Často vzpomínal Makovic, tohoto dějiště chlapeckého skotačení svého, této krajinky, nad níž smálo se slunce jeho šťastného, bezstarostného dětství, ale marno bylo vzpomínati. Život vedl ho jinými cestami a žádná nesměřovala k Makovicům. Nebyla to krajina strategicky důležitá, nebyla to pevnost, ani posádky tam nebylo, aby kdysi, aspoň na chvíli, povolání jeho jej tam bylo zavedlo. Byl to kout, kam nejenom že nezabouřila lítice války, ale kam nedolehly záležitosti vojenské ani v dobách míru.

Nyní však byl svoboden a rozhodl se, že se usadí v rodišti. Stáří bývá někdy dosti pošetilé a doufá, že se shledá aspoň s kusem svého mládí, když se vrátí na místa, odkud bylo vyšlo. V tom se zklame naprosto, arcí, a mnohdy se zklame i ve všem ostatním. Jenerál Sekavec však byl muž otužilý a nebál se ničeho. Záměr jeho nezůstal utajen, aniž také jemu na utajení záleželo. Propuklo to, když pojednou byl prodán malý zámeček, někdy loviš hrádek jistého kavalíra, který — jak říkali v Makovicích — vymřel nejen v mužských, ale i ženských potomcích. Zámeček ten ležel malou čtvrthodinku od města.

Kdo ho koupil? Nu, přijel jakýsi advokát z Prahy a všechno vyřídil. Pro koho jej koupil? A teď to prasklo: pro jenerála Sekavce.

Sekavec, Sekavec! Staří pamětníci mnuli si čela a brzy to vymnuli, zvláště když se pan farář podíval do matriky. Vždyť on je zdejší rodákem! Ted' byly nakvap sháněny zprávy o něm, a brzy ho měli tak tak pohromadě, jenerála Sekavce. Hrdinu, kolem něhož se vznášel a čpěl mrak dělového dýmu. Přijede!

A tu vznikl prvý nápad, aby mu byla připravena ovace (veřejná pocta) hned při příjezdu.

Ale to jim jenerál zhatil. Jednoho dne, podvečer, města se ani nedotknuv, přijel na svůj zámeček. A byl tu již tři dny. Původní záměr změnil se trochu, ovace uvítací byla arcí zmařena, ale krajané a rodáci usnesli se na něčem ještě velikolepějším: podají jenerálu čestný dar.

Tím, že zvolil Makovice za sídlo své, vyznamenal je. Vždy budou Makovice spojeny s jeho jménem a jeho jméno s Makovicemi. Je slavným vojákem, hrdinou, zaslouží si, aby taky Makovice přišly se svojí poctou. Ó, však přijdou. Ba, už jdou. Dnes! A podají mu čestný dar.

To vše věstily výstřely z hmoždíků na návrší za městem, budíček, rojení všech spolků, kde který byl, a vůbec

počátek dnešního dne. Každé dítě vědělo, co nastává, jediný jen člověk v Makovicích nevěděl nic: jenerál Sekavec. Bylo to pochopitelné. Přijel a posud ze svého zámečku nevyšel a tedy nikdo z obyvatelů okem ho nespátril. Tak tedy nic a prapranic nevěděl, nic netušil, a když zahřměly výstřely Matyáše Pajdy, vytrhl se ze spaní, naslouchal, zdvíhl se namáhavě s lůžka, přibelhal k oknu a hleděl k městečku a k návrší, kde se šestkrátě zakouřilo z hmoždíků, a zarachotil drsným, chraplavým hlasem:

“Co je tam čerti berou?”

Ó, kdyby byl věděl, že to vše náleží jemu a že za krátko vyhrne se z brány slavnostní průvod, který mu přináší nejen ovací, ale i vzácný čestný dar!

Ale jenerál neměl ani potuchy. Makovičtí dovedli překvapovati. A jenerálu mělo se dostati překvapení neočekávaného.

II.

Všechn ten před radnicí shromážděný a na povel k pochodu čekající výkvět občanstva makovického chvil se nedočkavostí, jako se chvěje mladá, odpočinutá a dobře vyspalá armáda před bitvou. Všem trhalo to nohami a čas tak zdlouhavě míjel. Bylo teprv osm hodin. Někteří hodnostové přes tu chvíli zaměřovali k purkmistrovi a doporučovali, aby se již vyrazilo, naproti čemuž obecní tajemník velmi naléhal, aby se vyčkalo až do hodiny deváté.

“Pánové,” mluvil ke všem netrpělivým, “přece nevlezeme k jenerálovi do postele, abych tak řekl. Neví o ničem, nechystá se na nás. Také ho nemůžeme vyrušiti při snídani. V devět hodin, pánové, ano, to bude slušné. To je hodina návštěv.”

Jak vidět, hodina visit v Makovicích byla zcela jiná než v Praze. Což vyplývá z toho, že Makovice pravidlem se probouzely v létě již o páté, nanejdl o šesté hodině. V Praze by deputace našla mnohého oslavence v posteli ještě o desáté.

Ale konečně také poslední dlouhá hodina se schylovala. Zraky všech upíraly se na věž, na ciferník hodin, jejichž delší rafiie překročila již je denáctku a velebně postupovala ke dvanáctce. A ted' — ted' dopadalo kladivo na největší zvon ve věži zasvěcený svatému Sylvestru.

"Bim — bim — bim —" hučel "Sylvestr" nad městem i krajinou.

Purkmistr řekl několik slov obecnímu tajemníku Varhulovi a tajemník rozběhl se, aby upozornil, že v nejbližších vteřinách zazní povel. Mávaje vysoko nad hlavou bělorudým praporečkem, poskakoval podél řad, jako by seděl na koni, a hlasem, jež zvláštním stažením krčních svalů smáčkl a stlumil jak sordinou (dusítko strunových nástrojů), provolával do zástupů:

"Pozor, pánové! Už vyrazíme! Vykročí levou nohou, pánové, levou nohou!"

Krky všech ztopořily se, hlavy seděly jak na stopkách, zraky upíraly se na purkmistra, který sebou hnul, aby se postavil v čelo průvodu civilního, neboť prvním článkem byla vlastně ozbrojená moc makovická.

Pan hejtman Kačírek vykřikl tenkým, pronikavým hláskem svůj povel, střelci vykročili; pan kapelník Studený zatleskal do rukou, tváře hudebníků se nadmuly; "plukovní tambor" Slonbídlo vztyčil svoji kovanou hůl s postříbřenou makovicí jak malá kostelní báh, kapela spustila. Tu se rozkročil také pan purkmistr, a již duněla tvrdá i měkká dlažba makovická pod sterými, pádnými kročejí nadšených občanů, kteří vyšli, aby vzdali hold slavnému rodáku.

Byli málem u brány, ba šik ozbrojenců ztrácel se již v její klenbě, když tu náhle purkmistr trhl tajemníkem, který vedle něho kráčel jak pobočník, a zvolal:

"Vedeme ho?"

Tajemník vytřeštil oči, otevřel ústa. Ne, na to zapomněli. A již vykřikl pan purkmistr:

Stát! Stát lidičky — počkat!"

Zapomněli na čestný dar!

Již se prášilo za tajemníkem, který utíkal k obecnímu dvoru.

Budiž řečeno na omluvu makovických, že nebyli prvními, jimž chyběla hlavní věc. Stalo se nejednou, že byl pořádán banket na oslavu zaslužilého občana. Dostavili se všichni pozvaní, jen oslavenec nepřišel. Byly svatby, na něž přišel kde kdo, zvědavců byl plný kostel, z hostí nechyběl ani jediný, jenom ženich nepřišel.

Bylo tedy i nedopatření makovických prominutelné, tím spíše, ježto bylo lze napravití je včas, díky nápadu páně purkmistrovu.

Tajemník již byl zmizel ve vratech obecního dvora, prach jím zviřený pomalu se rozptyloval a padal již k zemi. Netrvalo dlouho, tajemník zas vyrazil, zviřil nový mrak prachu, a hned potom ozývá se od obecního dvora dusot. Klusem blížil se čestný dar, vedený s obou stran dvěma obecními zřízenci, zvláště oděnými pro tuto slavnost. A poněvadž měl čestný dar čtyři nohy, netrvalo dlouho a doběhl průvodu, v němž hned za purkmistrem a městskou radou zaujal příslušné vynikající místo.

Čtvernohý čestný dar — to byla věru myšlenka, na niž Makovice mohly býti hrdy. Byl to oř, bělouš, s ohonem, jenž se skoro dotýkal země.

To byla myšlenka obecního tajemníka, kterou však obratně podvrhl purkmistrovi, následkem čehož byla přijata, jednohlasně schválena a uskutečněna.

Když se vynořil návrh, aby jenerálu Sekavci byl podán čestný dar, bylo dalším pomyslením nejbližším: jaký? Tot' pochopitelné. Ledaco již bylo podáno jubilantům a oslavencům. Ale co jenerálu Sekavci, jehož vkus byl zcela neznám? Řídící učitel obecné školy navrhoval zlaté péro, ale ještě včas poukázal kdosi k tomu, že vlastně péro nebylo nástrojem, kterým jenerál životní svůj úkol plnil, a řídící učitel návrh odvolal. Bylo navrženo dále, aby jenerálu podali čestnou šavli. Byl to dar

doští případný, ale návrhu tomu opřel se vši silou jediný puškař a zbrojír makovický Pistola, který neměl na skladě žádných čestných šavlí. Navrhováno sem tam, nic však se nelíbilo. Kdosi zvolal: "Album!" — Nešťastného muže toho vyhodili ze schůze a zbavili nejen všech občanských práv a hodností, ale i všech občanských ctností.

A tu tedy vzchopil se purkmistr, jemuž obecní tajemník již chvíli byl něco našeptával, a řekl vážně, slavnostně, ač poněkud nesouvisle:

"Pánové! Navrhuji dar, který nejenom v dějinách naší obce, ale také panu jenerálovi, jakožto vojínu, který se proslavil a jehož hodnost přináší podobné vlastnosti, následkem čehož kůň jeho významu je důstojný! Pánové, je to jenerál jízdy a víme, že kůň pod ním je vlastně jeho druhou přirozeností, a ačkoliv jenerálové se dávají do pense, koně ne. Pročež myslím, pánové, že přes pokročilý věk třeba si ještě rád vyjede na procházku a bude sloužit zdobě města a povznesení návštěvy cizinců, když z nás někdo bude jezdit na koni. Jemu to přísluší, pánové, po dejme mu darem koně!"

"Výborné!" vykřikl po této řeči purkmistrově nejmladší učitel, který měl k obci zadáno o drahotní přídavek, a strhl svým nadšením všechny ostatní. Jako jeden muž odhlasoval slavnostní výbor jenerálu Sekavci ze Sekanic čestným darem koně. —

Usnesení výboru stalo se náhodou ve chvíli neobyčejně příznivé. V krajském městě meškal tou dobou cirkus, kterýž pro nedostatek píce odprodával část živého svého "fundu instruktů" (příslušenství) a na buben přišel také vysloužilý bělouš tak zvaný polštářový, kůň pečlivého cviku a rovněž umoudřeného věku. Nebylo ani za nehet pochyby, že právě takovýto kůň je pro jenerála jak stvořený. Měl hřbet široký a pohodlný a byl to "chodec" docela bezpečný, žádný divous a ztřeštěnec, aniž snad jankovitý.

Toho koně komise makovická svě-

domitě prohlédla a za přiměřený peníz vydražila.

Ted' tedy vedli jej, čestný ten dar, který byl strávil minulé tři dny v těžkých dumách ve zvláštním oddělení obecní stáje, nevěda, proč byl zaveden v neznámá tato místa, a netuše nic dobrého. Jaká mu kyne budoucnost, po slavné minulosti? A skoro se v něm zachvěla každá žilka děsem, když pomyslí, že by v Makovicích byl koňský řezník.

Ale když mu dnes ráno proplekli hřívu stužkami bílými, červenými a modrými, když mu také kořen ohonu ovázali širokou mašlí, když mu vycidili kopyta Biningrovým leštídkem, tu se koňská jeho duše rozveselila. A když jej pak na povel obecního tajemníka vyvedli ze stáje, když se otěží jeho chopili dva zřizenci, převlečení za štolby (podkoní, koči), ověšení samými fábory, tu milý valach radostí zařechtal a kráčel jako do tance.

Mnozí obávali se, že se poplaší a něco vyvede, až zazní hudba, ale to ho neznali. Když zahřměl buben a zařinčely talíře, když spustil bombardón (veliká trouba basová), a zaječel klarinet, hodil bělouš jen hlavou, střihl ušima, zajískřil očima — a nohy mu hrály jako strunky. Bylo zjevno, že hudbu miluje.

A tak beze vši nehody došel průvod až k zámečku, posledních tři sta kroků také již bez hudby, aby se předčasně neprozradil. Zde společným úsilím hejtmana Kačírka a obecního tajemníka zřízen kordon (řetěz vojenských stráží), pod okny pak bytu jenerálova postavil se purkmistr, po jeho pravici kůň, po levici obecní tajemník. A na dané znamení spustila ted' kapela nejkrásnější vojenský pochod, jaký jen v archivu měla.

"Tisíc láter!" ozvalo se z nitra zámečku, ze světnice, pod jejímiž okny stál právě purkmistr. "Kam až sem to ke všem čertům — — !"

Ozvalo se dusání a brzy potom objevila se v okně hlava jenerálova.

Panečku, bylo zřejmo, jak jest pře-

kvapen. Zíral na zástupy spolků, na četú střelců, na kapelu, na purkmistra, na koně. Větší a větší udivení zračilo se v jeho tváři, snad i rozpaký, nebo teď vznesla se jeho levice a kroutila mohutný levý knír, načež ji vystřídala pravice a kroutila pravý knír.

Dozněl pochod, nastalo hrobové ticho.

Obecní tajemník tůkl do purkmistra, purkmistr odkašlal, popotáhl si vestu, sklonil hlavu, odkašlal opětne, povznesl hlavu k nevysokému oknu a z jeho stísněného hrdla drala se slavnostní řeč, jak obecní tajemník napolídal:

“Excellenci! Vaše Blahorodi! Ví-táme radostně onen den, kdy jste se rozhodl, že chcete umřítí mezi svými rodáky. Toto vaše rozhodnutí naplnilo nás vznešenými pocity. Sledovali jsme po všechna léta život váš, činy vaše, které byly podestlány vavřínem. Válečná vřava vyzněla, duše vaše, odkládajíc vítězný a zkrvácený meč vojevůdský, zatoužila po odpočinku. A kam zatoužila? V onen kraj, v němž jste poprvé otevřel oči k životu, který věstil slávu a nesmrtelnost. Z našeho lůna jste vyšel jako mládenec nevinný a zas vracíte se do něho pokryt jizvami. Krvácel jste za zeměpána, za vlast, za nás. Budiž vám nehynoucí sláva!”

Tajemník pohnul za zády praporečkem a kordon za ním hrněl jako bouře:

“Sláva! Sláva! Sláva!”

Purkmistr, povzbuzen tímto úspěchem řeči své, pokračoval již směleji, opakuje po tajemníku:

“Válčil jste a činy vaše rozsévaly slávu otčiny. Jste slavným synem národa svého, přicházíme a snažně vás žádáme: buďte nám bratrem, neboť jsme jedné krve. Zásluhy vaše byly odměněny způsobem, který není v naší moci. Ale také my jsme vám něco dlužni a přicházíme, abychom vám dluh svůj splatili čestným darem, kterýž je vás hoden. Prosíme vás, abyste jej přijal z naší ruky.

(Tajemník mrkl na štolby, kteří s valachem popošli ku předu.) Čím hrdinská vaše postava vynikala ve vřavě válečné, tím necht' vyniká i na zbytek života vašeho, tráveného v míru mezi námi. Jako vás nosil oř v čele pluku vašeho, necht' vás hrdě nosí i mezi námi občany, kteří jsme hrdí na vás, nejslavnějšího rodáka našeho. Sláva vám, sláva, sláva!”

“Sláva, sláva, sláva!” hrnělo množství za purkmistrem. Hejtman Kačírek velel “vzdejte čest!” — střelci smekli ručnice s ramen a přirazili je ke hrudi, plukovní tambor Slonbídlo vztyčil hůl, kapela zahrála hymnu.

Za řeči purkmistrovy zmizel s tváře generálovy výraz udivení. Chápal po prvních slovech, oč běží, hlava jeho sklonila se poněkud, ruce opíraly se o zídku pod oknem.

Hudba umkla, generál zas povznesl hlavu a promluvil:

“Pánové, na zdar! Řečnit nemím, ale tohle mne těší! Předešli jste mne. Vlastně jsem chtěl přijít, abych se vám ohlásil, ale dříve jsem chtěl odpočinout. Chůze mne poněkud namáhá. Přišli jste dřív a je vás hodně. Dobrá! Doufám, že se budeme dobře snášet. Stojím o dobré kamarádství, to je vojanský zvyk. Doufám, že máte dobré pivo ve městě. Na venkově vařívají mnohdy břečky. — Oč vás prosím: aby mně tu zdejší skotáci netartasili pod okny. Mám rád ticho. Máte-li tu policajta, rád mu dám na pivo, aby ty haranty přeháněl!”

Jenerál Sekavec zamnul mocné kníry, rachotivě zakašlal a pokračoval:

“Tak tedy ten valach je pro mne? Děkuju vám. Dobrácké zvíře nějaké. Hádám, že je mu nanejvýše patnáct, šestnáct let. Ale byl dobře ošetřován, to je vidět. A je mi nějak povědom. Vídal jsem takového šimla před léty ve Vídni v Prátru, byl to polštářový kůň cirkusový. Náramně se mu podobá, je také tak pohodlný — záda jako kanape. Kdo má jen trochu rovnováhy, s toho ne-

spadne. Povídám, pánové: děkuju za dobrou vůli, ale přijmout ho nemohu — vzdal jsem se jízdy koňmo nadobro. Je mi teď milejší pohodlný landauer.”

“Excellenci!” zaúpěl pod okny purkmistr. “To nám nedělejte! Přinášíme vám ho ze srdce.”

“Věřím vám, pánové,” hovořil generál. “Ale povídám, nejezdím už na koni. Je mi to poněkud obtížné. Snad nevíte, že jsem byl raněn —”

“Víme, excellenci,” naléhavě odpovídal purkmistr, “ale uzdravíte se zas, a pak, až se vám zachce, vyšvihnete se na něj — —”

“Přestal jsem sebou švihát, pánové,” pokračoval generál. “Jsou rány, z kterých se člověk nevyliže, a ti kujóni tam dole dalí mi takovou. Vidím, pánové, že se vám musím ukázat. A také vám ruku stisknout. Posečkejte trochu.”

Jenerál se otočil, dosti pračně, a

z pokoje ozývalo se dusání. Pak bouchly nějaké dveře, pak ještě jedny. A trvalo chvíli, než ve vratech parku, jímž obklopen byl zámček se tři stran, objevila se postava starého vojína.

Opíraje se o silnou hůl, kráčel trhavými kroky, jako automat.

V purkmistrovi, v městské radě, v členech slavnostního výboru zatajil se dech, jakmile shlédli celou postavu jenerálovu.

Oslavenec, zpozorovav to, usmál se nakysle, a podávaje purkmistrovi volnou levici, řekl rachotivě:

“No, vidíte, pánové, že toho valacha nemohu potřebovat! A krmit ho zadarmo — ?”

Jenerál Sekavec ze Sekanic měl obě nohy dřevěné. Jeho někdejší vlastní, jež mu byl taliánský granát urazil, odpočívaly kdesi u Solferina.

O tom však makovickým neřekl dříve nikdo ani slova.

Napravená křivda

Napsala L. Grossmannová-Brodská

AVALITÝ STATKÁŘ

Kousal vykračoval si kvapně po zaprášené návsi přímo do hostince "u Zvonečků", kde nalézal se též obecní úřad. Před chvílkou právě kulhavý Vojtěch, obecní zvoník a ponocný byl u zvonce pod lipkami odzvonil a vešel-li Kousal na nějakou tu sklenku pěnového piva, tož zajisté jednalo se o cosi velice důležitého.

Hostinský a spolu starosta Mužík, sedě v šenkovně za stolem při obědě, právě s chutí obíral do zlatova vypečené husí stehýnko. Vida vstupovati jednoho z nejbohatších a nejváženějších sousedů, starosta nenuceně si utřel pomastěné rty i ruce o modrý kapesník, rychle vstal a odšoupnuv nejbližší stoličci, přivětivě se tázal: "Tak budeme si přát sklenici čerstvého od čepu?"

"Eh, nepřicházím sem proto," Kousal vyhlížel nad míru vzrušeně a jeho masitý obličej přecházel do brunátné barvy.

"Přihodilo se u vás něco?" se zájmem otázel se Mužík.

"Však uvidíte a uslyšíte; chytli jsme u nás zloděje."

"A — áh —" udiveně protáhl hostinský.

"A jdu k vám, jako k starostovi, abyste mi ho pomohl zjistiť."

"Kdo je to? Je zdejší?" dychtivě vyzvídal starosta.

"Je to Klimeš —"

"Ten? Hned půjdu s vámi, sousede, jen zavolám ženu, aby mě zde zastala."

Vyběhl rychle přes úzkou chodbu do kuchyně, odkudž v malé chvílce vyšla kyprá, boubelatá hostinská; aniž by se dříve otázala, vzala sklen-

ku a natočivši v koutě u výčepu piva, postavila před Kousala.

"Nebudu pít, nemám žízně."

"Ale jděte, pantáto, to by bylo! Takový boháč, přijít do hospody a nedopřáti si ani kapku chmeloviny, a doutník si také zapalte, aby vám spíše ušla chvíle, Anton zde bude co nejdříve," švitořila růžová, kyprá paníčka, kterou mnozí sousedé hospodskému záviděli nejen že mu donesla slušné věno, ale byla jak se říká k živnosti a uměla s lidmi jednati. Mnohý již k vůli pěkným očím paní hostinské a jejímu přívětivému úsměvu učinil v hostinci větší útratu než by chtěl. Jinak to byla žena počestná, pracovitá a hospodárná a dala se jí vytýkati leda veliká strojivost; chtěla se vyrovnati všem vůkolním bohatým statkářkám a také svého muže k tomu přidržovala, aby dbal na sebe. Smáli se tomu lidé povídající si o tom, kterak Mužíkovice jeden k vůli druhému se fintí, ale že byli oba mladí, nedávno se vzali a jinak dobrosrdeční, valně jim toho nikdo nezazlíval.

Však již vracel se Mužík, který si zatím připnul čistý límec a oblékl jiný kabát; Kousal dopil a zamířil ke dveřím.

"Tak s Bohem, Marjánko, dej tedy pozor a kdyby přišel četník, abych mu potvrdil knížku, at' počká." — —

Hostinec Mužíkův nalézal se na jedné straně široké silnice, kudy po celý den se netrhlo počestnými pěšími i jízdnými, spěchajícími do blízkého okresního města. Po obou stranách nalézaly se malé domky řemeslníků. Chalupy a statky stály něco níže, tam, kde široký vyjezděný úvoz zabíhal do vysokých, hustých olšin, vroubících šťavnatá luka, za nimiž

se nalézala obecní pastvíska.

Když Kousal se starostou přecházeli zaprášenou silnici, lidé houfně vybíhali z domků, věděli, že se něco stalo; vyběhla prve z kuchyně starostovic děvečka, aby protější krejčově zvěstovala, že půjde pantáta ke Kousalům "chytat zloděje", a mžikem rozlétlo se to po obou stranách tiché dědiny.

Od práce, od oběda vstávali lidé, kupíce se před stavením, za okny, na dvorku skupina zvědavých žen vykukovala přes nízká vrátka a v dlině tluhlářové účedník Ferda dokonce vylezl na stůl, aby přes hlavy tovaryšů, tlačících se u okna, také něco zahlédl.

S dětmi na rukou, neb s rukama zástěrou obalenýma, rokovaly ženy o události, o níž bližšího nic žádný nevěděl. I starostová dychtivě pohlížela na ten podivný sběh, ale vědouc, jak se od muže vše dozví, jakmile přijde, spokojila se tím, že se zálibným úsměvem dívala se za svým Antonem, kterak on u vědomí úřední své důležitosti kráčet po boku Kousalově a tu a tam nazvedl kulatou čapku k pozdravu. Slušel jeho přítloustlé postavě oblek z drobounce kostičkované prací látky, jaký právě jen mohl si popřáti hostinský, jehož žena práce a žehlení nelitovala, kdežto druhé sousedky považovaly to za zbytečné namáhání, když měly tolik práce v hospodářství, v domácnosti i na poli.

Říkaly: "Což ona, ta Mužíková, parádnice, jen by na muže stále prala, škrobila, žehlila a sama se vypíná, že i paničky úřednické předčí hojností a drahotou svých obleků. Nevídáno, pro koho se strojí, je-li už vdána? U svobodného děvčete je to něco jiného, ale takhle —"

"Nechte ji, však ono ji to přejde, až jim na kolébce něco zapláče," říkali jiní.

"Kdož ví, budou-li mít děti, už je přes dva roky vdaná a vrána ani čáp posud u nich ani nezavadili."

Tak mluvily vesnické sudičky. Rozumí se, že nalezla se vždy nějaká

dobrá duše, která za skleničku sladké rosolky hned za tepla to Mužíkové donesla. Leč hostinská byla dosti moudrá, aby se proto nehoršila a jen říkávala se smichem:

"Inu, to říkávala již moje babička, že jest mnohem lépe, když lidé člověku závidí, než-li aby ho litovali, a je to také svatá pravda! Proto mě nebyde, že se umím pěkně vystrojít a pak — koupím si to za hotové a proto nikomu nic do toho není."

Jak vidět dle této řeči, hostinská od "Zvonečků" byla nejen moudrá, ale spojovala s tím pravou ženskou chytrost, aby si nepohněvala snad sousedky, jež by muže k nim nepustily, neb posílaly do jiné hospody. Ale nebyla by musila býti pravou dcerou Evinou, aby alespoň zcela nevinným způsobem nemstila se jim za to sočení. Proto dbala, aby vždy byla jak se říkává "jako z cukru", vše se na ní jen lesklo, šustilo a smálo. Tak ovšem nemohly si chodit ani ty nejzámožnější panímámy, šukajíce po celý den na mlatě i ve sklepích. A jací mužští jsou, neušel jim ovšem rozdíl mezi jejich ženami obutými na boso v hrubé střevíce, v prosté modračky, v kazajky poprášené plevami a otrubami a mezi hostinskou, která vždy byla jako ze škatulky v bílých, jako by nadýchaných zástěrkách. A to pro Mužíkovou bývalo nejsladším zadostiučiněním, donesla-li jí čeládka, kterak někde pantáta dával panímámě za vzor paničku z hospody. A bylo dosti podivno, že lidská, hlavně ženská řevnivost na tomto přestávala, což se dalo vysvětliti jednak tím, že nebylo-li právě výdělků, Mužíková chudším ženám ráda půjčila nějakou tu korunku a že na černé tabuli za výčepem v koutě bělaly se dlouhé řady číslic se začátečními jmény i zámožnějších usedlíků a tak si nikdo nechtěl zhatiti dobrou vůli, která u hostinských mnohemu byla ku prospěchu a pomohla mu nejednou v tísní.

Taková byla pověst Mužíkových i jejich poměry v dědině.

Jak ani jinak býti nemohlo, po od

chodu starostově nejzvědavější ženy rozběhly se k Mužíkovům, dotazující se co a jak a mnohá, aby nešla jen tak na prázdno, vzala dnes výmínečně džbáněk na pivo, nebo donesla lahvové. Mnoho arci nezvěděly, jen to šlo od úst k ústům, že prý u Kousalů konečně dopadli zloděje, který jim z ječného pole za humny odnášel celé snopy z postavených zde "panáků"; chodil na jetel a na sadě za noci vzdor nejbedlivějšímu hlídání otloukal nejsladší hrušky.

"Prý je to Klimeš," šlo od úst k ústům.

"To se dalo myslit; no přece jen tak bez pomsty nenechá to, co se Madleně stalo u Kousalů," rozkládala Ševčíkova podruhně.

"To by byl udělal lépe, kdyby byl Kousala žaloval o náhradu pro Madlenu. Byla by holka dostala nějakou tu stovku a mohla přece něco mít."

"To je divná řeč! Přece byla Klimešovic Madlena spořádané děvče, než-li šla ke Kousalům za děvečku, no, a poctivost se také někdy nenechá penězi zaplatiti," to povídala hostinská Mužíková.

"No, a co bylo dále, povídejte."

"Pravda, pravda, ale nebyla a není Madlena první ani poslední, kterou to potkalo! To si mohla na prstech vypočísti, kam to povede, ona, dcerka chudého podruha a nastávající hospodář bohatého Kousalova statku," rozvážně vykládala kterási tělnatá panímáma.

"I ono se řekne, ale dejte rozum mladým. Krev je bujná a zakoukají-li se dva tak do sebe jako Josef s Madlenou, na celý svět zapomínají. Ještě dobře, že to malé umělo, nemá holka ruce svázané."

"To právě je chyba, sousedko, že Madlenino dítě na živu nezůstalo. Snad po čase Josef přece by se rozpomenul, a všechno napravil," odpovídala vychrtlé podruhyni žena krejčího Tobíše.

"Také si myslím, ale my to nepředěláme."

"Víte-li, že Josef vzdor zákazu rodičů za Madlenou dochází?" chytře

se usmívajíc sdělovala obecní poslice Bendová.

Překvapeně obrátily se k ní kolemstojící ženy.

"Ale jděte, to by bylo! Že se ten hoch nebojí i nyní ještě děvče balamutit."

"Mladý Kousal Madlenu nebalamutí. Kdyby šlo po jeho, hned by si ji do statku uvedl, ale stará panímáma, to víte, to je metr."

"Ba, ba. Kousalka to umí! Hospodář ani by tak zlý nebyl, kdyby ho žena stále nepopouzela. Beztoho jen od samého mamonění vypadá jako sedm hubených let," Bendová na to.

"Ale abychom to nezamluvily, kde to bylo, Bendová, kde jste viděla Josefa?" podruhně zvědavě se dotazovala.

Babka dle svého zvyku široce rozkládajíc zevrklýma rukama, povídala:

"Tak vám onehdy odpoledne pasu na obcizně husy. Bylo horko a já si sedla do vrbiček pod olšinou. Snad byla bych usnula; tu zaslechnu pronikavé hvízdnutí. Ani jsem si toho hned nevšimla, ale když se to opakovalo, koukám, koukám, a on tam Josef přechází po pěšince za plotem u Novotných chalupy, kde Klimešovi jsou v podruží. 'Aha, zajisté on čeká na Madlenu', projelo mi hlavou a ospalost mi rázem přešla, jako by ji se mne shodil..."

"To věřím," zasmála se Mužíková a s významným úsměvem podívala se na sousedky; bylat' Bendová známa jako veliká klevetnice, již pranic neušlo a mnohá mrzutost povstala v dědině jen proto, že poslice neuměla držet jazyk za zuby.

"I chodil on tam, milý Josef, na všechny strany se rozhlížeje. Potom za malou chvíli vyšla Madlena. Sotva došla na dvorek, Josef skokem přehoupl se přes plot a skočil do dvora."

"Tak se na to podívejme," žasly ženy.

"Nu a více nebylo nic?" usmála se Mužíková.

"Což pak tohle není dost? Po tom,

có se stalo, po té ostudě u Kousalů?" divila se Bendová, pohlížeje s nechápavým udivením do usmívající se boubelaté tváře hostinské.

"Aby vám to nebylo líto, Bendová, teda vám řeknu, jak to bylo dále. Josef se šel s Madlenou rozloučit. Postáli spolu chvilku na dvorečku u studny, ani do světnice nešli a proto nemůže se jim nic špatného vytýkat. Pravda, chybili oba, ale jsou za to dost potrestáni, a nikomu nic do toho není, když spolu nyní tu a tam slovíčko promluví. Dobře by bylo na světě, kdyby každý jen před vlastním prahem měl a jiného nechal na pokoji," mluvila Mužíková, kteráž nenáviděla klevet.

"Ale jak to tak dobře všechno víte, paničko?"

"Byla jsem tehdy u Klimšů."

"Vy?! No, to se přátelíte s pěknou cháskou!" pízlivě jí oplácela poslice.

"Protože jsou Klimšovi chudí, každý na ně psi hlavu strká, ale kdyby měli všeho dost, lidé by si je předcházeli a nepotřebovali by pomoci, kterou jsem jim nabídl. Opatřila jsem Madleně službu u švakrové v Praze, bude se tam mít mnohem lépe, než-li zde, kde na ni každý prstem ukazuje," vykládala Mužíková.

"Jste vy přece jen hodná osoba, paní hostinská."

"Až na to, že se ráda parádím, pravda-li?" vesele se zasmála mladá ženuška.

Snad byly by ženské ještě déle rokovaly, kdyby do šenkovny nebylo vešlo několik cizích hostů, které hostinská hbitě obsluhovala, jsouc ráda, že sousedky se rozběhly. Pak mrknuvši na výrostka, v hospodě vypořádávajícího, aby dal pozor, sbírala zbytky mužova obědu, litujíc v duchu, že její Anton nemůže se klidně naobědvat ani tehdy, když mu připraví oblíbenou jeho pochoutku, pečenou husičku. Jak vstupovala s nádobím do kuchyně, zarazila se, spatříc na lavici u kamen seděti sličné, rusovlasé děvče. Mělo bělavou zá-

stěrku přitisknutou na očích a usedavě štkalo.

Trhlo sebou a ohlédlo se pak při vstoupení Mužíkové, kteráž se udiveně tázala: "Tos ty, Madlenko, co tě sem přivádí?"

Dívka potlačila nové vzlyknutí, utřela zástěrkou do červená uplakané oči a pak beze slova hnala se po ruce Mužíkové, aby ji políbila; hostinská neutrhla ruku, jako to jindy měla ve zvyku, dobře vycit'ovala, že dívku k tomu vedou jiné pocity, než-li pouhá nízká podlézavost. Pohladila ji po hlavě, z níž svezl se šátek, z pod něhož se zakroužila kolem podlouhlých lící dívčích celá spousta přirozeně zkadeřených zlatoplavých vlasů.

Velice sličná byla tato chudobná dcérka podruhova, vzdor očí od pláče opuchlým, a kormutlivému výrazu v obličejí; její malé, pěkně vykrojené rudé rty se žalem chvěly, odkrývající řadu bělounek, souměrných zoubků. Do tvrda upracované ruce byly ku podivu malé a celá štíhlá postava byla plna vděku. Toliko plné poprsí usvědčovalo ženu, již mateřství vtisklo svou pečeť.

"Nu, nu, neplač Madlenko, bude zase dobře, jen až budeš odsud," těšila ji hostinská patrně pouze proto, aby něco řekla.

Pod dojmem toho měkkého, utrného hlasu dívka se znovu rozplakala.

"Či snad odtud nepůjdeš ráda?"

"Ach, do smrti vám budu vděčna, že pomohla jste mi odsud z toho očistce, lidé prstem na mě ukazovali", vece Madlena; "nikdo mě v mém neštěstí nepolitoval, ani nejlepší kamarádka a přece jsem nikdy nikomu ani stébka přes cestu nepoložila."

"I vždyť já vím, ale nediv se tomu, Madlenko. Zdejší děvčata nemohou ti odpustit, že jsi z nich nejhezčí", lehce se usmála Mužíková.

"Bylo mi to co platno! Táta beztoho říkává, nebýt prý té mojí malované larvičky, nebyla bych prý přišla do neštěstí," s povzdechem řeklo děvče.

"Nediv se mu, ale také se nad tím tuze nermuť; co naplat, když se již jednou stalo! Ale posud jsem se tě ani nezeptala, co tě sem vede?"

"K vůli tatínkovi jsem došla," nasměle řekla Madlena.

"Dobře, žes mi připomněla! Co to ten člověk zase provedl? Prý ho přistihli na krádeži u Kousalů?"

"To není pravda, tatínek nikdy nekradl!" prudce vyjela Madlena.

"Tomu ať rozumí kdo chce. Kousal prý ho chytl, jak odnášel snop ječmene."

"Jak mohou lidé tak bezbožně lhát! Což pak by tatík šel na krádež za bílého dne a v pravé poledne?"

"To je pravda! Ale hloupé to od něho bylo, že tam šel. Víš, jak Kousalům se stále něco ztrácí, drůbež, obilí, okopaniny na poli. Nepřistihli doposud nikoho a tu není divu, považují-li hned každého za zloděje, na koho padne to nejmenší podezření," vykládala hostinská.

"Že se ve statku u Kousalů krade více než kdekoli jinde, to vím dobře, ale kdo je tím vinen, nežli stará panímáma? Nepřeje čeládce do syta se najísti a tak čeledínové nedělají si z toho svědomí, pod rukou židovi prodati nějakou tu mírku zrní, otýpku slámy neb sena; děvečky zase upíjejí mléka, běrou vejce. Co selka na jedné straně uškrtí na nedostatečné stravě, druhou stranou jí utíká z hospodářství."

"Takové je to tedy? Vidiš, děvče, kdyby se prokázalo, kdo je tím zlodějem, tvému tatínkovi by to pomohlo; nevíš kdo nejvíce krade?"

"Všichni dohromady. Nechci na žádného zvláště uvaliti podezření, vím to podle nás, jak to bolí. Tatínek nekrade a také já nikdy ani stéblo slámy jsem neodcizila, pokud jsou sloužila u Kousalů. Poctivost byla u mne nade vše," pevně a určitě pronášela dívka.

"A za tos, chuděro, přišla do takového neštěstí; nu, však se to vysvětlí a tátovi se nic nestane, jen bych ráda věděla, jak k tomu přišel?"

"Byl napilý —"

"I vždyť jsem si to hned pomyslela!" živě zvolala hostinská.

"Napije-li se, nezná sám sebe. Celý svět by sepral. V takové chvíli utíká Kousalovým vytýkat to, co se mi u nich přihodilo; křičí, aby Josef si mně vzal a dává vinu staré panímámě, že to děcko zemřelo," smutně vykládala Madlena.

"Dejme opilci rozum, když ho v kořalce utopí," lehce usmála se Mužíková.

"Prosím vás, paničko, pro živé nebe vás prosím, řekněte panu starostovi, aby tatínkovi nenechal ublížiti. Ten náš policajt je takový surový a neurvalý člověk a na našeho tatíka má hodně svrchu. Onehdy, když ho opilého zavřel do šatlavy, po celý den mu ničeho nedal jísti. Vy jste nejhodnější ze všech lidí, které zde znám a snad mi to k vůli učiníte. Do smrti vám toho nezapomenou," děvče pozvedlo sepnaté ruce k hostinské, a zaslzeným zrakem prosebně na ni pohlíželo.

Dobrosrdečné ženě také vstoupily do očí slzy a ona řekla: "Nic se neboj, Madlo. Já promluví s mužem. A abys mohla být i ve službě bez starostí, nějak Klimše u nás v domě zaměstnáme. Na živobytí si vydělá, pít mu nedovolím a když ty odejdeš, proč by zůstával sám v podruží? Ať se od Novotných stěhuje a přespávat může u nás na komoře nebo v obecním domku."

"Zaplat' vám to Pán Bůh, paničko," řekla Madlena, které jako by těžký kámen spadl se srdce a potěšeně odcházela. Snad bylo dobře, že ani ona, ani Mužíková netušily, co se právě touto dobou dělo ve statku Kousalově.

II.

Když Kousal se starostou blížili se ku statku, již z daleka spatřili obecního strážníka, jak u vědomí důležitosti svého úřadu přechází sem a tam na záspi, ovšem k nemalému obveselení vesnické mládeže, která bývala

nevyčerpatelná v děláni dobrých i hloupých vtipů na policajtův červený i baňatý nos.

Hlouček zvědavců, seběhnuvši se sem, mohl si krky vykroutit pátráním po chyceném "zloději".

"Kde je, kde ho mají, toho zloděje?" tázal se kterýsi nový příchozí.

"Do kůlny ho zavřeli, aby neupláchl."

"Ale jděte, vždyť sotva nohama plete, je na mol opilý."

"No, Klímšovi je to podobno, ale že šel krást za bílého dne, tohle je přece divné, vždyť není tak hloupý, a zrovna sem."

"Právě proto!" — zněla významná odpověď.

"Co tím myslíte? — Vy víte něco, kmotra?" seskupily se lidé kolem obstarlé ženy.

"Já nevím, lidičky, že můžete být tak na hlavu padlí! Všichni, jak zde stojíte, věříte tomu, že je Klíměš zlodějem a nikomu z vás nenapadne, že on posud nikdy nikomu neodecizil, co by za neheť vlezlo."

"To je pravda!"

"Ale když on ho Kousal dopadl při činu."

"A potom není týdne, aby se zde na statku něco neztratilo."

Tak hlučely různé hlasy. Ale kmotra zvolna zavrtěla hlavou a pravila přitlumeným hlasem:

"To víte, Kousal je mstivý dost, o jeho ženě ani nemluvim, a když jim zde Klíměš chodí dělat randály skrze Madlenu, proč by ho nezkoupali?"

"Tohle je babská moudrost, osobo! Co by z toho měli, až by se ukázalo, že podezření je nepravdivé? Klíměš pustí, a on pak ještě více jim by zahrával," pronesl obstarlý soused, bafající z krátké dřevěnky.

"Inu, každý ví své," táhlým, zpívavým hlasem odpovídala susedka, "však není to nadarmo, že Klíměš stále pro výtržnosti zavírají. Nebylo by to špatné pro Kousalovy, kdyby ho odsud šupem poslali, kam patří; tak zbavili by se ho nadobro a s ním i Madleny."

"Já se jen dívím, proč trousíte ro-

zumy, ženská, když jich nemáte na zbyť. To již holenku není, jako to dříve chodívalo, že člověk náležel až do smrti do obce, v níž se narodil. To máme nyní jiné zákony. Kdo bez přetržení žije deset roků na jednom místě a živí se poctivou prací, stane se příslušníkem tam, co bydlí. Tak to máte!" Soused se po těch slovech hrdě kolem sebe rozhlédl, aby viděl účinek své moudrosti na posluchače.

Tu ozval se suchý, hubený stařík, v záplatované haleně: "Dobře povídá, pantáta Šimek, ale jak pak, není-li člověk zrovna zachovalý, je-li pro samé výtržnosti více v šatlavě, nežli doma, kdo může obec nutit, aby ho uznala za příslušníka?" staříkova malá, neposedná očka chytře zatékala po kolemstojících.

"Víte — dědečku — od toho je starosta a úřady; k čemu bychom platili daně a stále nové přírázky? No, mě Klíměš neublížil, nejsem proti němu, a dokonce bych obě oči zamhouřil, býti na místě Kousalové. Dost jeho dceři ublížili a k čemu ještě tohle — ne?"

Souhlasný šepot ozval se v zástupu.

"Starosta, starosta již přichází!" vykřikl kdosi.

"Ano, přichází s Kousalem; no — dali si na čas."

Jen s těží prodrali se oba muži ku předu. Zástup zvědavců vzrůstal, stále noví sem přibíhali, tlačíce se vzadu na lidi, zde stojící. I hovor umkl a v nastalém tichu zřetelně bylo slyšeti starostův silný, hluboký hlas, jak pravil:

"Tak kde ho máte?"

Policajt zasalutoval s takovou vážností, že ani Mužík se neubráníl lehkému úsměvu a ve vojenské posici řekl: "Poslušně hlásím, že jsem ho zavřel do kolny!"

"Bylo toho třeba?" tázal se starosta. "Otevřete kůlnu!"

Když se stalo, Mužík nahlédl dovnitř.

"Pojď ven, Klímši!"

Žádná odpověď.

"Snad usnul?"

"Anebo je bez sebe. Kousal prý

ho ztýral do krve a policajt také přídával," povídali lidé, kteří sem nejdříve přiběhli.

"Hej, Klimši, slyšíte? Pojd'te sem, poručím vám to mocí svého úřadu jako obecní starosta," zvolna a důrazně pronášel Mužík.

Zraky všech přítomných obrátily se k otevřeným dveřím tmavé kůlny, kde se nyní objevil svalovitý, ale velice vychrtlý muž. V očích, jaké mívají náruživí pijáci, plál mu jakýsi zlověstný oheň, prošedivělý, jako by plesnivý vlas i vous v nepořádku se ježil na hlavě a rukávem špinavého šerkového kabátu stíral si potůček krve z nosu se mu řinoucí. Poskytoval stejně smutného jako odporného pohledu.

"Jste raněn, Klimši?" o něco mírněji tázal se Mužík.

"Jak vidíte, pane starosto," zněla odpověď.

"Kdo vám to udělal?"

"Tito dva," Klimeš ukázal na Kousala i strážníka posupně opodál stojící.

"Toho nebylo třeba," káravě pronesl Mužík ke strážníkovi a jeho přísný zrak přeměřil při tom i Kousala, jemuž to neušlo, i povídal proto neurvale: "No — snad si nechám jen tak všechno pod nosem krásti a ještě za to zlodějům poděkuji, ne!"

"Nejsem zloděj a vám jsem nic neukradl, pantáto Kousale. Za to vy nemůžete tak o sobě říci. Vy, vlastně váš syn oloupil jste moji dceru, a —"

"Dostí, zde na to není času ani místa, abyste se hádali co a jak! Na úřadě se všechno vyšetří. Umyjte se tamto u studny, Klimši, a půjdete s námi."

"Do šatlavy, snad? Kdybyste jednal spravedlivě, starosto, nešel bych tam sám, hospodář od Kousalů také tam patří."

"Mlčte již a dělejte, at' jdeme," řekl Mužík, kdežto Kousal prohlívě zaklnul.

Klimeš si u studny omyl pokrvácený obličej a chystal se následovat starostu, který s radním Šimkem zvol-

na odtud se vzdaloval. Toho použil strážník, že surově ho chopil za límec a zabloumav jím, odhodil ho ku předu, až se Klimeš silně zapotácel a krev z nosu znovu mu vytryskla. — V zástupu ozval se výkřik nevole, rozvášněnější lidé dobře soudili, že strážník takto pouze ulevuje svému hněvu a zneužívá úřední moci. Než toho se nikdo nenadál, že Klimeš bleskem se naň vrhne a teprve chroptivý výkřik z hrdla strážníkovy, jemuž opilcovy svalovitá pěst svírala hrdlo, přiměl i starostu, že stanul a se obrátil.

Ulekl se, vida, kterak strážník všecek zmodralý, zápasí s rozvášněným opilcem.

"Klimši, ustaňte! Poručím vám! Či chcete se státi vrahem?"

Strážník již jen nesouvisle chroptěl a sípal; jen s obtíží vyprostili ho dva muži z rukou Klimšových, který divoce, s očima krví podlitýma se kolem rozhlížel.

"Není vám to nic platno! Takovým násilím jen si pohoršíte, Klimši. — Víte snad, co to znamená, vztáhnouti ruku na úřední osobu?"

"A tak, a on mě může rvát, do krve zbít, protože je ve službě a má po boku šavli? A je to také takový opilec jako já. No, počkej, psino, nedotkneš se mě více, nebo ti zlámu vaz." Klimeš pokřikoval a přicházeje stále do větší zuřivosti, rozkřikl se: "A to je mi čistý zákon, když jednoho pro nic za nic strčí do šatlavy a smí-li se kde kdo oň otírat. Pliju na váš úřad i na všechno, co je s ním, neboť já se darmo budu spravedlnosti dovolávat, to vím napřed! Bodejt' byste, starosto, byl od souseda, který si vaší břechkou hrdlo vyplachuje."

Aniž by se dal sthnouti hněvem, přistoupil Mužík ke Klimšovi a položil mu pravici na rámě, řka s klídnou vážností: "O tom si povíme, až se vám kořalka z hlavy vykouří. Běru ohledu na to, že sám ani nevíte, co vám jazyk plete. Jen hezky pojd'te se mnou, jinak —" starostova mohutná postava se hrozivě vztýčila. Více

než-li pohled na Mužíkovy silné pěstě, působil na otce Madlenina zvuk hlasu a přísný výraz jeho očí; podobalo se, že rázem o polovinu vystřízlivěl a hnul se ku předu. Na pokynutí starostovo i strážník je následoval, a to v jakési uctivé vzdálenosti, což mezi rozcházejícím zástupem zavdávalo příčinu k různým vtipům a peprným poznámkám.

Aby si nadešli k obecnímu domku, Mužík ušlapanou polní pěšinou namířil za humna, za ním šel Klimeš s mračným a vzdorným pohledem, klátil dlouhýma rukama svislýma po stranách těla a jeho nejisté kroky ve hřmotné obuvi mlaskavě rozléhaly se po vlhké pěšině. Vzadu šel strážník a jen tu a tam se ještě někdo zastavil a zadíval za průvodem dosti v obci obvyklým, až na to, že dnes byl zde také starosta. Přešli Mužíkovu hospodu a zaměřili asi o tři stavení dále, kde za cípem Jakubčíkova stabku nalézal se tak zvaný obecní domek, vlastně barák. Stavení bylo dosti zachovalé, staralat' se o jeho udržení i zevnější úpravu manželka strážníková, bydleli zde v malé světnici s předsíňkou. V zadu byla ještě jiná místnost, kde přebývali k práci neschopní příslušníci obecní, o něž jejich rodiště bylo nuceno se starati a přes uzounký, tmavý dvoreček vcházelo se do jakéhosi kumbálu, kde na místě skleněných tabulek byla na okně přibita hrubě ohoblovaná prkénka, propouštějící toliko úzkými mezerami, úmyslně mezi nimi ponechanými, trochu světla a vzduchu, do nízké nevlídné místnosti. Nebylo zde nijakého nábytku, toliko v koutě bylo rozestřeno něco slámy a ležela tam špinavá, roztrhaná houně. To byla obecní šatlava. Starosta zůstal venku před barákem, policajt hbitě přeběhl dvorek a odšoupl rezavou závoru, pak z jisté vzdálenosti zahoukl na Klimše o zed' síňky se opírajícího: "Hybaj, chlape, at' už jsi tam!"

Nestalo se, čeho Mužík se obával; myslil, že opět bude třeba jeho zakročení, ale Klimeš zvolna se odšou-

ral do otevřených dveří šatlavy a vrhl se na slámu. Rychle přirazil strážník dveře a zašoupuv závoru, s patrným ulehčením prohodil: "Už je tam, už nám neulítne!"

Na pokyn hostinského následoval ho pak na obecní úřad, těše se, že má záminku před svou ženou — aby mohl vypít sklenku piva.

Starosta byl nemile překvapen, když při návratu nalezl v šenkovně četníka Brožka, na něho zde čekajícího; domyslí se sice hned, že žena úmyslně za ním ho neposlala, aby předešlo se ještě větší výtržnosti, ale vída, kterak radní Šimek i několik sousedů vykládá Brožkovi právě seběhnuvší se událost a že četník dopíjel, aby se též na místo činu odebral, zamračil se ještě více a vyměnil se svou ženou významný pohled.

Spatřiv vstupovati starostu i strážníka, Brožek odložil poboční zbraň a opět si zasedl za stůl, pak se otáčil:

"No, tak, jak to bylo, pane starosto?"

Mužík měl v úmyslu co možno nejméně mluvit v neprospěch Klimše a chtěl celou tu výtržnost vylíčit, jako by ani za řeč nestálo řádění opilcovo, ale strážník počal nyní věc líčiti velice přehnaně, v čemž pomáhal mu statečně pantáta Kousal, který se mezi tím nějak dozvěděl, že je "u Zvonečků" četník a hned jako na koni si tam pospíšil.

Vousatý Brožek pozorně jim naslouchal, což mu ale nijak nevadilo, aby též pilně nepopíjel a zálibnými pohledy nestíhal paničku hostinskou, která čist'ounká a svěží čile po lokále pobíhala.

Starosta sice tu a tam dobře míněným slovem hleděl oslabiti nemilý dojem toho vypravování, než Kousala zakřiknutí nemohl a strážník ve své obmezenosti i zášti oproti Klimšovi nerozuměl jeho pokynům. Proto, když četník, nakrucuje si mohutné kníry u vědomí své důležitosti, vážně pronesl: "I hled'me — to je jako přečin proti bezpečnosti těla," starosta jen rameny pokrčil.

"A vztáhnouti ruku na úřední osobu při konání její povinnosti, no, to se ještě nikomu dobře nevyplatilo," Kousal těmi slovy patrně hodlal přilévati oleje do ohně.

"Tak co, pane starosto, jak vy o tom soudíte? Domníváte se, že bude třeba mého zakročení?" tázal se četník Brožek.

"Nu, víte, pánové, při stole v hostinci a u piva nerad projednávám podobné záležitosti, o tom si promluvíme v kanceláři u mně, až dopijete, odebereme se tam," starosta odpovídal.

Jeho žena, která to zaslechla, v duchu s tím souhlasila a rychle vběhla do bytu, aby tam ještě něco urovnala, než půjdou mužští do kanceláře, kde nalézal se veliký starobylý psací stůl, u něhož obdýval starosta své úřední záležitosti.

Než-li se vrátila do lokálu, starostová zbytky dnešního mužova obědu dala do modrého emailového hrnečku, přidala velký krajíc chleba, pak natočivši ve výčepu trochu piva do džbánu, zavolala výrostka na dvoře vyplachujícího pivní lahve. Když příběhl, prikazovala mu:

"Pepku, doběhni k policajtcovi a řekni, že to posílám starému Klimšovi! — Ale počkej tam, až mu to dá, mohla by na to zapomenout."

Hoch odběhl a Mužíková, vcházejíc do lokálu, setkala se ve dveřích s mužem, který četníka, Kousala i Šimka vedl do kanceláře, kamž je následoval strážník. Hostinská věděla, že je jí třeba při výčepu muže zastati, vezmouc pletení, usedla na židli poblíže okna a časem nalévala několika přišedším hostům a obdývala děti trousící se pro tabák, doutníky, neb přicházely také některé s lahvičkami pro pálenku.

Nesmála se a nečtveračila jako jindy; litovala v duchu Madlenu, o níž řekly jí ženské, že s trpkým pláčem skládá svůj skrovný majeteček, chystajíc se do služby a také naříkala nad otcem, o němž již všecko věděla. Lidé ještě více Klimešovu dceru postrašili, jak prý chtěl její

otec policajta zardousit a na to prý je kriminál. Dobře hádala hostinská, že Madleně v jejím zármutku ani nenapadne otci něco k jídlu poslati; policajtku se o to nestarala, a její muž jako obyčejně zapadne rovně do kořalny a zapomene při skleničce hořké na celý svět. Toho se Mužíková domysla, že Klimeš asi celého půldne neměl ničeho v ústech od chvíle, kdy před polednem u Kousalů ho dopadli a nyní se již dlouhý den letní zvolna ukláněl k západu.

V hostinci počínalo býti živěji; sousedé navraceli se z polí, ženské docházely pro pivo a syrečky a četní mimojdoucí stavěli se na sklenku nebo kupovali pohlednice, které byly vystaveny za oknem na silnici vedoucím. Muži zatím rokovali o Klimšovi a starosta chtěl nchtěj na mnohé musil přisvědčiti, co udávali Kousal se strážníkem; radní Šimek jako obyčejně mnoho řečí nenadělal a jen silně hulil ze své dýmky. Když bylo celé jednání u konce a starosta četníkovi potvrdil služební knížku o jeho obchůzce, Brožek přehazuje si pušku na rameno, prohodil "Na Klimše je udáno, že byl přistižen při pokusu krádeže, jest proň přitěžující okolností, že jest nenapravitelným pijanem, dopouštějícím se neustálých výtržností; připojí-li se k tomu jeho vzpoura proti strážníkovi, kouká z toho pořádný trest. Mám chuť odvésti ho sebou do vazby k okresnímu soudu, beztoho vede mě cesta v onu stranu. Ovšem, strážník by to také vykonal, ale měli byste aspoň pokoj; co myslíte, pane starosto, mám si proň dojíti?"

"Jak myslíte. Kdyby vám to činilo obtíže, nechal bych ho tam sám zítra dopravit, alespoň se z té opice důkladně vyspí," vece starosta, je muž prolétlo hlavou, že by i jeho manželka s tímto návrhem souhlasila. Vždyť na venkově vždy povstane pravý sběh lidu, který pak dlouho si o tom povídá a prstem ukazuje na toho, jehož vedl žandarm.

Hostinská náhodou vyšla na síň, když odcházel Brožek, o němž se vě-

dělo, že se rád zadívá do pěkné ženské tvářičky. Podával jí na rozchodnou pravici; chtěla použití té příležitosti, a požádati ho, aby s Klíšem šetrně zacházel, když se na silnici ozvala zmatená vřava a Pepek jako divý sem přiběhl.

"Pane starosto, Kli — Klímeš —" více nemohl udýchaný a poděšený výrostek ze sebe vypraviti.

"No tak mluv, co se stalo?" řekl Mužík, vida, jak i policajtká sem běží a zděšeně spíná ruce nad hlavou.

"On se Klímeš v šatlavě — oběsil," vyhrkl Pepek.

"Pro všechny svaté!" hostinská pronikavě vykřikla, ale její muž kvapil již k chatrči. Jemu v patách Brožek se strážníkem a za nimi lidé z hospody. Stále noví zvědavci se k nim přidávali.

"Snad mu bude ještě pomoci," mínil četník.

Když dvoreček před šatlavou zvědavci se naplnil, strážník uzamknul domovní dvěře, aby ještě větší tláčenice nepovstala.

Dvěře šatlavy byly dokořán, jak je policajtká při prvním zděšení zapomněla přiraziti a na skobě, z trámu vyčnívající, na opasku kolem hrdla zaklesnutém šklebila se na příchozí znetvořená a promodralá tvář Klíšova.

"Ještě je teplý, možno, že ho k sobě přivedeme," řekl starosta, snímaje za pomoci Šimkovy bezvládné tělo a nevšímaje si policajtky, kteráž neustále lamentovala, poroučel: "Rychle vodu, ocet a cibuli. A doběhněte k nám pro láhev čpavku!"

Povolili nešťastníkově rozedraný oděv, pod nímž se objevila chatrná, hrubá, ale čistá a vyspravovaná košile. Ani v této vážné chvíli neubráníl se starosta vzpomínce na ženu, která líčila Madlenu vždy jako pořádné a pracovitě děvče, pečující i o otce pijana. Třeli bezvědomému tělo silnou kořalkou, již donesl policajt, navlažovali spánky vodou a skutečně po delší chvíli úsilovného namáhání počal Klímeš slabě dýchat.

Zvědavě zevlovali lidé na starostu a opodál policajtká několika sousedkám horlivě vykládala: "A tak vám k tomu opilec nesu večeri, kterouž mu paní starostová poslala, ale to se neptejte, ženské, jak jsem se ulekla, když on místo aby ležel na slámě, visel na řemenu. Leknutí vjelo mi do celého těla a posud se nohy pode mnou třesou."

V tom přihnala se sem naříkající Madlena, která již hodnou dobu prosila, aby ji pustili k tatčkoví.

Chtěla se vrhnouti k otci, ale Brožek ji zadržel. Však také již povídal Mužík: "Policajko, ustelte Klíšovi v zadní komoře, je nyní náhodou prázdná a Madlena u něho může zůstat přes noc!"

Děvče si patrně oddychlo a vděčně pohlédlo na starostu.

"Hm, je-li to takové, nemám zde co činiti," vece četník a odcházel. K němu připojil se Kousal, kdežto Šimek pomáhal ochotně strážníkovi přenášeti bezvládného Klíša. Starosta setrval až do konce.

Policajtká v útrpnosti zapůjčila malou olejovou lampičku do komory, kdež Madlena téměř celou noc probděla v slzách. Rozumí se, že tato událost velice rozvířila klidný život v dědině; hloučky lidu živě o tom rokovaly, i hosté od Zvonečků, kde se dnes sešlo mimořádné množství sousedů. V žádném stavení nebylo dnešního večera jiné řeči, nežli o tom, jak opilý Klímeš chtěl se oběsiti —

Pozdě na večer před ulehnutím starostová tázala se muže: "Co říkáš, — Anton — vyjde z toho Klímeš?"

"Hm, myslím, že takovou kopřivu mráz nespálí. Ostatně k němu pošlu zítra doktora, až sem přijde k vůli očkování dětí; je to hloupé, co se stalo, ale my to nezměníme."

"To všechno spískali jenom Kousalovic," vece hostinská.

"Inu, dejme lidem rozum, jsou-li zaslepeni nenávistí," řekl starosta, zívaje na celé kolo. Pak ulehl a když žena zhasla světlo, i u Zvonečků zavládl tichý klid noční, jaký již dávno panoval v dědině ve spánek pohřbí-

ženě. Jen tu a tam zaštěkl pes, mlhla se kočka a ve stájích zařičel dobytek. — Mírné měsíční světlo rozlévalo se krajinou, jakoby svými vlnnými paprsky chtělo usmířiti lidské hněvy, vášně a náruživosti...

III.

Následkem onoho nezdařeného sebevražedného pokusu tomu Klimeš sice ušel, že neodvedl ho žandarm, ale důsledkům své nerozvážnosti přece se nevyhnul. Mnoho si tentokráte na zdraví neuškodil, díky rychlé pomoci a jakmile se pozdravil, po několika dnech odvedl ho strážník do vazby k okresnímu soudu. Již ze své vrozené dobromyslnosti a pak snad též z útrpnosti k Madleně starosta vystavil mu dosti příznivé vysvědčení, i byl Klimeš odsouzen pouze na několik týdnů do vězení. Krádež dokázati se mu nemohla a pykal hlavně pro zprotivení se moci úřední. Říkali lidé, že nemusilo to tak daleko dojít, kdyby nebylo nesmířitelné tvrdosti Kousalových a měli jim to za zlé, neboť o nastávajícím hospodáři se vědělo, že je slabé, nesamostatné povahy a ve všem se podrobuje vůli přísného a neúprosného otce.

"A kdož ví, až Klimeš vyjde z vězení, nebude-li se nám všem mstít," pronesl rozvážný Šimek.

"Hm, nebylo by divu. Má dosti příčin zvláště na Kousala, za to, že mu ve statku zkazili dceru, nechali ho ještě zavřít! Aby Pán Bůh Kousalovy za to netrestal," povídaly si tetky mezi sebou. Madlena již dávno odešla, vlastně hned po odvedení otcovu. Vedlo se jí dobře ve městské službě a Mužíková se těšila, když o děvčeti jen samou chválu slyšela od švakrové, již uprosila Madlenu vzít do služby.

Světničku po Klimšových v chalupě Novotného obýval již opět jiný nájemník a tudíž nemalý rozruch způsobilo v obci, když Klimeš po odpykání svého trestu objevil se v dědině.

"Co tady chce ten kriminálník?" tázali se lidé.

"Prosím vás, kam by chud'as šel?" jini namítali.

"Jen nemá-li nekalé úmysly?"

"Vždyť jsme mu nic neudělali, ale Kousalovi měli by se míti na pozoru."

Starosta jediný měl tolik zmužilosti, vlastně lidskosti, že přijal Klimeše do práce. Než přál si, aby tak nikdy nebyl učinil, když asi za týden po té vypukl požár ve statku Kousalově, který zničil stodolu s veškerou bohatou úrodou letošní i část obytného stavení. Hořelo v noci a poplach i zmatek v obci byl nevypsatečný. Jelikož se marně pátralo po původu ohně, počaly proskakovati hlasy, že to neučinil nikdo jiný, nežli Klimeš.

Policajt na rozkaz starostův šel se podívat, je-li doma Klimeš, který měl nyní vykázaný příbytek v obecním domku — ale nenalezl tam hledaného.

"Zajisté, že utekl! No, to by svědčilo leda o tom, že nezapálil nikdo jiný, — nežli on," povídali mezi sebou lidé, když se rozeslo, že Klimeš není doma.

"Stal se žhářem, aby se pomstil za sebe i za dceru," šel po dědině jeden hlas.

Potom našli se někteří, jež tvrdili, že viděli Klimeše pod večerem jít kolem Kousalových a prý hrozil v tu stranu.

"A kam šel potom?" vyšetřoval starosta.

"Namířil přes Horky do lesa. Snad dříve úkladně založil a hleděl se v čas odkliditi, aby se vyhnul trestu.

Strážník, nečekaje ani rozkazu, ruče se pustil do malé blízké vesnice Horek, za níž rozkládaly se lesy. Řekli mu tam, že skutečně viděli Klimeše tudy přecházeti, ale již včera pozdním večerem — kdežto nyní první červánky ranní vystupovaly na obloze.

"Kdož ví, dohoníte-li ho. A pak není jisto, že zapálil; je to arci člověk opilství oddaný, ale nevypadá přece jako zločinec."

"Hm, to se vyšetří," mínil policajt.

"Kdyby to nebylo zrovna u Kou-

salů, živá duše by si nevzpomněla, zrovna na otce Madlenina. Ostatně, Kousal je pojištěn, přílišnou škodu ani neutrpí, a jedná-li se o tak choulostivou věc, jako je podezření ze žhářství, neměl byste se ukvapit, strážníku," rozkládal kterýsi starý výměnkář.

"Já nevím, že toho kořalu kde kdo běře do ochrany," ušklíbl se policajt, "to je má povinnost jít, kam poručí pan starosta."

"Ovšem, jenže vám sotva poručí, abyste se pokaždé s Klimešem rval."

Policajt již chtěl něco hodně hrubého odseknouti, když pohlédna stranou k lesu, zůstal státi s otevřenými ústy. Druzí, otočivše se tím směrem, rovněž udiveně hleděli na Klimeše, vycházejícího z mladé porostliny. Pod pažím nesl otýpku březového mlází a šel zrovna jako člověk, jenž nemá se čeho obávat.

"Tak již tě máme, ptáčku!" volal policajt, spěchaje k němu a klada mu ruku na rameno.

"Pust'te mně! Co chcete? Nemám s vámi co jednat," řekl Klimeš.

"Ale za to my s tebou, ty žháří!" surově zachechtal se strážník

"Co že povídáte?!" udiveně zvolal Klimeš.

"Jen se nepřetvařuj, na mně nevyzraješ, nejsem dnešní," zněla posměšná odpověď.

"Nepřetvařuji se, co se stalo?"

"Vida, tak ty nevíš? Kousalovi dnešní noci vyhořeli."

"Kousalovi? Nu, já nemám příčiny litovati někoho, kdo mi ublížil," Klimeš chladně odpovídal.

"Slyšeli jste to, lidičky? Tohle je řeč! Naposledy jim to ještě přeješ, he?"

"Co by komu bylo po tom?"

"Ale po tom je slavnému úřadu, že bezpochyby nikdo jiný nezapálil, než ty!"

"Já?!"

"Kdož pak jiný?"

Po těchto slovech policajt s těžší uskočil, jak se po něm Klimeš pádnou pravicí rozehnal.

"Vidíte, lidičky, opět se chce dopouštět násilí!" ječel strážník.

"I nekvákej, ty stará babo! Nestál bys mi více za to, abych pro tvé zardousení seděl v chládku. Půjdu sám ku starostovi a ty se mně ani nedotýkej!" Klimeš zámířil do dědiny, následován strážníkem, připraveným zmocnit se delikventa, — kdyby se z nenadání chtěl dát na útěk. Takto vcházeli do dědiny kolem Kousalových.

Čpavý dým a čoud valil se ze spaleniště, z ohořelých, zuhelnatělých trámů tu a tam ještě odkapávala voda. Kousal přepadlý a nevyspalý chodil kolem, dívaje se tupě na čeled', jak strhovala ohořelý krov a polévala po odjezdu hasičů doutnající hromady slámy a dříví, jehož bývalo na statku vždy veliká zásoba. Otevřeným oknem ze světnice zazníval pronikavý nárek panímámy, která neustávala vykřikovati, proč že na ně Pán Bůh to neštěstí uvalil, a jak nyní nezbude jim, leda žebrácká hůl.

"Ale panímámo, tak zlé to nebude," dobrácky ji domlouval syn Josef, "dostaneme pojistku, stavení si vystavíme z brusu nové. Vždyť víte, že ta naše stará barabizna potřebovala již opravy."

"Což ty — ty běřeš všechno na lehkou váhu, Josífku. Jak bych neplakala, když vím, že mstivý nepřítel úkladně zapálil nám střechu nad hlavou?"

"To se teprve ukáže. Nesmíme nikoho podezřívati."

Litostivý hlas staré panímámy přešel v odporný jekot, když nyní na syna spustila:

"Mně budeš něco povídat a malovat straku na vrbě! Já vím, kdo to byl a proč to udělal, nikdo jiný, nežli ten otrapa Klimeš!"

"Nekřičte tolik, panímámo!"

"I, at' to celý svět slyší! Nikdo jiný nás nevypálil, nežli ten opilec jen proto, že té jeho nahé Evě se napodařilo usaditi se zde na statku. To věřím, líbilo by se jí zde a za ní přitáhl by záhy ten její čistý tatík. A my a naším pantátou mohli by-

chom na to z výměnku koukat, až by on si z našeho statku, na němž po celý život jsme se lopotili, proplačoval čertovou kořalkou to své bezeďné hrdlo."

"Prosím vás, panímámo, přestaňte! Dnes není příhodná chvíle k hádce a tak zbytečně se rožčilujeme. Madla neměla žádných nekalých úmyslů. Milovala mne upřímně, já přivedl jsem ji do řeči a přece mi neklne, jako vy jí. Jsem přesvědčen, že měla by mne stejně ráda, kdybych byl chudobným, tak alespoň nikdo by nám nebránil, abychom se vzali," mírně promlouval mladík.

"Jenže bych k tomu nesvolila, pokud budu živa. A tak si myslím, je-li to takové, jak povídáš, snad umluvila se na nás otec s dcerou," zlostně pokřikovala selka.

"S vámi nemůže člověk mírně promluvit," povzdychl syn.

"Zlobit se nemám, jsi-li takový? No počkej, já —" panímáma udeřila pěstí do stolu, až to kolem zadunělo, ale syn nečekal na další proud jízlivých a nevybraných slov a jako obyčejně skoncoval hádku tím, že prostě odešel. —

Mezi tím, kdy stará Kousalovic panímáma hašteřila se se synem, starosta Mužík s ponurou a přísnou tváří vyslychal Klimše, před ním stojícího:

"Kde ztrávil jste dnešní noc?"

"Byl jsem v lese."

"Proč právě dnešní noci jste odcházel? Bylo zjištěno, že ani doma jste nepřespál."

"Vyspal jsem se v lese."

"Toho přece nebylo třeba, poskytuje-li vám obec přístřeší. Slyšte, Klimši, zdá se mi to vůbec velice podezřelé, vymlouváte-li se na nocleh v lese," přísně řekl starosta.

"Je-li teplo, skoro pokaždé tam chodím," řekl Klimeš a v jeho slovech nebylo ani stopy úmyslné přetvářky.

"Proč pak? To bychom rádi věděli."

"Inu, vlastně ani nevím, proč bych to zapíral. V obecním domku ne-

mohu spát, je tam plno všelijakého hmyzu. Jen se to všude hemží, a v těch špínavých duchnách to jednoho pálí, jakoby ležel v samých kopřivách. Pokud jsme bydlili s dcerou, bylo u nás chudo, ale čisto," vykládal Klimeš.

Starosta zlostně odplívl a pohlédnuv na policajta, prohodil: "A tohle je mi pěkný pořádek! Ať tam vaše žena trochu uklidí, je to její povinnost a berete za to plat, pamatujte na to, strážníku!"

Oslovený, vlastně pokáraný, chtěl něco prohodit, než Mužík usekl mu slovo od úst, řka: "A co právě dnes vedlo vás z domu, Klimši?"

"Chtěl jsem paní starostové připravit několik chošťat a pometel," klidně odpovídal tázaný.

"Je to pravda?"

"Jako že zde stojím! A když jsem tam již byl, tož přespál jsem na mechu, jsem tomu zvyklý."

"Viděl jste požár?"

"Jenom červenou záplavu na obloze, ostatně mnoho jsem si toho nevšímal."

"Poslala vás moje žena pro březové mláží?"

"To zrovna ne. Ale slyšel jsem, jak povídala, že je třeba pometel a tak jsem chtěl paní starostové vypomoci už za to, že byla tak hodná k mojí Madleně."

"Kdo pak bude věřit tak hloupým výmluvám," procedil policajt zlostně skrz zuby.

"Vy mlčte. A vy, Klimši, poslechněte moudrou radu. Tím si jen polehčíte, příznáte-li se kajícím ke všemu."

"K čemu?"

"Označují vás lidé, že jste vypálil Kousala."

"Ne, toho jsem se nedopustil! Nelituji ho, ale žhářem nejsem."

"I kdybych vám věřil, pomoci vám nemohu. Starý Kousal již poslal pro četníka, dokážete-li, kde jste byl dnešní noci před dobou, než-li vypukl požár, nemůže se vám nic zlého přihodit."

Klimeš se trpce usmál: "A jak to

mám dosvědčít, pane starosto? Mně nevěříte a v lese nadarmo bych hledal živé svědky. Stromy nemluví, ani ti noční ptáci a zvířata, kteří jsou ke mne mnohdy hodnější než lidé. Kdybych nebyl takovým chud'ásem, neštvali by mě lidé. Mně nadávají, opíjí-li se kořalkou, ale Kousal neméně opíjí se pivem; než, u něho je to snad něco jiného, protože je bohat."

"To všecko jsou marné věci. Mojí úřední povinností bylo vás zjistit a vyslechnouti, to druhé vyjednejte si již s pány na úřadě."

A opět bylo v obci pozdvižení, když četník Klimše znovu odváděl. Celá záležitost dopadla, jak starosta předpokládal. Obžalovaný byl odsouzen na tři roky do žaláře a po propuštění měl přijít pod policejní dozor.

Když to starostová uslyšela, lítostivě povzdychla: "Chudák, kdož ví, udělal-li to skutečně."

Její muž jen pokrčil rameny, řka: "Podezření tu bylo a vše ho sesilovalo. Padalo též na váhu, že byl Klímeš mnohokrát již trestaný výtržník a opilec. — Kdyby býval zachovalý, jinak by dopadl rozsudek, zde se opět osvědčilo pořekadlo, že každý svého osudu strůjcem."

"Ale mně je ho přece líto a chudák Madlena, ta se opět napláče," řekla starostová.

* * *

Dny, týdny a měsíce minuly; léto vystřídalo se s podzimkem a lidé v dědině pomalu na Klimše zapomínali. Jen tak někdy mimochodem přišla naň řeč, a tu se divili, jak ten čas letí: již uplynuly dva roky jeho vazby. V dědině nepříhodilo se valných změn, leda že několik dětí přibylo, několik starých lidí se odebralo na věčnost a loni při odvodu byli ze statku Kousalova odvedeni hned dva mladíci k "vojanským", domácí syn Josef a oráč Jirka, kteří se náhodou dostali do jedné kasáren ke stejné setnině.

Kousalovo obydlí opět bylo vystavěno a mnohem pohodlněji. Utrpěli jen malou škodu, neboť byli pojištěni a hospodář byl by si snad ten požár dokonce liboval, kdyby jeho manželka od té doby stále nechuravěla. Již nemohla se tak hnáti do práce, jako jindy, a protože se domnívala, že ji čeládka a zvláště děvečky neustále okrádají, vadila se po celý den a tak na výstavném statku vzdor veškeré zámožnosti bylo takřka horoucí peklo.

Hospodář chodil všecek sklíčen a jen si přál, aby měl již Josef odbytou vojenskou službu, aby mohl převzít statek a oženiti se, neboť to každý říkával, že je zde nejvíce třeba mladé hospodyně.

Kdysi dopoledne v neděli posílák zanesl ke starostovům vedle časopisů také nějaký dopis a Mužík se podívil, vida, že jeden na vlas stejný a stejnou rukou nadepsaný má dodatí statkáři Kousalovi. Po odchodu posíláka rychle roztrhl obálku a nejdříve se podíval na podpis, četl: Josef Kousal, pěšák u P...ské setniny v Praze.

Dychtivě pustil se do čtení; jeho obličej neustále při tom měnil barvu; konečně nemoha se zdržeti, zavolal ženu, řka:

"Tu máš, Marjánko, přečti si to."

Starostová po přečtení spráskla ruce nad hlavou: "Což jsem to hned nepovídala?"

"Inu, už se stalo, ale je tohle případ, až mi jde nad tím hlava kolem."

"Co budeš dělat, Anton?"

"To se teprve ukáže, až svolám výbory, tot' víš, takhle to nenecháme."

"Vždyť by to bylo proti Pánu Bohu!"

Poplach možno-li ještě větší způsobilo psaní Josefovo u Kousalů.

Když přišel posílák do statku, stará panímáma vzdychajíc, převalovala se na lůžku. Potěšila se, vidouc psaní od syna. Ale již po přečtení několika řádků suché ruce se jí roztrásly, až papír zašustil. Hospodář, vida ze sadu posíláka, spěchal do světnice.

Neušlo mu rozčilení ženino, proto řekl:

“Je ti snad hůře, Baruško?”

“Kdyby bylo jenom to — ale Josef psal —” těžce si při tom povzdychla.

“Jemu zrovna ne, ale stalo se dost, nad čímž se nepotěšíš, pantáto.”

A když pak on se chopil listu, prosila: “Přečti mi to ještě jednou, tak se mi pořád zdá, jest-li jsem snad dobře nerozuměla.”

Kousal četl:

“Draze milovaní rodiče!

Nastokrát Vás pozdravuji a rád bych, abyste byli oba při dobrém zdraví, zvláště maminka, jejíž nemoc mě tuze rmoutí! Já si nemohu právě naříkati, už jsem zde trochu přivykl a brzy obdržím druhou hvězdičku.

Nedívte se, že Vám zase píšu, když minulý týden obdrželi Jste ode mne dopis. Musím Vám psáti o Jirkovi, který u nás sloužil za čeledína a je se mnou u jednoho regimentu. Jako býval doma při muzikách, i tady na vojně zůstal velikým rváčem a tak se ondy popral v kantině s jinými opilými vojáky, kteří mu rozbili hlavu. Leží ve vojenské nemocnici a dopadá to s ním tuze špatně.

Když jsem ho přišel navštívit, povídal, že snad zemře a nerad by vzal sebou na duši těžký hřích. Před jedním ošetřovatelem a poddůstojníkem, (kteří byli jaksi svědky) se mi přiznal, že on svou vlastní neopatrností tehdy zavinil požár našeho statku. Nechce prý, aby Klimeš ještě déle nevinně za něho trpěl a prosí, abyste mu odpustili, aby měl lehčí smrt. Snad medožíje ani dvou dnů. Odpustil jsem mu za Vás.

Drahý tatínku, já vím, že máte na Klimeše velikou zášť, ale tak zatvrzelý nejste přeci, abyste ho nechal nevinně v žaláři trpět. Ale pro případ, že byl byste nesmiřitelným, také jsem dopsal starostovi, aby učinil potřebné kroky. To nám velí již křesťanská povinnost. Také jsem se zde sešel s Madlenkou, ale ona se

mi tuze vyhýbá, nedivím se, že k vůli svému otci na mě zanevřela, ale já vím dobře, že žádnou jinou už nebudu mít tak rád. Je ještě hezčí než dříve, chodí si jako nějaká paníčka a také jsem zaslechl, že si už ve službě pár zlatých ušetřila. Jedině na vás záleží, budu-li štasten. Kdybyste mi dovolili vzít si ji, ona by svou pracovitostí nahradila Vám věno, jehož u nás není třeba, máte-li pouze mě jediného. To by se nám pak hospodařilo! Přes Váš zákaz ovšem ji nevyhledám a také ona by si mě nevzala, leda s Vaším svolením. Ale pak zůstanu na vojně, domů nepůjdu, je-li Vám statek milejší, než-li štěstí synovo, odkažte si ho komu chcete.

Nehněvejte se, že tak bez obalu jsem všechno napsal, musil jsem si odlehčiti, abychom všichni věděli, na čem jsme.

Pozdravte všechny známé, Vás pak líbá váš upřímný syn Josef Kousal.”

“To je pěkné nadělení,” odlehčila si panímáma.

A poněvadž sedlák neodpovídal, nastala dlouhá a trapná pomlčka. Selka na loži přemílala růženec a hospodář s hlavou do dlaní opřenou seděl jako bez života.

Ani si nepovšiml, když do světnice vešel starosta.

Teprve když pozdravil, pohlédli naň a Kousal jen truchlivě hlavou zakýval na otázku starostovu, když se otázel: “Tak víte již?”

“I ba, je to smutné —”

“Pro vás ani ne, jako pro toho nevinně odsouzeného.”

“Já ho neodsoudil,” nejistě řekl hospodář.

“Ale vaše výpovědi nejvíce mu přitěžovaly. Hled'te kam, až zavede ne-návist člověka!”

“Inu — půjde-li to napravit —”

Mužik se útrpně usmál: “Tot' víte, že hned učiním potřebné kroky, aby Klimeš byl propuštěn, ale kdo mu nahradí čas, v němž tolik trpěl a zcela nevinně mezi zpustlými zločinci? Musil bych se velice mýlit, není-li

jeho zdraví valně otřeseno vražedným vzduchem žalárním. — Nechtěl bych býti na vašem místě, Kousale, zdálo by se mi, že mám na svědomí vraždu člověka.”

Selka na loži bolestně zasténala.

“Vy jste moudrý a vážný muž, starosto, porad'te mi, co máme činiti?”

“Především smiřte se s Klimšem a nebraňte synovi vzíti si jeho dceru. Tak jednal by každý poctivý člověk na vašem místě.”

“Také Josef nám k tomu radí.”

“A co vám brání neuposlechnouti hlasu svědomí? Kdežto povolíte-li, nemáte co ztratit; nevěsta by si vás vážila, je to dobré děvče a nedá se jí vytýkati, leda chudoba a vy máte všeho dost. Kromě toho si pomyslete, že peníze nejsou všecko a jak těžko by vám bylo v hodině smrti s duší obtíženou takovou křivdou,” vážně a mírně Mužik promlouval. Vida, že selka po tichu pláče, dodal chlácholivě: “Nic si to nepřipouštějte, panímámo. Bude zase dobře, uvidíte! Aby jste přišla na jiné myšlenky, pošlu vám sem odpoledne moji ženu.”

Odešel a snad ještě nikdy nebylo na statku tak ticho a smutno, jako téhož nedělního dne.

Potom na městském úřadě i v dědině děly se věci, nad nimiž obyvatelstvo z údivu nevycházelo. Na základě pádných důkazů byl Klimeš přičiněním starosty záhy propuštěn, než poskytoval truchlého obrazu, jsa strašně vyhublý, zchřadlý a sešedivělý. Na kostnatém obličejí zřejmě měl napsáno, že se asi nebude dlouho

těšiti ze svobody i z toho zadostiučinění, jakého se mu dostalo.

Nebožák přece však dočkal se toho, že obejmul svou dceru, již starostová přijala k sobě do domu, odkudž měl si ji odvésti Josef jako mladou panímámu na statek Koušalovic.

Rodiče přestali mu brániti, hlavně ze strachu, aby nesplnil výhrůžku a u vojanských nadobro nezůstal. Kromě toho stará selka ve své nemoci byla mnohem přístupnější výmluvnosti paní starostové a tak štěstí Madlenky a Josefa kalila jen vyhlídka na brzkou smrt starého Klimeše.

A když stařec tiše a klidně zesnul, tu i Josef dostavil se k pohřbu; mohli na něm lidé oči nechatí, jak jeho urostlé postavě slušel vojenský šat, ale on nikoho si nevšímal, než-li své Madlenky, která hořce tatíka oplakávala, nicméně dala Josefovi za pravdu, když při loučení jí pravil: “Nermut’ se děvče, a přej otci ten svatý pokoj! Co by zde měl na světě? A kdož ví, jest-li právě jeho smrt neobměkčila mé rodiče? Ti nebyli by mohli napravit křivdu, kdyby dříve ji nebyli zavinili. Nebožtík dokonal, smířen s celým světem, litován ode všech a námi oplakáván. Není-liž to lepší, než-li to bývalé nepřátelství, které ho pronásledovalo?”

“Máte pravdu, Josífku,” dodávala starostová, “však již brzo dosloužíte a Madlenka se zatím může těšiti, jak to vaše štěstí vykoupil jí otec svým životem. Nežl nadarmo a proto vzdor jeho slabostem, zachováme mu všichni památku, jako dobrému člověku.”

Po čtyřiceti letech

Napsal Ignát Herrmann

O PAK ASI DĚLÁ
Leontýna Zamrzlí-
ková?" řekl si pan
vrchní finanční ko-
misař Fiala.

Když to řekl, vy-
pouklil oči úžasem,
že si na Leontýnu vzpomíná teprve
ted'. Nebot' už celý týden byl "uby-
dlen" (jak on říkal) ve vytoužené
Praze.

Ovšem, kdyby si byl dovedl po-
mysliti, s jakými obtížemi je takové
nové "ubydlení" po čtyřiceti letech
spojeno a co drobných i velkých zkla-
mání ho tu očekává, byl by nad Pra-
hou nepochybně udělal kříž a byl
by zůstal na zbytek života v oné své
poslední ouřední štaci, v níž se doč-
kal zaslouženého odpočinku po dlou-
hé, dvaadvaceti letech službě. Tam
strávil posledních deset let služby,
tam znal každý kout, tam vypěsto-
val známosti a přátelství dost — ba,
tam nedaleko za městem na mírném
návrší rozkládal se i neobyčejně útul-
ný, poetický hřbitov, v jehož půdě
kynulo po čase klidné, nerušené spo-
činutí — —

Ale na to vše právě pan vrchní
komisař nemyslel, když se stěhoval
do Prahy! Po celých 40 let jen
Prahu měl na mysli, ba na očích, a
po celých čtyřicet let říkal si: "Svou
pensí, Honzíku, odsloužíš si v Praze!
Venkova máš dost, až po krk. Však
tam najdeš známých — —"

Jak jen v tom se mýlil ubohý pan
vrchní komisař! Kam se všichni
rozprášili a kolik jich už vůbec ne-
bylo na tomto světě!

Ale když už v tom se zklamal —
aspoň kdyby nebyl vzpomněl na
Leontýnu Zamrzlíkovou!

Snadno řeknete. Ale sluší pově-
děti, že pan vrchní komisař zůstal

svoboden. A sluší dále pověděti, že
vzpomínka na Leontýnu Zamrzlíko-
vou zasvítla mu nejednou na jeho
dlouhé pouti životní, kterou konal
sám, bez společnice. A že nejednou
si pomyslel: "Ano, kdyby ona tu byla
Leontýna — bylo by veseleji!"

"Najdu-li pak já ji, Leontýnu?"
řekl si pan vrchní komisař dále. "Nej-
lépe bude, podívám-li se do — —"

Tu již uvázl. Na jméno ulice vzpo-
menouti nemohl. Pravda, panečku,
je tomu dvačtyřicet let, co bydlil u
Zamrzlíků. Ale na jméně nezáleží,
že to bylo kdesi u sv. Petra, věděl
dobře, a že to byla slepá, nebo zdán-
livě slepá ulice, pamatoval taky. —
Pravda, vlastně nebyla slepá, ale on,
pan vrchní komisař — tehdyž arci
mladý studios Jan Fiala — netrou-
fal si nikdy projít až na konec a
pak úzkým tím chobotem, — kterýž
vedl někam k vodě. Povíдалo se, že
za tím chobotem už leckdo zmizel
na vždy.

A Jan Fiala nebyl ani zvědav, —
kam chobot vede. Jemu bylo tak do-
brě ve studentské jeho světničce za
hokynářským krámem paní Antonie
Zamrzlíkové. Zvláště, když přichá-
zela Leontýna, dcera paní Zamrzlí-
kové, aby mu poklidila, pokojík u-
spořádala. A byla to dívčina velmi
pečlivá a pořádku milovná, — nebot'
přes tu chvíli byla v pokojíku stu-
dentově, zvláště v dobách, kdy měla
maminka plný krám lidí a plné ruce
práce a stále měla u Jana Fialy co
uklízet, rovnat, otírat.

Velmi často říkával jí Fiala:

"Počkejte, Leontýnko, já vám po-
mohu . . ."

Ale ku podivu jest, že čím více
Jan Fiala Leontýně pomáhal, tím
déle její práce trvala a že při tako-
véto pomáhání studentově se často

ožývalo: "Ale počkejte, pane Jene, nechte mne — — —"

A taky se stávalo, že někdy v krámě ztichlo dříve, než se mladí lidé ve studentském pokojíčku nadáli a potom že zavržaly tři dřevěné a vyšlapané dveře z krámu, které byly sice skleněné, ale zevnitř čistým "fórhanem" zavěšené. A tu paní Antonie Zamrzlíková nalézala dceru s utěrákem v ruce a všechnu planoucí a sotva dechu popadající a ptávala se:

"Co pak děláš, Tynko, že jsi tak říčná?"

A Leontýna odpovídala:

"Uklízím, utírám — je toho všady plno..."

A kdyby paní Zamrzlíková byla v takové chvíli vešla k Janu Fialovi, byla by shledala, že je také rudý jako zoun a také nepostačí dýchat, a kdyby mu byla sáhla na srdce, byla by se ulekla, jak se rozbouchalo.

Ale matka Zamrzlíková zbytečně do pokojíku nechodila, poněvadž věděla, že Jan Fiala pilně studuje a nemá býti vytrhován...

* * *

Do úzké ulice ve čtvrti Petrské volnými a nějak opatrnými kroky vchází starý pán. Ano, poznává ji. Je to táž ulice v níž poslední rok studií bydlil. Hle, tam dále se ulice ohýbá a ztrácí v úzký chobot, v němž by sotva mohl ruce roztáhnouti. A tuhle po pravé straně kdesi třetí, čtvrtý dům — tu býval krám paní Zamrzlíkové. — Vždyť je tu ještě!

Arci, zdá se starému pánu, že je to také nějak sestárlé, ale přec ho cosi popadá za srdce. Tady bydlíval! Tímto krámem a velikou světnicí za ním procházel do svého pokojíku. Vzpomíná živě, jak obě okna velké světnice, vedoucí na široký dvůr, byla plná květin, zejména fuksií a rudých, ohnivých pelargoníí. Také jeho okno bylo tak zaplněno květinami, že ze dvora nemohly proniknouti všetečné pohledy do pokojíku. O to pečovala sama Leontýna,

vyplňující každou mezeru, jakmile kde vznikla, a říkajíc k Janu Fialovi:

"Abyste tu měl pokoj, pane Jene; aby vám sem nečuměli ze dvora do studýrování..."

A Jan Fiala býval velmi povděčen za tuto starost, zvláště ve chvílích, kdy Leontýnce pomáhal uklízet.

Čím blíže krámu, tím zdouhavěji krácel starý pán, jen aby pohled jeho dovnitř déle trval. Ale dlouho-li trvá, než takový krám přejde? Pět, šest kroků a byl za ním. Okamžik ten arci nestačil, aby mohl jeho útroby proniknouti.

I došel pan vrchní komisař na konec ulice, až tam, kde se zaškrcovala v úzký chobot, načež se obrátil a krácel po chodníku protějším.

Jde, jde, a na mušce má toliko známý krám. Hledí k němu, jako by chtěl zed' proniknouti, když pouhé dveře nestačí. A nepozoruje starý pán, že tu a tam v krámcích kdosi se postavil mezi dveře nebo v přízemních bytech, že kdosi vyhlédl oknem.

Zdá se, že podobný zjev je tu poněkud nápadný; že nikdo nekoná promenádu právě touto ulicí, ale že každý projde jí co nejchvatněji. Nebo nic tu neláká, žádná monumentální stavba, žádná nádherná výkladní skříň. Tu jest hokynářství, tamto uhlíř, opodál výčep, ještě dále nit'ářský krámeček.

A proto, když starý pán na konci ulice opět s obrátil a po třetí chodník její měřil, nevšímaje si jiného než krámu hokynářského, vycházeli již zvědaví sousedé až před krámu, na ulici.

Snad by tak byla učinila i majetnice hokynářství, kdyby pan vrchní komisař, přiblíživ se, nebyl si povšiml, že na pultě hned u dveří jest ošatka s krejcarovými slanými houskami. To je "zlatý most", po němž se dostane dovnitř!

Sáh! do kapsy, vyňal dva krejcare a shrbiv se v nízkých dveřích vešel do krámu.

Jako by příchod jeho byl očekáván — a to s jistou starostlivostí neb oba-

vou očekávan — jakmile vstoupil, dva neb tři kroky před ním vynořila se stará ženština a spěchala mu ze zápuťi vstříc, jako by mu chtěla cestu dále zameziti.

“Co pak si přejou — —?”

Řekla to nevrle, mrzutě, netrpělivě, jakoby ji byl vytrhl z práce kdovíjak důležité a neodkladné.

Starého pána toto uvítání trochu zarazilo. Položil své dva krejcary na pult a řekl:

“Tuhle jsou!” vztáhla matrona pravici k ošatce s karásky a současně sáhla po krejcarech na pultě.

Pan vrchní komisař vybíral, vybíral, a ježto se mu housky líbily, vytáhl ještě dva krejcary a vzal pletenky čtyry. Ukládaje housky do kapes, díval se šourem na babici, ale sotva že jejího pohledu vydržel.

Zcela určitě poznával, že to není paní Antonie Zamrzlíková, ač skoro s jistotou očekával, že se s ní setká. Zapomněl na časovou mezeru čtyřiceti let.

Tahle panička je menší, mrzutějšího vzezření, než bývala stará paní Zamrzlíková, a pak je nějak ‘boulovatá’, připadalo panu vrchnímu komisaři.

Srovnal kapsy, zapíal kabát, a jako by chtěl cosi říci, obrátil se k paničce. Ale setkav se zase s nevrlým jejím pohledem, zhluboka povzdychl.

“Inu, to se to všechno změnilo za čtyřiceti let,” pomyslel si “bývalo to zde veselejší!”

A otočil se k odchodu.

Byl již zas u dveří a již sahal po klice, aby si otevřel a vyšel, ale nedalo mu. Odejde-li takto, nic nezvěděv, šel sem vlastně marně, zvědavost svou neukojil.

Ach, nesprávné to slovo! Nebyla to pouhá všední zvědavost, co ho sem vedlo. Vábily ho vzpomínky mládí — vzpomínky, které v sobě živil po celý následovavší život a které mu tak půvabně malovaly někdejší život studentský. Bylo v něm dosti mizerie, dosti nedostatku, strádání a všechna ta studentská léta byla prople-

tena nekonečnou starostí, obavou a nejistotou, jak bude dále? “Studuj, hochu, studuj!” říkali mu po celé prázdniny doma, a “studuj hochu, pilně studuj!” napomínali ho v dopisech do Prahy; “studuješ jen pro sebe, pro svou budoucnost, ne pro nás!”

Pravda, studuje se, studuje, ale kam pak, až bude vystudováno? S domovem konec, a kde na něj čekají?

Na jedné straně tíha studii, na druhé straně velikánská otázka: co až s nimi bude hotov?

Ale na všechny ty starosti a na všechno kolísání v nejistotách bylo dávno zapomenuto a zbyly jen vzpomínky na chvíle veselé, rozkošné — a těch zažil pod touto střechou, v těchto skrovných prostorách, dost a dost. Po všechen život věčně jich vzpomínal — a teď by měl odejít, neshledav se s ničím? Naprosto s ničím? Vždyť je-li tu posud on, je zde jistě také cosi z oné líbezné minulosti!

Otočil se tedy u samých dveří a pronesl hlasem, v jehož zvuk vkládal zároveň omluvu, že ještě zdržuje:

“Že jsem tak smělý, račte dovolit: co pak paní Zamrzlíková — —?”

Hokynářka podívala se na starého pána udivena:

“Jaká paní Zamrzlíková?”

“Nu, paní Zamrzlíková — paní Antonie Zamrzlíková, která v tomhle krámě bývala —”

Teď se ve tváři babice zračilo nejen udivení, ale již i jakési podezření. Starý pán ovšem netušil, že tato matrona byla sledovala jeho trojí pochod ulicí, jeho zkoumavé pohledy, vysílané ke krámu a do krámu, a že z nich nehádala na nic dobrého. A netušil, kterak po jeho nevinných otázkách byla v nitru svém nadobro přesvědčena, že jeho obcházení a vniknutí do krámu neznamená nic kalého.

“Paní Zamrzlíková?” otázala se ostře. “Co pak by oni chtěli paní Zamrzlíkově?”

"Inu, paničko, rád bych ji viděl, dobrou paní Zamrzlíkovou, rád bych s ní promluvil, najdu-li ji," odpovídal pan vrchní komisař, a hlas jeho nějak jhl při těchto slovech.

Matrona, jako by před sebou chtěla utvořit pevnou hradbu, založila křížem ruce na mocných nadrech, naditých do strakaté švonepajové kazajky, a její pěsti v založení tom pevně se zatály. Dívala se pronikavě na starého pána a tázala se:

"Mají snad oni něco za paní Zamrzlíkovou?"

Pan vrchní komisař bezděky se zasmál této divné otázky.

"I Bůh chraň, milá paní! Dokonce nic! Byli jsme si vždy ve všem právi — a jestli někdo za někým snad — mohla nanejvýše ona mít za mnou nějaký krejcar — za nějakou housku, za nějakou homolku — ač nevím o ničem, protože jsme se pokaždé svědomitě vypořádali. Ale tak — ze staré známosti bych rád —"

"To ji zmeškali, paní Zamrzlíkovou, milej pane — a hodně zmeškali. Ta už na dvacátý rok vyspává na Volšanech, Pán Bůh jí dej lehké odpočnutí!"

Tvář starého pána ztuhla a zhranatěla bolestným překvapením. Bezděky sňal klobouk, naklonil hlavu jako nad hrobem a zašeptal spíše k sobě, než k hokynářce:

"Tak ona je na pravdě Boží, dobrá matka, paní Zamrzlíková! Inu arcí, měla ona už tehda pěkná léta —"

"Chudák, chudák," politoval starý pán, hlavu zas pokrýváje. — Chvilí tak postál, hledě přes babku hokynářku nebo kolem jejích rozsáhlých boků do pozadí krámu, k oněm skleněným dveřím nade třemi vyšlapanými stupni — ke dveřím, jimiž před čtyřiceti lety co den několikrát procházel, a teď teprve se rozpomenul, že by vlastně měl babce vyjevit příčinu svého účastenství, i řekl:

"Abyste mně neměla za zlé, milá paničko, že jsem byl tak smělý: já jsem tu kdysi u dobré matky Zamrz-

líkové bydlil — je tomu přes čtyřicet let — tam na pravo z velké světnice, v tom pokojíčku, když jsem studoval —"

"Jo, jo," přisvědčila hokynářka — slova její nezněla již tak tvrdě a nevrle, jako na počátku — "bejvali tu studenti na bytě, bejvali."

"— a kdybych se směl opovážit," pokračoval starý pán, "nemohl bych se na ten milý pokojíček podívat?"

Na tváři babice vyskočil opět výraz podezření a nedůvěry. To je nějaký podivný člověk! Kvartýr chce prolézati! Ale jeho žádost byla pronesena tak naléhavě a skoro tklivě zároveň, že nedovedla zholá odříci, i pokusila se brániti jenom námitkou:

"Je tam náramný nepořádek, milej pane — u nás není mnoho času na úklid —"

"To já znám, paničko milá, jako všady v domácnosti," odpověděl starý pán a rozkročil se směrem ke schůdkům.

Stará ženština již nevěděla, jak by této návštěvě zabránila. Poddala se tedy a následovala podivného muže, pod nímž vrzaly vetché schody, plné dolíků i vyvstalých, posud vzdorujících suků.

Skoro se pod ním nohy trásly, když vstoupil do veliké světnice, z níž proti němu vyrazila směsice všelikých zápachů, jako by spěchala na pomoc ohrožené domácí paní. Stálo tu několik postelí, od rána neustlaných, plných peřin v kanafasových, uválených cejchách, a co kde kolkolem doplňovalo souladně obraz této noclehárny. Tři, čtyři kroky, a starý pán stál na prahu pokojíku, který mu bezmála před půlstoletím byl celým světem.

Popadlo ho cosi za srdce, když se octl v prostoru, v němž strávil kus mladého života svého. Ale zároveň jej odtud i něco vypuzovalo.

Především ho přepadl dojem, že jak světnice rodinná, tak i bývalý jeho pokojík se o celou polovinu někdejších rozměrů svých scvrkly, srazily. Hlavou skoro stropu se dotýká,

zdi se pošínuly blíže k sobě. Těsno všady, že sotva lze dýchat. Kdysi tak útulno, veselo, čisto — nyní pochmurno, šedivo, spuštěno vše jako po ohni. Okna kdysi plná kořenáčů, teď po květinách ani památky. Odkvetly a zmizely jako vše, co ho tu kdysi vítávalo.

Rychleji, než vcházel, vrací se pan vrchní komisař zase do krámu, který ze všeho ještě nejspíše zachoval svůj někdejší vzhled, a v krámě teprve z plných plic vydechl, neboť uvnitř si netroufal.

Ještě však jednu otázku má, než odejde, a teď se k ní odhodlal.

“Že jsem tak smělý, paničko: paní Zamrzlíková měla taky dcerušku Leontýnku. Kam pak ta se poděla, prosím vás?”

“No, kam by se poděla, starej pane! Nikam se nepoděla, ta je zde, chvála Pánu Bohu!”

“A kde pak, prosím vás, paničko?”

“No, kde pak bych byla, ke všem všudy! Byla jsem jediná dcera nebožky panimámy a vedu to už na dvanáctý rok na vlastní paletu (živnostenský list) — ”

Pan vrchní komisař vypouklil oči, jako by hleděl na zjevení.

“Vy jste Leontýna . . !” zvolal pln úžasu.

“Bodet’ že Leontýna — Leontýna Kacaburdová — já měla Froliána Kacaburdu — je už tam také, dej mu Pán Bůh — ale dobrýho jsem s ním neměla nic — ”

“Vy jste Leontýna Zamrzlíková!” opakoval pan vrchní komisař, hledě na vdovu Kacaburdovu a snaže se proniknouti nebo sloupnouti tu škrabošku, pod níž se skrývala někdejší jeho Leontýnka.

Ale všechno úsilí jest marno. Ať sebe úporněji shledává někdejší rysy

oné Leontýnky, která tak pečovala o jeho pokojík — nynější její postar’ vzdoruje všem pokusům restauráčním. Bývalá usměvavá, ochotná, křepká Leontýna utopila se v paní Kacaburdové, zmizela v ní, propadla se. Pravda, věděl dobře pan vrchní komisař, že nenajde Leontýnu osmnáctiletou, jak se s ní kdysi rozloučil; ale že na ní nepozná ani rysu, ani vlasu, ani zvuku jediného, toho se nenadál.

* * *

S pocitem skoro hanbivým vychází z úzké zdánlivě slepé uličky starý pán s hlavou schýlenou a čím dále spěšněji kráčí, jako by chtěl čemusi uniknouti.

Konečně má za sebou Petrské náměstí, zvonici, kráčí Poříčím a teprve na Josefském náměstí se zastavuje, aby vydechl a dechu nabral.

Zcela ukradmo se ohlíží, zmizela-li za ním již osudná ta končina se vším všudy, a hovoří k sobě:

“Milej ty Johanes, tam už hned tak nepůjdeš,” a stírá s čela pot. “Změnila ona se ta Leontýna, inu, ta se změnila!”

Hlavou mu letí vzpomínka, jak chytával kdysi Leontýnku, když mu po nějakém šelmovství chtěla z pokojíku utéci (rozumí se, předstírala toliko, že mu uteče): rychle jí ze zadu provlékal pod rameny ruce a na jejích rozpukajících nadrech pevně je spínal. Pak se Leontýnka nemohla ani hnouti a neutekla.

Tato vzpomínka vyvolala v něm pomýšlení na strakatou kazajku švonepajku paní Kacaburdové, promaštěnou stálým otíráním prstů a všemi směry naditou.

Pan vrchní komisař odprskl a mnul kapesníkem ústa, čelo, tváře, jako by ho byl kdosi něčím nemilým polil . . .

Vzpoura na korvetě “Dagmar”

Napsal Ladislav Stroupežnický

LUNKO sesílalo teplé paprsky své s modré oblohy dolů, za kteroužto laskavost veškeré rostlinstvo vysílalo svou vděčnost z dola ke slunci nahoru. Za každý paprsek posílaly usmívavé kalíšky květín na lučinách sluníčku hubičky, sladší nad cukrátkou s veršičky.

Medáci, bručiví jak nevrlí staří mládenci, poletovali od květu jetele ke žluté divizně, od modré čekanky ke drobnému květu mateřídoušky a obratným svým zobáčkem ssáli z nich medové krupěje, jsouce i v tom podobní starým mládencům, kteří nejraději také tam mlsným svým zobáčkem se obracejí, kde větrí něco sladkého.

Skřiváci propěvují svoji od jakživa stejnou písničku, v čemž podobají se jistým slečnám, které umějí také jen jednu parádní písničku, s níž se po leta všude produkují — ovšem s tím rozdílem, že skřiváci pějí svou melodii lahodně a jen v letě, kdežto ony slečny produkují se vriskavě v letě i v zimě, poněvadž na neštěstí netáhnou s divokými husami a skřivánky na zimu do teplých krajin.

Veškerá příroda bujaře se zelená ve všech tónech této barvy... Z vymetaných žitných klasů vyčnívají už na půl dalaťky a komisárky — z klasů pšenice buchty a náky; při pohledu na klasy ječmene hopkuje před duševním zrakem pozorovatele houfek opiček různého druhu — v ovocných sadech houpají se na tenké topce zárodky budoucích švestko-

vých knedlíků a nad veškerým tímto drahocenným zbožím, jež matka příroda tak štědře na krám vyložila, klene se modrá obloha, nezachmuřená ani jediným mráčkem. Jest počátek měsíce srpna.

Uprostřed krajiny, štěbkou matky přírody nádherně zeleně natřené, vypíná se pěkné stavení, ozdobené jeleními parohy, což znamená, že je to myslivna... Za ní na sever a východ rozkládá se les.

Cestou od myslivny na jih ubírají se dva výrostkové, hoši asi šestnáctiletí. Za nimi vleče se velký stavěcí pes. Výrostkové oděni jsou lehkým letním šatem a ozbrojeni puškami, dvojkami — pes je ozbrojen hákovitými tesáky.

Tvář hochů, po jejich boku houpají se lovecké brašny, jest příjemná, také pes má na psa dosti příjemné vzezření.

Jeden z hochů má dlouhé světlé vlasy, druhý dlouhé kaštanové — pes má krátkou hnědou srst'. Po vousech na tvářích těchto výrostků není dosud ani stopy — jejich pes má pěkný, huňatě ověšený ohon.

Pes jmenuje se Hektor, hnědovlasý výrostek jmenuje se Robert a jest nejstarší syn Hektorova pána, myslivce z domu, ozdobeného jeleními parohy. Ten světlovlasý výrostek jsem já — vlastně byl jsem dne 3. srpna 1866 o druhé hodině odpolední já.

Ubírám se s kamarádem Robertem k rybníku střilet divoké kachny. Jsme sice skoro ještě kluci, ale střilet umíme dosti dobře. Od dvanácti let zacházíme s puškou, proto jsme

ovšem dějepis, zeměpis i gramatiku často zanedbali.

Dvojky máme ze zbrojnice Robertova otce a také ostré patrony, jež jsme obdrželi s neméně ostrým příkazem, abychom jimi "žádnou hloupost" nevyvedli. Vedle patron vložila paní myslivcova do našich brašen po velikém koláči, bohatě vykládaném třešněmi. Pan lesník odevzdal nám výtečně cvičeného psa, Hektora, který nám měl kachny ze sítí v rybníce vyhánět i zastřelené přinášeti.

Pes však nejevil velké chuti následovati nás. Dívne svažování se a ušklibání chlupaté jeho tlamy, pak nestydatě pohrdavé pohledy, jimiž si nás měřil a za které dle mého zdání ihned výprask zasloužil, zřejmě prozrazovaly, že nás neuznává za lovecké autority a že nehodlá se zahodit obsluhováním předčasných výlupků ze školních lavic.

Na pokoreni tohoto psiho furiantství a na posílení společné naší lovecké autority ozbrojil se přítel můj otcovým z řeménků spleteným karabáčem, jímž Hektorovi několikrát nad hlavou mnohoslibně zapráskal. Ale ani po tomto přátelském pokynutí nezahořel Hektor láskou k nám: teprve rázný rozkaz myslivcův pohnul jej, že nás následoval. Ale z donucení a beze všeho nadšení pro dobrou věc. —

Kráčíme cestou k rybníku. Pes ohlíží se stále k myslivně zpět... Občas se zastaví a jeví sto chuti vrátit se domů.

Hladíme jej, lichotíme mu něžně, jak milenec své milence... Říkáme té obludě dokonce "Hektárku", ale pes je nehybný jak dubový pařez.

Kdyby takhle každá dívka lichení odolala —

Lichotíme Hektorovi dále. On zdvihne hlavu a podívá se na nás tak nestydatě, že jsme oba ihned uhodli jeho myšlenku:

"Potřebujete mě, kluci, víd'te? Beze mě nesvedete nic!"

My totiž oba ani minutu nepochy-

bovali, že nás ta bestie v myšlenkách svých jinak netituluje, než kluci.

Pak vypláz' jazyk a chlemtal vzduch.

Nevím, bylo-li to následkem naší něžnosti — pes se hnul a následoval nás. Ale impertinentním úšklebkem své usliněné tlamy dal nám na srozuměnou, že nám vlastně prokazuje milost. Vůči starému myslivci by si byl tohle nikdy nedovolil.

Vyplytvali jsme mnoho něžných slov, než dostali jsme psa k rybníku, vroubenému na jižní straně úzkým paloukem, za nímž rozkládá se mohutný borový les.

Modrá hladina vody, v níž koketně shlíží se blankyt oblohy, leží nepohnutě, jen chvílemi vyšplouchne a žblunkne to někde. Rybník tento je totiž osazen kapry od tří do pěti liber. Ale býti neustále ve vodě, to konečně i samého kapra omrzí — proto se občas tu a tam některý vymrskne, aby se rozhlédl po světě. Dlouho se ovšem nad vodou nezdrží, patrně ze zásady, že jest všude dobře, ale doma nejlíp — a opět uhladí se plocha rybníka.

Rozkošný jest pohled na vysoké bujně se zelenající sítí, které obrůstá po celé délce jižní okraj rybníka, tvoříc četné, z hlubiny vystupující ostrůvky a množství průplavů, pravá bludiště, jimiž se kapři houfně projíždějí, ne snad proto, aby se obdivovali kráse velkých, jak padlý sních bílých hvězdovitých květů leknínu se zlatě žlutým vnitřkem, které vyrůstajíce z kořene na dně rybníka, houpají se na jeho hladině, nýbrž prostě proto, aby se v bahně pořádně napásli.

V rákosí hnízdí zvláštní druh pěnic... Prozpěvují velmi příjemně; ale kapr není milovník zpěvu — a kdyby prozpěvovaly sebe lahodněji, kapra neokouzlí. On klidně sešponulí hubu, přitulí se ke šťavnatému prsu matky přírody mezi vonné kořeny puškvorce a — cucá klidně bahně. —

Nad hladinou vody v hustém sítí a rákosí skrývají se a plovou divoké

kachny velké i menší, vodní slípky, lysky, tu a tam též otápký a po bahnitém okraji pobíhá plachý čírek. A na tuto vodní havěť měli jsme my výrostkové hlavně zkřesáno.

Došli jsme k malé zátoce poblíž hráze, kdež v síti ukryta je hezká lod'ka. Fantasie našich šestnáctiletých hlav dala jí jméno "Korveta Dagmar". Dagmar po jisté spanilé dívce, do které jsme byli oba zamilováni, s níž jsme však oba jaktěživ ani nemluvili. Ona je totiž dcerou barona, jemůž patří rybník i lesy a okolní statky, a má známost s nějakým hrabětem. Podobá se ostatně velice pravdě, že by byla ona s námi vůbec ani nemluvila.

Vstoupíme na lod'ku. Lovecký náš plán jest tento:

Poplujeme podél sítí, občas zastavíme, pes půjde sítím, vyplaší vodní havěť a my neukození výrostkové budeme tak slavně stříleti, jako každé urozené panstvo, jehož předkové dobyli si šlechtictví buď před staletím v bojích proti Turkům v Palestině — nebo později šízením při dodávkách pro armádu.

Ale člověk míní... a není přísloví bez úchytky — zde měnil Hektor. Nechtěl nám do sítí, nechtěl slídit a zvěř vyháněti.

Odhodlali jsme se tedy, že jej násilím zavečtem na lod'ku, zavezem několik set sáhů od břehu, načež zajiště vrhne se do vody, aby konal, což jest psí jeho povinnost.

Robert vzal Hektora za obojek a táh' — já se opřel v jeho zadek a tlačil jsem. Tak podařilo se nám dopraviti na lod'ku hafana, přidušeně vrčícího. Vyhlíželi jsme v té chvíli, nehledím-li k obleku, asi jako staro-židovští kněži, když vlékli berana k obětišti, anebo jako křesťanští řezníci, vlekoucí tele na jatky. —

Odráživše od břehu, pustili jsme se na vodu.

Jsou jisté způsoby hvízdání, jimiž se komandují stavěcí psi. Myslivec, táhle hvízdaje, třese zároveň špičkou jazyka mezi zuby... hvízd pak zní asi takto: "Jujujuju"....

Na toto znamení počne cvičený stavěcí pes slídit po zvěři.

Toto znamení, na síti ukazuje, dával Robert Hektorovi, když jsme byli asi na sto kroků do rybníka vepluli.

"Jujujuju," šveholilo to na jeho rtech.

Pes jakoby neslyšel — sedí jako dřevěný.

Pak spustím já: "Jujujuju"....

Pes setrvá v své zdřevěnělosti.

Spustíme oba na jednou: "Jujujuju"....

Krásné duetto!... stkvěla koloratura! Ano dokonce i sama příroda ozvěnou lesa nám pomáhá přitlumeným "Jujujuju"....

Vše marno! Pes přimračeným zrakem pohrdavě dívá se na nás a výrazem své tlamy dává na srozuměnou: "To by mi tak ještě scházelo, abych takové kluky poslouchal!"

"Bestie!" vzkřikl jsem oba zlostně a Robert odpínal karabáč, jež měl na knoflíku svého kabátce zavěšený.

"Strpení, Roberte, mám myšlenku."

"Nuže?"

"Shodíme psa s lodě... Jakmile bude jednou ve vodě, počne jistě slídit."

Robert souhlasí. Odložíme pušky i brašny a blížíme se psu, abychom jej svrhli s lod'ky.

Temné chroptění v psově chřtánu prozradilo však, že úmysl náš prohlédl. Opřeme se však přece o hafana, jako bychom chtěli nějakou zed' svaliti.

"Jedna, dvě... ryc!" komanduje Robert; v tom však rozevře pes zuřivě tlamu — asi tak jako ona potvora, již svatý Jiří kopí do chřtánu vráží — zašteká vztekle a žene se po nás. Vzpoura jeho jest zjevna!

Neuskočit, byl by některému z nás šeredně rozpáral kůži, v níž zavázána jest kniha našeho života.

Po této nevidané zpučnosti vzplanul v Robertově nitru divý vztek; bleskem odepjal karabáč a švihl jím psa přes hřbet tak velkolepě, že se prohnul jak starý mezek pod těžkým nákladem. Zároveň zařval hafan

bolestí, vzepjal se na zadní běháky, rozevřel tlamu a vrhl se po Roberto-vi.

Krev stydla mi v žilách.

Robert hbitě pozpátku uskočil — zakopnul však podpatky bot o obru-bu lodi a sletěl na znak do rybníka. Voda zašplouchla a, polknuvši jej, zavřela se nad ním.

Hektor, zbaviv se Roberta, hnál se neméně zuřivě po mně: já chud'as — nemohl jsem přece chopiti se puš-ky a psa tak výborného zastřeliti — máje toliko na vybranou mezi jeho tesáky a vodou, raději vrhl jsem se po dobrém s lod'ky do rybníka... Voda dosahovala mi po ramena.

Ohlédnuv se v pravo... hlubina se rozvírá a Robert vynořuje se z vody — vzpřímí se a vytírá si vodu z očí.

Opodál houpá se na zpěněných vlnách jeho klobouk, ozdobený chvo-stem tetřeva. Vlastně jsem o Ro-berta starost neměl, že se utopí; uměl tak výtečně plovati, že mohl dávat pulcům, nezletilým žabkám a mla-dým štikám hodiny. Podívali jsme se na sebe, jako staří přátelé, kteří se po mnoha letech nenadále někde setkají. Pak jsme oba rázně zakleli.

"Zatracený pes!" opětoval rázně Robert, jemuž dosahovala voda té-měř až po bradu — a já, poněvadž mi voda dosahovala právě také v pa-mátná ona místa, kde mi po několika letech první vous vypučel, souhlasil jsem úplně s jeho náhledem. Škoda, že nás někdo v této roztomilé situaci nepozoroval... ten by se byl zname-nitě bavil.

Po bradu stojíce ve vodě, zdvihali jsme ruce k nebi, jako zatracenci na oněch v každém vzhledě hrůzných obrazech, představujících očistec ne-bo muka pekelná. S tím rozdílem jen, že oni zatracenci jsou vždy až po krk v malovaných plamenech, kdežto my byli po krk ve skutečné vodě. A poněvadž se boty a nohy naše bořily stále hloub a hloub do bahna, kyprého jak prachové peřiny, musili jsme je neustále vytahovati a přeshlapovati. Pracovali jsme tedy no-hama pod vodou jako nádenníci, kte-

ří v cihelnách hlínu šlapou, čemuž ostatně porozumí nejsnáze ten, kdo se někdy v bahniřném rybníce koupal.

Ale mladá krev, bujně hlavy, mysl veselá... to vše zrodilo záhy humor.

"Roberte," prohlásil jsem, "ty pře-šlapuješ jako kalkant, když o "velké" šlape měchy".

"A ty jak bys do kadečky zelí na-šlapával," odsekl on. Hroze pak pě-ští Hektorovi, který pohodlně kolébá se na lodičce, rozhoupané vlnami, způsobenými našim pádem do vody, soptí: "Ty bestie!"

"Co počnem nyní?" tážu se kama-ráda, přeshlapujícího v bahně, a sám odfukuji vodu, která, an zabořen jsem také až po kolena v bahně, po-číná se mi do úst vtíratí.

Přítel odpovídá:

"Kolem nás je místy vrstva vody až na dva sáhy zvýší... V šatech a botách nesnadno plovati — musíme se vydrápati z této rybní polévky na lod'ku."

Za této řeči vyndal z kapsy, kte-rou měl toho času dobré dvě stopy pod hladinou rybníka, hřebínek a sčesával si bahnem spleené vlasy na zad, ježto mu je byla voda při pádu v hlubinu spláchla přes obličej.

"Nechtěl bys, Roberte, zrcátko?" tážu se ho pichlavě.

"Neotvírej příliš své korálové rty, sice si uděláš ze žaludku kašnu," od-sekl on.

Zároveň brodíme se oba k lod'ce.

Neznám šerednějšího pocitu než spadnutí oblečen do vody. Nejvol-nější šat ihned přilne k tělu a všude tísní a škrtí... nohy vážnou v bahně, boty, naplněné vodou, vyzouvají se, mrazivý chlad probíhá tělem.

Pes výhrůžně cení na nás své tesá-ky; sotva že jsme ruce vztáhli, aby-chom okraje lod'ky se přidrželi, hnál se po nás tak vztekle, že jsme musili spěšně ustoupiti.

"Nezbývá nám, Roberte, než vyjed-návati s tou bestí o mír."

"Vyjednávati?" táže se on poně-kud udiven.

"Pomocí koláčů v našich braš-nách!"

"A ty se domníváš, že bych obětoval mistrovský ten výkvět matčina kuchařského umění té bestii?"

"On je vítěz a bez válečné kontribuce nás do lod'ky nepustí. Já na to svůj koláč milerád obětuji... ta voda mě už začíná v botách nudit."

"Pro mě!" prohodil Robert a loví svůj klobouk, který se dosud houpá na rozčeřených vlnách.

Vytahuji hápavé zkřehlé hnáty z bahna a tápám se zase k lod'ce; chvatně popadnu z lod'ky svoji brašnu a, drže ji vysoko nad hlavou, brodím se ku příteli zpět.

Vyndám z brašny koláč. Srdce mi zabolelo při pomyslení, že musí skončit v psím žaludku.

Přelomím jej ve dvě půlky, jednu hodím Hektorovi na lod'. Koláč mu padl před samou tlamu...

Jindy by jej byl chlamst' hned v povětří... Dnes? ... Dnes podíval se pohrdavě na něj, pak na nás a odvrátil se fouňovsky v jinou stranu!

Zamítl náš návrh smíru, který jsme mu ve formě koláče s višněmi podali... hrubě ignoroval našeho parlamentáře a posla míru.

Přítel můj, vztekem se chvěje nad urážkou, již si psi nadutost vůči nám dovolila, odepjal svůj karabáč, který zatím ve vodě nabubřel, že byl tlustý jak pořádný úhoř, a hroze psu, soptěl:

"Kéž bych tě mohl tím karabáčem rozsekat!"

"Ale poněvadž prozatím nemůžeš, činím ti malý návrh," prohodil jsem.

"Jaký?"

"Snězme tu druhou půlku koláče sami."

Přelomím ji ve dvě a již podávám příteli díl...

Jíme...

Originální svačina. Oba stojíme po krk ve vodě poblíž puškvorcového sítí a neustále přešlapujem; oba držíme v levici koláč, on v pravici karabáč, já vysoko nad hlavou brašnu, aby se do ní nenabralo.

"Dobré chuťnání," žertuji.

"Děkuji — prosím, račte se u nás posadit!" škádlí mne soudruh.

Ten ničema mne vyzývá, abych se posadil v okamžiku, kdy musím neustále hlavu na zad klopit, aby se mi nenabralo do úst!

"Já raději stojím," odpovím; pak splácím úšklebek:

"Račte si, mladý pane, připít u nás puškvorcové."

"Ó, děkuji, já už pil."

"Chutnala?"

"Tak tak — ke zpodu byla trochu kalná."

"A poněkud mnoho puškvorce."

"Poněkud."

Dojedli jsme koláč.

A při tom mám novou myšlenku.

"Roberte, mám nápad!" zvolal jsem.

"Nuže?"

"Dráždí a zaměstnej tu bestii z předu karabáčem, já obejdu lod'ku, odepnu veslo a plácnu ji několikrát ze zadu... Musil by to být vtělený satan, kdybych jej tím veslem z lod'ky nevypudil!"

"Výborně!" přisvědčil Robert, přiblížil se k lod'ce a švihl karabáčem po psu, který vrče vztekle po něm chňapal.

Já obešel lod'ku, hodil do ní brašnu, odepjal veslo a mezitím, co pes vztekle oháněl se svými tesáky po přítelově karabáči, plácl jsem jej plochou vesla notně přes zadek.

Toho útoku se nenadál — vztekle obrátil se po mně.

Robert však nemeškal a švihl jej karabáčem v táž místa.

Pes zavyl a honem zase hnál se po něm, načež jsem jej já opět plácl veslem. Ihned zase vyl z plné tlamy na mne! Ale už se mu zase svižný Robertův karabáč lepil na kůži. A nyní, jsouce pány situace, bavili a vyraželi jsme takto dosavadního svého tyrana několik sekund.

Nevěděl, kam dřív skočit. Hnal-li se po mně, švihl jej Robert — a když po jeho karabáči chňapal, plácl jsem ho veslem vždýcky já.

Ta zpupná bestie sehnala nás bezohledně s lodí do vody a bahna, tudíž s právnického i se stanoviska

poetické spravedlnosti zasluhovala trestu.

Vyplácel jsem jej tedy já veslem "Dagmar" jménem poetické a Robert karabáčem jménem světské spravedlnosti. Neděla se mu tedy žádná křivda.

Naše horoucí láska ke spravedlnosti počala jej však hnedle nudit. Nejvyšš rozzuřen napjal své svaly a, zamířiv na moji hlavu, vrhl se vztekle s lod'ky po mně do rybníka.

"Pozor!" vzkřikl Robert, uleknuv se.

Já však, prohlédnuv v čas psův úmysl, pustil jsem veslo a ponořil se hbitě pod vodu... Paterým vzepnutím rukou a nohou podplul jsem lod'ku a vynořil se ze zakalené vody po boku svého přítele. Radostné shledání, už dnes druhé.

"Na zdar, 'amfibie'!" vítá mne přítel a vysvětluje: "Byl nejvyšší čas, žes se potopil; Hektor vrhl se právě v místa, kde jsi stál."

Ohlédnu s po psu.

Ploval sítím statně ku břehu; cítil se zajisté šťastným, že se dostal z naší společnosti. Jsem přesvědčen, že si v duchu gratuloval. Vyskočiv na břeh, setřásal se sebe vodu a snad také vzpomínky na veslo "Dagmar" a přítelův karabáč, načež skokem pádil cestou k myslivně.

Boj náš o korvetu "Dagmar" byl stkvěle vybojován: vzpoura jest pokořena, nepřítel prchá, lod' jest naše! Jsme vítězi!

Ztráty nemáme žádné, naopak, získali jsme. Přibýlo nám — na váze, bahna v botách a vody v šatech.

Šaty ovšem možno snadno vyždímat — nejhůř však jest naším hodinám.

Ždímat cylindrovky — taková nemožnost není ani v snáři — a tam jsou přece smělé a velkolepé myšlenky.

Kolečka ubohých našich hodinek, nezvyklá koupání, pozastavila se nad tímto pobytem v rybníce... umlko švitorné jejich: Tik, tik, tik, tik... Člověku, který jim později

rozvázal jazýček, museli jsme dát po čtyřech zlatkách.

Opustivše vlast kaprů, žab a puškvorce, vyšvihli jsme se na lod'ku. Chvějem se chladem.

Prohlížíme si jeden druhého. Letní oblek náš přilnul k tělu tak těsně, že jsme vyhlíželi neobyčejně štíhle. Boty nabubřely ve vodě jak utopená kot'ata.

Vítězové bývají obyčejně zbroceni krví — my jsme zbroceni černým bahnem, které se táhne skoro jako dehet a nevoní daleko tak příjemně jak omáčka z ryb na černo.

Robert, vzpřímiv se, hrdě zvolal:

"Takhle vyhlížejí vítězové!"

"Bohužel," přisvědčím a dodám:

"Ještě dvě taková vítězství a máme pakostnici do smrti."

Zároveň zdvihnu koláč, jímž byl Hektor pohrdl, a věnuji jej spanilomyslně rybám.

Pak jsme si my vítězové navzájem zuli boty a zapravše své nohavice, položili jsme se na lávky lod'ky. Hslem našim bylo v té chvíli: "Sušme se!" A při tom pojídali jsme druhý koláč.

Zlaté slunko ochotně plnilo přání naše, sušilo nás, a my obraceli se občas, jako dělává se s husou na pekáči, aby se dobře propekla...

Rákosní pěníce, hnízdící vůkol, zpěvem svým sladily trpké naše vzpomínky na pobyt v rybníce. Kachny a vodní slípky, jež jsme před hodinou viděli v duchu již postřílené, ukrývaly se bezpečně v stinném rákosí a pojídaly k svačině vodní hmyz... Občas činili kapři, aby poněkud rozšířili názor svůj o světě, malé výlety do vzduchu, což u nich asi tolik znamená, jako když vyjde velkoměšťák za bránu... Též záby v rákosí vůkol útloboké "Dagmar" vydrápaly se z hlubiny, rozpleskly se na širokém, mečovitém síti nad vodou a vyhřívaly si na výsluní zadky svých zelených uniforem. Chtějíce pak, snad touhou po slávě zachváceny, zahanbiti pěníce v rákosí pějící, vzedmuly svá měchatá břicha a daly se do blbého kuňkání, některé

totiž — jiné protivně skuhraly a jiné zase báječně hloupě kvákaly.

Za rybníkem na palouku pásly se a velmi příjemně bučely dvě strakaté krávy.

Nad rybníkem zazvučelo častěji lahodné krákání vran, které vracely se s žaludkem plným koníků, skřivánčích vajíček a polních myší z polí a lučin zpět k lesu, jehož staleté koruny, velebně a zároveň snivě šumíce, občas trousily zralé šišky.

Padající ty šišky měl jsem vždy — jsa v lyrické náladě — za slzy, jež staleté borovice roní zármutkem nad tím, že jsou už tak staré, uvnitř vyhnílé a červem drvokazem na dobro rozvrtané.

Z lesa zaznívalo k nám také kukání kukačky, která, revidujíc hnízda jiných ptáků, těšila se ze svých mlád'at, jež jí její lesní kolegové vyseděli a vyživují. —

Drahnou chvíli — jsouce na zádech už hezky suší — mlčky a v sladkém polosnění kochali jsme se v těchto přímo okouzlujících půvabech velebné přírody. Konečně však, když už nám několik smaragdovou zelení svého triko přímo zářících žab až u samé lod'ky kouzlem svých zvuků uši provrtávalo, vypukli jsme oba v hlasitý smích.

"Tohle všechno dohromady je přece k zbláznění krásné, co?" prohodil můj přítel.

"K líbání," opravuju já. "Zvlášť tam ty bučící krávy."

"A tuhle ty žáby."

Žáby vedle naší lod'ky, jakoby naší neuznalostí byly uraženy, zmizely v hlubině. Vděčnost naše je provázela až ke dnu.

Jaká to v přírodě líbezná harmo-

nie zvuků!" pokračuje posměšně Robert: "Žáby ... pěnice ... krávy ... kukačky a v pozadí velebné šumění vyhníлых borovic. — Škoda, že sůvy za dne spějí."

"Umlkni, rouhači," kárám přítele, ale v gruntu svého srdce souhlasím s jeho názorem, že v přírodě daleko není té harmonie, již jistý druh literárních přezvykavců, neznajících přírodu a příkré protivy jejího ruchu a života, parádním veršem a bombastickou prosou velebí. Pak doložím:

"Míním, Roberte, že bychom pro dnešek mohli zanechatí honby."

"Zanecháme honby," přisvědčí on klidně ...

Zašplouchla vesla, polekané žáby se vrhají se síti střemhlav do vody ... hladina rybníka se rozvlní, brázděna jsouc rychle ujíždějící lod'kou ... Jsme v přístavu.

Ubíráme se cestou k myslivně — bosi. Vtěsnati nohy do naduřených bot nebylo možno.

"S prázdnými rukama se přece z honby nevracíme," ušlíp' se Robert, zdvihaje do výše své nabubřelé boty.

Slunko chýlilo se k západu.

* * *

V myslivně dostalo se nám za naší lázeň jízlivého výsměchu, což člověka bolí — ale Hektorovi za jeho vzpouru dostalo se přímo velkolepého výprasku, což psa ještě víc bolí!

"Za takovou vzpouru musí se mu kůže na hřbetě pořádně vydělat," ubezpečoval nás lesník, odkládaje karabáč, jímž byl Hektorovi sdělil své mínění o jeho zpupnosti. —

Od onoho výprasku ctí v nás Hektor lovecké autority a poslouchá nás.

Ztracený důl objeven

Napsal Adolph M. Whitney-Jarolímek

**ZTRACENÝCH DO-
LECH** na jihozápadě
koluje mnoho pověstí.
Nejsou to vždy sku-
tečné doly, které by
se tak lehko neztra-
tily, ale obyčejně jsou

to místa, kde na povrchu země zlatokop kousky rudy sebral, často cenu rudy neznal, až později zkouškami odborníka, a vícekrát místo nenašel. Mnozí ztrávili hledáním celý svůj život a někteří na poušti zahynuli.

Důl je nesprávné jméno pro takové místo, dolovat se začalo později, až ruda na povrchu země byla sebrána. Zlatokop se chlubil zkušené osobě kousky zlaté rudy s otázkou, — co smýšlíte o mém dolu? Tento vytáhl obálku z kapsy, v které měl uloženy dvě koňské žíně, a tázal se zlatokopa, co smýšlíš o mém koni?

Nejznámější ze všech ztracených dolů snad jest Lost Pegleg Mine. Pegleg je přezdívka známého muže, který žil v jihozápadních státech v době, kdy zlatá horečka byla v nejvyšším proudu. Thomas L. Smith se narodil v Kentucky 10. října 1801 a ve stáří 23 roků odcestoval se skupinou 150 mužů do nejstaršího města západu, Santa Fe, dnes ve státu New Mexico. Průkopníci té doby se zabývali chytáním divoké zvěře do pastí pro jejich kůže, nebyly tyto kožešiny se těšily rychlému odbytu v Evropě a v Číně.

Smith procestoval celou záp. krajinu a někde v dnešním státu Wyoming utrpěl zranění nohy, rozdrčení kotníku. V divoké krajině nebylo lékaře, byl nedostatek léků a hrozilo mu proto nebezpečí ztráty života otravou krve. Nevyléčená noha musila být odnata, ale nemohl nikoho přinutit, aby mu nohu odňali; s po-

mocí muže jménem Jim Cockrell nohu si uřízl sám a obvázal starou košilí. Na nosítku, připevněném na dvou koních ho odnesli přes sto mil k přátelskému kmenu Indiánů, kde ho Indiánky vyléčily. Taková operace nebyla neznámá v této krajině, ale obdivujeme odvahu vytrpět tak velkou bolest. Sám si udělal hrubou dřevěnou nohu, z kůže vyrobenou botu připevnil na sedlo, to mu pak umožnilo jízdu na koni jako jinému zkušenému jezdcí.

Podle amerických zvyků dostal jméno Pegleg, které se udrželo do dnešní doby. Mexikáni ho pojmenovali El Capitan Cojo (Chromý Kapitán) a Indiáni ho nazvali Skabiner, zkomolenina jejich řeči, naznačující muže, který si statečně uřízl nohu.

Do Californie přibyl v letech kolem 1830, ale protože byl pověstným lhářem, stěží se dnes o něm najdou věrohodné zápisy; zprávy ze neshodují. Major Horace Bell, známý spisovatel té doby, udává ve své knize, že Pegleg, kterého osobně znal, jako největšího zloděje koní v okolí, se narodil ve státě Missouri na počátku století. Po dobu déle než dvacet roků zdrojem jeho příjmů byla krádež koní, které odháněl z Californie až do státu Utah, kde byl koní velký nedostatek. Shromáždil okolo své osoby podnikavé muže i Indiány, s kterými vždy udržoval přátelské styky, pojav Indiánku za manželku. Roku 1855 byla otištěna zpráva v "Los Angeles Star", že za pět roků krádež koní dosahovala 300 tisíc dolarů. Major Bell také tvrdil, že Peglegovo zlato nikdo nemajde, protože si báčhorku o zlatě sám vytvořil. Zemřel v San Franciscu roku 1866.

Jiná zpráva udává, že zemřel ve

strávním domě ve městě San Bernardino v Californii. V jiném podání čteme, že byl nalezen na poušti, vyčerpaný, v šíleném stavu byl odvezen do nemocnice u moře, kde zemřel. V další knize čteme, že jeho mrtvola byla nalezena na poušti s hromádkou zlaté černé rudy. Nálezce rudy přinesl kousky do San Bernardina, kde se uchovály po dlouhou dobu.

Mezi spisovateli je domněnka, že osoby, zvané Pegleg, byly dvě a snad i více. Jméno Pegleg se stalo věhlasným a každý jednohý zlatokop si jméno osvojil. Nepochybně, v některých podáních se jedná o docela jinou osobu.

Takových záznamů o činnosti Peglega bylo více, stále jich — i pověstí přibývalo, mnoho knih bylo o jeho osobě vydáno, poslední roku 1965, v které čteme více o jeho podnikání v krádeži koní, nežli v hledání zlata, kterému zaměstnání se věnoval ve svém sáři. Skutečností jest, že Pegleg zde působil a není možno psát dějiny západu té doby, aby nebyla zmínka o muži, zvaném Pegleg, který rudu na poušti našel a tajemství si podržel až do hrobu.

Byl to muž neobyčejné povahy mezi průkopníky. V době zlaté horečky v Californii se často objevil v San Bernardino, San Diego a v Bella Union hotelu v Los Angeles, vždy s novou zásobou černého zlata. V krčmách bavil obecnost vyprávěním o svých zkušenostech v poušti. Když se octl v podnapilém stavu, i hospodu někdy vyčistil, totiž sundal dřevěnou nohu a použil jí při takové "práci".

Když zásoba peněz za prodané zlato došla, Pegleg se tajně ztratil; v případě, že byl sledován, obrátil se v jinou stranu; své tajemství nikdy neprozradil. Z jeho vypravování zbývají jen nepatrné poznámky o místě, kde se zlato nalézalo; často mluvil o třech vrších a pramenu vody. Ty tři vrchy se také staly pověstné a jsou stále hledány.

Krajina, odkud Pegleg černou zla-

tou rudu přinášel, se táhne od města San Bernardino jihovýchodně tři sta mil až k řece Colorado. Byla to krajina nepřístupná, v létě teplota stoupá až na 125 stupňů v nížině, kde je dnešní Solné Moře (Salton Sea). V té době moře zde nebylo, nížina byla vyschlá, byla zaplavena až r. 1905, kdy řeka Colorado se prolomila ze svého řečiště. Zaplavila údolí, dva roky uplynuly, než řeka zase byla vrácena do svého toku. Západně od řeky krajina je písčitá, při prudkém větru cestovatel jest nucen se uchýlit do úkrytu, až bouře přejde. Dále na západ, na druhé straně údolí, jsou vysoké hory, kde se spíše najde pramen vody, ale mnohý nešťastný průkopník se z této krajiny nevrátil.

V té době, kdy prameny vody byly neznámy, cestovatel se octnul až 4 dni cestování od vody a když zásoba vody pro nějakou příčinu došla, v tak horkém podnebí našel jistou smrt.

Zlato, které Pegleg z pouště vynášel, byly kousky černé rudy, té nejmenší velikosti až vlašského ořechu. Povrch rudy byl vždy černý, později tato ruda byla všude známa a dostala jméno Peglegovo zlato. Jméno se udrželo právě, jako jméno ztraceného dolu.

Sto roků se nejen zlatokopové, ale i veřejnost zajímala o tento důl. První muž, který se pokusil místo nalézt, byl nálezce hromádky rudy u mrtvol, ale záhy zemřel. Některé osoby při hledání zahynuly, nikdy se nevrátily, jeden muž při hledání sešlel a byl dán do ústavu pro nepřičetné. Hledání nikdy nepřestalo, naopak pověstí a osob, které se o důl zajímaly, stále přibývalo. Když přišla doba automobilů, mnoho osob se obmezilo v hledání na dva tři dni koncem týdne a jsou mezi nimi zastoupena všechna zaměstnání. Pro nedostatek volného času, mnozí se nemohou hledání věnovat podle svého přání, ale žijí v naději, že se tak v budoucnosti stane.

Posledním časem se na trhu obje-

vilo na sta elektronických přístrojů k použití v hledání kovů (metal detectors), umožní to nezkušeným osobám hledání. Krásné silnice krajinu dnes přetínají, mnoho sjízdných cest na horách a v roklích je upraveno pro jízdu vojenskými auty (Jeeps), prameny vody jsou známy, hledání je poměrně snadnější, neb není možno se vzdálit dále než pár hodin pěšky od sjízdné cesty nebo vody.

PEG LEG MONUMENT

Jsou ovšem i nevěřící osoby. Starý taškář Oliver, na poušti dobře známý, opatřil si svého času staré dřevo z vnitřku opuštěného dolu. Udělal několik dřevěných noh na způsob Peglegovy nohy, postříkal dřevo žíravinou, aby mělo starý vzhled a roztrousil je v dírách na poušti. Dlouho se těšil z rozmachu v hledání dolu, když některý příčinnivý nálezce takovou nohu objevil. Mnoho vody uplynulo, než se Oliver k svému nekalému činu přiznal.

Roku 1948, Oliver s pomocí Greyback Camera Club a Wind and Sand Council of Camera Clubs připravili na úpatí hory nedaleko Borrego Springs místo na táboření. Na vyvýšené místo snesli kamení a vyzvali hledače zlata, aby každý přidal deset kamenů na hromadu, která utěšeně roste. Nápis u hromady kamení zní:

"Let him, who seeks Peg Leg Gold
Add 10 rocks to this monument."

Na opačné straně jest napsáno:
"The bigger the rock, the better

your luck." V naší řeči asi: "Čím větší kámen, tím lepší vaše štěstí!"

Roku 1960 státní úřad pro zachování historických památek zde umístil památník, postavený z místního kamene, na kterém je umístěna bronzová deska s nápisem, který nejlépe zní v anglické řeči.

PEG LEG

Thomas L. Smith, better known as Peg Leg Smith, 1801-1866, was a mountain man, prospector and spinner of tall tales. Legends regarding his lost mine have grown through the years, countless people have searched the desert for its fabulous wealth.

The gold mine possibly could be within a few miles of this monument.

U památníku každý rok na Sylvestra táboří staří zlatokopové a sedí za krásného večera okolo ohně. Aby se pověst o dolu a pověstném lháři Peglegovi udržovala, vyprávějí svoje zkušenosti a největšímu lháři udělují trofej.

Tak starý zlatokop vypráví, jak byl uštknut dvanáct stop dlouhým chřestýšem, hada zabil lopatou, ale protože neměl u sebe léků a k lékaři nemohl včas dojet pro velkou vzdálenost, ulehl na poušti, očekává jistou smrt. Časně ráno se však probudil, poznal, že je velice sláb, ale okolo leželo na tisíce mrtvých komárů, pět viků a asi deset supů, kteří se na něm pásli přes noc. Když se chystal odejít, zvedl lopatu, viděl, že na rukojeti byla veliká boule na místě, kde byla také chřestýřem uštknuta.

V březnu roku 1965 čtenáři byli překvapeni zprávou, že Peglegův důl byl objeven a že nálezce již sebral všechno zlato s povrchu země a do hloubky jedné stopy. Zpráva byla otištěna v nejvěrohodnějším měsíčníku, vydávaném na poušti, a článek byl psán v podobě dopisu.

Našel jsem Pegleg-ovo černé zlato a je již na čase ukončit stálé bá-

dání po tomto tajemném dolu, neboť skoro před deseti roky jsem našel místo, které od roku 1852 bylo známo jako Pegleg-ův důl. Samozřejmě nemohu zde udat určité místo, kde se černá zlatá ruda nalézá, podotknu jen tolik, že důl je v obvodu třiceti mil Solného moře v Imperial Valley. Vrátil jsem se v ta místa průměrně jen dvakrát v roce, abych nevzbudil pozornost veřejnosti o svoje podnikání.

Podle mých zápisů, jsem vynesl a prodal zlato v ceně 314.560 dolarů, ač tato suma nepředstavuje bohatství milionů dolarů, které jsou obvykle spojeny se zprávami o takových dolech, ale pro mě to znamená bohatství a peníze byly klidně a moudře uloženy v amerických peněžních ústavech. Do roka po svém nálezu jsem zanechal svého zaměstnání, těším se ze života od té doby, proč bych tedy po desetiletém odmítnutí měl psát o svém nálezu? Snad mě k tomu přimělo to, že redaktor tohoto časopisu vždy pobídl každého zlatokopa, když tento odcházel do pouště, přál mu štěstí a až něco najde, aby o tom něco napsal. Do dnešní doby ještě jsem nic takového nečetl, ale vždy někdo musí být první. Po celých deset roků jsem přemýšlel o tom, že můj objev podržím pro sebe po celý život; zajisté takových nálezů bylo více, třeba v jiných místech a snad to, že mohu být první, na mě účinkovalo. Také již třeba poskytnout naději těm, kteří stále hledají a jsou terčem posměchu nevěřících občanů a je čas dokázat, že aspoň v jednom případě dlouho ztracený důl byl objeven.

Abych se veřejnosti představil, uvádím, že celý svůj život jsem ztrávil na poušti, vždy jsem odebíral odborné časopisy a s radostí jsem četl vše o ztracených pokladech, aniž jsem měl nějaký zájem o jejich hledání. Zpráva o místě, kde přírodní květiny na jaře kvetou, nebo kde mohu nalézt vzácné kamínky, mě zajímala tolik, jako zpráva o nálezu zlata. Nyní, když již deset roků uplynulo od mého objevení ztracené-

ho dolu, máje dostatečné příjmy, mohu spokojeně žít, udržování tajemství není již pro mě důležité. S počátku jsem neměl zkušeností v hledání zlata, ale deset roků, ztrávených ve studiích odborných knih a časopisů, osobní zkušenosti v hledání, mně dnes umožnili tvrdit, že jsem sebral všechno zlato na povrchu země. Na další dolování bude nutno použít strojů, proto se domnívám, že nikdo jiný toto místo již nenajde.

Zdali kousky zlaté rudy, které Pegleg našel, jsou tytéž, které jsem objevil já, nemůže být dokázáno, ale jedna věc je jistá: já mám fotografie černé rudy, objevené v původním místě, a kousky stejné rudy. Opakuji, nikdy jsem se nehonil za zlatem, jenom poušť mě vždy lákala a bylo to v březnu roku 1955, kdy mně štěstí přálo.

Sám jsem se octl na poušti v sobotu odpoledne, jel jsem roklinou do hor ve vojenském autu tak daleko, pokud bylo možno, a utábořil jsem se na noc. V neděli ráno jsem si pohodlně připravil snídani a odešel jsem dále do hor, nesa sebou jen zásobu vody, kladívko na rozbíjení kamínků a malý pytlík, v kterém jsem hodlal kamínky přinést zpátky; pro svačinu jsem měl v úmyslu se vrátit zpět k autu. Vzdálil jsem se asi dvě míle a o jedenácté hodině usedl jsem k odpočinku, sbíral a odhazoval jsem kamínky, když jeden kamínek těžší, než obvykle, upoutal moji pozornost. Kamínek byl zakulacený, černý, asi $\frac{3}{4}$ coule v průměru. Rychle jsem použil kapesního nože a částečně odstranil černou hmotu s povrchu rudy a hned jsem poznal, že držím v ruce zlato. Vzpomněl jsem na otištěné zprávy o tomto černém zlatě a přicházel jsem k poznání, že jsem našel místo, odkud Pegleg sám před sto lety zlato odnášel. Nepamatuji se, jak dlouho jsem ten den hledal, stále jsem vybíral těžké kousky rudy a uvažoval, jak místo označit, abych je zase našel. Na zpáteční cestě jsem směr stále označoval každých padesát stop. Po posílnění u auta jsem se vrátil a

místo našel ve stavu, jak jsem je zanechal. Tuto cestu jsem dělal ještě v pondělí ráno, sebral jsem více kousků rudy a na zpáteční cestě domů jsem přemýšlel, zdali můj nález má zůstat tajný. Byl jsem v tom utvrzen, když po zkoušce mne odborník ujistil, že kousky rudy jsou skutečně zlato.

Tato černá ruda obsahuje asi 70 % zlata, 20 % stříbra a 10 % mědi. Je to právě měď, z které po staletí nebo tisíciletí se utvoří černý povrch rudy; v Californii ruda obvykle obsahuje 80 % zlata. Za deset dní jsem se vrátil na vrch Pegleg, tak jsem totiž místo pojmenoval. Tentokrát jsem sebou měl elektronický přístroj na hledání kovů, pobyl jsem šest dní a přivezl 720 uncí zlaté rudy, za kterou jsem dostal přes 20 tisíc dolarů. Nyní jsem byl jist, že místo vždy najdu. Svoji pozornost jsem věnoval tomu, abych zahladil pokud možno svoje stopy, vyplnil jsem jámy, které jsem vykopal; přístroj měl možnost označit kousky zlaté rudy do hloubky jedné stopy i více; záleželo to trochu na velikosti kousků.

Nastala otázka, jak zlato zpeněžit. Černé zlato je všude známo, proto jsem hledal způsob, jak černou hmotu s povrchu odstranit. Po dlouhém zkoušení jsem připravil žíravinu, která černou hmotu úplně odstranila. Nikdy jsem nechtěl zlato ukázat nebo prodat zde na západě a za tou příčinou jsem odletěl do Nome na Aljašce, bera sebou zásobu zlaté rudy. Za krátký čas jsem se seznámil s některými zlatokopy, ztrávil jsem nějaký čas v přírodě, ale žádné zlato jsem nehledal. Začal jsem zlato prodávat, nikdy více než patnáct uncí jedné osobě, abych na sebe neupoutal pozornost veřejnosti.

Proč takové tajné jednání? Po deset let jsem tajemství neprozradil a jsem jist, že jsem našel všechno zlato, které bylo možno sebrat bez těžké práce. Na další dolování bylo by nutno utvořit společnost, vložit do podniku velké peníze a pracovat

těžkými stroji. Já mám svůj díl a jsem spokojen. K dopisu byly přiložené dva kousky zlaté rudy, jeden černý a druhý očištěný, které jsou vystaveny v úřadovně dotyčného časopisu v Palm Desert, California.

Někteří starší osadníci, kteří nikdy nevěřili, že vůbec kdy Pegleg nějaký důl měl, byli zprávou zmateni, jiní považovali zprávu za báchorku, vymyšlenou redakcí časopisu, jenom to je pletlo, že v redakci kousky černé rudy byly vystaveny. Někteří zase litovali, že důl byl nalezen, neb nyní jejich hledání dolu, v kterém nalézali zábavu, bude u konce. Na sta návštěvníků obdivují v redakci vystavené kousky rudy, větší než dvě unce, mnozí žádali adresu nálezce, kterou redakce nezná. I podnikavé osoby se hlásily, byly ochotny vložit dostatečné peníze do podniku na dolování.

V květnovém čísle časopisu se objevil další článek od nálezce, zase s přiloženým kouskem rudy, který částečně zní: Po mé šťastné zkušenosti nikdy již nebudu úplně nevěřící osobou v ztracené doly. Našel jsem mnoho kousků rudy ve váze až deset uncí, jeden má přes čtrnáct uncí váhy, který ještě mám. Opomenul jsem se zmínit, že asi za 25 tisíc dolarů rudy jsem ještě neprodal. Abych se příště vždy ztotožnil, do dopisu redakci vždy přiložím kousek zlaté rudy; celkem je jich osm; redakce ho pak žádala, aby více rudy jim neposílal. Jeden kousek uložili do pokladny, aby v případě ohně, zemětřesení nebo jiného neštěstí, Peglegovo zlato bylo uchováno.

V dalších dopisech nálezce ujišťuje veřejnost, že je v redakci neznámou osobou, že vždy zašle svůj dopis z jiného města nebo poštovního úřadu, aby tak znemožnil své ztotožnění. Odmítá všechny nabídky s poznámkou, že mu nezáleží na tom, jestli mu někdo věří, nebo nevěří. Na námitku zkušeného cestovatele, že města na Aljašce jsou malá, že by tam nebylo možno najít šest set kupců, aniž by to vzbudilo pozornost, přiznává, že měl obtíže

s prodáváním tolik zлата; nikdy neprodal více než patnáct uncí jedné osobě, proto hledal kupce i v Kanadě. Nechal některé zlato ztavit do prutů (bullion), ale když se dověděl, že americký občan nemá dovoleno vlastnit takové zlato, i to v Kanadě prodal. Americký občan má dovoleno vlastnit a prodávat zlato jen v přírodním stavu. Nepřeje si žádnou slávu, spojenou s nálezem Pegleg-ova dolu, naopak má v paměti rodinu, která vyhrála 57 tisíc dolarů v Irské loterii. Pár dní se rodina z výhry těšila, ale v krátkém čase přicházeli prodavači všelijakého zboží, rodina byla stále obtěžována dobročinnými ústavy, které žádaly dary, telefon stále zvonil, obtěžování se stupňovalo, i sousedi jim záviděli a rodina byla nucena se odstěhovat do jiného místa. Očekává, že v budoucnosti lepší přístroje budou vyrobeny a bude mít příležitost hledat dále.

Také v květnovém čísle časopisu

podal zprávu jistý Clawson, tvrdil, že nálezce zlata osobně poznal a že kousek jeho rudy vlastní. Vysvětlil, že ztrávil patnáct roků na Aljašce. Asi před pěti roky byl přítomen ve zlatnickém obchodu v Nome, kde nálezce svoje zlato prodával. Poznám, že zlato není místní a po odchodu nálezce jeden kousek rudy od zlatníka koupil. Později nálezce tuto zprávu potvrdil a pamatoval, jak Clawson se snažil od něho se dovědět, odkud zlato bylo.

Dnes naše veřejnost ponejvíce věří v nález dolu. Je jen nepatrná menšina nevěřících; všechny námítky byly vysvětleny a odstraněny. Sám nacházím zálibu v poušti, dosti dobře krajinu znám z asfaltových silnic, nikdy jsem po těch písčínách a horách pěšky nechodil, ačkoliv chodit mohu. Mám sto chutí se do hledání pustit, lopatu mám, elektronické přístroje všech možných druhů jsou v prodeji, co mne tedy zdržuje? Nevím, snad je to ta lopata!

Tajemství št'astného života

Napsal Jan Morávek

ENÍ POCHYBY, ŽE válka bude lidstvu v mnohých věcech i prospěšna. Hlavně v duševním životě společnosti. O d s t r a n í mnohé zlo, proti kterému vedl by se v obyčejných poměrech zdoluhavý a bezvýsledný boj. Jest to již známý úkaz přirozenosti. Vichr a bouře jsou mnohdy v přírodě zhoubnými činiteli, ale když přejdou a opět se vyjasní, zříme všecko očištěné a občerstvené.

Takovou bouří je válka. Celý svět trpí a úpí. Bolest nás probudila a osvětila. Vnitřní zření namnoze dosud spící, otevřelo oči a zahledělo se ku svému "já". A poznali jsme, že jsme jiní, než jsme se dosavad býti zdáli; že skutečnou svoji podobu hallili jsme maskou lži a klamu. Celá společnost si lhała. Ve všem, i v cítění, neboť lež byla moderní a byla přijata za dobrý tón. Kdo se v něm neuměl pohybovati, byl nevzdělanec či podivín. Konečně sesílila tak, že námi úplně vládla a určovala směr výchovy. Tupěli jsme a čím více jsme se oddalovali pravdě, tím více jsme se odcizovali i sobě. Sláblí jsme a olupovali se o největší dar života, onen čarovný souzvuk, který plodí pravda, láska a spravedlnost. Nebyli jsme svými. Teprve bolest nás probudila a očistila. Možno tak tvrditi skorem o všech těch, kteří se vrátili z pole, kdež se nesčetněkrát dívali smrti v tvář. Prudké světlo záhrobí osvětlilo náhle dosavadní jejich život a odlišilo bílé od černého. A vrátil-li se člověk z fronty s tímto

poznáním a leží-li delší čas v lazaretě, tu mnoho, mnoho přemýšlí o věcech, na které dříve v myšlenkách nikdy nepřišel, nejvíce o tom, co bylo, o sobě — a je mu pak jistě líto, že se tak málo znal a zapíral pravdu, dobro a lásku, vše to, co v souhrnu tvoří Boha, Jehož on je častí.

* * *

V takovém stavu sebepoznání vrátil se František Čech, as šestatřicetiletý záložník, mladý sedlák z Moravy, ze severního bojiště do jednoho pražského lazaretu. Byl těžce raněn kulí do pravého ramene, nemohl jísti ani psáti, trpěl velice, ale bolest tělesná nerovnála se duševní. Když minulo čtrnáct dní šílené radosti, že dále žije, rozhlédl se opět přirozenýma očima kolem sebe a bolestí vykoupené poznání počalo mluvit. Minulý život rozprostřel se mu před vnitřním zrakem a hlas jakýsi s ním spojený smutně šeptal: "Nebyl zdravý a dobrý, nebyl! Pravda, pracoval jsi a staral jsi se, ale proč? Pouze pro sebe! Abyš rozmnožil majetek, ale nedal ni zrna! Byl's jeho sluhou a ne pánem! Hověl jsi svým vášním a choutkám! V ně jsi přelával veškero svoje cítění a sílu! Co se vymykal z jejich oblasti, odvrhoval's! Radoval jsi se z bolesti jiných! A ublížil-li jsi někomu, hojil's bolest ne láskou, ale penězi!... Ale i ty jsi dával nerad!..."

Tajemný moudrý hlas mluvil a mučil. Čech převaloval se na loži a nemluvil. Stín vnitřního utrpení le-

žel v jeho široké pěkné tváři. Jen když někdo v bolesti zahuboval na světě, řekl určitě a temně:

“Kamaráde, nezlob se! Svět není ničím viněn, nýbrž my, poněvadž my jej tvoříme. Člověk je sám svým největším škůdcem!”

A zase se zamyslel.

* * *

O Vánocích pocítil svou bolest nej-mocněji. Dívky měšťanské školy z předměstí jsouce vedeny ušlechtilými dámami přišly, aby jim vystrojily stromeček a rozdaly štědrovečerní dárky. Přišly tiše, skromně, se srdčím láskou a soucitem rozechvělým a v tom bylo kouzlo oné intimní slavnosti. K opuštěným otcům přišly opuštěné děti.

“K opuštěným otcům přišly opuštěné děti!” znělo mu stále hlavou a ať se položil jak chtěl, zadíval kamkoli, zřel jejich uplakané oči, zanícené ohněm lásky.

Láska! Láska!... Zlíbal by ty děti za ni. Zlíbal!... A celý se rozechvěl novým poznáním. Cizí děti by zlíbal a své dítě odkopl, zapřel i s matkou, která jej počala z lásky k němu! Jak bídne se zachoval! A proč tak učinil? Neměl ji snad úplně rád? Ne, to říci pevně nemohl, měl ji rád, neboť ještě teď si na ni mnohdy vzpomene, ale opustil ji proto, že on, sedlák, nemůže si přece vzíti chudou holku z chalupy, třeba měl s ní dítě. Co na tom? To se zaplatí a svět dle svého učení dá mu rozhršení a odpustí. On si to mohl přec dovolit! To se stalo před třemi léty a Čech po té šel dále svou starou cestou beze všech vnitřních výtek a bolestí. Na matku a dítě málo a lehce vzpomínal.

Až nyní, když zřel bolest a smutek opuštěných dětí, když učinil rozvahu svého dosavadního života, pocítil i bolest jejich a zároveň svou nicotnost a chudobu. Otcovská láska prošlihla ze ssutin srdcem a mísila se s pocitem opuštěnosti a hříchu, který volal po nápravě.

Zmítal sebou na loži a bil se v prsa. Myšlení a vzpomínky bolely. A ve spánku míval sny o svém dítěti a matce, o těch dvou opuštěných ruských hlavách, ověncených trnovými korunami mučedníků...

* * *

Po několika dnech bolestného boje posadil se na lůžku a zavolal svého nejmilejšího přítele:

“Lachmane, pojď sem!”

Volaný voják napadající na levou nohu ochotně přišel a usedl na okraj kavalce.

“Co si přeješ?”

“Vezmi papír a tužku, obé jest v krabici ve skříni a napiš mi dopis!”

Přítel uposlechl. Vše si přichystav znovu usedl blíže Čecha a vybídl jej:

“Tedy diktuj!”

Čech diktoval. Hlas se mu chvěl láskou a lítostí. Dopis zněl asi takto:

“Milá Bětuško!

Můj dopis Tě zajisté překvapí. Snad mu ani nebudeš věřit, ale uvěř každému slovu, neboť je pravdivé a bolestí vykoupené. Dokud jsem žil doma a v hojnosti všeho i klidu, byl jsem sobecký a zlý. Nechci se vymlouvat na světě ani na výchovu, poněvadž jsem měl mít tolik citu a vědomosti, abych rozeznal dobro od zla a pravdu od lži. To je nám přec vrozeno, jenže my hlas svědomí umlčujeme lživou filosofií. Takovým jsem byl dříve, jak sama víš, ale nyní jsem se změnil. Našel jsem se. Bolest má i jiných mne ozářila jako slunce a probudila. Je mi líto mého dosavadního života a rád bych své chyby napravit a odčinit. Předně prosím Tebe se sepjatýma rukama za odpuštění. Víím, že máš-li mne dosud ráda, tedy odpustíš s radostí. Hněváš-li se však na mne a nechceš-li mi odpustit, potrestáš mne tak těžce, že si to ani pomyslit nedovedeš. Trpím nyní právě tak, jako jsi trpěla asi Ty, jenže s vědomím vinníka.

Toužím po Tobě a svém dítěti. Věř, že právě jsem tak opuštěný jako jste byli Vy! Nemohu nyní ani pocho-
piti svou krutost a hloupost, kterou
jsem připravil nás tři o největší po-
zemské štěstí. Tři roky jsem se o
Vás nestaral, tři léta jsem Vás ne-
viděl — odpusťte! — ale nyní pro-
sím úpěnlivě: přijed'te a přineste mi
odpuštění a lásku! Nahradím Vám
ji rovněž láskou, velikou a opravdo-
vou — —."

Takto psal Čech matce svého dítě-
te kamsi na Moravu.

Jeho přítel často pozvedl hlavu,
zadíval se naň udiveně, ale opět ji
sklonil a dále ochotně psal, jak Čech
vzrušeně prosil:

"Jen piš! Piš! Rád bych, aby to
co nejdříve šlo!..."

A když dopis rekomando odeslal,
svalila se mu s prsou ohromná tíha
a srdce bylo volné a radostné jako
pták na jaře.

"Ó blaho, blaho z konání dobra a
lásky, jak povznášíš, činíš št'astným
a velikým! Hle, oč se lidé okrá-
dají!..." šeptal si v uspokojení sa-
ma sebou.

* * *

Pět, šest dní čekal trpělivě. Ale
následující dny rozchvíval ho ne-
klid, který se po uplynutí týdne zmē-
nil v mučivou nedočkavost. Pošta do-
cházela dvakrát denně, přímo ba-
lik dopisů, ale pro něho nic, aneb ne-
ten, který toužebně očekával. Bý-
vala to bolestná zklamání...

Bětuška nepsala. Proč? Tisíce
dohadů přišlo mu na mysl. Bolest z
opuštěnosti rostla. Nikdy si nepři-
padal tak bídný jako teď.

"Trest! Trest!" šeptal si zara-
žen...

Konečně dvanáctého dne přišel list
od Bětušky. Poznal jej dle písma
adresy. Otevřel jej pomocí zubů a
rozrušen četl:

"Milý Františku!

Jako dítě jsem plakala po obdr-
žení Tvého dopisu. Způsobil radost
i žal, neboť přišel pozdě. Malý
František před půl rokem zemřel.
Nemohu za to, přísahám Ti, že jsem
ho ošetřovala jako oko v hlavě, život
bych zaň byla dala, ale vzdor naší
lásce a námaze Bůh si jej vzal k
sobě..."

Nedočetl. Rozplakal se jako malé
dítě a nebyl k utišení. Rusín Michal
vedle ležící dozvěděl se, proč pláče,
a vzpomenuv na své děti, dal se také
do tichého nářku.

"Francišku Čechu! Francišku!"
domlouval mu chtěl ho ukonejšit.

Lachman si sedl na postel a mlčky,
soucítěně naň zíral. Byl to dojemný
obrázek! Všichni ti lidé, kteří by
jindy tento případ velice lehce pojí-
mali, dojati mlčeli, aneb slovy lásky-
plné útěchy tišili bolest Čechovu.
Utrpení je prohloubilo a očistilo. To
byla jediná radostná stránka této
truchlivé scény.

A Čech znovu opakoval:

"To je trest, trest na mne!..."

Když se mu ulevilo, sáhnul znovu
po dopisu a dočetl ho. Následující
řádky byly prosyceny bolestí nešťast-
né matky, ale štěstím ženy, kteráž
miluje a dočkala se zadostiučinění.
Nevnucovala se však.

"Vrátil-li jsi se ke mně pouze k
vůli dítěti —" psala přímo — "ne
však z lásky ke mně, tedy dnes, když
už není, nežádám toho. Nic tě ke
mně neváže a já Ti s radostí odpou-
štím za to, co's učiniti chtěl. Máš-li
mne však opravdu rád, tedy přijedu
ráda a přinesu Ti plné srdce lásky,
která v něm nevymřela. Vždyť mů-
žeme být ještě št'astní, máme přece
celý život před sebou!... Sděl mi
své opravdové rozhodnutí..."

— — —
Tvá Bětuška."

"Ano, má!" pravil a přitiskl dopis
ke rtům. A obrátiv se k Lachmano-
vi, pravil kvapně:

"Vezmi papír a piš!"

Lachman vyskočil.

"Bětušče?"

"Ano!"

"Tedy povídej!"

"To bude krátké. Telegram!"

"Jak?"

"Ano, telegram! Napiš adresu a text pouze: 'Přijed' okamžitě. Tvůj František.' A hned ho odešli!"

Lachman radostně poslechl.

Rusín Michal zatleskal rukama a

zavýskl. Pak pravil upřímně:

"Více, Francišku, já vás mám rád!"

A celá jizba se dala do radostného smíchu. Venku mrzlo a studila šedá mlha, ale zde bylo jasno a teplo jako na jaře. Všem bylo do zpěvu, neboť učinili veliký objev: poznali tajemství šťastného života!

OBSAH:

Udělal štěstí	16
František Čech	
Úskalím předpojetí	83
Gabriela Preissová	
Sáša	112
Gabriela Preissová	
Chodníček lásky	128
Zevloun	
Ospalý facír	150
Stanislav Reiniš	
Exekuce	164
F. J. Čečetka	
Čestný dar	178
Ignát Herrmann	
Napravená křivka	186
L. Grossmannová-Brodská	
Po čtyřiceti letech	202
Ignát Herrmann	
Vzpoura na korvetě "Dagmar"	207
Ladislav Stroupežnický	
Ztracený důl objeven	214
Adolph M. Whitney-Jarolímek	
Tajemství šťastného života	220
Jan Morávek	

